

חריפות ובקיאות הגאון רבינו משולם בעזה"י במסכת פסחים בגמרא חנו היתם וכו' עד וש"מ לא אמרי' הואיל וכו' וכתב הרמב"ם פ"ב מהלכות חמץ ומצה ה"א מצות עשה מן התורה להשבית החמץ קודם זמן איסור אכילתו שנא' ביום הראשון תשביתו שאור מפתים ומפי השמועה למדו שהראשון זה הוא יום ארבעה עשר.

ראי' לדבר זה מה שכתב בתורה לא תשחט על חמץ דם זבחי פלומר לא תשחט הפסח ועדיין חמץ קיים ושחיתת הפסח הוא יום י"ד אחר חצות: וקשה לי למה כתב הרמב"ם מפי השמועה למדו דהא בכל הסוגיא שקלו וטרו להביא ראי' דאף ביום הראשון קאי ליום י"ד ולדעת הרמב"ם בלא"ה מפי השמועה ידענו דקאי ליום י"ד.

וגם עליו קשה למה צריך לראי' פיון דלמדין מפי השמועה ונ"ל לתרץ ואגב יהי' מתורץ ב' קושני' תוס' בד"ה ואימא לרבנות וכו' ואע"פ דהמהרש"א מדחה קושניא שני' דכיון דההיקוש הוא מאותו פסוק שבעת ימים גופי' א"כ י"ל דלקושטא דמילתא דעת' דאבני' להו דהיקושא.

זה אינו נראה לי דעיקר חסר מן הספר דהו"ל לאבני' לאתויי ההיקוש. לזאת נראה לי לתרץ בענין אחר.

ונקדים לתרץ קושיות בעל פני יהושע לשיתת רש"י בביצה דף כ"ז ע"ב במתני' בהמה שמתה וכו' דרחמנא אחשבי' להבערת קדשים ואפ' בהבערה ע"י אכילת הבהמה הוי מלאכה א"כ קשה מה מוכיח רבא בשמעתין דס"ל לר"ע אין ביעור חמץ אלא שריפה דלמא לעולם השבתתו בכל דבר ואפ"ה הוי אב מלאכה דאסורה בי"ש.

וי"ל דאימתא לקמן דף כ"ז ע"ב פסקא ר"י אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה וכו' עד סוף הסוגיא, והקשה הפני יהושע משם הירושלמי, מה השיבו רבנן לר"י דאם לא מצא עצים לשרפו יסא יושב ובטל עכ"פ מהני לן הק"ו דאם יהי' לו עצים לשרפו שיקינים מצות ביעור בשריפה ומה מגרע לן ועיין בספר יד אפרים בט"ז ס"ק ג' לפי דבריו שם מתורץ קושיות ספ"י דהוא קושיות הירושלמי.

וגם מתורץ דברי רש"י ז"ל דע"כ מיירי רק ביוצא בשנירא ודוק היטב) הק"ו דלולי הק"ו יהיה השבתתו בכל דבר וא"כ נימא נמי דהק"ו אתי אם אפשר לו בשריפה ישרפו. ואם אי אפשר (לו בשריפה) ישביתו בכל דבר.

והפני יהושע מקשה עלה הא דקאמר הש"ס חזר ר' יהודא ודנו דין אחר וכו' ופי' בתוס' רמה מצינו וע"י הפמה מצינו נסתר תשובת חכמים. דבאמת דומה חמץ לבותר בתומרו וקולתו.

אמנם עכ"פ הק"ו אמת. דהא באמת חמץ חמור וכיון דחמור אין מן הראוי לעשות בו קולא ונ"ל לתרץ תדא באידך ואגב יהי' מתורץ קושיות תוס' בד"ה אמרו לו אנשם תלוי יוכיח.

תימא לרשב"א לדבריהם דרבנן דאמרו שהם בשריפה אמאי לא ילפינו חמץ מנותר. ונ"ל דתוס' פתבו בשמעתין בד"ה ואומר פל מלאכה לא תעשה אע"ג דיכול ליהנות מגחלתו אומר ר"י דסברא היא דקרא דתשביתו מיירי בכל ענין.

דף ד' ע"ב עד דף ס' ע"ב אחר־ישה לא לחייב פ"ש אמנם הא תינח לרבנן דס"ל השפבתו
בכל דברי אביל לר' יודא דס"ל אין ביעור חמץ אלא שריפה א"כ אם יש לו עצים בנודאי
אסור לו להשפית בשאר השפבות.

וכללא בידן דלא שרינו מטעם הואיל אלא אם משפחת לן שיהיה הדבר העושה עכשו ו
מיתר בא זו עגנו אביל לר"י לא משפחת שיהיו מיתר לו להשפית בכל דבר בשום פעם.
דכינו דאם אית ליה עצים צריה לשרוף.

וכינו שפן אף עכשו שאין לו עצים אסיר להשפיתו בשאר דברים משום דרחמנא
אחשבי ומטעם מתיה ל"ל להתיר דהא אינו צורך קצת. וא"ת משום לאו דב"י דהא
משה' כדי לבערו אינו עובר ומטעם הואיל ל"ל להתיר מטעם שפבתתי.

וכינו שזכינו לזה מתוך קוש' הירושלמי לקמן דף כ"ז דהכי אמרו לי רבנן לר' יודא
אם לא מצא עצים לשרפו יהא יושב ובטל אם ימצא חמץ בי"ט דאסור לו להשפיתו
בשאר השפבות.

אבל לדין מותר להשפית מטעם הואיל וכמו שפבתתי (וגם מטעם מתוך והוי צורך קצת
דהינו צורך המצוה כדי שלא יעבור בב"י) ועכשו נבוא לבאר ולתרוץ קוש' השניות
בסוגיא גיא דלקמן כמ"ש לעיל.

והוא דהנה איתא שם בתוס' ד"ה וחמץ הרי הוא בכל תותרו תימא לר"י היכא עביד
לעיל ק"ו מותר שאינו בכל תותרו והא חשיב הכא בל תותרו כמו ב"י. ואמר ר"י
דהק"ו הנה משים דבחמץ עובר בכל שעה בב"י ע"ש.

אמנם הא מלתא דעובר בכל שעה אינו מלתא דפשיטא ואינו מפורש בתורה. רק דס"ל
לתוס' פיו דכתיב שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם.

א"כ אם קונה חמץ בכל שעה עובר בכל שעה ה"ה נמי דעובר על חתיכת חמץ אחד בכל
שעה כ"ז שאינו מבערו אבל יש לאל ידי לחלק דאינו עובר בכל שעה. וכמו שאבאר
והוא דאיתא לקמן דף ו' ע"ב אמר ר' אלעזר ב' דברים אינו ברשותו של אדם ועשאן
הפיתו פאלו הן ברשותו.

ואלו הן בור ברשות הרבים וחמץ משש שעות ולמעלה. וכתב השאגת ארי' דלדעת ר'
שמעון דס"ל חמץ לאחר זמנו אינו אסור אלא משום קנס פיו שבער עב"י א"כ לא
צרכינו לדחוק דגזה"כ הוא דאי לא דאסרה הפיתו בב"י וב"י החמץ ברשותו להשהותו
עד לאחר הפסח ולא פלו ע"כ.

ונ"ל דלדעת הפ"י שפבת דאף דמהני ביטול מטעם הפקר שלא יעבור עב"י מ"מ אפתי
חל עליו מצות משפיתו. א"כ נדחים דברי שאגת ארי' הנ"ל.

דמ"מ החמץ אינו ברשותו שצריה לבערו ממצות עשה דמשפיתו וכינו דאינו ברשותו
ואפ"ה אמר הפיתו דעובר על ב"י א"כ הוי שפיר גזירת הפיתו אבל האבן עוזר פתב
דלר"י דס"ל אין ביעור חמץ אלא שריפה: וא"כ אפרו מותר לא צריכין לגזה"כ דאפתי
הוי ברשותו לשרפו ולקנות מנחלתו ואפרו.

וכינו דברשותו הוא לעגנו זה. א"כ שפיר עובר בב"י כ"ז שלא שרפו.

דנקראת חמץ שלו. משום (עיין בספר איגלת אהבים לבעהמ"ח גור ארי' יהודא) אמנם
עדיין קשה לי דהו"ל להתיר הבצרה ב"ט אפילו בענין דאינו נהנה מגחלתו מטעם הואיל
אי נהנה וכן הקשה בספר אור חדש יעוש"ה] (אהלה"ד ובזה מתורץ קושיות מפרשי'
דמקשים הא סופו להקל לענין אפר ודוק): שיש לו רשות בו לענין האפר אמנם לפי
מ"ש הפ"י דחמץ שאני משאר נשרפים.

דכיון דשריפת חמץ נלמד מגחלתו יהיה מותר. השתא נמי מותר.

אע"כ דלית ליה לר"ע הואיל. ולפ"ז יהי מתורץ הפל דהנה בתוס' פתבו בד"ה לא אמרי'
מתוך.

אע"ג דבענין צנורף היום קצת שכא מה שמבער הוי צנורף. והאשר"י פתב לחלק מ"ט
דנותר א"מ בשריפה ב"ט וחמץ מותר למ"ד דס"ל מתוך.

הוא דבחמץ עובר בכל שעה בכל יראה משא"כ בנותר ע"ש ולמדין מזה דמשום מצות
עשה לחוד לא נחשב לצנורף קצת. דא"כ שריפת נותר נמי יהיה מותר.

אלא משום לאו דבל יראה נחשב לצנורף קצת. אמנם לדעת התוס' בפרק פל שעה
דהמשה' חמץ כדי לבערו אינו עובר בכל יראה.

א"כ לית לן צנורף קצת כמ"ש המ"א בסימן תמ"ו. וא"כ הדר' קוש' תוס' לדוכת'.

ויש לומר סברת התוס' דוקא אם אי אפשר לו לבערו ב"ט. אבל אם אפשר לו לבערו
ב"ט בנודאי עובר בב"י ונהנה בנד"ד אפשר לו לבערו ב"ט בשריפה וליהנות מגחלתו.

וכיון דאפשר לו לבערו. א"כ עובר וכיון דעובר בב"י.

ממילא דמותר להשביתו בשאר השבתות. אף לדעת בעל פ"י דהא נמי מלאכה היא
דרחמנא אחשבי' להבערתו דמותר מטעם מתוך.

דהוי צנורף קצת אמנם הא תינח אם אית ליה עצים לשרפו. אבל אם לית ליה עצים
לשרפו.

א"כ אי אפשר לו לבערו ב"ט בענין המותר. וממילא דאינו עובר בב"י.

דמשה' כדי לבערו. וכיון דאינו עובר.

אסור לו להשביח אף בשאר השבתות דרחמנא אחשבי' אבל עדיין יש להתיר מטעם
הואיל אי אית ליה עצים מותר לו אן עכשיו שאין לו נמי מותר פסברת התוס' בפסחים
דף מ"ז ע"ב בד"ה ובזה יובן מה דקשה על רש"י בדרף ו' ע"א.

דס"ל דבלא ביטלן מותר לבערו ביו"ט מהא דר' עקיבא דקאמר בהדיא או אינו אלא
ביו"ט כו'. ובזה הנ"ל מתורץ שפיר די"ל דרש"י ס"ל כ"מ להלכה הואיל ודוק) וכלומר
אע"ג דבשאר השבתות לא שייך מטעם היתר גחלים ולא מטעם הואיל מ"ע מטעם מתוך
(מותר) משריפה נותר דומה לו בכל ענין מה נותר אפרו אסור משום הקדש.

ה"ה אפר חמץ אסור (ליתא לדברי א"ע הנ"ל) אבל עדיין קשה. דהא אי לאו דכתב
רחמנא שעובר בב"י.

לא הוּי נִלְמַד מִנּוֹתָר דְּהָא הִלְיָמוּד דְּבַמָּה מְצִינּוּ הִי' מַה נּוֹתָר בְּבַל תּוֹתִירוּ וְחַמֵּץ בְּבַל תּוֹתִירוּ וְכוּ' וְכוּ' וְא"כ מִמִּילָא דְאַפְרוּ הִי' מְוֹתָר וְהִיּוּ בְּרִשּׁוֹתוֹ א"כ הָא דְעוֹבֵר בְּב"י לָאוּ גִזְה"כ הִיא. וְאִין לֹאמַר דְּהָא אִי חַמֵּץ מִנְקַבְרִין בְּוֹדַאי אַפְרוּ אָסוּר פְּדִין כָּל הַנְּקַבְרִין ז"א דְהַפ"י מוֹכִיחַ דְּכָל זֶה לְרַבֵּנּוּ אַבְל ר' יוֹדָא ע"כ ס"ל דְּכָל הַנְּקַבְרִין אַפְרוּ מְוֹתָר מִן הַתּוֹרָה. אַמְנָם הָא תִּינַח שְׁאִינּוּ גִזְה"כ. בְּפַעַם הָרֵאשׁוֹן מְטַעֲמָא דְפְרִישִׁית.

אַבְל הָא שְׁיַעְבֹּר בְּכָל שְׁעָה בְּב"י. זֶהוּ וְדַאי גִזְה"כ.

דְּכִינּוּ דִידְעֵנוּ שְׁעוֹבֵר בְּבַל יִרְאֶה פַעַם הָרֵאשׁוֹן. א"כ שְׁפִיר נִלְמַד מִנּוֹתָר בְּמַה מְצִינּוּ דְבַעֲיִנּוּ שְׁרִיפָה וְה"ה נְמִי דְאַפְרוּ אָסוּר וְכִינּוּ שְׁפִין תּוּ לִית לֵימֵ רִשּׁוֹת בּוּ בְּחַמֵּץ מְשִׁשׁ שְׁעוֹת וְלַמְעַלָּה.

וְכִינּוּ שְׁאִינּוּ בְּרִשּׁוֹתוֹ הַדַּעַת נּוֹתָן שְׁלֵא יַעְבֹּר בְּב"י כְּמוֹ חַמֵּץ דְּנִכְרִי אֶלָּא מְטַעַם גִּזְה"כ וּמַנ"ל לְהַמְצִיא גִזְה"כ. וּבְוֹדַאי יֵשׁ לֹאמַר דְּבְאַמַּת אִינּוּ עוֹבֵר בְּב"י אֶלָּא בְּפַעַם רֵאשׁוֹן לְר' יוֹדָא וּמְטַעֲמ' דְפְרִישִׁית אַמְנָם הָא תִּינַח לְמַסְקַנְתָּ ר"י דִּילִיף נּוֹתָר בְּמַה מְצִינּוּ.

א"כ אַעפ"י שְׁאִינּוּ עוֹבֵר אֶלָּא פַעַם אַחַת נְמִי נִלְמַד מִנּוֹתָר. אַבְל לַס"ד דְר"י דְלֵא אָסִיק אַדְעַתִּי לְלַמּוֹד מִנּוֹתָר בְּמַה מְצִינּוּ.

אַלָּא דְוָקֵא בְּק"ו וְכְתָבוּ הַתּו"ס דְהַק"ו הוּא מְשׁוּם דְעוֹבֵר בְּכָל שְׁפָה בְּב"י א"כ לִוְלִי שְׁעוֹבֵר בְּכָל שְׁעָה בְּב"י לָא הוּי לָן לְלַמּוֹד. מִנּוֹתָר.

וּמִמִּילָא שְׁיִהִיּוּ אַפְרוּ מְוֹתָר פְּדִין כָּל הַנְּקַבְרִין לְר' יוֹדָא. וְהִיּוּ הַחַמֵּץ בְּרִשּׁוֹתוֹ.

וְשְׁפִיר אַמְרָה תּוֹרַם שְׁיַעְבֹּר בְּכָל שְׁעָה בְּב"י אַמְנָם נְמַצָּא לַס"ד הו"א דְעוֹבֵר, הָא תִּינַח לְר' יוֹדָא דַס"ל כָּל הַנְּקַבְרִין אַפְרוּ בְּב"י בְּכָל שְׁעָה. מְוֹתָר אַבְל לְרַבֵּנּוּ דְר"ל כָּל הַנְּקַבְרִין אַפְרוּ אָסוּר דְבַר תּוֹרָה.

א"כ אַפְר' הַחַמֵּץ מִמ"נ אָסוּר אִי מְטַעֲמ' דְנִקְבְּרִין אִי מְטַעַם דִּילְפִינּוּ מִנּוֹתָר. א"כ אִידי נְאִידי הַחַמֵּץ אִינּוּ בְּרִשּׁוֹתוֹ.

וּלפ"ז שְׁפִיר הוּי גִזְה"כ אַפִּי' בְּפַעַם הָרֵאשׁוֹן. וְא"כ לִיכָּא לְחַלְקַ כַּנ"ל וּמִמִּילָא אַמְרִינּוּ דְעוֹבֵר בְּכָל שְׁעָה בְּב"י נְפִכְטִי' דְבְרָא.

(וְכִינּוּ שְׁזַכִּינּוּ לְזֶה מְתַנַּרְץ קוּש' הַפ"י הַנ"ל דְמַקְשָׁה לְהָא דְקֶאֱמַר הַש"ס חֲזוּר ר"י וְדַנּוּ דִין אַחַר וְכוּ'. דְהָא עַכ"פ בְּאַמַּת חַמֵּץ חֲמוּר.

וְא"כ עֲזִיזִין קָשָׁה תְּשׁוּבַת הַחֲכָמִים דְאִין מִן הָרֵאוּי לַעֲשׂוֹת בּוּ קוּלָּא. דְלִפִּי דְבְרִינּוּ לַק"מ. דְכִינּוּ דְכָל הַחוּמָר דְחַמֵּץ הוּי שְׁעוֹבֵר בְּכָל שְׁעָה מִשְׁא"כ בְּנּוֹתָר. הָא מְלַתָּא לָאוּ בְּפִירוּשׁ אַתְמָר בַּתּוֹרָה.

דִּי"ל דַס"ל לְר' יוֹדָא. דְאִינּוּ עוֹבֵר אֶלָּא בְּשְׁעָה רֵאשׁוֹנָה.

אַבְל כִּינּוּ שְׁעוֹבֵר בְּפַעַם אַחַת. א"כ שְׁפִיר נִלְמַד מִנּוֹתָר וּמִמִּילָא דְאַפְרוּ אָסוּר.

וכינן דאָפּרו אָסור אינו בְּרִשּׁוֹתוֹ כִּלְלַל וְהַדִּין נוֹתֵן שְׂיֵהִיו כְּחֻמֵּי שֶׁל הַפֶּקֶר שְׂאִינוּ עוֹבֵר
וְכַדְפְּרִישִׁית לְעֵיל בְּאֵר הַיֵּטֵב: כְּלוּמַר דָּאָף לְמַסְקָנָא דְיִלְפִינָן בַּמ"מ. מ"מ בְּכָל שְׁעָה עוֹבֵר
בַּב"י וּלְפ"ז מְתוּרָץ נְמִי קוֹנְשִׁיּוֹת תּוֹס' שֵׁם בַּד"ה אָמְרוּ לוֹ אֲשֶׁם תְּלוּי יוֹכִיחַ דְּמַקְשָׁה.

דְּרַבְנָן דְּלִית לֵהוּ יוֹכִיחַ. לָמָּה לֹא לְמַדּוּ הֵם מִנּוֹתֵר פ"ש דִּי"ל רַבְּנָן לְטַעְמֵיהוּ דַּס"ל כִּלְלַל
הַנְּקַבְּרִין אָפְרוֹ אָסֵר.

א"כ הָא דְעוֹבֵר בְּפַעַם רֵאשׁוֹן נְמִי גִזַּה"כ הִיא. וְכִינָן שְׁפָן תּוּ לִית לָן לְחַלְקָא בֵּין פַּעַם
הָרֵאשׁוֹן וּבֵין בְּכָל שְׁעָה.

וּבְנוּדָאֵי יֵשׁ לָן לּוֹמֵר דְּעוֹבֵר בְּכָל שְׁעָה בַּב"י נְפִשְׁטָא דְקַרְחָה. וְכִינָן דַּע"כ חֻמֵּי חֲמוּר הוּא
אִינוּ מִן הַדִּין לְעִשׂוֹת בּוֹ קוֹלָא כְּמוֹ שְׂהִשְׁבִּיבוּ לַר"י.

וְכַקְוִישׁוֹת הַפ"י. מִשָּׂא"כ בְּאֲשֶׁם תְּלוּי דְלָא מְצִינוּ בּוֹ חוֹמֵר א"כ לֹא אִיכְפַת לָן אִם יִהְיוּ
סוּפּוֹ לְהַקְלֵ וְדו"ק וְכִינָן שְׂזַכִּינוּ לְכָל זֶה מְתוּרָץ קוֹנְשִׁיּוֹת סַפ"י בְּשִׁמְעֵתִין דְּשִׁפִּיר מוֹכִיחַ
רַבָּא דַּע"כ ס"ל לַר"ע אֵין בִּיעוּר חֻמֵּי אֲלָא שְׂרִיפָה דְכִינָן דְאָמַר ר"ע בְּפִירוּשׁ דְאָסוּר
לְהַשְׁבִּית חֻמֵּי בִי"ט יִהְיֶה טַעְמוֹ מַה שְׂיִהְיֶה.

דַּל"ל הוֹאִיל וּל"ל מִתּוּךְ עַכ"פ יְדַעִינָן דְאָסוּר לְהַשְׁבִּית בִּי"ט א"כ ע"כ ס"ל אַב"ח א"ש.
דְּלִדְיָדָי אִיכָּא לְמִילָף מַק"ו מִנּוֹתֵר.

וְאֵין לּוֹמֵר כְּתוּבָת חֻמֵּי דְסוּפּוֹ לְהַקְלֵ אִם לֹא מְצָא עֲצִים לְשׁוֹרְפוֹ דְקָשָׁה קוֹנְשִׁיּוֹת
הִירוּשְׁלָמִי דַּע"כ פ' גְּלִמּוּד הַחוֹמֵרָא בְּדֵאִית לָהּ עֲצִים. וְאֵין לּוֹמֵר כַּמ"ש דְסוּפּוֹ לְהַקְלֵ בִי"ט.

דְהָא לְדִידָי אִידי וְאִידי יוֹשֵׁב וּבִטֵּל בִּי"ט אָף אִם הַשְׁבַּתְתּוֹ בְּכָל דְבָר. וְא"ל דַּס"ל בְּזֵה
כַּר"י דְאֲשֶׁם תְּלוּי בְּקַבּוּרָה וְא"כ אֲשֶׁם תְּלוּי יוֹכִיחַ זֶה אִינוּ דְאֲשֶׁם תְּלוּי אִינוּ יוֹכִיחַ אֲלָא
עַל הַלְיָמוּד דְבַמָּה מְצִינוּ אָבֵל עַל הַק"ו אִינוּ יוֹכִיחַ.

דְאִיכָּא לְמִימַר דְאֲשֶׁם תְּלוּי אִינוּ חֲמוּר כִּלְלַל כְּמוֹ חֻמֵּי וְא"ל כַּמ"ש תּוֹס' לְרַבְּנָן דְלָא יְלָפִי
מִנּוֹתֵר מִשּׁוּם דְכְּתוּב הַנּוֹתֵר בְּשְׂרִיפָה וְכו'. דְלָפִי דְבַרְיָנוּ לְעֵיל בַּל"ה מְתוּרָץ קוֹנְשִׁיּוֹת
הַתּוֹס' לְרַבְּנָן וְאִינוּ צְרִיף לְדַרְשׁ זֹו.

וְכִינָן שְׁפָן י"ל דְרַבָּא נְמִי לֹא דַרְשׁ (הַהִיא) הַס"א וְדו"ק: וְהוּי יוֹדַע דְכָל מַה שְׂפַתְבְּנוּ הִינָנו
לְדַעַת רַש"י לְעֵיל דָּף ד' ע"א בַּד"ה בֵּין לַר"מ וּבֵין לַר"י וְכו' דַּס"ל דְעוֹבֵר עַל בַּל יִרְאֶה
מִשָּׁשׁ שְׁעוֹת וּלְמַעְלָה וְכַמ"ש הַחֲזוֹן יַעֲקֹב מִשְׁמוֹ וְהַבְּנָן]: בְּאִנְפֵּן אַחַר נִרְאֶה לִי לְתַרְזַן קוֹנְשִׁיּוֹ
פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ ז"ל לְשִׁיטַת רַש"י בְּבִיצָה דְרַחֲמָנָא אַחֲשָׁבִי מִנ"ל לְרַבָּא דַּס"ל לַר"ע אַב"ח
אֲלָא שְׂרִיפָה וְהִיא דְהַגָּה הָעוֹלָם מְקַשִּׁים לְרַבָּא בְּשִׁבְחַ דָּף כ"ד דְלָא מְתַרְזַן כְּרַב אֲשִׁי דִי"ט
עֲשָׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה הוּא וְא"כ ע"כ מוֹכַח דְפְּלִיג עָלָיו וְס"ל דִּי"ט ל"ת גְּרִינְדָא הוּא.

א"כ קָשָׁה אַעפ"י שְׂהַבְעָרָה אַב מְלֵאכָה. לָמָּה לֹא יְדַחַה הַעֲשָׂה דְתַשְׁבִּיתוּ לְזוֹ הַלָּא דְלֹא
תַעֲשֶׂה כ"מ וְנִרְאֶה לִי דְהַגָּה יֵשׁ לְדַקְדָּק בְּדִשְׁמַעְתִּין לָמָּה מְדַיִיק ר' עֲקִיבָא וּמְצִינוּ לְהַבְעָרָה
שְׂהִיא אַב מְלֵאכָה.

דְהָא אַעפ"י שְׂלֵא יִהְיוּ אַב מְלֵאכָה אֲלָא ל"ח גְּרִינְדָא מ"מ אִם ר בִּיו"ט. וְכַתּוּס' בְּשֵׁם רִיב"א
כְּתוּבוּ בְּאִמַּת דְכָל שְׂאִינוּ אַב מְלֵאכָה מוֹתֵר בִּי"ט אָבֵל לְשִׁיטַת רַש"י וְסִינְעֵתִי קָשָׁה וְנ"ל
דְקוֹנְשִׁיּוֹת חֲדָא מִת רַץ בְּאִינְדָּה.

ונקדים לתרץ גושיו' תו"ס בביצה דף ח' ע"ב בד"ה סף סוף י"ט פשה ול"ת הוא אלא
אמר רבא וכו' מקשים דבשבת דף ה"ל משמע דל"ל לרבא די"ט עשה ול"ת היא ובסוגיא
משמע דס"ל די"ט עשה ול"ת היא וע"ש (בתירוץ דחוק) ונ"ל דלק"מ דהרשב"א פתב
ביבמות בסוגיא דעליה דעשה דשבת שבתון אינו אלא באב מלאכה.

אבל כל פאינו אב מלאכה כגון לאו דמחמר אינו אלא ל"ת גרידא. ולפ"ז יש לומר ג"כ
הכי בי"ט וא"כ מתורץ גושיו' תוס' ה"ל די"ל דרבא ס"ל לנפשו' כר' יוסי דהבערה ללא
יצאת.

ואע"פ דקאמר בשמעתין ש"מ מדר"ע הבערה לחלק מ"מ לדידו' לא פ"ל. וכינון שפון
שפר צריד רבא בשבת לתרץ שריפת קדשים שאינו דוחה י"ט בתירוץ אחר.

דאין פאן עשה, פיון שאינו אב מלאכה [ומה שצריד לתרץ מילה משום הק"ו כמ"ש
תוס'] אבל התם (בתוס') בביצה דקאי הסוגיא בתפירת הקרקע לכסות דם ח' ועוף.
ושריפה בנודאי אב מלאכה היא.

א"כ רבא נמי מודה די"ט חש ב' ל"ת ועשה וכינון שזכינו לזה מתורץ קוש' העולם ה"ל
דר"ע לטעמי' דס"ל הבערה אב מלאכה וכינון שפון נודאי עשה ול"ת אפילו לרבא וממילא
מתורץ דקדוק ה"ל דצריד ר"ע לדייק מצינו להבערה שהיא אב מלאכה וק"ל.

אמנם הפני יהושע פתב דאפי' למ"ד די"ט ל"ת גרידא היא. אפ"ה לא דחי עשה דחשביתו
משום דהוי באפשר לקיים שניהם פיון דיכול להשביחו קודם י"ט.

ע"ש.

ולפ"ז הדרא קושיו' ה"ל למה מדייק ר"ע ומצינו להבערה שהיא אב מלאכה לדנפתה,
אבל לדידי נראה דלא הוי באפשר לקיים שניהם דהנה בתחובת דף מ' איתא בתוס' ד"ה
כגון מילה וכו' וא"ת וקא פלאים בציצית אפשר לקיים שניהם שיעשה בטלית צמר חוטין
של צמר.

ואומר ר"י דבטלית של פשתן אי אפשר לקיים שניהם דתכלת עמרא הוא וזה אין לנו
לומר שיהא אסור ללבוש טלית של פשתן משום דאפשר בשל צמר. דאין זה חשיב
אפשר ע"כ.

ולקבין דברי תוס' פנונתי לדעת הפ"י והוא דהנה הבית יוסף בא"ח סי' י"ג מביא בשם
מרדכי שפתב בשם הר"ר שלמה מדרינוש שאם לבש בשבת טלית שגפסקה עובר בעשה
דציצית והשיב ר"י בעל התוס' דליתא דלא אנשפון דאמר רחמנא לא תלבש בגד בלא
ציצית.

אלא דמצנות עשה היא לעשות ציצית הנא דאפשר והיכא דלא אפש' אינו עובר בלבישתו
ולפ"ז נראין הדברים ק"ו בההיא דהכא. דהא נודאי אין לנו לאסור ללבוש סדין של
פשתן.

והתורה התירה בפירוש ועשו להם ציצית על פני בגדיהם וסתם בגדים בתירה היינו
צמר ופשתן. אלא שאנו רוצין לומר דגילף מהכא דעשה דוחה ל"ת אפי' היכא דאפשר

לקיים שניהם מדצוה התורה לעשות ציצית בטלית של פשתן ולפ"ז לא שיך לומר פלל
מדהיתרה התירה ללבןש טלית של פשתן.

דמה איסור יש בלבישה. שאם לא נאמרה מצות ציצית בשל פשתן היו מותר ללבשו
בלא ציצית ולענן עשיות הציצת ונדאי מקרי לא אפשר פנ"ל נכון ע"כ: ואני הוספתי
ראי לזה ע"פ מ"ש הפ"י בראיות דאע"פ דבטלו דמהני מטעם הפקר שלא יעבור בבל
נראה מ"מ אפתי חל עליו מצות עשה דתשביתו וקא דאינו עובר בתשביתו על חמצו של
נכרי משום דהנכרי מעפב ע"י ע"ש אבל עדיין קשה איך מותר לו לקבל חמצו של נכרי
אפילו בלתי אחריות דקא יחול עליו מצות עשה דתשביתו ולא יכול לקיים.

אלא ונדאי צריך לומר דמצות עשה דתשביתו אינו אלא למי (דאפשר) שאפשר. אבל
אין חובה עליו למנוע המעשה שבעבירו יתעפב מלעשות המצוה.

כמו דאינו אסור ללבןש טלית של פשתן אף למה דס"ד דאין עשה דוחש ל"ת וכמ"ש.
ועוד ראי אחרת ממה דאיתא בפסחים דף מ"ו ע"א כיצד מפרישין חלה בטומאה בי"ט
ר"א אומר לא תקרא לה שם וכו' ר' יהושע אומר לא זה הוא חמץ שמונהרין עליו בבל
נראה וכו' אלא מפרשתה ומנחתה עד הערב ע"כ וכתב הפ"י דקא עכ"פ עובר במצות
עשה דתשביתו ותיירץ פיון דלא אפשר שאני ע"ש ועדיין קשה דקא אפשר שלא יקרא
שם אע"כ כמ"ש שאין חובה עליו למנוע המעשה שיתעפב עבורו לקיים המצוה וכיון
שזכינו לזה נסתר דברי הפ"י הג"ל דאם י"ט ל"ת גרידא היא שפיר דחאו מצות עשה
דתשביתו ולא הוי כאפשר לקיים שניהם.

כמ"ש הפ"י דאפשר להשבית מעי"ט. זה אינו פיון דהמצוה נאמרה בי"ט לפי אותו ס"ד.
אין חובה עליו להשבית מערב יו"ט פיון דאי אפשר לקיים המצוה בי"ט דהמצוה לא
נאמרה אלא באפשר. ואין דנין אי אפשר מאפשר.

וכמו דמותר ללב ש טלית בלתי ציצית בשבת פיון דלא אפשר וכמ"ש לעיל. מיהו עדיין
קשה לשיטת רש"י לקמן דף כ"ז ע"ב בד"ה שאם לא מצא עצים לשרפו יהא יושב ובטל.

אע"ג דאף לדר"י בשעת ביעורו השבתתו בכל דבר גבי פלוגתיהו מיהו קולא הוא במי
שהוא רוצה לצאת בשירא בתוך שלשים דאמרינו זקוק לבער פשאין עצים לשרפו יהא
יושב ובטל ע"כ ועיין בפ"י א"כ לדעת רש"י דהמצוה חל עליו מקודם זמן איסורו א"כ
הדר דברי הפ"י הג"ל לדונקת' דהוי אפשר לקיים המצוה מערב יום טוב.

ואינו דומה למצות ציצית שאינו חל אלא אם כפר לבש הטלית בד' פנפות אמנם הפני
יהושע סותר דברי רש"י והוא דלר"י דס"ל אין ביעור חמץ אלא שריפה. וכוננת רחמנא
במלח תשביתו היינו שריפה.

א"כ איך אפשר לומר דמצוה זו נאמרה קודם זמן איסורו. הא אזי מותר אפילו באכילה
עיי"ש.

ונ"ל דלרבנן דס"ל השבתתו בכל דבר יש לקיים שיטת רש"י. דהנה הבעל המאור ס"ל
דלר"ש דלא דריש ל"ת עליו חמץ ללפני זמנו.

ואין פאן אלא מצנות עשה דמשביתו מותר לאכלו דבר תורה לפני זמנו דזהו נמי השפחה
היא אבל חלוקין עליו כל הראשונים ואנקוט בנדי סברתי לנד"ד דיש לומר לרבנן דס"ל
השפחתו בכל דבר פדעת רש"י דהמצנות עשה דמשביתו נאמרה אפילו לפני זמנו של
איסור ובאמת השפחתו אף באכילה וכיון שזכינו לזה מתורץ קושיות הפני יהושע
בשמעתין דשפיר הוכיח רבא דע"כ ס"ל לר"ע אין ביעור חמץ אלא שריפה מדאמר
מצינו להבערה שהיא אב מלאכה.

וקשה מה לי אם אב מלאכה היא או לאו אלא נדאי כמ"ש דאל"ה יבא עבה וידחה ל"ת
די"ט אבל אם היא אב מלאכה הוי י"ט ל"ת ועשה. ועדיין קשה דאף אם היא ל"ת גרידא
מ"מ לא דחה העשה דהא אפשר לקיימה מעי"ט וע"כ נ"ל דס"ל שאין המצנה חל אלא
ביום טוב והיכא דאפשר מקיימן.

אבל אינו צריך לדאוג קודם י"ט שלא ימנע ממנו קיום המצנה בי"ט כמ"ש אמנם עדיין
קשה לשיטת רש"י הנ"ל אע"פ דנאמרה המצנה בי"ט בזמנו מפל מקום מדכאלין בה"פ
למ"ד יום המצנה חל עליו מקודם אע"כ דס"ל אין ביעור חמץ אלא שריפה וא"כ אי
אפשר לומר פדעת רש"י מטעמא דפרישית ודו"ק: באופן אחר נראה לתרץ קושיות הפני
יהושע הנ"ל ויהיה מוכח שפיר מר"ע דס"ל א"ב חמץ אלא שריפה ואגב נבאר שיטת
רש"י דס"ל דלא בשעת ביעורו דר"י דהוי בשריפה היינו קודם זמן אסורו.

ומקשה הפ"י משמעתין דר"ע אומר ומצינו להבערה שהיא אב מלאכה. וכא בי"ט דזמן
איסורו הוא אינו בשריפה אלא השפחתו בכל דבר דבר.

ונ"ל ואגב יהי מתורץ קושיות הפ"י לקמן דף כ"ז שמקשה עלה הא דקאמר הש"ס תז
ר"י ודנו דין אחר וכו' ויליף במה מצינו. דהא עכ"פ באמת חמץ חמור הוא.

ויש מקום לתשובת חכמים דאינו מן הדין לעשות בו גולא. ונ"ל ונקדים לבאר קושיא
אחרת והרגיש בזה בעל פ"י והוא מה דקאמרו רבנן כל דין שאמה דן תחלתו להחמיר
וסופו להקל דאם לא מצא עצים לשרפו יהא יושב ובטל והתורה אמרה תשביתו בכל
דבר שאמה יכול להשביתו.

דקא על זה אנו דנין דלר"י האי תשביתו היינו שריפה. ואגב יהיו מתורץ קושיות רש"י
שם דמקשה דמה סופו להקל איכא.

דאם לא ימצא עצים לשרפו ימתין עד שעת בעורו דהיינו לאחר שיש ואזי השפחתו בכל
דבר ונ"ל דאיתא לקמן דף צ"ה ע"א לגירסת רש"י דבל יראה האי לאו שניתק לעשה.
ולכאורה קשה לי דהא המפורשים כתבו לרבא בשמעין דאמר מהכא דכתיב לא תשחט
על חמץ דם זבחי ובזמן שחיטת הפסח קאמר דהיינו בחצות ע"כ אף ביום ראשון תשביתו
היינו רגע אחת קודם חצות.

דמחצות ולמעלה כבר על לאו דל"ת. וכסברת אב"י בשמעתין וכן איתא ברמב"ם
פ"ב מהמו"מ דהמצנה קודם שעה ז ע"ש.

א"כ לא הוי לאו הניתק לעשה. דהא זמנו של העשה קודם הלאו.

ונראה לי דאיתא בתמורה דף ד' ע"ב ועיי"ש בתוס' ד"ה הרי אנוס. דלאו דלא יוכל לשלחו פניו דניתק לעשה בישראל שמצוה עליו בעמוד והחזיר.

אע"פ דכהן א"י להתזירה אחר הגירושין מ"מ אינו נלקה פניו דלאו הנה ניתק לעשה גבי ישראל עיי"ש וכיון שכן לק"מ כמו שאבאר דהנה הפ"י כתב לדעת רש"י דס"ל אליבא דר"י קודם זמן בייעורו בשריפה ולאחר זמן בייעורו השבתתו בכל דבר.

דמנוניהו מכונן הפסוק דתשביתו ונ"ל לתת טעם דתשביתו היינו שריפה נלמד מק"ו מנותר אבל קשה למה לא כתב רחמנא בהדיא תבערו אלא ודאי דמצותו נמי בשאר השבתות וכעין מה שפיתבו המפורשים לשיטת רש"י דתשביתו היינו ביטול עין עליהם א"כ לר' יודא דס"ל אין בייעור חמץ אלא שריפה.

ותשביתו ע"כ נמי בשאר דברים. ע"כ שריפה קודם זמן איסורו.

והשבתתו בכל דבר היינו לאחר זמן איסורו ורש"י כתב לעיל בדה"ד ע"א בד"ה בין לר"מ ובין לר"י וכו' דמצות ולמעלה עובר בב"י א"כ שפיר הוי לאו הניתק לעשה וכיון דניתק לעשה פעם אחת דהיינו אם אין לו עצים לשרפו קודם זמן איסורו פ"כ צריך לישוב בטל עד שיבוא זמן האיסור דהיינו מצות ועובר על כל יראה ומקנים העשה דתשביתו בכל דבר.

לפ"ז שפיר נקרא לאו הניתק לעשה כמ"ש לעיל באונס שגירשה ולפ"ז מתורץ קושיות רש"י ה"ל ודקדוק ה"ל דהכי אמרו ליה רבנן דסופו להקל דאם לא ימצא עצים לשורפו קודם זמן איסורו יהא יושב ובטל עד לאחר זמן איסורו והתירה אמרה תשביתו בכל דבר שאמה יכול להשבתו.

דע"כ ר"י נמי מודה דתשביתו בכל דבר לאחר זמן איסורו א"כ לדידה נעשה הלאו הנה ניתק לעשה. וכללל בידינו דלאו שאינו ניתק לעשה דלוקין עליו חמור מלאו הניתק לעשה שאין לוקין עליו ולפ"ז מתורץ קושיות תוס' לקמן דף כ"ח בד"ה וחמץ שהקשה הכי עביד לעיל ק"ו מנותר שאינו בב"י ע"ש דיש לומר דהק"ו הנה כף מה נותר שאינו בב"י פניו דניתק לעשה הוי כמו שאינו עובר בלאו פלל כ"ש חמץ דאינו לאו הניתק לעשה וא"ל דהא השתא דיליף ר"י מנותר דדין החמץ בשריפה א"כ ע"כ נעשה הלאו ניתק לעשה כמ"ש.

דקא עכ"פ לולי שילמד מנותר יהנה לאו שאינו ניתק לעשה וחמור מנותר ולמה יהי בו קולא זו ותהי' השבתתו בכל דבר ועדיף טפי שיהיו דומם לנותר בכל אופן שיהיה ניתק לעשה והנה בשריפה אבל החכמים השיבו לו באמת דכיון דסופו להקל שנעשה לאו הניתק לעשה אינו דין ולפ"ז מתורץ קושיות הפ"י שם דמקשה דכדחזר ר"י ויליף במה מצינו.

דקא עכ"פ חמור היא. ז"א פניו דיליף חמץ מנותר במה מצינו א"כ ילפינו מיני' לכל דבר דבאמת לאו הניתק לעשה היא ודינו בשריפה.

וטעמא דרבנן י"ל דס"ל פאפיי דסבר דלא נקרא הניתק לעשה אלא במקום דעשה סמוך ללאו דב"י והא דלאו דלא נחשב לניתק לעשה היינו משום דאיתא בתשלומין וכ"כ

הַרְמַב"ם הַטַעַם בְּאַנְפֵן אַחַר גִּרְאָה לִי לְתַרְץ קוֹשְׁיוֹת הַפ"י לְקַמֵּן בְּסוּגְיָא דְּרַף כ"ז עַל הָא דְקָאֵמַר הַש"ס חֲזַר ר"י וְדָנּוּ דִּין אַחַר וְקוֹשְׁיַת הַתּוֹס' שָׁם בַּד"ה וְחַמֵּץ שֶׁהַקֹּשֶׁה הֵיכִי עֵבִיד לְעֵיל ק"ו וְע"פ שֵׁיטַת ר"ת דַּס"ל דְּמַחְצוֹת וְלַמְעֵלָה הִיא בְּשַׁרְיָפָה דָּא תָּא בְּתוֹס' בְּמַסְכַּת חֲמוּרָה לְאַבְיֵי דַס"ל כֹּל עֲשֵׂה שְׂאִינוּ סְמוּךְ לְלָאו לֹא נִקְרָא לָאו הַנִּיחָמָה לְעֲשֵׂה.

וְלָאו דְלָא תִּגְאֵל דְּנִחְשָׁב לְלָאו הַנִּיחָמָה הוּא מְשׁוּם דָּאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֲנָפֵן לְקַיֵּם הַמְצָנָה דְּוַהֲשִׁיב אֶת הַגְּזוּלָה לְוִלִי שְׁעֵבֵר עַל לָאו דְל"ת. וְהִנֵּה לְפִי מַה שֶׁפְּתַבְתִּי לְעֵיל בְּשֵׁם הַפ"י דַּע"פ שְׁבִטְלוּ וּמְהַיֵּי מְטַעַם הַבְּקָר שְׁלֹא יַעֲבֹר בְּבַל יִרְאָה.

מ"מ אֶפְתִּי חָל עָלְיוּ מְצָנוֹת עֲשֵׂה דְתַשְׁבִּיתוּ אִם כֵּן מִשְׁפַּחַת לָן הַקִּיּוּם מְצָנָה בְּלַתִּי שְׁיַעֲבֹר עַל הַלָּאו וְכַגּוֹן שְׁבִטְלוּ קוֹדֵם זְמַנּוֹ וְתוּ אִינוּ עוֹבֵר בְּבַל יִרְאָה לֹא ח"ז. וּמ"מ מְחַנְיָב לְקַיֵּם מְצָנוֹת עֲשֵׂה דְתַשְׁבִּיתוּ וְכִיּוֹן שְׁכֵן דְּיוֹכַל לְקַיֵּם הַמְצָנָה אֶפְיָלוּ בְּלַתִּי הַעֲבַרְתְּ הַלָּאו וְהַעֲשֵׂה אִינוּ סְמוּךְ לְלָאו.

אִם כֵּן לֹא הָוִי לָאו הַנִּיחָמָה לְעֲשֵׂה לְאַבְיֵי אֲבָל לְמ"ד אִין בִּיעוּר חַמֵּץ אֲלֵא שַׁרְיָפָה וְיִלְפִינוּ מְנוּחָר ש' לֹמַר דְּדוֹקָא אוֹתוֹ חַמֵּץ גּוֹפִיָה שְׁעוֹבֵר עָלְיוּ בְּבַל יִרְאָה דְהִינּוּ בְּלֵא בִיטְלוּ זְהוּ שְׂדִינוּ כְּנוֹחַר שְׁהִיא בְּשַׁרְיָפָה.

אֲבָל הַחַמֵּץ שְׁבִטְלוּ קוֹדֵם זְמַנּוֹ וְאִם כֵּן אִינוּ בְּבַל יִרְאָה תוּ לֹא נִלְמוּד מְנוּחָר שְׁיַהֲיָה בְּשַׁרְיָפָה וְאִם כֵּן כֹּף מְצָנוֹת עֲשֵׂה דְשַׁרְיָפָה אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם אֲלֵא בְּחַמֵּץ שְׁכָבֵר עֹבֵר עָלְיוּ בְּבַל יִרְאָה וְשִׁפִּיר הָוִי לָאו הַנִּיחָמָה לְעֲשֵׂה וּלְפ"ז מְתַרְץ קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' הַנְּ"ל ד"ה וְחַמֵּץ.

דִּישׁ לֹמַר דְּהַקָּל וְחֻנְמָר הִנֵּה כִּיּוֹן דְּלוּלִי שְׁנִלְמוּד מְנוּחָר הָרִי חַמֵּץ לָאו שְׂאִינוּ נִיחָמָה לְעֲשֵׂה כַּמ"ש בְּאַנְפֵן רַאשׁוֹן וּמְמִילָא מְתַרְץ קוֹשְׁיַת הַפְּנִי יְהוֹשֻׁעַ הַנְּ"ל כֹּל כַּמ"ש בְּאַנְפֵן רַאשׁוֹן: וּלְפ"ז מְתַרְץ קוֹשְׁיַת הַפ"י בְּשִׁמְעֵתִין דְּשִׁפִּיר מוֹכַח דַּר"ע ס"ל אב"ח א"ש.

דְּלִשְׁיטַת ר"ת כַּמ"ש לְעֵיל יֵשׁ לֹמַר בְּפִשְׁטָא דְהִנֵּה הַפ"י מְתַמָּה הַאִיךָ יִפְלִיג ר"ע דַּל"ל מְתִיךָ עַל ב"ה וּבִפְרִט לְפִי מ"ש הַה"מ דְּטַעְמִי' מְדַרְשׁ דְּלֹא תִבְעֵרוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אִין וְכו' וְתִרְץ דַּר"ע לֹא פְּלִיג אֲלֵא בְּאִין צְוֹרֵךְ קִצָּת עֵי"ש.

אֲמָנָם הֵא בַּנְד"ד הִי נְמִי צְוֹרֵךְ קִצָּת דְּעוֹבֵר עַל ב"י וְיֵשׁ לֹמַר דַּס"ל כַּמ"ש תּוֹס' דְּמַשְׁה' קָדִי לְבַעֲרוּ אִינוּ עוֹבֵר. אֲמָנָם טַעַם דְּתוֹס' מְשׁוּם דְּהָוִי לָאו הַנִּיחָמָה לְעֲשֵׂה.

א"כ מוֹכַח דַּס"ל לַר"ע דְּלָאו דַּב"י הָוִי לָאו הַנִּיחָמָה לְעֲשֵׂה וְקוֹשֶׁה עָלְיוּ כַּמ"ש לְעֵיל דְּהֵא הַמְצָנָה דְּתַשְׁבִּיתוּ אִינוּ סְמוּךְ לְלָאו. וְגַם אֶפְשָׁר לְקַיֵּם הַעֲשֵׂה בְּלַתִּי שְׁיַעֲבֹר עַל הַלָּאו וְכַגּוֹן שְׁבִטְלוּ קוֹדֵם זְמַנּוֹ וְכַמ"ש לְעֵיל אַע"כ דַּס"ל אִין בִּיעוּר חַמֵּץ אֲלֵא שֶׁר פָּה וְא"כ הָךְ מְצָנוֹת עֲשֵׂה דְשַׁרְיָפָה אִינוּ יְכוֹל לְקַיֵּם אֲלֵא בְּשַׁכְּבָר עֹבֵר עַל הַלָּאו וְשִׁפִּיר הָוִי לָאו הַנִּיחָמָה לְעֲשֵׂה וְדו"ק: וְלִשְׁיטַת רַש"י הַנְּ"ל יֵשׁ לֹמַר בְּדַרְךָ אַחַר.

דְּהִנֵּה מוֹכַח מַר"ע דַּס"ל דְּלָאו דַּב"י הָוִי לָאו הַנִּיחָמָה לְעֲשֵׂה כַּמ"ש וְקוֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁפְּתַבְתִּי לְעֵיל דְּהֵא הַמְצָנָה לֹא נִאֲמָרָה בְּסְמוּךְ. וְע"כ צ"ל מְשׁוּם דְּלֹא מִשְׁפַּחַת לָן הַקִּיּוּם עֲשֵׂה אֲלֵא לְאַחַר שְׁעֵבֵר עָלְיוּ בַּב"י.

ויכמו לאו דל"ת כמ"ש לעיל. אמנם עדיין קשה לשטת רש"י דס"ל לקמן דף כ"ז דהיוצא בש"יירא תוף למ"ד זקוק לבער מן התרה א"כ משפחת הקיום המצנה קונדם שיעבור על הלאו אבל למ"ד אין ביעור חמץ אלא שריפה ולישיטת רש"י היינו קונדם זמן איסורו.

א"כ אי לא משפח עצים קונדם זמן איסורו ע"כ יושב ובטל עד לאחר זמן איסורו. וא"כ הוה מצות עשה דהשפחתו בכל דבר אינו אלא א"כ עבר על הלאו דב"י.

ושפיר הוי ניתק לעשה. וא"ת הא משפחת לה בבטלו קונדם זמנו דאינו עובר בכל יראה ואפ"ה חל עליו מצות עשה דתשפיתו.

ולשיטת רש"י אין לומר כמ"ש למעלה לשיטת ר"ח דכל חמץ שאינו בכל יראה אינו שריפה דהא רש"י ס"ל דמצנה שריפה קונדם זמן איסורו. ויש לומר דהנה תוס' בד"ה מדאוריני' בבטול בעלמא סגי מקשים לשיטת רש"י דמפיק הא דבטול מהני היינו מקרא דתשפיתו הא ר"ע לקמן ס"ל דתשפיתו היינו הבערה ותיגרין הפר"ח דלמ"ד אין ביעור חמץ אלא שריפה.

באמת תשפיתו היינו הבערה ודברי רש"י נאמרין לרבנן דס"ל השפחתו בכל דבר ולפ"ז ליכא למימר כמ"ש הפ"י דבבטלו קונדם זמנו אינו עובר בכל יראה ומחויב מטעם תשפיתו. ז"א דהא קונדם זמן איסורו בעינו שריפה ולאחר זמן איסורו דאינו עובר בכל יראה מטעם הבטול דמקונדם ולא בעינו שריפה ה"ה דלא בענו שאר השפחות דבטול דמקונדם מהני כשאר השפחות ולפ"ז שפיר מוכח מריע דס"ל אין ביעור חמץ אלא שריפה קונדם זמן איסורו.

וממילא מתורץ גושני' הפ"י על רש"י דס"ל דזמן שריפה קונדם זמן איסורו מר"ע דשמעתין די"ל דכוננת ר"ע באמת לשארי השפחות. אבל רחמנא אחשבינן והא דמוכיח רבא דס"ל אב"ח א"ש היינו קונדם זמן איסורו ודו"ק: ולפמ"ש יהיו מתורץ גושני' התוס' בשמעתין ד"ה ואימא דמקשה ל"ל לאב"י ללמוד מקרא דלא ימצא פינו דעכ"פ צריך להקשה.

וכר' יוסי לקמן וי"ל דהנה התוס' פתבו לקמן בד"ה ואומר אע"ג דיכול ליהנות בגחלתו ותיצו פינו דמתחלת הבערה אינו יכול ליהנות הוי כמו נדרים ונדבות אבל קשה כמ"ש הפ"י דהא יכול ליהנות שלא פדרו הנאתו דהיינו שיבשל גבי השריפת חמץ וע"כ צ"ל פתרוץ ראשון דהתורה אמרה תשפיתו בכל ענין אפילו במקום שאינו נהנה ולפי"ז י"ל דס"ל לאב"י נמי דאסור להשפית בי"ט בין בשריפה ובין בשאר השפחות משום דרחמנא אחשבינן.

רק דיש להתיר מטעם הואיל אם יש לו עצים ורוצה ליהנות בהסיקו. ולפ"ז מתורץ גושניא אחרת דהנה קשה לי על אב"י בין לשיטת רש"י דפי' מקצתו מותר.

ובין לשיטת התוס' דפירשו אף חלק. דהא משפחת ליה אף תשפיתו בי"ט כגון שבטלו קונדם זמן איסורו ותו אינו עובר בב"י בי"ט ואפ"ה חל עליו מצות דתשפיתו כמ"ש הפ"י.

ולפי הנ"ל ניתחא דממ"נ ע"כ לא קאי בי"ט דאי בלא ביטולו הא עובר בב"י ואי בבטולו
א"כ אסור להשביתו מטעם מלאכת י"ט ואין לומר מטעם הואיל אי בפני להשביתו בענין
דיכול ליהנות בהסקיקו תחת תבשילו.

ז"א פנין דדעתה ליהנות ממנו א"כ בטל הביטול נהדר עבר על כל יראה דבטול לא מהני
אלא אם יוצא ממחשבתו ומלבו לגמרי כמ"ש הרמב"ם וק"ל. אבל קשה דהא עדיין
משפחת ליה אם הפקירו בפירושו.

נאפ"ה חל עליו מצנת עשה דתשביתו. ומותר לו לקניי המצנה בי"ט מטעם הואיל אי
בעי ליהנות מהשביתה זו ובענין שלא יזכה בו.

אמנם גם לזה יש לומר והוא. ונקדים לתרץ קושני' הפ"י לקמן דף י"ג ע"ב תוס' אין
מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה ופריד הש"ס פשיטא והקשה הפ"י מה פריד
הש"ס פשיטא דלמא קמ"ל לאפוקי מדרא' אתא ב"י דס"ל דלמדין שאור דאכילה משאור
דרא' ומה שאור של הפקר אינו עובר בבל יראה ה"ה דאינו עובר באכילה ועל לחמי
תודה נמי אינו עובר בב"י משום דשל הקדש הוא וקס"ד דמותר נמי באכילה.

קמ"ל דאסור ע"כ. ונ"ל לתרץ עפ"י מ"ש בש"ע בנכרי שהפקיד חמצו בידי ישראל ולא
קבל עליו אחריות מ"מ אם יד העכו"ם אלים ויכול להוציא ממנו בדיניהם חייב לבער
דבע"כ הרי הוא ברשות ישראל אע"ג דמן הדין אינו ברשותו.

ע"כ א"כ ה"נ בלחמי תודה הא מותרים באכילה והוא אוכלו א"כ נחשב ברשותו בע"כ
וא"כ פשיטא דאין מביאין תודה. משא"כ רב אחא ב"י שתחב לו נכרי בגרונו מיירי וא"כ
ביד הנכרי לחזור כמ"ש המפורשים לקמן.

ולפ"ז מתורץ קושני' הנ"ל על אבני דלמא מיירי שהפקיר בפירושו קודם זמן איסורו וכו'
ז"א דמ"מ אם הוא נהנה ממנו הרי הוא שלו בע"כ. אע"ג דהוא אינו רוצה לזכות בו אלא
ליהנות ממנו מ"מ ברשותו מקרי בע"כ וכמ"ש בלחמי תודה.

והנה הט"ז רוצה ליתן טעם לשבח דאם יד העכו"ם אלים חייב לבער אף בלתי קבלת
אחריות משונה דרתמנא אמר שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם דמש"ה אפקה רתמנא
בלשון ימצא.

לאסור אף דבר שאינו קנוי אבל מצוי בידו. וה"נ הרי היא מצוי בידו בע"כ.

ובנה מתורץ קושני' תוס' ד"ה ואימא דאמאי מייתי אבני קרא דשבעת ימים. הא מדאימקש
השבתת שאור לאכילת חמץ יכול ללמוד שפיר כר' יוסי.

דייש לומר דנודאי אבני סמך על ההיקש ופשיטא ליה דכבר נזכר אותו ההיקש בכל מקום
ומש"ה א"צ אבני להזכירו רק בלא קרא דשבעת ימים אינו יכול להוכיח די"ל פנ"ל
דאיירי בהפקירו בפירושו ויכול ליהנות בשעת היסקו.

משא"כ השתא דכתב רתמנא שאור לא ימצא. הרי אמרה תורה פל דבר שהוא מצוי בידו
אע"ג שאינו קנוי לו מרעתו א"כ מוכח שפיר דתשביתו איירי מעי"ט.

משא"כ לר' יוסי דלקמן דאזיל לטעמיה דסבר הפקר אינו אלא אם בא ליד הזוכה. א"כ לא קשה כלל דשמא איירי בהפקירו ואינו צריך להביא קרא דלא ימצא ומש"ה מיייתי ההיקוש לבד ודו"ק: נעשה נבואה לתרץ קושיא ראשונה של תוס' דהוי מצי לשנוי ביום פתיב והוא דהא פבר פתבתי למעלה מאי מוכיח אבני דלמא איירי בביתלו ואפ"ה אמרה תורה תשביתו.

אבל זה אינו דא"ה אסור להשביתו בי"ט דהא רחמנא אחשבילי להבערתו. ואי מטעם הואיל ונהנה ממנו.

הא אם נהנה ממנו הרי הוא ברשותו ועבר בכל יראה. אבל קשה דלמא לעולם דבי"ט קאי ואתי עשה דתשביתו נדחי את ל"ת די"ט.

וכ"ת די"ט עשה ול"ת. הא אבני ע"כ ל"ל די"ט עשה ול"ת דהא בפרק במה מדליקין לא משני פרב אשי עיי"ש.

ויש לומר דכזה לא אמרינו אתי עשה ונדחי את ל"ת דהא אפשר לקיים שניהם. דהא יכול לבערו מעי"ט כמש"ל וא"ת דמאמתמול לא חל חיוב ביעור עליו דהא ביום הראשון פתיב.

וכמ"ש תוס' גבי פלאים בציצית יש לומר דהא פתבתי לעיל בשם רש"י ביוצא בשירא בתוך שלשם דזקוק לבער דשואלין ודורשין וכו'. א"כ ה"נ אפשר לקיים שניהם.

אבל פבר פתבתי לעיל דהפ"י הקשה על רש"י ה"נ דהא קודם זמנו מותר אפי' באכילה. ואעפ"י שהפ"י לא מקשה אלא ל"ד בשריפה מ"מ לדידן אף לרבנן קשה.

לפי מה שדייק ה"ר"ן בריש פרקן מתשביתו דאסור אף בהנאה לפני זמנו אף לר"ש וא"כ אי אפשר לקיים תשביתו לפני זמן אסורו דהא מותר אף באכילה וכ"ת דאפשר לקיים מעי"ט לאחר חצות דאסור באכילה עכ"פ מלאו דל"ת עליו חמץ לר"י.

זה אינו דהפ"י פתב לפי הס"ד דתשביתו איירי בי"ט לא דרשינן לא תאכל עליו חמץ לפני זמנו דמנ"ל להמציא אסור חדש. עיי"ש אלא הני מוקי לה לדרשה אחרת.

אבל יש לתרץ דשפיר אפשר לקיים שניהם ולבער בלילה ראשונה ומותר לבער מטעם הואיל ואי בעי נהנה בשעת הבערה ואעפ"י דזכה בה מ"מ לא עבר בב"י דחיוב ב"י אינו אלא ביום (דשבעת ימים פתיב וכו') והא תינח אי בלילה אינו עובר בכל יראה אבל אם גם בלילה עובר בב"י קשה קושיא ה"נ ל"ל דאף ביום הראשון קאי בי"ט.

והנה לכאורה יש להוכיח דחיוב כל יראה אינו בלילה דלכאורה קשה לשיטת רש"י דפי' מדחייב ביום הראשון להשבית מכלל דמקצתו מותר. דלמא לעולם מצפרא נמי אסור וכוונת הפתיב לנתק הלאו דבל יראה לעשה דשריפה ודוקא בי"ט הואיל ועבר פבר בכל יראה מתחלת היום קודם שישרף.

כמו נזכר דאם עבר אלאו דלא תותרו יקיים עשה דבאש ישרף. אבל קודם זמנו דלא עבר בכל יראה השביתתו בכל דבר.

ומנ"ל דמקצתו מותר. ואפשר דתוס' בד"ה וכתוב אף.

פיונונו לזה. אבל אי אמרינו דגם בלילה עובר בכל יראה.

אתי שפיר. דאי הקרא בהכי איירי.

א"כ אף בלילה יהיה בשריפה ולמה פתיב דוקא ביום פתיב. ולפ"ז קשה למה למיכתב רחמנא אף.

דקא דמקצתו מותר פבר מוכח מביום הראשון מדסייב ביום הראשון להשבית מפלל דמקצתו מותר פדפי' רש"י (וכ"ת) [וי"ל] אי לא פתיב אף הוי אמינא דקר' אתי ללא הנייתק לעש' דדוקא ביום הוא בשריפה ולא בלילה דליכא פל יראה להכי פתיב אף דמקצתו מותר.

ונחזור לענייננו הואיל והוכחנו דבלילה ליכא פל יראה מוכיח אפיי שפיר דתשביתו איירי מעי"ט פנ"ל. וא"כ י"ל דהכי מקשה הש"ס ואימא לרבות ליל ט"ו לביעור ואין הפנונה דהפסוק קאי בלילה דקא ביום פתיב אלא הפי' דמפח אף מוכח דגם בלילה איכא פל יראה.

דאי לא פתיב רחמנא אף ה"א דקרא אתי ללא הנייתק לעשה. ודוקא ביום אכל בלילה ליכא פל יראה אכל השתא דכתב רחמנא אף דמקצתו מותר.

ועל זה קשה הא עבר בבל יראה מתחלת סיום נאי בבטלו הא אסור לבער דליכא הואיל פדלעיל אלא ע"כ דאתי עשה ודחי את לא תעשה וקשה הא אפשר לקיים שניהם דיכול לשרפו בלילה ומשום הואיל נאי בעי יכול ליהנות ממנו בשעת ביעורו.

אלא נודאי דגם בלילה איכא פל יראה. וא"כ אי אפשר לקיים שניהם דאי נהנה ממנו מפקיע הבטול ועבר בבל יראה.

ולזה פתיב רחמנא אף. ופרקינן שהיא לא אצטרף דקא אייתקוש השבתת שאור לאכילת חמץ.

ומש"ה מוכח דתשביתו מיירי מעי"ט ואיצטרף אף. דאי בלא אף ה"א דחייב פל יראה הוא מתחלת יום ארבע עשר לשיטת רש"י דס"ל דחייב ב"י בעי"ט וכתוב תשביתו שיהא לאו הנייתק לעשה דכבר עבר אלאו דבל יראה מתחלת יום ארבע עשר להכי פתיב אף דמקצת ארבע עשר מותר: ועכשיו נבואה לבאר הרמב"ם שפתיב מפי השמועה למדו שראשון זה הוא יום ארבעה עשר.

והוא דהנה הרמב"ם פתיב בפ"ו מהלכות חמץ ומצה וז"ל וכל האוכל בזמן הזה לוקה מן התורה שצאמר לא תאכל עליו חמץ על קרבן פסח. כף למדו מפי השמועה פלומר מפורש דבר זה לא תאכל עליו חמץ משעה שראוי לשחיטת הפסח שהוא בין הערביים ע"כ.

וא"כ יש לומר דמפי השמועה שפתיב בפ"ב פיון למה שפתיב לעיל. וממילא מוכח דתשביתו ע"כ איירי מעי"ט דאי בי"ט קשה הא עבר פבר בב"י נאי בבטלו אסור משים מלאכה דקא רחמנא אחשב' וליכא הואיל דהוא נהנה ממנו.

משום דעבר בבל יראה. נאי משים דאחי פשה ודחי את ל"ת וכ"ת דקא הרמב"ם פסק די"ט עשה ול"ת וא"כ לא אתי עשה ודחי את ל"ת ועשה.

ז"א דהא הפ"י פתב לתרין גוןשנייתו לעיל מה דנייק רבא מר"ע דאין ביעור חמץ אלא שריפה דלמא מטעם רחמנא אחשביה ותיירין דנייק מדאמר ר"ע ומצינו להבוערה שהיא אב מלאכה ואי מטעם דרחמנא אחשבי' אינו אלא ל"ת בלבד וא"כ לדידן דהשפבתו בכל דבר אינו אלא ל"ת ושפיר דחי ליה עשה.

אבל יש לומר דאפשר לקיים שניהם דהא חיוב ביעור עליו מקודם זמנו וכמ"ש רש"י וא"ת כמו שהקשה הפ"י על רש"י דהא מותר באכילה קודם זמנו י"ל דהא הרמב"ם פתב לעיל דמפי השמועה למדו דאחר חצות אסור באכילה מן התיירה.

וא"כ שפיר אפשר לקיים שניהם בי"ד לאחר חצות ולא אתי עשה ודחי את ל"ת וא"כ ע"כ תשביתו איירי מעי"ט ועכשיו נבואה לתרין הרמב"ם מ"ש ראוי לזה מם שפתוב ולא תשחט על חמץ דם זבחי.

והוא דהנה התוס' בדרף כ"ט פ"ב ד"ם רב אשי פתבו דלהכי אמרינו הואיל דיכול לפדותו לר"י דהמשה' חמץ כדי לבערו אינו עובר באותו שהי' משום דהוי לאו הנתיק לעשה. וא"כ אפתי קשה דלמא תשביתו איירי ביו"ט ואי משום דעבר בבל יראה י"ל דלמא איירי בביטלו ומותר לבערו מטעם הואיל ואי בעי נהנה ממנו בשעת ביעורו וא"ת אם נהנה ממנו הרי קנה אותו ועובר בב"י פנ"ל.

זה אינו דהא קנה אותו כדי לבערו ואינו עובר בב"י ויש לומר פניו דעיקר הטעם דהמשה' כדי לבערו אינו עובר בב"י הוא משום דהוי לאו הנתיק לעשה והנה פבר פתבנו דלאפיי לא הוי לאו הנתיק לעשה אלא היכא דעשה הוא סמיך ללאו והכא העשה אינו סמוך ללאו אמנם פבר פתבנו למעלה דהיכא דאי אפשר לקיים העשה אלא אם עבר על הלאו שפיר הוי לאו הנתיק לעשה אע"ג דלא סמוך ללאו.

כמו לאו דגזילה וה"נ אי אפשר לקיים העשה דשריפה אלא אם עבר על בל יראה פניו דילפינו מנותר א"כ מה נותר דוקא לאחר שעבר וכמ"ש למעלה. ואע"ג דהרמב"ם פסק פתכמים דהשפבתו בכל דבר.

יש לומר דטעמא דתכמים משום גוןשניית' דאם לא מצא עצים לשורפו יסא יושב ובטל. והא דלא ילפי במסקנא במה מצינו יש לומר דס"ל להרמב"ם כמו שפי' רש"י דילפינו בגז"ש ולרבנו לא היה קבלה בינדם הגז"ש.

וכבר פרשנו למעלה דהא דקאמרי יושב ובטל היינו בי"ט משום דרחמנא אחשבי' והיינו לפי האמת דתשביתו מעי"ט. אבל לפי הס"ד דתשביתו איירי בי"ט הא בפירוש רבתי תורה דמותר לבער בי"ט יהיה מטעם שיהיה אם פן לא קשה פלל גוןשנייתם דלא מצא עצים לשורפו ושפיר ילפינו מנותר דאין ביעור חמץ אלא שריפה.

ודוקא כמו גפי נותר היכא דכבר עבר על בל יראה. אבל אם לא עבר על בל יראה.

השפבתו בכל דבר ואם פן דאי אפשר לקיים מצות עשה דשריפה אלא לאחר שעבר על בל יראה שפיר הוי לאל הנתיק לעשה. ואע"פ דהרמב"ם ס"ל דלאו דב"י לא נתיק לעשה היינו לפום מסקנא דס"ל השפבתו בכל דבר וא"כ המשה' כדי לבערו אינו עובר עליו וקשה גוןשניית' ה"ל.

דלמא תשביתו בי"ט להכי פתב הרמב"ם וראיה לזה לא תשחט על חמץ דם זבחי וכוונדאי ע"ז איפא להקשות קושית הש"ס ואימא כל חד וחד פי שחט או כמו שהקשה הפ"י ממי שיהיה טמא או בדרך רחוקה דלא עביד פסח אבל ראיות הרמב"ם היא רק ממי שיש לו פסח דאיפא עליו לאו דלא תפשה.

וא"כ אי עבר אלאו דל"ח ושחט על החמת בונדאי חייב לבטלו בשריפה דמה לי לאו דל"ח ללאו דבל יראם. וא"כ ראוי לילף מנותר ואם פן דאפשר לקיים העשה דשריפה קידם הלאו דבל יראה לא הוי הלאו דבל יראה ניתק לעשה.

ואם פן המשה' כדי לבער עובר עליו. ושפיר מוכח דתשביתו היינו מעי"ט דאי בי"ט אסור דהא ליפאלמימר הואיל ודו"ק: ועכשיו נבואה לתרץ קוש' הפני יהושע הנ"ל על רש"י דביצה דרחמנא אחשבי' פנ"ל ואגב יהי' מתורץ קוש'א שני' של הפ"י על רש"י דס"ל שריפה קודם זמן איסורו מר"ע דשמעתין והוא דע"כ מוכח דס"ל לר"פ אין ב"ח אלא שריפה קודם זמן איסורו דאי לאו הכי דלמא תשביתו איירי בי"ט ואי משום דהוי מלאכה דרחמנא אחשבי' יש לומר דעשה דוחה לא מעשה ה לרבא דס"ל י"ט ל"ת גרידא ואי משום דאפשר לקיים העשה מאתמול זה אינו דלפ"ז ממ"נ מותר בי"ט.

דהנה הפר"ח פתב לתרץ קוש' תוס' על רפ"י בד"ה מדאורי'י בביטול בעלמא יסגי דלרש"י דתשביתו היינו ביטול הא ר"ע ס"ל דתשביתו היינו הבטחה ותירוץ הפר"ח דדעת רש"י דלרבנן דהשבתו בכל דבר רבתי תורה נמי ביטול בלב אכל למ"ד אין ביעור חמץ אלא שריפה מק"ו דנותר ע"כ תשביתו אינו ביטול בלב דלא עדיף משארי השבתות ע"כ.

ובביצה דף כ"ז ע"ב בתוס' ד"ה ועל החלה. פתבו דטעמא דגדרים ונדבות שאין קריבין ביו"ט אעפ"י שההדיוט נהנה ממנו היינו משום דעיקרו לגבוה וכלל בדינו לפי מה שהעלו הפוסקים דמטעם הואיל יש להתיר כל מלאכה שאפשר לעשותה בי"ט בהיתר אע"פ שבעת שהוא עושה המלאכה אין לו אותו ההיתר מ"מ פיון דמשפחת לה אותה מלאכה גופא שהוא עושה עכשיו בהיתר מותר לעשותה בכל ענין ועיין במ"א וכיון שזכינו לחוט המשולש הזה יש לומר דתשביתו היינו בי"ט ומותר ממ"נ אעפ"י דרחמנא אחשבי' או משום דעשה דוחה ל"ח וא"ת דהא אפשר לקיים העשה מאתמול י"ל דקיום העשה למ"ד השבתו בכל דבר היינו נמי בביטול ואם ביטול החמץ מאתמול אם פן כפר קיים מצותו ואין על החמץ שום מצוה לגבוה דאין כאן ב"י ולא תשביתו א"כ מן הדין היה מותר לו ליהנות מחמץ הזה בי"ט להסיקו פחת תבשילו דהוי שלא בדרך הנאות כמ"ש הפ"י.

ואי משום דעיקרו לגבוה כמו גדרים ונדבות כמ"ש תוס' זה אינו דהא בחמץ הזה אין כאן מצוה כלל פיון דכבר ביטלו קיים מצותו מאתמול ואין לומר דהשתא דנהנה עובר בב"י א"כ אינו יכול ליהנות דיש לומר דאין דעתו לזכות בו ולא ס"ל השתא מ"ש לעיל דבע"כ ש'לו הוא ומטעם די"ט עשה ולא מעשה היא גבי שריפה יש לומר דגזיה"כ הוא כמ"ש הפ"י משא"כ באפשר לקיים העשה מאתמול ליפא למימר הכי כמ"ש הפ"י וכיון שפן מותר לו נמי שאר השבתות מטעם הואיל והעולה בדינו דלמ"ד השבתו בכל דבר ממ"נ מותר בי"ט אי מטעם הואיל אי מטעם דחי' עשה לל"ת ולפ"ז מנ"ל לרע"ק

דַתְשִׁבִּיתוּ בַעֲיִ"ט אֶלָּא וַדַּאי מוֹכַח דַּס"ל אֵין בְּיַעוּר חֲמִיץ אֶלָּא שְׁרִיפָה קוֹדֵם זְמַנּוּ א"כ שְׁפִיר מוֹכַח דַּאי בִּי"ט אָסוּר מִטַּעַם מְלֹאכָה וְאֵי מְשׁוּם דַּעֲשֵׂה דוֹחָה לַל"ת הָא אֶפְשָׁר לְקַיֵּם הַעֲשֵׂה מְאֵתְמוּל וְאֵי קִיּוּמוֹ מְאֵתְמוּל לֹא הָוֵי יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ אֶלָּא בְּשִׁרְיָה וְלֹא בְּבִיטוּל וְאֵי הוּא שׁוֹרְפוֹ מְאֵתְמוּל מִמֵּילָא דְלֹא הוּא בְּיָדוֹ בִּי"ט וּמִמֵּילָא דַּאֵין לְהַתִּירוֹ בִּי"ט מִטַּעַם הוּאֵיל כַּמ"ש וְדו"ק: (פְּסוּחִים דָּף ט') הֵנּה מַה דְּהַקְשָׁה הַפ"י אֲמַאי לֹא הַקַּשׁ בְּאַמַּת מְהֵא דְבַעֲי לְהַצְנִיעַ.

וּנ"ל מְשׁוּם דְּהֵנּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְחַלְקָה דְּבִשְׁלֵמָא בְּמַתְנֵי דַבְּלֵא"ה בַּעֲי בִיטוּל אִם פֶּן לֹא נוֹלַד הַסְּפֵק בְּדַאוּרֵייתָא דְּהָא בְּלֹא גְיָרָה בַּעֲי בִיטוּל וְכַמוֹ דְּאָמַר רַב הַבּוֹדֵק צָרִיף שְׁבִיטְל מִשָּׂא"כ שֶׁם הָוֵי בְּחֲמִיץ שְׁלֵאֲחַר הַבִּיטוּל וְהַבְּדִיקָה דַּאוּתוֹ חֲמִיץ לֹא הָוֵי בְּכֻלָּל בִּיטוּל וְא"כ נוֹלַד בְּדַאוּרֵייתָא וְשְׁפִיר בַּעֲי בְּדִיקָה.

אָף ז"א מְשׁוּם דְּבְּאַמַּת הָא דְּכְתָבוּ הַפּוֹסְקִים דְּבַעֲי בִיטוּל בְּחֲמִיץ וּבְאַמַּת בִּש"ס לֹא מְשַׁמַּע פֶּן וְהוּא הַטַּעַם מְשׁוּם דַּאֶפְּיֵלוּ אִם יִמְצָא אַח"כ תּוֹלִין דְּכָאן נִמְצָא וְכָאן הִזְהִי וְהָוֵי כְּמוֹ דִּין דְּהַרִיטְב"א בַּב"מ וְכַדְלִקְמֵן דְּמִסְפֵּק הָוֵי שֶׁל מוֹצֵאוֹ וְהָוֵי כְּמוֹ הַפְּקָר אָף דְּלִפִּי דְּמִשְׁנֵי בְּאַמַּת שְׁמָא יָבֵא הָעֶכְבֵּר וְיִטוּל בְּפִנְיֵו וְאִם פֶּן אִם יִמְצָא יִתְלוּ בְּזָה וְכֵן הֵיכָא דְּנַחְסָר לְחַמוֹ וּבְוַדַּאי יִתְלוּ בְּזָה דְּאֶמְרִינּוּ הָף כְּפָר שְׁנֵטְל הָף כְּכָר שְׁנִמְצָא וְכַדְלִקְמֵן א"כ שְׁפִיר לֹא הָוֵי בְּכֻלָּל בִּיטוּל וּבְזָה י"ל הַרְמַב"ם דְּ שְׁמָא תַחְסוֹר לְחַמוֹ וְלֹא כְּתַנִּיא כְּנוֹתֵי וְכַמוֹ דְּהַקְשָׁה הַל"מ וּנ"ל מְשׁוּם דְּהֵנּה אֵין סְפֵק מוֹצֵיא מִיַּדֵי וַדַּאי י"ל דְּלֹא שְׁיָיָף רַק אֵי חֲזִינּוּ דְּשִׁקִּיל וְהֵבִיאוּ לְכָאן הָא לֹא"ה דְּלֵמָּא לֹא יִטוּל מִמְקוֹמוֹ וְלֹא שְׁיָיָף אֵין סְפֵק מוֹצֵיא מִיַּדֵי וַדַּאי וְכַמ"ש רַש"י הָא חֲזִינּוּ שְׁהֵבִיאוּ לְכָאן.

וַע"ש בַּס' פְּנִי יְהוֹשֻׁעַ אָף אֵי נִימָא דַּאֵין עַל חֲזַקַת חַיּוּב תּוּ אֵין חוֹלֵק דְּהֵבִיאוּ לְכָאן וְהֵנּה אֵי נִימָא דְּהֵבִיאוּ לְכָאן דְּוִקָא וְאִם פֶּן אֵי נִימָא דְּלֵמָּא אֶכְלַתּוּ בְּמִקוֹמוֹ וְלֹא הֵבִיאוּ לְכָאן וּמַעוֹלָם לֹא נֵטְל מִכָּאן וְלֹא שְׁיָיָף אֵין סְפֵק מוֹצֵיא מִיַּדֵי וַדַּאי וְהָוֵי הַנְּ"ל כְּמוֹ ס' בִּיאָה וְכַמוֹ טוֹמְאָה בְּמִקוֹם פְּלוּנֵי שְׁאֵין יוֹדַע אִם הִלְכְּתִי לְמִקוֹם פְּלוּנֵי אָף דְּבִדְרַבְנָן לֹא אֶזְלִינּוּ בְּתַר חֲזַקָה אָף דְּהַסְּפֵק נוֹלַד בְּדַאוּרֵייתָא אָף בְּאַמַּת אֵי אֶמְרִינּוּ דְּמַהֲנֵי בִיטוּל דְּמַעְקָרָא כְּמוֹ דִּין דְּהַרִיטְב"א א"כ לֹא נוֹלַד בְּדַאוּרֵייתָא אָף כִּינּוּ דְּפִסְקִינּוּ כְּרַבֵי דְּאָמַר דְּזָהוּ כְּכָר זָה עֲצָמוֹ כְּכָר וְא"כ שְׁפִיר יְכוּל לְהוֹצִיאוֹ מִן הַזּוֹכָה מִן הַפְּקָר וְכַמוֹ דְּכְתָבוּ הַתּוֹס' גְּבִי מְנָה מוֹנַח הָוֵי זָה מְנָה דְּתַלְי' בְּפִלּוּגְתָא דְּרַבֵי וְרַשְׁב"ג וְרַבֵי לְשִׁיטְתֵי אֶזְזִיל וּפ' הַרְמַב"ם כְּרַבֵי וּבְרֵייתָא ס' כְּרַשְׁב"ג וְשְׁפִיר מוֹעִיל הַבִּיטוּל זָה וְא"כ מִינְשֵׁב הַרְמַב"ם וּמִינְשֵׁב ג"כ קוֹשְׁי' הַפ"י וְהַמְהַרְש"א הָא דְּלֹא פְּרִיף מִשְׁמָא יִנַּח אוֹ שְׁמָא יִטוּל עֶכְבֵּר דְּלֹא הָוֵי בְּכֻלָּל בִּיטוּל וּמִשָּׂא"כ בְּכָאן דְּהָוֵי בְּדִיקָה קוֹדֵם בִּיטוּל וְלֹא נוֹלַד הַסְּפֵק בְּדַאוּרֵייתָא וְהֵנּה א"ש טְפִי לְפִי מַאי דַּאֵיתָא בַּמַּס' נְזִיר דַּלְב"ש אִם אָמַר שׁוֹר שְׁחוֹר שְׁיֵצֵא מִבֵּיתִי רַאשׁוֹן וְאַח"כ יֵצֵא לְבָן דְּקָדַשׁ הַלְבָן דְּאֶמְרִינּוּ אוֹלֵי יַדַע לְבָן הָוֵי אָמַר לְבָן וּמְזָה יְלַפִּינּוּ דַּלְב"ש הָף אַחַר לְבָן וְא"כ בְּכָאן דְּבִיטוּל בְּלָב סָגִי וְאִם פֶּן אֵי יִבְטַל חֲמִיץ אַחַר וְלֹא יַדַע מִחֲמִץ זָה וְא"כ אֵי הָוֵי יַדַע מִחֲמִץ זָה הָוֵי מְבַטֵּל וְהֵנּה ג"כ בְּכָאן כְּמוֹ לְשֶׁם וְהֵנּה מַה דְּהַק' הַמ"ל עַל הָף פּוֹסְקִים דְּפִסְקֵי ג"כ כְּמוֹ דִּין דְּשְׁנֵי שְׁבִילִין מְהֵא דְּכַתּוּבוֹת דְּאֶמְרִינּוּ שֶׁם גְּבִי מְחַבּוּאָה אִטּוּ וַדַּאי טְמֵאָה וְכו'.

וי"ל משום דשם בכתובות איבעי' ליה אם אמרם לא נחבאתי ולא נטמאתי מהו ופסקו
הרי"ף והרמב"ם לקולא. ובאמת אם נימא דצ"ל דוקא נחבאתי (לא נטמאתי) לא שייך
לומר דהוי פאלו בא לישאל עליו ועל חבירו וכפירש התוס' דהוי פאלו נשאל על חבירו.

דקא הוי רק אחד מהם אמת וא"כ לא שאלה כלל על חבירו וא"כ פיון דבאמת מהימנת
מטעם מיגו וא"כ מ"ה שפיר אמרינן דקא לא שייך לומר דהוי ממ"נ א' מהן שטר דקא
היא מהימנת דלא נטמאת ולא דלא נחבאת דלא טענה כלל נחבאת ובודאי מהימן ע"ז
דקא יש לה מגו דהוי טענה נחבאת ואם הוי טענה נחבאת לא הוי פאלו נשאלת על
חבירתה דחבירתה לא יסא אומרת שקר דלא נחבאת ואם יסא חבירתה ג"כ נאמנות
מטעם מגו באמת פן הוא דעכ"פ אנחנו אמרינן דכל חדא וחדא אומרת אמת דאם תרצה
הוי אומרת דנחבאת ואזי הוי פאלו לא נישאל עליה ועל חבירתה והשאלה לא נהוי בפעם
א' ה"ל לכל א' שפיר מגו דלא הוי נשאל עליו ועל חבירתה דאפילו אם השתא הוי באמת
ב"א עכ"פ מיגו ה"ל לכל א' וא' לומר נחבאתי ולא הוי אזי אם אומרת פן פאלו בא
לישאל עלי ועל חבירתה ואם פן שם הוי הפי' אטו ודאי נטמאת דזה גופא הוי הטעם
שם דמ"ה לא הוי מגו במקום עדים דהא אפטר דלא נטמאת ונמצא דעיקר ההיתר הוי
דמהימן דלא נטמאת ומשא"כ בכאן הוי אכלה אין היתר דהוי עיקר ההיתר דכל חדא
תלינן.

והנה הרמב"ם דפסק בכאן דתלינן י"ל דה"פ (דבאמת לדעת הרמב"ם לא ס"ל לספק
דאכלתן אפי' לצרף לס"ס משום דכיון דיש בכאן איסור אחד מ"ה) ובכה"ג ל"ש ספיקא
לקולא דכיון דהוי בכאן איסור ודאי הפ"י גבי קבוע וספק הרגיל לא הוי ואם פן לא מהני
ס"ס דעיקר הטעם להרמב"ם בס"ס משום דספק הראשון הוי מדרבנן ובדרבנן ספיקא
לקולא והנה בכאן בשני בתים שבשני בני אדם וא"כ מי שאין החמץ שלו לא נולד כלל
הספק בדאורייתא וא"כ אמאי לא אמרינן דחבירו יתלה בו משום דבין כף ובין כף צריך
לבטל וחבירו שפיר תלה באכלה משום דלדידי, לא נ"מ בדאורייתא והוי ספיקא לקולא
ובאכלה באמת מי שהוא חמץ שלו לא מצוי לתלות דהא לענין אכלה שפיר נ"מ
בדאורייתא אף תלינן בו לחבירו וחבירו יתלה באכלה אף דז"א דהא הוי אוקמינן על
חזקה אע"ג דלא נתבררה שעתה אף דזה דוקא לר"י דס"ל דגם בדרבנן אוקמינן על
חזקה ונשפיר דקאמר פלוגתא דר'.

ור"י ומשא"כ לפסק הלכה דפסק הרמב"ם כר"מ ואפילו במקום חזקה אמרינן ספיקא
לקולא ונשפיר מתורץ הרמב"ם דפסק דתולין בכאן ולא הוי דמיא להא דפלוגתא דר"י
ור"י ובזה י"ל הא דהקשה הפר"ח על הש"ך דכ' גבי חד בחד אם נתערב מקודם לא
תלינן ממתני' דתרוימה דאיתא בש"ך דכתב דחדי בחד שנתערב מקודם לא תלינן אפילו
באיסור דרבנן ממתני' דתרוימות דאיתא התם דתולין י"ל דבאמת שם הוי ס"ס דאי אפטר
לצמצם רק דהוי ספק אחד בגופו וספק אחד בתערובות וא"כ זה גופא בדאורייתא הוי זו
רק מדרבנן וא"כ עכ"פ לא מיקרי בדרבנן כמו ודאי אף באמת לפי מ"ש הא הוי חזקת
איסור מקודם ומסתמא לא נתבטל רק דמתניתין דהתם הוי ר"מ דס"ל דלא אזלינן בתר
חזקה וכפי' הרמב"ם אע"ג דר' יוסי איירי שם בתר הכי לענין דין אחר ולא לזה ומשא"כ
הש"ך דפסק כר"י דגם בדרבנן אזלינן בתר חזקה ונשפיר מתורץ הש"ך: והנה הא דכתב

הל"מ פֶּרֶק י"ג מֵהַלְכוֹת שְׁחִיטָה לְתַרְזַן מֵהַ דְּכָתֵב שֵׁם גְּבִי שְׁלוּחַ הַקֵּן כְּשֶׁהָ שָׂאֵי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְאַחֲרִים.

וְהִנֵּה לְפִי דְבָרֵי רַש"י שֵׁם דַּהֲמ"ל דְּנִטְלָה קוֹדֵם שְׁשִׁילַח וְלֹא שְׁיִינָה דְבָרֵי הַל"מ. אִךְ דְּבִאֲמַת הַגּוֹי הַפִּי רַק מִפְּחַס' ס' רַבָּא כָּל מִלְתָּא דְאָמַר רַחֲמָנָא לֹא תַעֲבִיד אִי עֲבִיד לֹא מְהִי דְרַחֲמֵי אִיסוּר הוּא וְאִמָּאֵי לֹא מְהִי בְּדִיעֵבַד.

וְהִנֵּה יֵשׁ דְּעוֹת דְּהַרְמַב"ם פְּסָק פְּאֲבֵי דְמְהִי הוּאִיל דְאָמַר שְׁנוֹי קוֹנָה. אֲבָל ע"ש בַּמ"ל דְּמַבִּיא הַר"ן.

וּא"כ שְׁפִיר צָרִיךְ לֹמַר הַרְמַב"ם הַטַּעַם הוּאִיל דְאֵי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְאַחֲרִים הָא לְעַצְמוֹ בְּדִיעֵבַד מְהִי אִךְ לְאַחֲרִים לֹא מְהִי מִפְּחַס אִין שְׁלִיחַ לְדַבֵּר עֲבִינָה וְאֶפְיִלוּ לְרַבָּא הָא פְּתַבּוּ הַפּוֹסְקִים גְּבִי שְׁבוּעָה דְלֹא שְׁיִינָה לֹא מְהִי מִשּׁוּם דְּמַצִּי לְבַטֵּל הָאִיסוּר ע"י שְׁאֵלָה וּמִשָּׂא"כ בְּשָׂאֵר אִיסוּרִין אֵי אֶפְשָׁר לְבַטְלוֹ וְא"כ בְּשִׁלְיַח הַקֵּן הָא אֶפְשָׁר לְטָרוּחַ בְּקוֹן פִּי הִיכִי דְלַגְבִּיהוּ וְאִת"כ יִנְפֶּה לוֹ הַחֲצָר וְהוּי מְזוּנָן וְא"כ אֶפְשָׁר נְמִי לְבַטְלוֹ וְא"כ מְהִי רַק דְּהַטַּעַם כַּמ"ש הַרְמַב"ם דְּלֹא מַצִּי לְזַכּוֹת לְאַחֲרִים וְא"כ שְׁפִיר מְתוּרָךְ הַרְמַב"ם הָא דְמְהִי בִּיטֵל אִם אִינוּ בְּבִיתוֹ וּלְפִי דְלַקְמָן מִפְּחַס חֲזָקָה דְלֹא נִתְבָּרְרָה שְׁעֵתָה י"ל ק' הַש"ךְ דְאֵי נִימָא דַּבְס"ס אִין צָרִיךְ בְּדִיקָה וְאִמָּאֵי מְשִׁנֵי דְאִיעֲרַב בְּנִפְיִלָה וּפִירַש"י דְצָרִיךְ בְּדִיקָה וְכוּ' הַקָּרַב לְפָתְחָה וְכוּ' וְאֵי נִימָא דַּבְס"ס א"צ בְּדִיקָה ע"ש וי"ל דְהִנֵּה הַפ"י כְּתִב דְסָפֵק א' בְּגוֹפּוֹ וְס' א' בְּתַעֲרוּבוֹת לֹא מְהִי מִשּׁוּם דְנִקְבַע אִיסוּרָא.

וְהִנֵּה כְּתִב דְנִקְבַע אִיסוּרָא לֹא עֲדִיר מְחֻזָּקָה וְא"כ פִּינּוֹן דְהוּי סָפֵק אִם יֵשׁ טְרִיפּוֹת כְּלָל בְּכָאן לֹא הוּי אִיקְבַע אִיסוּרָא דְהָא לֹא נִתְבָּרְרָה דְשָׂמָא לֹא הוּי טְרִיפּוֹת דְהָא הוּי רַק סָפֵק טְרִיפּוֹת בְּכָאן וְלֹא וְדִאֵי טְרִיפּוֹת אִךְ עַכ"פ בְּאֲמַת לְעִנּוּן דִּיבְדוּקָה הוּי שְׁפִיר נִתְבָּרְרָה שְׁעֵתָה דַּעַכ"פ אִיפָּא בְּנִדְאֵי א' דְבַעֵי בְּדִיקָה וְע"ז הוּי אִיקְבַע דְהוּי בְּכָאן בְּנִדְאֵי א' דְבַעֵי בְּדִיקָה וְא"כ לַר"ת נְמִי לֹא מְהִי וְבַעֵי בְּדִיקָה מִפְּחַס סָפֵק א' בְּגוֹפּוֹ וְס' א' בְּתַעֲרוּבוֹת.

וְעוֹד נ"מ דְכִינּוֹן בֵּית דְּנִדְאֵי וְנִדְאֵי א' בְּעֵי בְּדִיקָה וְא"כ אִין כְּהֵן א' רַשָּׁאֵי לְהַקְרִיב כְּוֹלָם בְּלֹא בְּדִיקָה וְא"כ שְׁפִיר מִיקְרִי קְבוּעוֹת וְכַמוֹ שְׁהִדִּין אִם יֵשׁ פְּחוֹת מְשִׁיעוֹר מִיקְרִי קְבוּעוֹת לְאִיסוּרָא דַּעַכ"פ יֵשׁ בְּכָאן אִיסוּר וְאֵי אִית כְּשִׁיעוֹר ה"נ אִם יִרְצָה לְהַקְרִיב כְּוֹלָם וְגַם י"ל מִשּׁוּם הִכִּי פְּסָק הַרְמַב"ם גְּבִי עִיר שְׁנַחֲרַב דְלֹא כְּרַשְׁבִּיג דְאֶפְיִלוּ שְׁכִיחַ דִּי דְבִשְׁלָמָא בְּמִדּוֹרַת הַכּוֹתִי דְהוּי חֲזָקָה דְלֹא נִתְבָּרְרָה וְכַדְלַקְמָן וּמִשָּׂא"כ בְּעִיר שְׁנַחֲרַב' הוּי נִתְבָּרְרָה קוֹדֵם שְׁנַחֲרַבָּה דְהוּי שְׁלַעֲפוֹת וְטַמְאָה: וְהִנֵּה בְּאֲמַת מ"ש [הַכ"מ לְדַעַת] הַרְמַב"ם בַּה' טוֹמְאָת מַת פ"ט דִּין י"ב שְׁכ' וְעִי"ל דְאִין חָשׁוּב ס"ס מִשּׁוּם דְרוּב מְפִילוֹת דְבַר הַמְטַמֵּי וְלִכְאוּרָה בְּאֲמַת קִשָּׁה לְפִי מַה שְׁתִּירָךְ בַּס' כְּפוֹת תְּמָרִים דַּמ"ט דְּכָתֵב שֵׁם דְהוּי דְרַבְּנָן וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה מֵאֵי הוּי מְדַרְבְּנָן דְהָא הַרְמַב"ם פְּתַב בּוֹר שְׁמִטִּילִין הַנְּחָלִין הַמְאָהִיל עָלָיו טַמְא דִּין תּוֹרָה אַע"פ שְׁחוֹל ד' וּבְרַדְלוֹס וְכוּ' וְכוּ' וְאִם הַפִּילָה וְא"י הוּי מְדַרְבְּנָן פִּינּוֹן דְזָה לֹא חָשִׁיב סָפֵק דְרוּב מְפּוֹלִין דְבַר הַמְטַמֵּא וְאִמָּאֵי כְּתִב הַרְמַב"ם דְבַר יְדוּעַ שְׁפָל אֱלוֹ הַטּוֹמְאָת מְדַבְרִיהוֹן דְהָא אֲדַרְבָּה הוּי מִן הַתּוֹרָה וְהִנֵּה הַכּוֹתִי חֲמָרִים כְּתִב דַּמ"ם הַקְלוּ וְחָשְׁבוּ לְסָפֵק דְהוּי מְדַרְבְּנָן אִיזוֹ סָפֵק הוּי מְדַרְבְּנָן וְאִךְ בְּאֲמַת הוּי הַפִּי פְּשׁוּט כַּמ"ש הַפ"י בְּסוּגֵי דַּפ"פ דְמַצְטַרְפִּין לַס"ס אַע"ג דְלֹא חָשִׁיב הַסָּפֵק הַשְּׁנֵי דְהוּי רוּב נֶגֶד הַסָּפֵק.

אף באמת לפמ"ש לקמן דהו' הפי' דהוי מ"ה לשיטת ש"ס טמא מן התורה משום דאין דנין על חזקה משא"כ בכאן אי לא ידעינן הוי זה הספק מדבריהם דילמא חולדה וברדליס דכינן דהוי חזקה דלא נתברר (שעכ"פ).

והנה הפ"י כ' דמ"ם לשיטת הרמב"ם א"ש טפי דאמרינן דהוי ס"ס אע"ג דספק אחד הוי רוב פנגדו וכתב וז"ל וכ"ש לשיטת הרמב"ם וסייעתו דספק אחד מותר מן התורם. ומדברנן דאית לן למימר דלא החמירו רק בספק השקל אבל היכא דספק השני גורם דתו לא הוי פלגא ופלגא נ"ל דמותר לגמרי וא"כ ה"פ דעכשיו דלא ידעינן הוי זה ספק מדבריהם דלמא אכלו דכינן דהוי חזקה דלא נתבררה שעמה והקילו להצטרף הו' ספק דלמא רוח הפילה דכינן דהוי יותר מפלגא הקילו רבנן וא"ש הרמב"ם דלעיל: פסחים דף ט' (בסוגי' דאין חוששין ותשע ציבורין) והנה הרמב"ם פתב בה' תרומות פ"ק י"ג דין י"ד וז"ל שתי קופו' א' של חולין וא' של תרומה ולפניהן שני סאין א' של חולין וא' של תרומה ונפלו אלו לתוף אלו מותרין שאני אומר חולין לתוף חולין נפלו ותרומה לתוף תרומה אע"פ שלא רבו חולין וכו' בד"א בתרומה בזמן הזה שהוא מדבריהם אבל בתרומה של תורה עד שינרבה וכו' ולכאורה קשה על הרמב"ם דהא הש"ס מקשה בפסחים ואי אמרינן כזית בכא"פ דאורייתא אמאי אמרינן שאני אומר והקשה התוס' דממ"נ אם מין במינו מן התורה ברובא בטל ואם מין בפשינו מינו הא בלא"ה בלא כזית בכא"פ טעם פעיקר אסור ותיגרז התוס' דממ"נ פריף דאי אמרינן כזית בכא"פ מן התורה יש לגזור מינו אטו אינו מינו פינן דיכול לבא לידי איסור דאורייתא גם במינו אם הוי גיפר.

והנה אם ניקא פתירוץ התוס' בחיר דטעם פעיקר לא עדיף מן דהוי בעין וא"כ אם לא הוי כזית בכא"פ ליכא איסור טעם פעיקר והנה הרשב"א בתה"א בית הראשון שער רביע כ' דהא דאמר אב"י טעם פעיקר הן התורה לברר (דשמעה) כזית בכא"פ מן התורה זא"ל דאם הוי כזית בכא"פ אפשר דיש עבירה על כל כזית ואי דבאמת המ"ל ולטעמיף אף על הרמב"ם קשה ממ"נ האף מוקי הו' ברייתא אם באמת במינו אמרינן אם כזית בכא"פ מן התורם גזרינן במינו אטו אינו מינו ולא אמרינן שאני אומר ברובא בעלמא ואמאי פתב הרמב"ם דמן התורה ברובא סגי ואלא דס"ל פתירוץ השני דבאמת איירי באינו מינו רק דבכזית בכא"פ רק אסור טעם פעיקר וכ"פ הרמב"ם דעכ"פ טעם פעיקר מן התורה בכזית בכא"פ וא"כ הרמב"ם ע"כ לא איירי באינו מינו דהא פתב ברובא סגי וע"כ הרמב"ם איירי במין במינו ומ"ה ברובא בעלמא סגי והברייתא איירי באינו מינו קשה על הרמב"ם דשב"ק דינא דנזפר בברייתא ונקט דין אחר דלא נזפר בברייתא כלל ואין זה מדרכו של הרמב"ם וי"ל משום דהנה התוס' ביבמות דף פ"ב ע"א הקשה דשם אמר ר"י אפילו לא הוי רובא אמרינן שאני אומר והקשה הש"ס שם לר"י אמאי מדאורייתא לא בעי רובא ותיגרז הש"ס בתרומה בזמן הזה דרבנן והקשה התוס' על מס' פסחים דפריף אם כזית בכא"פ דאורייתא אמאי אמרינן שאני אומר והא אפילו כזית בכא"פ לא הוי מן התורה בלא"ה נמי קשה לר"י דהא הוא ס"ל דלא בעי רובא ותיקשו ר"ז דלא ידע הו' תיגרז בתרומה בזמן הזה הוי מדברנן וכו' ותיקשו על הש"ס דכאן דפריף לר"י אמאי לא בעי רובא.

ר"ל דאָפּילוו אַם הָוּי בְּעַי ר"י רַנְבָּא נְמִי תִיקָשׁוּ דְהָא כּוֹזֵית כּא"פ הָוּי מִן הַתּוֹרָם לר"י וּא"כ
כ"ז דְּלֹא יָדַע בְּתַרוּמָה בְּזִמְנֵי הָוּי מְדַרְבְּנֵן בּלֹא ה"ה תִּיקָשׁוּ וַי"ל מִשּׁוּם דְּהִנֵּה הֲרִשְׁבָּ"א
בְּתוֹשִׁבָה סִימֵן רע"ב ורע"ג הִקְשָׁה לוֹ חֲכָם א' הָאִיךָ מִשְׁפַּחַת בְּשִׁנֵּי חֲתִיכוֹת אֲשֶׁם תְּלוּי
הָא מִן הַתּוֹרָה בְּרַנְבָּא בְּטַל וְאִין צָרִיךְ בּא"פ רַק דָּאָם הָוּי הִקְיָתָר גְּדוּל יוֹתֵר וּא"כ לֹא הָוּי
נִקְבַּע הָאִסוּר דִּילְמָא הִקְיָתָר גְּדוּל דְּהָא אִי אֲפָשָׁר לְצַמְצָם וְלֹא הָוּי בְּכָאן כְּלָל אִסוּר ע"ש
מֵה דְהֲרִשְׁבָּ"א תִירֵץ לוֹ וְהִנֵּה לִפ"ז קָשָׁה בְּשִׁנֵּי חֲתִיכוֹת יְהִי כָּל א' מְוֹתֵר מִפְּחָ ס"ס דִּילְמָא
הָוּי הוּא הִקְיָתָר וּאֵת"ל דְּהָוּי אִסוּר דִּילְמָא הִקְיָתָר עֲדִיף וְנִתְבַּטַּל וְהִנֵּה הַתּוֹס' פְּתַבּוּ בְּחֻלִּין
גְּבִי אִי אֲפָשָׁר לְצַמְצָם דְּעִיקָר אִי דוּמָה לִי בְּשׁוֹנֵן הָוּי הִקְיָתָר מְצוּי וּא"כ בְּכָאן הָוּי אִסוּר
מְצוּי וּלְס"ס מְצָרְפִין אֲפִילוּ ס' אִינוּ מְצוּי כּמ"ש הִפ"י בְּכַתּוּבוֹת גְּבִי פְּתַח פְּתוּחַ וְהִנֵּה ס'
א' בְּגוּפוֹ וּס' ח' בְּתַעְרוּבוֹת פְּלִיגֵי ר"ת וּר"י וּלר"י אִפ"י הָוּי נְמִי רַק מְדַרְבְּנֵן לֹא אֲמַרִּינֵן
ס"ס בְּכַה"ג וְהִנֵּה זֶה הִפְּלֵ אִי אֲמַרִּינֵן דְּאֲפִילוּ בְּחֻזְקַת אִסוּר מִי אֲמַרִּינֵן ס"ס לְהַתִּיר
דְּבִאֲמַת עַל זֶה דְּבִיטוּל הָוּי לִי אִין סָפֵק מוֹצֵא מִיָּדִי וְדֵאִי דְהוּ"ל חֻזְקַת אִסוּר עַכ"פ מְקוֹדֵם
דְּנִתְעַרְבֵי אִיךָ י"ל דְּהִנֵּה הָרֵא"ש פְּתַב בִּפ' ג"ה דָּאָם נִתְבַּטַּל אִסוּר בְּרַנְבָּא אֲפִילוּ דְּנִתְבַּשְׁל
בְּיַחַד אַח"כ מְוֹתֵר דְּהָא כְּבָר נִתְהַפְּכָה לְהִיּוֹת הִקְיָתָר וְאִיךָ דְּוָקָא נּוֹדַע מִשּׁוּם דְּעִיקָר הִקְיָתָר
גְּבִי יְדוּעָה וְכִדְאִיתָא גְּבִי תְרוּמָה דְּעִיקָר גְּרַם הִידוּעָה וְהִנֵּה פְּתַב אַח"כ הָרֵא"ש דְּרִשְׁאִי
לְאֲכוּל בְּיַחַד דְּכִינֵן דְּהַתּוֹרָם הַתִּירָה וְאָם הָוּי אִסוּר בְּב"א לֹא הָוּי שְׂרִי כְּלָל לְאֲכוּל וּל"ד
לְטוּמְאָה דְּהָוּי שְׂרִי מִינֵי טוּמְאָה עִי"ש הֵיטֵב וְהַתּוֹס' פְּתַבּוּ בְּכּוֹרוֹת דָּף ב' טוּמְאָה הָוּי נְמִי
רַק מְדַרְבְּנֵן וּא"כ בְּכָאן אִי הָוּי אֲמַרִּינֵן הָדָּ ס"ס דִּילְמָא לֹא זֶה וְדִילְמָא נִתְבַּטַּל וּא"כ עַכ"פ
בְּוֹדָאִי בְּב"א אִסוּר לְאֲכוּל דְּלֹא הָוּי ס"ס וּא"כ פִּינֵן דְּהַתּוֹרָה לֹא הִתְוֹתְרָה לְאֲכוּל בְּב"א
וּא"כ הָוּי כְּמוֹ לֹא נּוֹדַע דְּהָא לֹא הִתְוֹתְרָה בְּב"א וְא"כ בְּאֲמַת אִיכָּא אִסוּר בְּוֹדָאִי לְאֲכוּל
בְּב"א וְלוֹקִין דְּהָא הָוּי לֹא נּוֹדַע וְלֹא נִתְבַּטַּל וּבְלֹא חֻזְקָה נְמִי לוֹקִין דָּאִין כָּאן סָפֵק דְּבַחֻזְקָה
א"ל עֲדִיף דְּהָוּי אִיִּתְרַע הַחֻזְקָה וּא"כ מִמִּילָא לִיכָּא ס"ס דִּילְמָא לֹא זֶה וְדִילְמָא נִתְבַּטַּל
דְּהָא אִם נִתְבַּטַּל לֹא שְׂרִי בְּב"א רַק בְּזוֹ"ז מְטַעֵם דְּתַלִּינֵן דִּילְמָא לֹא זֶה הוּא וְדִילְמָא נִתְבַּטַּל
וְהָוּי סְכָל חַד סָפֵק דִּילְמָא לֹא זֶה הוּא וְאִי י"ל דְּבַעֲיָנֵן ס"ס הַמְתַּהֲפֵף וּבְכָאן לִיכָּא ס"ס
הַמְתַּהֲפֵף דָּאִי תַתְּחִיל וְתֵאמֵר מְעִיקָרָא דִּילְמָא נִתְבַּטַּל וּא"כ בְּסָפֵק א' אִסוּר מִן הַתּוֹרָה
לכ"ע דְּהָוּי חֻזְקָה מְעִיקָרָא וּא"כ אֲפִילוּ אִם אֲמַת כֵּן הוּא דְּהָוּי רַנְבָּא הִקְיָתָר מ"מ פִּינֵן דְּלֹא
שְׂרִינֵן מִפְּחָ סָפֵק אַחַד וַיִּשְׁאַר בְּאִסוּרָא דְּהָוּי לֹא נּוֹדַע וּא"כ אֲפִילוּ אִם הֲאֲמַת כֵּן הוּא דְּהָוּי
רַנְבָּא אִסוּר בְּוֹדָאִי וְלִיכָּא סָפֵק וְאֲפִילוּ עֲדִיף טְפִי כָּאן דְּאֲפִילוּ אִי בְּעִלְמָא לֹא בַעֲיָנֵן ס"ס
הַמְתַּהֲפֵף מ"מ לִפְמִ"ש הֲרִשְׁבָּ"א בְּתַה"א דְּהָדָּ סָפֵק דִּילְמָא לֹא זֶה הָוּי כָּל א' כְּמוֹ וְדֵאִי
דְּאִיקְבַּע בְּכָאן אִסוּרָא וּא"כ ע"כ צ"ל מִפְּחָ הָדָּ סָפֵק דִּילְמָא נִתְבַּטַּל וּא"כ אַתָּה מִתְּחִיל
מְסָפֵק דִּילְמָא לֹא זֹאת.

לְזוֹת בְּסָפֵק א' הָוּי כְּמוֹ נִתְבַּטַּל וְדֵאִי וּבְכָאן לֹא שְׂרִיף לְהַתְּחִיל מִזֶּה הַסָּפֵק הַשְּׂנִי: (פְּסָחִים
ד' י"ב ע"ב) בְּכָאן פְּתַב הֲרַמְבָּ"ם בְּהַלְכוֹת חֲמֵץ וּמְצָה (פ"א הל' ט') וַי"ל וְאֲסֵרוּ חֲכָמִים
לְאֲכוּל חֲמֵץ מִתְּחִלָּה שְׁעָה שְׁשִׁית כְּדִי שְׁלֹא יִגַּע בְּאִסוּר תּוֹרָה וְכוּ' שְׁעָה חֲמִשִּׁית אִין
אוֹכְלִין בָּהּ חֲמֵץ גְּזִירָה מִשּׁוּם יוֹם הַמְּעוֹנָן שְׁמָא יִטְעָה בֵּין חֲמִשִּׁית לְשִׁשִּׁית וְכַתּוּב הַלַּח"מ
נִרְאָה שְׁיִישׁ לְהַקְשׁוֹת טוּבָא עַל רַבִּינוּ חֲדָא דְּבַהֲשׁ"ס מְשַׁמַּע דְּיוֹם הַמְּעוֹנָן הָוּי בֵּין חֲמִשִּׁית
לְשַׁבַּע וּל"א דְּבַחֻזְקַת חֲמָה בְּמִזְרַח וּבְשַׁבַּע חֲמָה בְּמַעְרָב וְלֹא בֵּין חֲמִשִּׁית לְשִׁשִּׁית מִשּׁוּם
דְּהָוּי גְּזִירָה לְגִזְרָה וְעוֹד קָשָׁה בְּהַלְכוֹת עֲדוּת דְּכַתּוּב הֲרַמְבָּ"ם סוּף פ"ב מֵהַלְכוֹת עֲדוּת

ע"א אומר בשתי שעות ביום ו אחד אומר בשלש שעות עדותן קיימת שדרה העם לטעות בשעה אחת וזה דלא פאבני ודלא פרכא והו"ל לפרש פהלקתא דרכא אליבא דר"מ דאדם טועה בשתי שעות חסר משהו ולדברי רבינו הוי הכחשה דכיון דלא טועה בשתי שעות חסר משהו.

וי"ל משום דהנה הרמב"ם פסק בהלכות עדות פ"ק ח"י דין ב' עדים שפאו ואמרו ראינו זה שפרג את הנפש או לנה מנה לפלוני במקום פלוני ביום פלוני ואחר שפדקו פאו עדים אחרים ואמרו במקום פ' וביום זה היינו עמכם ועם אלו כל היום ולהד"מ ולא הרג ולא לנה ה"ו הכחשה.

ולכאורה חשה לפ"ז אמאי אם אמר פלוני רבעני מצטרפין עם עד אחד להרגו ואמאי הא הוי עדות שאי אתה יכול להזימה דהא א"א להזימן דאם יאמרו עמנו הייתם והנה הנרבע עמכם וא"כ הוי הכחשה בגוף הדבר ולא הוי הזמה וא"כ מצאתי קושיא זו בשם הגאון מוהר"ר חיים יונה ז"ל וי"ל משום דהנה בספר כנה"ג מביא דעה אחת דס"ל דאם העידו עדים בפני ב"ד בשעה שאין עדותן מועיל וא"כ פא זמן דמועיל עדותן לא הוי פאילו נחקרה עדותן בפ"ד דכיון בשעת מעשה לא הועיל עדותן פלום ונ"ל להוכיח דלא ככנה"ג הנ"ל מהא דאיתא בבא קמא דף ע"ג ע"א א"ב דאסהידו בי תרי בתד ותרי בתד והקשו בתוס' הא תרי כמאה ומתריצים דה"פ דאין ע"א מסייע לתבירו דהיינו דכל אחד ראה מחלון אחד ולא דוקא דאסהידו אלא פלומר דאין אחד מסייע לתבירו פלום ואם נאמר פסברת הנ"ל קשה אפילו אם אחד מסייע לתבירו נמי הא בשעת מעשה דהעידו עדיין לא פאו עידי הזמה ולא ל"מ בעדותן זאת דראו יחדיו וא"כ לא הוי פאלו העידו דאחר ראה את תבירו דהא בדיני ממונות א"צ דוקא שיראו מחלון אחד אלא ודאי דלא כס' כנה"ג הנ"ל דאל"כ לא משפחת כלל חידוש בהזמה והנה התוס' כתבו במכות דאמרין דאם המתרה ראה את העדות מצטרפין והקשו התוס' האיה נאמן עד אחד בשלמא תרי עדים נאמנים איה? הא נאמן ע"א ותירץ התוס' דאיהרי דשני עדים העידו דהמתרה ראה את העדים יעו"ש וא"כ בכאן הא הר"ן כתב בשבועת דאם עדים אמרו אין אנו יודעין העדות יכולין לחזור ולומר יודעין דבאין יודעין לא הוי חוזר ומגיד משום דעבידי לאשתמוטי ואין רוצה להעיד וא"כ גפי פלוני רבעני אין צריה הנרבע לומר דראה העד השני משום דכיון דהעד השני דנרבע לפלוני וא"כ הוי פשני עדים וא"כ הוי המעשה אמת וכיון דהמעשה היא אמת דנרבע ע"י פלוני אזי בנודאי ראה עד השני להנרבע דהוא עד השני דהא לענין גוף אע"ג דלא ראו בב"א נאמנים אם אמרו שני העדים ואמרי' דבנודאי העדים אמת וכמו דהדין בקידושין דבעי דוקא שני עדים ואעפ"כ מהני דלא ראו זא"ז וכן בדיני נפשות צריה לימוד דבעינן דוקא דיראו זא"ז מסבך' לא הוי אמרינן פן א"ו דאמרין דשני העדים הם אמת וא"כ צריה דהנרבע יראה אח העד השני וא"כ אפילו אם אמר העד הנרבע ראה את העד השני מ"מ פיון דאין נ"מ פלל בעדותן דממ"נ אם יאמרו דראו זא"ז אזי הוי עדות שאי אתה יכול להזימה וא"כ לא מועיל הך עדותו רק דלא הוי עדות פלל והוי פאלו אמר אין אנו יודעין ואין לא הוי הגדה פלל ומשו"ה לא הוי הגדה ע"ז דראו את העד השני הנרבע ראה להעד השני לא הוי הגדה וא"כ שפיר לא הוי הזמה חידוש דהא אין הנרבע מסייע להעד השני פלל וא"כ הוי פמו דאסהידו בי חדי בתד דכתבו התוס' בב"ק דף הנ"ל והנה הלח"מ כתב דמשו"ה פתב הרמב"ם דאם

הַנִּכְחָשׁוּ ג"כ לֹא הָיוּ הַזְמָה מִשׁוּם דְּהַזְמָה חִידוּשׁ הוּא וְאֵין לָהּ בּוֹ אֵלָא חִידוּשׁוֹ דְּנֻקָּא שְׁלֵא נִכְחָשׁוּ בְּגוּף הַעֲדוּת גַּם כֵּן וּמִשׁוֹ"ה בְּנִרְבַּע דְּלֹא הָיוּ חִידוּשׁ דְּהָא לֹא מְהִימֵן הַנִּרְבַּע דְּרָאָה לְהַעֲדָה הַשְּׁנִי וְא"כ אֶפְיָלוּ יֵשׁ הַכְּחָשָׁה ג"כ אֶפ"ה הָיוּ הַזְמָה וּמְתוּרָץ שְׁפִיר הַרְמַב"ם הַנְּ"ל.

וּבְזָה מְנוּשָׁב קוֹשְׁיוֹת הַתְּנָמִים דְּהַקְשָׁה בְּמִסְכַּת מִכּוֹת דְּפָרִיף נִרְבַּע יִצְיִל וּמְתוּרָץ כְּגוֹן דְּרַבְעוּ מְאַחֲרִיו וְאֶח"כ פָּרִיף הָרוּג יִצְיִל וּמִשְׁנֵי בְּמִקְיָמֵי דְּבָר הַפְּתוּב מְדַבֵּר וּמִקְשָׁה סְתוּמִים לְשִׁיטַת הָרָאב"ד שְׁפִיר הַנִּרְבַּע יָכוֹל לְהַעֲיֵד רַק דְּהַתּוּס' פְּתוּבוֹ דְּפָרִיף מְנִרְבַּע לְרַצּוֹנוֹ וְא"כ לֹא שְׁיָף בְּמִקְיָמֵי דְּבָר הַפְּתוּב מְדַבֵּר דְּהָא עֵיקַר הַפְּשֻׁט הָיוּ דִּק מִשׁוּם דְּהָיוּ רְשָׁע וְא"כ שְׁפִיר מְצִי לְהַצִּיל וְעַכְצ"ל דְּרַבְעוּ מְאַחֲרִיו וְזֶה דוֹחֵק דְּלֹא יִמְצָא חֲיִיבֵי נֶפֶשׁ בְּנִרְבַּע רַק דְּרַבְעֵי לְאַחֲרִיו אִף י"ל מִשׁוּם דְּהִנֵּה בְּאַמַּת קוֹשְׁיוֹת הַש"ס הָיוּ יִצְיִל דְּהָא עַל כָּל זֶה שְׁפִיר אֵינָם נְאֻמְנִים דְּכִינּוֹן דְּאֵין צָרִיף שְׁיִרְאוּ זֵא"א בְּנִרְבַּע וְאֵם כֵּן לֹא מְהִימְנִי עַל זֶה וְא"כ הָא אֵם יֵשׁ עֲדִים אַחֲרֵים וְאֶמְרוּ דְּרֵאוּ זֵא"א אִף בְּאַמַּת גַּם ע"ז אֵם אֶמְרוּ בְּב"א וְהָיוּ דְּאֶמְרַה הַנִּרְבַּע מְקוֹנָדָם וְא"כ אֵין צָרִיף שְׁיִרְאוּ זֵא"ז וְא"כ אֵין נְאֻמְנִים דְּלֹא צָרִיף זֶה וְא"כ לֹא הָיוּ הַגְּדָה וְאִף דְּקֻשָׁה הָא עֲדוּת שְׁבִטְלָה מְקַצְתָּה בְּטְלָה כְּנֻלָּה וְא"כ כִּינּוֹן דְּאֵין נְאֻמְנִים עַל זֶה לֹא יִהְיוּ נְאֻמְנִים כָּלָל אִף דְּהָא הִדִּין בְּבַע"ד ל"א עֲדוּת שְׁבִטְלָה מְקַצְתָּה בְּטְלָה כְּנֻלָּה דְּלֹא הָיוּ בְּתוֹרַת עֲדוּת כָּלָל ה"נ ע"ז דְּכִינּוֹן דְּאֵינוּ בְּתוֹרַת עֲדוּת כָּלָל לֹא מִפְּתַח פְּסוּל אוֹ קְרוֹב אִף דְּזֶה לְבַתֵּר דְּמִתְרָץ בְּמִקְיָמֵי דְּבָר הַפְּתוּב מְדַבֵּר מִשְׁא"כ לִפִּי הָא וְהִנֵּה עַל תִּי' הַתּוּס' דְּפָרִיף שָׁב מְרַבְעֵי לְרַצּוֹנוֹ: וְהִנֵּה.

לִפ"ז י"ל בְּהַלְכוֹת עֲדוּת וּמְקוֹנָדָם נְתָרֵץ הַרְמַב"ם בְּהַלְכוֹת חֲמִץ וּמִצָּה דְּהִנֵּה הַתּוּס' בְּפִסְחִים בְּדָף י"ג ע"א בְּד"ה ר"ג לֹא מְכָרִיעַ פְּתַב וְקֻשָׁה לר"י דְּלִמָּא הִלְכָה כר"ג דְּסִתָּם לֹן תְּנָא כְּנֻתִי ב'פ' כ"ש וי"ל מִשׁוּם דְּהִנֵּה בְּאַמַּת לְגִזּוּר גְּזִירָה שְׁעָה חֲמִשִּׁית אִטוּ שְׁשִׁית בְּנוֹדָא הָיוּ גְּזִירָה לְגִזְרָה.

אִף דְּבְאַמַּת לִפִּי מַה שְׁמַבִּיא בְּסִפְר כְּנַה"ג פְּלֻגְתָּא בָּאֵם בִּיטְלוּ בְּשַׁעָה שְׁשִׁית דְּכִינּוֹן דְּהִדִּין הָיוּ דְּרַבְנָן אֶסְרוּ וְלֹא מְהִימְנֵי בִּיטּוּל אִזִּי הוּא מִן הַתּוֹרָה עוֹבֵר וְלִכְאוּרָה שְׁפִיר נ"מ אֵם יִמְכּוֹר אוֹ יִבְטַל בְּשַׁעָה חֲמִשִּׁית לִפִּי דְּעִתּוֹ וּבְאַמַּת הָיוּ שְׁעָה שְׁשִׁית וְלֹא מְהִימְנֵי מְכִירָה וְלֹא בִּיטּוּל מִן הַתּוֹרָה אִף ז"א דְּהָא שְׁנֵי דְּבָרִים אֵינָן בְּרִשׁוּתָן שֶׁל אָדָם וְעִשְׂאָן הַפְּתוּב כְּאֵלוֹ הֵם בְּרִשׁוּתוֹ וְכִתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּלר"ש א"צ גּוֹמֵר דְּהָיוּ גִזְה"כ כִּינּוֹן דְּבְאַמַּת הוּא רְאוּי לְאַחַר הַפִּסַּח וְהִנֵּה הִדִּין דְּהָיוּ רַק גּוֹרֵם לְמִמּוֹן וְנִפְקָא מִלֵּא יִמְצָא דְּהָיוּ מְצוּי וְא"כ הָא הִנֵּה פְּתַב הַמְּגִינֵי שְׁלֵמָה בְּדָף כ"ט דְּאֵם הָיוּ אֵלֶם דֹּא"צ לְשֵׁלָם אִזִּי לֹא מִיקְרֵי מְצוּי וְכִמּוֹ דְּהִדִּין בְּאַחֲרִיּוֹת בְּאֵלֶם מִיקְרֵי מְצוּי אֶצְלוֹ ה"נ לְהַפּוּף דְּכִינּוֹן דְּהוּא אֵלֶם לֹא מִיקְרֵי מְצוּי וְה"נ דְּכִינּוֹן דְּהוּא סִבֵּר דְּבְאַמַּת הָיוּ מְכִירָה וְא"כ לֹא הָיוּ לֵאח"פ שְׁלוֹ וְא"כ לֹא מִיקְרֵי מְצוּי (אִף לְעַנְנֵי בִּיטּוּל שְׁפִיר קֻשָׁה הָאִיף יִבְטַל וּבְאַמַּת לֹא מְהִימְנֵי בִּיטּוּל) אִף גְּבִי בִּיטּוּל שְׁפִיר קֻשָׁה דְּלִמָּא יִבְטַל בְּחֻמֵשׁ וּבְאַמַּת הָיוּ שֵׁשׁ וְלֹא מְהִימְנֵי בִּיטּוּל מִן הַתּוֹרָה אִף י"ל דְּהָא בְּאַמַּת הָא בְּלֵא"ה צָרִיף לְבַעַר תְּקִנּוֹ חֲכָמִים דְּאֵין מוֹעִיל בִּיטּוּל לְחוּד גְּזִירָה שְׁמָא יֵאכֵל וְצָרִיף דְּנֻקָּא לְבַעַר אִף בְּאַמַּת בְּנוֹקְשָׁה דְּכְתַב הַפ"י דְּאֶפְיָלוּ לְמָאן דַּס"ל בְּנוֹקְשָׁה דְּאֵין עוֹבֵר בְּאַכִּילְתּוֹ אִף עַכ"פ בְּב"י עוֹבֵר דְּלְעַנְנֵי ב"י אֵין רְאוּי לְאַכִּילָה מֵאֵי אֵיכְפַת לִי: וְהִנֵּה הָר"ן וְהַתּוּס' הוֹכִיחוּ דְּעַכ"פ גְּנוֹקְשָׁה אֶסוּר בְּאַכִּילָה מְדַרְבְּנָן דְּהָא קְתַנִּי שְׁאוּר יִשְׁרָף לר"י דְּכְתַב גְּנוֹקְשָׁה וְאֶעֱפ"כ אֶסוּר בְּאַכִּיל' דְּקְתַנִּי נִתְּנוּ לְכַלְבּוֹ אֵלְמָא דְּמְדַרְבְּנָן אֶסוּר בְּאַכִּילָה וְאִף לִפִּי סְבָרָא

זו י"ל דבאמת הא כתבו התוס' בלפני זמנו דעכ"פ איכא איסור עשה דתשביתו פ"ה התוס' דהוי שלא באכילה ה"פ תשביתו שלא כדרכו אכילתו ואם פן מש"ה אסור באכילה עכ"פ והוי איסור דאורייתא אף דאין לוקין.

אף באמת הא אם הוי חמץ של נכרי דליכא איסור ב"י וב"י ועשה דתשביתו. והנה הפ"י כתב בדרף ק"ט ע"א ליישב קושית רש"י דכתב דאיסור' לא ניחא לי דליקני' דכיון דלא ידע וא"כ י"ל דבגוקשה לא שייך גזירה דשפא יאכל דממ"נ לאחר שביטל וא"כ הוי הפ"י דבשווג יאכל דלא הוי ידע דהוי חמץ או שלא בכונה וא"כ איסורא לא ניחא לי דליקני' והוי של אחרים ולא יעבור בב"י ולא עבר באכילה ואם פן גוקשה רשאי להשהות לאחר הביטול וא"כ שפיר שפא יבטל חמץ גוקשה בשעה ה' לפי דעתו ובאמת הוי שעה ששית אף דבאמת הא מותר עכ"פ בהנאה וא"כ שפיר הוי ברשותו לבטל אף באמת הא הוי הפ"י גוקשה כמ"ש המ"א דהוי הפ"י דוקא שנתקלקל קודם זמן איסורא הא לאו הכי פיון דהוי פבר נאסר והוי עד שיפסול מלאכול לכלב אף אם פן ממ"נ אימת נתקלקל אי נתקלקל קודם שעה ה' הא מותר בהנאה ושפיר מצי לבטל ואם דהחשש דיתקלקל בשעה ה' לפי דעתו ובאמת הוי שעה ששית ואם פן מדרבנן הוי אסור בהנאה דהוי פמו נתקלקל לאחר זמן איסור' דאסור בהנאה עכ"פ מדרבנן וא"כ פיון דמדרבנן אסור תו אין יכול לבטלה וא"כ פיון דחכמים אסרו עכ"פ באכילה בשעה ה' ונמצא דאפילו לפי דעתו דהוא סבור דהוי באמת שעה ה' הוי נתקלקל לענין אכילה לאחר זמן איסור' ואסור באכילה מדרבנן והנה הפוסקים כתבו דהיכא דאסור מדרבנן נמי גזרו רבנן לבער דשפא יאכל דלא פליג וא"כ בלא"ה יצטרף לבער וא"כ שפיר תיקנו רבנן דלאסור באכילה וליכא חשש פלל ובנה מיישב קושיות הפנ"י דאמאי תקנו דאסור באכילה ולא בהנאה בשעה חמשית דכיון דתרנוייהו הוי איסור אכילה ובהנאה מן התורה ולפמ"ש א"ש דכיון דאסור באכילה עכ"פ מדרבנן ושפיר לא הוי חשש פלום: והנה הש"ס דלא רצה ליתן זה הטעם משום שעה ששית רק הטעם משום יום המעונן משום דלר"י דס"ל דחמץ לאחר פסח אסור בהנאה עכצ"ל דגזה"כ וא"כ קשה אמאי מהני דלמא יטעה וימפור לנכרי לפי דעתו דעכ"פ מותר בהנאה ובאמת הוי שעה ששית אף הרמב"ם דפסק כר"ש דחמץ לאחר זמן שרי באכילה ושפיר הוי גזירה שעה חמשית אטו ששית וכמש"ל: והנה.

בתוס' דף י"ב ע"ב בד"ה ולהך לישנא וכו' אפילו טעם בשתי שעות הנה יכול להקשות ולכאורה קשה לפי מ"ש התוס' לקמן בד"ה שית בין קרנתא קאי וא"כ מה מקשה התוס' דאפילו הוי יכול להקשו' ואמאי לא מקשה התוס' על הא דקאמרינן ניכול עד סוף ה' ואמאי לא מקשה ניכול עד סוף שש דהא בין שש לשבע הוי היכרא לאבני וכמו שהקשו התוס' דאמאי לא אמרינו דהוי בחצי שעה ששית ועכ"פ להך לישנא דמקשה אבני לר"י ניכול עד פלגא דשית דכיון דלהך לישנא תלינן הטעות בשניהם וא"כ ע"כ ל"ל לאבני דשית בין קרנתא קאי ות"י הראשון לא שייך דכיון דעדיין לא ידע הך סברא דיש חילוק בין עדות לחמץ דעדות מסור לזריזין אף י"ל דהנה התוס' לקמן בד"ה אמתי שלא בשעת ביעורו כ' וקשה לר"ת וי"ל משום דהא כתב רש"י לקמן דעיקר המצוה הוי קודם זמן איסורו פדי שיהיו מושבת קודם ז"א.

וא"כ לקאורה פנין דטועה בשתי שעות וא"כ דלמא הוי באמת סוף שיש ואם פן מש"ה צריף לבער בתחלת חמש וא"ל א"כ בד' נמי י"ל פמו שתינרץ זמן סעודה לפל היא ולא טועה בזה ואף דהא בזה יש לפסוק שריפה ובאמת הא לא תקנו רבנן רק לאסור באכילה אף משו"ה אמר דיהבי רבנן ללקט עצים דהנה הדין דאם משקה החמץ פדי לבערו אינו עובר וכ"כ המגניני שלמה דכיון דהכינו לשרוף הוי פמו דקנים וא"כ ה"פ דיהבי רבנן ללקט עצים והוי משקה פדי לקים מצנות שריפה וע"ז פריה הש"ס הא בשעה ביעורו מצוה בכל דבר וא"כ אם יטעה עד הז' וא"כ הוי מצוה בכ"ד נאזי לא שניף דהכינו פדי לשרוף פנין דתו א"צ שריפה ומתנרץ קו' התוס' על שיטת רש"י: ובזה י"ל קושיות התוס' דהמ"ל אפי' אם טעה בשתי שעות מ"מ חמש חמה במזרח ושבע חמה במערב די"ל דיהבי ללקט עצים וכו' אף באמת דכיון דאין טועה בשתי שעות אזי א"צ שעה שלמה ללקט עצים ואף אם אמרינו פן דהטעם מש"ה דהא צריף לשרוף קודם שבועה א"כ שפיר שרי ליקנות בשעת שריפה והוי שלו ושפיר מצי לבטל ולא שניף ה' גזירה בשביל שעה ששית דהא עדיין הוי שלו לענין הנאת שריפה ובאמת טעמ' דהרמב"ם דל"ל דשית יומא בין קרנתא קאי פן ס"ל להרמב"ם דאצ"ל תו דשית יומא בין קרנתא קאי פן משני גזירה משום יום המעונן ואם הוי אמרינו דהוי הטעם משום דצריף לשרוף קודם שבועה ואם פן לא שניף ה' דגזרינו שעה חמשית אטו ששית הא באמת הוי גזירה לגזירה ועכצ"ל דהוי הפירש כמש"ל דהוי מביטול נוקשה ובאמת לא מהני ביטול וקשה הא באמת מהני ביטול דהא מצי ליקנות בשעת מעשה וע"ז אמר דהוי הטעם משום יום המעונן וא"כ אסור אפילו ליקנות בשעת שריפ' ושניף שפיר הגזירה שעה חמשית אטו שפה ששית ומתנרץ שפיר הרמב"ם הנ"ל: ובזה.

מתנרץ קושיות התוס' בדר' י"ג ד"ה ר"ג לאו מכריע הוא משום דהנה אם אמרינו דמפקיר לא מהני לפטור והיא שיטת רש"י רק דהביטול מהני הא הפקר לא ומשום דכרבי יוסי סבירא ליה דהפקר לא הוי עד שייבוא לרשות זוכה.

אף באמת ביטול מהני לשיטת רש"י והנה שני דברים אינו ברשותו ועשאו הכתוב כאלו הן ברשותו ולא נימא טעמא משום דראוי לאחר הפסח וכמש"ל די"ל דא"כ היכא דאינו ברשותו לא יעבור וכמו דקיבל אחריות בבית אחרים לשיטת ר"ת וא"כ אם ביטל תו אין שלו וא"כ א"צ שייבא ליד הזיכ' דהא עיקר הטעם דלא יצא מרשותו וכאן הא לאח' הביטול לא הי' שלו וא"כ שפי' יצא מרשותו דחו לא גזרה התורה דלחשוב ברשותו ויצא מרשותו וא"כ אם לא שניף דליגזור בנוקשה שפא יאכל דהא אם יאכל בשוגג דכיון דשוגג אמרינו דאיסורא לא ניתא לו דליקנ' ולא קנה והוי שפיר הפקר ועיין לקמן דף י"ז ע"א וא"ל דלא יצאה מרשותו דהא יצאה מרשותו פ"י ביטול וא"כ לא שניף שפיר לגזור בנוקשה שפא יאכל ומהני ביטול אף לפ"ז בתרומה שפיר רשאי לאכול אפילו בה' וא"ל דלמא יבטל נוקשה י"ל דהא בפסחים דף ל"ד ע"א הוי פלוגתא היסח הדעת מאי הוי לרשב"ל הוי פסול הגוף ואפילו שלא בטמא.

והנה בכאן לרש"י א מטעם ביטול ביטול שםבטל בלבד פמו שכתב מהרי"ק דהוי ביטול כפער ואם פן בלא"ה לבטל התרומה וא"כ בלא"ה צריף לשרוף דוקא פדין תרומה פסולה דהא דמאי לדין קדשים פסולים דטעונין דוקא שריפה ולא שניף למיגזור זה הוי

הטעם של מתניתין דיש לחלק בין תרומה לחולין בשעה ה' אף אליבא דר"י י"ל דה"פ דבאמת נ"מ בהפקר ובחמץ גוקשה וא"כ שנייה ג"כ בתרומה וס"ל פרבנו אף באמת בהפקר אם הוי ברשות אחרים לפי ס' הרמב"ן היכא דהוי בבית אחרים אע"ג דלא קיבל אחריות וכמ"ש בס' אלי' רבה אף בביתו לפי שיטת רש"י עובר וא"ל דזה באמת הוי הטעם דהפקר אינו מועיל משום דהוי הואיל ואי בעי זכה רק דל"א רק כפמ"ש התוס' בדרף ו' דהיכא דהוי מקודם שלו וְהוּא אֲמַרִּינּוּ דְהוּי שְׁלוֹ ע"י הואיל ואי לא הו"ל זוזי לסלק או דאמרין הואיל ולא משפחת הבהמה וזה העיקר ואם פן הוי הוולדות דהוי באמת של המקבל צאן ברזל ואם פן משו"ה בהפקר עובר רק בביטול ומשו"ה לא שנייה גזרה שפא יאכל דאזי מועיל ההפקר דכיון דע"י ביטול לא הוי מקודם שלו.

ועיין לקמן בדרף י"ז ע"ב דה"פ דאתיא כר"א דאמרין הואיל (וא"כ לר"י בלא"ה לא שנייה הואיל ואי בעי זכה דהפקר דהוי ברשותו לזכות משום דאנן סהדי דלא ינפה) וכמ"ש התוס' בפסחים בדרף מ"ז ע"ב ע"ש היטב (ולר"י לא אמרין הואיל וא"כ אין צרייה לביטול) משא"כ לר"א שפיר שנייה לבסוף הואיל ואי בעי לזכות ואם פן שפיר הוי הואיל ואי בעי מיתשל ופסק הלכה דלא אמרין הואיל וכרבי יהושע.

ולכא נ"מ רק לביטול ומשו"ה בתרומה שרי דהוי הוסח הדעת ומתניתין בדרף כ"ח מוקי כר"ש ולר"ש לא שנייה בתרומה משא"כ רב פסק לקמן כר"ש דאסור באכילה ובהנאה לאחר הפסח ונ"מ להפקר ומשו"ה אין ראיה ממתני' דסותם: ועוד.

י"ל דבאמת כמ"ש הריטב"א בב"מ ד"ה לישבע דהוי שלו פיון דאין אדם יכול לקחת וא"כ משו"ה פיון דלפי דעתו הוי מקר לנכרי מש"ה אין איסור אף באמת י"ל הטעם בדרבנן אין מועיל הביטול דהא שניהם אין יכולין להקדיש ולא להפקיר דזה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו ואם פן פיון בדרבנן אסורה בהנאה ולא גרע מגזלן שלא הניח לו להיות ברשותו ומשא"כ ר"י דמקשה דסתרי אהדדי ר"י דלא ס"ל ברירה ומקשה הש"ס ומתרץ דלר"י כל הנלקט אלמא דס"ל דאפילו באינו ברשותו מצי להקדיש ולהפקירו משו"ה בדרבנן מהני מה"ת ביטול וא"ש ומתורץ שפיר הרמב"ם הנ"ל דהרמב"ם פסק דלא כר' יהודא רק כר"י דשניהן אין יכולין להקדיש זה לפי וכו' וזה לפי שאינו ברשותו וא"כ באמת אין טועה רק שעה אחת וגם פן מנישב הך הרמב"ם בהלכות עדות דהנה התנאים הקשה מאי פרייה דלמא באמת ס"ל דהוי ספק אם טעה לר"מ שעה אחת ולר"י שתי שעות רק דלא הוי רובא ומשו"ה לא קטלינו מספק פיון דליכא רובא וכמו דאיתא בסנהדרין דמפאן יליף דגבי עיבורא דירחא דהוי רובא דטעו דאל"כ לא קטלינו אף י"ל דהנה הפ"י כתב דמשו"ה בעי התראה דאל"ה לא קטלינו פיון דהוא טעה דאינו חייב מיתה רק דלאחר התרא' צנה התורה דחייב מיתה ע"ז וא"כ מעדים קשיא דמאי מהני רובא וצ"ל פיון דעדים אמרו באמ' וא"כ בונדאי טעה ונהנה לפמ"ש התוס' לעיל דבעד אהד אינו נאמן לומר דראה וא"כ פיון דלא ראה פטור וא"כ מקשה הכי דע"כ לא הוי ספק בשתי שעות לר"י וכן בשעה אחת לר"מ דאם הוי ספק קשה לר"מ אמאי אהד אומר בשתיים ואהד אומר בשלש עדותן קיימת דלמא באמת הך דאמר בג' מטע' טעי וסבור דהוי בד' דהא טעה שעה אחת ומה דאמר בג' הוי שקר דהא לע"א אין התור' מהימנ' לון: ונהנה הר"ן כתב ליישב על הך קשיות התוס' מאי מוכח בש"ס דאזלי בתר

רובא דהא בְּנוֹדָאי בְּנוֹנוּ לְיוֹם אֶחָד בְּשָׁבוּעַ וְא"כ ע"כ טַעַה וְתִי הֵר"ן וְכֹן בְּסִפְרֵי הַתְּנָמִים דְּאֵם רִבְבָא לֹא טַעוּ וְהָי גִּזְה"כ דְּאֵם אָמַר א"י בְּתַקִּירוֹת אוֹ דְהִוְכְחָשׁוּ בְּתַקִּירוֹת הָי בְּטַל אִי אֵם רִבְבָא טַעוּ וְהָי כְּאֵלּוּ אָמַר בְּשִׁלְשָׁה עֶשְׂרֵי הַשְּׁנַי דְּרִבְבָא קָרִי לְשָׁנִים עֶשְׂרֵי שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי וְא"כ בְּכָאֵן אֵם בְּאַמַּת הָי סְבוּר דְּהָי בְּאַרְבַּע אָזִי לֹא הָי רִבְבָא דְּטַעַה וְהָי כְּאֵלּוּ הִוְכְחָשׁ אוֹ אָמַר א"י בְּתַקִּירוֹת דְּהָי בְּטַל וְהוּא אָמַר שְׁקַר לְפִי דַעְתּוֹ בְּשִׁלְשָׁה שְׁעוֹת אוֹ דְגַם סְפוּן לֹא הָי דְּטַעַה שְׁעָה אַחַת לִר"מ אוֹ שְׁתֵּי שְׁעוֹת לִר"י, וּבְזָה מִיְנוֹשֵׁב קִוְשִׁיּוֹת הַתּוֹס' בַּד"ה וְלִהָד לְשָׁנָא דְּבַאמַת א"ל דְּהָי רַק סְפַק וְלֹא רִבְבָא וּמִש"ה לֹא קְטַלִּינּוּ לִי בֵּין ז' לְחַמֵּשׁ בֵּינוֹ דְּרִבְבָא לֹא טַעוּ וּבְזָה מִיְנוֹשֵׁב קִוְשִׁיּוֹת הַתּוֹס' דְּכִינּוֹן דְּשִׁית יוֹמָא בֵּין קִרְנַתָּא קָאִי אַמַּאי עֲדוּתָן בְּטִילָה נִימָא דְּהָי הַמַּעֲשֶׂה בְּאַמְצַע שִׁית וְשִׁנְיָהָן טוּעִין וּלְפַמ"ש א"ש דְּכִינּוֹן דְּרַק מִיְעוּטִין טוּעִין אֲבָל לֹא רִבְבָא טוּעִין מִשׁו"ה לֹא קְטַלִּינּוּ וּבְזָה מִיְנוֹשֵׁב דְּכִינּוֹן דְּלִשְׁנָא קָמָא הָי שְׁנִיָּהָם טוּעִין וְרַבָּא לֹא מְקַשָּׁה ע"ז כְּלוּם בַּה' אָמַר דְּלֹא תְלִינּוּ הַטְּעוֹת בְּשִׁנְיָהָם וְלֹא מְקַשָּׁה עַל זֶה כְּלוּם וּבַאמַת מוֹכַח לְרַבָּא דְּלֹא תְלִינּוּ הַטְּעוֹת בְּשִׁנְיָהָם דַּאֲל"כ בֵּינוֹן דְּבִשִׁית בֵּין קִרְנַתָּא קָאִי וְהָי סְפַק א"כ אַמַּאי אֶחָד אוֹמַר בְּשִׁלְשׁ וְאֶחָד אוֹמַר בְּחַמֵּשׁ עֲדוּתָן קִינִימַת דְּשָׁמָא הַהוּא דְּאָמַר בְּשִׁלְשׁ כְּנוֹנְתּוֹ לְסוֹף שְׁלֹשׁ וְהָי בְּאַמַת הַמַּעֲשֶׂה בְּחַצֵּי חַמֵּשׁ דְּאָדָם טוּעָה לִר"י עַכ"פּ בְּשַׁעַת וּמְחַצָּה לְרַבָּא אֲפִילוּ אֵם יְטַעַה בְּשִׁנְיָהָם וְאֵם כֹּן אֲפִשְׁרֵי דְּהוּא סוֹבֵר דְּהָי בְּחַצֵּי שִׁית שִׁית אוֹ בְּסוֹפוֹ וְאָמַר בְּשְׁקַר דְּהָי בְּחַמֵּשׁ דְּהָא עַכ"פּ אִינוּ נֶאֱמָן ע"א וְא"כ אֵם הָי אָמַר בְּשִׁית דְּכִינּוֹן דְּלִיכָא עַכ"פּ רִבְבָא וְהָי בְּטִלָה הַעֲדוֹת מִפְּחַ גִּזְה"כ דְּכִינּוֹן דְּלֹא אָמַר בְּפִירוּשׁ בְּאִיזָה שְׁעָה וְהָי כְּמוֹ דְּאָמַר אִינִי יוֹדַע דְּבְטִלָה הַעֲדוֹת וּכְמ"ש הֵר"ן וְהַתְּנָמִים וּכְמ"ש ל' א"ו דְּלֹא תְלִינּוּ הַטְּעוֹת בְּשִׁנְיָהָם דְּלֹא הָי אֲפִילוּ סְפַק עַל זֶה וְא"כ אֵם הַמַּעֲשֶׂה הָי בְּשִׁית וְא"כ אֵם לֹא טַעַה הַעֲדָא שְׁאוּמַר שְׁלֹשׁ הָי הַעֲדָא הַאוּמַר שְׁלֹשׁ גַּם כֹּן שְׁקַר וְשְׁנֵי עֲדִים נֶאֱמָנִים וְא"כ שְׁפִיר מוֹכַח דְּלֹא תְלִינּוּ הַטְּעוֹת בְּשִׁנְיָהָם וּלְפִי"ז א"ס הָא דְּמִשְׁנֵי עֲדוֹת מְסוּרָה לְזִרְיָן.

וּפִירֵשׁ"י מִשׁוּם דְּסוֹף הַב"ד לְדַרְשׁ בְּדַרְיָשׁוֹת וְנַחְקִירוֹת וְלִכְאוּרָה קֶשֶׁה מַאי תִּירוּץ דְּזָה לֹא שְׁיָיָהּ וּבְשִׁלְמָא אֵם הִי מְסוּפְקִין כְּנוֹנְתּוֹ שֶׁל הַעֲדִים אָזִי שְׁפִיר שְׁיָיָהּ לֹא מִשְׁא"כ הַשְּׁתָּא דְּהָא אֵם נִימָא דְּלֹא טַעַה וְאֵם כֹּן הָי שְׁקַר הַעֲדוֹת דְּכִינּוֹן דְּמַכְחָשׁתּוּ וְאֵם כֹּן שְׁיָיָהּ דְּהֵם זְרִיזִין דְּזָה אִינוּ בְּפִנֵּי ב"ד דְּהָא אָמַר שְׁקַר לְגַמְרִי וּלְפַמ"ש צ"ל דְּהִכִּי תִירוּץ דְּבַאמַת הָי רַק סְפַק וּמִשׁו"ה לֹא קְטַלִּינּוּ אִי דְּהִקְוִשְׁיָא הָאִי מְצַרְפִּין עֲדוּתָן דְּלָמָּא טַעַה בְּשִׁית שְׁעוֹת דְּכִינּוֹן דִּישׁ טוּעִין כֹּן וְלֹא הָי רִבְבָא וְאָזִי בְּטִלָה כָּל הַעֲדוֹת דְּכִינּוֹן דְּהָי כְּמוֹ בְּתַקִּירוֹת דְּאוּמַר א"י וּכְמ"ש הֵר"ן וְהַתְּנָמִים וּכְמוֹ שְׁפַתְבְּתִי לְעִיל וְעַל זֶה שְׁפִיר מִשְׁנֵי דְּעֲדוֹת מְסִירָה לְזִרְיָן וּמְסַחֲמָא מְדַקְדְּקִין וְלֹא טַעוּ בִּיּוֹתֵר וּמִשׁו"ה הָי עֲדוּתָן קִינִימַת הַכֹּל לְתִירוּץ רַבָּא דְּכִינּוֹן דְּרַבָּא מְקַשָּׁה וְמָה אִינוּ שְׁיָיָלִינּוּ לְעֲדוֹת וְא"כ צ"ל דְּהָי טְעוֹת בְּשִׁלְשָׁה שְׁעוֹת בֵּין שְׁנִיָּהָם וּנְמַצָּא דַּע"כ הָי לַע"א הַטְּעוֹת בְּשַׁעַת וּמְחַצָּה וְא"כ בֵּינוֹן דְּמַחְמֵץ בְּפִסְחָא מְוַכְרַח דַּס"ל דְּשִׁית יוֹמָא בֵּין קִרְנַתָּא קָאִי וְיֵשׁ טוּעִין וְא"כ קֶשֶׁה אַמַּאי מְהִי לִר"י דְּאֶחָד אוֹמַר שְׁלֹשׁ וְאֶחָד אוֹמַר חַמֵּשׁ דְּלָמָּא הָי בְּשִׁית וּכְמ"ש ל' וּמִשְׁא"כ לְאַבְיִי דְּהוּא ס"ל דְּטוּעָה רַק חַצֵּי שְׁעָה אוֹ שְׁעָה וּמִשְׁהוּ וְא"כ לֹא מְצִי לְהִיּוֹת בְּשִׁית דְּהָי יוֹתֵר מְחַצֵּי שְׁעָה (וּמִשְׁהוּ יוֹתֵר מִשְׁעָה וּמִשְׁהוּ דְּכִינּוֹן דְּהוּא אוֹמַר בְּסוֹף שְׁלֹשׁ וּבַאמַת הָי בְּסוֹף אַרְבַּע דְּאֵם הָי בְּתַחֲלַת חַמֵּשׁ וְהָי שְׁנֵי מִשְׁהוּ וְאֵם הָי בְּסוֹף אַרְבַּע וְא"כ אֵם הָי סְבוּר בְּתַחֲלַת שֹׁשׁ וְהָי שְׁעָה שְׁנֵי מִשְׁהוּ) וְכִלְלָא דְּמִילְתָּא עַכ"פּ לְלִישְׁנָא קָמָא אֲתִי שְׁפִיר בְּפִשְׁיִטוֹת דְּהָא לִר"י הָי רַק

חצי שעה וּלְשָׁנָא בְּתָרָא גַם אַבְיֵי לָא ס"ל פֿון דְּטוֹעָה שְׁנִיָּהֶם וְכוּ' וְא"כ לְרַבָּא פֿינן דְּהַקְשָׁה וּמָה אֵילוּ דִּיִּיקִינן וְעַכְצ"ל דְּהָוִי שְׁלֵשָׁה שְׁעוֹת הַטְּעוֹת וְהָוִי עַכ"פ לַע"א הַטְּעוֹת בְּשַׁעָה וּמְחַצָּה מְוַכַּרְח דְּלָא תְּלִינן הַטְּעוֹת בְּשַׁעָה וּמְשַׁא"כ לְבַתֵּר דְּתִירֵץ גְּזִירָה מְשׁוּם יוֹם הַמְּעוֹנָן אִזִּי בְּאַמַּת הַדֵּר מִזּוּ הַסְּבָרָא דְּשִׁית יוֹמָא בֵּין קַרְנְתָּא קָאִי וְס"ל דְּלָא הָוִי סָפֵק פְּלִל בְּשַׁבַּת אַף דְּהָוִי גְּזִירָה מְשׁוּם יוֹם הַמְּעוֹנָן וּבְעֵדוֹת לֹא שְׁיָיָהּ יוֹם הַמְּעוֹנָן וְכַמ"ש הַתְּנֻמִּים יַעוּש"ה וּבְאַמַּת הַטְּעוֹת הָוִי בְּשַׁעָה וְהָוִי לַר"י טוֹעָה בְּשַׁעָה וּמְחַצָּה כָּל עַד וְלַר"מ טוֹעָה כָּל עַד בְּשַׁעָה וְהָוִי שְׁנִיָּהֶם בְּשַׁעָה וּמְוַכַּרְח פֿון דַּא"ה קָשָׁה קוֹנְשָׁא הַנְּ"ל אַמַּאי הַדֵּר בְּלִשְׁנָא קָמָא וְס"ל דְּלָא חֲלִין הַטְּעוֹת בְּשַׁעָה וּמְשַׁא"כ לְאֲבִי בְּלִשְׁנָא קָמָא וְא"ש הָא דְּפָסֵק הֶרְמֵב"ם לְאֲבִי דְּבִשְׁלֵשׁ וּבִשְׁתִּים לֹא הָוִי טְעוֹת רַק בְּשַׁעָה אַחַת רַק דְּתִלְינן הַטְּעוֹת בְּשַׁעָה וּמְתוֹרֵץ הֶרְמֵב"ם הַנְּ"ל: אַף דְּזָהוּ דְּנֹקָא לְלִשְׁנָא קָמָא דַּס"ל לְאֲבִי דְּאָדָם טוֹעָה לַר"מ בְּחֻצֵי שַׁעָה אַף לְלִשְׁנָא בְּתָרָא דַּס"ל לְאֲבִי דְּלָא תְּלִינן הַטְּעוֹת בְּשַׁעָה אַע"ג דְּלִאֲבִי הָא לֹא מוֹכַח פְּלוּם דְּהָא אִם הָוִי טְעוֹת בְּשַׁעָה וְא"כ לֹא טְעָה רַק חֻצֵי שַׁעָה וְא"כ ל"ק פְּלוּם וְא"כ ס"ל לְאֲבִי דְּלָא תְּלִינן הַטְּעוֹת וְא"כ פֿי תִירֵץ מְשׁוּם יוֹם הַמְּעוֹנָן עֲדִינן לֹא שְׁמַעִינן דַּס"ל דְּתִלְינן הַטְּעוֹת בְּשַׁעָה וּמְשׁו"ה מְקַשָּׁה שְׁפִיר א"ה בְּאַרְבַּע נְמִי גִיכּוּל בְּשִׁלְמָא לְלִשְׁנָא קָמָא שְׁפִיר מוֹכַח כַּמ"ש לְעֵיל דַּמ"ה הָא לֹא מְקַשָּׁה עַל אֲבִי בְּזָה דִּישׁ לְחִלוֹת הַטְּעוֹת בְּשַׁעָה וּמְשַׁא"כ לְלִשְׁנָא (בְּתָרָא) וּמְשׁו"ה מְקַשָּׁה שְׁפִיר בְּאַרְבַּע נְמִי וְהֶרְמֵב"ם פְּסֵק פְּלִישְׁנָה קָמָא דְּהָכִי עֲדִיף דְּכִי הִיכִי דְּלָא תִיקְשִׁי אַמַּאי לֹא אָסְרוּ עַכ"פ בַּה' בַּהֲנָאָה וּבְקוֹשְׁיוֹת הַפְּנִי דְּכִינן דַּלְר"י אִין זָה טַעַם מְסַפִּיק וְכַמ"ש מְשׁוּם דַּס"ל כָּל הַגְּלַקְט וּמְשַׁא"כ לְפָסֵק הַלְכָה וְא"כ יֶאָסְרוּ בַּהֲנָאָה גַבִּי יוֹם הַמְּעוֹנָן א"ו דְּאִין טוֹעָה רַק שַׁעָה אַחַת וְלִיכָא גְּזִירָה בְּיוֹם בְּשַׁעָה חֲמִשִּׁית מְשׁוּם שַׁעָה שְׁבִיעִית רַק מְשׁוּם הַשַּׁעָה הַשְּׁשִׁית וּמְפָסִיק מַה דְּאָסְרוּ בַּהֲנָאָה: וְהִנֵּה י"ל הָא דְּהַקְשָׁה מֵהַרְלַב"ח בְּתוֹשׁבָה אַמַּאי הַשְּׁמִיט הֶרְמֵב"ם אַף דִּיִּהְבִינן לִי כָּל טְעוֹתָא דְּמִשְׁנֵי לְרַבָּא וִי"ל מְשׁוּם דְּהִנֵּה לְפִי שְׁכַתְּבָא מְהַרְש"א דְּלָא תְּלִינן בְּטְעוֹת רַק פֿינן דַּע"א אָמַר אָמַת וִיע"ש בְּסִנְהֶדְרִין דְּכַתְּבָא פֿון וְא"כ לְכַאוּרָה לֹא מְקַשָּׁה הַש"ס בְּכָאן וְאַמַּאי אָמְרִי דִּיִּהְבִינן לִי פְּוִלִי הָאִי וִי"ל מְשׁוּם דְּהִנֵּה הַתּוֹס' כְּתָבוּ בַּד"ה זָה יַרְע וְכוּ' וְכַמ"ש שְׁפִיר מוֹכִיחַ בְּסִנְהֶדְרִין דְּאִזְלִי בְּחַר רַבָּא דְּאִי לֹא אִזְלִי בְּחַר רַבָּא דְּכִינן דְּזָה דְּאָמַר בְּשַׁעָה וְזָה אָמַר בְּשַׁעָה הָוִי פְּמִוֹכַחְשִׁין פֿי אָמַר וְהַדֵּר מְכוֹנָן לְיוֹם אַחַר הָוִי חוֹזֵר וּמַגִּיד.

וְהַקְשָׁה הַתְּנֻמִּים לְשִׁיטַת הֶרְמֵב"ם דְּהָוִי הַדִּין דַּכ"ז דְּלָא גְּדֵרוּשׁ וְנִחְקוֹר מְצִי לְחִזוֹר אַף דְּבְדִינֵי מְמוֹנוֹת אִינוּ יְכוּל לְחִזוֹר מְשׁוּם דְּלָא בְּעֵי דְּרִישָׁה וְחֻקִּירָה וְכַמ"ש וְא"כ סוֹחֵר דְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּכָאן.

וְלְכַאוּרָה י"ל מְשׁוּם דְּהִנֵּה בְּאַמַּת כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּכַתְּבוֹת דְּכַתְּבוּ הַתּוֹס' דְּבַמְגוּ הָא הו"ל בְּמִקּוּם עֲדִים וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' דְּזָה לֹא מְקַרִי קִיּוּם פֿינן דְּאָמְרוּ בְּתוֹף כ"ד אָנוּסִין וְכוּ'. וְא"כ בְּכָאן לֹא הָוִי חוֹזֵר וּמַגִּיד דַּהוּ"ל כְּפִאלוּ לֹא אָמַר אַח"כ פְּלוּם מְשַׁא"כ בְּכָאן דְּבְּאַמַּת הָא עַכ"פ הָוִי בְּטַל אַף בְּאַמַּת י"ל דְּזָה הַתִּירוּץ מְשׁוּם דְּהָא הַתּוֹס' הַקְשׁוּ בְּסִנְהֶדְרִין וְאַמַּאי לֹא אָמְרִי לְפִוּסְלוֹ לְעֵדוֹת בְּאִנּוּ וְחִי שָׁם וְכוּ' וְא"כ בְּכָאן הָא לְפִוּסְלוֹ לְעֵדוֹת אִין צָרִיף דְּרִישָׁה וְנִחְקִירָה וְא"כ הֶרְמֵב"ם אִיִּירִי הִיכָא דְּאִין שְׁיָיָהּ לְפִוּסְלוֹ לְעֵדוֹת דְּהִינּוּ בְּנִשְׁיִים אוּ דְּהָוִי פְּסוּל בַּל"ה מְשַׁא"כ בְּכָאן שְׁפִיר הִיכָא דְּהָוִי פְּסוּל ע"י עֵדוֹתָא הָאֵלוּ וְא"כ פֿינן שְׁהַגִּיד שׁוֹב אִינוּ חוֹזֵר וּמַגִּיד: וְהִנֵּה יֵשׁ הוֹכַחָה דְּלָא פְּרַמְב"ן דַּס"ל דְּבְדִינֵי מְמוֹנוֹת דְּכִינן דְּאִין צָרִיף

דרישה וחקירה אם הפתשו זא"ז בדרשות נמי אין עדותן בטלה ויש להוכיח דלא פסברת הרמב"ן משום דהנה איתא לקמן בסנהדרין דף פ"א ע"ב ההורג שלא בעדים ומפרש הש"ס ורב חסדא אמר אבימי פגון דאתפח' בבדיקות והנה זה ודאי גבי מכניסו לכיפה אם הוזמו לא מכניסו לכיפה דהא אמרינן מי שלקה ושנה מכניסו לכיפה וא"כ קשה הא אי אפשר לעשות בו דיודין הנזמה דתיקשי קושיות הס"ס בב"ק מי ידעינן דביבוא עדים אח"כ והנה צ"ל דמרמז רמוזי וכו' וא"כ אמאי לא מהני בתקירות אם אתקחש דהא הוי הטעם דבתקירות מפח עדות שאי אתה יכול להזימה ובכאן הא בלא"ה לא הוי ערות שאי אתה יכול להזימה דכיון דאין מכניס את העדים לכיפה אלא ע"כ דלא הוי הטעם דהוי בתקירות הכחשה משום שאי"ל א"ו דבלא"ה פסול וכמו ס' חכמי ליכול דהוי הטעם כאלו אמר להד"מ ומאי דאמר באיירי מכחש לי הראשון וא"כ שפיר הוי הגדה דעכ"פ מכחיש דזה אומר בשנים בחידוש והשני מכחיש להד"מ בשני וכן להיפך הראשון מכחיש להשני וכס' חכמי לונגיל והנה לרבא דעד שאוכל גבלות להכעיס פשר לעדות וא"כ לא נפסל כלל לעדות וא"כ לא שייך זאת דהא לא פסלו כלל לעדות וא"כ קשה אמאי אם טעו בשני ימים לא מהני וכמ"ש ועכצ"ל כתי' הר"ן והתנאים הנ"ל דבתקירות הוי גזה"כ דכיון דלא הוי רבא הוי פאומר א"י ובזה מתורץ קושיא הנ"ל דהנה בס' הח"מ בפעא דהיכא דהשלוחין בעי שבוועה כא הוי עדות ואם ע"א הוי נוטל ממון וא"כ לא הוי עד אף דהא העד השני מסייעו ועד המסייע פוטר מן השבוועה אף א"כ הוי נכי רבועא דממונא עפ"י חד סהדא וא"כ קשה לשם אמאי מהני כי אמר חד יומא בשבווע דהא אי לאו דאמר העד השני וא"כ שאמר ע"א לא הוי אמרינן בטעותא אף דכיון דהעד השני אומר אמת וא"כ הוי נכי רבועא דממונא אפומא דחד סהדי אף אם הוי אמרינן דהוי הטעם דמכחיש לו העד השני וא"כ אם לא הוי העד השני הוי שפיר מצי לחזור וא"כ עפ"י אותו העד הוי הפסול והוי הפשרות עפ"י אותו העד השני א"ו דלא כס' מהרש"א לפי ס' רבא דס"ל דעד אוכל גבלות להכעיס פשר להעיד א"כ קשה מטעות שני ימים וע"כ צ"ל פסברת הר"ן דהוי גזה"כ וא"כ קשה הא נכי רבועא דממונא עפ"י דחד סהדא א"ו דלא כס' מהרש"א משא"כ לפי פסק הלכה דפסקינן כאביי דהוי מהלכות יע"ל קג"מ וא"כ אין צריף לפי"ז ס' הר"ן (והתנאים) ובאמת הוי פסברת מהרש"א הנ"ל ואין צריף לומר דנהבין לי פל טעותא ובזה מיושב עוד הרמב"ם מהלכות עדות פרק ח"י ולתת טעם להרמב"ם משום דהלח"מ כתב דאין טעם וראי' וי"ל דנה הוי הטעם של הרמב"ם משום דהנה בב"ק דף ע"ג ע"א אמרינן אפילו אם הוזמו אטביחה מקודם ממע כי מיתנמי אח"כ אגניבה איגלאי מלתא למפרע דהוי רשעים בשעת מעשה בשעת טביחה ולא הוי עדים והנה איתא בסנהדרין דעדי טריפה פטורין משום דאינם בזוממי זוממין וא"כ אם אמרו על ההורג והלנה והוי עמנו ההורג והלנה נאנן קי"ל דבעינן זוממי זוממין פרב אשי וא"כ בכאן באמת על הכחשה לא בעינן עדות שאתה יכול להזימה דהא לא שייך הנזמה רק דפטריו את ההורג או את הלנה ומאי עדות שאתה יכול להזימה שייך פאן גבי' וא"כ לא בעינן דרישה וחקירה לענין לפטור וכמו ס' הרמב"ן בדיני ממינות רק גבי הכחשה הוי הטעם כמו ס' חכמי ליכולי וא"כ כיון דאין צריף דרישה וחקירה אזי באותו עדות דאמרו דהוכחשו דההורג אד הלנה עמנו היו זאת מהני קודם דרישה וחקירה דזאת לא נ"מ רק להכחיש העדות ולפטור את הלנה וההורג וא"כ ע"ז כיון דאין צריף דרישה וחקירה

ממילא מזה בנודאי לכ"ע אינו יכול לחזור מהכחשה וא"כ כי הוזמו אח"כ ממילא הוי שקר דלא הוי עם הלנה ועם ההורג ועם העדים במקום הזה וא"כ הא הוי הדין דמאי דבעי דרישה וחקירה והוי עיקר הגדה הוי פי לאחר ששוב אינו יכול לחזור בשעה שהוא ובעת שהוא הוי עיקר הגדה ואם פן אפילו אם באמת הוי עמהם העדים באותו מקום רק הלנה או ההורג לא היו עמהם באותו מקום הוי פסולין לעדות בעת הדרישה וחקירה פנין דמקודם הדרישה וחקירה פבר נעשין העדים רשעים דהעידו בפסולין שקר גמור דהלנה או ההורג היו עמהם ובשקר דהעידו פטרו ללנה ולהורג והוי רשעים מקודם וא"כ תו אין הזוממין נענשים במאי דאמרו שקר דהוי עמהם העדים דכיון דבשעת מעשה הוי העדים רשעים בעת הדרישה וחקירה דהוי עיקר העדות והגדה ופטורין העדים וכדאיתא בב"ק בדרף ע"ג ע"א וא"כ פנין דפטורין מעדי הזמה אם יוזמו אח"כ והוי אינו בזוממי זוממין ואינו מועיל עדותן פלום ונה הוי הטעם של הרמב"ם דאם אמרו דהלנה או ההורג וגם העדים היו עמהם פטורים וא"כ מתרץ קושיות הגאון מוהר"ר חיים יונה ז"ל הנ"ל דשם הוי הפל בנרבע רק חדא דיבורא וא"כ לא שייך הך סברא אפילו אם הוי העדים עמהם אמת מ"מ אין הלנה או ההורג דהוי הפל חדא עדות וכן אפי' דיכולין לחזור לענן הכחשה דהוי הפל חדא הגדה ומתורץ גם פן קושיות מהר"י בן לב מב"ק מהיפוך והזמה דשם העידו על הזמה ונחקרו מקודם שהעידו על הכחשה וע"ה ל"ק ובזה מיושב הרמב"ם גם פן הא דלא נקיט הרמב"ם דיהבינן לי' כל טעותא משום דקשה לפי התירוצ' וא"כ האותו עדים שהעידו על הטעות וא"כ הוי מקודם העידו על הכחשה ורבי לא סבירא ליה בזוממי זוממין: והנה י"ל עוד הרמב"ם בהלכות עדות דהוי טעות הוי לר"מ רק בטעות שעה אחת משום דהפה המהרש"א פתב לתרץ קו' התוס' דלמה ישאלו באיזה יום בשבוע דכיון דכבר העידו באיזה יום בחודש ואם יאמרו על יום אחר תו לא מהימני דהוי חוזר ומגיד וכתב המהרש"א דהא נ"מ דלא הוי בהזמה אח"כ דנימא דטעו העדים בעיבורא דירחא וכתב התומים דהא לא הוי חוזר ומגיד וא"כ לא הוי הזמה אח"כ אם יוזם אח"כ ביום השבוע מ"מ לא מהני בחזרה שיגרום לבטל העדות והנה באמת לפי סברת המרש"א הנ"ל דבשני עדים לא אמרינן דטעו רק ספק הוי ואף עפ"כ לא קטלינן מספק וא"כ אם נימא דבשני עדים הוי ספק אם פן שפיר מהני הא דשיילינן לי' בשבוע וא"כ פנין דנתבטל העדות ולא שייך אין חוזר ומגיד דהוי מספק בטל ואם פן ממילא קטלינן ליה דהא ע"ז לעצמו לא שייך אין חוזר ומגיד אף באמת לפי שכתב הכה"ג וכן רש"י דאם לא הוי פמו שלא בפני בע"ד דכיון דלא מפיר לב"ד הוי שלא בפני בע"ד ומייתי ראיה מסנהדרין בשור שלא נגמר דינו שנתערב בשוורים אחריו וקסבר אין גומרינן דינו של שור שלא בפניו וא"כ בכאן פנין דספק לא קטלינן לי' וא"כ הוי פמו שלא בפניו דהוי פמו שאינו מפירו וא"כ הוי רק הכחש' והנה פנין דלא ס"ל לסברת הר"ן והתומים דהוי גזה"כ בדרישות וחקירות וא"כ אם הוי ידעינן דהוי אמת הדבר שראו ואמרו וא"כ אמת הוי בנודאי טעות והוי כשר וכן פתב הט"ז בחוה"מ דכמו דאוקמינן דכל פת בפני עצמה באה ומעידה דאוקמינן אחזקת פשרות ה"נ מיישבין דברייהם וא"כ פנין דהוי רק הכחשה והדין דכל פת בפ"ע פאת ומעידה וכתבו התוס' בכתובות דף ב' ע"א דכיון דהוי הטעם דאפילו פמו שעדים השנים לא אמרינן דידעו דהוא שקר רק דאין נאמנין על זה אמרינן דכל פת בפ"ע באה ומעידה וכ"ש הכא דהוי הדין דלא מהימן להו

דַּעְדוּתָן אֲמַת דְּנִימָא דְטַעְוָא וְא"כ פִּינָן דְהוּי רַק הַכְחָשָׁה וְלֹא הַזְמָה אֲזִי שְׁפִיר נְאֻמָּנִים הַעֲדִים וְאֲמָרִינָן דְטַעְוָא אַף בְּאַמַּת אִם אֲמָרִינָן כְּמוֹ דְסָבוּר רַבָּא בְב"ב דְלֹאֲתוּ עֲדוּת לֹא אֲמָרִינָן כֹּל פֶּת בַּפ"ע בָּאָה וּמַעֲיָדָה אוֹ כַר"ח דַּס"ל בְּהַכְחָשָׁה בְּהַדִּי סְהַדִּי שְׁקָרָא ל"ל וְאִם כֵּן שְׁפִיר נִתְבַטַּל הַעֲדוּת כִּי לָהּ וְהִנֵּה בְּאַמַּת לְפִי שְׁיִטַת הַרְמַב"ם דַּס"ל דְכָל שְׁלֵא גְדַרְשׁ וְנִחְקַר יָכוֹל לְחַזֵּר א"כ לֹא קָשָׁה קְוִשְׁיַת הַתּוֹס' אַף לְפַמְש"ל שְׁפִיר אֵין יָכוֹל לְחַזֵּר דְכִינָן דְכָבַר הַעֲדוּת שְׁקָר לְעֵנָן דִּיפְסוּל לֹו מַעֲדוּת דַּע"ז אֵין צָרִיף דְרִישָׁה חֲקִירָה (וְאַף ג"מ בְּרִצִּיחָה לְרַבָּא דַּס"ל דְרִשְׁעָה לְהַכְעִיס לֹא פְסוּל וְא"כ תּוֹ לֹא קָשָׁה קְוִשְׁיַת הַתּוֹס' וּמַש"ה ס"ל בְּשִׁנֵּי עֲדִים אֵין אֲוֹמְרִים שְׁטַעְוָא מַשָּׂא"כ לְאַבְיִי אֲזִי קָשָׁה קְוִשְׁיַת הַתּוֹס') וְע"כ צ"ל דְאֲמָרִינָן דְשִׁנֵּי עֲדִים טַעְוָא וְעַדִּין קָשָׁה מָה הוֹעִילוּ בְמָה דְשִׁינְלִינָן לִיה בְּכַמָּה בְּשָׁבוּעָה הָא אֵינוּ חוֹזֵר וּמַגִּיד דְאֲמָרִינָן בְּשִׁנֵּי עֲדִים טַעְוָא (אַף לְרַבָּא ל"ק מְשׁוּם דְבְּאַמַּת לְרַבָּא לֹא שְׁיָיף אֵין חוֹזֵר וּמַגִּיד כִּינָן דְלֹא גְדַרְשׁ וְנִחְקַר דְכִינָן דְלֹא מְצִי לְפִסְלוֹ לְעֲדוּת דְהוּי כְּמוֹ לְהַכְעִיס דְאֵינוּ נִפְסָל לְרַבָּא וְל"ק קְוִשְׁיַת הַתּוֹס' מַשָּׂא"כ לְאַבְיִי וְכַפִּי פְסָק הַלְכָה) מַכְל"ל (דָּגַם) בְּשִׁנֵּי עֲדִים לֹא אֲמָרִינָן דְטַעְוָא וְא"כ נִתְרַץ קְוִשְׁיַת הַתּוֹס' כְּמוֹ תִירֵץ הַמְהַרְשֵׁ"א הַנ"ל וְלְרַבָּא לֹא קָשָׁה קְוִשְׁיַת הַתּוֹס' אֲמָאֵי בְשִׁנֵּי יָמִים ל"א דְטַעְוָא אַע"ג דְכִינָנוּ לְיוֹם הַשָּׁבוּעָה אַע"ג דְלֹא ס"ל לְסִבְרַת הַר"ן וְהַתּוֹס' י"ל דְהוּי הַטַּעַם כַּמַּש"ל) ע"פ סְבָרַת הַתּוֹ בְּכַתְּוָבּוֹ דְכִינָן דְאָמַר דְמָה דְאָמַר קְוִשְׁיַת הַר"ן מַשׁוּ"ה הוּי כְּמוֹ דְלֹא חוֹזֵר וְאָמַר בְּמָאֵי שְׁאָמַר עַל הַדְרִישׁוֹת וְהַחֲקִירוֹת וְכַמַּש"ל יַעֲשֵׂה) דְכִינָן דְאָמַר מַעֲיָקְרָא הוּי א"י וְלַחַד סְבָרָא גַם בְּאֵינוּ יוֹדַע לֹא מְצִי לְחַזֵּר כִּי לֹא דְמַלְתָּא דְבְּאַמַּת מִפְּחַ קְוִשְׁיַת הַתּוֹס' הִלְזוּ דְקָשָׁה הַאִיף יָכוֹל לְחַזֵּר וְעַכְצ"ל כְּמוֹ שְׁתִּי הַמְהַרְשֵׁ"א דַּנ"מ בְּאִם יוֹזְמוּ נִימָא דְטוֹעַ בְּעִיבּוּר' דִּינְחָא וְקָשָׁה מָאֵי ג"מ אִם בְּנוֹדָאֵי טַעְוָא הוּי אֵינוּ חוֹזֵר וּמַגִּיד אַעכְצ"ל דְלֹא הוּי נֹדָאֵי רַק סְפָק וְא"כ יְהִי הַעֲדוּת בְּטַל מְסָפֵק וְאֶפְשָׁר לֹא שְׁיָיף אֵינוּ חוֹזֵר וּמַגִּיד אַף דְעַדִּין קָשָׁה אִם הוּי סְפָק הוּי הַדִּין דְכָל פֶּת בְּפָנֵי עֲצָמָה בָּאָה וּמַעֲיָדָה וְכַשֵּׁר דְאֲוֹקְמִינָן בְּחַזְקַת פְּשָׁרוֹת אֲלֵא עַכְצ"ל כַּפִּי וְתִירוּץ דַּגְזָה"כ וְא"כ קָאֵי בְהַד סְבָרָא דְאֲמָרִינָן בְּשִׁנֵּיהֶם טַעְוָא וְאַף לְרַבָּא ל"ק כִּי לֹא אִם הוּי סְפָק לֹא אֲמָרִינָן כֹּל פֶּת בְּפָנֵי עֲצָמָה בָּאָה וּמַעֲיָדָה וּמַשׁוּ"ה לְפִי פְסָק הַלְכָה דְפְסָקִינָן כַּר"ב שְׁם בְב"ב וְא"כ שְׁפִיר לֹא אֲמָרִינָן דְלֹא תְלִינָן הַטַּעְוָת בְּשִׁנֵּיהֶם.

וְהִנֵּה בְּאַמַּת שְׁרָבָא מְוַכְרַח דְלֹא אֲמָרִינָן בְּשִׁנֵּי עֲדִים דְטַעְוָא דְהָא עַל קְוִשְׁיַת הַתּוֹס' דְלָמָּה שְׁיָיְלִינָן בְּאִיזָה יוֹם בְּשָׁבוּעָה וְעַכְצ"ל כַּפִּי תִירוּץ הַמְהַרְשֵׁ"א דַּנ"מ שְׁהַזְיָמָה וְא"כ אִם אֲמָרִינָן דְנוֹדָאֵי טַעְוָא שְׁנֵי עֲדִים ג"כ וְא"כ קָשָׁה קְוִשְׁיַת הַתּוֹמִים דְאֵינוּ חוֹזֵר וּמַגִּיד א"ו דְלֹא אֲמָרִינָן בְּשִׁנֵּי עֲדִים וְעַדִּין קָשָׁה הָא סְפִיקָא בְּנוֹדָאֵי הוּי וְכַמוֹ שְׁמוּכִיחַ מְקוִשְׁיַת הַש"ס וּמַשְׁנֵי דִיחֵבִינָן לִי כֹל טַעְוָתָא וְא"כ כִּינָן דְהוּי סְפִיקָא יְקָשָׁה אַעפ"כ הָא אֵינוּ חוֹזֵר וּמַגִּיד וְהוּי כֹּל פֶּת בַּפ"ע א"ו כְּתִי הַתּוֹס' דְהוּי גַזְה"כ אַף לְרַבָּא ל"ק מְשׁוּם דַּס"ל בְּאֲוִתוֹ עֲדוּת לֹא אֲמָרִינָן כֹּל פֶּת בַּפ"ע בָּאָה וּמַעֲיָדָה וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דְהָא לְרַבָּא בְלֹא"ה ל"ק קְוִשְׁיַת הַתּוֹסְפוֹת דְהָא לְפִי שְׁיִטַת הַרְמַב"ם אֵין יָכוֹל לְחַזֵּר י"ל דְהָא וּמַתְנִיתִין סְתָמָא קְתָנִי וְקָשָׁה מְרִצִּיחָה וְשְׁפִיר קָשָׁה דְהָא בְּרִצִּיחָה שְׁפִיר פְסוּל לְעֲדוּת דְהוּי רַע לְשָׁמִים וְרַע לְבְרִיּוֹת וּמַש"ל הוּי מְשָׁאָר עֲבִירוֹת דְחִיבִי מִיְתָה מֵא"א וְעֲרִיּוֹת וְהִנֵּה ל"ק קְוִשְׁיַת הַתּוֹס' לְרַבָּא מְשָׁאָר עֲבִירוֹת דְהִינָנוּ עֲרִיּוֹת אֲמָאֵי בְשִׁנֵּי יָמִים הוּי בְטָלָה הַעֲדוּת י"ל דְהִנֵּה לְפִי הַד דְעָה דַּס"ל דְאֵינוּ יוֹדַע אֵי אֶפְשָׁר לְחַזֵּר וְא"כ כַּמַּש"ל חֲכָמִי לִיכּוֹל וְא"כ מֵאֵן דְאָמַר בְּשִׁלְשָׁה וּבְאַמַּת הוּי בְשִׁנֵּי יָמִים הוּי כְּאֵלוֹ אָמַר דְאֵינוּ יוֹדַע עַל יוֹם הַשָּׁנִי וְלַחַד דְעָה שְׁפִיר

יכול לחזור מאיני יודע הא לחד דעה אינו יכול לחזור באיני יודע ולפמש"ל הני להך דעה דיכול לחזור מאיני יודע דכיון דלא נ"מ לעגנו פסול עדות פלל דעל שאר עבירות לא פסול לעדות והני א"י ובאיני יודע יכול לחזור והשתא הני להך דעה דבא"י אינו יכול לחזור ומתורץ שפיר והנה עי"ל הרמב"ם משום דהנה י"ל קושיות התנאים דהקשה מה פריה דלמא הני רק ספק וי"ל משום דהנה אם הני בנדאי אמת דראו שניהם ולא רצו להעיד לשקראי בנדאי אמרי דטעו וכמ"ש התוס' לעגנו דכיונו יום השבוע וא"כ לאבני ק' לר"מ וכן לר"י דטוע' שעה ללשנ' בתרא וכו' וילשנ' קמא טועה חצי שעה והנה התוס' כתבו כמה פעמים דהא דל"א בשני עדים מינו ה"ט משום דאין אדם אחד יודע מה בלב חבירו וא"כ בכאן קשה בלשנא קמא דאבני לעגנו מאי אמר מעשה כי הני או בסוף שלש או בתחלת חמש והוא דקאמ' בשלש בסוף שלש והאי דקאמ' בחמש בתחל' חמש) והני מה דקאמ' בחמש בסוף חמש) מ"מ נאמן במיגו דהני אמר בתחלת חמש וא"ל דהני מיגו בשני עדים דנאמן דבסוף לא שייך זאת דירא דממ"כ אם יאמר השני בסוף חמש וא"כ הני טועה שעה אחת ואלא דיאמר בשש בלא"ה בטלה העדות דבין שית לחמש לא טעה דכיון דלא ס"ל שית יומא בין קרנתא קאי וכן ללשנא קמא אמאי דוקא בספק חמש יכול להיות בחצי חמש אלא ע"כ דלא הני ספק וא"כ לא שייך מיגו דהני כמו מיגו במקום עדים וכן מתורץ קושיות התוספות דנימא דעובדא הני בשבועות משום דבאמת לא הני רק ספק: והנה קשה מאי פריה רבא ול"ל לתרוצי דטועה בשתי שעות לר"מ ולר"י בג' שעות נימא דטועה לר"י רק בשני שעות ואף דהני ספק לא רובא על שלש שעות ונאמן במינו דהני אמר הע"א בשעה רביעי' בסופו וא"כ ממ"נ איך יאמר ולא שייך דירא דלא ידע מה בלב חבירו ממ"נ אם יאמר בשעה ששית וא"כ הני שני שעות ואדם טועה בשתי שעות ואיפא רובא ואי יאמר בשבע בלא"ה בין חמש לשבע לא טעה וכן לר"מ אמאי לא אמרינו דטעה רק שעה אחת ויש מיגו דהני אמר הך דאמר שתיים דהני אמר שלט בתחלת שלש ולא שייך דאין יודע מה בלב חבירו דהא ממ"נ אם יאמר העד השני בשתיים האי טעה בשעה אחת ואלא דאמר בשעה ראשונה וא"כ יש להעד אותו שאמר בראשונה מיגו דהני אמר בסוף שעה ראשונה דהיינו בתחל' שתי' וא"ל דלמ' יאמר העד מקוד' דהא קוד' הגז החמה בנדאי לא טעה וזו היא שיטת הרמב"ם דהגז החמה הני קודם שעה ראשונה ודלא כשיטת התוס' אף י"ל דלפי סברת רבא מוכרח דקשה אמאי בשתי ימים שחל' העדו' ואמאי הא פונונו יום השבוע ועכצ"ל כמו סברת הר"ן והתנאים דהני גזה"כ בחקירו' וא"כ משו"ה לא מהני מיגו משא"כ לאבני ל"ק קושיו' משני ימים דהני הפי דאינו חוזר ומגיד דנ"מ לפסול העדות ואי אפשר לחזור לפי שיטהו דרשע דלאו המס גמי פסול לעדות וכמש"ל יעש"ה וזה הטעם של הרמב"ם ומתורץ שפיר הרמב"ם הנ"ל וא"ל דא"כ אחד אמר בשלש ואחד אמר בארבע כמי בטלה אפילו ליכא שתי שעות דכיון דליכא מיגו ואף י"ל דבאמת על זה שיילינו לי' ואם הני אומרם בסופו ובתחילו שפיר מהני דליכא טעות משא"כ בשתי שעות הני אפילו יאמר בסופו ובתחלתו מ"מ הני שעה ומשהו יותר או די"ל דיאמרו וישאלו ואחר כך צ"ל דטעה וזה לא אמרינו וכמו דאיתא בתנאים דלא שיילינו לי' ואחר כך פי שיילינו לי' נימא טעות ומיישב שפיר הרמב"ם הנ"ל: והנה י"ל עוד קושיות הפני יהושע דהקשה אמאי לא אסרו בהנאה גם כן בשעה חמשית וי"ל משום דהנה התוס' הקשו לקמן בפסחים בדרף מ"ב ע"א ע"ב ואי אמרת פזית

בכא"פ אמאי אמרינן שאני אומר והקשו התוס' ממ"נ באינו מינו בלא"ה הוי טעם פעיקר מן התורה ואלא במינו והוי הפי' דגזרינן אטו אינו מינו וקשה א"כ אפילו פזית בכא"פ לאו מן התורה מ"ט ליגזור אטו אינו מינו אף י"ל משום דהנה הריטב"א במסכת מכות פתב בשם הרמ"ה הא דאמרינן לר"ש כ"ש למכות ולא אמרינן פזית רק לענין קרבן וכתב הרמ"ה הטעם דאחשיב' אחשיב לאכילה ואחשיב לאיסורו ונה דוקא רק במזיד שייך דאחשיבה לאיסורו משא"כ בשוגג וא"כ באמת לר"י חצי שיעור אסור מן התורה וכתב המל"מ בשם הרא"מ דהוי אכילה בכ"ס ואתא הלמ"מ ואוקמי' דוקא אפזית ונגוקשה דהוי כמו כ"ש לר"ש וא"כ לא שייך למיגזר אטו אינו מינו דממ"נ אם הי' שוגג בדין ולא יהא חשוב לאיסורו וא"כ לא הוי כ"ש לאיסורו ומשא"כ במזיד ואף אם בפזית בכא"פ שפיר קשה נגזור אטו אינו מינו דאפילו דהוי שוגג מ"מ אסור מפזית בכא"פ ומקשה שפיר: ובנה יש ליישב קושיות הפלתי דהקשה על הרשב"א דכיון דעכצ"ל כפי תירוץ של התוס' דגזרו אטו אינו מינו ואמאי לפי פסק הלכה באמת פזית בכא"פ הוי מן התורה ואמאי אמרינן שאני אומר בפזית בכא"פ במינו אף י"ל דהנה הפנ"י פתב בפסק החדש דמשקין היוצאין הוי כמו שלא פדרף אכילתו אף דמקשים התוס' מטעם פעיקר וא"כ הוי גזה"כ בטעם פעיקר דאמרינן באיסורין דהו' שלא פדרף אכילתו דמשקין הוי אסור מה"ת אף באמת א"ל דהוי הטעם משום דאחשיב' לאיסורו וא"כ אפילו אם אמרינן פזית בכא"פ הוי מן התורה מ"מ הא הוי אסור מפזית טעם פעיקר דאל"ה בטלה נטעם פעיקר הוי שלא פדרף אכילתו והוי מפזית דאחשיבה לאיסורו ונה לא שייך בשוגג וא"כ ליכא גזירה אטו אינו מינו ואם פן הוי שוגג אף בתרומה דהדין דבשוגג חייב חוקם והתורה רובי' למשקין היוצאין מהן כמותם ומשמע כמו בתרומה ואם פן גם בשוגג חייב משא"כ טעם פעיקר לא הוי לענין פרת ולא לענין קרבן וא"כ לא הוי קושיות הש"ס רק בתרומה ומתורץ קושיות הפלתי הנ"ל והנה המל"מ פתב דהוי הנאה כמו פל שהו וכן איתא במהרש"ל בשבועות יעושה"ה וכן כ' המל"מ דהנאה הוי שלא פדרף אכילתו ובנה מיישב קושיות התוס' דמשו"ה בהנאה ליכא פרת דלא שייך אחשיב' בשוגג ומשו"ה לא שייך בהנאה גזירה ה' אטו נאו ומשני דלא שייך אחשיבה ובששית דגזרו הוי הטעם משום דצריף לקיים, מ"ע דתשביתו ומשא"כ בחמש לא הוי פולי האי הגזירה על שתי שעות בשביל המ"ע דלא קיים וכמו דק"ל בס"ט דמשנינן בין שש לשבע ואכילה גזר משום האיסור וא"ש הכל ומתורץ קושיות הפ"י הנ"ל: והנה הריב"ש פתב גבי דין מרומה אף על גב דלא בעי דרישה לכונן באיזה יום מ"מ בעי דרישה נחקירה כמו דאיתא ביבמות להפוך העדות פה אמרת אריה דמכפר שיחיא בדרף קכ"ב ע"ב וכן איתא בספר א"ז בכתובות בדרף י"ט ע"ב ולפיכך הי' מסייעין אותו ממקום למקום ומש"ה יכול לחזור אפילו לאחר פדי דיבור ואם פן שייך הכל אפילו בעדי הזמה שייך דרישה נחקירה והנה באמת לממש"ל דהוי הפירוש הואיל נאי בעי מתשיל והפת ר"י פסק לקמן דאמרינן בתרומה דאינו עובר בב"י דלא אמרינן הואיל ובעי מתשיל והלכה כר"י דהוי סתם ואח"כ מחלוקת ומש"ה רב פן והנה או י"ל דבאמת לפמש"ל והוי הטעם דוקא על ביטול דמשום הפקר לא מהני משום דס"ל כר"י במתניתין דביטול בעינן דוקא דיבא"מ משא"כ הפקר לא מהני משום דבעינן הפקר שיבא ליד הזוכה מה שא"כ לפסק הלכה פסקינן פרבון ומהני הפקר ואין צריף ביטול ואם פן שפיר שייך גם פן בתרומת גם פן ומש"ה בעי

לאסור גם בתרומה בשמה ה' ומתורץ שפיר קושיות התוס' הנ"ל: והנה באמת יש פוסקים פתבו דלר"ש אצ"ל דהוי גזה"כ ואם פן זה שכתבתי ליישב הרמב"ם דכ' גזרה חמשת אטו ששית והש"ס לא רצה לפרש פן אליבא דר"י או י"ל דבאמת בהפקר מה דלא חיישינו דלמא יפקיר ויוצא לחוץ ובאמת בשעה ששית לא מהני הפקר דכיון דרבנן אסרו והוי אין יכול להפקיר מן התורה משום דבאמת לא הוי עובר פלום אם הוא ברשות אחרים אע"ג דלא הפקיר והוא פסברת הרמב"ן והוי הטעם משום דלר"ש לא אמרינו דהוי גזה"כ רק משום דראוי לאחר הפסח והוי רק גורם למזון ובענין גבי קבלת אחריות דיהא באחריות הנפקד הא לא"ה לא מיקרי מצוי דכיון דאינו בביתו וא"ש מש"ה אם אינו ברשותו אינו עובר ואם פן לא שייך רק אם הוי בביתו ואם הוי צביתי שפיר שייך שפא יאכלנה משא"כ לר"י דהוי גזה"כ וא"כ אפילו אינו בביתו חייב ולא שייך שפא יאכלנה וא"כ לא מתקן במאי דגזר בשעה הי מתורץ שפיר קשיא הנ"ל.

והנה באמת יש פוסקים שכתבו דס"ל לר"ש ג"כ הוי הא דאינו ברשותו דהא פתב הר"ן וכן שאר פוסקים דשני דברים אין ברשותו ומש"ה מהני לפסק הלכת הפקר אפילו בינו לבין עצמו וכן קנגן הפסד כמ"ש בס' ח"י בשם נ"ש יעש"ה וה"ט דהוי ד"י דהתורה בזה דאסורה בהנאה ויהא אינו שלו דממ"נ אם יהא שלו עובר בב"י וב"י וצריף לשון וכיון דצריף לשון הוי אינו שלו וא"כ במ"ש ליישב הרמב"ם הוי לפי הך סברא דס"ל דלר"ש אצ"ל דהוי גזה"כ ומ"ש ליישב קושיות התוס' בזה י"ג ע"א בד"ה ר"ג לאו מכריע הוי לפי הך סברא דגם לר"ג ור"ש הוי גזה"כ והנה ר"מ דלא ס"ל דחמץ תולין בשעה ה' הוא משום דאזיל לשיטתיה ולטעמיה דס"ל דחמץ גוקשה אסור באכילה וא"כ ליכא נ"מ דבלא"ה צריף לשון משום גזירה שפא יאכלנו והנה באמת הוי סתם מתניתין דלקמן דשיאור ישרון בחמץ גוקשה דמוזקה ולוקין על אכילתו אף פינו דגוקשה מותר וע"כ כר"ג ור"ג ע"כ טעמיה דס"ל כמש"ל גוקשה אין מוזהר על אכילתו.

והנה מש"ל דאם נימא דהטעם דמ"ה פינו דהוי מדרבנן אזי לא מצי להקיר משום דהוי אינו ברשותו אע"ג דהוי הוא אצלו דסבור דהוי ד' והוי ברשותו מ"מ הא אפשר דאתא איש אחד ויאמר לו דהוי השתא אסור בהנאה משא"כ לאח"כ שפבר עברה והוי מיקרי אינו ברשותו וכמ"ש הריטב"א דלא מצי ליטול והוי אינו ברשותו דזה אי אפשר לברר באם מה שהיתה בשעה שביטלה או מכר או הפקירה.

והנה מש"ל דהוי הטעם דאותו שמכחש בחודש והוי שמכחש לאותו העד דאמר דבעד גפסל דאל"כ מאי נ"מ בעדותו או לצרפו דהינו דפסלה לאותו העדות דאמר בחודש ה' ב' בחודש דלא יצרפו להרוג באם שיבוא עוד אחד מלבד דיש כמה דעות דלענין דשני גפשות אין מצטרפין בזא"ז באם שיבוא אחד היום ויבוא עוד אחד למחר עוד בלא"ה דהא בדיני גפשות באמת צריף לראות בב"א ואם פן יכחיש שניהם אותו שאמר בג' ובנדאי לא מהני עדותן פלום דאין א' במקום שנים רק לענין לצרפו לפסול לעדות שפיר נ"מ דהא לענין מצרף שפוסלו אפילו לא ראו בב"א וכדאיתא בסנהדרין חזד אמר קמי דידי גנב וחד אמר וכו' ואפילו לא ראו בב"א ושפיר נ"מ ואף פינו דהדין דלרבא לא פסול לעדות מפח עבירה דכיון דאינו רע לשמים ולבריות וא"כ לא נ"מ במה דאמר

ומכחיש לאותו העד הראשון והגוי רק דאמר איני יודע ותליא באותו פלוגתא דאם אמר איני יודע אם מצי לחזור וכמ"ש לעיל יע"ש היטב.

והנה התוס' בפסחים ב"דף מ"ו ע"ב תי' על הא דלא אמרינן הואיל ואי בעי מיתשיל אטו אמרינן הואיל ואי בעי קנה חמץ של נכרי יהא שלו וא"כ בכאן דהוי באמת בדין בשעה ששית אינו חל ההפקר אף דכיון דהוי מן הדין ספק והוא הנה סובר דהוי בשעת ההיתר ואזי שפיר לא הוי קנין קדוש ושפיר שייך הואיל פסחים (פסחים ב"דף כ"ח סוף ע"ב ודף כ"ט ע"א וע"ב) תוס' ד"ה ר' נחוניא בן תלפנה הקשו למאן דיליף אסון אסון ואית לי מיתה בידי שמים פטור מתשלומין א"כ לר' [ומהר"ש משמע דמקשה קושיא זו אפילו לרבנן דליליף מתרומה דהוי במיתה ואפ"ה שוגג משלם] דאמר הזיד במעילה במיתה אמאי פטור פרת הקא מתשלומין הא כיון דגלי רחמנא גבי מיתה גבי פרת נמי כיון דגלי גלי עוד הקשו האמר לקמן האוכל תרומת חמץ בפסח חייב בתשלומין ומוקי לה כר' נחוניא ואפ"ה חייב יע"ש ונראה ליישב וגם ע"ז נשום דברינו על דברי הפ"י דהקשה על מה דקאמר הגמרא בכאן דפליגי בדבר הגורם לממון דאיך שייך פאן לומר דבר הגורם לאו לממון דמי הא ההקדש יכולין לשהות אותו החמץ עד אחר הפסח וכי יאכל הלה וחדי יע"ש ונראה לתרץ דהנה באמת למאן דל"ל כולל לא חל איסור חמץ על איסור הקדש דהא מוסיף בנודאי אין באן דהא זה וזה אסור באכילה ובהנאה ולית פאן פי אם כולל מתוך שחל על שאר חמץ שאינו של הקדש חל כמי על זה וגם לקמן אבאר עוד דאפי' למאן דאית לי כולל וס"ל דאינו חל כי אם בחמור על קל ולא בקל על החמור כסברת התוס' ביבמות נמי לא חל פאן איסור חמץ על הקדש כמבואר בדברינו לקמן אלא דבאמת א"ש דכאן מייירי בהגביהו תחלה וכפשטא לשנא דגמרא והגביהו קודם שאכלו וכיון דהגביהו נעשה שלו ומעל יצא לחולין כדאיתא במסכת מעילה פ"ה דבאיש אחר אשר אינו גזבר מיד פשהגביהו מעל וכן פסק הרמב"ם בפרק ו' מהלכות מעילה יע"ש וכיון דמעל יצא לחולין וא"כ פאן נמי י"ל דמייירי בהגביהו קודם שאכלו וכדמשמע דלא מייירי פאן בתחב לו חבירו וכיון דיצא מן הקדש שפיר חל איסור חמץ וחיוב על אכילתו פרת אלא דעל ההגבהה אף דמעל כמ"ש לא מחייב קרו וחומש ואשם דבכתובות דף ל' איתא דהיכי דעקירה צורף הנחה הוא ולא מתחייב בלתי עקירה פטור מתשלומין אף אם קניא בהגבהה ובעקירה וכפ"י התוס' שם יע"ש וה"נ כן הוא אם לא היו מגביהו לא היו חייב פרת דלא הוי חל חמץ אהקדש כמ"ש ולא מתחייב כי אם מטעם הגבהה כמ"ש והוי הגבהה צורף אכילה ופטור אף אם מעל בהגבהה ואף דבאמת גם בלא הגבהה יתחייב מיתה בידי שמים וטעם ההקדש מ"ו הא פרת חמירא ועוד דכרת הוא בנו"ן ומיתה הוא בסמ"ך שנה כדאיתא בתוס' במסכת שבת ובריש מסכת יבמות והוי שפיר הגבהה צורף אכילה דבלא הגבהה לא היו מתחייב פרת ופטור אף דמעל בהגבהה כמ"ש ובזה ניחא קושיות התוס' שהבאתי ד"ה ר' נחוניא דנימא כיון דגלי רחמנא גבי מיתה ה"ה בכרת דעל הגבהה שפיר פטור מטעם דצורף אכילה הוא דלענין הגבהה לא שייך קושיות התוס' דגלי גלי דהא כתבו התוס' בפסחים דף ל"ג דבשאר נהנה לא חייב מיתה כי אם באכילה וא"כ גבי הגבהה שפיר י"ל דלא גלי לן קרא דלחייב אף דחייב מיתה דלא שייך פאן דהא על הגבהה באמת לא אחייב כלל מיתה וליתא לקושיות התוס' לענין הגבהה ושפיר פטור מטעם דצורף אכילה הוא כמ"ש מה תאמר דבשעה שאכלו לחייב על אכילה

פינו דגלי לן קרא דחייב מיתה גבי זה ההקדש ה"ה פרת דבר התוס' זה ליתא דהא בשעה שאכלו כפר קניא מתחלה בהגבהה ולא הוי אז של הקדש כלל והוי פחמץ בעלמא דפטור בנודאי לר' נחוניא ובהגבהה דקניא ומעל לא שנייה דברי התוס' דלא חייב מיתה כלל על הגבהה ופטור מטעם דצורף אכילה הוא כמ"ש ול"ק קושיות התוס' שהבאתי ופטור שפיר וא"כ הוא קי"ל כל היכא דלא מחייב קרו וחומש ואשם לא נפיק מידי הקדש ושפיר פאן דפטור מחומש ואשם לא יצא מן ההקדש והוי הקדש אולם זה לא ניתא לומר דכיון דלא יצא מן ההקדש יתחייב על האכילה קרו וחומש דהא הוי הקדש ובאכילה שנייה דברי התוס' דכיון גלי לן קרא במיתה ה"ה בכרת דזה בנודאי אינו דעתה אשר אכלו מה תאמר יתחייב קרו וחומש מטעם דאם לא היו אכלו הוי של הקדש זה ליתא דהא אף אם לא היו אכלו נמי לא הוי של הקדש דהא כפר יצא מידי הקדש בהגבהה כמ"ש ולא שנייה לומר דאכל הקדש אלא דבאמת אפ"ה הוי לן לחיובי אם אכלו כי מה תאמר אם לא היו אכלו נמי הוי של הקדש מ"מ ה"י חייב קרו וחומש דהא אם לא ה"י אוכלו לא ה"י מתחייב פרת והוי חייב קרו וחומש מטעם דמעל בהגבהה דלא ה"י שנייה לומר הגבהה צורף אכילה וזהו פנונת הגמרא די"ל דכולהו ס"ל כר' נחוניא בן הקנה ופליגי בדבר הגורם לממון דהא פאן אותו החמץ עצמו אף אם לא ה"י אוכלו לא ה"י הקדש דהא יצא בהגבהה פמש"ל אלא גורם לממון הוי דאם לא ה"י אוכלו הוי חייב קרו וחומש כמ"ש ולק"ה דס"ל גורם לממון פממון דמי חייב ומ"ד לאו פממון דמי ופטור כיון דזה עצמו לא הוי הקדש כי אם גורם הוי דהוי חייב קרו וחומש ולא פממון דמי ולא מעל ולק"מ קושיות הפ"י עתה דבאמת למ"ד לאו פממון דמי שפיר דהא ההקדש עצמו לא הוה פלום באכילתו דכפר קניא בהגבהה ועל הגבהה לא חייב דצורף אכילה כמ"ה ולא מחייב כי אם דאם לא אכלו ה"י חייב קרו וחומש כמ"ש תה הוא גורם לממון ולא פממון דמי ופטור והבן ובאמת דברים אבו שפכתתי נכונים המה אף אם נאמר דלא ס"ל כר' נחוניא בן הקנה דהא באמת זר שאכל קודש חייב מלקות וכמ"ש הרמב"ם ונאמר באמת דס"ל חייבי מלקות שוגגין פטורין: והנה הלח"מ בפ"ק י"א מהלכות מעשה הקרבנות פתב דהא דאמרינן לענין מעילה דאזהרה האמורה בתורה היינו אפילו הנאה זהו לר' אבהו דכל אכילה האמורה בתורה היינו אפילו הנאה יעושה וא"כ אם נאמר באמת דס"ל להנה דפליגי פאן פחזק"ה שפיר לא מחייב מלקות כי אם על אכילה ולא על הנאה וא"כ בהגבהה פטור ממלקות ולא שנייה לומר דגלי לן קרא בהקדש דחייב אף בחייבי מלקות שוגגין ה"ק דכרת דהא בהגבהה אין פאן מלקות כמ"ש ועל ההגבהה פטור מטעם דצורף אכיל' הוא כמ"ש ל דבלא הגבהה לא ה"י חל חמץ על הקדש ולא ה"י שפיר אלא גורם הפל פאשר כתבתי לעיל.

והבן וככה פאמר באמת דזהו פנונת ר' יוסף דאמר אי פודין קדשים להאכילן לכלבים קמפליגי דבאמת נאמר דאליבא דר' שמעון קיימינן ובאמת לכאורה לדעת התוס' ביבמות דקל על החמור לא אמרינן פולל והכא לא ה"י אלא פולל כמ"ש ל א"כ לא שנייה פאן לכאורה דחול חמץ על הקדש דחמץ קל דאין איסורו איסור עולם דאחר הפסח מותר לר' שמעון משא"כ הקדש דאיסורו איסור עולם אלא דנאמר דהקדש יש היתר לאיסורו אפילו בפסח בפדיו' אלא דזה אינו דהא ההקדש ה"ה עתה לא יוכל לפדותו דהא אם יפדה אותו יחול עליו חמץ דלא יתא הקדש ושפיר חל חמץ וה"י חמץ קל.

וכה"ג אַמְרֵינוּ בִּיבְמוֹת דָּף ל"ב דָּאִין אִיסוּר אַחוֹת אִשָּׁה חָל עַל אִיסוּר אִשָּׁת אַח דְּאִיסוּר אַחוֹת אִשָּׁה מִתְּלֵי תְּלֵי וְקָאֵי אֵי פְּקַע אִיסוּר אִשָּׁת אַח אִתִּי אִיסוּר אַחוֹת אִשָּׁה וְחִייל יַע"ש וְלֹא קִי"ל כְּסִבְרַת הַט"ז דַּס"ל דְּהֵי יֵשׁ הֵיתֵר לְאִיסוּרוֹ אַף אִם אֵין לְזֵה הֵיתֵר כִּי אִם שְׂאָר אִיסוּרִים כְּמוֹתוֹ וְחִלְקוֹ עֲלֵיו כְּוָלָם וְס"ל דְּצָרִיף לְדָבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנוּ דְּנִין עֲלֵיו דְּלֵהֵי הֵיתֵר לְאִיסוּרוֹ וְשִׁפִּיר הֵי חֲמִץ קָל דָּאִין אִיסוּרוֹ אִיסוּר עוֹלָם וּמִן אַחַר הַפְּסָח בְּלֹא פְּדִיוֹן מִשָּׂא"כ בְּהַקְדָּשׁ דָּאִינוּ מִן אַחַר הַפְּסָח וְע"ז קָאָמַר שִׁפִּיר ר"י דְּפִלְיָגִי אֵי פוֹדִין קְדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לְכֻלְבֵּים דַּמ"ס פוֹדִין וְא"כ יֵשׁ הֵיתֵר לְאִיסוּרוֹ בְּהַקְדָּשׁ אַף בְּפְסָח אַף שְׂאִינוּ כִּי אִם ע"י פְּדִיוֹן אַפ"ה לֹא הֵי חֲמִץ קָל דָּאִין לוֹ הֵיתֵר בְּפְסָח כְּלָל מִשָּׂא"כ הַקְדָּשׁ יֵשׁ לוֹ הֵיתֵר ע"י פְּדִיוֹן לְמֵאֵן דַּס"ל פוֹדִין לְהַאֲכִילָן לְכֻלְבֵּים וְלֹא הֵי חֲמִץ קָל וְשִׁפִּיר חָל חֲמִץ עַל הַקְדָּשׁ ע"י פוֹלָל וְלֹא צָרִיכִין לוֹמַר דְּחָל מִטַּעַם הַגְּבֵהָה כַּמִּש"ל דְּאֵף בְּלֹא הַגְּבֵהָה חָל מִטַּעַם דְּלֹא הֵי חֲמִץ קָל כַּמִּש"ש וְלֹא הֵי הַגְּבֵהָה צְנִרָף אֲכִילָה וְשִׁפִּיר י"ל דְּמִיָּרִי אִו גְּזָבֵר דְּלֹא קִנְיָא וְלֹא מוֹעִיל בְּהַגְּבֵהָה כְּדֹאִיתָא בְּמִסְכָּת מְעִילָה וְכַדְעַת הֶרְמֵב"ם בַּפ"י מֵהַלְכוֹת מְעִילָה וּמוֹעִיל בְּאֲכִילָה בְּאַמַּת מִטַּעַם דְּגִלִּי גִלִּי פְּדָבְרֵי הַתּוֹס' הַנ"ל אִו דְּבִלֵּא גְזָבֵר אִיָּרִי וְחִיִּיב בְּאַמַּת עַל הַהַגְּבֵהָה וְאֲכִילָה נִקַּט לְרַבּוּתָא אֲלִיָּבָא דַּמ"ד לֹא מְעַל וּמַר סָבַר אֵין פוֹדִין וְא"כ לִית לְהַקְדָּשׁ הֵיתֵר עֲתָה בְּפְדִיוֹן וְהֵי חֲמִץ קָל דִּישׁ הֵיתֵר לְאִיסוּרוֹ וְלֹא חָל עַל הַהַקְדָּשׁ וְצ"ל מִטַּעַם דְּאֵגְבֵהָה וְיִצָּא מִן הַהַקְדָּשׁ כַּמִּש"ל וְהֵי הַגְּבֵהָה צְנִרָף אֲכִילָה וּפְטוּר וְלֹא מְעַל כַּמִּש"ל.

עֲתָה נְבוֹא לְיִישֵׁב קוֹנְשִׁיּוֹת הַתּוֹס' בַּד"ה וְהַדָּר בִּי ר"א ב"ר יַעֲקֹב דְּהָא בְּחֻלִּין קָאָמַר מְפָנִי שְׁהוּ מִחֻלִּיפִין סְבִרוּהָ כַּר' יְהוּדָא וְהָא קָאָמַר דְּאֵף לַר"א ב"י ס"ל דְּחֻמְצוֹ שָׁל נְכָרֵי אִיסוּר לְאַחַר הַפְּסָח יַע"ש וְנ"ל וּמִתְחַלָּה נֶאֱמַר לְתַרְצֵי דְבָרֵי הֶרְמֵב"ם בְּהַלְכוֹת תְּרוּמוֹת פָּרָק ו' דְּכַתְּבֵי זֶר שְׂאֵכֵל תְּרוּמָה חִיִּיב מִלְקוֹת וּפְטוּר מִתְשְׁלוּמִין יַע"ש וְהַקְשָׁה הַמְשֻׁנָּה לְמִלְדָּה הָא בְּכַתְּבוֹת דָּף לְמ"ד הַוָּצָרְכוֹ הַש"ס לוֹמַר שְׁתַּחֲבֵב לוֹ חֲבִירוֹ בְּבֵית הַבְּלִיעָה כו' אִו בְּמִשְׁקִין וְלָמָּה לֹא בִיָּאָר רַבִּינוּ דְּבָר זֶה וְנ"ל דְּהֵנָּה הַתּוֹס' בְּכַתְּבוֹת דָּף ל"א ע"א עַל מַה דְּמִקְשָׁה הַש"ס גְּבִי גוֹנֵב פִּיס בְּשֶׁבֶת נִימָא הַגְּבֵהָה צְנִרָף הוֹצָאָה.

וְכַתְּבוֹ הַתּוֹס' שָׁם לְלִישְׁנָא דְּאֵי בְּעֵי לְמִיָּהֲדָר מְצִי לְאַהֲדוּרֵי לֹא פְּרִיף מִיַּדִּי דְּהֵכִי נְמִי מְצִי לְאַהֲדוּרֵי יַע"ש וְכַתְּבֵי שָׁם הַפְּנ"י בְּשֵׁם הָרֵא"ה דַּס"ל דְּבַכְה"ג דְּגוֹנֵב פִּיס דָּאִינוּ חִיִּיב כִּי אִם גַּם ע"י הַגְּבֵהָה וְבִלֵּא הַגְּבֵהָה לֹא מִתְחִיִּיב אַף דְּמְצִי לְאַהֲדוּרֵי פְטוּר אַף תּוֹס' לֹא ס"ל דְּבָר זֶה וְכַתְּבֵי הַפ"י שָׁם לְדַעַת הֶרְמֵב"ם הַתּוֹס' דְּאֵף בַּכְה"ג אֵי מְצִי לְאַהֲדוּרֵי חִיִּיב ע"ש וְכֵן כְּתִבַּת הַמַּגִּיד מְשֻׁנָּה בַּפ"ג מֵהַל' גְּנִיבָה.

לְדַעַת הֶרְמֵב"ם יַעוּש"ה וְהֵנָּה הַתּוֹס' בְּכַתְּבוֹ בְּדָף כ"ב בַּד"ה וְאֵי מְמוּנָא לְקוּלָא הַקְּשׁוֹ וְא"ת אִיָּתְגוּרֵי אִיָּתְגַר יַעוּש"ש וְכַתְּבֵי הַפ"י שָׁם דְּכּוֹנְנַת הַתּוֹס' הוּא בְּזֵה דְּהָא אִם הִכְהוּ הַפְּאָה שְׂאִין בְּהָ שְׁנֵה פְּרוּטָה חִיִּיב מִלְקוֹת דְּלִית כְּאֵן מְמוֹן וְעֲתָה אִם אַח"כ הִכְהוּ עוֹד יוֹתֵר עַד אֲשֶׁר יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵה פְּרוּטָה וְנִתְחִיִּיב מְמוֹן יְפִטוּר מִמִּלְקוֹת דְּחִמוּר יַעוּש"ה וְכֵן הוּא בְּשִׁטָּה מְקוּבָצֵת יַעוּש"ה.

וְע"ז תִּירְצוּ תּוֹס' דְּחָס רַחֲמָנָא אֲמִמוּנָא שְׁל נְחָבֵל וְנִרְאָה לְהַבִּיא רֵאִי כְּהַתּוֹס' וְהַשִּׁטָּה מְקוּבָצֵת דְּבוֹנוֹדָי דִּינָא הֵכִי דְּאִם הִכְהוּ תְּחַלָּה פְּחוֹת מְשֻׁנָּה פְּרוּטָה וְאַח"כ הִכְהוּ עַד שְׁנֵה פְּרוּטָה לֹא נִתְחִיִּיב שְׁתִּיָּהוּן מְמוֹן וּמִלְקוֹת דְּבְכַתְּבוֹת דָּף ל"ה קָאָמַר הַגְּמָרָא.

גמר הפאה הפאה אם אין להפאה שיש בה שנה פרוטה תנוהו כו' סוף סוף כו' לא צריכא דבהדי דמהי קרע שיראין של חבירו ואם איתא דבהפיהו פחות משנה פרוטה ואח"כ הפהו עד ש"פ חייב ממון ומלקות א"כ אמאי דחוק לאוקמי דקרע שיראין וכו' ואמאי לא מוקי בהפיהו תחילה פחות משנה פרוטה ואחר פן הפהו עד שנה פרוטה דחייב ממון ומלקות אלא ונדאי דבכה"ג נמי לא חייב שתיקה כמ"ש ועתה אם פן הוא דדינא הכי וכולם ס"ל פן פאשר פתבתי א"כ לכאורה לדעת תוס' והרמב"ם שפתבתי לעיל דהיכי דאי בעי מצי לאהדורי אף אם לא יתחייב בלא זה נמי חייב כמ"ש א"כ יקשה אמאי אמרינן בהפיהו פחות מש"פ ואח"כ שנה פרוטה לא נתחייב שתיקה ואמאי הא פיון דהפיהו פחות משנה פרוטה מצי לאהדורי לבלתי הפות יותר וא"כ קשה דמשמע מהסוגיא שהבאתי בדרף ל"ה דבכה"ג לא נתחייב שתיקה ומסתמא הסוגיא אליבא דהלכתא אןלא דקי"ל פתירין בתרא דבגמרא דאי בעי מצי לאהדורי וכן כתב המ"מ בפ"ג מהלכות גניבה דדעת הרמב"ם סהרמב"ם פן הוא ולפ"ז אמאי לא יתחייב שתיקה דהא פאשר הפהו פחות מצי לאהדורי לבלתי הפות אותו יותר וכיון דמצי לאהדורי אף דלא נתחייב בלא הפאה ראשונה נמי אפ"ה היכי דאי בעי מצי לאהדורי חייב כע"ש בשם התוס' והרמב"ם.

ונראה דהנה הפ"י כתב בכתובות בדרף ל"ב ע"ב וגם בדרף ל"ח דבאמת מצינו כמה פעמים דמעון פטור ממלקות כמו בחובל בחבירו וכן מלקות ממון אבל זה ונדאי לא אמרינן דיפטור ממון ממיטה שזו אינו סברא כלל דכתיב לא תקחו כופר לנפש רוצח ותמה שם על המהרש"א יעש"ה וא"כ לפ"ז ניחא דכאן בהפיהו פחות משנה פרוטה דנתחייב מלקות ע"ז שנייה לומר דחייב מלקות מטעם דאי בעי מצי לאהדורי אף פאשר הפהו אח"כ עד שנה פרוטה דנתחייב ממון מ"מ בזה שנייה לומר דהמלקות הראשונים שנתחייב מקודם בעת הפהו פחות משנה פרוטה פוטרים אותו ממון דלזה דיתחייב ממון גם לגבי הפמון לא שנייה בנודאי לומר אי בעי מצי לאהדורי דהא פבר נתחייב מלקות מקודם והמלקות פוטרים את הבא אחריו היינו הפמון ולענין הפמון מאי מצי לאהדורי שנייה דאין שנייה לומר מצי לאהדורי ולא יתחייב מלקות הא פבר נתחייב מלקות מקודם ולכך אמרינן דמלקות פוטרים ממון ולק"מ בהפיהו בפחות מש"פ דנתחייב מלקות ואח"כ עד ש"פ לא נתחייב שתיקה דמלקות הראשונים פוטרים אותו וכמ"ש ובחובל ובעדים זוממין אם נתחייב שתיקה אמרינן ממונא משלם דתידון בתמורה ואי ממונא לקולא שחס רחמנא אממונא של נחבל כדברי התוס' וכשיטת הש"ס אבל שיתחייב שתיקה לא יתכן דאשר בא ראשונה מלקות או אם ממון פוטר את הבא אחריו דלגבי אשר בא אח"כ לא שנייה מצי לאהדורי משא"כ במיתה אמרינן שפיר אי בעי מצי לאהדורי פאשר הגביהו וסניב ממון ואם אח"כ אכלו חייב מיתה דהממון לא יפטור בנודאי את המיתה כמ"ש בשם הפ"י רק דתוכל לומר דהמיתה יפטור הממון ע"ז תאמר דכאשר נתחייב ממון עדיין לא נתחייב מיתה ומצי לאהדורי לבלתי יתחייב פי אם ממון ולפ"ז נכונים דברי הרמב"ם שהבאתי לעיל דל"ק קושיות המשנת למלך אמאי לא אמר דמירי בתחב פתירין הש"ס.

זה ליתא דהא הרמב"ם לא ס"ל כו' נחוניא בן הקנה א"כ זר שאכל תרומה לא יפטור מטעם מיתה בידי שמים כף אם מטעם מלקות כמ"ש הרמב"ם בהדיא ולגבי מלקות אין אנו צריכין לתירוצי הגמ' בתחב לו בבית הכליעה וכו' ג דהא לא צריך זה אלא מטעם דמצי לאהדורי פתירין בתרא בגמרא ובמלקות לא שנייה זה דאף דמצי לאהדורי נמי

פֶּטוּר אֶף בְּהִגְבִּייהַ דְּבִמְמוֹן שְׁנֵתְחַיֵּיב קוֹדֵם דְּמַצִּי לְאַהֲדוּרֵי לְבַל יִחַיֵּיב עוֹד מִלְקוֹת וְלֹא יֵאָכְלוּ וְלֹא יִחַיֵּיב כִּי אִם מְמוֹן הַמְמוֹן הָאֵלּוּ פּוֹטְרִים אוֹתוֹ מִמִּלְקוֹת הַבָּאִים אַח"כּ וְלִגְבֵי מִלְקוֹת לֹא שְׁיִיף לֹאמֹר דְּלַחַיֵּיב מִטַּעַם דְּמַצִּי לְאַהֲדוּרֵי וְלֹא יִתְחַיֵּיב כִּי אִם מִלְקוֹת דְּהֵא נִתְחַיֵּיב מְמוֹן מִקּוֹדֵם כְּאֲשֶׁר הִגְבִּייהוּ קוֹדֵם שְׁאָכְלוּ וְשִׁפִּיר הַמְמוֹן פּוֹטֵר הַמִּלְקוֹת וְלֹא נִתְחַיֵּיב שְׁתִּיָּהוּ וְאֶמְרִינֵן תְּדוּן בְּחִמּוּרָה דְּהֶרֶמְב"ם ס"ל מְמוֹן לְקוֹלָא וְלִכְּהָ סִיבִין מִלְקוֹת תַּחַת הַמְמוֹן שְׁנֵתְחַיֵּיב כְּמוֹ דְּאֶמְרִינֵן בְּמִי שְׁנֵתְחַיֵּיב שְׁתִּי מִיתוֹת תִּידוּן בְּחִמּוּרָה אֶף בְּנִתְחַיֵּיב בְּזֵה אַחֵר זֶה דְּהֵא בְּשִׁנְיָהֶם לֹא נִתְחַיֵּיב בְּוֹדָאֵי וּפְטוּר מִמְמוֹן אֶף בְּהִגְבִּייהוּ וְאִין צְרִיכִין לְתִירוּץ שְׁתַּחֲב לֹו כּו' וּל"ק קוֹשְׁיוֹת הַמְשַׁנָּה לְמַלְכָּה וְדוּק וְהִבֵּן זֶה וּלפ"ז י"ל עָפָה קוֹשְׁיוֹת הַתּוֹס' ד"ה וְהִדֵּר שְׁהִבְאִתִּי לְעֵיל דְּהֵנָּה בְּסִפְרָא אֲבָן הָעֶזֶר סִימָן תמ"ג הַקְּשָׁה עַל הַמְּגוֹן אֲבָרְהֵם דס"ל דָּאֵם הַנְּפָקֵד לֹא מְכַר הַחֲמִיץ חַיֵּיב לְשַׁלֵּם.

וְהַקְּשָׁה שָׁם כְּמָה קוֹשְׁיוֹת וְכַתּוּב אַח"כּ דלפ"ז גִּזְבָּר שֶׁל הַקְּדוֹשׁ דְּחַיֵּיב בְּפִשְׁעָה א"כ לִפִּי זֶה אֲמַאי קְאָמְרִי בְּגִמְרָא בְּכָאן הִדֵּר בִּי ר"א בַּר יַעֲקֹב דְּלָמָּא לְעוֹלָם לֹא הִדֵּר בִּי וּבִסְתָּם גִּזְבָּר מִיָּרִי דְּחַיֵּיב בְּפִשְׁעָה לְדַעַת הַפּוֹסְקִים הַנִּזְכָּרִים ל כּו' וע"כ עֲתָה אִם לֹא מְכָרוּ פִּשְׁעָה וְאִם נִגְנְבָה אַח"כּ אֲשֶׁר אִין יָכוֹל לֹאמֹר הֲרִי שְׁלָהּ לְפָנֶיהָ חַיֵּיב מִטַּעַם דְּכָבֵר פִּשְׁעָה בּו כּמ"ש וְהוּי דְּבַר הַגּוֹרֵם לְמְמוֹן וְזֵהוּ לְרַב יְהוּדָא אֲבָל לר' שְׁמַעוֹן דְּמוֹתֵר לְאַחֵר הַפְּסָח א"כ לֹא פִּשְׁעָה בִּי כָּלֵל וְלֹא מְעַל ע"ש וְהֵנָּה בְּאֵמֶת מְכַבֵּד אֲשֶׁר נ"ל דְּדִינּוּ לִיתָא כָּלֵל דְּזֵהוּ נִיחָא בְּגוֹלָן דְּחַיֵּיב בְּאֹנְסִין אֵלָּא דְּבִאִיתָא לְפָנֶינוּ אוֹמֵר לוֹ הֲרִי שְׁלָהּ לְפָנֶיהָ מִטַּעַם דְּהוּי הִיזְק שְׁאִינּוּ נִיכָר אֲבָל בְּלִיתָא כְּאִין דְּגִנְבַת חַיֵּיב וּמָה יֹאמֵר הַגּוֹלָן דְּהֵא בְּלֹא"ה הוּי חֲמִיץ וְאִסוּר בְּהַפְּאָה א"כ הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ הִיזְק נִיכָר דְּהֵא בָּאֵם הִי מוֹכְרוֹ וְלֹא עֵבֵר עָלָיו הַפְּסָח הִי חַיֵּיב בְּגִנְיָבָה וְאֲבִיָּדָה דְּהֵא חַיֵּיב אֲפִילוּ בְּאֹנְסִין רַק דְּרוּצָה לְפְטוּר מִטַּעַם דְּעֵבֵר עָלָיו הַפְּסָח א"כ הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ הִיזְק נִיכָר דְּבִזָּה אֲשֶׁר עֵבֵר עָלָיו הַפְּסָח רוּצָה לְפְטוּר מִאֲשֶׁר נִתְחַיֵּיב בְּלֹא זֶה וְשִׁפִּיר עֲתָה חַיֵּיב אֶף ע"ז אֲשֶׁר לֹא מְכָרוּ דְּהֵא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ הִיזְק כִּיכָר כּמ"ש מִשָּׂא"כ בְּגִזְבָּר דְּאִינוּ חַיֵּיב כִּי אִם בְּפִשְׁעָה וְעֲתָה דְּגִנְבַת אוֹ נֶאֱבֵד הִי פְטוּר אִם לֹא עֵבֵר עָלָיו הַפְּסָח אֵלָּא דְּאֵתָה רוּצָה לְחַיֵּיבוּ מִטַּעַם דְּפִשְׁעָה וְלֹא מְכָרוּ א"כ עֲתָה אֵתָה רוּצָה לְעִשּׂוֹת אוֹתָהּ הִיזְק נִיכָר בְּזֵה אֲשֶׁר לֹא מְכָרוּ וְזֵה לִיתָא דְּהֵא בְּאֵמֶת אִם הוּא בְּעִין אוֹמֵר לוֹ הֲרִי שְׁלָהּ לְפָנֶיהָ מִטַּעַם דְּהוּי הִיזְק שְׁאִינּוּ נִיכָר א"כ גַּם עֲתָה אֲשֶׁר נִגְנַב הוּי כְּאֵלּוּ לֹא עֵבֵר עָלָיו הַפְּסָח דְּהֵא ע"ז לֹא חַיֵּיב דְּאִינוּ נִמְכָּר כּמ"ש וּפְטוּר עַל אֲשֶׁר לֹא מְכָרוּ וְהוּי כְּלֹא עֵבֵר וּבְלֹא עֵבֵר הִי פְטוּר מִגְּנִיבָה וְאֲבִיָּדָה גַּם עֲתָה פְטוּר דְּלֹא כְּדַעַת אֲבָן הָעֶזֶר הַנִּזְכָּר מִשָּׂא"כ בְּגוֹלָן אֶף אִם תֹּאמַר דְּהוּי כְּלֹא עֵבֵר עָלָיו הַפְּסָח מ"מ אֶף בְּלֹא עֵבֵר חַיֵּיב בְּאֹנְסִין וְהִבֵּן אֵלָּא דְּבִלֹא"ה דְּכָרִיו תְּמוּהִים הֵמָּה וְסוּמֵר דְּגָרִי עֲצָמוּ דְּהֵא כְּתִיב מִתְחַלֵּה דְּנֶאֱמַר בְּאֵמֶת דְּלֹא הִדֵּר בִּי, ר"א בַּר יַעֲקֹב וְכַתּוּב אַח"כּ דְּנֶאֱמַר דְּבִזָּה פְּלִיגֵי דְּלר' יְהוּדָא פִּסְעָה כּו' וְלר"ש מוֹתֵר אַחֵר הַפְּסָח וְלֹא פִּשְׁעָה וְזוֹ תִּימָה דְּהֵא אִם נֹאמֵר דְּלֹא הִדֵּר בִּי ר"א בַּר יַעֲקֹב א"כ לר' יְהוּדָא מוֹתֵר חֲמִיץ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ אֲפִילוּ בְּתוֹף הַפְּסָח וּפְשִׁיטָא דְּלֹא פִּשְׁעָה וּבְאֵמֶת ע"ש שָׁם בְּאֲבָן עֲתֵר אַח"כּ דְּלֹא חַיֵּיב הַגּוֹזֵר בְּוֹדָאֵי כְּאִין בְּחֲמִיץ בְּפִשְׁעָה מִטַּעַם דָּאֵם יִחַיֵּיב יִצְטָרֵף לְשַׁרְפוֹ לִי"א שְׁבַש"ע סִימָן ת"מ וְהוּי אָנוּס וּמוֹתֵר לְשַׁרְפוֹ בְּיָדִים וּכ"ש דְּאִינוּ חַיֵּיב בְּפִשְׁעָה יַעוּש"ה וְלִדִּידֵי נִיחָא דְּאֲפִילוּ בְּחֲמִיץ מִשְׁכַּחַת לָהּ דְּחַיֵּיב בְּפִשְׁעָה כְּגוֹן דְּיִחַד לְהַקְּדוֹשׁ בֵּית דְּאִינוּ עוֹבֵר אֶף אִם חַיֵּיב בְּפִשְׁעָה כְּדַעַת ר"ת אֲפִילוּ אִם קִיבֵל עָלָי אַחֲרִיּוֹת וְיִחַד לוֹ בֵּית מְהַנֵּי וּא"צ לְשַׁרְפוֹ בְּיָדִים וְשְׁיִיף לֹאמֹר דְּחַיֵּיב בְּפִשְׁעָה וּבְזֵה מִיּוֹשֵׁב נְמִי

קְנוּשִׁיּוֹת הַפֶּר"ח בְּסִימָן ת"ע דְּהַקְשָׁה לְדַעָה זֹו דְאֶפִּילוּ אֵינֹו חֲזִיב כ"א בְּפִשְׁעַת עוֹבֵר א"כ אֲמַאי אֲמַרִּינֹו בְּפִסְחִים דָּף י"ג מִשׁוּם הַשְּׁבֵת אֲבִידָה וְכַרְשָׁב"ג הָא בלא"ה צָרִיף הַנְּפָקֵד לְמַפְנֵי דְלֹא יַעֲבֹר יַעוּש"ה וּבִבְאָמַת ל"ק דָּאֵם לֹא אָמַר מִשׁוּם הַשְּׁבֵת אֲבִידָה וְכַרְשָׁב"ג דְרִשְׁאֵי לְמַפְנֵי א"כ אֵם הִי חֲזִיב בְּפִשְׁעָה עוֹבֵר וְצָרִיף לְשַׁרְפוּ בְּיָדִים וּפְטוּר בְּנוֹדָאי בְּפִשְׁעָה פְסָכְרַת אָבֹן הַעוֹזֵר שְׁפַתְבְּתֵי אֵלָא דִּי"ל דְחֲזִיב אֲמַאי דְלֹא מְכָרוּ דְהָא רִשְׁאֵי לְמַכְרוּ מִשׁוּם הַשְּׁבֵת אֲבִידָה וְכַרְשָׁב"ג ע"כ צָרִיף הַש"ס לֹוֹמַר טַעַם זֶה דְבִלֹא זֶה הִי פְטוּר כַּמ"ש אֲבָל אֵי קִשְׁיָא לִי הָא קִשְׁיָא אֲמַאי דְקָאֲמַר בְּגַמְרָא בְּכָאֵן הֵדֵר בִּי דְלִמָּא לֹא הֵדֵר בִּי וּבְדֵר' יְהוּדָא וּבְדֵר"ש קַמְפִּלְגִי הֵכִי פִירוּשָׁא דְבִבְאָמַת א"צ דְמִיָּרִי פָאֵן בְּיַחַד לְהַקְדֵּשׁ בֵּית דָּאֵינֹו עוֹבֵר כַּמ"ש וְאֶפְשָׁר לֹוֹמַר דְמִיָּרִי בְהַגְבִּיהוּ לְאֲכִילָה כְּפִשְׁטָא דְלִשְׁנָא וּבִבְאָמַת אֵינֹו מוֹעִיל בְּזֶה דְגִזְבָּר אֵינֹו מוֹעִיל בְּהַגְבִּיהָ כַּמְש"נ.

אָף עַכ"פ עוֹבֵר הוּא בְּבַל יִרְאָה דְהָא פִּינֹו דְנִטְלוּ לֹא הֵוִי תוּ יַחַד לֹו בֵּית וְעוֹבֵר אָף דְלֹא קִנְיָא בְּהַגְבִּיהַת דְהֵוִי גִזְבָּר כַּמ"ש אֶפ"ה אָף אֵם אֵינֹו אֵלָא שׁוֹמֵר חֲנָם דְחֲזִיב בְּפִשְׁעָה נְמִי עוֹבֵר בְּלֹא יַחַד לְדַעָת הִי"א שְׁבַש"ע סִימָן ת"מ אֵלָא דַעָתָה אֵם אֲכָלוּ אַח"כ שְׁפִיר א"ל דִּיחֲזִיב דְהָא הִזִּיקוּ לְהַקְדֵּשׁ בְּמָה דְאֲכָלוּ דְהִי יָכוֹל לְהַחֲזִירוּ לְמַקְוֹמוּ אָף בְּהַגְבִּיהוּ דְהָא פְתַב הַמ"א בְּסִימָן ת"מ דְבַחְמִצּוּ שָׁל עַכּוּ"ם וְהַחֲזִירוּ בְּיַד בְּעָלִיו אוּ אֶפִּילוּ בְּיַד עַכּוּ"ם אַחֵר כּו' ע"ש אֵינֹו עוֹבֵר א"כ הֵכָא נְמִי אֵם הִיוּ מַחֲזִירוּ הִי יָכוֹל לְהַשְׁהוּתוּ עַד אַחֵר הַפְּסַח וְלֹא הִי עוֹבֵר בְּזֶה וְע"ז קָאֲמַר שְׁפִיר ר"א בְּן יַעֲקֹב דְפְלִיג בְּדֵר' יְהוּדָא וּבְדֵר"ש דְהָא עָתָה כְּאֶשְׁרֵי הַגְבִּיהָ פְּכָר עֶבֶר בַּב"י כַּמ"ש אֵלָא דְנִבְאָמַר דְבִשְׁעַת אֲכִילָה לְהַחֲזִיב.

דְהָא הִי יָכוֹל לְהַחֲזִירוּ וַא"כ לר"י דס"ל חֲמִץ שְׁעֵבֶר עָלָיו הַפְּסַח אָסוּר בְּהַנְּאָה. אָף דְהֵוִי שָׁל הַקְרֵשׁ מ"ו הָא הוּא עֶבֶר ב"י כְּאֶשְׁרֵי הַגְבִּיהוּ כַּמ"ש וְהֵוִי כְּחִמְץ שְׁעֵבֶר עָלָיו הַפְּסַח דְאָסִיר לר"י וַא"כ עַל הַהַגְבִּיהָ הָא לֹא אַחֲזִיב חוֹמֶשׁ וְאֶשְׁם מִטַּעַם דְהַגְזָבָר לֹא מְעַל בְּהַגְבִּיהָ כ"א עַל הָאֲכִילָה וּבִבְאָכִילָה אֵינֹו מוֹעִיל דְכָבֵר אָסוּר בְּהַנְּאָה אָף לְאַחֵר הַפְּסַח מִטַּעַם דְהוּא עֶבֶר בְּבַל יִרְאָה בְּהַגְבִּיהָ כְּמ"ש וּלְכֹף לֹא מְעַל אֲבָל לר"ש אָף דְהוּא עֶבֶר בְּבַל יִרְאָה מ"מ חֲמִץ לְאַחֵר הַפְּסַח לר"ש מְוַתֵּר וַא"כ אֵם הִי מַחֲזִירוּ הַהַקְדֵּשׁ לְמַקְוֹמוּ אָף אַחֵר הַגְבִּיהָ הִי מְוַתֵּר אַחֵר הַפְּסַח וּבְזֶה הוּא דְמוּקִי לֵה ר"א בַר' יַעֲקֹב פְּלֹגְמִיָּהוּ אֲבָל בִּבְאָמַת אֵם לֹא הִי מַגְבִּיהוּ זֶה וְהִי חֲמִץ שָׁל הַקְדֵּשׁ הִי מְוַתֵּר אֶפִּילוּ בְּתוּף הַפְּסַח לר"י דְגִלְיָף שְׁאוּר דְאֲכִילָה כּו' וּמַנ"ל דְהֵדֵר בִּי וְנִרְאָה לִישֵׁב וּבִבְאָמַת לְפַמ"ש לְעִיל נִחָא דְהָא ר"א בְּן יַעֲקֹב אָמַר דַּכ"ע אֵין פּוֹדִין קְדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לְכֻלָּבִים כּו' וַא"כ שְׁפִיר אֵינֹו חָל חֲמִץ עַל הַקְדֵּשׁ דְהֵוִי קַל עַל הַחֲמוּר כַּמ"ש בְּרִישׁ דְבְרֵינוּ וְע"כ צָרִיף לֹוֹמַר דְחֲזִיב פְּרַת מִטַּעַם דְכִינֹו דְהַגְבִּיהוּ קִנְיָא וְיִצָּא מִן הַהַקְדֵּשׁ וְחָל חֲמִץ כַּמְש"ל וַא"כ ע"כ לִיפָא לְמִימַר דְמִיָּרִי פָאֵן בְּיַחַד לֹו בֵּית דְהֵוִי גִזְבָּר דְאֵינֹו קוֹנֵה בְּהַגְבִּיהָ כַּמ"ש וַא"כ עַדִּין יִקְשָׁה הִיכִי חָל חֲמִץ עַל הַקְדֵּשׁ אֵם נִאֲמַר דְקַל עַל הַחֲמוּר אֵינֹו חָל דְהָא גִזְבָּר לֹא קִנְיָא בְּהַגְבִּיהָ אֵלָא ע"כ בְּלֹא גִזְבָּר מִיָּרִי וְל"ק קְנוּשִׁיּוֹתֵי אֵלָא דַעָתָה נֹוֹכַח דְבְרֵינוּ הִרְאִישׁוּנִים וְנִאֲמַר לִישֵׁב זֶה דְהִנֵּה הַתּוֹס' בַּד"ה אֵין פּוֹדִין קְדָשִׁים הַקְשׁוּ אַפְתִּי נְמַעוּל דְהָא לְאַחֵר שְׁנִשְׁרַף וְנַעֲשָׂה אֶפֶר יָכוֹל לְפָדוֹת יַעוּ"ש וְנִרְאָה לְתַרְץ דְהַפּוֹסְקִים פְּתַבוּ דְהָא דְקִי"ל דְחֲמִץ שָׁל הַפְּקָר אֵינֹו עוֹבֵר עָלָיו אוּ בְּחֲמִץ שָׁל נְכָרִי הֵינֵנוּ בְּחֲמִץ שָׁל הַפְּקָר אֵם אֵינֹו בְּבִיתוּ וּבְרִשׁוּתוּ וְכֹן בְּנְכָרִי חָם אֵין בְּיָדוּ לְבַעַר דְאֵינֹו שָׁלוּ וְהַנְּכָרִי לֹא יִנְחַנּוּ אֲבָל אֵם הוּא בְּיָדוּ וּבְרִשׁוּתוּ לְבַעַר עוֹבֵר עָלָיו אָף דְהֵוִי שָׁל הַפְּקָר אוּ נְכָרִי וְכֹן פְתַב הַפ"י בְּרִישׁ מְכִילְתָן בְּכּוֹנוֹת רַש"י ז"ל גְּבִי

ביטול יעושה"ה ולפ"ז ניחא דמאן דאמר אין פודין אף דשנה ההקדש לענין אם שרפו ונעשה אפר מ"מ לא מעל דהא פנין דנטלו בידו לאכלו הי' חייב לבערו אף דלא הוי שולו דהא בנודאי ההקדש יניחנו לבערו דהא אינו מזיק כלום להקדש במאי דשרפו דהא האפר מותר לאחר הביעור כמ"ש התוס' בריש פרקן ועתה נמי לא חזי לכלום להקדש דהא אין פודין קדשים וכו' כ"א לשרפו ולפדותו אחר שנעשה אפר בדברי התוס' וזה הי' שנה אף לאחר הביעור וא"כ ההקדש יניחנו לבערו ועובר עליו אף דאינו שולו כמש"ל בשם הפ"י והפוסקים דכיון דבידו הי' לבערו ולא עשה כן עובר בבל יראה בשעת הגבהה ונתחייב מלקות לדעת הרמב"ם דס"ל דלוקין על לאו דבל יראה וא"כ ממילא אם אכלו פטור מתשלומין אף אם לית להו דר' נחוניא מטעם דמלקות פוטרין אותו דאף דנתחייב מלקות בשעת הגבהה וממון לא מחייב אלא עד שאכלו אפ"ה פטור כמש"ל לתרץ דברי הרמב"ם וכתבתי דהא דאמרינן בכתובות פנין דאגבהה קניא היינו מטעם מצי לאהדורי ובמלקות לא שייך זה דאמרינן המלקות הראשונים אשר נתחייב בהגבהה פוטרים את הממון הפא אחריו דלגבי הממון לא שייך לומר מצי לאהדורי ולא יתחייב מלקות דהא כבר נתחייב מלקות מקודם הממון כמ"ש כל זה באר היטב לתרץ דברי הרמב"ם וא"כ כן"ל למ"ד אין פודין פטור אף דיכול לפדות אחר שנעשה אפר כמ"ש התו' מ"מ פטור מטעם המלקות אשר נתחייב כמ"ש ול"ק קושיות התוס' ובה מיושב נמי קושיות התוס' פאן בד"ה בדין הוא דהקשו על רש"י האיך משפחת דיהי' מותר באכילה הא אם יגזול מן הנכרי יהא חייב באחריות ועובר עליו מ"ש ולפמ"ש ניחא דבאמת פשיגזול מן הנכרי ויהא חייב באחריות ממילא יעבור עתה על כל יראה ויחייב מלקות לדעת הרמב"ם דס"ל דעל כל יראה חייבין מלקות וכיון דחייב מלקות פטור מתשלומין דנאמר חייבי מלקות שוגגין פטורי מתשלומין וא"כ אף אם יגנב או יאבד יפטר מטעם (דחייבי מלקות פטורין) עתה נחזור בדברינו פנין דפטור מתשלומין א"כ לא הוי לי' באחריותו דאינו חייב כלל באחריות וכיון (שאינו חייב כלל) באחריות אינו עובר בבל יראה ושפיר משפחת לה דמותר באכילה בתוך הפסח: ומזה מיושב נמי קושיא ראשונה שהבאתי לעיל דמנ"ל דהדר בי' דלמא לא הדר בי' רק (דמייירי בגזבר שיחד) לו בית ובהגבהה עובר ובה פליגי כמ"ש ולפמ"ש (אתי שפיר דא"א לומר דכן מייירי) הא יקשה דהא פנין דהגביהו עובר עליו בבל יראה כמש"ל דלא הוי לי' עתה יחד פאשר הגביהו וכיון דעובר חייב מלקות על כל יראה וא"כ על האכילה שאחר כן נמי הוי ליה לפטור דהמלקות פוטרים את הממון אשר נתחייב אחר כך בשעת אכילה דאף דנתחייב מלקות בהגבהה וממון לא נתחייב אלא באכילה כמ"ש אפ"ה פוטרין אותו המלקות את הממון הפא אחריו דלגבי הממון שפא אפ"ה לא שייך לומר דמצי לאהדורי כמש"ל בדברי הרמב"ם בפרק ו' מהלכות תרומות דהא נתחייב מלקות מקודם וא"כ אם נאמר דמייירי כן פקושיתם שכתבתי אף לר' שמעון לא יתחייב קרן וחומש ואשם דהמלקות פוטרין אותו כמ"ש אלא פ"כ תצטרף לומר דס"ל לר"א בר יעקב באמת חייבי מלקות שוגגין חייבין בתשלומין וא"כ אף דנתחייב מלקות בהגבהה אם היה מזיד אפ"ה דעבר בל יראה בשוגג או דינע ולא התרו בו פכה נוקי דברי ר"א בן יעקב ולכך אף דחייב מלקות על הגבהה אפ"ה על האכילה חייב ממון לר' שמעון דס"ל אחר הפסח מותר בחמץ דאין המלקות

הראשונים פוטרם אותו כמ"ש דחיבי מלקות שוגגין חייבין ס"ל אלא דאם נאמר פן
הדרא קושית התוס' בד"ה בדין שהבאתי דאיך משפחת דמותר באכילה בפסח.

הא אם גזלו מנכרי חייב באחריות ותרוצי אשר פתבתי דאם חייב באחריות עבר בל
יראה ופטור מתשלומין ליתא דהא חייבי מלקות שוגגין הוא כמ"ש ור"א סבירא ליה
חייבי מלקות שוגגין חייבין כמ"ל ולא פוטר את המזון והדרא קושיות התוס' לדוקתא
דחייב באחריות כמ"ש ולא משפחת לה דיהא מותר באכילה בתוך הפסח פקושיות
התוספות הנ"ל וכו' נאמר דזהו באמת פנונת הגמרא פאן מה דקאמרי הדר ביה ר"א פן
יעקב פירוש מהא דמשמע מדבריו לעיל דבין בהקדש ובין בנכרי אף בתוך הפסח מותר
באכילה כפי' רש"י פ"כ עתה הדר ביה מזה משום דלעיל הנה ניחא לומר דס"ל חייבי
מלקות שוגגין פטורין וא"כ פטור אם נגנב או נאבד בחמץ של נכרי תוך הפסח מטעם
דעבר בל יראה כמ"ש לתרץ קושיות התוס' בד"ה בדין הוא אבל עתה אף אם נאמר
פקושיותי הראשונה שפתבתי דמייירי ביחד לו בית והגביהה ועבר בבל יראה כמ"ש אבל
הא צריך לומר חייבי מלקות שוגגין חייבין בתשלומין כמ"ש דאל"כ גם לר' שמעון הו"ל
לפטור מטעם דמלקות פוטרם את המזון הבא אחר פ' כמ"ש ואם פן הוא דחייבין חייבי
מלקות שוגגין אם פן לא משפחת ליה בתוך הפסח יהא חמץ של נכרי מותר פקושיות
התוס' בד"ה בדין הוא שהבאתי לעיל ותירוצי עתה ליתא כמ"ש וע"כ הדר ביה מזה דהי'
סבירא לי' אף בתוך הפסח מותר באכילה ועתה סבירא לי' באמת פתירוי' התוס' ד"ה
בדין דבהנאה מותר בתוך הפסח וגם לענין הקדש אף באכילה מותר שאור דהקדש כמ"ש
שם יעשה"ה אבל באמת שפיר מצי למימר פקושיותי הראשונה שהבאתי דמייירי ביחד לו
בית כמ"ש ומזה דמותר אפילו בתוך הפסח בהנאה ולאחר הפסח בנדאי אפילו באכילה
מותר בחמץ של נכרי והקדש דיליף שאור באכילה כו' מזה לא הדר בי' פלל והא דמוקי
פלוגתייהו בדר"י ודר"ש היינו מטעם דמייירי בהגבהה ועבר בל יראה והוי פחמץ שעבר
עליו הפסח פקושיותי שפתבתי וא"כ לא קשה מידי קושיות התוס' ד"ה והדר בי' מהא
דחולין דמשמע שם דלר' יהודא חמץ של נכרי מותר לאחר הפסח יע"ש ולפמ"ש ניחא
דאתיא סוגיא דחולין שפיר אפילו כמסקנא דר"א פן יעקב דמזה דמותר לאחר הפסח לא
הדר בי' פלל כמ"ש ולא הדר בי' כי אם מה דהוי ס"ל דאפילו בתוך הפסח מותר באכילה
ומזה הדר דזה לא משפחת עתה פקושיות התוס' ד"ה בדין אבל לאחר הפסח דמותר מזה
לא הדר בי' פלום פקושיותי שפתבתי ולק"מ קושיות התוס' ד"ה והדר ודוק היטב והבין:
(פסחים דף ל"ה ע"ב) תנו רבנן יכול יוצא אדם ידי חובתו בטבל שלא נתקן וכו' עד אלא
מחנורתא כר' ששת ע"כ והרמב"ם בפ"ו מהלכות חו"מ הלכה ז פתב וז"ל אין אדם יוצא
ידי חובתו באכילת מצה שהיא אסורה לו פגון שאכל טבל או מעשר ראשון שלא נטלה
תרומתו או שגזלה וכו' ע"כ והקשה הל"מ דהא בגמרא מוקי הכריתתא דלא יצא בטבל
שלא נתקן כר"ש דלית לי' פולל והרמב"ם בפ"ב מהל' שביתות עשר לא ס"ל פנותי'
ע"ש ונ"ל לתרץ ונקדים להבין דברי הלחם משנה שם שכתב דחמץ על טבל לא הוי
פולל ולא מוסיף עי"ש.

ולכאורה דבריו תמוהים דחמץ כולל גמור הוא מיגו דחנייל על עיסות מתוקני' ונראה לי
דנדאי אם נתחמץ עיסה של טבל ביום טוב לא שייך לומר מיגו דחנייל שם חמץ על עיסות
מתוקנים זה אינו דכולל כזה לא מצינו לאמר מיגו מחתיכה לחתיכה וסברא זו פשוטה

בְּכֹל הַסְּוֹגָיָא דְאִיסוּר כּוֹלֵל וְאִי בְּנִתְחַמֵּץ הַעֵיפָה מֵעִי"ט וְהֵתָם שְׁיִיף לֹא כּוֹלֵל כְּשֶׁבֶא מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָה מִיגו דְּחַל הָאִיסוּר חֲמֵץ עַל עֵיפּוֹת מְתַקְנִים מְכַל מְקוֹם הָא קִי"ל חֲמֵץ לְאַחַר שֵׁשׁ אֵינּוּ אֵלָא בְּלָאו אִפִּי' אֲלֵיבָא דר"י וְטָבֵל בְּמִיתָה וְאִין אִיסוּר קַל חַל עַל חֲמוּר אֲפִילוּ בְּכוֹלֵל כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחוּ תוֹס' בִּיבְמוֹת דָּף ל"ג ע"ב ד"ה אָמַר ר"י וְאָף עַל גַּב דְּטָבֵל שְׁלֵא נִתְקַן מִמַּעֲשֵׂר שְׁנִי וּמַעֲשֵׂר עֲנִי אֵינּוּ בְּמִיתָה לְדַעַת הַרְמַב"ם מְכַל מְקוֹם מִשֵּׁשׁ קִיל מְטַבֵּל דְּחֲמֵץ יֵשׁ הֵיִתֵּר לְאִיסוּרוֹ דְּמִתְרָא לְאַחַר הַפְּסַח לְפּוֹם הַלְכְתָּא דְקִי"ל כר"ש וְאָף עַל גַּב דְּחֲמֵץ לְאַחַר שֵׁשׁ אִיסוּר בְּהִנָּאָה מְכַל מְקוֹם מְצִינּוּ חוּמְרָא בְּטָבֵל שֶׁהִנָּאָה שְׁל כְּלִי אִפִּי' שְׁלֵא כְּדַרְךָ הִנָּאָתוֹ אִיסוּר בְּטָבֵל וּמִתְרָא בְּחֲמֵץ וּא"ת דְּחַל עֲלֵיו הָאִיסוּר חֲמֵץ בְּלִיל פְּסַח שְׁחֲמֵץ בְּכַרְת וּכמ"ש תוֹס' בִּיבְמוֹת בְּדִיבּוּר הַנְּ"ל דְּאֵנּוּ מְחַשְׁבִּין קוֹלָא נִגְדַּח חוּמְרָא א"כ אע"ג דִּישׁ לְחֲמֵץ קוֹלָא מ"מ מְצִינּוּ בִּי חוּמְרָא דְכַרְת זֶה אֵינּוּ דְהָא בְּלִתִּי כּוֹלֵל אוּ מוֹסִיף קִי"ל דְּאִין אַחַע"א אִפִּי' בְּחֲמוּר עַל קַל אִם כֵּן אִי מִשְׁכַּח לָן מִיָּדִי דְאִיסוּר בְּלָאו וְבֵא אִיסוּר חֲמֵץ לְחוּל עֲלֵיו אִי לָאו דְהֵנּוּ כּוֹלֵל אֵינּוּ יָכוֹל לְחוּל עֲלֵיו וּלְפִי זֶה אִיף שְׁיִיף לֹא מִיגו דְּחֲנִיֵּל שֵׁם כְּרַת עַל הַעֵיפּוֹת מְתַקְנִים ה"ה דְּחֲנִיֵּל עַל הַעֵיפָה מִן טָבֵל דְּשִׂאנִי הֵתָם דְּגִזְרַת הַפְּתוּב הוּא דְחֲמֵץ עַד הַלְיָלָה בְּלָאו וּבְלִילָה בְּכַרְת וְכוֹלֵל לֹא שְׁיִיר לֹא מִיגו דְּחֲנִיֵּל עַל הַיִּתֵּר חֲנִיֵּל נְמִי עַל הָאִיסוּר אֲבָל בְּנִידוֹן דִּינּוּ הָא חֲחֲמֵץ בְּלָאו הֵכִי הִי' אִיסוּר בְּלָאו מִשֵּׁשׁ וּלְמַעֲלָה מִשׁוּם חֲמֵץ וְהַשְׁתָּא דְחֲזִיב כְּרַת בְּלִילָה אֵינּוּ מְטַעַם דְּחַל עֲלֵיו שֵׁם אִיסוּר חֲדָשׁ אֵלָא דְעַד הַשְׁתָּא אֲסָרָה הַפְּתוּב חֲמֵץ בְּלָאו וּמַעֲכָשְׁוּ בְּכַרְת וְעִינּוּ וְהִבּוּ (וְלֹא תִקְשֶׁה מִיָּה"כ דְּתוֹסְפוֹת יוה"כ הֵנּוּ מְקוֹדֵם יוה"כ רַק בַּעֲשֵׂה וְאֲפִילוּ הֵכִי חַל בְּכוֹלֵל יֵשׁ לֹא מִיגו דְּהָא לְהַרְמַב"ם דְּכִינּוּן דְּלֹא כְּתִיב בְּפִירוּשׁ מִן הַתּוֹרָה חַל עֲלֵיו אִיסוּר וְגִרַע אֲפִילוּ מֵאִיסוּר דְּרַבְּנָן וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב מְהַר"ל בֶּן חֲבִיב וְהַבִּיא וְהַש"ף בִּי"ד סִימָן רל"ט סְעִיף קָטָן כ') א"כ אֲתִי שְׁפִיר דְּבָרֵי הַלַּח"מ הַנְּ"ל שְׁחֲמֵץ עַל טָבֵל אֵינּוּ כּוֹלֵל וְרִאֲיָה לְדְבָרֵי מְצִאתִי מ"ש תוֹסְפוֹת בִּיבְמוֹת דָּף ל"ג ע"ב ד"ה אָמַר ר' יוֹסִי וְכו' עִי"ש הֵיטֵב בְּכֹל הַדִּיבּוּר: וְלְכַאוּרָה קֶשֶׁה כִּינּוּן דְּבִאִיסוּר מוֹסִיף חַל ע"א אִפִּי' בְּקַל עַל חֲמוּר.

אִם כֵּן דְּלִמָּא לְעוֹלָם מִיָּרִי בְּהַצָּאת הָאֲלִיתָא כְּמוֹ שֶׁהִקְשָׁה הַר"י דְּאוֹרְלֵינִשׁ וְאִיסוּר שְׁבַת עַל אִיסוּר זְרוֹת הֵנּוּ מוֹסִיף כְּמוֹ שֶׁאֲבָאָר וְהוּא דְהִנָּה הַכֵּהן שְׁיֵשׁ לוֹ מֵאוֹתָן מוּמִין שְׁיִתְרָה אֲדָם עַל הַבְּהֵמָה הַעוֹבֵד בְּמִקְדָּשׁ אֵינּוּ אֵלָא בַּעֲשֵׂה כְּמוֹ שֶׁאֲבָאָר לְקַמְן וְאִם כֵּן אִם הוּא מְצִית אִלִּי' בְּשְׁבַת בְּנֹדָאֵי חֲזִיב מִשׁוּם שְׁבַת דְּהֵנּוּ שְׁבַת כּוֹלֵל וְאִין לֹא מִיגו דְּחֲמֵץ תוֹסְפוֹת דְּשִׁבְחָה הִתְרָא בְּמִקְדָּשׁ זֶה אֵינּוּ דְאִית בֵּיהּ חוּמְרָא דְהַבְּעֵרַת שְׁבַת בְּלָאו וְאִם כֵּן כִּינּוּן דְּחַל הָאִיסוּר הַבְּעֵרָה עַל כֵּהן בַּעַל מוּם שְׁיֵשׁ לוֹ מוּמִין מִן הַיִּתְרִין אֲדָם עַל הַבְּהֵמָה כמ"ש אִם כֵּן לְכַאוּרָה קֶשֶׁה דִּיחֻל אִיסוּר הַבְּעֵרָה עַל הַזֶּר מְטַעַם מוֹסִיף דְמוֹסִיף הֵינּוּ אִם נִתְּוֹסִיף אִיסוּר עַל הַחֲפֵץ וְהָכֵא נְמִי אֲתוֹסֵף אִיסוּר לְהַזְזֵה הַקְּטָרָה לְבַעַל מוּם הַנְּ"ל (וְאִין לֹא מִיגו דְּבָרֵינוּ לָמָּה לֹא נִקְטַת הַתְּנָא בְּבַעַל מוּם שְׁיִימַשׁ בְּשְׁבַת דְּהֵנּוּ כּוֹלֵל וְיֵשׁ לֹא מִיגו דְּנִקְטַת חֲדָא דְשְׁמַעִינּוּ מִנִּיהּ תְּרַתִּי רְבוּתָא דְאֲמַרִּינּוּ כּוֹלֵל בְּחֲמוּר עַל חֲמוּר וּמוֹסִיף אֲפִילוּ בְּקַל עַל חֲמוּר) אֵלָא וְדָאֵי כמ"ש כִּינּוּן דְּהַזְזֵה בַּעַל מוּם הִי' אִיסוּר בְּהַקְּטָרָה זֶה בל"ה יְהִיָּה מְטַעַם שְׁיִיָּהֵן לֹא שְׁיִיָּהֵן לֹא מִיגו דְּאֲתוֹסֵף וְעוֹד רִאֲיָה אַחֲרַת מְהַרְמַב"ם דְּהִנָּה הַרְמַב"ם בַּפ"ו מִהִלְכוֹת בִּיאַת מִקְדָּשׁ הַלְכָה ו' כְּתַב דְּכָל מִי שְׁיֵשׁ בּוֹ מוּם אִף עַל פִּי שְׁמִינּוּדִין לְאֲדָם וְלֹא לְבַהֲמָה מְכַל מְקוֹם לֹא יִקְרָה וְהַקְּשָׁה הַמְשַׁנָּה לְמִלְךָ שֵׁם תִּימָ' בְּעִינֵי דְבַגְמָרָא מִשְׁמַע דְּלִיכָא אֵלָא עֲשֵׂה וְכֵן פִּירוּשׁ רש"י בְּפִירוּשׁ עִי"ש וְנִרְאָה לִי דְרִאֲיָה הַרְמַב"ם הִי' מִמָּה שֶׁהִקְשָׁה

בתוספות דיבור הנ"ל דהיכא חל איסור טומאה על איסור בעל מום דטומאה נמי הותר
מפלו בציבור ותרופים לא ניתא לי להרמב"ם פיון דלרבי שקלינו וטריונו עיי"ש ולזאת
הוכיח הרמב"ם דע"כ מייירי בכהן שיש לו מום מן המינהדין לאדם.

שאינו במיתה אף לרבי דס"ל בעל מום ששימש במיתה היינו משום דיליף חילול חילול
בגזירה שנה ובעל מום המינהדין לאדם לבד בנדאי לא חילל עבודתו כמ"ש הרמב"ם א"כ
ה"ה דליכא במיתה ולפ"ז קשה דהא דה"ה דהתנא או חטאת או לאוויגן קתני אע"כ פדעת
הרמב"ם דאע"פ במומין המינהדין לאדם נמי לוקה: ולדעת רש"י בכתובות דף מ"ג
דסבירא לי בהדיא דבעל מום מן המינהדין לאדם אינו אלא עשה יש לומר דלא ס"ל
סברת התוספות דקולא הוא משום דהותרה בציבור ואם תקשה קושיות הר"י
מאורליניגיש יש לומר דסבירא לי כמ"ש הרמב"ם בפ"ט מהלכות ביאת המקדש ה"י
הטמא ובעל מום ששימש במקדש אינו חייבין אלא על העבודות שהזר חייב עליהן מיתה
וכו' והבנת המפרשים שם דסבירא ליה להרמב"ם דבעל מום שאינו עובד עבודה תמה
אינה בלאו וא"כ לק"מ קושני' תוס' דלמא מייירי בהצאת אליתא זה אינו דאם כן קשה
האיך קחשיב בעל מום ששימש בלאו וק"ל ואף לדברים הללו אינו נסתר מה שכתבתי
ראי' להרמב"ם הנ"ל דהא התוספות לשיטת הרמב"ם לק"מ קושני' תוס' ואין אנחנו
צריכין לסברת זה אינו די"ל דס"ל להרמב"ם סברת התוס' פשוטה אף בלתי הוכחה ואל
יתמה בעיניך מה שכתבתי לעיל דלית לי לרש"י סברת התוס' הותר בציבור לא הוי קולא
דע"כ מוכח דלבעלי התוס' נמי אין הסברא פשוטה כ"כ דהנה ביבמות דף ל"ב ע"ב ד"ה
בעל מום וכו' מקשים למה לא נקט זר ששימש בטומאה ולכאורה קשה איך יחול טומאה
שהותרה בציבור על איסור זרות אע"כ דלא פשיטא ליה לבעלי תוס' זו ולזאת משגי
עדיפא מינה כדאיתא התם עיי"ש.

הינא מדברינו ממה נפשך אם פשיטא ליה להרמב"ם סברת התוספות מוכח פדעת
הרמב"ם בפרק ו' מהלכה הנ"ל ואם לאו דלא פשיט לן סברת התוס' אם כן יש להוכיח
דעת הרמב"ם בפ"ט מהלכות הנ"ל: ונחזור לענינו דמכל מקום לדעת הרמב"ם דס"ל
בעל מום שאינו עובד עבודה תמה אינו בלאו אם כן שפיר חל עליו איסור שבת מטעם
כולל ואף על פי דשבת הותר בציבור מכל מקום אית בי' חומר דאיתא בלאו וכיון שכן
קשה דיחול על זרות מטעם איסור מוסף (דחל על העלאה) (לכ"ש) כמ"ש התוס' ביומא
דף כ"ז ע"ב בד"ה אין זר חייב מיתה לרבנן דראב"י רק למזבח וכו') (דהיינו זר שסידר
המערכה בשבת ומקודם הוי אש של גבוה ופירקה וסודרה ונהוי מוסף דחייב על
הצמת אליתא למזבח דמצנה להביא מן ההדיוט) דחל קל על חומר וכמ"ש אלא נדאי
כמ"ש דכיון דהו בעל מום אסור בעבודה זו בלאו הכי אלא שייך לומר מיגו דאתוסף
להאי כמ"ש: וכיון שזכינו לקיים דברי הלח"מ דחמץ על טבל לא הוי כולל אם כן חל
עלינו לתרץ סוגיות הגמרא דידן דמוקי דוקא כר"ש דל"ל כולל אמנם יש לומר דמייירי
בנתחמץ מערב יום טוב נאי משום דחמץ יש היתר לאיסורו יש לומר דהא טבל נמי יש
היתר לאיסורו אבל קשה דהא איתא בגמרא לעיל דף ל"ג.

פי אתא ר"ה ברי' דר"י ראשית ששיירה נפרין לישראל וכו' עיי"ש וא"כ אין פאן היתר
לאיסור עיסות טבל זו דאם יתקנו ויפריש ממנו תרומה יחול עליו איסור חמץ ויהנה

אסור ולח הָגוי שִׁיריָה נִיפְרִין וא"ל דְּמִשְׁפַּחַת לִיה לְהִשְׁהוּתוֹ עַד אַחַר פְּסַח וְנִפְרִישׁ אַחַר הַפְּסַח זֶה אֵינוֹ דְּמִכָּל מְקוֹם חֲמִץ קִיל דְּמִיָּד לְאַחַר פְּסַח הַחֲמִץ מְוֹתֵר אָבֵל טָבֵל לֹא יִהְיֶה לוֹ הַיּוֹתֵר אֶלָּא לְכִי יִפְרִישׁ): אָמְנָם יֵשׁ לוֹמֵר דְּמִשְׁפַּחַת לִיה לְעֲשׂוֹת עֵיפָה זֹו תְרוּמָה עַל שְׂאֵר טָבֵלִים.

וְהִגִּי שְׁפִיר שִׁיריָה נִיפְרִים בְּשְׂאֵרֵי הָעֲסוֹת מִצָּה הַטָּבֵלִים אָבֵל אֶפְתִּי קָשָׁה דְּהָא פִּינּוֹן דְּחֲמִץ אַסוּר בְּהִנְאָה אִם פֶּן אֵינוֹ חָל עָלָיו הַשֵּׁם תְּרוּמָה דְּהַתּוֹס' פְּתַבּוּ דְּבַעֲיָנוּ וְנָתַן מִיָּדוֹ דְּבַר נְתִינָה מִיָּהוּ יֵשׁ לוֹמֵר דְּשְׁפִיר נִקְרָא בַר נְתִינָה פִּינּוֹן דְּמִשְׁפַּחַת לִי לְהִשְׁהוּתוֹ עַד לְאַחַר הַפְּסַח וְלִתְּמָן לְכַהֵן אַחַר חַג הַפְּסַח אָבֵל קָשָׁה דְּהָא אֵינוֹ בְּיָדוֹ לְהִשְׁהוּתוֹ דְּהָא עוֹבֵר בְּבַל יִרְאֶה וּבְבַל יִמְצָא בְּפְסַח וְע"כ צָרִיף לְשׁוֹרְפוֹ וְא"כ אֶפְתִּי לֹא הִגִּי מִיָּדִי דְּבַר נְתִינָה וְיֵשׁ לוֹמֵר דְּאֶתִּי כַר' יְהוֹשֻׁעַ דַּס"ל לֹא זֶה הוּא חֲמִץ דְּמִוְזָהֲרִין עָלָיו דְּקִי"ל פְּנוּתִי אָמְנָם אֶפְתִּי קָשָׁה דְּהִנֵּה הַתּוֹס' לְקַמֵּן דָּף ל"ח ע"א ד"ה לְחֵם וְכו' מְקַשִּׁים פִּינּוֹן דְּבַעֲיָנוּ מִצְתָּכֶם מִגְזוֹ וְטָבֵל נְמִי לֹא מְקַרִי שְׁלָכֶם לָמָּה לִיה לְהַבְרִיָּתָא מְהַקְיִישָׁא דְלֹא תֹאכַל עָלָיו חֲמִץ הָא בְּלֹא"ה אֵינוֹ יוֹצֵא וְתִרְצוּ בְּתִירוּץ אֶחָד דְּמִיָּרִי שְׁהוּא עֲצָמוֹ הַפְּהֵן עִי"ש וּלפ"ז הַדְּרָא קוּשְׁיָא הַנְּ"ל לְדוֹקְתִּיָּה דְאַסוּר לְהִשְׁהוּתָהּ דְעוֹבֵר בַּב"י פִּינּוֹן דְּהוּא עֲצָמוֹ הַפְּהֵן אָבֵל לְפִי תִירוּץ הַרְאִשׁוֹן בְּתוֹס' דְּבִאֲוָכֵל טָבֵל יוֹתֵר מְכַשְׁיַעוּר וְשְׁפִיר הִגִּי שְׁלוֹ ע"ש.

אִם פֶּן אֶתִּי שְׁפִיר. אָמְנָם הַר"ן בְּסוֹפָה פְּתַב בְּשֵׁם הַרְמַב"ן דְּטָבֵל הִגִּי שְׁלוֹ עִי"ש אִם פֶּן לְק"מ קוּשְׁיֹת הַתּוֹס': וְעַכְשָׁיו נְבוֹאָה לְתַרְץ קוּשְׁי' תוֹס' בְּרִישׁ לוּלָב הַגְּזוּל שְׁמַקְשִׁים לָמָּה לִי לְבְרִיָּתָא הַהִיקָשׁ תִּפּוּק לִיה דְּאֵינוֹ יוֹצֵא מִטַּעַם מִצְוָה הַבָּאָה בְּעֵבֶרֶה וְהִנְיָחוּ בַצ"ע.

וְנ"ל לְתַרְץ דְּהִנֵּה לְמ"ד יֵשׁ בְּרִיָּה אִם אוֹמֵר שְׁנֵי לִגְיִין שְׁאֵנִי עֲתִיד לְהַפְרִישׁ יְהִיָּה תְרוּמָה שׁוֹתָה וְהוֹלֵף. אָבֵל אִם נִתְבַקַּע הַנּוֹד שְׁלֹא נִשְׂאֵר הַתְרוּמָה.

שְׁתָּה טָבֵל לְמַפְרַע וְהַדְּבָר זֶה מְפֹרֵשׁ בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת וּבַחֲלַת חוּץ לְאַרְץ קִי"ל דְּאוּכַל וְהוֹלֵף וּמְשַׁיֵּיר כְּדִי חֲלָה. אָבֵל בְּשִׁבְתָּ וְיו"ט קִי"ל דְּצָרִיף לְשִׁיּוֹר יוֹתֵר מְכַדִּי שְׁיַעוּר חֲלָה וְכַתֵּב הַבֵּית יוֹסֵף הַטַּעַם מְשׁוּם דְּהָאִי שִׁיּוֹר הַפְּרָשָׁה מְקַרִי ע"כ וְהַתּוֹס' פְּתַבּוּ דְּאִם מוֹצִיא לוּלָב לְרִשׁוֹת הַרְבִּים בְּשִׁבְתָּ יוֹצֵא דְלֹא הִגִּי מִצְוָה הַבָּאָה בְּעֵבֶרֶה פִּינּוֹן דְּאֵינוֹ צָרִיף (לְעֵבֶרֶה) עֵבֶרֶה (לְמִצְוָה) לְהַמְצִיָּה וְכִינּוֹן שְׁזַכִּינוּ לְחוּט הַמְשׁוּלָּשׁ הַזֶּה מְתוֹרֵץ קוּשְׁיֹת תוֹס' הַנְּ"ל דְּלְתִירוּץ רִאשׁוֹן לְקַמֵּן בְּתוֹס' ד"ה לְחֵם דְּמִיָּרִי שְׁאֶכֵל יוֹתֵר כְּשִׁיעוּר מִצָּה י"ל דְּאֵמֵר דְּהַמּוֹתֵר מְכַשְׁיַעוּר יְהִיָּה תְרוּמָה.

וּמִיָּרִי שְׁיֵשׁ לוֹ בְּצִמְצוּם יוֹתֵר מְכַשְׁיַעוּר מִצָּה. כְּדִי תְרוּמָה אוּ מַעֲשֵׂר וְלֹא יוֹתֵר.

וְא"כ אִי הִגִּי אָבֵל כְּשִׁיעוּר מִצָּה וְהִי מְשַׁיֵּיר כְּדִי תְרוּמָה אוּ מַעֲשֵׂר שְׁפִיר הִנֵּה יוֹצֵא בְּלִתִּי הַעֲבִירָה וְעַכְשָׁיו שְׁאֶכֵלָה כּוּלִי הִגִּי כְּנִתְבַקַּע הַנּוֹד שְׁאֶכֵל טָבֵל לְמַפְרַע. וּמ"מ מִטַּעַם מִצְוָה הַבָּאָה בְּעֵבֶרֶה הִנֵּה יוֹצֵא בָּהּ.

וּלְזֹאת בְּעֵינֵי הַהִיקָשׁ. וְלְתִירוּץ הַשְּׁנֵי דְּאֵיָּרִי שְׁהוּא עֲצָמוֹ פְּהֵן א"כ חִי הִגִּי אָבֵל בְּמַקְצָ' וּמְשַׁיֵּיר מְקַצָּת כְּדִי תְרוּמָה (נְמִי הִגִּי יוֹצֵא מְשׁוּם שְׁנִיָּהֶם) דְּשִׁיָּר' זֶה הַפְּרָשָׁה הִיא כַּמ"ש הַב"י וּבְתוֹף שְׁהִיָּה אֶכִּילַת פָּרֶס הִנֵּה יָכוֹל לְאֲוָכֵלוֹ וְהִנֵּה יוֹצֵא מְשׁוּם שְׁנִיָּהֶם.

אִם פֶּן הָאִי דְּאֶכְלִיָּה בְּבַת אַחַת וְאָכַל טָבֵל אֵין צָרִיף עֵבֶרֶה לְמִצְוָה וּמְתוֹרֵץ קוּשְׁיֹת הַתּוֹס' וְאֲנִקוּט בְּיָדֵי תִירוּץ הַשְּׁנֵי שֶׁל הַתּוֹסֵף דְּמִיָּרִי שְׁלֹא אָבֵל יוֹתֵר מְכַשְׁיַעוּר וְהוּא עֲצָמוֹ פְּהֵן.

ולפ"ז הדרא קושניתי הנ"ל למה צריף לאוקמי הברייתא כר"ש דל"ל פולל הא חמץ על טבל לא הוי פולל כמ"ש.

ואי בנתחמץ מעי"ט הא חמץ יש היתר לאיסור. וא"ת טבל נמי יש היתר לאיסורו הא בעינו שיריה נזפרין ואי דמשפחת ליה להפרישה על טבלים אחרים הא מידי דבר נתינה בעינו וא"ת להשהותו עד אחר הפסח.

הא עובר בב"י. וא"ת דלא זה הוא חמץ שמונהרין עליו.

הא פ"כ איירי שהוא עצמו הפהו ועובר וכמ"ש אע"כ צ"ל דהסוגיא קאי למ"ד לעיל דלא בעינו שיריה נזפרין ואם פן בלא"ה לק"מ אפילו עיסת טבל זה נמי היתר לאיסורו של טבל אבל הרמב"ם לטעמי' דפסק כמ"ד דבעינו שיריה נזפרין א"כ ממ"נ אינו יוצא אי שהוא עצמו פהו א"כ לא משפחת לי היתר לאיסורו של טבל זה כמ"ש וא"כ אי אפשר לאיסור סמוך לחול עליו דלא הוי פולל דיש היתר לאיסורו כמ"ש ואי בישראל דיש היתר לאיסורו של טבל להפרישו על טבלים אחרים אינו יוצא משום מצנה הבאה בעבירה והשתא ניחא דלא נקט הרמב"ם הלימוד דברייתא דלפי דברינו מטעם ההיקש לחוד אין לומר דאינו יוצא אלא שהוא עצמו הפהו.

אבל פוננת הרמב"ם לומר דאינו יוצא אע"פ שהוא בעצמו אינו פהו וכן יש לומר לפום ההלכתא דקיי"ל דבעינו שיריה נזפרין דכוננת הברייתא נמי לשניהם למצנה הבאה בעבירה ולהיקש והברייתא דנקט ההיקש שהוא עצמו הפהו ודו"ק וכיון שפן זכינו לתרץ קושיא אחרת על הרמב"ם דאף אי יהיבנא לדעת הלח"מ דחמץ על טבל לא הוי פולל מ"מ חמץ על תרומה בנזדאי חל מטעם מוסיף ובאיסור מוסיף חל אפילו קל על חמור א"כ למה כתב הרמב"ם בפ"ק הנ"ל הפהנים יוצאין בחלה ובתרומה אע"פ שהיא מצה שאינה ראוי' לכל אדם ע"כ.

נקשה דהא עכ"פ ראוי לכל אדם לצאת בו בדיעבד דהא חמץ על תרומה וחלה בנזדאי חל מטעם מוסיף אבל לפי דברינו אתי שפיר דאינו יוצא מטעם מצנה הבאה בעבירה בשלקמא בטבל יש לומר כמ"ש לעיל שהוא עצמו פהו משא"כ בתרומה וק"ל: אע"פ דהרמב"ם ס"ל אין ברייה א"כ לא משפחת לי בשני לגזין שאני עתיד להפריש אבל הפ"י כתב בגיטין דהרמב"ם לא כתב פן אלא מטעם ספק עיי"ש (העתקה מנת"י קודש מזר"ח).

מחמת עומק הפושג וקצר המשיג וטשטוש אותיות נכתב פ"ד): והנה מ"ש לעיל דבכולל לא שייך דאם דמאי דחל על חתיכות אחרים לא הוי רק חמור לא חל דהא במוסיף אם הוי חמור לא מצי לחול ונימא דעכ"פ יחול דהא החומרא הוי חדש מה דלא הנה מקדש לא מצי חל דכיון דעכ"פ אסור בקל וא"כ מכ"ש דלא יחול על שעל אחרים הוי חל על איסור דהוי השאר חתיכות ג"כ אסור באיסור מקודש ויש להביא ראי' מן מ"ש התוס' במסכת חולין דף ק"א ע"א בתוס' ד"ה מאן האי תנא וא"ת איסור מוסיף הוא פשנתנבלה איתוסף איסור גביה וי"ל דסבר כמ"ד בריש פרקין דג"ה אסור נמי לגבוה.

והנה לכאורה קשה דהא התוס' כתבו בב"ק דף ע"א פ"א דמיתה אין לה מום גדול וא"כ לפ"ז ל"מ לפי מה שכתב הרב הכ"מ פ"ק ג' מהלכות איסורי מזבח דולא ירצה לא הוי

לאו רק דאין מרצה וא"כ בנבילה הוי לא גרע ממום וא"כ הוי חל עכ"פ בכולל על ג"ה דמגו דחל על בשר והוי איסור חמור על קל ובאפילו לפי דברי הלח"מ שזה עכ"פ אין לוקה וע"ז לקה וזה מיקרי חמורות דלאו דלא ירצה הוי לאו בכללות וכמ"ש הלח"מ.

והנה מה דכתב הכ"מ דהקריבהו לפתיה הוי רק מדרבנן באמת הוי י"ל דהוי מן התורה וכמו דאמרינו גבי ערל עד דאתי יחזקאל מאן אמרו דהא גם ממשקה ישראל הוי רק בנביאים ואפ"ה משמע דהוי מן התורה ומן תירוץ התוס' דלעיל דאם הוי רק מדרבנן הוי חל וכו' מה דאמרינו בחולין דף צ' מחנפרין דאיסורא ממשקה ישראל ומה לא אמרינו דהפסוק קאי על זה והנה לפי מ"ש הט"ז ביו"ד גבי ריבית של נכרי דמאי דהתירה בפירוש מצנה לא גזרו רבנן איה.

ועוד בל"ה דהש"ס מקשה ממשקה ישראל נפקא ואמרי צריכותא אלמא דהוי מן התורה וה"פ דהא ממשקה ישראל אלמא דמיעוט פלאי הפך וערלה וע"ז לא קאי מיעוט וע"כ צ"ל דסמיה התורה לענין זה על הלכה למשה מסיני ולמה צריכה קרא ועוד אפילו אם נאמר דלא ירצה לא הוי רק פסול בכל הקרבן דמשור ושה ולא על אבר אחר וא"כ קשה נהוי חל במוסיף אלא ע"כ דלא אמרינו מוסיף רק דהיכא דמוסיף על היתר ולא על איסור קל וכדלעיל ומכ"ש בכולל ועוד יש הוכחה דהא הרב לח"מ פתב בהלכות איסורי מאכלות פרק ה' דין ה' דלהרמב"ם על איסורי חלב חל נמי אמ"ה מ"ט אמרו דטריפה חל הואיל דחלב הותר מכללה ה"נ אמ"ה ועוד מגו דחל על חלב חל נמי על טריפה (וכסברא זו איתא בתוס' דחולין דף ל"ז ע"ב בד"ה ומה מחיים בשם רבינו גרשום) ולפ"ז קשה מה דכתב הרמב"ם חלש אמ"ה ונטרפה בנטילתה הא אם נטרפה מקודם לא חל טמא במגו דחל על חלב דהוי מגו דחל על חלב חל נמי על טריפה וא"כ הוי פולל מגו דחל על חלב דהוי חל על טריפה וחלב א"ו פדלעיל דלא אמרינו דכיון דלא הוי איסור חדש וכדלעיל ניש עוד ראי' דהא רש"י פתב ביבמות בדף ל"ג ע"א בד"ה מגו דאיסור במלאכה וכו' והכא לא שייך מוסיף וכו' והיכי דמי מוסיף כגון אי הוי מצין לומר הכי עבודה מעיקרא אסורה לזרים ומותרת לפניהם הו"ל שבת מגו דאיסורא לפניהם משום שבת איתוסף איסור נמי לגבי דינא' והוי קשה שלפ"ז גבי הבערה ללא יצאת קשה הא איתוסף איסורא אם רוצה להבעיר ע"ג קרקע ולא ע"ג מזבח בעזרה או דהוי דבר דאינו מינו מפסיק על גבי מזבח דהוי איסור לפניהם דכיון דעכ"פ הבערה אסור ועוד ראי' כמ"ש לעיל משום דאין גבי' לאו וכמ"ש לעיל או דלא אמרינו בכה"ג מוסיף וכדלעיל והנה באמת אי לאו דברי רש"י דלעיל הוי אמיןא דגבי שבת לא שייך פלל איסור מוסיף דהא אין איסור על חתיכה רק דלא יבער הבערה בשבת ומה לי דיבער זה חמץ או ד"א וכה"ג לא הוי מוסיף דמוסיף לא שייך רק היכא דאיסור הוי על חתיכה דהוה חתיכה ר"ל שם דזה אסור ומשא"כ בשבת ובזה הוי מיןושב מה ששמעתי מפמה חכמים גדולים מקשים (שוב מצאתי זאת בתשובות מנחם עזרי' שפתב דבאשה להיפוך) דגבידגבו חמותו ונעשה אשת איש דהוי מוסיף ולהיפוך אשת איש ונפושם חמותו הוי פולל.

והנה זה גבי גברא ומשא"כ באשה הוי להיפוך אשת איש ונעשה חמותו מוסיף על חתנו לשאר קורבות כגון אשת איש ושאר נשים ובמוסף אפילו שמות שוין וחמותו ונעשה

א"א הוי לאשה רק כולל דהא אצלה מיקרי חתיכה הגברא ועליו לא נתוסף איסורא על גופו ולהיפוך הוי על גוף מוסף לשאר נשים ואף מנישב אי לאו רש"י ז"ל דלעיל דהא לא מצינו בתורה דהתורה אסרה יקח חתנו רק דלא יקח חמותו וממילא נאסר ליקח החמותו משום דהוי איסור על חמותו וגם אצלה הוי איסור מה דנשא לזה שהוא יקח חמותו ואין איסור על חתנו רק מקרי הכל חתיכה החמותו (דחמותו) מטיל התורה עליו איסורא והיא מקרי החתיכה לעולם אף רש"י ז"ל לא משמע פן אף הך הוכחה מנ"ה וכן מלח"מ בין פה וכה מוכח פן וכדלעיל והנה מוכח פשיטת רש"י ז"ל דכיון דהתוס' פתבו ביומא דף מ"ו דווקא סמוך לבןקר מתיר אבל לא בתחלת הלילה וא"כ תיקשי קושיות רש"י דע"כ דהא דזר הוי דהקטיר וא"כ בהתחלת הלילה שפיר הוי מוסף וכיון דחל בנודאי תו לא פקע וא"כ הוי מוסף א"ו כדלעיל דבזה לא שניף מוסף וא"ל דהא הוי פסול דס"ל דעכ"פ הוי בלילה עדיין לא אפסיל אף לרש"י אפ"ל דהוי רק בלאו הפא מפלל עשה וכמו ס' הלח"מ דכיון דלא ניתוסף רק לאו הפא מפלל עשה וא"כ לא נתוסף דביא קרבן וכן פתב הלח"מ לענין בשר בחלב אף הרמב"ם באמת לא ס"ל פן כס' הלח"מ דיהיב על בשר בחלב בפ"י המשניות טעם אחר ומ"ה ס' ע"כ לא ס"ל פשיטת רש"י ז"ל וכדלעיל הועתק אות באות מגוף פתיבת יד הקדושה של חותני זקני גאון הגאונים ופאר הקדושים מוהר"ר משה משולם איגרא זצ"ל רב דק"ק טיסמניץ ופרעשבורג: פסחים דף מ"ד ע"א סוגיא דמשנת וכו').

ד"ה אי הכי אמאי פליגי עליו דר"א בכנותח הבבלי והקשה התוס' בנזיר ואלא לדידן מי ניתא הא ס"ל היתר מצטרף לאיסור ונ"ל משום דהנה התוס' הקשו דמשני לא מאי פזית דאיכא פזית בכדי אכילת פרס דהא אמרינו בחולין הניח לנזיר הדמע דלית בי' פזית בכדי אכילת פרס ונ"ל דהנה התוס' פתבו בחיר על אפני וכוזית בכדי אכילת פרס אע"ג דאיחא בכריתות פל האוכלין מצטרפין לכוזית בכדי אכילת פרס.

ונ"ל דהנה איתא בחולין פלוגתא אם על הנאת מעיו או על הנאת גרונו ואם אכל חצי זית ונהקיא ונחור ואכל חצי זית אחר אם אמרינו על הנאת מעיו פטור דפרושי דהנאת מעיו אינו אלא במילוי פרס ובשעת מעשה דאכל חצי זית אחר לא איתא לחצי זית שראשון.

והנה (גם בר' יוחנן יש גירסא אחריתא יעשה בהג"ה להכ"מ ברמב"ם להלכות מאכלות אסורות. והנה שם פירש"י דפליגי ר"א על ר"ז וע"ש והנה ביומא דף פ"א אר"י זר שבלע שזפין של תרומה ונהקיאן ונחור השני ואכל הראשון משלם וכו' והב' אינו משלם אלא דמי עצים לראשון וכתבו התוס' במנחות בדרף ס"ט ע"א הטעם דהא פהן שפסד שמן של תרומה בן בתו ישראל מתעגל בו והטעם דנתחלה ה"נ נתחלה ולא הוי תרומה וא"כ מש"ה לא משפחת פזית בכדי אכילת פרס בתרומה דהא מיז שאכל חצי זית לאחר שאכל נתחלה וא"כ בשעת מעשה דאכל לחצי זית אחר תו לא הוי הראשון תרומה והוי פאלו הקיא ומש"ה לא הוי פזית בכדי שאכילת פרס.

אף דהנה המ"מ פתב דהיכא אמרינו נתחלה היינו דווקא אם פהן סף דנתחלה בהיתר משא"כ זר שאכל דהוי באיסור ולא נתחלה ולכאורה לא משמע פן ביומא לפי פירש התוס' דהא קתני דבלע זר וצ"ל פירש אחר דשהה כדי עיפול יעו"ש בתוס' וברש"י

ונמצא דמש"ה אמר ספיר דחייב על פזית בכדי אכילת פֶּרֶס דבשעת מעשה דאכל אכל באיסור דחצי שיעור עכ"פ אסור ומש"ה לא נתחללה וא"ל דהא הטעם דחצי שיעור דאסור עכ"פ בתרומה לא שייך ראוי לצרופי אם נימא דה"פ חצי (חזי) לאצטרופי דעדיין יצטרף י"ל דהנה אסור מפת טעם פעיקר ונהפוך הקיטר להיות אסור הנה עוד יש טעם דחייב ליה להחצי שיעור.

ע"ש בס' הח"צ וע"י תערובות לא שייך זה דהא באמת אכל כשיעור וא"כ נהפוך הקיטר להיות אסור והנה משום בחולין פירשו התוס' הואיל דהוי דרבנן ומ"ה חצי שיעור מותר יע"ש וא"כ שפיר נתחללה בקיטר וא"כ זהו הפי' הנח לנזיד הדמע דליכא פזית בכדי אכילת פֶּרֶס ר"ל דלא משפחת בתרומה וכמ"ש לעיל מפת דנתחלל והנה רש"י הקשה לקמן הא טעם פעיקר הוי דאורייתא ואמאי פליגי רבנן עליו דר"א בכותח הבבלי והנה לפמ"ש התוס' בע"א הוי רק עשה כיון דילפינן מגעולי עכו"ם אף דהנה קשה הא באמת לשיטת ר"ת אם נימא טעם פעיקר אזי לוקין על כל פזית וכזית דהוי נ"נ דאורייתא והנה ר"י ס"ל א בירושלמי דאם שוין אין מבטלין זה את זה.

והנה בספר פר"ח פתב דהא דילפינן לטעם פעיקר היינו דהא ה"א דבטל ברוב ג"כ הטעם. והנה כיון דגליא התורה דמגעילי עכו"ם דהוי עכ"פ אסור בעשה וא"כ גם הקיטר הוי איסור דהא אח"פ נ"נ וא"כ תו אין מבטלינן איסורין וא"כ הנה ממילא כיון דאינו בטל לוקין דהא חנ"נ ולוקין על כל פזית וכזית וא"כ ל"מ"ד דהנה רק עשה בעלמא עכ"פ אם אכל לכל פזית בכדי אכילת פֶּרֶס שיש בו אכ"פ לוקה.

אף דנ"ל הטעם דאין איסורין מבטלין זה אף זה לפי דכתב הר"ן בנדורים דהא דלא ילפי רבנן דמין במינו בטל ולא ילפי מדם הפך ומדם השעיר היינו משום דאזלינן בחר דזה הוי הקיטר וזה הוי איסור וא"כ היכא דשניהם הי' הקיטר לא בטל אפילו במין בשאינו מינו וראיות הפר"ח מכלאים י"ל דשם באמת בטל אח"פ יע"ש וא"כ משום איסורין אינו בטל דהנה שניהם שוין איסורין וא"כ בכאן דהא הנה הנאה וא"כ לדעת רוב הפוסקים שייך טעם פעיקר לענין הנאה.

וא"כ אתי שפיר דלא מקשה אבני לדידן אמאי פליגי ר"א בכותח הבבלי מפת הקיטר מצטרף לאיסור דהנה באמת הא מצי למיסבר דל"א ר' חיים פהן דאם יש פזית בכדי אכילת פֶּרֶס אזי לוקין על כל פזית וכזית אף דהוי הקיטר משום דאין לוקין רק אם אכל לכל פזית בכדי אכילת פֶּרֶס וא"כ שפיר אין לוקין דהנה רק עשה בעלמא וא"ל הא איסורין אין מבטלין זא"ז ז"א דהא כל פמה דלא אכל כל פזית וא"כ הנה מיקרי שם הקיטר דיאכל בפני עצמו ואזי שפיר מבטלין ומש"ה אין לוקין אף לר"י מקשה שפיר דהא בתרומ' קשה מפת קושיות התוס' דשם אמרינן בנזיד הדמע דליכא פזית בכא"פ וע"כ צריך לומר דכאן נתחללה באיסור קשה הא הטעם דחצי שיעור דאסור משום דראוי להצטרף וכאן הא כיון דלח שייך בתרומה פזית בכדי אכילת פֶּרֶס וא"כ ליכא צירוף ויהא חצי שיעור נמי מותר אף דהנה נתחללה באיסור מפת טעם פעיקר הנה מן התורה וא"כ אכל פזית הקיטר נהפוך להיות איסור וא"כ צ"ל דס"ל דהנה איסור אע"ג דלא אכל לכל פזית בכדי א"פ וא"כ יתא לוקה על אם אכל פזית בכא"פ דהא שפיר שייך איסורין אין מבטלין זא"ז וע"ז משני הנח לכותח הבבלי דיהא באמת עדיין היא נ"מ

לענן בל יראה ובל ימצא דעל היתר בנודאי אינו עובר וא"כ שפיר אין שמומיהו שוין אף דבאמת לענן בל יראה ובי"מ וכמ"ש הפוסקים דהנה כמו טנמאת משא וא"כ הדר לא בטילה דכיון דלענן ב"י וב"י לא בטילה וע"ז שפיר משני הנח לכותח וכו' בטילה דעתו אצל כל אדם וא"כ קודם שאכל לא עבר בב"י ובב"י ולאחר שאכל תו ליפא חמץ דלעבור בב"י ובב"י וא"כ שפיר בטילה דאין שמומיהו שוין כן הוא הפי' ומתורץ דלא מקשה אפ"י לדידן' ומתורץ שפיר קושיות התוס' ודו"ק ובה מיושב הרמב"ם דכתב בפ"א מהלכות חמץ ומצה דין ואו אין חייבין פרת אלא על אכילת עצמו של חמץ חבל עירוב חמץ פגון פותח הבבלי לוקה ואין בו פרת שנא' כל מחמצת לא תאכלו בד"א שאכל פזית בכדי אכילת פרס.

והנה כל הפוסקים הקשו דלר"א אפילו על ידי תערובות דאכל רק פזית בהצטרפות יחד איסור וקיתר נמי חייב ולרבנן הא לא דרשי כלל כל ועוד פזית בכא"פ הוי פרת בכל התורה ולפמ"ש לעיל אחי שפיר.

והנה דעת הרמב"ם יש לפרש כן משום דבאמת על הך קוש' דהנח לגזיד הדמע דליפא פזית בכדי אכילת פרס הוי הפ' כמו שפתיבתי דלא שייך בכא"פ והנה הפי' דהנח לכותח הבבלי דליפא פזית בכדי אכיל' פרס אם בטילה דעתו אצל כל אדם ואין הפי' דלא איירי דהלשון לא משמע כן דהוי נוכל לומר דלא איירי בהוה רק הכי פירושא דבאמת טעם פעיקר הוי מן התורה רק דהוי פסברת הר"י דאורליינש במסכת פ"א דהוי רק עשות בעלמא אף לפי שיטת ר"ח ור"ת דאמרין חתיכה ג"נ וא"כ הוי איסורין ואין מבטלין זה את זה וא"כ הא הפר"ח פתב דהא דבעינן דיהי' גליף טעם פעיקר הוי משום דהוי אמרינן דבטל ברוב ואם כן אחר שגילה התורם דעכ"פ הוי בעשה א"כ אין איסורין מבטלין זה את זה ושפיר לוקה על כל פזית בכא"פ אף שיטת ר' חיים הוא זה אם הוי פזית בכא"פ אזי הוי ממשו וא"כ ליפא פזית בכדי א"פ בהצטרפות ההיתר להוי איסורא וא"כ באמת ה"פ דבאמת לאחר שאכלו אחשבי' ויהא חייב לכל פזית בכא"פ אף כל פמה דלא אכלה אמרינן בטילה דעתו אצל כל אדם.

וא"כ הוי כמו דליפא פזית בכא"פ וא"כ ליפא איסור שיאכל כל פזית היתר ואיסור בב"א כמו שיטת ר' חיים וא"כ עדיין מקרי היתר דהא יהא רשאי לאכלו פזית היתר ואיסור בלא פזית בכדי א"פ ואם כן כיון דמקרי היתר ואזי שפיר מבטלין דהא לא שייך דאיסורין אין מבטלין זא"ז דהוי הטעם מפח שמות שוין דהא אין שמומיהו שוין דמקרי היתר דיכול לאכלו בלא פזית בכא"פ ואפילו לאחר שאכלו כל פזית בכדי אכילת פרס אין לוקין רק איסור עשה בעלמא וכמ"ש הר"י דאורליינש דכיון דלא שייך איסורין אין מבטלין זא"ז והנה בהוה מיושב דפת הטור דכתב ושמעין לר"א תערובות וכ"ש גוקשה ובאמת אמרינן תני' פנותי' ואלו גוקשה לא קתני (וא"כ הדר הוי כמ"ד דמגוקשה גליף תערובות דזהו מסבר טפי דגוקשה שלא כדרך אכילתו הוי יותר ממשקין אף דר' יהושע אמר זאת בשביל דהוי קשה לי' בטילה דעתו אצל כל אדם אף מברייתא לא מוכח כן אף לפי מה שפתיב' דה"פ): והנה הפי' הקא דמאי פליגי ר"נ דמר אמר גוקשה וכ"ש חמץ פ"י תערובות ומר אמר להיפוך דבאמת י"ל משקין היצאין ממנו אינו פמותן וכתב הכי' דשרי הנה רק בהנה דכתיבי בפירוש הא באלו דלא פתיבא בפירוש לא דאמרין הא

בְּעֶרְלָה ג"כ אינו יע"ש היטב והנה התוס' הקשה וכן בתשובת ח"צ דאמרין טעם פְּעִיקָר הנה מן התורה והנה לפי הך סברא לא קשה דבאמת הא אין הגעלה לא הנה רק מזה דהיינו חלב ונבילה וכחודש וערלה הא בלא"ה אינו נוהג בשל נכרי והנה התוס' הקשו דתערוכות מנ"ל לאסור הנאה אלמא דזה לא הוי פחמץ דגן גמור וא"כ באמת הקשה רש"י הא טעם פְּעִיקָר מן התורה אף באמת הא גבי פזית בכא"פ הוי גזירת הפתוב פחמץ בפסח דאינו חייב פרת מכי פל האנכל וכמ"ש הרב הכ"מ יענין שם היטב וא"כ ליפא למילף משקין היוצאין מחמץ גמור דחמץ גמור הוי פרת וא"כ לא הוי טעם פְּעִיקָר דמשקין היוצאין מהן אינן פמותן דהא אפילו אם הנה פ"י פזית בכא"פ מ"מ לא הנה ע"י תערוכות תערוכות פרת מפח מיעוט וא"כ לא הנה משקין היוצאין מהן אינו פמותן כמ"ש התוס' דמנ"ל דחמץ ע"י תערוכות אסור בהנאה אלמא דנחלק מחמץ דגן גמור ולא מצי למילף מני' ואם הנה אמרינן דמשקין היוצאין מהן פמותן וטעם פְּעִיקָר אסור מן התורה (י"ל דלא בטלה ברנפא מפח איסור עשה דגיעולי עכו"ם) וא"כ אפילו דהנה איסור עשה מ"מ איסורין אין מבטלין זא"ז (והנה מאי דמשמע בע"ז דגבי יין שפול בחומץ דהוי מקודם אינו מועיל ביטול ל"ד לכאן דהא איסור מעורר איסור ואין היתר מעורר איסור ועוד) ולוקה בפזית בכא"פ (על טעם אם משקין פמותן למלקות) (וא"כ פיון דרבינהו נוקשה) והנה בש"ס דפסחים מדמה שלא פדרף אכילתו למשקין היוצאין מהן וא"כ פיון דרבינהו נוקשה ממילא משקין היוצאין מהן פמותן אפילו למלקות וטעם פְּעִיקָר אסור וא"כ פיון דטעם פְּעִיקָר אסור עכ"פ בעשה ממילא לוקין דאיסורין אין מבטלין זא"ז (ואיסורין אין מבטלין זא"ז) ולמ"ד דתערוכות לא ילפינן מנוקשה הנה ה"פ דס"ל באמת דאם אכל פל פזית בכא"פ בטלה דעתו אצל פל אדם וא"כ לא משפחת דיהא חייב אם.

אכל בכל פזית בכא"פ אף לר"א הכי יליף דהא באמת לר"א ילפינן בחולין משקין פמותן ולא מזהירין מן הדין ובמה הצד אין מזהירין מן הדין אף בכאן הא פל לרבות וא"כ פיון דאמרינן דמשקין פאן פמותם מפח טעם פְּעִיקָר הא פנודאי (במין במינו בטל) וא"כ מוכח נוקשה נמי וכמו דמדמה שלא פדרף אכילתו למשקין היוצאין מהן והנה מ"ט לא אמר מנוקשה התערוכות דזה יותר מסתברא משום דקשה לו בפזית בכא"פ באמת אם אכל פל פזית בטלה דעתו אצל פל אדם וע"ז מייתי שפיר תניא פנומאי דקתני יכול יהא חייב פרת נקשה מנ"ל פרת פיון דלא פתיב רק לאו וע"כ צ"ל דהוי הטעם מפח איסורין אין מבטלין זה את זה ואכל פל פזית בכא"פ אלמא דלא אמרינן בטלה דעתו אצל פל אדם דאל"כ מהיכי תיתי דחייב פרת אף טעמא הוי משום דאמרינן איסורין אין מבטלין זה את זה וא"כ תיקשי לרבנן עכ"פ אתא פל לאיסור וממ"נ הוי אם אמרינן ננוקשה וא"כ ממילא הנה אסור תערוכות הא איסורין אין מבטלין זא"ז (והנה בע"ז דאיתא דכיון דהנה מקודם אינו מינו אע"ג דאח"פ הוי מנו בטל ל"ד לכאן משום דשם דהוי ע"י מינו והנה באמת נעשה הפל היתר פמו מבט' ועוד החילוק כמש"ל דאיסור מעורר איסור) וא"כ קשה על פותח הבבלי דיש בו פזית בכא"פ מחמץ דגן גמור והטעם אתא לזה דעכ"פ נהפך ההיתר להיות איסור מפח גיעולי עכו"ם ואם מוקי קרא ע"י תערוכות פשיטא דלוקין על תערוכות דכיון דאיסורין אין מבטלין זא"ז וע"כ צ"ל פחזקני' דלא תאכל לא משמע הנאה וא"כ שפיר נ"מ לענין הנאה ונקרא היתר ומבטל האיסור אף א"כ אמאי צריף שריפה דהא פיון דאין עובר בב"י ובב"י נכתבו התוס' משום דהוא

איסורי הנאה ולא בדיל מיני דאל"כ תקשי מתרומה טמאה דהנה הדין דמצי להשהות יע"ש בתקלה עצמו תנאי וא"כ צריף לומר כמ"ש התוס' לעיל דגבי גיד הנשה מקרי הנאה אכילה פיון דלא שיף גבי אכילה ה"נ גבי נוקשה ומש"ה אסור בהנאה ומשא"כ דמוקי ע"י תערובות וא"כ תקשי בקלב ובשאר איסורין ג"כ אסור המשקה ואעפ"כ מותר בהנאה אלא ע"כ דגרע שלא פדרף אכילתו ממשקין היוצאין וישפיר אמר תניא פנותי ומשא"כ לפי מה דפי' לאבני לעיל דהנה באמת על פזית בכא"פ נאסר ונעשה גבילה פל ההיתר וס"פ קודם שאכל לא נאסר מפח טעם פעיקר וישפיר הנה ההיתר ומוקי הקרא באמת רבנו על נוקשה וישפיר מתורץ הטור וגם הרי"ף ע"כ הלה פשיטת הטור ומש"ה פיון דנפסק דהוי סתם ואח"כ מחלוקת לעננו נוקשה ממילא הנה ה"ה לעננו תערובות ומש"ה לא פסק כר"א ודו"ק פסחים דף נ"ט ע"א תנו רבנו אין לה דבר שקודם לתמיד של שחר וכו'.

עד דמתניתין. והקשה המהרש"א מה פריף הש"ס והאיכא עולה.

ליקמיה ליה ביולדות או זב דליכא עיכובא כמ"ש תוס' ד"ה זה וכו' ונ"ל דהנה המשנה למלה מקשה על רש"י ד"ה מעלה ומלינה וכו' ולינה אינה פוסלת כדאמר בזבחים לד"ה דנא ירדו ע"כ מה עננו ירידה לעליה דרוב הפסולין אינו יורדין ואפ"ה לא יעלו עיי"ש.

ונ"ל לתרץ דהנה לכאורה קשה דהא הא דאמרינו אין לינה בראשו של מזבח. היינו משום דמדמינו לשולחן כדאיתא בזבחים דף פ"ז ע"א.

ועיי"ש בתוס' ד"ה לשולחן שהעלו ג' חלוקי דינים. והוא אם נמדד פהלכתו אינו נפסל בלינה אפילו שהו ימים רבים.

ואי נסדר שלא פהלכתו דהיינו באחד בשבת נמי אינו נפסל בלינה. וטעמא משום דכלי שרת אין מקדשין שלא בזמנו.

ואי פסדר בליל שבת דאינו מחוסר זמן אבל שלא פהלכתו נתקדש הלחם מהשולחן לעננו זה לפסול בלינה לפי הס"ד במנחות אי לאו דמשני דנעשה כמי שסדרו הקוף עיי"ש: ולפ"ז קשה דהא בנד"ד ההעלאת הפפירה למזבח לאחר התמיד שלא פהלכתו הוא.

ותפסל בלינה פמו אם סדר הלחם בליל שבת. דהא היום אסור להקריב משום עשה דהשקמה.

אלא למחר יהיה ראוי להקריב וא"כ דומה שפיר ללחם הפנים בליל שבת. ונ"ל ונקדים להבין דעת התוס' שם שכתבו שאם סדר לחם הפנים בליל שבת דהוי בזמנו.

דפסול בלינה והוא דבשקמא אם נסדר פהלכתו ובזמנו ביום השבת א"כ נעשה לחמי של שולחן כבד. ותו לא מפסלי בלינה.

אבל בנסדר בלינה אע"פ שהשולחן מקדשו דהא בזמנו נסדר. אבל פיון דנעשת שלא פמצינתה לא נעשה לחמי של שולחן (כדי שלא) נפסל בלינה א"ו ה"כא נפסל.

דהא אם תרצה לומר שלא תפסל בלינה ע"כ צריף אתה לומר מקודם שנעשה לחמי של שולחן ועיי"כ שנעשת לחמי של שולחן לא תפסל בלינה. אבל אם נימא דתפסול בלינה.

לא נעשת לחמי של שולחן. ולזאת פסול.

דאיך תעשה כלל מן הדין שאנו דנין בו. אם פסול בלינה לא נעשה כלל לחמי של שולחן. ולפ"ז י"ל דרש"י מתרץ קושיותי' הנ"ל וזאת פונותו דכיון דעכ"פ שעבר בכל יליו נעשת ע"כ לחמי של מזבח שלא ירד מטעם זה לא מפסל בלינה. ונחשב כאם סדר הלחם הפנים בשבת כיון דנעשת לחמי של שולחן דלא מפסלי בלינה ולא עשה עבירה למפרע ומש"ה רשאי להעלותם לכתחילה: וכיון שזכינו לזה מתורץ קושיות המהרש"א הנ"ל דכל דברינו אתי שפיר בחטאת שהבשר נאכל והאימורין נקרבו.

אבל בעולה שפולם כליל הדר קושיותנו הנ"ל דלא דמי לשולחן לדוכתיה והוא דהא קי"ל דאם אין בשר ואמורין אין דם. ותו קי"ל דכל היכא דאיכא פסול בשחיטה בנודאי אפילו אם עלה ירד ולפ"ז אפתי קשה בעולה דלפסל בלינה דהא נעשה שלא כמצותה וא"ל כמ"ש רש"י דכיון דאף דתפסלה בלינה מ"מ לא ירד זה אינו דאם תפסלה בלינה הרי כל הקרבן פסול.

ואין לנו שום דבר ממנו וא"כ נחשב הפסול הזה כאלו נמצא פסול בשחיטה. דהא בשעת שחיטה אנו יודעין כבר שלא תהיה הקרבן ראוי למידי.

וא"כ הדין דאף שעלה ירד. וכיון שדינו לירד לא נעשה לחמי של מזבח.

וקשה דלפסל בלינה. ולפ"ז דקוש' הש"ס והאיכא עולה היינו לר' פפא דאמר מעלה ומלינה ולדידי' אין לומר דמיירי ביולדת וזב.

דהא הוא אומר אפי' תימא בחטאת בהמה. ובזב ויולדת ליכא חטאת בהמה אלא חטאת עוף.

ומדוקדק בזה שבקוש' ראשונה של הש"ס דפרי' והאיכא עולה קאמר הש"ס בשלמא לר"פ היינו דמלין ובקוש' השני' והאיכא עולה ל"ק. והאיכא עולה.

ולפי הנ"ל אתי שפיר דבעולה ל"ל מעלה ומלינה: ולפ"ז מתורץ קוש' תוספות בע"ב ד"ה ולא עולת וכו' שהקשה לר"ע דדרש עולת שבת בשבתו דחלבי שבת קרבין בי"ט הא בלא"ה ידעינן מלא יליו לבקר זבח חג הפסח.

דע"כ איירי בי"ד שחל להיות בשבת עיי"ש ולפי הנ"ל אתי שפיר דלכאורה קשה מה פרי' הש"ס רמי לי' רב ספרא לרב וכו'. דהא התרגום מתרגם לא יליו לבר מטבחא והיינו כמ"ד מעלה ומלינה בראשו של מזבח וא"כ נימא הכי לא יליו למטה ממזבח אלא קודם עלות השחר תעלה לראשו של מזבח והתם אינו נפסל בלינה.

אמנם לפי מ"ש למעלה אתי שפיר דטעמא דלא מפסל בלינה משום דהדין דאע"פ דפסול בלינה אם עלה לא ירד אבל בי"ט קי"ל דהפסולין בי"ט (כמ"ש המשנה למלה) ירדו (וא"כ) א"כ אם תפסל בלינה יהי הדין שיירדו וא"כ דלח נעשת לחמי של מזבח הדין נותן לפסל בלינה כמו שכתבתי ולזאת צרי' המתרץ לשנויי כדשנינו.

ולפ"ז מתורץ קוש' התוס' הנ"ל דלכאורה קשה ל"ל לר"ע קרא דחלבי שבת קרבין בי"ט דהא בפוגיא דעל' בריש יבמות שקלילן וטרינון ללמוד מני' דעשה דוחה ל"ת

ומתרגן משום דתדיר ושאר סברות עכ"פ כיון דמצינו בהך קרבנות שדוחה שבת למה לא ידחה יו"ט וע"כ צ"ל דהא דדחי שבת משום דחביבה מצוה בשעתה.

אבל אם עבר זמנו למה ידחה י"ט הא אפשר להמתין עד החול כה הוי ס"ד לזאת אתי קרא ללמוד דדוחה אפילו י"ט. ולפ"ז יש לומר אי לאו דכתב רחמנא עולת שבת דחלבי שבת קריבין ביו"ט מלא ילין זבח חג הפסח הוי ס"ד פקושיות הנ"ל דהפ"ל הוא שיעלה בראשו של מזבח קודם עלות השחר ואין לומר כמ"ש כיון דמן הדין עלה ירד נפסל בלינה אף בראשו של מזבח ז"א דלמה ירד משום קדושת יום טוב קשה יבא עשה וידחה ל"ת וא"ל כמ"ש דאפשר למחר דהא אם תפסלה השתא תו לא תזי דאם תניח הקרבן על המזבח עד הלילה א"כ יהא הלנתם לילה ויום שלם דהוי נודאי שלא בזמנו דבונדאי אף שעלה ירד דהא אין המזבח מקדשו כלל וא"כ דאי אפשר להמתין אם נימא דפסול בלינה דוחה י"ט.

א"כ ממ"נ הוי לחמו של מזבח אם תפסלה בלינה א"כ דוחה י"ט ונעשית בונדאי לחמו של מזבח ואי לא תפסלה בלינה בונדאי נעשית לחמי של מזבח ואפתי לא ידעינו דחלבי שבת קריבין ביו"ט לזאת צריך קרא דעולת שבת דחלבי שבת קריבין ביו"ט אעפ"י שנקראת בונדאי לחמי של מזבח דהיינו או אברים שגשגארו מעולת מוסף או מעולת תמיד של בין הערבניים והעלן למזבח קודם לילה פדיו ובזמנו ואפ"ה דוחה י"ט ודו"ק: ואם יתעקש אדם וישיב לסברא הנ"ל שהקשיתי שאינו דומה לשולחן דהוי כמו שנקרב שלא כמצותו ממה שכתבו תוס' במנחות דף נ"א ע"א בד"ה אפי לה וי"ל שפקשים על מה דפריך הש"ס לקמן דף צ"ה דלפסל שתי הלחם בתנור ביום ו' דהא קיי"ל דכלי שרת אין מקדש שלא בזמנו תירצו כיון דאי אפשר בענין אחר הוי כזמנו.

אעפ"י שאינו דומה זה לזה כמו שייבין המבחוץ מכל מקום יש להשיב דהרמב"ם הוכיח מסוגיא זו כסברתו שם דס"ל באמת דנאפת בפנים והתנור מקדשו ותמהו שם המפורשים שהוא נגר הש"ס דשם דף צ"ה.

ולפי הנ"ל אתי שפיר כיון דמוכח מסוגיא דהכא דאעפ"י שאי אפשר בענין אחר הוי שלא בזמנו א"כ ה"ה תנור נמי וא"כ לא מקדשו ודו"ק: ר"ב בעזה"י במסכת ר"ה מסכת ר"ה דף ל' ע"ב ומסכת מנחות דף ס"ח ע"ב תוס' בד"ה בשטת ר"י אמרה ותימא מנלן לר"י ור"ל דפליגי שום תנא עלי דר"י וכו' וע"ק דממ"נ מקודם הוי ס"ל דלא מוכח ממתניתין דרק בזמן שבת המקדש קיים אין האיר המזרח מתיר והוי ק ה לי ותירץ דגם באין בה"מ קיים אין האיר המזרח מתיר וא"כ הוי קשיא יותר חזקה וי"ל משום דהנה הרמב"ם פתב לשון המתניתין כל קרבנות הצבור והיחיד באין מן הקדש ומן הישן חוץ מן העומר ושתי הלחם וכתב דבשתי הלחם בדיעבד פשר והנה הלשון משמע דבדיעבד פסול דכן מוכח הלשון מדמוכח הש"ס מינה.

וי"ל דהכי דייק הש"ס משים דבמתניתין דלקמן קתני אין מביאין מבית השלחין ואם הביא פשר. ולכאורה קשה דהא התוס' ב"ד ע"א בד"ה שומרי ספיחים בשביעית וא"ת הא לרע"ק בענין ממשקה ישראל.

ותירצו התוס' דבשאר שנים נמי לאו ממשקה ישראל. והנה ביבמות בדרף ל"ב איתא שם פלוגתא דאמרינן דאיסור שבת הותרה רק לכהן אבל לזר קאי באיסור שבת וא"כ אם התירה לא הותרה רק בשביל מצותו בכהן דהוי הדין דהואיל לכתחילה הוי מצותו בכהן דיביא מן החדש וא"כ פשהיא מביא מאי דלכתחילה אינו רשאי ק לכתחילה דהיינו מבית השלחין ומבית עמקים וא"כ לא הותרה התורה מאי דאסור משום ממשקה ישראל דכיון דלא עביד כדן דלכתחילה דיהא שנייה מצוותו בכהן דלכתחילה צריף להביא מן החדש דכיון דבאמת לכתחילה אין מביאין מבית השלחין ועמקים וא"כ הוי כמו שם לענין זר דלא הותרה שבת וא"כ בדיעבד אינו יוצא מכל ממשקה ישראל ומש"ה שפיר מוכח דגבי עומר פסול בדיעבד אפילו מן הישן דאל"כ קשה הא קתני לקמן דאין מביאין מבית השלחין ועמקים וא"כ ע"כ איירי מן החדש דמן הישן בלא"ה אינו מביא לכתחילה אפילו משאר מקומות וא"כ אם נימא דבדיעבד פשר גבי עומר קשה דכיון דקתני בכאן דלכתחילה אינו מביא מן הישן וא"כ סיפא דאין מביאין מבית השלחין ועמקים ע"כ איירי בחדש קשה א"כ ליפסול מכל דכיון דלא שנייה ממשקה ישראל דכיון דלא הוי ממשקה ישראל ואמאי קתני סתמא דאם הביא פשר דמשמע אפילו הי' לו מן הישן משל שאר מקומות אלא ע"כ דס"ל לתנא דמתניתין דגם בדיעבד פסול ישן גבי עומר וא"כ שפיר הותרה מכל דהוי מצותו בכהן דאי מן השלחין הוי רק לכתחילה ומן הישן אפילו בדיעבד הוי פסול וא"כ מתורץ הרמב"ם אף למאן דס"ל באמת דרק לכתחילה אין מביא מן הישן גבי עומר וא"כ לכאורה באמת קשה אמאי הוי בדיעבד פשר וא"כ ע"כ י"ל הכי דבמנחות בדרף ה' כי בעיון למילף שם ק"ו איתא שם מליקה תוכיח ופריף שם מה למליקה שכן קדושתה אוסרתה ופירשו התוס' שם דקדושתה גורמת דהוי מליקה ורש"י פ"א וכו' וא"כ הקא אם ס"ל דבעינין שאין בה"מ קנים האיר המזרח מחיר וא"כ ע"י דהוי הך התבואה קודש עי"ז נאסר דאם לא הוי קדש והוי כמו בזמן שאין בה"מ קנים וא"כ ל"ק מכל דהוי ממשקה ישראל דממ"נ אם נימא דאין ראוי להביא קרבן הוי שרי רק דע"י קדושתה עי"ז נאסר וא"כ ל"ק מכל ממשקה ישראל אף אם אמרינן דאין חילוק בין בזמן שבה"מ קנים לאין בה"מ קנים וא"כ ע"כ צ"ל באמת דתמיד האיר המזרח מתיר שפיר הוי משקה ישראל דזה עד הביאכם הוי למצוה בעלמא.

וא"כ זה באמת הפי' דלא תקשי לר"י ור"ל דס"ל האיר המזרח מתיר ממתניתין דבאמת הם פליגי אף הך תנא דס"ל דלכתחילה רק אין מביאין מן הישן ובדיעבד פשר וא"כ מוכרח דס"ל האיר המזרח מחיר דאל"כ הוי פסול מן השלחין ומבית העמקים מכל דלא הוי ממשקה ישראל ולא שנייה דהוי מצותו בכהן.

אף י"ל דלמא בזמן שאין בה"מ קנים האמת דהאיר המזרח מתיר וא"כ שפיר שנייה קדושתה אוסרתה דלולי הקדושה הוי פאין בה"מ קנים ע"ז אמר דבאמת כר"י ס"ל וא"כ אין חילוק בין בזמן שבה"מ קנים לאין בה"מ קנים וא"כ לא שנייה זו הסברא דקדושתה אוסרתה אלא ע"כ דס"ל להך חנא דס"ל דבדיעבד פשר מן הישן דהאיר המזרח מתיר ולא שנייה ממשקה ישראל ושפיר מתורץ קושיות התוס' וגם הקושיא השני' הג"ל: ב והנה י"ל אהך דינא דקתני אין מביאין מבית השלחין ואם הביא פשר קשה דא"כ יהי פסול מכל דהא בעינן ממשקה ישראל ובעומד לא הוי ממשקה דהא אסור להדיוט וא"ל כמ"ש התוס' דמצותו בכהן ד"ל דאי אפשר בענין אחר הא להך מ"ד דס"ל דאם הביא

מדאשטקד פֿשר וא"כ לא הוי מצותו רק מפת לכתחלה וכינן דגם השתא לא עביד מאי דמצנה לכתחלה פסול אף לפמ"ש המהרש"א ביבמות גבי זר הוי א"ש דכינן דעדיין הא קיטר להביא מדהשתא וא"כ פינן דעדיין הותרה הותרה אפילו בענין דלא הוי מצנה פן אף אם אמרינן דאין רשאי לקצור ביום הוי קשה אף י"ל דבהמות להך מ"ד אינו פֿשר בדיעבד רק מדאשטקד וא"כ שפיר הוי מקום שאי אתה מביא אפילו בדיעבד ואין צ"ל דס"ל פסברת התוספת דכינן דלכתחלה אינו מביא והנה י"ל לפ"ז דברי הרמב"ם דפסק פלשון המתניתין וכתב דבשתי הלחם בדיעבד פֿשר.

וי"ל דה"פ משום דבאמת פינן דקתני דלכתחלה אין מביאין מן הישן ובסיפא קתני אין מביאין מבית השלחין וקאי נמי על עומר יע"ש בחי' קשה דע"כ איירי בחדש דבישן בלא"ה לכתחלה אינו רשאי קשה ואמאי הוי פֿשר בדיעבד בעומר ת"ל הא לא הוי ממשקה ישראל וא"ל כמ"ש התוס' דמצותו בכף דהיינו לכתחלה קשה הא בכאן הוי לכתחלה אינו רשאי לעשות פן א"ו דבדיעבד ג"כ פסול ומתוך א קושיות הכ"מ על הרמב"ם שפיר: ג והנה אם נימא דהא היכא דחייב באחריות שפיר מקרי שְלו וא"כ מ"ם אינו פטור מתרומות מעשרות דאם הקדיש לגבוה דהא ח"ב באחריות.

והנה איתא בפסחים גבי עיפה ובכור דכתבו דכינן דהוי מתחלה שְלו ועדיין הוי חייב באחריות ומיקרי שְלו ע"ש והנה בלא"ה מקרי שְלו דהא יכול לפדות שנה מאה מנה בפרוטה אף זאת לא הוי רק בעלים וכמו דאיתא בשטה מקובצת לב"מ וא"כ מקרי שְלו וכמו דאיתא בבכורות גבי פטר חמור דכינן דביני וביני הוי שְלו מש"ה מקרי ברשותו יע"ש ואף דהא הדין דהמקדיש תמימין לְדַק הבית אינו יוצא מידי מַזְבַּח לעולם וא"כ תו אינו ראוי לפרות אף דכינן דלכתחלה א נו רשאי להקריב מיד תו שפיר ראוי לפדיון וא"כ שפיר נ"מ דמאי דלכתחלה אינו רשאי להביא חייב בתרומות ומעשרות וא"כ גם בדיעבד פסול משום משקה ישראל דכינן דלא נטל מינה תרומה ומעשרות.

ובזה אפֿשר י"ל קצת קו' הפ"י בר"ה דמקשה שם ליהני ר"ה לשתי הלחם והקשה הפ"י הא אם הביא בדיעבד פֿשר: גם לענין איסור שביעית דכתבו התוס' במנחות בדרף פ"ד ע"א בתוס' ד"ה שומרי ספחים וכו' דלא הוי קצירך לענין שביעית דהוי דהקדש ואז הוי חייבין באחריות.

וא"כ לא מיקרי הקדש וא"כ אסור וא"כ לא אפסדי להקדש פנוס ומש"ה פטור מאחריות ובהה"פ מיושב וכעין זה כתב בס' אבן העזר בפסחים דף ק"ט ע"א יע"ש והנה ה והנה ה"פ בש"ס מפת אין מביאין מבית השלחין וכדלעיל אף אם אמרינן דגם בזמן שבה"מ קנים האיר המזרח מתיר וא"כ ל"ק ואף הסוגיא קאי לרב ושמואל דבזמן שבה"מ קנים הוי דוקא עומר מתיר פריף שפיר דהא מוקי התקין ר"י בן זכאי כמ"ד דאין האיר המזרח מתיר אף הרמב"ם דפסק דלא כר"י ור"ל דבזמן שבה"מ הוי קנים ושביעית במהרה בימינו נמי האיר מזרח מתיר רק פרב ושמואל פֿרק עשירי מהלכות מ"א ולכאורה באמת קשה אמאי לא פסק כר"י נגד רב ושמואל אף מדסתם הש"ס קאי אליבא דס"ל ומש"ה פסק פן הרמב"ם אף זה דוקא בעומר מוכח פן אף לא בשתי הלחם והוי פתירץ הלה"מ רק דהלה"מ נשאר בקושיא ממ"נ אם מוכח מהך לשון גם הא על שתי לחם קשה ואם לא

מוכח גם על עומך לא מוכח פן ולפמ"ש לעיל מתורץ: והנה י"ל קושיות הפ"י במסכת ראש השנה לפ"ז דהקשה מאי מקשה הש"ס ליתני ר"ה לשתי הלחם דהא בדיעבד פשר.

וי"ל דהא התוס' מקשים במנחות האיה מביאין מן המשומר דהא בעינן ממשקה ישראל וכתבו התוס' דמנחתו בקד ואכמ"ל: והנה באמת מה דתירצו התוס' דגם בלא"ה בעומך לא הוי ממשקה ישראל פל השנים למ"ד דאין המנח מתיר בזמן שבה"מ קנים.

וא"כ הוי הפי דאין איסור שביעית חל על איסור חדש דהוי מקודם שגשמתמר אף אם אמרינן דהאיר המנח מתיר אפילו בזמן שבה"מ קנים הוי שפיר קשה הא בעינן ממשקה ישראל. ואף אם אמרינן דבזמן שבה"מ קנים אסורה אף בזמן שאין בה"מ קנים שיבנה במהרה בימינו שרי אזי לא קשה דהוי קדושתם אוסרתה ומשא"כ אם רמא דהא אפי' בזמן שאין בה"מ קנים שיבנה במהרה בימינו נמי אסרה: וכלל דמלתא אם בזמן שבה"מ קנים אסורה הא לא"ה שרי הוי קדושתה אוסרתה ומשא"כ אם נימא דאין בה"מ קנים נמי אסורה אזי אין קדושתה אוסרתה ונמצא דמביא ראי' דבזמן שבה"מ קנים אין מתיר האיר המנח וא"כ קשה קושיות המ"ל ולא שינוי חי' הג"ל דהוי אסורה דהא אין איסור חל על איסור א"ו דליכא איסורא אף א"ל דהוי קדושתה אוסרתה אף דכיון דהוי ממ"נ מאן דס"ל אסורה בזמן שאין בה"מ קנים ולא הוי קדושתה אוסרתה א"ו דשרי אף אם נימא דמצי להביא מדאשפתד ולא שינוי קדושתה אוסרתה אף אם אמרינן דבשל גוים אינו נוהג חדש וה"נ בשל הפקר וא"כ אתיא בבת אחת ולא שינוי דאין חל.

והנה י"ל על קושיות הפ"י בר"ה דנ"מ אם הוי מצוה שלא להביא קודם לשתי הלחם דה"פ פלי שרת אין מקדשה אלא בזמנה דמצוה לכתחלה בעי"ט אף בנדאי חביבה מצוה בשעתה ושפיר נ"מ להך מלתא הרמב"ם פסק בהלכות שופר פרק א' דן ג' שופר של גזלינא שאין המצוה אלא בשמעת קול וכו' וכן שופר של ע לה לא יתקע ואם תקע יצא בה שאין דין מעילה בקול וא"ת הלא נהנה בשמיעת הקול מצות לאו ליהנות נתנו.

והקשה הלח"מ דהא בש"ס איתא שיפר של עולה יצא דכיון דמעל יצא לחולין והלא קול אין בו דין מעילה ורבא נמי לא אקשה אלא אימת מעל וי"ל משום דהנה התוס' מקשים אמר רב יהודא בשופר של פ"א לא יתקע ואם תקע יצא ותימא מ"ש משופר של שלמים לר"י לא יצא.

והנה התוס' בחולין כתבו להך גירסא דגריס ר"י קשה ל"ל למימר דבשופר של עיר הגדחת לא יצא מפי דכתית מכתת שיעורך. ת"ל דהא רב יהודא ס"ל מצות ליהנות ניתנו נהוי דאיירי בשופר של ע"א לאפר בטול.

אף י"ל משום דהנה באמת סגי דלר"י מצות ליהנות נתנו ומאי הוי וי"ל דהוי הפי ומש"ה לא יצא דהוי מצוה הבאה בעבירה דלא אפשר לצאת בלי עבירה. אף הפ"י כתב דמשנ"ה ביו"ט שני לא שינוי מצוה הבאה בעבירה משום דהא ל"ח רק היכא דאי אפשר לצאת.

בלי עבירה. ומשא"כביו"ט שני דהא מצי לצאת בלי הגזל העבירה שעשה רק דנהוי שואל שלא מדעת.

והנה הדין בפסחים דאפשר ולא קא מכונן שרי לר"ש וא"כ אם נימא דמצות אין צריכות פנונה וא"כ אפשר לצאת בלי עבירה דלא יכנון לצאת ולחד דעה אפילו אם פינון דווקא שלא לצאת יצא.

אף בסתמא בנדאי יצא וא"כ אפשר לצאת בלתי העבירה. אף אם נימא דמצות צריכות פנונה לא קשה.

אף הב"י כתב בדעת הרמב"ם דהיכא דלא ידע שהוה יו"ט שפיר יצא אפילו למ"ד מצות צריכות פנונה דהא עיקר אמאי לא פינון ומשא"כ פשוטו שהוא חול לא שייך זאת וא"כ בכאן לכ"ע יצא דהא לא מצי לכנון דאם הוי מכונן הוי מצוה הבאה בעבירה.

ולא הוי יצא וא"כ לכ"פ יצא בסתם. ובזה מתורץ קושיות התוס' דהקשה אמאי לא מקשה ממתניתין דלולב לא יצא ומייתי מבבביתא ותירצו התוס' הואיל דבבביתא איתא שופר גם כן ובהך בבביתא שמביא קידם איתא גם כן שופר ולולב והקשה המהרש"א ובספר פפות סמרים והיא גפא תיקשי.

מקודם אמאי מביא הך בבביתא לח מייתי מתניתין דלולב אף באמת י"ל משום דהנה באמת תיקשי מאי ופריה על רבא דאמר שם גבי עפר אם פיסה בעפר עיר הנדחת. דבאמת הא רוצה בקיומו הוא ג"כ אסור וכתב הפר"ח דדוקא בע"א הוי הך הדין.

משום דצריף לאבדה דוקא. ומ"ה בשופר ולולב לא יצא משום דהוי מצוה הבאה בעבירה הואיל דרוצה בקיומו הוי אסור ומשא"כ בעפר עיר הנדחת דכבר נעשה עפר ותו אין צריף יותר לאבדה וא"כ לא שייך רוצה בקיומו.

אף באמת מקשה שפר דהא בלא"ה קשה האיך שייך מצוה הבאה בעבירה דהא אפשר למעבד בהיתרא דלא יכנון וכמש"ל. אף באמת פסוק ריש' אסור ומשא"כ אם האסור הוא משום רוצה בקיומו וא"כ באמת האיך דלא פינון לא שייך רוצה בקיומו.

וא"כ בנדאי שרי וא"כ אמאי אינו יוצא ומשא"כ בלולב ל"ק דהא באמת ניהו דלא יכנון מ"מ הא אינו יוצא ביו"ט הראשון רק אם פינון לזכות וא"כ ממ"נ בשעשה שפינון הוי רוצה בקיומו של אסור וא"כ אי אפשר לצאת בלחי עבירה וא"כ לא קשה מלולב.

וכן הא דמקשה מבבביתא דלולב הוי הפי' דקתני שופר ולולב בבביתא ובבביתא וא"כ פינון דבלולב הוי הפי' דלא יצא הוי שופר גם כן וקשה משופר ומש"ה משני דגם בלולב הוי הדין כן דיצא והקשו התוס' אמאי בתר הכי לא מייתי מתניתין וע"ז מתרצים התוס' שפיר דהואיל דבהך בבביתא גופא קתני שופר גם כן.

ומתורץ שפיר קושיות המהרש"א והפפות סמרים הנ"ל. ובזה מיושב ג"כ דהא המל"מ כתב דאם הפסיד אתרוג גופא דצריף לשלם אתרוג היפה.

משום דיכול למוכרו למצוה וא"כ זה מקרי ג"כ הנאה דהוי צריף דצריף לשלם ולפמ"ש מתורץ דבאמת הא דאסור להשתפר באיסורי הנאה הוי רק מדרבנן ובדרבנן לא אסור פסיק ריש' לחד דיעה אע"ג דישראל עושה.

וא"כ לא הוי מצוה הבאה בעבירה משום דהוי מצי לעשות בהיתרא שלא באיסורא. וא"כ פינון דמשפחת המצוה לצאת שלא באיסורא לא שייך מצוה הבאה בעבירה וא"כ

שפיר מתו הרמב"ם משום דבאמת הפלוגתא דר"י ורבא דהוי עכ"פ בעולה הוי משום דהוי עכ"פ איסור דרבנן בקול ואם פן אם מצנת ליהנות נתנו והוי מצנה הבאה בעבירה וקשה דהא משפחת דיהא יוצא בלא עבירה דהיגו דלא פיגו.

ואף אפילו אם מצות צריכות פנונה מ"מ הוי דוקא בשמיעה אבל בזה דעשה מעשה אין צריכה פנונה (ועיין לקמן בד"ה והנה התוס' כתבו בסופה) דהא תוקע בכאן בעצמו ואף דע"ז י"ל משום דאיכא עוד טעמא דחמר רבא כל מלתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני ואפילו באסור דרבנן.

ומש"ה לא יצא וא"כ מש"ה הוי ס"ל לר"י דשפיר מעל ומשני דלא שינו דהוי קול בעלמא משים דבאמת הוי הפירוש אע"ג דתקע בעצמו מ"מ הא מצי לצאת בשמיעה ומשא"כ בכאן הא בשמיעה לא הוי יוצא משום דהוי מצנה הבאה בעבירה.

וא"ל דהוי מצי לצאת שלא בעבודה דהוי בסתם שלא בכנונה הא אם הוי שמיעה לחוד הוי בעי פנונה וא"כ ע"כ הוי הא דיוצא הוי מפח דחקע בעצמו ועשה מעשה וא"כ שפיר מעל וא"כ לא קשה מפח כל מלחא דאמר רחמנא לא תעביד פיגו דבאמת עי"ז יצא מקודם והוי פמו דמהני במקר מפח דיצא הקדש לחולין ונקנה המקח ה"נ בכאן פן הוי סברת ר"י ורבא אמר דבאמת הא דמהני שם במקח דהוי גזירת הכתוב דכיון דבדעתו לצאת מרשות לרשות וכמו דאיתא בתוס' דב"מ דף צ"ט צא לחולין וכיון דיצא לחולין ממילא נקנה המקח לאסר שיצא לחולין ומשא"כ בכאן אימת יצא לחולין לאסר התקיעה ואי אפשר לצאת וא"ש במאי דהוי סבר רב יהודא ומקשה רבא שפיר.

והרמב"ם הא פסק מצות לאו ליהנות נתנו ואזי אין צריך לומר הו סברא מפח דהוי יצא שלא בכנונה והוי דוקא ע"י מעשה דתקיעה ומש"ה הוי מצי לצאת בשמיעה והוי קול ובקול ליבא מעילה ומתורץ שפיר הרמב"ם הנ"ל.

ובזה מיושב גושיות התוס' על הא דאר"י בשופר של פ"א יצא. וי"ל דבאמת הא לא שינו מצנה הבאה בעבירה דאפשר לצאת שלא בכנונה.

אף דהוי פסיק ריש' אף בדרבנן לא איכפת לי פסיק וא"כ שם בשופר של בקדש ס"ל לר"י דהוי מדאוריית' וכתירוץ הלח"מ ומשא"כ בכאן דהא אם אמרינן דבאמת דשברים ממילא שרי רק דגזירה דלמא אגבה ונהדר וא"כ פיגו דהוי רק מדרבנן ובדרבנן פסיק ריש' שרי וא"כ שפיר מועיל שלא בכנונה וא"כ פיגו דיכול לעשות ולצאת שלא בכנונה מש"ה יצא.

והנה הא דאמר בעיר הגדחת מ"ט מכתת שיעור' והנה צריך מש"ה לומר פן דנ"מ אם רצה לצאת בשמיעה ושמיעה הוי אפשר רק מדרבנן ומתורץ גושיות התוס' הנ"ל. (ובזה מיושב הרמב"ם דכתב גבי ציצית אינו יוצא בצמר של ע"א הוי הפי' משום דהוי עכ"פ איכא איסורא דרבנן ולא שינו לומר דלא פיגו).

והנה מיושב הרמב"ם בהלכות לולב דכתב דווקא באשירה אינו יוצא ולא חילק בין אשירה דישראל לנכרי בכולן אין יוצא ובלולב לא חילק ג"כ בין ישראל לנכרי. וכתב

בְּכוֹלֵן דְּיוֹצָא (וּבְלוֹלֵב פְּתַב בְּכוֹלֵן דְּיוֹצָא) וי"ל דְּהַנְּה אִיתָא אַבְעֵי' בַּע"א דָּר ג' ע"א גְּבִי
אִם בְּטָלָה לְתַקְרוּבַת ע"א דָּאִין לָהּ בְּיִטוּל אִם מְהֵנִי בְּיִטְלָה לְעַנְנֵי טוֹמְאָה.

אֵע"ג דְּתַקְרוּבַת פ"א אִין לָהּ בְּיִטוּל אִין בְּיִטוּל לְאִסוּר דְּאוּרֵייתָא אַבְל לְטוֹמְאָה דְּרַבְּנֵי
אַפְשָׁר דְּמְהֵנִי בְּיִטוּל וְאִיתָא בְּתִיקוּ וְהַנְּה בְּסִפְיָא דְּרַבְּנֵי ק"ל לְקוּלָּא וְא"כ בְּאַמַּת הָוִי
אִסוּרָא מִפְּתַח דְּרוּצָה בְּקִיּוּמוֹ וְאִסוּר בְּכָל אִסוּרֵי הַנְּנָאָה לְחַד דְּיַעֲזָה וְא"כ הָוִי מְצוּהַּ הַבְּאָה
בְּעַבְרָה כַּמֶּש"ל יַעֲשֵׂה"ה.

אַף דְּאַפְשָׁר שְׂלָא יִכְנוּן. אַף דְּקָשָׁה הָא צְרִיף לְזַכּוֹת בּוּ.

וְא"כ אִם נִימָא דְּיִשְׂרָאֵל יְהֵא מְצִי לְבַטֵּל וְא"כ שְׁפִיר מְצִי לְזַכּוֹת בּוּ לְאַחַר שְׁשִׁיבּוֹר בְּשַׁעַת
מַעֲשֵׂה הַגְּבִיָּה דְּיִזְכָּה לְאַחַר שְׁשִׁיבּוֹר רוּצָה לְזַכּוֹת בּוּ מְהַשְׁתָּא לְאַחַר שְׁשִׁיבּוֹר אַף דְּלֹא מְהֵנִי
בְּיִטוּל יִשְׂרָאֵל לֹא מְצִי לְבַטֵּל אַף אִם אִמְרִינִין דְּשִׁבְרִים מְמִילָא בְּטֵל וְא"כ אִמְאִי אִין
יִשְׂרָאֵל יְכוּל לְבַטֵּל וְע"כ צ"ל מִפְּתַח גְּזִירָה דְּלִמָּא אַגְבָּהּ יִשְׂרָאֵל מַעֲשֵׂה פ"א שְׂל יִשְׂרָאֵל.

וְשְׂל יִשְׂרָאֵל אִין לָהּ בְּיִטוּל אוֹ דְּשִׁבְרִים מְמִילָא לֹא בְּטָלָה וְכ"פ הַרְמַב"ם דְּשִׁבְרִים מְמִילָא
לֹא בְּטֵלוּ. אַף דְּכַתְּבַת הַב"י בְּשֵׁם הַרְמַב"ן הִיכָא דְּנִשְׁתַּבְּרָה עֵיקַר ע"א בְּטָלָה מְמִילָא אוֹ
שִׁבְרִים שְׂל שִׁבְרִים יַעֲשֵׂה"ה.

וְא"כ שְׁפִיר מְשַׁפְּחַת דְּיִזְכָּה בְּשִׁבִיל אַח"כ דְּיִשְׁפּוֹר וְא"כ הוּא א נּו רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ רַק לְאַחַר
שְׁשִׁיבּוֹר גַּם הָעֵיקַר וְאִזְ הַשִּׁבְרִים מְמִילָא שְׂרִי וְא"כ לֹא עֲשֵׂה א אִסוּר. אַף הַגְּזֵרָה שְׁגוּרוֹ
חֻכְמִים דְּלֹא מְהֵנִי בְּיִטוּל עַכ"פ בְּדְרַבְּנֵי מְהֵנִי בְּיִטוּל כְּמוֹ דְּאַיְבָעָא דְּלַעֲיִל דְּאִיתָא בַּע"א
נ"ב יַעֲשֵׂה הֵיטֵב.

וְא"כ לֹא הָוִי עַבְרָה דְּרוּצָה בְּקִיּוּמוֹ דְּגְבִי דְּהָוִי יִשְׂרָאֵל לְעַנְנֵי אִסוּר דְּרַבְּנֵי מְהֵנִי בְּיִטוּל רַק
דְּהָוִי שְׁבֵר לְעֵיקַר וְדְלֹא נִשְׂאֵר הָעֵיקַר הָא אִם נִשְׂאֵר הָעֵיקַר בְּלֹא"ה יִשְׂרָאֵל לֹא מְצִי לְבַטֵּל
וְשֵׁם בַּפ"א אִינְרִי דְּנִכְרִי מְבַטֵּל וְהָא רֵא"י דְּאָמַר בַּע"א לֹא תִבְעֵי לָהּ דְּמְהֵנִי בְּיִטוּל וְזֵה
דְּנִקָּא בְּנִכְרִי דְּיִשְׂרָאֵל לֹא מְצִי לְבַטֵּל וְמִש"ה בְּלוּלֵב שְׁפִיר יִצָּא אַפְּלוֹ בַּע"א שְׂל יִשְׂרָאֵל
מִפְּתַח כְּפִתוּמֵי מְכַתַּת שְׁיַעוּרָא דְּלֹא שִׁיף בְּיִשְׂרָאֵל וְכַתִּי' הַכּוֹפּוֹת תְּמָרִים דְּכִינּוּן דְּאִין צְרִיף
שְׁרִיפָה בְּשְׂל יִשְׂרָאֵל רַק גְּנִיזָה לֹא שִׁיף כְּפִתוּמָא מְכַתַּת שְׁעִירָא.

וְכַקְוֵן הַתּוֹס' בְּיַבְמוֹת וְהָוִי מְצוּהַּ הַבְּאָה בְּעַבְרָה לֹא שִׁיף כִּינּוּן דְּאַפְשָׁר שְׂלָא בְּכוּנוּהַּ וְאֵע"ג
דְּהַרְמַב"ם פְּסֻק כַּמ"ד מְצוּוֹת צְרִיכוֹת כְּנוּנָה בְּכָאן כ"ע מוֹדוֹ מְשׁוּם דְּלֹא יְכוּל לְכוּנוּן מְשִׁים
דְּאִם יִכְיִין לֹא יִצָּא וְכַמֶּש"ל לְעֵיל יַעֲשֵׂה"ה.

וְא"כ כִּינּוּן דַּעַכ"פ מְשַׁפְּחַת בְּזֵה דְּהָוִי שְׂלָא בְּעַבְרָה וְיִצָּא לֹא הָוִי מְצוּהַּ הַבְּאָה בְּעַבְרָה וְיִצָּא
הַשְׁתָּא גַּם כֵּן וְא"ל הָאִיף יִזְכָּה דְּבַעֲי זַכִּי' וְא"כ הָוִי רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ י"ל דְּמְשַׁפְּחַת שְׁיִזְכָּה
אַחַר ש בְּטֵל וְיַעֲשֵׂה שִׁבְרִים דְּלֹא יְהֵא נִשְׂאֵר אַפְּלוֹ עֵיקַר וְיַמְהַשְׁתָּא הַגְּבִיָּה שְׁיִזְכָּה בְּעַת
הַהִיא וְא"כ עֵיקַר רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ הָוִי לְאַחַר הַפְּתַח הַהוּא וְלַעֲנֵי אִסוּר דְּרַבְּנֵי שְׁפִיר מְהֵנִי
בְּיִטוּל אַפְּ לוֹ בְּשְׂל יִשְׂרָאֵל וְמִש"ה פְּתַב הַרְמַב"ם דְּבְלוּלֵב יִצָּא וְלֹא חוּלֵק בֵּין יִשְׂרָאֵל
לְנִכְרִי כְּלָל וְמִש"א כַּ בְּאַשְׁרֵיהּ דְּהָא לֹא שִׁיף דְּבְיִטְלָה לְעֵיקַר דְּהָא כְּלָ מְעַט וְיַמְעַט גְּדוּל
וְלֹא הָוִי עֵיקַר רַק כְּלָ מְעַט וְיַמְעַט הָוִי בַּפ"ע הָעֵיקַר וְא"כ לֹא שִׁיף דְּשִׁבְרִים מְמִילָא בְּטֵל
וְיִשְׂרָאֵל לֹא מְצִי לְבַטֵּל וְמִש"ה אִין יוֹצָא בְּשְׂל אִשְׁרָה וְבִין דְּעַכּוֹ"ם ג"כ מְשׁוּם דְּהָא עַכ"פ
רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ וְא"ל דְּהָוִי שְׂלָא בְּכוּנוּהַּ קָשָׁה הָא בְּעֵי זַכִּי' וְא"ל ד זְכָה לְאַחַר שְׁנַעֲשֵׂה

שְׁבָרִים הָא יִשְׂרָאֵל לֹא מְצִי לְבַטֵּל רַק אִם עֵינֵקֵר וְנִשְׁבֵּר וּבְאִשׁ רַה לֹא שִׁינֵק עֵינֵקֵר דְּלִיפֵא
כָּלֵל חִילּוּק וּמַת רַץ שְׁפִיר הֶרְמֵב"ם הַגְּ"ל: וְהִנֵּה.

מִפְּח רֵאִם לֹא מְכֻנֵן הָוִי פְּסִיק רִישׁוֹ לִפְמ"ש הַפ"י בְּפִסְחִים וְאִם הָוִי שָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה לֹא
אִיכְפַת לִי בְּפִסִּיק רִישׁוֹ וְא"כ יֵשׁ חִילּוּק בֵּין שׁוּמַע דְּלֹא עֵבִיד מַעֲשֶׂה וּכְמוֹ דְּאִיתָא שָׁם
בְּפִסְחִים דְּף ק"ל דֵּק ל הָוִי לֹא עֵבִיד מַעֲשֶׂה וְא"כ לֹא אִיכְפַת לִי בְּפִסִּיק רִישׁוֹ: וּמַש"ה
אָמַר גְּבִי עִיר הַנְּדַחַת הַטַּעַם דְּהַר כְּתוּמֵי מְכַתַּת שְׁיַע רַס מְשֵׁם דַּנ"מ אִם שְׁמַע אֲזִי הָוִי
אֲפֻשֵׁר לְקַיָּים מ"ע בְּלֹא אִיסוּר דְּלֹא יְכַוֵּן וְשָׁם לְעֵיל גְּבִי עֲלָה הָוִי הַפִּי דְתוֹקַע בְּעַצְמוֹ
וְעוֹד נ"מ אִם יֵשׁ שׁוֹפֵר אַחַר וְא"כ לֹא הָוִי פְּסִיק רִישׁוֹ וּכְמוֹ דְּאִיתָא בְּסוּפָה דְּף ל"ג פ"ב
וְא"כ נ"מ הִיא דִּישׁ לֹא שְׁפִיר אַחַר וְאֵפ"כ פְּסִיל מְשֵׁים כְּתוּמָא מְכַתַּת שְׁיַעוּרָא וְשָׁם
לְעֵיל אֲזִירֵי דְלֹא יֵשׁ שׁוֹפֵר אַחַר וְא"כ מִתְנַרְץ שְׁפִיר קוֹשְׁיוֹת הַתּוֹסְפוֹת הַגְּ"ל: וְהִנֵּה הָא
דְּאִיתָא בְּחֻלְיֵן דְּשׁוֹפֵר מִיכְתַּת שְׁיַעוּרָא הָוִי אֲזִירֵי בְּתַקְרוּבַת ע"א דְּכְתוּמֵי מְכַתַּת שְׁיַעוּרָא
דְּלֹא מְהַנִּי בְּיִטוּל וּבְמֵאֵי דְאַמְרִינֵן בְּלוּב בְּסוּפָה בְּאַשְׁיֵרָה דְמַשָּׂה דְּכְתוּמֵי מְכַתַּת שְׁיַעוּרָא
הָוִי הַפִּי דַר"ל דְּאֲזִירֵי בְּאַמַּת בְּשָׁל יִשְׂרָאֵל וְאִךְ דְּהָוִי בְּאַמַּת דְּכִינֵן דְּלֹא מְהַנִּי בְּיִטוּל
דְּיִשְׂרָאֵל דְּהָוִי שְׁבָרִים מְמַלֵּא דְכִינֵן דְּלֹא שִׁינֵק מִמִּילָא דְעֵינֵקֵר בְּטָלָה דְמַעֲט מַעֲט נְאַסְרָה
אִךְ דְּבְאַמַּת עֲזִינֵן יֵשׁ לוֹ.

וְהִנֵּה הַפִּי דְּבְאַשְׁיֵרָה דְמַשָּׂה דוֹקָא דְגִזְזִירַת הַכְּתוּב דְּהָוִי בְּשִׁרְיָפָה וְהִנֵּה כָּלֵל דְּמִלְתָּא
דְּבְאַמַּת זֶה הַטַּעַם לֹא שִׁינֵק דְּהָוִי כְּתוּמֵי מְכַתַּת שְׁיַעוּרָא בְּשָׁל יִשְׂרָאֵל מְשׁוּם דַּג"כ בְּשָׁל
יִשְׂרָאֵל לֹא שִׁינֵק כְּתוּמֵי מְכַתַּת שְׁיַעוּרָא כַּמ"ש בַּס' פְּפוֹת תְּמָרִים דְּלֹא הָוִי דִּין בְּשִׁרְיָפָה
וְהִנֵּה שָׁל נְכָרֵי אַע"ג דְּזָכָה יִשְׂרָאֵל ל"ק קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' דְּהָוִי שָׁל יִשְׂרָאֵל דְּבְאַמַּת לֹא שִׁינֵק
כְּתוּמֵי בְּשָׁל יִשְׂרָאֵל וְג"כ אִם הִישְׂרָאֵל בְּטָלָה הָוִי כְּמוֹ מִמִּילָא וְהִנֵּה שָׁם כִּינֵן דְּהָוִי בְּפִנֵי
יִשְׂרָאֵל שָׁם דְּכְמוֹ דְּאִיתָא שְׁלִיחוֹתוֹ שָׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ רְאוּי לְאַלְהוֹת הַרְבֵּה וְא"כ דוֹקָא
בְּשִׁרְיָפָה וְלֹא מְהַנִּי בְּיִטוּל אִפִּי שָׁל נְכָרֵי: וְהִנֵּה מ"ה אִם בְּאַמַּת אֲפִילוֹ כְּכַר זָכָה הִישְׂרָאֵל
מ"מ לְזֶה מְהַנִּי בְּיִטוּל דְתוֹ אִין צְרִיךְ שְׁרִיפָה דַע"ג אִם נִחְשָׁב כְּשָׁל יִשְׂרָאֵל וְשָׁל יִשְׂרָאֵל
אִין צְרִיךְ שְׁרִיפָה שְׁרִיפָה וְרַק אִם הָוִי פְּלַחִי בְּשְׁלִיחוֹת שְׁלִישְׂרָאֵל אֲזִי הָוִי דוּמְיָא דְאַשְׁרָה
דְּמַשָּׂה וְצְרִיךְ שְׁרִיפָה: וְהִנֵּה מְסַפֵּר פְּפוֹת תְּמָרִים מְשֵׁמַע דְּגִרְסִינֵן הִיא בְּאַשְׁיֵרָה דְמַשָּׂה
עֶסְקִינֵן א וּבְאַמַּת אִין הַטַּעַם מִפְּח כְּתוּמֵי מְכַתַּת שְׁעוּרֵי רַק כְּוַח כְּתַב טַעַם אַחַר וּלְפַמ"ש
הָוִי בְּטַעַם מִפְּח מְצוּה הַבָּאָה בְּעֵבִירָה וּמִפְּח רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ וְהָוִי דוּקָא נְמִי דוּמְיָא דְאַשְׁרָה
דְּעִיר הַנְּדַחַת דְּלֹא מְהַנִּי בְּיִטוּל כְּמוֹ בְּעִיר הַנְּדַחַת ה"נ לֹא מְהַנִּי בְּיִטוּל בִּי מִפְּח גְּדֻחָה,
וּמ"ה פְּסִק הֶרְמֵב"ם דָּאִם הָוִי דִּיחוֹ הָוִי פְּסוּל אֲפִילוֹ נִתְּבַטְּלָה בִּיו"ט אַע"ג דְּלַפְמ"ש הָוִי
הַפִּי דְּהָוִי רַק סְפִיקָא דְרַבְּנֵן וְהָוִי לְקוּלָא מ"מ כִּינֵן דְּהָוִי דוּמְיָא דְעִיר הַנְּדַחַת דְּלֹא מְהַנִּי
בְּיִטוּל וּמִפְּח דְּהָוִי גְּדֻחָה (בְּטֵל) וְלֹא מְהַנִּי תוֹ לְקַיָּים הַמְצוּה הַבְּיִטוּל וּמַעֲיָקְרָא הָוִי אִיסוּר
מִפְּח רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ וְהָוִי מְצוּה הַבָּאָה בְּעֵבִירָה: (אָמַר הַכּוּתָב הַמַּעֲתִיק לְזַפְרוֹן כִּי מַד"ה
וְהִנֵּה אִיתָא בְּסִנְהֶדְרִין עַד ד' הַ דְּכִינֵן דְּאַפִּילוֹ הִיא מְשֵׁנִי דְפִין אֲשֵׁר לֹא יַדְעֵתִי לְאִיזָה מְקוּם
שְׁיָיָכִים): וְהִנֵּה אִיתָא בְּסִנְהֶדְרִין דְּבַעֲיָנֵן מַעֲשֶׂה בְּקִרְבָן וְכָאן הָא תְּלִיא בְּמַחְשָׁבָה אִם הָוִי
כְּוֹנְנָתוֹ שְׁלֹא לְצִאת וְלֹא הָוִי יוֹצֵא לְחֻלְיֵן וְא"כ אִינוּ חֲזִיב כְּרַבָן אִךְ בְּאַמַּת אַע"כ ע"י
מַעֲשֶׂה יוֹצֵא וְהִנֵּה הַפִּי דְמַחְוִלְקִין רְבָא וּר"י א בְּהַנְּךָ דְּיַעוֹת דְּאִיתָא בַּש"ע בְּתַחֲלִילַת תְּקִיעָה
הָוִי יַע"ש הִיטַב: (זֶה שִׁינֵק לְעֵיל לִישָׁב דְּבָרֵי הֶרְמֵב"ם דְּקוּל לִית בִּי מַעֲלִיָה) וְהִנֵּה הַתּוֹס'

בסופה דף ל' ע"א דב'לולב לכ"ע דרשינו לך דין הנאה ועפ"ז מקשים התוס' שם מלולב של אשירה ותירצו ביו"ט שני.

אכן לשיטת רש"י דס"ל דהא דדרשינו לךם שלכם תהא להסיקו תבשילין לא ילפינו מלף יע"ש בספר פפות תמרים שכתב פו וא"כ אצ"ל דב'לולב כ"ע דרשינו לךם דין ממון וא"כ א"ש מ"ש לעיל ליישב קושיות המהרש"א וכפות תמרים דלא שיה דאפשר לעשות בהיתר דכיון דצריף לזכות בו וכ"מ לשון התוספת שם יע"ש היטב.

והנה הרמב"ם פה יש ליישב דבאמת פיון דאיכא איסור דרבנן עכ"פ בקול וא"כ הוי מצוה הבאה בעבירה אף דאפשר לצאת בו פיון דאפשר לעשות שלא בעבירה דלא יהא מכוון ואפילו הרמב"ם מודה דהא אי אפשר לכונן דלא יהא יוצא והוי כמו סברת הב"י דכיון דאי אפשר לכונן והנה אין יוצא שלא בכוננה רק היכא דעביד מעשה וא"כ צריף לעשות מעשה וא"כ בכה"ג הדר מועיל מן התורה דכיון דנהנה עכ"פ ועשה מצוה דרבנן וכמ"ש המשנה למלף דמאי דמדרבנן הוי מחולקת ופטורה ממיתה יע"ש וא"כ פיון דאי אפשר לצאת בו רק בעשי' דהוא בעצמו יהא תוקע ולא בשמיעה וא"כ צריף לעשות מעשה וא"כ שפיר מועיל והוי איסורא דאורייתא וא"כ הא הוי פסיק ריש' וא"כ אפילו דלא פיון לצאת והוי אינו מתפנין ושרי לר"ל מ"מ אסורה מפת פסיק ריש' דאסורה לכ"ע וכמ"ש התוס' בפסחים ורק באיסור דרבנן לא אסור פסיק ריש' וכן איתא כמה דיעות בפוסקים וא"כ פיון דהוי איסור דאורייתא ושפיר הוי לא שיה לומר דהא הי יכול לעשות בהיתר שלא בכוננה דהא הוי פסיק ריש' דכיון דאיכא איסור דאורייתא וא"כ מ"ה אינו יוצא דכיון דהוי איסור דאורייתא ומשו"ה אמרינו דמועיל דכיון דאי אפשר לעשות שלא ע"י מעשה.

ומשו"ה שפיר אמר ר"י דמועיל ואקשי' לי רבא אימת מעל וכו' וכ"ז דכמה דס"ל מצות ליהנות נתנו ומשא"כ לפי המסקנא דפסקינן מצות לאו ליהנות נתנו ושפיר כתב הרמב"ם דקול לית בי' מעילה: והנה הך חילוק שכתבו הפוסקים משום דאפשר לעשות בהיתר לא שיה' כל מלתא דאמר רחמנא לא תעבד צ"ל רק באיסור שפדה הוא מעצמו או דאיסור דרבנן דהוי כמו דבדה הוא עכ"פ מעצמו וכמ"ש הסמ"ע בחוה"מ סימן ר"ח וא"כ באמת עדיין קשה לפעמים ליכא שופר אחר (ועיין ביו"ד סימן רכ"א) א"כ צריף לשלם דמים והוי הנאה ואף באמת הא לא הוי מצוה הבאה בעבירה דפעמים פשאין צריף לשלם דמים ליכא עבירה וא"כ לא משפחת בלא איסור אף לא יהא יוצא מכח כל מלתא דאמר רחמנא לא תעבד' ואף הא הוי איסור רק מדרבנן דקול לית בי' מעילה ומצות לאו ליהנות נתנו והוי עצי לצאת בשמיעה רק מכח כל מלתא וברבנן פיון דיש תקנה לפדות לא אמרינו כל מלתא דאמר רחמנא וזה פונת הרמב"ם שכתב קול לית בי' מעילה והך טעמא דמצות לאו ליהנות נתנו וגבי מקדים תרומה לביכורים אע"ג דמצי לעשות בהיתר שלא לקדם ואפ"ה מקשה הש"ס וכו': (גם מכאן ואילף לא ידעתי אנכי המעתיק וילאיזה מקום שיה' כי הוא דף אחר: והנה באמת הא לא מכוין שרי בכל התורה אף פיון דיש לו הדם אחר אמרינו בש"ס דלא הוי פסיק ריש' וא"כ לפ"ז הא הטעם דהוי עבירה וא"כ הוי מצוה הבאה בעבירה אם אמרינו דמצות ליהנות נתנו וא"כ כי לא מכוין נהוי שרי והנה אפילו מאן דלא ס"ל דאין מתפנין שרי בכל איסורין אבל מ"מ בדבר דרבנן שאין מתפנין

שְׁרִי וְעוֹד דְּהֵי דִּיעָה דְּפָסִיק רִישׁוֹ דְּבִדְבָר דְּרַבְּנָן שְׁרִי פָּסִיק רִישׁוֹ וְהֵנָּה אַע"ג דְּמַצּוֹת אֵין צָרִיכוֹת פְּנוּנָה מ"מ בְּכָאן א"ל דלכ"ע מְהֵנִי דְּהָא אִם הָוִי מְכּוּנָן לָא הָוִי יוֹצֵא דְּהָוִי מְצֻנָּה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה וְלְכַאוּרָה לָא הָוִי קָשָׁה מְהָא דְּלוּלָב עַל רַבָּא דְּבִבְאַמַּת א"ל דְּבַע"א יֵשׁ לְאַסְוֹר פֶּל הַנָּאָה עכ"פ מְדַרְבְּנָן וְא"כ מְשׁוּ"ה אֵין יוֹצֵאת אַף דְּקָשָׁה וְא"כ אַמְאֵי קְתָנִי סְתָמָא דְּלָא יֵצֵא בָּא אִם לָא פִּינוּ יֵשׁ לְצֵאת וְא"ל דס"ל דְּמַצּוֹת צָרִיכוֹת פְּנוּנָה י"ל הָא לָא מְצִי לְכוּנוֹ יְכוּנוֹ לָא יְהִי יוֹצֵא אַף דְּבִבְאַמַּת א"ל דְּעכ"פ מִן הַתּוֹרָה צָרִיכוֹת פְּנוּנָה דְּכִינוּ דְּמַה"ת הָא מְצִי לְכוּנוֹ וְא"כ אֵינוּ יוֹצֵא מִן הַתּוֹרָה אַף פִּינוּ דְּהָוִי רַק מְדַרְבְּנָן פְּרִיָּה שְׁפִיר וְא"כ הֵם אֲמָרוּ וְהֵם אֲמָרוּ אַף בְּאַמַּת הָא מִן הַתּוֹרָה שְׁרִי דְּהָא מְצִי לְבַטְלוֹ אַף בְּאַמַּת דְּהָא הָוִי דִּיחֵוִי אֲצֵל מַצּוֹת דְּכִינוּ דְּאֵין רִשְׁאֵי בְּלֵא בְּיָטוּל אַף גְּבִי שׁוֹפֵר הָא קְוֹדִם בְּיָטוּל נְמִי מְצִי לְהוֹצִיא לְחַבְרֵוּ בְּלִי פִינוּ וְא"ל דְּהָוִי וְכוּ': וְהֵנָּה הִיכָא דְּהָוִי רַק שְׁמִיעָה וְא"כ הָוִי פְּשֻׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה וְא"כ בְּנוּדָאֵי ל"ק מִפְּח פָּסִיק רִישׁוֹ וְכַמ"ש הַפ"י וּבְשֻׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה לְכ"ע דְּבָר שְׁאֵינוּ מְתַפְּנִין שְׁרִי וְא"כ לַפ"ז הָוִי הַפ"י דְּעכ"פ הָוִי שְׁרִי וְלֵא שְׁיָיָה דִּיחֵוִי דְּכִינוּ דְּעכ"פ הַשְׁמוּעָה מְצִי לְצֵאת וְאִפ"ל דְּבִבְאַמַּת גַּם דְּעַת ר"י דְּקוּל אֵינוּ עוֹבֵר אַף פְּנוּנָתוֹ דְּלָמָּא דְּאֵינְרִי דְּלָא פִינוּ לְהוֹצִיא אַף א"כ מַצּוֹת ס"ל דְּצָרִיכָה פְּנוּנָה וְע"ז שְׁפִיר אֲמָר דְּכִינוּ דְּבִבְאַמַּת דס"ל דְּבִבְאַסְוֹר דְּאוּרִיָּתָא אֲסִיר שְׁלֵא בְּכּוּנָה אוּ דְּלַעֲנִין פָּסִיק רִישׁוֹ הָוִי חִילּוּק בֵּין אֲסִיר דְּאוּרִיָּתָא לְאֲסִיר דְּרַבְּנָן וְאִפ"ל דְּבִבְאַמַּת ס"ל לר"י לְחַלּוֹק בְּמַצּוֹת צָרִיכוֹת פְּנוּנָה בֵּין גְּאָנְס לְמָה דְּעָשָׂה מְעָשָׂה וְא"כ שְׁפִיר צָרָה מְעָשָׂה וְשְׁפִיר מוֹעִיל וְהֵנָּה עִי"ל דְּבִבְאַמַּת הָוִי הַפ"י דְּבִבְאַמַּת בְּאֲסִיר דְּרַבְּנָן שְׁרִי מְשׁוּם מְצֻנָּה דְּכִינוּ דְּהָוִי לָא אֲפָשָׁר אַע"ג דְּכִינוּ וְאִפ"ל בְּאַמַּת הַחֲרִיף מְשַׁכַּח דָּאִם תּוֹקַע בְּשֻׁבִיל אַחַר שְׁלִיחוֹת לָא צָרִיף וְא"כ שְׁפֵר הָוִי כְּמוֹ דְּלָא אֲפָשָׁר אַע"ג דְּכִינוּ בְּשֻׁבִיל עֲצָמוֹ לָא צָרִיף לְזָה וְאִו דְּהָוִי כְּמוֹ דִּישׁ לוֹ אַחַר דְּכִינוּ דְּהַבְרִירָה לִישׁוֹן לְאַחַר לְתַקְנוּעַ וְצָרִיף לְעֵינֵין כִּי מְכָרוּ לְיִשְׂרָאֵל הָוִי בְּיָטוּל: וְהֵנָּה וְצָרִיף לְעֵינֵין דְּכִינוּ דְּחָשֵׁב לְעֵשׂוֹת מְצֻנָּה וְהָוִי טְעָה בְּדָבָר מְצֻנָּה וְאֵינוּ מוֹעִיל וְהֵנָּה אֲסִירָא לָא נִיחָא לִי דְּלִיקְנִי וְא"כ בְּשׁוֹפֵר דְּהָוִי שׁוּגַג וְהָוִי אֲסִיר וְאֵינוּ רוֹצֵה לְצֵאת בּוּ אַף מָה הָוִי הָא: (חֲסֵר וְאִם יִמְצָא אֲצֵלְנוּ בְּהַשְׁמָטָה) דָּף ל"א ע"ב מִתְּנִיתִין בְּרַאשׁוֹנָה הִי מְקַבְּלִין עֲדוֹת הַחוּדָשׁ כֹּל הַיּוֹם פְּעַם אַחַת נִשְׁתַּהוּ הָעֲדִים לְבָא וְנִתְקַלְקְלוּ הַלּוּיִם בְּשִׁיר וְכוּ' עַד סוּף הַסִּיג א' וְזָה לְשׁוֹן הַרְמַב"ם פָּרָק ג' מִהַלְכוֹת קִידוּשׁ הַחוּדָשׁ פְּעַם אַחַת נִשְׁתַּהוּ הָעֲדִים וְלֵא יָדְעוּ בְּמִקְדָּשׁ מָה יַעֲשׂוּ אִם יַעֲשׂוּ עוֹלָה שֶׁל בֵּין הָעֲרֵבִים שְׁמָא יב אוּ הָעֲדִים וְא"א שְׁיִקְרִיבוּ מוֹסַף הַיּוֹם אַחַר הַתְּמִיד וְכוּ' וְהֵנָּה הַלַּח"מ חֲמָה מְדוּעָה לָא נִזְכָּר זָה בַּש"ש כֹּלָל.

וְתִירֵץ דְּבִבְאַמַּת הַרְמַב"ם מְפָרֵשׁ כֹּן דְּהַקְרִיבוּ כְּבֵשׁ אֶחָד עַל תְּנַאי כַּמ"ש הַתּוֹס' וּמַש"ה לָא אֲמָרוּ שִׁירָה כֹּל עֵיקָר וְכוּ' וְהֵנָּה עכ"ז דְּבָרֵי הַרְמַב"ם תְּמוּהִים מְאוּד רַאשׁוֹנָה קָשָׁה קוּשְׁיוֹת הַתּוֹס' דָּא"כ אַמְאֵי נְקִיט הַש"ס בְּלִשׁוֹנוֹ דְּהַקְלָקוּל הִי בְּתַמִּיד לְמ"ד שְׁאֲמָרוּ שִׁירָה שֶׁל חוּל הֵלֵא אִם אַח"כ בָּאוּ הָעֲדִים לְמִפְרַע הִי הַכְּבֵשׁ לְמוֹסַף הַיּוֹם וְלֵא הִי תְּמִיד תּוּ קָשָׁה קוּשְׁיוֹת הַפ"י דְּמֵאֵי עָשׂוּ בְּשֻׁבִיל הַקְּרָבּוֹת דְּהֵינּוּ בְּשַׁעֲרֵי חֲטָאת דְּלֵא שְׁיָיָה בְּהֵן תְּנַאי כֹּלָל תּוּ קָשָׁה לִי בְּדָבָרֵי שֶׁלֵא סִיפֵר כֹּלָל מָה עָשׂוּ רַק נְקִיט בְּלִשׁוֹנוֹ וְלֵא יָדְעוּ מָה לְעֵשׂוֹת וּפְסִק בְּאַמְצָע וְלֵא פִּירֵשׁ כֹּלָל הָאֵיף הַתְּנַהֲגוּ אַז תּוּ קָשָׁה לִי דְּכִינוּ דְּהָוִי וְ"ל סוּבֵר שְׁלֵא אֲמָרוּ שִׁירָה כֹּל עֵיקָר א"כ אֵין צוּרָה לְדָבָרֵי הַתּוֹס' כֹּלָל דְּהַקְרִיבוּ ע"ת דְּבִשְׁלָמָא לְמ"ד שְׁאֲמָרוּ שִׁירָה שֶׁל חוּל ע"כ הַקְרִיבוּ הַתְּמִיד וְא"כ קָשָׁה מָה עָשׂוּ בְּמוֹסַף הַיּוֹם ט"כ צ"ל כְּתִירוּץ צַד הַקְרִיבוּ ע"ת מַשָּׂא"כ לְמ"ד שְׁלֵא אֲמָרוּ כֹּלָל ע"כ הַטַּעַם שְׁלֵא הִי שְׁעוֹת דְּשִׁיר

אימרין על נסכים וא"כ קשה מה עשו בשאר הקרבנות ע"כ צ"ל דבאמת הקריבו אחר
שפאו העדים רק שלא הי' שהות לומר שירה א"כ דילמא גם בפכש הזה המת נו להקריבו
עד שפאו העדים תו קשה לי פינן דמ"מ עיקר הקלקול הי' במה שלא אמרו שירה כלל
א"כ לא הי' לו לכתוב רק זה ומאי נ"מ במה שהקריבו ע"ת הלא לא זה הי' הקלקול והנה
הכפות תמרים רצה לתרץ קצת קושיא זו ובקש לומר לשיטת הרמב"ם דכך עשו דהיינו
שהקריבו ע"ת בדרך זה אם יבואו העדים יהי' זה נדבה וא"כ יוכלו אח"כ להקריב מוסף
היום אמנם אם לא יבואו העדים יהי' זה חמיד והיינו טעמא שלא אמרו שירה כלל לפי
שהיו מסופקין דלמא יבואו ונמצא דזה הוא נדבה ואין אומרים עליו שירה כלל ומש"ה
נקט הרמב"ם שהקריבו ע"ת לתת טעם שלא אמרו שירה כלל פ"כ אבל פשגגה יצא
מלפניו דהא אם יביאו העדים יהי' יו"ט ואין נדרים ונדבות קריבין ביו"ט אמנם נראה
לי לתרץ כל הנ"ל וקודם נראה לתרץ דברי הרמב"ם פ"ק א' מהלכות תמידין ומוספין
שכתב שם וז"ל ומפני מה אחרוהו לחמיד של בין הערביים עד לאחר שש מחצה מפני
שאם ר להקריב קרבן כלל קודם תמיד של שחר ולא שוחטין קרבן אחר תמיד של בין
הערביים וכו' מאוד מאוד חמוהים דבריו אמאי פתב פאן שאם ר להקריב קודם תמיד
של שחר איך שינוי לדבריו שבכאן ולא הי' לו רק לומר מה דצריך לדבריו פאן דהיינו
שאסור להקריב שום קרבן לאחר תמיד של בין הערביים: לתרץ זה אחרת קודם מה
דקשה לי על דברי התוס' מנחות דף מ"ט ע"ב שכתבו שם להוכיח היכי דעבר בעשה
דהשלמה דאין הקרבן נפסל בשביל זה דאל"כ האיך קאמר הש"ס בפסחים דאתי עשה
דפסח ודחי עשה דהשלמה ואי אמרת דהקרבן נפסל בשביל זה א"כ לא מקיים המצוה
כלל הא ל שהקרבן נפסל וא"כ האיך יוכל לדחות העשה דהשלמה ש"מ שאין הקרבן
נפסל גלל זה ומאוד מאוד דבריהם תמוהים דלמא במקום שאין רשאי להקריב באמת
הקרבן פסול והטעם דכל מלתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני משא"כ שם
דאמרין דאתי עשה דפסח ודחי עשה דהשלמה א"כ התורה התירה לעשות וליתא בכלל
כל מלתא וכו' ומש"ה שפיר דגם הקרבן פשר.

וכמו כן צ"ע בדבריהם במסכת חולין פ"ק אותו ואת בנו דבעי שם למימר במקור זמן
שידחה העשה את הל"ת ושם ודאי דפסול וצ"ל דאם ידחה לא יהי' מקור זמן כלל וה"נ
דכונתין אם ידחה העשה דהשלמה לא יעבור בעשה כלל וממילא יהי' הקרבן פשר לתרץ
זה אקדים דברי בתוס' במסכת קדושין דף ל"ד שמפלפל הש"ס שם בעשה דמעקה אם
שינוי גם בנשים והקשו התוס' מאי נ"מ מפל זה הלא במעקה יש ג"כ ל"ח וא"כ ודאי דגם
הם ישנו בכלל הל"ת ומאי נ"מ עוד אם גם העשה חל עליהם ותיקצו דנ"מ אם תבא עשה
לדחות הל"ת דמעקה אם יהי' עמה גם עשה לא תדחה דאין עשה דוחה ל"ת ועשה והר"ר
יוסף מירושלים דחה זה דע"כ בלאו העשה גם הלאו אלים ולא תוכל עשה לדחותו
והטעם הואיל דיש עם אותו הלאו עוד עשה עכ"פ באנשים מש"ה גם הלאו אלים כל כף
ואף בנשים דלא שינוי בה' העשה לא תוכל שום עשה לדחות דהלאו אלים וראי' לזה
מנותר דאמרין בכל מקום דאין שורפין קדשים ביו"ט דיו"ט עשה ול"ת וכו' ואמאי לא
אמרין בשום מקום דמותר לשרפו פ"י נשים דלא שינוי בהו העשה ע"כ דגם הלאו אלים
ולכאורה הוי פהלקתא בלא טעמא דמ"מ בנשים לא הוי עשה כלל ומאי מועיל מה שיש
באנשים עשה לתרץ זה נראה עפ"י דברי הר"ן דהנה הר"ן פתב מתחילה דלכאורה יש

נ"מ פשוטה דאם העשה שיניך בנשים א"כ עוברות בשתיקה משא"כ אם לא בקו עשה לא עוברות רק בלאו ודקה זה דהא התורה פתבה הלואו והקשה פאחד וא"כ נדאי במקום הלואו יש ג"כ לעשה וחקל ג"כ העשה ולפ"ז יפה מתפרשים דברי התוס' דהתוס' פתבו דהנ"מ האיך שיבא עשה וידקה הלואו א"כ לא יהיו בם גם העשה דהא עיקר הטעם דחקל עליהם העשה הואיל שהלואו ישר' בה כמ"ש בשם הר"ן וא"כ פיון שעשה אחרת דוחה את הלואו אזל גם העשה מעצמה.

אבל הר"ר יוסף מירושלים דחה זה מנותר וסובר הואיל וקודם הדיחוי יש העשה גם בנשים מש"ה אלים הלואו ואע"ג דאחר הדיחוי לא יה' עוד שום עשה מ"מ עתה הואיל ואיתא לעשה מש"ה אלים הלואו מאוד ובהיות פן גם דברי התוס' במנחות אתי שפיר דהנה הפלל בכל מקום שהקרפן נפסל יש בו ג"כ ל"ת וא"כ שפיר הוכיחו דאין הקרפן נפסל בשביל זה דאל"כ ה"נ יש ג"כ ל"ת בו והאיך ידחה עשה דפסח את העשה דהשלמה (ועיין לקמן הפי' דאין עשה שיש בו פרת דוחה ל"ח ועשה רק עשה לחוד) פיון דקודם שדוחה אית בי' גם לאו אלים גם העשה כמ"ש בשם התוס' דהלואו אלים ה"נ נאמר דהעשה אלים ע"כ דאינו נפסל וליכא פאן לאו פלל אמנם לכאורה עדיין הוכחתם אינם מכרעת דהנה אמרינו בכל הפסולין אם העלן אדם לאויר המזבח הואיל שהעלן אדם לדעת דלכ"ע המזבח מקדשן והנה הרמב"ן ז"ל מחיר למרוט הנוצות בעורף קודם שחיטה ביו"ט ואע"ג דאפתי לא הוי צורך אךל נפש מ"מ הא סוף פשיטתנו יהא רשאי וא"כ הואיל ובלא"ה ינתק הלואו אח"כ מש"ה מותר לעשותה גם עתה ובהיות פן ליתא לכאורה למ"ש דהא יוכל לשחוט הקרפן ולהעלותו על גבי המזבח דהא אינו עובר בעשה דהשלמה פי אם בהקטרה וא"כ אויר המזבח יקדשונו ויהא רשאי להקטירם למחר נמצא דהנחק הלואו למחר וא"כ יהא רשאי להקטירו גם לילה או קודם פסברת הרמב"ן שפכתתי וא"כ אם אין בו ל"ת פלל רק עשה גרידא בפשעת הנחתו על המזבח ושפיר יש לדחותה מפני עשה דפסח דהא הלואו עבר מקודם הדיחוי וא"ל דאויר המזבח לא יקדש פלל לשיטת התוס' וא"כ פיון דידחה תו ליכא פיגול ולא עבר עלה פלל דאמרינו הואיל וסדרן שלא פמזנתו נעשה כמו שפיידרו הקורף דהם סברי דכלל זה לאו דוקא האיך שפיידרו מקודם ימים הרב' וכדפרש רש"י בכל מקום שפיידרו שלא פמזנתו הוא פן אפילו בלילה דלא מחוסר רק לילה וא"כ לכאורה לא יקדשו אויר המזבח פלל ז"א דהא התו' פתבו בניסוף המים דהיו ממלאין אותן בכלי חול מע"ש והקשו הלא גם אם ימלאוה בכלי קודש לא יקדשו דהא פיון שפיידרו שלא פמזנתו וכו' ומירצו דהכא לא שיניך זה דאם הוי עתה יו"ט הוי פכר ראוי והיו מקדשו מש"ה גם עתה תקדש ולא אמרינו פן רק בגוונא דאין אותו העת ראוי בשום פעם משא"כ אלו ה' י"ט הוי שפיר ראוי וא"כ ה"נ אילו שחטו קודם של בין הערביים הוי גם עתה ראוי להקטרה וכמו דאמרינו פרק תמיד בשחטו דמוקמינו לקרא בשנתגתרו פירוש רש"י הואיל וכבר הוי ראוי להקטירו קודם מקטירין גם השתא נמצא שפיר יקדשם אויר המזבח ויהא ראוי להקטרה למחר וא"כ מותר גם עתה פסברת הרמב"ן וא"כ אין פאן רק עשה ושפיר דחה אותם עשה דפסח וא"כ הדרא קושיא לדוכתה האיך הוכיחו התוס' מזה דאין הקרפן נפסל בשביל זה.

אמנם נראה דלא קשה מידי דהתוס' פתבו ביומא בקומץ דארף אם נקמצה ביום חשיבה בלילה כמו שנקמצה בכלי חול הואיל ואין ראוי לקדשה בלילה. לפ"ז א"ש דהא פשיבוא

זמן תמיד של שחר תו אין רשאי להקריב שום קרבן מקודם ויהי כמי שגיתן בכלי חול
והוי פירד ולא יקדשו אור המזבח ואפילו להקריב אחר תמיד של שחר ונמצא פשיבוא
קודם זמן השחר יהיו פירד ויצטרף להשליכו אח"כ וא"כ אמאי יקדשו אור המזבח
לענגו דלא ירד הלא אח"כ מ"מ יצטרף להשליכו וא"כ שפיר איתא ג"כ הלאו ומ"ה אלים
העשה והוכחתו שפיר פמבואר ודו"ק: והנה י"ל דסובר דלא פהתוס' רק דאמרינו דג"כ
נפסל בשביל זה וא"ל א"כ האיך יוכל לדחות י"ל דסובר דעשה שיש בו פרת שפיר (דוח)
שתיקו דלא פדעת התוס' (והתוס' בזבחים דף ל"ג כתבו בעצמם פן דעשה שיש בו פרת
דוחה עשה ול"ת ושני דיעות יש שם בתוס' דהתוס' סתרי שם לאהדדי) והנה לכאורה
קשה מאי מקשה הש"ס אלא מחוסר פפות מאי אילמי דהאי עשה מהאי עשה הא
הרשב"א פתב דלאו הבא מפלל עשה לא עדיף מלאו גרידא וא"כ שפיר יוכל לדחות
עשה דמחוסר פפורים לאו הבא מפלל עשה והשלמה אמנם לפמ"ש נחא דהכי קא פריף
הלא יש ג"כ ל"ת כמ"ש וא"כ אין עשה יוכל לדחות לאו הבא מפלל עשה ול"ת
וכדאמרינו ביבמות דף ד' מ"ש ולפ"ז א"ס דברי הרמב"ם הנ"ל רהפי קאמר מדוע לא
יהיו מותרין להקריב קודם התמיד במחוסר פפורים דאין לומר דיש פאן עוד ל"ת דהא
יקדשו אור המזבח] כמ"ש דלילה אין מחוסר זמן ויהא מותר להקטירו למחר נמצא
דאין פאן הלאו פדעת הרמב"ן שכתבתי ואין פאן רק לאו הבא מפלל עשה ונדחה מפני
העשה ע"ז אמר דלא הוי רשאי להקטיר קודם תמיד של שפר וא"כ יהיו פירד ויצטרף
להשליכו ולענגו מה יקדשו אור המזבח ונמצא עדיין לא אזל הל"ת מפאן דהא לא שייף
פאן סברת הרמב"ן שכתבתי ונמצא דיש פאן גם ל"ת ומ"ה גם העשה אלים ודו"ק: א
לפ"ז יש לתרץ קושיות התוס' במוסף היום דשפיר הוי יכולין להקריבו גם אחר התמיד
דהנה אבע"ל לן בש"ס מסכת זבחים תדיר ומקודש איזה מהן קודם ורצה לפשוט דתדיר
קודם דתנו התמידין קודמין למוספין ודחי שם דאטו קדושת שבת למוספין אהני לתמיד
לא פ"י ומש"ה גם התמיד מקודש ולפ"ז פאן תיתי עשה דמוסף היום ונדחה לאו הבא
מפלל עשה דהשלמה וא"ל דיש ג"כ ל"ת ז"א דהא אור המזבח יקדשו כמ"ש וא"כ אזל
הל"ת וא"ל הקודם תמיד של שחר הוי פירד ז"א דהא אם יבואו העדים נמצא דזה יהי
מקודש משא"כ התמיד הוא שייף לחול וא"כ מוספין קודמין ואיתא שפיר לסברת
הרמב"ן שכתבתי ולא נשאר רק לאו הבא מפלל עשה ונדחה מפני מוסף היום ודו"ק:
(ובזה י"ל קושיות הפ"י דבאמת בשעיר של מוסף דשפיר הוי רק אימורין וא"כ שפיר
נדחה ומשא"כ בעולה דהוי פולה פליל וא"כ אם לא הקטיר הוי אין דם אין בשפר והוי
פולה פסיד וא"כ בעולה הוי ע"ת ומשא"כ בשפיר ר"ח אתי ודחי וכדלעיל) והשתא נבוא
לתרץ קושיות המהר"ם אלשיף למ"ר שלא אמרו שירה כל עיקר א"כ הלא הי קלקול
גדול מזה דהא השיר מעכב הקרבן ונפסלו הנסכים תו הקשה הפ"י מאי קא מקשה הש"ס
מיום ה' וכו' ואס"ד לא אמרינו פלל וכו' דילמא הכא היינו טעמא דלא אמרו שירה מפני
שלא הוי שהות אבל אה"נ מספיקא אמרינו ונראה לתרץ דהנה הרמב"ן ז"ל התיר למול
התינוק בשבת אע"ג דנשפכו חמין שהוחמו לו מאתמול וא"כ יצטרכו לחלל שבת אח"כ
להחם חמין עבורו מ"מ מיתר למולו ואח"כ? הא פקוח נפש ותדחי שבת והרשב"א ז"ל
אוסר וראיית מפיסיו דלא שריגין לשחוט ביו"ט אלא א"כ הוי לו עפר מוכן מבעוד יום
ולא אמרינו נשחוט ונהדר תדחי עשה דכפוי הל"ת ש"מ שאסור לגרום לכחלה פן

לדחות את"כ ל"ת או עשה וקר"ן דחה ראיות הרשב"א דהתם לא עביד שום מצוה מש"ה אסור לגרום פן לכתחלה משא"כ במילה היא עושה מצוה שפיר מותר לעשות פן ובהיות פן מקשה הש"ס שפיר מהרנינו דקשה אמאי המתנינו ולא הקריבו התמיד מקודם וא"ל דא"כ מה יעשו את"כ במוסף ז"א דהא את"כ פתיתי עשה ותדחי הלוא הבא מכלל עשה וא"ל דאסור לגרום פן לכתחלה ז"א דהא הבוא דומיא דמילה דהא עבד מצוה דהנינו שיאמרו שיר עכ"פ ע"כ הנינו טעמא מפני שאין פאן מצוה כלל בשיר של חול ושפיר מקשה ולפ"ז מת רץ נמי קושיות המהר"ם אלשיך דבאמת הכי פירוש דהנינו שהמתנינו עם הגוסכים עד את"כ ונמצא שלא היו שהות ולא הביאו רק בלילה ואיתן הגוסכים אין טענינו שיר ומ"מ שפיר מקשה מהרנינו דגם התם לא היו לומר שירה רק להמתין באמת עם הגוסכים עד הלילה ע"ז משני שאני התם דשירה דיומא היא אמנם בהיות פן קשה לפשוט מה דאיבעי' הש"ס בגוסכים הבאים לאחר מפן אם טעונין שירה ע"כ דאין טעונין דאל"כ פינון שבלא"ה היו ממתנינו עד הלילה היו להן להמתין עוד עד הבוקר ולומר שירה וא"ל דחביבה מצוה בשפחה דהא בלא זה לא היו יכולו להקריבו בשעתו.

הנה כל זה היו קשה להרמב"ם ז"ל ונתרץ תחלה קושיות המשנה למלך בדברי התוס' דמנחות שהבאתי לעיל שכתבו שם התוס' ראי' עוד דאין הקרבן נפסל מחמשה שנתערבו פסחיהן ונמצא יבלת וכו' ואס"ד דנפסל מאי פריה ניייתי פסח שני הלא זמנו ג"כ אחר התמיד ושלמים אסור את"כ וא"ל דדחי וכו' והקשה המשנה למלך דזה סותר דבריהם הקודמים שכתבו דאם הוא פסול אינו דוחה אמנם נראה דלק"מ דהנה כבר פתבתי הפירוש בדברי התוס' דמש"ה אינו דוחה אם אמרינו דהוא פסול הואיל ואית בי' ג"כ ל"ת וקשה דהא יקדשנו אור המזבח כמ"ש למעלה לתרץ זה נראה לי עפ"י דברי התוס' ביומא דף כ"ט ע"ב שכתבו לחלק היכי שהיו יודע שהוא חול אמרינו הואיל וסידרו שלא כמצותו נעשה כמי שסידרו הקוף משא"כ היכי שטעה וסבר באמת פן ונתפנון לקדש לא אמרינו פן נמצא הכא פינון שהוא יודע שאין זמנו עתה יחא כמי שסידרו הקוף וא"כ יש פאן ג"כ ל"ת ואלה הם גם העשה משא"כ בשנים שנתערבו שפיר י"ל דאין פאן ל"ת דאור המזבח יקדש ויהי' ראוי למחר מש"ה גם עתה ראוי כמ"ש הרמב"ן וא"ל כמ"ש פינון שסדרו שלא כמצותו תעשה כמי שסידרו הקוף ז"א דהא הכא על כ"א הוא בספק שפא הוא פסח וא"כ הוא נתפנון לקדשם ושפיר המזבח מקדשם ואין פאן ל"ת כמבואר ע"כ פתבו התוס' סתירה אחת ותירוץ הלז והנה פאן לכאורה קשה בדברי התוס' שכתבו שהקריבו ע"ח דהא אסור לעשות אם אמרינו אין ברירה א"כ פיצד עשו פן והקריבו שיהי' תמיד או מוסף אמנם המשנה למלך ביקש לומר דעכ"פ בשו"ת אמרינו יש ברירה וא"כ הכא אם אין העדים באים שפיר אמרינו יש ברירה והלא תמיד ונמצא שפיר היו יכולין להביא כבש אחד ע"פ אם לא יבואו יהיו תמיד ואם יבואו אז אם יש ברירה יהיו זה מוסף ויקרבו אחרת לתמיד ואם אין ברירה ממילא בכל דוכתא אמרינו לב ב"ד מתנה והני פאילו פירשו שהוא תמיד אע"ג דגם זה תלוי בברירה דדילמא יש ברירה והני מוסף נמצא דהוא בכלל הספק עוד ז"א דזה אינו בגדר אין ברירה דהספק הוא בדין אם הדין דיש ברירה הוא מוסף ואם הדין אין ברירה ואמרינו בנדאי לא הי' עומד אז לבוא עדים עוד והוא תמיד דשו"ת אמרינו דהי' בשו"ת מתחלה ולפ"ז א"ש דבאמת את"כ פ' כשבאו העדים שפיר הקריבו כל דהא אתי העשה ודחי הלוא הבא מכלל עשה וא"ל הא יש פאן

עוד צ"ח ז"א דהא אור המזבח מקדשו וא"ל דהוי כמי שסידרו הקוף ז"א דהא הואיל
שהוא מסופק אם באמת אפשר פן הוא דהיינו דאמרינו יש בריה וא"כ הכל קרב פמצותן
וכיון שפן שפיר אור המזבח מקדשו וא"ל דהוי כמי שפשה דקרבות היום לאו
הבא מפלל עשה דהשקמה וא"כ מתורץ פל ה"ל דלמ"ד שלא אמרו רק שירה דחול עם
תמיד של בין הערביים היינו הך ספק שכתבנו מש"ה אמרו פן ואף אם מ"מ עדיין
אנו מסופקין דלמא אין בריה והוא תמיד ולמ"ד לא אמרו כלל נמי ניקא ונש"ס מקשה
שפיר דהא שהביאו התמיד ואף אם נוכל לומר שלא הביאו מ"מ קשה אמאי לא עשו פן
ואם באמת פן עשו הי' להם לומר שירה ממ"נ אם לא יבואו שפיר ואם לאו ג"כ יהא
בספק כמ"ש דתלוי בבריה וא"כ הי' להם לומר שיר של חול ועש"ה נקט הרמב"ם
בלשונו ולא ידעו דהיינו שעדיין לא ידעו איזה מהם היא המוסף ואיזה היא התמיד משו"ה
היו יכולין להביא את"פ כל הקרבות ולא הי' העיפוב רק בשיר ובין אם אמרו או לא
איפא קלקול דע"כ אמרו שיר של חול ואם לא אמרו נמי איפא קלקול ולשונו מדייק
מאוד ודוק: והנה מה שהקשה התוס' במנחות דף מ"ו ע"ב על שני פבשים ממילא א
מתורץ לפמ"ש לעיל דדוקא בכאן משום דהוי ספק וא"כ מקדש שלא בזמנו הא לא"ה
לא דחי וכדלעיל: והנה מה שהקשה בספר טורי אבן על התוס' דמנחות הנם בתוס' שם
איתא דמשמע שם דלא שינו אין קריבין ושורפין קדשים בלילה רק דאם הוי הדין מפת
פסול קדשים אין שורפין בלילה משא"כ אם הוי מצותו בשריפה הוי כמו הקטר חלבים
וכשרים בלילה פן כתבו התוס' שם ע"ש היטב בד"ה לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט
ונ"ל המ"ל למוצאי יו"ט לא לתר לשרפהו דמנותר לא יליף מדמסיק צורת הקרבתו וכו'
משמע דנותר לשורף בלילה דהתו' לשיטתו דביום אחי ודחי והוי בלילה משום דמנותר
לא יליף דכיון דאין הטעם מפת פסולין רק הדין פן: בעזה"י פרק ג' מהלכות שופר דין
יוד המנהג הפשוט וכו' ואחר שגומר ש"ץ ברכה רביעית שהוא מלכות תוקע תקיעה
שברים תרועה תקיעה וכו' ולאחר חמישית קש"ק ולאחר שישית קר"ק וי"ל ראי'
לתירוץ הרמב"ן דבאמת סגי בחד כיון דכבר תוקעין מיושב דהנה לפמ"ש הרמב"ן
בהרי"ף וכן פתב הר"ן דמשום הכי גזרו רבנן בתקיעות שופר משום שמא יעברנו משום
דלא בקיאיין בקביעי דירחי וא"כ לפ"ז קשה דאיתא בחולין דף פ"ד ע"ב דאמר ר"י כוי
אין דוחה יו"ט מקל וחומר ומה מילה דנדאי דוחה שבת ואפ"ה ספיקו אין דוחה יו"ט כפוי
דאין נדאי דוחה שבת א"ד שאין ספיקו דוחה יו"ט ואמרינו שם תקיעות שופר יוכיח
דנדאי אין דוחה שבת וספיקו ספק טומטום דוחה יו"ט והנה באמת עיקר ק"ו הוי מנדאי
על ספיקו דכיון דכל כף חמור דאין ננדאי דוחה שבת וא"כ ספיקו דקילא מינה אפילו
יו"ט דקיל אין לדחות דהא בנדאי שבת לי"ט ל"ד להדדי דגם (בשופר ספק) בשופר
שבת לא דחי יו"ט דחה אף דנדאי לא דמי בשבת יו"ט רק דמדמה ספק לנדאי לעגן יו"ט
ושבת דקילא וא"כ לפי דברי הר"ן באמת הא דלא דחי הוי רק ספק אין דוחה לשבת
ואפשר יו"ט דקילא דחה ספק וא"ל דה"פ דעכ"פ הך ננדאי לא דחי הך ספק דקביעות
יו"ט א"ד דאין ספק דוחה להך ספק דקביעות יו"ט דז"א דממ"נ אם לא הוי יו"ט דנקבע
שלא בזמנו וא"כ ליכא איסור שבות וא"ל דה"פ דמדמי איסורי דרבנן לאהדדי דכיון
דבאמת אנו בקיאיין בקביעי דירחי ואפ"ה לא דחו מפת דרבנן מנהג אבותינו או דשמא
יחזור לקלקולו ומכ"ש דספק לא דחה לשבות דיו"ט דהכי מדמה התוס' לעגן שבות

דגזירה שְׁמָא יַעבְרָנוּ הָוֵי בְּשַׁבַּת וּבִי"ט לְתִירוּץ הַשְּׁנִי הָוֵי הַפִּי' מִפְּחַ שְׁבוּת דְּתַקִּיעָה אַע"ג דְּהָךְ שְׁבוּת לְחוּד הָוֵי רִשְׁאֵי לְתַקְוַע בְּשַׁבַּת וְצ"ל דְּשֵׁם הָוֵי הַפִּי' ה"פ דְּבִאָמַת הָךְ אִיסוּרָא לֹא דְחֵי לְתַקִּיעָה דַּא"כ יַעֲקֹר לְגַמְרֵי הַמְצָנָה וּמִשָּׂא"כ לְעַנְיָן טְוּמָטוּם וּמִשָּׂא"כ הָךְ גְּזִירָה דְּקַבִּיעוּת בְּנֻדָּי עֲדִיף מִשְׁאָר דְּרַבְּנָן וְהָא רַאִי דְּלִהְיָה פּוֹסְקִים דַּס"ל דְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן שְׁרֵי לְחוּלָה ע"י שִׁינּוּי וּבִאִיסוּר תּוֹרָה בִּיּו"ט שְׁנֵי לֹא שְׁרֵי מִשּׁוּם דְּבִהָךְ כְּעִין י"ט הָרַאשׁוֹן תְּקַנּוּ וְכוּ לְעַנְיָן שְׁאָר דְּבָרִים וְעוּד דְּבִאָמַת הַמְהַרְשֵׁ"א פְּתַב דְּלִפִּי הָךְ תִּירוּץ לֹא גְזַר ק בְּשׁוֹפֵר בְּשִׁבִיל שְׁמָא יַעבְרָנוּ יַע"ש הֵיטֵב בְּמַהֲרָשֵׁ"א אָף דִּי"ל דְּבִאָמַת הַפִּי' דְּהָא י"ט שְׁל ר"ה הָוֵי פְּיוּמָא אַרִיכְתָּא דְּמֵי מִשּׁוּם וְדָאֵי וּכְמ"ש הַרִי"ף וַא"כ אֶפְּיִלוּ אִם אֵין בְּקִיאֵין מ"מ מְדַרְבְּנָן הָוֵי עַכ"פ מְצָנָה אֶלְמָא דְּמַצְנָה מְדַרְבְּנָן לֹא דְחֵי שַׁבַּת וִי"ט אֶפְּיִלוּ סָפֵק דְּרַבְּנָן דּוּחָה הָא כִּיצַד הֵינּוּ אִם הָאִשָּׁה שְׁמַעִי' עַל סֵדֵר מְלֻגוֹת דְּהָוֵי לר' שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי מִן הַתּוֹרָה וְהַשְּׁאָר הָוֵי רַק מְדַרְבְּנָן וְאַפ"ה בְּעֵי סְפִיקָא טְוּמָטוּם.

וְהֵנָּה בְּשׁו"ת ש"א הַקְּשָׁה מֵאֵי אֲמַרִּינוּ ש לר"י דְּלִטְעַמְיָן דְּנָשִׁים סוּמְכוֹת רְשׁוּת קְשָׁה מֵהָךְ סְפִיקָא דְּקִשְׁר"ק וְקִש"ק וּבִאָמַת לְכַאוּרָה לֹא קְשָׁה מִשּׁוּם דְּהֵם לֹא מְסוּפְקִין אַח"כ הָוֵי בִּימֵי ר"א נוֹלַד הַסְּפֵק וַא"ל א"כ אִמָּאֵי דְּחוּ י"ל כְּמוֹ שְׁאָמַר רַבִּינָא בל"ה הָוֵי פִּירְכָּא דְּמָה לְתַקִּיעוּת שׁוֹפֵר שְׁדוּחָה שַׁבַּת בְּמִןְקֻדְשֵׁין תִּאֲמַר בְּכִסּוּי דָּאֵין דּוּחָה אָף בְּאָמַת כְּפִי דְּאִיתָא בְּחוּלִין בְּדַף ק' ע"ב דְּאָמַר רַב אֲשֵׁי מִשּׁוּם דַּא"ל נְבִילָה וְהֵנָּה בְּאָמַת דַּעַת רַב אֲשֵׁי בְּחוּלִין בְּדַף ק"י דְּבִאִינוּ כֵּן מִשּׁוּם דְּאֲמַרִּינוּ הַחֵם נְבִילָה הוֹכִיחַ דְּאִיסוּרָה בְּאֶכִּילָה וְשְׁרֵי בְּהִנְאָה אַע"ג דְּנְבִילָה לֹא נְעַבְדָּה בּו עֲבִירָה א וּבב"ח נְעַבְרוּ בּו עֲבִירָה וְאָף דְּכִינוּ דְּכַמ"ש לְהַמְהַרְשֵׁ"א שְׁם דְּכִינוּ דַּע"כ"פ בְּמַלְמַד דְּהָוֵי עָרְלָה לֹא נְעַבְדּוּ עֲבִירָה שְׁפִיר שְׁיִיף יוֹכִיחַ וַא"כ פְּאֵן הַמְלַמֵּד מִיָּלָה לֹא שְׁיִיף הָךְ פִּירְכָּא דְּהָא דּוּחָה שַׁבַּת תְּמִיד וְאַפ"ה סְפִיקוֹ אֵינוּ דּוּחָה יו"ט וַא"כ פִּינוּ דְּפִלְגִי בְּזָה רַב אֲשֵׁי וְרַבִּינָא הִלְכָה כְּרַב אֲשֵׁי וַא"כ לֹא הָוֵי זֶה פִּירְכָּא (הֵנָּה זֶה לֹא נוֹדַע לִי הַמַּעֲתִיק לְאִיזָה שׁוּרָה בְּזֹאת הָעֲמוּד הוּא שְׁיִיכַת) וְהֵנָּה בְּאָמַת הָא הַסְּפֵק הָוֵי רַק בִּימֵי ר"א וַא"כ מְנ"ל לר"א דְּיִכּוֹל לְתוֹקְעוּ מְסַפֵּק בְּדַרְבְּנָן וְכִינוּ דְּבִאָמַת לְפִסֵּק הִלְכָה הָוֵי מְסַפֵּק פִּיסוּי אֵין דּוּחָה י"ט וַא"כ הָוֵי ק"ו בְּאָמַת מְעִילָה דָּאֵין דּוּחָה סָפֵק יו"ט (וְכַדְלַעִיל) וְהֵנָּה הָךְ פִּירְכָּא שְׁפֵן אֵינוּ נוֹהֵג בְּלִילוֹת לְפִסֵּק הִלְכָה אֲנִן לֹא ס"ל כֵּן דְּהָא בְּאָמַת כּוֹי אֵין רִשְׁאֵי לְנִסּוֹת בְּלִילָה וְהָוֵי הַטַּעַם מִשּׁוּם קַל וְחֹמֶר דַּר' יוֹסִי אֶלְמָא דְּפִסְקִינוּ כֵּן וְלֹא חֲשִׁיב זֶה הַפִּירְכָּא וַא"כ בְּתַקִּיעוּת שׁוֹפֵר לְפִסֵּק הִלְכָה הָוֵי כְּפִלְגִי מְלָכוֹת זְכָרוֹנוֹת וְשׁוֹפְרוֹת מִן הַתּוֹרָה וַא"כ שְׁפִיר לֹא שְׁיִיף הָא דְּלַעִיל וְסְפִיקוֹ דּוּחָה יו"ט תְּקַנְתָּ ר"א דְּקִשְׁר"ק וְקִר"ק וְקִש"ק וְעִיָּקֹר הִילְפוּתָא הָוֵי רַק מְדַרְבְּנָן אָף עַכ"פ תְּקַשֵּׁי דְּכִינוּ דְּכָבֵר תְּקַעוּ עַל מִינְשָׁב בְּלֹא סֵדֵר הַבְּרָכָה וְהָוֵי מְדַרְבְּנָן וַא"כ לֹא דְחֵי יו"ט אֶלָּא ע"כ כַּס' הַרְמַב"ן וְסִגִּי בְּאָמַת בְּאֶחָד כֵּן קִשְׁר"ק וְקִר"ק וְקִש"ק דַּא"ל"ה לֹא הָוֵי סְפִיקוֹ דּוּחָה י"ט דְּכִינוּ דְּהוּוּ רַק מְדַרְבְּנָן דְּכָבֵר תְּקַעוּ בְּלֹא סֵדֵר הַבְּרָכָה וְרַאִי לְהַרְמַב"ן דְּלַעִיל וְעוּד בְּאָמַת הָא הִלְכָה כַּר"י דְּנִימוּקוֹ עֲמוֹ וְהֵנָּה אֶפְּיִלוּ בְּהָךְ פִּירְכָּא דָּאֵינוּ נוֹהֵג אָף עַכ"פ לְעַנְיָן שׁוֹפֵר נְמִי אֵינוּ נוֹהֵג בְּלִילוֹת שְׁפַד הֵנָּה ק"ו אָף לר"י דַּס"ל דְּנָשִׁים סוּמְכוֹת רְשׁוּת לֹא שְׁיִיף הָךְ קַל וְחֹמֶר וַא"כ לְפִסֵּק הִלְכָה דְּפִסְקִינוּ כַּמ"ד דְּהָוֵי מִן הַתּוֹרָה בל"ה לֹא שְׁיִיף זֹאת דְּלֹא הָוֵי סָפֵק בְּדַרְבְּנָן וְעוֹבֵר הָוֵי לְפַמ"ש לְעִיל מִפְּחַ מְדַרְבְּנָן וּמִשּׁוּם ר"ה דְּהָוֵי קְדוּשָׁה אַרִיכְתָּא וְאָף לְפִי"ז דְּתוֹקְעִין שְׁנֵי פְּעָמִים זֶה הָוֵי מְדַרְבְּנָן אָף בְּאָמַת זֶה הָוֵי רַק דְּוִקָא בְּחִבְרָה עִיר וְלֹא שְׁיִיף מְדַרְבְּנָן סָפֵק לְטוּמָטוּם דְּהֵם אֵין יְכוּלִין לְהַתְּפַלֵּל וְכִמוֹ דְּהֵדִין לְמַקְרָא מְגִילָה מִשּׁוּם

כבוד ציבור אין רשאי הם למקרא מגילה משום כבוד ציבור אף דקשה עכ"פ קשר"ק וקר"ק וקש"ק דהוי משום ספק האיך עבדינו בדרבנן א"ו כס' הגאונים וכדינא דהרמב"ן דבאמת באיזו חד מהן שירצה סגי ומכ"ש דא"ש טפי למאן דס"ל דמילה שלא בזמנו נוהג בלילות ג"כ וא"כ לא שייך פירכא דר"א בן הקפר: והנה אחר זה עיינתי בפר"ח והקשה על ה"ה מאי מביא הרמב"ן ראי' דהפסק מהא דפריה וקא עביד הפסק דהא לפי שיטת הרמב"ן צריך (קש"ת) שברם תרועה גבי קשר"ק למיעבד נשימה אחת ואם הוי קש"ק לחודא או קר"ק לחודא והוי אין סוף או תחלה ובאמת י"ל אם נימא דלא תשיב הפסק אפי' דבאמת לא מסופק כלל על שברים ותרועה ביחד רק על או שברים או תרועה ומש"ה עבדי תרניהו בשני נשימות או דחשיב הפסק אף אם התירץ דעביד אח"כ קר"ק או קש"ק וא"כ תיקשי למה תקעו תרועה ושברים שניהם וע"כ הוי הפסק משום דילמא גנוחי ונלולי בב"א ביחד וא"כ שפיר תקעו וכדלקמן ע"ש היטב: העתקה מדף המתחיל בעזה"י מס' ר"ה דף ל"ג ע"ב מתניתין סדר תקיעות וכו' (וא"י אם זה שייך לענין דבסמוך לעיל אם לאו): והנה הב"ח מביא רי"ו דכתב ושיטת הרי"ף פשיטת רש"י והקשה דהא דברי הרי"ף הם סתומים פלשון הש"ס וי"ל משום דהנה בס' פפות תמרים הקשה בדף ל"ד פ"א דאיתא שם איתקון ר"א בקיסרין וכו' ומקשה רב עזריא ודילמא ילולי הוי וקא מפסיק שלשה שברים בין תקיעה לתרועה ומשני דהדר עביד קר"ק והדר הקשה רבינא ודילמא גנוחי וקא מפסיק בתרועה בין שברים ומשני דעביד קשר"ק והקשה בספר הג"ל ממ"נ אמאי לא קשה לרב עזריא כמו כן קו' רבינא והנה הס' הג"ל פתב דגירסת רש"י הוי להיפוך קו' רבינא מקודם וי"ל משום דהנה דעת התוס' לקמן בדף ל"ד ע"ב דבכאן שיעור תקיעה מפסיק הואיל דכל חדא הוי מצוה בפ"ע והנה אפ"ל דהוי כמו פדי לגמור כולה דכיון דהוי זה מצוה והנה אם נימא כמו סברת התוס' בברכות דדוקא היכא דהוי אונס וכמ"ש המ"א בסימן ס"ה אפילו אונס אחר לאו דוקא דאין ראוי מ"מ מיקרי אונס וע' לעיל בד"ה והנה לפמ"ש לקמן י"ל מה וא"כ לפ"ז האיך שייך זאת בכאן.

אף י"ל משום דהנה קא איתא גבי מילה דמל ולא פירע דחייב דכיון דניתן רק לדחות מפני המצוה וכיון דלא עשה מצוה חייב ואף (נל"ה דצ"ל ואף) דשם אכא (נל"ה דצ"ל איכא) עביד פלגא דמצוה וא"כ האיך דלא שייך זאת בודאי לכ"ע אסור וע' בתשובות רמ"א היטב והנה בכאן קא לפי שיטת הרמב"ם הוי שיעור תרועה ושברים הפל חדא כמו שני תקיעות והנה דעת הח"צ דלא כט"ז רק דהוי איסור לתקוע יותר מכדי מצוה וא"כ לאחר דהותקע או שבר אחד או פמה יבבות או בבא א' וא"כ תו אין ראוי לתקוע תרועה או תקיעה דא"כ עשה איסור בהך שתקע מקודם דכיון דלא גמר שברים או תרועה ותקע ביו"ט שלא לצורך וצריך דוקא לגמור כל השברים והוי אונס ועדיין להרמב"ם נשאר שיעור תקיעה והוי הפסק או דא"ל (נל"ה דצ"ל אלא ודאי דאין לומר) דהיכא דהוי אונס הוי מיד הפסק אפילו לא שקה שיעור שהי' וכמו דאיתא חד דעה בברכות ושפיר קשה אף זה דוקא קשה גבי הפסק דשברים הוי הפסק ומשא"כ בתרועה דהוי הפסק ל"ק זאת משום דיש דעה דבעינן דוקא שברים תרועה בנשימה אחת והנה לפי"ז אם נימא כמו הך דעה דתקע תקיעה שברים תקיעה או קר"ק בנשימה אחת לא יצא דאין ראש וסוף וא"כ לפ"ז בלא"ה לא יצא וא"כ לפי דתירץ על ק' רב עזריא דהדר

עבד יליל קר"ק קשה עכ"פ במאי יצא בעד קש"ק דהא ע"כ יתקע תרועה ע"כ צ"ל
דפספוקינו בתרועהו בעי בנשימה אחת וא"כ לא יצא אף דבאמת פתבו הפוסקים דאפילו
למאן דבעי בנשימה אחת עכ"פ בדיעבד יצא בשני נשימות והנה י"ל אע"ג דהוי מצנה
לכתחילה בנשימה אחת ל"ק דניעבד תרתי בשביל המצנה וכמו דכתבו הפוסקי לענין
הפסק דהוי אפי' רק משום לכתחילה דבאמת זה אינו לפי שיטת התוס' בשביל לכתחילה
לא בעינו למיעבד רק דהנה התוס' הקשו לעיל דתקעינו מן מןושב ואח"כ מעומד האף
עבדינו הא הוי בל תוסיף וכתבו התוס' דמאי דעבדינו מצנה אחד שני פעמים לא הוי בל
תוסיף אף לכאורה מקשר"ק וקש"ק וקר"ק דהוי בשני קשה אף י"ל דבאמת מאי
דעבדינו מספיקא לא הוי קשה בל תוסיף שוב מצאתי בריטב"א בפסוקות שכתב פן להדיא
והנה גבי מתנות דהוי בשני קרנות הוי בל תוסיף וקאמר שם ר"י דכיון דכל הנתנין
שניתן במתנה אחת פיפר אע"ג דלכתחילה מצנה אינו פן עבדינו בשביל בל תוסיף אפי'
על ספק ומ"ה בכאן עבדינו קשר"ק בשני נשימות פי היכי דלא נהוי בל תוסיף דכיון
דבדיעבד אין צריף פן ומהני בשני נשימות מדעבדינו עוד סדר אחד נהוי על כל סדר בל
תוסיף דהא מעפבין זא"ז ונהוי כמו פולם חדא מצנה וא"כ שפיר לא הוי אונס דאפילו
לבתר דתקע שבר אפ"ה מצי לתקוע תקיעה וא"ל דאין רשאי ממ"נ אם נימא דאין רשאי
וא"כ אי יוצא רק בשביל קשר"ק וא"כ יהא צריף לתקוע עוד קר"ק וקש"ק וא"כ בלא"ה
צריף לתקוע קשר"ק אחר בשביל דבעינו לכתחילה בנשימה אחת והוא עבד בשני
נשימות דכיון דלא שייף הו טעמא דבל תוסיף וא"כ בזה לתקוע דוקא קשר"ק ולגמור
תקיעה אחרת דבל"ה יצריף לתקוע אסרת קשר"ק וא"כ ממ"נ שרי לתקוע תקיעה מיד
דממ"נ הוי מה דעבד למפרע איסור וא"כ כיון דממ"נ רשאי לתקוע תקיעה נהוי אין
אונס ומ"ס שפיר יוצא בזה וא"כ שפיר יוצא אע"ג דהוי בשופר נשימת בשתי נשימות
משום בל תוסיף ומשא"כ בהפסק קר"ק דהוי מעיקרא הפסק בשברים שפיר הוי איסור
דמצי לתקוע בזה תקיעה שברים ולא יתקע כלל אחריו תרועה או דיעבד באמת בנשימה
אחת דהא לא גמר עדיין השברים ומשא"כ שם גמר השברים ושם מכבר שני נשימות
ומתורץ שפיר קושיות הספר הנ"ל ומוכח דעת הרמב"ם דהוי שני חקיעות בשיעור
תרועה או שברים (הג"ה זו לא נודע לי בבירור אי מקומה) (והנה להראב"ד י"ל
דתקיעה פשיעור הוי הפסק ומשא"כ תרועה אם הוי השתא יבא שברים ולא הוי כלל
בעולם תרועה וראי לא הוי הפסק אפילו לדעת התוס' בדר נ"ד פ"ב בד"ה לדידי לא
ס"ל) ואז י"ל ק' הנ"ל לפי הגירסא המתפכת דק"ל רבינא הוי מקודם דהנה אם נימא
דמכאן ועד סופו וא"כ מ"ה מקשה דוקא דהוי הפסק בתרועה בין ק"ש לתקיעה דהוי
לגמור פולה וא"כ תיקשי בקשר"ק האחרון דהוי בין תקיעה אחרונה הפסק או למ"ד מן
התורה הוי רק אחד קשה בקשר"ק הראשון ומ"ה מקשה דהוי הפסק בתרועה בין ק"ש
לתקיעה משום דהוי מכאן כדי לגמור פולה (וא"כ תיקשי בקשר"ק האחרון או למ"ד א'
מן התורה הוי בקשר"ק הראשון גם פן קשה) ומשא"כ בין תקיעה לתרועה תקיעה לא
הוי כדי לגמור פולם והנה גירסת התו' מהופכין מגירסתנו דגרסי דאפי' אמר כדי לגמור
מראשה ועד סופו ומתורץ דמוכח פן דהנה לכאורה לפי הו דעד דתקע בראשונה ומש
בשני' פשמים דאין בידו אלא אחת הוי הפ' תקיעה ראשונה וא"כ מוכח פפי הו דעה
דהוי מתחלה ועד סוף דאל"כ הא לא עדיף משתיקה ויהא הפסיד ג"כ התקיעה ראשונה

(ועל המ"א קשה דכתב דלדיעה דהוי מתעסק הפסק אין יוצא ידי תקיעה כלל דהא איתא במתניתין אין לו אלא אחת) אף אם אמרינן דמצות אין צריכין פנונה אזי לא הפסיד התקיעה אחת עכ"פ וכמ"ש הר"ן אף אב"י ס"ל דמצות צריכה פנונה ומ"ה מהפך התו' הגירסא.

ולפ"ז סא חזינו ברי"ף דמביא הגירסא מהופכת וא"כ תו לא מצי לתרוצי כמ"ש לעיל להרמב"ם והו' תירץ נמי דא"כ רבינא ע"כ יספור דמצות אין צריכה פנונה והוא אחרון ואמאי לא פסק פן הרי"ף והרי"ף פסק דמצות צריכה פנונה וע"כ צ"ל דס"ל כשיטת רש"י ז"ל וא"כ נוכל לומר וכמ"ש הב"א והוא שיטת הג"א (נל"ה דצ"ל וכמ"ש הב"ח והוא שיטת הג"א או דכצ"ל מע"א) דלרש"י באמת יכול להאריך בפשרים פשיעור תקיעה דשליש יבבות דכיון דהשתא מסופקין בפשרים והוי שיעור תקיעה יותר עדיף והנה הדין דבדיעבד אם תקע ג' שברים בשליש גשימות נמי יצא והנה הא הדין דלעיל דבשביל לכתחילה לא עבדינן דיהא עובר על בל תוסיף וא"כ הא הוי חד דפה בטור דאם תקע שני תקיעות זה אחר זה או שני תרועות זה אחר זה לא הוי הפסק והרמב"ן מחולק גם על זה וכו' מחולקין רבינא דרבינא הוי ס"ל דכיון דאם נימא דמסופקין דילמא הוי תרועה וא"כ הוי השברים תקיעה והוי כמו דעשה ארבע תקיעות זא"ז דלא הוי הפסק ורב עוירא דהקשה אפ"ה א"פ (נל"ה דצ"ל אפ"ל) דס"ל דאין רשאי אפילו בדיעבד אין יוצא בשתי גשימות או דס"ל בחילוק אחר דאפילו בשביל לכתחילה יש למיעבד ול"ד למתנות דהוי לגמרי בקרו אחרת או דס"ל דבגשימה אחת נמי יוצא קשר"ק וכשיטת הירושלמי (וס"ל דבדיעבד פסול בשתי גשימות רק אפ"ה חשבינן לתקיעות) והנה לפמ"ש לעיל לתירץ הרמב"ם והא דהקשה רבינא באמת אח"כ הוי בשביל ס' הרמב"ן דתקיעה גרע והוי הפסק לכ"ע וא"כ עכ"פ שפיר מוכח דשיטת הרי"ף פ"ש"י ומ"ה ג"כ רש"י מהפך הגירסא וק' רבינא מקודם ועיקר רבינא דהוא בתרא ס"ל דלא פליג על הלכתא ומשא"כ רב עוירא אם הוי בגירסא קודם רבינא לא הוי אחרון ואם הגירסא בתר רבינא הוי באמת אחרון: וכו' מ'נשב הרמב"ם ודברי הרב המגיד פרק שלישי מהלכות שופר דין ג' כתב ה"ה לפי שאעפ"י שאין הש"ה פוסלת בהפסקה בקול שופר שאין ראוי פוסל ולזה נתפנין רבינו ז"ל למטה שכתב והוא שישמע על הסדר והקשה הלח"מ דהא כתב הרמב"ם לא שישמע תרועה ואחריו שני תקיעות וי"ל משום דהנה לקמן בדין ז' שמע ט' תקיעות מתשעה בני אדם כאחד לא יצא אפילו ידי אחד והקשה הלח"ע דהאי טעמא אע"ג דתרי קלא בחד גברי משחמע משום דבעינן תקיעה לפניו ופשוטה לאחריו ואין פן פאן מ"מ אמאי לא יצא ידי א' וי"ל משום דהנה הב"ח מקשה על הטור דיליף דתקיעה אין לו שיעור מהא דמשך השניים אלמא דכשר דהא אפשר דבאמת חוששין להפסק אף שם יצא משום תקיעה אחרונה דלא שייך הפסק וכו' ותירץ דנקט בתקע בראשונה ומ"ה נקט זה דאל"ה לא שייך פשנים דליכא שיעורא ולכאורה קשה מאי אמר דהוי הפסק דכיון דהא באמת הרא"ש והטור פסק כמ"ד דעלה בעד תקיעה אחת וא"כ לענין הפסק אין צריף ראי' נהוי דהוי סוף השני תקיעה אף נ"ל כמו הר"ן דבאמת הוי הפ' דמ"ה עלתה בידו אחת דזה עדיף מלא פיון דכיון דעכ"פ לא הוי כמו לשיר דעכ"פ פנונתו למצוה והא בל"ה בנודאי בעינן דהוי ראש ותחלה וא"כ במקצת השני ליכא ראש ולא יצא והנה הא דמביא ראי' אע"ג דשם לא שייך הפסק אף הא באמת

איתא דעכ"פ רשאי לתקוע יותר תקיעה גדולה דכיון דאין שיעור וא"כ להפסק בל"ה לא חגיגש דכיון דהכל תקיפה והנה יש דעות בתקיעה או בשברים או בשיעור זה אחר זה אבל המ"א דבתרועה אחת או בשברים לא איכפת ולא הוי הפסק כלל וכמ"ש המ"א בסימן ק"צ סעיף ח' דוקא הפסיק הא לא"ה חשיב הכל בתקיעה אחת ודאית הוי לענין לכתחלה אף דמעיקרא הוי קשה לי' להב"ח דלענין לכתחלה לא מוכח משם רק דשם קתני יצא וע"כ צ"ל דה"פ משום הפסק וכדלעיל וע"ז לא מוכח ולבטח התירוץ הוי הפ"ל לענין לכתחלה ומוכח על לכתחלה דקתני ותקע בראשונה הא לא"ה לא הוי שיעור לכתחלה וממילא לא הוי הפסק דהוי הפל קדא וא"כ נקטינו מהא דלעיל דהוי הפ"ל דאפשר דחשיב הפסק וא"כ הא להרמב"ם הוי תרועה פשיעור שני תקיעות ובאמת אפילו שבר אחד חשיב הפסק וא"כ מיד שתקע פשיעור תקיעה ואח"כ משך יותר התרועה הוי הפסק וא"כ במה דתקע עוד התקיעה אין פאן לא סוף ולא ראש דכיון דאין הטעם מפת פנונה רק פסול בשביל הפסק וזה פנונת הרמב"ם וזה פנונת ג"כ הרב המגיד וכמו שיתבאר דעת רבינו למטה והוא ששמע על הסדר ר"ל במאי דנקט אח"כ בב"א לא יצא וע"כ הוי הטעם מפת הפסק וכדלעיל ובזה י"ל קו' הב"ח והט"ז על הא דר"א (נל"ה דצ"ל דר"א) דתיקנו דילמא שניהם ומה"ת דהא לא מצינו תנא דאמרו לתרנוניהו ומנלן לאמרו תרנוניהו וי"ל משום דהנה בהך ברייתא דלא יצא וקשה דמשמע אפילו ב"א אין יוצא וקשה וע"כ צ"ל הטעם כדלעיל משום דהוי הפסק והנה המ"א כתב דאם נימא דבשביל א' אין יוצא וא"כ למ"ד מתעסק אין יוצא כלל וקשה הא זה אי אפשר משום דהא קתני אין לו אלא א' וממ"נ אם קאי תקיעה הראשונה וממילא מוכח דתקיעה ראשונה יש לו אף לפמ"ש לעיל וא"כ אם נימא פהך (ס' הראב"ד דתמיד הוי ט' פוחות) (י"א דמביא הטור דבשני תרופות זא"ז או שני שברים לא הוי הפסק אבל בקשר"ק תרועה קודם שברים הוי הפסק) וא"כ מ"ה ע"כ הוי הפ' דתרועה או שברים הוי פשיעור תקיפה וא"כ האף הוי הפסק ע"כ הוי ס"ל תשר"ת וכס' הראב"ד דתקיעה הוי תמיד רק ט' פוחות והוי נשאר תרועה והוי הפסק וא"כ השתא א"ש דלהראב"ד ל"ק דאין צריך כלל להך חילוק (דלעיל די"א שמביא הטור) אף דבאמת א"ש בפשיטות דלא נשאר שיעור כלל רק לס' הראב"ד ומוכח דהך ברייתא ס"ל דקשר"ק עבדינו ומתורץ שפיר קושיות הב"ח והט"ז דלעיל: והנה באמת לכאורה גם לפי דעת הריב"א דהוי הפל ט' פוחות תרועה ושברי' יחד כל חד בפ"ע הוי ט' פוחות אם באמת אם תרנוניהו הוה אמת אזי הוי שיעור תקיעה ביותר מפדי שברים לחוד וא"כ שפיר י"ל כן כמ"ש לעיל אליבא דרש"י אף י"ל דבאמת דעת הט"ז דאפ"ה אין השברים רשאי לתקוע יותר והנה עי"ל דבאמת לפמ"ש הרא"ש וכן התוס' דלר"א הוי פשיעור שיהו בכדי שיגמר פולה רק קשר"ק אחד או קשר"ק או קר"ק וא"כ באמת קשה לפי זה הא הוי בשני' הפסק דממ"נ אם יהא בשני' יוצא בתקיעה ראשונה וא"כ הוי הפסק בשלשה שברים ואלא דיהא יוצא בשבר השלישי וא"כ הוי התקיעה בשברים הראשונים וגם תרועה ושברים הוי שיעור התקיעה הראשון וא"כ הוי כדי לגמור פולה והנה אם נימא פשיטת רש"י דנימא דבעינו דוקא ט' פוחות ודלא פטור וב"י וא"כ שפיר קשה לר"א דהוי הפסק בכדי שיעור ט' פוחות דהוי שיעור תקיעה ותרועה ותקיעה אף אם אמרינו (דלשיטת רש"י אין צריך דוקא) אף דהוי קשה א"כ בסדר השני הוי הפסק פשיעור בין התקיעות ממ"נ אם הוי יוצא בתקיעה הראשונה הוי הפסק ואם בשברים

השלישי אף עכ"פ הוי הפסק בתקיעה הראשון דהוי כמו ג' שברים וא"ל דיהא יוצא בתקיעה וא"כ הוי הפסק ג' שברים בסדר השני והנה אפי' אם נימא דהוי אין שיעור בשברים כמו ט' פוחות וגם בשיעור דשברים] דקשר"ק אינו בט' פוחות אף עכ"פ ישאר עוד שני שברים אף עכ"פ הוי אם נימא דתקיעה הוי שיעור שלש שברים ושלש תרועות ושני שברים ובנדאי איכא בהוספה הוי עכ"פ עוד קול אחד ההוספה בין ג' שברים לתרועה ג' ובכאן איכא בתקיעה הראשונה ג' שברים ותרועה ועוד שני שברים מן השלשה שברים והוי ה' שברים וג' תרועות ובנדאי איכא עכ"פ עוד קול א' והוי ט' פוחות ונשפיר חשיב הפסק ומש"ם מוכח דהרי"ף לא ס"ל לפשיטת הרא"ש ודלא כט"ו דבקשר"ק יכול לתקוע באריכות שבר דא"כ אם הפ' מאי מקשה רב עוירא אלא ע"כ דקו' רב עוירא הוי מפח שיעור הפסק ובשלשה שברים דהוי לפשיטת התוס' שוין עם ג' תרועות עדיין לא הוי לגמור כולה דהוי בתקיעה הראשונה.

כמו תרועה ושברים והוי כמו שני תקיעות ונשאר (רק) שבר אחד דהוי רק שני שברים ועדיין לא הוי כדי לגמור כולה והנה מ"ה איפוד הרי"ף דכי הכי דלא תקשה קושיות הפפות תמרים וא"ל עדיין מעיקרא הוי קשה מפח שיהלגמור כולם ואח"כ מפח הפסק בקול דהוי בלא שיעור שיהלגמור כולם דאפ"ל דהא אכתי ב' הפסקות בין תקיעה לתרועה ובין תרועה לתקיעה ועדיין לא מלא שיעורא ומשא"כ שם אם (נל"ה דצ"ל שם א"ש) דהוי עוד שני שברים ועוד דתקיעה ארנפה כדי ג' שברים וג' תרופה וג' שברים הוי בכדי לגמור כולה והנה י"ל דקדוק מלשון גבי שברים והא ג' שברים מפסיקין ובתרועה הקשה התם דהא תרועה מפסיק משום די"ל דהא עכ"פ אפשר דיוצא בתקיעה האחרונה וא"ל א"כ נשאר שברים דמפסיקין עדיין י"ל דאם באמת הוי תרועה וא"כ הוי שברים תקיעה והוי כמו תקע ותקע דלי"א אין מפסיקין וי"ל משום דא"כ אם יוצא בכף תקיעה ראשונה ולא גרע משהה דכיון דאין יוצא בזה ומ"ם נקט שלשה דהוי פשיעור תקיעה והנה י"ל קו' הב"ח וי"ל משום דהנה הטור מביא בשם י"א דתקיעה אחר תקיעה וכן תרופה אחר תרועה לא הוי הפסק אף הרמב"ן הקשה מהתוספתא דקתני וקור ונהריעו וי"ל דהך תוספתא ס"ל דתקיעה הוי קשר"ק והנה הטעם של י"א דלא הפסק (דתקיעה אחר תקיעה א) תרופה אחר תרופה לא הוי הפסק משום דהוי כמו דעושה עוד שבר אחר וכן עוד כמה שברים וכן תקיעה הוי לאחר תקיעה ארנפ' אע"ג דהפסק ובתרועה בנדאי א"ש דהא הוי שעושה כמה תרופה או כמה שברים אע"ג דהפסיק בנשימ' בדיעבד יוצא והוי כולם חדא ומשא"כ הא אין דרפו לילל ואח"כ לגנזחי ואם כן מ"ה שם הוי שפיר הפסק וא"כ מוכח דהתוספתא ס"ל כמאן דאמר תרתי.

וא"כ לפ"ז יש לומר דבתרועה אחר תרועה לא הפסיק משום דהוי תרועה חדא אע"ג דהפסיק לפי הך דעת דס"ל דאם הפסיק בין שבר לשבר בנשימיה יצא כן יש לחלק: ובזה מתורץ הקושיות הב"ח על הרמב"ם ועל הרמב"ן דלא ס"ל פסב"א זו הוי מתורץ דס"ל כמו הראב"ד להרמב"ן דעת הראב"ד ומוכח מהא דב"א לא יצא אפילו די אחד וא"ש ומתורץ הפל והנ"ם יש ליתן טעם = = = = = להא דפסק הרמב"ם וכמ"ש הרב המגיד דבשני נשימות י"ל דיליף מהא דרב פהנא דאמר לר"י ולא פלוג ומשמע שם כמ"ש רש"י ז"ל דעכ"פ בשני נשימות דא"כ הו"ל למיתני יותר רבותא דאפילו עביד בנשימה אחת והלשון משמע אינו בין תקיעה לתרועה ולא פלוג דאינו מפסיק וכמו שפירש רש"י

מדלג נקט רבותא יותר דעביד הפל בנשימה אחת ואם פן לר"י הוי כמו לדין שברים תרופה: בעזה"י במסכת יומא דף כ"ט ע"א תוס' ד"ה אלא אפילו עולת העוף ועוד תנן בפרק תמיד נשחט דף ס"ג דקאמר ר"ש ושאר כל הנבחים בשחטן על החמץ בזמן פסח וכו' ומאי איצטריך להאי טעמא ק"ל דפטור משום דנבחים פסולין הן וי"ל משום דהנה ר"ש אמר בנבחים דף פ"ד דנבח ונסכים נסכים יודו משום דאין באין בגלל עצמו משמע הא באין בגלל עצמו הוי לא ירד אע"ג דאינו על המוקדם אלא לא ס"ל כר"י דבעינן דוקא קא על מוקדה רק כה"ג וא"כ שפיר לכ"פ לר"ש מפלה ומלינה דהא אם עלה לא ירד ולא חל כלל האיסור והנה באמת כתבו התוס' ישנים במס' יומא דף כ"ט ע"ב דהנה אפילו אם היו מונח בכלי שרת מבעוד יום מ"מ פי מטא לילה דכיון דהשתא אינו ראוי בליילה ובליילה אינו מקדש פלי שרת והוי כמו שמונח בכלי חול וא"כ לפ"ז אם מביא האברים על המזבח בשעה שאינו ראוי המזבח לקדש הוי כמו שמביא על פלי חול וא"כ הוי פמי שסידרו הקוף וא"כ שפיר תליא בפלוגתא דר"י ור"ג אם בעינן דוקא ראוי למוקדה ואי לא בעינן אפילו בפסולין ראוי למוקדה אלא כר"ג וא"כ הוי השתא זימנא וא"כ לפ"ז הוי נסדר כמזנותו דבא צריף להביא השתא כדי דלא יעשה אח"כ עבירה: ועי"ל קושיות התוס' משים דהנה הרמב"ם כתב בהלכות איסורי המזבח פרק שלישי אם עבר והקריבו אין לוקין מן התורה והקשה הפספ"ה משנה דפריף הש"ס וליקיי נמי משום לאו דמחוסר זמן דתנן מנין לכל פסולין שבשור ושה שהוא בלא ירצה ומשני ר' זירא הנה למחוסר זמן שהפתוב נתקו לעשה וא"כ כל באר פסולין חוץ ממחוסר זמן ילקה ות"י דאין פאן אזהרה רק דלא ירצה והס"ד הוי דליקיי בשביל זה וכתב הלח"מ ואזלו הי' לו שום הכרח לזה הי' מקים לומר פן אבל אין לו שום הכרח וי"ל דהנה באמת התוס' כתבו בקידושין דהיא דלא די'ש לו עשה הוי הלאו אלים ולא דחי יע"ש והנה התוס' הקשו בפסחים דף נ"ט ע"א והא לא הוי בעידנא ומשני שם התוס' דאין צריף בעידנא לעגנן עקרת עשה ועוד דשוחטין וזורקין על מחוסר כפורים ובנה זה אין תירץ מספיק דא"כ מה מקשה הש"ס מאי אלימא בשאר והנה דהאי עשה מהאי עשה הא בלא"ה הא לא הוי בעידנא וצ"ל דעשה הקל יהא נדחה אין צריד בעידנא קשה הא בכאן הוי להיפוך עשה די'ש עמו הלאו בכ"מ דהא פינון דאינא עשה ממילא אית בי' הלאו דשור ושה לא ירצה כמו גבי אותו ואת בנו דהוי מחוסר זמן ואפילו אם דחי וליכא פסול מ"מ העשה אלים כמו די'ש עמו הלאו: או דקשה לפי דעת התוס' בנבחים בדרך ל"ג דאין עשה שי'ש בו פרת דוחה ל"ת ועשה וא"כ גם בכאן יהא עשה אלים ולא ידחה כלל א"ו דליכא גבי כלל ל"ת והנה כמ"ש דבאמת הא דדחי אע"ג דבאמת היכא דפסול לא שייף דחוי דבאמת הפסול הוא מפח דחוי דכיון דאינו רשאי להקריב וא"כ פינון דבאמת אתי עשה ודחי לא הוי כלל דחוי והנה לפ"ז אפשר לומר דבאמת גם אנריקת דם יש עשה דעלי' השלם אף באמת דהנה מקשין הא פתב הפ"י דלאו הבא מפלל עשה נמי נדחה מפני העשה ומאי מקשה מאי אלימא דהאי עשה מהאי עשה וי"ל לפ"ז דבאמת אם אמרינן דעשה שי'ש בו פרת דחי פשה ול"ת והנה הפ"י כתב דהיא דאיכא ל"ת ועשה אינו דחי אפילו את העשה הוא לאו הבא מפלל עשה וא"כ בכאן איכא לאו דכל הפסולין והנה באמת הקרא איירי בהקטרה גבי תמיד של בין הערבים אף דילפינן דם מהקטרה כמ"ש המל"מ והנה בספר פנים מאירות לנבחים פתב דכיון דלא דע לא שייף דחוי דהא לא ידע ונמצא שפיר הוי

הלאו בלא עשה דהיננו אם בשפת זריקה לא ידע ונמצא לא דחי והשתא גבי הקטרה פיון דהשתא ידע ליפא גבי רק עשה וא"ל הא ג"כ השתא אין רשאי להקטיר והוי נדחה ע"ז שפיר משני מעלה ומלינה בראשו של מזבח וא"כ ממ"נ לא נדחה כלל ומאי דמשני בעוף ל"ק ג"כ דהא כל הפסולין בשור ושה נלמד בקרא דלא ירצה ולא בעוף דאינו תמות בעופות והקרא איירי בב"מ וכמו שפרש"י בחולין בדרף פ' דכל הפסולין נלמד ממום ולפ"ז מתורץ הא דאמרינן דפסולין משום אחר תעיד של בין הערביים אפילו לר"י בנו שר"י בן ברוקה דס"ל מעלה ומלינה בראשו של מזבח מ"מ הפסול הוא שם משום דהא הזריקה הוי ג"כ בפסול פיון דשם לא שינה לומר דאתי עשה ודחי ל"ת וא"כ שפיר משני רב פפא הא מני ר"א בפסחים דף ע"ג ע"ב דאמר הנשחטין לשם פסח ולשם חטאת פסולין אע"ג דס"ל דעקירה בטעות לא הוי עיקרה מ"מ הא הטעם כמ"ש מפח סתמא דקאי לשמה והשתא לא קאי כלל לשמה דהא פסול מפח תמיד של בין הערביים והנה שם ר"ש אמר במועד בשאר זבחים אפשר דאיירי במקוסר פפורים והקטרה האמורין לא מעכב באמת אף דאין רשאי להביא האמורין לידי פסול לכתחלה ומש"ה בלא דאתי עשה ודחי אינו רשאי להביא לכתחלה: ובזה י"ל קושיות תוס' בר"ה דף ל' דאמאי לא אמרינן דנתקלקלו הלויים במוסף דא"ל דס"ל פחנן המצרי דאין דחוי אפילו בשחוטין וא"כ שפיר אחי עשה ודחי ל"ת וא"ל דמאי אלימא דהאי עשה מהאי עשה דלאו הבא מפלל פשה לא אלים נעשה וא"ל דהא יש ג"כ לאו דפסולין בלא ירצה דהא לא הוי שם פסול דהא אם הקריב הורצה וא"ל אמאי לא מוקי טעמא דר"י ב"ב של ר"י בן ברוקה פחנן המצרי דלא הוי דחי כלל וא"כ שפיר דחי י"ל כמ"ש לעיל.

וא"כ מ"ט בפסחים דף פ"ג ע"ב נשחט הפסח ואח"כ נודע שמשכוו הבעלים את ידיהם וכמש"ל דע"כ הטעם משום דפסול דהוי לאחר תמיד של בין הערביים דא"ל דבאמת גם רב חסדא ס"ל דפסח לא בעי עיקרה והא דמיחייב לרב הונא אמר רב משום דלדידך א"ל משום דקבעה חצות והוי נדחה משא"כ לרב פריה דס"ל ב"ח אין נדחין וכמו דמקשה באמת אח"כ פ"ה ש"ס וא"כ ע"כ ס"ל דהוי דחוי דאפילו בב"ח נדחין ס"ל דהוי דחוי ומכ"ש לאחר שחיטה וא"כ מש"ה לא מוקי להא דר"י ב"ב של ר"י בן ברוקה פחנן המצרי דס"ל בי' אין דחוי כלל אבל המתניתין דר"ה אתאי שפיר פחנן המצרי דס"ל אין דחוי וכמו דמוקי בזבחים דף ל"ד רבא גופא דס"ל דלא מעלה ומלינה בראשו של מזבח מתני' דזבחים דשם פחנן המצרי דס"ל דאין נדחין אפילו שחוטין ומש"ה הרמב"ם דפסק באמת דלא פחנן המצרי רק דהוי דחוי ומש"ה פתב הרמב"ם דהקלוקול הי' במוסף עצמו דלא הי' קרבין מוסף כלל ומתורץ הרמב"ם ממה דהקשר עליו המופרשים: דף ס"ב ת"ר עד שלא הגריל חייב וכו' אמר ר"ח הואיל דראוי לשעיר הנעשה בחוץ והקשה בתוס' ישנים אמאי אמרינן בזבחים דף ל"ד למעט קודם הגרלה הא חייב הואיל וראוי לשעיר הנעשה בחוץ וי"ל משום דהנה לכוונה ק' דהא התוס' פתבו בב"ק דעל כל שחוט חוץ אם אמרינן דינשה לשחיטה מתחלה ועד סוף ל"ק מפי שחט פורתא תו אינו דחי' דגזה"כ הוא רק דלא יאה פסול אחר וא"כ קשה אמאי חייב דהא מפי שחט פורתא תו אינו ראוי נשעיר הנעשה בפנים דממ"נ אם ישוהו עד לאחר כף הוי שהי' וא"ל דכינון דאין מחוסר זמן לבו ביום וא"כ אי עלה לא ירד וא"כ ישחט השתא ז"א הם המ"ל מסופק דאם בשבת אם עלה לא ירד דאפשר דירד וא"כ בשבת ירדו ואימת לא ירדו בחול וא"כ הוי לא ראוי בו

ביום ולא שינה אין מחוסר זמן לבו ביום ואף י"ל דנ"מ לדמים דלא ירד ואין צריף לקנח מעל המזבח או דהא הפלי אין מפסיק פדאיתא בזבחים וא"כ נ"מ אם יעלו בפלי אזי יזרוק אף בזה פלוגתא בזבחים חד תנא דפסיק דנקא פל הראוי לאישים וכן פסק הרמב"ם וא"כ בשם ירדו וליפא נ"מ ומשא"כ הך פרייתא ס"ל פתנא דלא ירדו ושפיר חייב ומתורץ קושיות התוס' ה"ל: ובה מיושב הרמב"ם דפסק דחייב במלקות על שפיר המשלח שראוי להתנודות ומשיג עליו הראב"ד מסוגיא בזבחים וכן הקשה הלח"מ מסוגיא דיומא דמשמע דבא להוציא ולפמ"ש מתורץ דבאמת דלכאורה האיה ס"ד דחייב קשה דמכי שחט פורתא אינו ראוי להגריל עליו דהוי שהי' בשחיטת פ' ומפינ'ם והקטרה וא"ל דהא אימעט פינן דהוי מעיקרא ראוי וכמ"ש רש"י לקמן (בזבחים דף קי"ד ע"א בד"ה בשלמא) וגבי רובע ונרבע דלא אימעט מפתח אנהל מועד רק במשפן דלא ראוי להקריב הואיל דמעיקרא הוי ראוי קודם קודם שנרבע אף באמת ממשפן דאימעט דאינו ראוי להקריב השתא אף י"ל פמ"ש לעיל משום דאין מחוסר זמן והוי שפיר לא ירד הדם וא"כ השתא נמי מיקרי עפ"י קרבן וא"ל א"כ ים לחייבו והנה י"ל דבאמת לפי הא הוי מצי להקשות פן אף לא ס"ל דנתקלקלה בשחיטה אמרינן איגלאי מלקחא למפרע דאמר רבא זאת הסברא בחולין דכ"ט ע"ב ור"ז לא ס"ל פן אף דעל סימן אחד בודאי חייב בחוץ אפי' למ"ד אין לשחיטה אלא לבסוף דעשה מעשה חטאת העוף בחוץ וא"כ חייב דאיירי דשחט קנה בראשונה וחיוב ע"ז דבשעת החיוב עדין הוי ראוי לפתח אנהל מועד אף גבי וידוי קשה לפמ"ש הרמב"ם דשעיר המשלח אינו ראוי להיות טריפה מפת יעמוד חי וטריפה אינו חי' וא"כ מפי שחט פורתא הוי טריפה ולא הוי יעמוד חי ולמה חייב וע"כ צ"ל דבאמת הוי ס"ל כמ"ד טריפה חי' ואף הרמב"ם הא פסק טריפה אינו חי' ומשו"ה פסק דע"כ לו לרבות אתי וגזירת הפתוב דחייב דאילו להוציא לא צריף קרא ואו י"ל דלפי ה"א באמת הוי ע"ד ליוציא שעיר המשלח והוי גזה"כ אע"ג דראוי לשעיר הנעשה בפנים מ"מ פטור קודם הגרלה: והנה לפי"ז י"ל מה שהקשה בתוס' ישנים במסכת יומא דף ס"ג ע"א דהקשה הש"ס על מה דאמרינן פי אתא רבין אר"י פסח ששחטו בשאר ימות השנה וכו' והתנן מחוסר זמן וכו' שהקריבו חטאתם ואשמם בחוץ פטור וארב חלקי' בר טיבי' וכו' והקשו בתו' ה"ל ל"ל לאתויי דר' חלקי' בר טובי' וי"ל משום דהנה פיון דישנה לשחטה מתחלה ועד סוף וא"כ אם התחלה לשחיטה הי' שלא בעקירה וא"כ פבר נפסל וכמו דאיתא בחולין דף ל' ע"א גבי מנין וכו' נזרקה מפי חבירה פגון שנדחו בעלים וכו' ואי אמרת ישנם לשחיטה מתחלה ועד סוף ונפסלה בהתחלת שחיטה וא"כ לכאורה הוי פסול אחר בלא שחוטתי חוץ אף אמרינן יוכיח סופו על תחלתו והנה מוכיח סופו על תחלתו אע"ג דלא חשיב פלום והוא בעצמו יודע דלא חשב פלום.

וא"כ בפסחים בדרף ס' דרבא רוצה להוכיח דשלא לשמו ולשמו פשר דהא סתמא לשמו קאי וכו' ומקשה ראב"א דלמא שאני היכא דאמר מהיכא דלא אמר וכו' וא"כ אם נימא פתירין ראב"א דחילק בין סתמא לאמירה וא"כ בכאן נגד יוכיח סופו על תחלתו וא"כ הוי ג"כ סתמא אף המהרש"א הקשה על סברת א"ד יע"ש פסול דלשמו אינו נוהג בכל הזבחים והקשה המהרש"א ה"נ הכשר דשלא לשמו אינו נוהג בכל הזבחים ומירץ המהרש"א דכשרין אלא דלא עלו אף משמע דמיקרי נוהג פסולין בכל הזבחים גבי הא דהקשה מה בין לאוכליו ושלא לאוכליו ולשמה ושלא לשמו יע"ש היטב בפסחים: והנה

בְּאֵמֶת פְּתִירָן הַמְהַרְשֵׁ"א שָׁם ס"ל לְרַבָּא אָף א"ל או כְּסִבְרַת ר"א בַּר אֶהֱבָה דְחִילָק בֵּין סְתָמָא לְאִמְרָה פִּן הָוֵי נֹכַח לְתַרְזֵן פְּקֻשְׁיֹת הַמְהַרְשֵׁ"א אָף דְּאִתְּחַ"פ אִיבְעֵנִי לְהוּ פִּסְחָא שְׁשֻׁחְטוּ בְּשִׁנּוּי בְּעָלִים אִם מִיקְרֵי עֶקֶרָה יַעֲשֵׂה וְא"כ אִם נִימָא כִּפְּ הֵךְ אִיבְעֵנִי דְלֹא כְּפִשְׁיטוֹת שְׁפִיר נֹכַח לְשַׁחוּט שְׁלֹא לְאוּכְלִי וְהָוֵי עֶקֶרָה וְא"ל תּוּ כְּקוּ הַמְהַרְשֵׁ"א דְבְּאֵמֶת שְׁלֹא לְאוּכְלִי לֹא הָוֵי רַק בְּפִסְחָא וְסְתָמָ' שְׁפִיר הָוֵי עֶקֶרָה וּמְקַצָּה אוּכְלִין לֹא פִּשְׁר רַק ע"י הִנְךָ אוּכְלִין יַעֲשֵׂה בְּתוֹס' דָּף ס'.

וְא"כ מִש"ה חֵיב בְּפִסְחָא וּמִשְׁא"כ בְּאֲשָׁם וְאָף כִּי מִיִּתֵּי רַב חֲלָקִי רַב חֲלָקִי אָמַר סְתָמָא וְא"כ אִמְרֵי אָמַר סְתָמָא שְׁלֹא לְשָׂמוּ חֵיב הוּל"ל רַק בְּהִתְחַלַּת הַשְּׁחִיטָה הָא בְּסוּף מְכַבֵּר גְּפִסְל וְא"ו דְּאִמְרֵינוּ יוֹכִיחַ סוּפּוֹ עַל תְּחַלְתּוֹ וְכִס' רַבָּא בְּפִסְחָא וּמְקַשָּׁה הַש"ס שְׁפִיר וּמְתִירָן קְוִשְׁיֹת הַתּוֹס' הַנ"ל: דָּף ס"ג ע"א וּפְלִיגֵי דַר' חֲלָקִי תּוֹס' ד"ה וּפְלִיגֵי וְכוּ' בְּלֹא"ה הָוֵי מְצִי לֹמַר דְּרַב דִּימֵי פְּלִיג אַרְבַּ חֲלָקִי וְי"ל מִשּׁוּם דְּהִנְהַ תּוֹס' בְּזַבְּחִים בְּדָף קִי ד ע"ב בַּד"ה הִיתֵר בְּמָה לְחַבְרֹו וְיֵשׁ לִיתָן טַעַם לְרַבָּא הָאִיךָ מְחֻסְרָא זְמַן הָא פֶּל מְלִתָּא.

וְי"ל מִשּׁוּם דְּהָא אִיתָּא בְּש"ף ח"מ סִימָן ר"ח (וּבְסַמ"ע לְעַנְנֵן רִיבִית יַעֲשֵׂה הֵיטֵב) הִיכָּא דִּיכּוּל לְעִשׂוֹת בְּהִיתֵר אֲפִילוּ אִי עֲבִיד בְּאִסּוּר לֹא שְׁיִיךָ פֶּל מְלִתָּא וְכוּ' לֹא מְהִנֵּי. וְהִנְהַ פִּינוּ דְנִימָא דְלֹא חַל קְדוּשָׁה עַכ"פ קְדוּשַׁת קְדוּשַׁת דְּמִים וְנָה מְצִי לְעִשׂוֹת בְּהִיתֵרָה דְּהִנְהַ הַדִּין הַקְּדִישׁ זָכַר לְדְמֵי גְּסָכִים קְדוּשַׁת קְדוּשַׁת הַגּוֹף וְא"כ אִם הַקְּדִישׁ הַשְּׁתָּא לְאֲשָׁם וְהָוֵי קְדוּשַׁת דְּמֵי אֲשָׁם אִם לֹא מְצִי לְהִיֹּת קְדוּשַׁת הַגּוֹף לְאֲשָׁם וְהָוֵי נַחַת לְהִיֹּת קְדוּשַׁת הַגּוֹף לְעוֹלָה כְּמוֹ לְדְמֵי גְּסָכִים דְּהָוֵי קְדוּשַׁת הַגּוֹף לְעוֹלָה פֶּל זְמַן דְּלֹא רְאוּי לְאֲשָׁם וְאַחַר ל' דְּרְאוּי לְאֲשָׁם הָוֵי קְדוּשַׁת לְאֲשָׁם וְנָה יְכוּל לְעִשׂוֹת בְּהִיתֵר אִם הָוֵי אָמַר פֶּל ל' לְדְמֵי עוֹלָה וְאִתְּחַ"פ לְאֲשָׁם וְא"כ הָוֵי קְדוּשַׁת פֶּךָ אָף דְּבְעֵי לְאִמְרָה לְשֵׁם עוֹלָה דְּהָא בְּרִישׁ זַבְּחִים מ"ש גִּיטִין וּמ"ש זַבְּחִים דְּזַבְּחִים סְתָמָא פִּשְׁר וּמִשְׁנֵי מִשּׁוּם דְּזַבְּחִים בְּסְתָמָא לְשָׂמוּ עוֹמְדִין וּמִשְׁא"כ בְּכָאן דְּלֹא שְׁיִיךָ דְּסְתָמָא לְשָׂמוּ הֵן עוֹמְדִין דְּלִימָא יִמְתִּין עַד זְמַן דִּיהָא רְאוּי לְשָׂמוּ לְשֵׁם אֲשָׁם וּמִשּׁוּ"ה בְּעִנְיָן אֲבָל אִין הַטַּעַם מִשּׁוּם עֶקֶרָה וְא"כ שְׁפִיר חֵיב אִם שְׁחַט שְׁלֹא לְשָׂמוּ בְּחוּץ וּמִשְׁא"כ אִם שְׁחַט סְתָמָא מִשּׁוּם כִּי שְׁחַט פּוֹרְתָא אֶסְרָה כְּקוּ הַש"ס שָׁם בְּזַבְּחִים סְתָמָא וְלְשָׂמוּ גְּמִי פִּסּוּל וְא"כ פִּינוּ דְּאִין הַטַּעַם מִשּׁוּם עֶקֶרָה לֹא שְׁיִיךָ עֶקֶרֶת חוּץ לֹא שְׁמִי עֶקֶרָה וּמִשְׁא"כ בְּפִסְחָא בְּעֵי הַטַּעַם עֶקֶרָה וְשְׁיִיךָ עֶקֶרֶת חוּץ לֹא שְׁמִי עֶקֶרָה וְא"כ בְּאֵמֶת נֹכַח לֹמַר דְּלֹא פְּלִיגֵי אַרְבַּ חֲלָקִי אָף בְּאֵמֶת הָא אִיתָּא בְּר"ן דְּנִדְרִים דָּף כ"ט ע"ב דְּאֲפִילוּ אִם אָמַר מְעַכְשָׁיו וְלֹאחַר ל' עוֹלָה וְהַשְּׁתָּא שְׁלָמִים תּוּ לֹא פִּקְעָה קְדוּשַׁת שְׁלָמִים וְא"כ אִמְרֵי הָוֵי אִתְּחַ"פ אֲשָׁם הָא לֹא פִּקְעָה אָף הָא אִיתָּא בְּכ"מ בְּהִלְכוֹת מְעַשָּׂה קְרַבְנוֹת ט"ו דִּין ז דָּאָם אָמַר לְדְמֵי לֹא אִמְרֵינוּ מִיגוּ דְנַחֲת לְדְמֵי נַחַת קְדוּשָׁה דְּחַל שְׁלָשִׁים לֹא פִּקְעָה אָף הָא בְּאֵמֶת לֹא חַל לְרַבִּין דָּאָם אָמַר לְאִחַר ל' בְּאִגָּם אִם לֹא אָמַר מְעַכְשָׁיו וְכֵן אִיתָּא בְּכַתּוּבּוֹת בְּדָף פ"ב פ"א וְהָאִמַר רַבִּין לֹא קָנָה וּמִשְׁנֵי דְלֹא אָמַר מְעַכְשָׁיו וְא"כ צ"ל דְּבִהֲקֻדְשׁ הָוֵי כְּמוֹ דְּאָמַר מְעַכְשָׁיו וְכִדְאִיתָּא בְּתוֹס' דִּיבְמוֹת דָּף צ"ג וּבְר"ן דְּנִדְרִים דָּף כ"ט וְא"כ הָא בְּהִקְדָּשׁ לֹא שְׁיִיךָ דְּהָוֵי שְׁיֹר דְּהָא פִּשְׁטָה בְּכּוֹלָה וְא"כ לֹא מְצִי חַל מְעַכְשָׁיו פֶּלֶל וְכִלְל דְּהָא הַשְּׁתָּא לֹא הִי שְׁיֹר בְּהִקְדָּשׁ דְּפִשְׁטָה מִמִּילָא קְדוּשָׁה בְּכּוֹלָה וְא"כ לֹא הָוֵי הִתְחַלָּה מְעַכְשָׁיו (וְלֹא דְעֵי לְקִידּוּשִׁין דְּבִקִּידּוּשִׁין לֹא שְׁיִיךָ פִּשְׁטָה קִידּוּשִׁין דְּהָוֵי דַּעַת אַחֲרֵת וְכְמוֹ דְּאִיתָּא בְּקִידּוּשִׁין עַש"ה) וְא"כ לֹא מְצִי לְהִיֹּת אֲשָׁם אוּ דְלַרְבִּי צ"ל דְּאִין הַטַּעַם כְּמ"ש לְעִיל רַק כְּמוֹ שְׁתִּירְצוּ הַתּוֹס' דְּאִיכָּא לִימוּד דְּחַל מְקוּדָם וְא"כ

שפיר בעי עקירה דהא הוי אשם ואפ"ה חייב בחויז אלמא עקירת חויז שמי' עקירה ופליג ר"י אר"מ ומשא"כ לר"ר היכא דהא רבין אמר דלא קנה בלא מעכשין שם בכתובות ומתורץ שפיר קושיות התוס' הנ"ל דף ס"ה ע"כ תוס' ד"ה ומשום גזירה ימותו בא"ד והקשה הר"י הא גמי אמרינן משום גזירה ימותו בפרק התערוכות דף קיז ע"ב דאמר פל הזבחים שנתערבו שור הנסקל אפילו אחת ברובו ימותו פולן ופריה ונכבשנהו דניידי ונימא פל דפריש מרובא קא פריש ומשני גזירה שמה יקח מן הקבוע וי"ל משום דהנה התוס' בפסחים בדרף ט' ע"ב התוס' מאי פריה ונכבשנהו דניידי הא הדין דאם לקח העופר בפנינו הואיל דנולד הספק במקום הקביעות לא אמרינן כל דפריש וכו' וי"ל משום דהנה רב אמר בדרף ע"ה טבעת שנתערבו בין שטבעו ונפל אחד מהן לים הגדול הותרו פולן דאמרינן הך דנפל איסורא ופריה ממתניתין ואמאי ימותו פולן נימא מפי מת אחד מהן הותרו פולן דהך איסורא דמית ופי' הב"ח דימותו בינדים ולא שנייה דקנסין שוגג דהוי הופלה בינדים דכיון דמצנה לעשות ולעת ומשני הוא דאמר כר"א ומתניתין אתיא פרבון והנה הפוסקים מקשים דלהך טעמא דהוי ספק איסור דרבנן דעו התורם ברובא בטל הא הוי מצד אחר בא שהוא מדרבנן והנה הכר"ח כתב דלא אמרינן ספק דרבנן לקולא היכא דהוי בכאן איסור דאורייתא בנדאי רק דפ"י ביטול הוי דרבנן ומש"ה לא אמרינן ספק דרבנן לקולא דכיון דרק ע"י הביטול הוי מדרבנן ובה מיושב קושיא מספק ביצת נבילה יעשה"ה והנה הפוסקים מחולקים גבי כל דפריש מרובא פריש האיך דנפרש רק התצי וניפר דמאי דיש בתוה התערוכות הוי חצי מזה דהוי כמו דאתא אלי' ואמר דבנדאי הוי זאת היתר וא"כ גם השאר הוי היתר בנדאי וא"כ נ"ל דזה הטעם דמשו"ה פליגי רבנן כקו' הספרים משום דהוי מצד ביטול רק מדרבנן ולא אמרינן ספיקא לקולא וא"כ פריה הש"ש שפיר הכי ונפרש ונימא פל דפריש מרובא קא פריש מן התורה פיון דבאמת בטל ברוב מן התירה וליכא נ"מ והוי כמו דלא נודע קודם לזה נהוי דבטעו הוי נודע אי מטעם ביטול ברוב וא"כ הוי כמו שבא אלי' ואמר דזה הוא מן התורה הוי פן וא"כ השתא דנכבשנהו לא הוי מותר מן התורה מטעם ביטול רק מטעם פאילו אלי' ז"ל בא ואמר וא"כ פיון דהשתא אינו מטעם ביטול מן התורה מותר רק בל"ה ואזי שפיר אמרינן ספיקא לקולא ופריה שפיר והא ראי' יותר דאמרינן ס"פ לקולא הוי הטעם משים דהספק הראשון מותר מן התורה והספק השני הוי ספק דרבנן ולקולא וא"כ פריה שפיר ונכבשנהו דניידי ואם שימות אחד מהן נימא דכל דפריש מרובא קא פריש והוי ספיקא דרבנן ולקולא לכ"ע ומתורץ קושיות התוס' בפסחים אף דקשה הא איתא בזבחים דף ע"ג ע"ב אמר רבא השתא דאמר רבנן לא יקריב אם הוקרב לא מרצה והוי מטע' דחוי והנה והנה משמע פיון דמדרבנן אין רשאי להקריב נדחה אפילו מן התורה דאל"כ קשה האיה שנייה דלא הורצה מדרבנן ויקריב חולין בעזרה וא"כ פיון דמן התורה נדחה וא"כ הוי הספק נולד מן התורה קודם דניידי וא"כ לא מהני פריש לומר פל דפריש מרובא קא פריש דכיון דהספק נולד במקום הקביעות.

אף י"ל דלא שיה לומר דנדחה דהא אפשר לומר דע"ז פי נכבשנהו ועל כל הבהמה אפשר שזאת הבהמה יורד דניידי ויהא זאת מותר וא"כ לא הוי נדחה וא"כ פיון דלא נראה פל בהמה וא"כ אפילו קודם שניידי יהא מותר עכ"פ מן התורה מותר ויהא מרצה דהא לא נדחה פלל מן התורה דכיון דהוי ביזו למות ונכבשנהו דניידי ולסקי' מן התורה א' מן

הבהמה וא"כ שפיר מקשה וע"ז שפיר משני הש"ס גזירה שמה יקח מן הקבוע וא"כ אסור מדרבנן עכ"פ וא"כ נדחה מן התירה דכיון דאמר רבנן לא יקריב אם זרק לא הורצה: והנה הר"י פתב לתרץ קושית הר"י דאורליינש דמש"ה בעורף משום גזירה ימותו דכיון דלא שניקף רעי בעורף וא"כ אם לענין גבוה עכ"פ מהני וא"כ לענין גבוה דלא יקריב הוי מהני הך גזירה משום שמת יקח מן הקבוע וא"כ הוי נדחה מן התורה דאסור להקריב מדרבנן גזירה שמה יקח מן הקבוע ולא מהני נכבשנהו דניידי וא"כ פיון דנ"מ לענין גביה קודם שפירש הוי נולד הספק ונפקא מיניה לענין גבוה ואמרנו כי אכל חזא וחזא דילמא זה הוא הבהמה דאסורה ואם כן הוי נולד הספק ואסרה והנה מוזכר בפוסקים פיון דנ"מ לענין דבר אחד הוי כמו נולד הספק דכיון דיש נ"מ ואסרה ומש"ה לא אמרינו רעי משום קו' התוס' בפסחים דכיון דנולד הספק ויש רמ קודם הפרישה ומתורץ שפיר קו' התוס': והנה יש ליתן טעם אמא הוי הדין דאם הוי מדרבנן לא יקריב לא הורצה אפילו מן התורם (יש ליתן טעם משום דהיה) דהא פיון דהדין לא הורצה וצריף להביא קרבן דהוי חוליו בעזרה מן התורה יש ליתן טעם משום דהנה הדין דאמרנו בזבחים דף ב' ע"ב אמרינו זבחים בסתמא דקאי סתמא לשמה עומדת דהוי מצנה פדכתבו התוס' לחלק בגיטין דמש"ה לא קאי סתמא לגירושין דכיון דאין מצנה לגרש אפי' אם זינתה כן פתבו התוס' בזבחים דף ב' ע"ב וא"כ פאן פיון דמדרבנן פסול להקרבא וא"כ הוי מצנה לשמוע דברי חכמים ז"ל ולא הוי מצנה להקריב ולא קאי סתמא לשמה וא"כ פיון דבעינו מפורש לשמה והנה הדין בגיטין היכא דבעינו מפורש לשמה בעינו שיהא מבורר לשמה כמו דכתבו התוס' בגיטין אפי' דבעינו דאמרי' התוס' בגיטין אפי' (דבעינו) דאמרי' ברירה מ"מ פיון דבגיטין בעינו וכתב לה לשמה מפורש לשמה בעינו שיהא מבורר לשמה וא"כ פיון דהדבר ספק לא מיקרי מבורר לשמה וא"כ בכאן הא הוי ספק מי הוא זה דהוי חטאת אע"ג דהוי בטל מ"מ לא מיקרי חטאת וא"כ לא הוי מבורר לשמה ומש"ה אסור מן התורה ולא הורצה והנה פדאיתא במסכת ביצה דלא הוי של חבירו ומתורץ שפיר: דף ע"ג ע"ב מודה ר"ל שאסור מדרבנן א"ה קרבן שבועה נמי לא יחול והקשה בספר פפות תמרים א"כ לפ"ז לא מקשה מידי ור"י מ"ט לא אמר כר"ל דהא ס"ל דחצי שיעור אסור מן התורה ומכאן משמע דאם הוי אסור מן התורם בנדאי לא חזיל וקשה להר"ן וש"פ דס"ל דחזיל אחצי שיעור וי"ל משום דהנה תוס' מקשים בשבועות בדף כ"ג ע"ב בתוס' ד"ה דמוקי לה כד"ה ואע"ג דאיכא תנאי דל"ל אסור פולל כו' עוד הקשו שם בתוס' וא"ה ולוקי במפרש וד"ה וי"ל משום דהנה לכאורה לפי דברי התוס' בד"ה אלא הן סכיני משפחת לה דאיתא בירושלמי שבועה שלא אוכל מצה ואכל מצה בליל פסח חי"ב אלמא דבאיסור כולל חל שבועה לבטל המצנה וא"כ קשה הא הרמב"ם פסק פרק ב' מהלכות שגגות פל העושה מצנה מהמצות ובכלל עצמיתה נעשה עבירה שחייבין עלי' פרת בשוגג ופטור דהוי טעה בדבר מצנה ועשה מצנה דפטור והנה הא איתא בפסחים דיכול יהא יוצא בטבל ומסיק דלא יצא ומסיק שם דאתיא כר"ש דל"ל פולל וא"כ מאן דס"ל בירושלמי חייב ס"ל פולל וא"כ קשה הא הוי טעה בדבר מצנה ועשה מצנה ולכאורה י"ל דמכאן הוציא הרמב"ם פסק שלו דפסק דאין יוצא בטבל אפילו לרבנן דר"ש יע"ש אף לפי פשט הסוגיא לא משמע כן.

וא"כ קשה וי"ל דאיינרי דיודע דחייבין עליו לאו אכל אין יודעין אם חייבין פרת וא"כ ידע דליכא מצנה אף לר"ל קשה דהא בעינן דשגג בלאו נכרת וי"ל דמיינרי דינדע דאיסור עשה איכא גבי וא"כ תו ליכא מצנה אף גבי חצי שיעור שפיר קשה וא"ל דינדע מאיסור עשה דהא ליכא גבי איסור עשה דנגד עשה איכא ג"ב איסור עשה דחצי שיעור וא"כ ליכא פולל גבי איסור עשה כמ"ש התוס' גבי אין עשה דוחה ל"ת נעשה ועכ"פ דאין לוחה על הלאו דהלאו נדחה וא"כ פאן לאיפוד דליכא גבי עסה אף באמת לר"מ בלא"ה א"ש דא"ל דינדע באיסור לאו ולא באיסור קרבן אף לאפיי דס"ל דגבי שבועה כ"ע מודו גם ר' יוחנן דבעינן שגגה בלאו וא"כ קשה והנה י"ל דזהו הפירוש דבאמת התוס' פתבו בשבת דף ס"ט ע"א דלרבי כ"ע מודו דבעינן ששגג בלאו וא"כ ה"פ דמוקי כד"ה ר"ל גם לרבי: והנה י"ל ג"כ מתוך קושיות התוס' השני דהנה התוס' פתבו דלא אמרינן כולל רק בשב ואל אעשה ולא בקום ועשה וי"ל הטעם משום דה תשב"ץ פתב דגבי כולל בעינן שיעשה שני עבירות וילקה שני לאוינן וא"כ נגד קום ועשה לא משפחת זאת כולל דממ"נ אם אמר שבועה אחת דיאכל איסור והיתר וא"כ הדין אם נשרף האחת פטור לאכול השאר וא"כ ליכא גבי כולל כמו דאיתא בספר פרת ופליתי דאם לא יחול האיסור לא יחול ההיתר ג"כ לא שייך גבי כולל ואלא דשני שבועות לא אמרינן כולל כמו דאיתא בתשובת הריב"ש דכיון דהם שני שבועות: ולפמ"ש לעיל ליישב קושיות תוס' יום הפורים עפ"י הך סברא דהי טעה בדבר מצנה ועשה מצנה י"ל ג"כ מאי דקשה דלכאורה משמע לקמן גבי נשבע שלא יאכלנה כולה מקודם ואח"כ נשבע שלא יאכל כזית דחל אפילו באמת על כל פורתא מכח חצי שיעור אלמא משמע דחל על חצי שיעור והטור גופא פסק דגבי גבילה אנו חל וי"ל דהטור פסק פרבי דבעינן ששגג בלאו נכרת וא"כ הטעם דליתא בהך דהוי טעה בדבר מצנה ועשה מצנה משא"כ גבי שבועה דליכא לימוד על חצי שיעור ומהיכי תיתי יהי אסור חצי שיעור פיון דכוננתו איני רק על שיעור שלם אף עיקר הטעם הואיל וראוי לצרפו כמ"ש המל"מ בהלכות שבועות יע"ש וא"כ גבי שבועה הא הדין בכל כזית אם אכל מקצת בשוגג ומקצת במזיד פטור והנה התוספות יום הפורים וכן הוא כמה פעמים בפוסקים דכיון דהדין הוא לעשות הוי כאלו אנוס ושוגג וא"כ אין מצרפו בשבועה וא"כ ליכא איסור כולל וא"כ מ"ה חל בשאר איסורין ושיהי' לא מקרי כולל עשה מצנה דליכא מצנה וא"ש אפי' לר"י עי"ל הא דמקשה בס' תוספות יום הפורים הא דמקשה ביומא דבאמת לכאורה קשה הא גם בחצי שיעור שפיר משפחת בהן ע"י תנאי דשפיר חל כמו גבי שבועות שו"א וא"כ אפילו לענין שבועה משפחת הן אם אכל אח"כ התנאי בשוגג אף באמת אם אכל התנאי בשוגג בלא"ה פטור דבעינן האדם בשבועה אף משפחת לי' אם בשעת אכילת התנאי ידע איסור בלאו ולא בקרבן ולרבי כ"ע מודו דבעינן ששגג ג"כ בלאו ומש"ה א"ש דמוקי לה כד"ה ומתוך קושיות התוס': והנה משמע בשבת דכתב הפ"י ואפ"ש דליכא עשה וא"כ אם לא ידע הוי טעות וא"ל דהוא הי' סובר דאית בי' עשה א"ו כ פיון דבאמת ליכא עשה וח"כ אם הי' יודע דליכא עשה הוי עשה וא"כ לא מיקרי שוגג וא"כ א"ש מ"ש לעיל פיון דליכא עשה גבי איסור גבילה דאם נשבע שיאכל וא"כ פטור מקרבן: מסכת סוכה דף ל' הא דהשמיטו הפוסקים הך דא"ל ר"ה להנהו כו' י"ל משום דהנה י"ל דלכאורה קשה לפמ"ש בס' שיטה מקובצת לב"מ דהטעם דיאוש לא קנה לאחר שפא באיסורו הוי משום דכיון

דבא באיסור והוי ידו פינד הנגזל וכאלו הוי פינד הנגזל וא"כ בכאן דבאו בב"א ולא הוי מעולם פינד הנגזל דומיא דאיתא בב"ק דאית' לידו בתורת קריעה דלא הוי שומר פלל אף י"ל דבאמת ס"ל לר"ה דעיקר החשש הוי משום קרקע של נכרי וישראל מנכרי קונה רק במעות והנה התוס' בע"א כתבו דאם באסורי פא לידו הוי דומיא דמכירה דאינו קונה רק במעות ולא במשיכה גם בגזילה וא"כ פיון דאינו נקנה ובעינו קנין משיכה או הגבהה לאחר יאוש כמ"ש הפ"י בב"ק יע"ש בגיטין יע"ש דהא בשעת מעשה לא הוי עדיין יאוש אף דלאח"כ שפיר הוי מטלטלין והוי לאחר יאוש והוי בהיתרא אתא לידן' אף ע"ז שפיר הוי ידו פינד הנגזל אף הפוסקים דגבי שישראל נכרי מנכרי משיכה קונה וא"כ באמת יאוש לחוד קונה: ואו י"ל דבאמת אפילו אח"כ נמי הוי הפל באיסורא דאם יקנה וא"כ הוי לא חייב פלל לשלם דנגד הדמים שפיר הא הוי יאוש דהא אינאש עצמו וא"כ מה שחייב לשלם וח"ל דהא חייב מקודם בדמים ומאן מפקע דניהו דמינאש מדמי מי קא מינאש ופירש הח"צ דכבר נתחייב בדמים קודם יאוש משא"כ בכאן וא"כ אם יקנה נקנה וא"כ לא הוי חזרה וא"כ עבר על ל"ת.

ובזה מתורץ קושיות התוס' דהא דמשמע הכא דבשינוי מעשה אפילו ביאוש לא קני וגם שינוי השם משמע דקונה ביאוש אפילו בשינוי השם החוזר לברייתו וי"ל משום דבאמת לפי מה דאיתא בב"ק בדרף ק"ה ע"א גזילה איפא מצוה השבה ליפא יע"ש וא"כ בכאן דליפא פלל מצות השבה והנה גבי גזול ומאכיל ומאכיל דלאחר יאוש פטור אחר אבל הראשון חייב משום דכבר נתחייב במ"ע דהשבה קודם יאוש וא"כ בכאן ליפא פלל מ"ע דהשבה וא"כ אם קנה לא קניים מ"ע דהשבה וביטול העשה וא"כ לא מועיל הקנין דיאוש ומ"ה לא מהני בכאן.

והנה באמת משמע מתשובת הרא"ש ומביאו בש"ע חוה"מ סימן שמ"ח דעיקר החיוב הוא בשביל שפייע אבל אם הראשון גנב וא"כ אפי' אחר הי' פטור רק דהחיוב הוי משום השבת אבידה והנה איתא גבי אנוס דמפי דאנס עומד אצל עמיר הוי כמו דמיקלי קלי אפילו אם נשא ונתן אח"כ פינד פטור וא"כ גם בקרקע שייף אבידה קרקע ועוד דלענין נטיעות העומדת לקצור הוי לענין זה בקיצור יע"ש דהוי פלוגתא דר"מ ור'בנו ולענין זה כ"פ מודו כמו דכתב הש"ף לענין גביות חוב דעכ"פ ראוי להבריח וא"כ גם לענין גזול פן רק דלא הוי קנין פיון דלא הגביה עדיין הגזלן כמ"ש המ"א לענין דברים המחנופרים לקרקע וא"כ שפיר אם יקנה ביאוש ושינוי מעשה שחוזר דבאמת אע"ג דקרקע אינו נקנה ביאוש מ"מ מקרי אינו תובעים וא"כ באמת לא מחייב בגזילה דאימעט מהיכא דאימעט קטן וא"כ אם יהי' נקנה עובר פלאו ומ"ה אינו נקנה דהוי איסורא ואינו נקנה בהגבהה ובמשיכה בב"מ מיקרי אין לו תובעין פיון דהוא אינאש פללא דמלחא באמת אפילו אינו יאוש מועיל בקרקע מ"מ הך דהוי יאוש הוי עכ"פ אין לו תובעין וא"כ קשה הא לא חייב על מה שגזלה וא"כ אם יקנה אחר כף לא יקניים מ"ע דנהשיב את הגזילה וא"כ עבר על לאו וא"כ הוי באיסורא ועוד דבאמת מיקרי אביד' וכמו דאיתא בסימן שמ"ח דהוי אנס שעומד אצל כרי של תבואה ויכול בעצמו ליטלו וא"כ הוי כמו מיקלי קלי אף החיוב על שאינו קניים מ"ע דנהשיב וא"כ תיקשי קושיות הש"ס בב"ק דף ק"ה ע"ב ונאמאי בשומר אבידה חייב דהא ליפא נתינה וא"ל כמו שתירץ דאכלו כשהוא גדול ופירש"י משום דמיד דאית לידן' הוי לי' בעלים בר טענותי' ואם פשאכלו כשהוא קטן

דלא ירד פקדון זה לתורת טענה מעולם: והנה באמת לפמ"ש לעיל דכאן לענין גזל הסברא נוטה דעכ"פ מועיל יאוש דכיון דעומד לקצור והנה באמת קשה לפי מה דאיתא בב"ק דף קט"ו ע"ב דאמאי נימא מהפקירא קא זכינא דהוי יאוש כמ"ש מהר"מ והובא בהגהת מרדכי אלמא דמהני יאוש קודם שנטלה: ואו י"ל דקשה לפי סברא התוס' בפסחים דף י' ע"א פיון דאם לא אשכח דמים נוטל הבהמה ומעיקרא הי' של הנכרי אינו יוצא מרשות נכרי וא"כ קשה בכאן לפי שיטת הסמ"ע בחוה"מ סימן שס"ב דאם אינו מסלקו בדמים צריף ליתן לו דוקא החפץ ואינו קונה לענין זה בשינוי מעשה וא"כ פיון דלא הוי עריסותיכם לענין חלה וגם לענין חפץ עובר וא"כ לפי ס' הס' יראים עכ"פ לא מיקרי לךם כמו גבי גזל הנכרי יע"ש וי"ל משום דהנה הפ"י פתב דיאוש אינו מטעם הפקר דאין יכול להפקיר דהוי אינו ברשותו והנה המל"מ מביא בשם הרמב"ן דהיכא דבשעת מעשה אמר דהחיוב בא ע"י הך מעשה ואמר קרע ולא אתי לידו כלל בתורת שפירא א נח חייב וא"כ אינו חייב מטעם גזלן בהשבה דכיון דלענין זה שפיר מהני יחוש מטעם הפקר אף באמת ממ"נ דאם אתה רוצה לזכות בגוף החפץ וא"כ לא שייך לומר דהחיוב בא ע"י הך מעשה דממ"נ או דהחפץ לא חוי קני לי' וא"כ אין החיוב בא ע"י הך עשי'.

דף ל' ע"ב בכאן קשה לפמ"ש הפ"י בב"ק נמצא דאפילו דאמרין דקניא ביאוש ושינוי רשות אין הקנין רק אם נתן דמים למפרע קנה וא"כ קשה בכאן אמאי יצא: והנה י"ל קושיות התוס' דהא הוי יאוש שלא מדעת דהנה אמאי אמרינן דבמתנה ע"מ להחזיר יצא בלולב ובשאלה אינו יוצא משום דיכול לעשות מה שירצה וא"כ לפי שיטת הרמב"ם גבי יאוש שלא מדעת יכול לעשות מה שרצה כל כמה דלא ידעין דשל מי הוא ומ"ה שפיר קנה וא"ל דחייב באחריות וכפי התי' השני שם דעת ה"ר ישע"י יע"ש הא עיקר החיוב אחריות אינו רק מתורת השבת אבידה וכדאיתא בחוה"מ סימן שכ"ח יע"ש ובגוי פטור מהשבת אבידה וא"כ מתורץ ג"כ הך קושיא מיאוש ושינוי מעשה דהא שפיר חייב באחריות וא"כ קשה מפיח יאוש שלא מדעת: ואו י"ל דלשיטת הב"ש דהוי בהיתרא אתי לידן' לאחר שלקח מגזלן מ"מ לא מיקרי לךם וא"כ עכ"פ קניא בשינוי רשות פיון דמיקרי שינוי רשות דלא גרע מאפטרופוס דמיקרי שינוי רשות בב"ק ונתוס' פתבו בב"ק דקניא בשינוי רשות לבד והנה עכ"פ לא גרע מממון שאין לו תובעין ניהו דלא קניא וא"כ יע"ש בהרמב"ם גבי מתנות כהונה נגזלת דפטור השני: והנה עוד י"ל קושיות התוס' דהוי יאוש שלא מדעת משום דהוי קנין פירות לשיטת הרמב"ם גבי יאוש שלא מדעת ואם מכר לאחר הוי מכר דהא הוי לשני בהיתר דהא פירות הוי של הראשון וג"כ בהיתר מכר דהא רשאי לעשות מה שירצה קודם שנודע: או י"ל קושיות התוס' לפמ"ש הש"ך בסימן שנ"ח דהיכא דאם יתנודע יאוש ג"כ וימחול בדאי מועיל ג"כ יאוש שלא מדעת וא"כ בכאן מועיל יאוש שלא מדעת פיון דאפילו אם יתנודע מ"מ יקנה הלוקח לעצמו פיון דהוי בהיתרא אתא לידן' ובזה מיושב קושיות התוס' מיאוש ושינוי מעשה פיון דבאיתרא אתי לידן' וא"כ לא הוי יאוש דהוי שלא מדעת: והנה לפי ס' הב"ש הלוקח מגזלן הוי בהיתרא אתא לידן' ובפרט לפי ס' הרמב"ם גבי יאוש שלא מדעת דכל היכא דלא ידע דמאן רשאי לעשות כמו בשלף והוי בנדאי בהיתרא אתא לידן' ולענין לךם ניקנית בשינוי רשות וכמו דכתב בס' ריטב"א בשם הרמב"ן בב"מ וא"כ הפ"י בש"ס הוא

מפח יאוש ושינוי רשות ודוקא אה מְכַר וְשָׁלָא בְּאַחֲרֵי דַּל"כ לֹא מִיקָרֵי שִׁינוּי רְשׁוּת
וּא"כ מְתוּרְץ קוֹשְׁיֹת הַתּוֹס' דְּהָא הָוֵי יְאוּשׁ וְשִׁינוּי הַחוּזָר לְבְרִינְתּוֹ י"ל דְּהָא הָוֵי יְאוּשׁ
שְׁלֹא מִדַּעַת וְלֹא שְׁיִיף לֹא מְרַבֵּי לֹא מְרַבֵּי אֶפְ"כ לְעַנְנָן זֶה קְנָה יְאוּשׁ וְשִׁינוּי מַעֲשֵׂה
הַחוּזָר לְבְרִיתוֹ דְּרִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת בּוֹ מַה שְׁיִרְצֶה וְהָוֵי כְּמוֹ פִּירוֹת וְאִם מְכַר הָוֵי מְכַר דְּנִגְד
הַשְּׁנֵי הָוֵי בְּהִתְרָא אֶתְיָא לִידְנָי לְפִי שְׁיִטַּת הַרְמְב"ם דַּע"כ"פ מְוֹתָר קוֹדֵם שְׁנוּדַע בְּיְאוּשׁ
וְשִׁינוּי מַעֲשֵׂה בְּלֹא שִׁינוּי רְשׁוּת אֶפְ"כ דְּשִׁינוּי מַעֲשֵׂה הָוֵי דְּוֹקָא בְּמִי שְׁעֵשֶׂה הַמַּעֲשֵׂה וְנִגְד
הַלּוֹקֵם לֹא הָוֵי שִׁינוּי מַעֲשֵׂה וְנִגְד הַלּוֹקֵם הַשְּׁנֵי לֹא מִיקָרֵי שִׁינוּי מַעֲשֵׂה מִשְׁא"כ שִׁינוּי
הַשֵּׁם וְפָרִיף שְׁפִיר וְלִקְנִינְהוּ בְּשִׁינוּי הַשֵּׁם וּמְתוּרְץ קוֹשְׁיֹת הַתּוֹס' וְפָרִיף שְׁפִיר וְלִקְנִינְהוּ
בְּשִׁינוּי הַשֵּׁם: תּוֹס' ד"ה הַקְּשָׁה דַּה"ל יְאוּשׁ שְׁלֹא מִדַּעַת וְי"ל מִשׁוּם דְּבִאֲמַת לְפִי שְׁיִטַּת
הַרְמְב"ם ע"כ"פ קוֹדֵם שְׁיִדַּע מְזַה מְוֹתָר לַעֲשׂוֹת כְּאֵדֵם הָעוֹשֶׂה בְּשִׁלּוֹ וְהִנֵּה הַמַּל"מ כְּתַב
אֶע"ג דְּקִי"ל קִנְיָן פִּירוֹת לֹא פְקִנְיָן הַגּוֹף דְּמִי ח"מ הִכָּא דְּלִיכָא קִנְיָן הַגּוֹף כְּלָל דְּהִינְנוּ
שְׁנוּתָן מְעוֹת וְהַרְוֹנוּחִים לְהַקְדֵּשׁ בַּכַּה"ג כ"ע מוֹדוֹ דְּאֶמְרִינָן קִנְיָן פִּירוֹת פְּקִנְיָן הַגּוֹף דְּמִי
וּא"כ בְּכָאן כִּינּוּ דְּגִזְלָנְיָא וְנָכְרִי מְוֹתָר וּא"כ אִין אֶצְל הַנְּכָרִי דְּהַקְרַקַּע שְׁלֹו שׁוּם קִנְיָן הַגּוֹף
וּא"כ שְׁפִיר הָוֵי לְכֶם מִפְּחַ קִנְיָן פִּירוֹת אוֹ דְּהָא אִין צָרִיף לְהַחְזִיר לוֹ כְּלָל וְאִתְ"פ כְּשִׁינְדַּע
לְנִגְזַל הֶרְאִשׁוֹן א"כ יְהֵא קוֹנֵה בְּיְאוּשׁ וְלֹא שְׁיִיף בְּאִיסוּרָא אֶתְיָא לִידְנָי דְּהָא רִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת
כְּמוֹ בְּשִׁלּוֹ וּא"כ מְתוּרְץ קוֹשְׁיֹת הַתּוֹס': א וְהִנֵּה לְכַאוּרָה קְשָׁה לְפִי מַה דְּמִשְׁמַע דְּהִיכָא
דְּלֹא הָוֵי בְּרִשׁוּתוֹ לֹא מִיקָרֵי גְזִילָה לְעַנְנָן הַגְּנוּב מִגְּנוּב הֶרְאִשׁוֹן וּמִשְׁמַע דְּגַם לֹא מִיקָרֵי
גְזִלָן עֲלֵי' וְא כ לֹא קִנִּי בְּיְאוּשׁ וְעוֹד לְפִי מַה דְּמִשְׁמַע בַּע"א דְּכִינּוּ דְּלֹא חֲסָרָה מִהַנְּגִזְלָן לֹא
מִיקָרֵי גְזִלָן וְלֹא קְנָה יְאוּשׁ כְּלָל דְּהָא מִשְׁמַע שֵׁם דְּלֹא מִיקָרֵי גְזִלָן כְּלָל וְהִנֵּה בְּכָאן לְפִי מַה
דְּאִיתָא בַּב"ק בְּדָף ק"י דְּאִם רוּאָה אֲנִס שְׁפִנְגְדוֹ מִיקָרֵי תוֹ יְאוּשׁ וּמִיקָרֵי תוֹ אִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ
וְלֹא מְצִי לַעֲשׂוֹר עִ"ש וּא"כ בְּכָאן אִם נְטִיעוֹת הָעוֹמְדוֹת לִיבְצָר כְּבִצּוֹרוֹת דְּמִין וּא"כ לֹא
מִיקָרֵי בְּרִשׁוּתוֹ וְלֹא מִיקָרֵי גְזִלָן וְלֹא קְנִיָא בְּיְאוּשׁ וְהִנֵּה עוֹד לְפִי מַה דְּמִשְׁמַע בַּמ"א דַּה
כַּא דְּלֹא חֲסָרָה לֹא מִקָרֵי וּבְכָאן מִיקָרֵי זֶה נְהִנְהָ וְזֶה לֹא חֲסָר כְּמוֹ דְּאִיתָא בַּב"ק בְּדָף ק'
ע"א דְּהִיכָא דְּנִכְרִים לֹא מְצִי לְהַשְׁפִּירָה מִיקָרֵי זֶה נְהִנְהָ זֶה לֹא חֲסָר וּכְמוֹ דְּאִיתָא בַּש"ע
חוּה"מ דְּהִיכִי דְּלֹא מְצִי לְהַשְׁפִּירָה מִיקָרֵי זֶה נְהִנְהָ וְזֶה לֹא חֲסָר ע"ש וּא"כ לֹא הָוֵי גְזִלָן
וְלֹא קְנִיָא בְּיְאוּשׁ: וְהִנֵּה הָא דְּנִקְט יְאוּשׁ מְקוֹדֵם דְּשִׁינוּי רְשׁוּת י"ל מִשׁוּם דְּבִאֲמַת קְשָׁה
הָאִיף שְׁיִיף גְבִי לְכֶם דְּאֶפִּילוּ דְּשָׂרֵי מ"מ לֹא מִיקָרֵי לְכֶם' אֶפְ"כ בְּאֲמַת קְנָה בְּשִׁינוּי רְשׁוּת
לְחוּד כִּינּוּ דְּהָוֵי בְּרִשׁוּת הַיִּשְׂרָאֵל דְּרִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת בּוֹ מַה שְׁיִרְצֶה וּא"כ לְכָף צ"ל דְּהָוֵי יְאוּשׁ
מְקוֹדֵם וּא"כ הָוֵי מִיָּד קִנְיָן הַפִּירוֹת פְּקִנְיָן הַגּוֹף כִּינּוּ דְּלִנְכָרֵי לֹא הָוֵי כְּלָל קִנְיָן הַגּוֹף וּכְמוֹ ש'
הַמַּל"מ: וְאוּ י"ל דְּלַעֲנָן קִנְיָן הַגּוֹף לְכִי מִתְיַדַּע אִתְ"פ הָוֵי בְּאִיסוּרָא אֶתְיָא לִידְנָי כִּינּוּ
דְּמִקוֹדֵם יְאוּשׁ הָוֵי הַגּוֹף שְׁל נְכָרֵי ע"ז אָמַר דְּהָוֵי יְאוּשׁ מְקוֹדֵם וּא"כ לֹא הָוֵי בְּאִיסוּרָא
אֶתְיָא לִידְנָי אֶפִּילוּ לְעַנְנָן הַגּוֹף דְּמַעוֹלָם מְכִי בְּאוּ לִיד הַיִּשְׂרָאֵל לֹא הָוֵי כְּלָל קִנְיָן הַגּוֹף וְהִנֵּה
אִם נֹאמַר דְּהָוֵי רַק הַקִּנְיָן לְפִירוֹת וּא"כ אִם נֹאמַר דְּבִשׁוּמְרִין וּבִשׁוּאֵל אִינוּ קוֹנֵה בְּמִשְׁיכָה
רַק בְּשִׁימוּשׁ וּא"כ בְּכָאן לֹא קְנָה כְּלָל וְלֹא הָוֵי שִׁינוּי רְשׁוּת אֶפְ"כ דְּמִנְכָרֵי שְׁפִיר קְנָה בְּמַעוֹת
לְבַד וְאִין צָרִיף בְּמִשְׁיכָה וּא"כ תְּלִיָא בְּהַף פְּלוּגְתָא אִם מְעוֹת בְּנְכָרֵי אוֹ בְּמִשְׁיכָה קוֹנֵה:
ע"ב וְלִקְנִינְהוּ בְּשִׁינוּי הַשֵּׁם תִּימָא וְכו' וְי"ל מִשׁוּם דְּהִנֵּה הַתּוֹס' הַקְּשׁוֹ לְעֵיל דְּהָא הָוֵי יְאוּשׁ
שְׁלֹא מִדַּעַת וְי"ל לְפִי מַה דְּאִיתָא בְּטוּרֵי זֶהב בַּא"ד סִימָן ק"כ דְּשָׂרֵי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִשְׁפּוֹנוֹת
שְׁל נְכָרֵי כִּינּוּ דְּהָוֵי בְּהִתְרָא אֶתְיָא לִידְנָי.

רק משום חילול השם וכיון דליכא חילול השם' והנה אם נימא דקנני הפירות קנני הגוף דמי משמע בב"ב דיוצא בו ידי אתרוג דהוי לך והנה המל"מ פתב דהיכי דלא הוי פירות לאחד וגוף לאחד' שפיר קנני פירות קנני הגוף דמי והנה הב"ש פתב דאם לוקח אחד מגזלן מיקרי בהיתרא אתא לידן' והוי ככובש שכר שכיר יע"ש בסימן צ"ח וא"כ בכאן שפיר מיקרי קנני פירות קנני הגוף דהא לא הוי הגוף לו דהא מאימת יהא אסור כי אתידע לי וכי אתידע לי' קנה ביאוש דהוי מדעת אף באמת כפי פסק הרמב"ם דפסק דקנה בשינוי רשות ואח"כ יאוש מקודם אף דבאמת לפי שיטת הספר יראים אעפ"כ לא מיקרי לך.

אף דבאמת משמע במסכת ב"ב דהיכא דלא הוי לאחד קנני הגוף דהוי סילק עצמו מהגוף ואם הוי ס"ל דקנני פירות קנני הגוף קנה בעל פירות הגוף וסלק בעל הגוף (מפירות) מגוף קנה הבעל הפירות הגוף כיון דסילק בעל הגוף וליכא לו קנני הגוף וא"כ בכאן ליכא קנני הגוף דממ"נ אימת דיתידע לי' יקנה הבעל הפירות הקנני הגוף ג"כ וא"כ הוי של בעל הפירות אף דהא אעפ"כ לא מיקרי לך.

אף באמת משמע מתוס' דגם שינוי רשות לחוד לא קנה רק דלא שינוי שינוי רשות מקודם יאוש כיון דלא הוי מקר וא"כ בכאן דהוי יאוש מקודם שפיר קאמר כי היכי דלהוי יאוש ביד הנכרי ושינוי רשות אח"כ מפח קנני פירות קנני הגוף דמי בידכם והוי שינוי רשות מעליא ומיקרי לך ומינושב קושיות התוס' ובזה מינושב קושיות התוס' דיקנה ביאוש ואח"כ שינוי מעשה דבאמת דהוי יאוש שלא מדעת לא קנה ולא שינוי לומר מפח קנני פירות דבאמת אין הגזלן רשאי כלל להשתמש אף דבאמת לפי שיטת הרמב"ם דס"ל דאפילו יאוש שלא מדעת מ"מ יכול לעשות בו מה שיירצה ומיקרי עכ"פ קנני פירות ולא עדיף מקנני פירות כמו המוכר שדהו בזמן שהיובל נוהג אפילו דהא רשאי למכור מ"מ כיון דאין יכול למכרו לעולם מקרי קנני פירות יע"ש והוי קנני הגוף כיון דבאמת הגוף אין של הנכרי דממ"נ אימת דיתידע לי' יהא נקנה ביאוש ואח"כ שינוי מעשה.

וכמש"ל דלענין זה קנה יאוש לחוד דהטעם דיאוש לא מועיל הוי הטעם משום דאין יכול להפקיר משום דאינו ברשותו אפילו בקרקע וכמ"ש השיטה מקובצת בב"מ דהיכא דאינו יכול להוציא בדיינים משום דהוי אדם אין יכול להקדישו אפילו קרקע יע"ש או מטעם דהוי הפקר לאחד וכמ"ש בס' פ"י אכל מ"מ נגד זה דליכא מ"ע דהשבה הגזלן שפיר מהני יאוש דהוי סילוק וכמ"ש במל"מ דהוי קרע ע"מ לפטור דמה דבא החיוב ע"י מעשה שפיר מהני סילוק יע"ש אף באמת דהנה הפוסקים מקשים דהוי מה"ב ומשני כיון דנקנה מקודם ליכא עבירה וכאן אם לא ירצה לקנות לא יקנה וכמו דאיתא במסכת ב"ק כי קא אמרינו דזה מתאש וזה רוצה לקנות משא"כ אם אינו רוצה וא"כ שפיר אם לא יתנו יקנה הגוף לבעל הפירות אגלאי מלתא למפרע דהוי דבעל הגוף ולא בעל הפירות ולא מיקרי לך דהא הוי עבירה דמה דירצה לקנות אחר כך דלכתחלה אינו רשאי לעשות כן ולקנות באיסור בתורת גזל וכמו גבי שינוי רשות דעכ"פ מיקרי לזה באיסורא ומש"ה פסק הרמב"ם דצריך לשלם דמים יע"ש אד באמת הוי הפקר גמור דהא מצי אחר לזכות בן וא"כ הוי הפקר ותו ליכא איסור כלל אף באמת שינוי מעשה לא מיקרי ולא קנה רק במה דעשה גזלן וא"כ אחר דלא קנה ולא הוי הפקר וא"כ שפיר משני משום דהוי שינוי

החוזר לבריתו ולא קנה ומכח יאוש ושינוי מעשה ל"ק דבאמת הוי יאוש שלא מדעת ול"ק מכח קנין פירות פקנן הגוף דהא באמת הוי מה"ב משא"כ בשינוי השם פריף שפיר מכח יאוש ושינוי השם ול"ק דלשני דהוי שינוי החוזר לבריתו וא"ל דהא הוי יאוש שלא מדעת קשה הא עכ"פ פירות מקרי וקנין פירות פקנן הגוף דמי וא"ל הא הוי מצנה הבאה בעבירה קשה הא הוי הפקר דהא מצי אחר לזכות בו וא"כ הוי שפיר היתר ומתוך קושיות התוס' דמקשה שפיר וליקנינהו בשינוי: ואו י"ל דהא באמת דהא צריף לשלם עכ"פ דמים אפילו בקונה מן הנכרי פיון דהדין בכאן רק משום חשש מצנה חייש אבל בדין רשאי ליקח וא"כ איכא תקנת השיק צריף לשלם דמים וכיון דצריף לשלם דמים הוי כמו שלו או כמ"ש הב"ש באהע"ז סימן כ"ח או כמ"ש דהוי יאוש גמור פיון דצריף לשלם עכ"פ דמים וא"כ הא הדין היכא דאינו יכול לסלקו בזוי ב דאי ב"ח קונה החפץ כמו דאיתא גבי חמץ פיון דלא שיה דמצי לסלוקי בזוי וכמו דאיתא שם גבי החמץ הטעם משום דבנדאי אנו סהדי דאין הישראלי יפדה ע"ש ונדעתו לשקע אצל הנכרי וכמו דאיתא בטבילת פלים ביו"ד סימן ק"כ וא"כ בכאן ממ"נ לאחר שינדע הוי יאוש מדעת וא"כ הוי א"א לסלוקי בזוי וא"כ שפיר קרינו לכם וא"כ מתוך קושיות התוס' דהוי יאוש שלא מדעת וא"כ מתוך קושיות התוס' דליקנינהו בשינוי מעשה ויאוש דהא הוי באמת שם אין צריף להחזיר דמים דהא הנכרי גזל רק קרקע וקרקע ליכא תקנת השוק והוא גזל המטלטלין וא"צ לשלם לו דמים וא"כ הוי יאוש שלא מדעת: תוס' ד"ה וליקנינהו בשינוי השם וא"ת ואמאי לא פריף אמתיניתין וכן הו קשיא דשינוי מעשה ועוד הקשה תוס' מאי פריף וליקנינהו בשינוי השם הא הוי חוזר לבריתו כמו דמשני אשינוי מעשה ועוד קשה כמו דפסק הרמב"ם באמת דשינוי מעשה החוזר לבריתו עם יאוש שפיר קונה וא"כ קשה מאי משני שינוי החוזר לבריתו עכ"פ ליקני עם יאוש ועוד אמאי השמיטו הרמב"ם הו דינא דר"ה וי"ל משום דהנה הספר אלי רבה מביא דאיתא במהרי"ל דיתן הספר קודם שיקצוץ והקשה ספר הנ"ל מאי מהני עכ"פ הוי גזילה וי"ל משום דהנה התוס' פתבו בב"ק דיאוש לא הוי הפקר וכתבוכתב הפ"י דשניהם אין יכולין להפקיר וכתב הפ"י הטעם גבי קרקעות קשה יע"ש.

אף באמת בספר שיטה מקובצת פתב דגם קרקע אינו יכול להקדישו הנגזל אם כבר הוא הגזלן גבר אלם ואינו יכול להוציאו בדינינים אף שניהם יכולין להקדישו כמו דאיתא בספר ב"ש וא"כ הא נכסי פותי הרי הו הפקר ועם דנכרי מפי מטא לידן מעות איסתלק וישראל לא קנה וא"כ הוי הפקר הוי כמו דשניהם הפקירו ומנהי ולא חיישינו פלל דהוי באיסורא אתא לידן דכיון דהוי הפקר וא"כ פריף שפיר וליקנינהו בשינוי מעשה ול"ק דהא הוי מצנה שבאה בעבירה דהקש' (בט"א) דהא אינו מברך דהנה כ' הפנ"י מתוך יוצא בשאול הפירוש דלא הוי פלל מצנה הבאה בעבירה דכיון דגם בלא בירה הי' יוצא דהוי נטל להחזיר ולא בתורת גזילה וא"כ פריף שפיר ננהו בשינוי מעשה וא"כ הוי לכם וא"ל מכח מצות הבאה בעבירה דהא אפילו ביום ראשון בכאן בלא עבירה הוי יוצא דכיון דאם הי' נוטל שלא גזל וא"כ פיון דהישראלי אינו רוצה והנכרי מסלק דהא החילוק לאחר שפבר בא לידו תו לא הוי הפקר דהא הישראלי רוצה לזכות משא"כ היכא דאינו רוצה וא"כ הוי הפקר דהא הנכרי מפקיר וגם הנגזל וא"כ שפיר יוצאה דאפשר בטר הכי או כמו דאיתא גבי דמאי דלא הוי לכם דמ"מ יוצא דכיון דאי מפקיר ומכ"ש דאמרין

מגו דאי בעי זכה דהא הוי הפקר דוק וא"כ בפשיטא מוקי לךם ועוד י"ל וליישוב פה הך קשׁיָא דהא שׁינׁוי מעשׁה החוזר ועם יאוש קנׁיָא דהנה האשר"י מביא בשם ר' ישׁעׁיָא החילוק בין מתנה חזיר דמקרי לךם ושאלה לא מיקרי לךם משום דבמתנה ע"מ להחזיר פטור מאחריות משא"כ בשאלה ונהה המל"מ פתב דאע"ג דאין יכול למחול דשלב"ל מ"מ מסתלק שפיר יכול מדשלב"ל ר"ל דבאמת אין חילוק בין מחילה לסילוק רק דר"ל דע"י מעשׁה ההוא לא יתחייב זאת מועיל דהוי פּעין קרע ע"מ לפטור ומ"ה גבי קנס שפיר יכול למחלה דלא ניהוי נתייב ע"י מעשׁה ההוא וא"כ לענן אחריות שפיר מועיל ההפקר דהוי הוי פּעין סילוק דלא יתחייב ע"י מעשׁה ההוא וע"כ ס"ל הך סברא כמ"ש הפ"י אליבא דשמואל דאל"כ קשה גם השתא אעפ"כ פּינן דהלוקח גוי מידה הוי קנה הוי הפל מצנה הבאה בעבירה וא"כ צ"ל כמ"ל או עפ"י ס' הר"ר ישׁעׁיָא פּינן דפטור מאחריות דלאחר יאוש פטור השני באחריות דאפילו אכלה השני פטור וכמו דאיתא בב"מ בדרף וא"כ מקשה שפיר אף המ"ל דסילוק לא מהני רק במאי דחייב הוי על מעשׁה רק מדרבנן אבל אם החיוב הוי ע"י עשי' זאת מדאורייתא לא מהני סילוק יע"ש פן פתב לחד דעה וא"כ ליתא ל"ש לעיל אף דבאמת הרשב"א הפ' דעיקר החפש הוי דלמא הוי הגזל אצל הנכרי הקרקע יע"ש ונהה הב"ש פתב באהע"ז סימן כ"ח דאם אחד הגזלה אצל הנכרי והשני הוי השני חייב רק מדרבנן דלשני הוי אתא לידן' יע"ש וא"כ ה"פ דליכא למימר פי סיפי דלהוי יאוש בידן' דידן' דבלא זה נמי א"ש דכּינן דהנכרי נקצץ הוי מלן וא"כ אצל הישראל הוי בהיתרא אתיא לידן' והוי רק גזל מדרבנן ואם פן שפיר קשׁיָא וניקנהו בשׁינׁוי מעשׁה וא"ל דהוי מה"ב הא לא הוי עבירה דבלא אם נמי הי' יכול לצאת דלענן אחריות פטור דכּינן דהוי רק מדרבנן מועיל סילוק וא"כ הוי יוצא אם לח נטל לגזול וע"ז שפיר משני דהוי שׁינׁוי החוזר וא"ל א"פ הא הוי יאוש ג"כ דז"א דכּינן דמפח מצנה הבאה בעבירה צ"ל דהקושׁיָא קאי דבאמת יקצץ הנכרי רק למָה נקט יאוש בידו דידהו דמשמע הך יאוש א מה דלאחר הקציצה למָה לו וא"כ פּינן דצ"ל יאוש מפח דלא נהוי שׁינׁוי החוזר לבריתו לחודא ולא מהני ושׁינׁוי רשות צ"ל פי היכי דנהוי בהיתרא פי היכי רק איסורא מדרבנן ומהני סילוק פי דהיכי דלא נהוי מצנה הבאה בעבירה דנהוי יוצאה אם לא נעשׁה העבירה רק בתורת שאלה וכמו מתנה ע"מ להחזיר פּינן דאין חייב באחריות וא"כ ממילא צריף פּולם ולענן הלשון בדי' דידהו ז"ל דבאמת אין יאוש מועיל רק אצל הגזלן וכמ"ש התוס' בב"ק דף ס"ט ע"א ע"ש וא"כ מה נקיט בידן' פי היכי דנהוי אצל הגזלן יאוש דהראשון הוי הגזלן דכּינן דחייב באחריות מדאורייתא משא"כ השני ואצלו לא הי' מצרף היאוש דכּינן דאינו חייב באחריות ולא מיקרי גזלן וא"כ מתורץ ג"כ הא דמקשה הש"ס וליקנהו בשׁינׁוי השם ול"ק דהא פּבּר משני משום דהוי חוזר לברייתו משום דהכי מקשה באמת הא קשה הא קנׁיָא בשׁינׁוי מעשׁה ויאוש וצ"ל משום דהוי מצנה הבאה בעבירה קשה כמ"ש לעיל הא אם לא נעשׁה העבירה ולא רצה והוי פּמו שׁהפקירו שניהם שפיר יצאו וצ"ל דלא ס"ל פּלל להך דינא דשמואל דנכסי כותים נכרים הוי הפקר וכמ"ש התוס' גבי דינא די"ל דאי אפּשׁר דלא הוי הפקר דאדעתא דארי הפקיר ולא אדעתא דכ"ע וא"כ שפיר ואם פן אם הנכרי לא הפקיר אדעתא דכ"ע אם הישראל אינו רוצה לקנות וא"כ קשה וליקנהו בשׁינׁוי השם ר"ל דגם השתא תקשה היכי אמר דקונה בשׁינׁוי רשות עם יאוש הא אעפ"כ הוי מצנה הבאה בעבירה דע"י גורם

הקנין וכמ"ש לעיל וא"ל דהא יכול לעשות בלא עבירה כיון דלאחר יאוש פטור מאחריות וכמ"ש לעיל וא"כ יכול לעשות בלא עבירה דלא ירצו לקנות דו"א דא"כ אם אינו רוצה לקנות הישראל וא"כ הנכרי לא הפקיר וא"כ קנה הנכרי ביאוש ושינוי השם בשלמא לענין שינוי מעשה לא קשה דהא עיקר הקנין השינוי מעשה מי שעשה מעשה וא"כ הנכרי לא עשה כלל מעשה ולא קנין משא"כ לענין שינוי השם דיקנה הא אפילו הוי השינוי שם ממילא כמו אל טלה ונעשה איל יע"ש בב"ק דף נ"ה ע"ב וא"כ נקנה לנכרי וא"כ הוי יוצאה בגזילה במה שהוא גנבה ושהוא נקנה לנכרי הגזילה וא"כ הוי השתא נמי מצוה הבאה בעבירה כיון דאי אפשר לצאת בלא עבירה ומתוך קושיות התוס' ומתוך נמי הרמב"ם דהשמיט הו' דינא דר"ה דהא הרמב"ם פסק להו' דינא דשמואל דנכסי כותים הרי הן הפקיר וא"כ מועיל אם נתן מקודם הכסף וא"כ אפילו לא נתן מקודם כסף נמי מהני משום דנקנה בשינוי מעשה ויאוש אפילו בשינוי החוזר לברייתו מהני וכפסק הרמב"ם וא"ל דהוי מצוה הבאה בעבירה דהא יכול לעשות בלא עבירה דאם לא ירצה לקנות הישראל והוי כמו שהפקירו שניהם דהוי מהני ומטעם מיגו דהוי רצה והוי זכה או דינפה בתר הכי וכמ"ש לעיל ומ"ה אין צריך כלל לשום תקנה ובאמת הא בלא"ה עכ"פ מצוה לאונגדה אפי' לרבנן ומתוך הרמב"ם דהשמיטו להו' דינא דר"ה ומתוך ג"כ קושיות התוס' דעל המתניתין ל"ק וליקנהו בשינוי השם או בשינוי מעשה משום דהוי מצוה הבאה בעבירה ובכאן מקשה שפיר וכמ"ש לעיל יע"ש ומתוך ג"כ קושיות המפרשים דמאי מקשה וליקנהו בשינוי השם או בשינוי מעשה דהא הוי מצוה הבאה בעבירה וכן קושיות המ"א דהא אי אפשר לברך עליו וכמ"ש לעיל ומתוך הכל שפיר: ע"ב וליקנהו בשינוי מעשה וכן ליקנהו בשינוי השם תוס' ד"ה וליקנהו בשינוי השם וא"ת אמאי לא פריה אמתניתין וי"ל משום דהנה אם אמרינן דגם בשינוי רשות הוי עכ"פ עבירה אף הנה מהרי"ל כתב דיתן מקודם הפרוטה והקשה הספר אלי' רבא ואמאי נעוד דרב הונא לא אמר אותו עצה וי"ל משום דהנה הטעם משום דהוי אינו ברשותו וא"כ הא הב"ש כתב דשניהם יכולין להפקיר וא"כ מיד שנסתלק גם הגזלן הוי כמו שהפקירו שניהם וא"כ זהו הוי מיד שנטל דמים דנכסי כותים הוי הפקיר מיד שנטל דמים וא"כ זהו הפי' של מהרי"ל והנה הא דרב הונא לא אמר אותו עצה הוא מהו טעמא דס"ל כר' יוסי דהפקיר לא הוי עד דמטא ליד הזוכה כדאי' בנדרי' ב"ד מ"ז ע"א בתורת דר"ל יע"ש בפ"ה הרא"ש וא"כ קשה אם הוי נכסי כותי דגזלן אצל הכותים וא"כ גרע מה שנותן דמים דהא לא זוכה עד שנטל אצלו בהגבהה וא"כ בכה"ג דהוי באיסורא לא מהני הגבהה כמ"ש התוס' בע"א.

והנה אם אמרינן דבאמת ז"א ד יכול להפקיר שניהם יחדיו וכאמיר דס"ל דכיון דכל אחד ואחד אין יכול למכרו גם שניהם יחדיו אינם יכולים למכרו אבל מ"מ הא בקרקע אמאי לא הוי יאוש הא קרקע אינו נגזלת וא"כ עיקר דאין יכול להוציא בדיינים דהוא אלם וא"כ אם אמר דלא מזה ומסתלק וא"כ שפיר יכול להפקיר אף באמת א"כ קשה דחיישינן דלמא הוי דכותים ובכותים שפיר הוי נגזל וא"כ אם יתן לו מקודם מעות תו לא הוי שינוי רשות דהא לא מצי לקנות דהוי איסורא והנה הב"ח כתב דאם בא הגזלן להחזיר תו אינו יכול להחזיר כיון דכבר הקנה וא"כ ה"נ אם הפקיר ורצה להחזיר תו אינו יכול ואם מי שיזכה יקנה שפיר ולא יכול למחות הגזלן רק הגזלן עד שיבוא וירד

לדין וא"כ ממ"נ לא מצי לומר פן והנה הש"ס פריף שפיר וניקנינהו בשינוי מעשה או בשינוי השם ר"ל דלא הוי מצנה הבאה בעבירה וכסברת הפ"י גבי מתוך שיוצא בשאול יוצא בגזול דהוי חמר דאינו רוצה לקנות בהגבחה וא"כ שפיר הוי כמו ששיניהם יפקירו או כמו שגזולן אינו רוצה תו גזול: והנה י"ל הא דמקשה הש"ס וליקנינהו בשינוי מעשה ול"ק דהא הוי מצנה הבאה בעבירה דבאמת הפ"י כמ"ש הפ"י דהא יכול ליתול שלא יגזול וא"ל א"כ הוי שאלה הא הטעם דהשאלה אינו יוצא הוי באמת הטעם משום דחייב וכאן פטור מאחריות כמ"ש לעיל יע"ש או די"ל דל"ק מאי פריף דהא הוי מצנה הבאה בעבירה דעיקר קושיות הש"ס דכיון דעיקר הוי משום כותים וא"כ לקני בשינוי מעשה דגזולן באמת ביאוש לחוד לא קניא: דף ל"א ע"ב והנה הלח"מ בהלכות סנפה הקשה למה שפכת רשיז"ל בד"ה אבל גזל עצים וסיפף בהן וכ' דקנהו בשינוי מעשה ולפ"ז מאי מקשה הש"ס לקמן על רבינא מעצים דשם הוי שינוי מעשה וכאן הוי רק תקנתא דרבנן וי"ל והנה עוד יש דקדוק דאמרו ממאי ר"ל דלקא פלוגתא בפלוגתא אחרני ואיך שינוי פלוגתא אחרני יע"ש בס' פפות תמרים וי"ל דהנה קשה לפי הפ' הרמב"ם וכן לישנא ב' דרש"י דאירי דהוי תקנת השבים והנ"מ התוס' כתבו לעיל בדף ל' ע"א בד"ה הא קני' ביאוש דאי קנה לו מצי נפקא ולא חשיב מצנה הבאה בעבירה ובכולה שמעתין דלא חשיב מצנה הבאה בעבירה היכא דקניא לי' מצינו לומר דקנה קודם באגודה אפי' למאן דלא בפ"י אגוד הא קנה קודם יו"ט דאפתי לא חל חיוב מצנה אפילו בי"ט דל"ד למקדיש דחל קנין והקדש ביחוד והו' מצנה שבאה בעבירה והנה אמרינו לעיל בדף ט' טעמין' דב"ש דכתיב חג הסוכות תעשה לה שבועת ימים סנפה העשוי לשם חג וב"ה שהוא מפעל' לי' לעושים סנפה בחה"מ וב"ש ס"ל כר"א דאמר אין עושין סנפה בחה"מ וא"כ ר"א ע"כ דס"ל דאין עושין סנפה בחה"מ והוי פתרוץ הריטב"א דלעיל ס"ל דסוכא בעינן לשמה והנה איתא בר"ה ובמנחות דמ"ם חרישה רשות אף קצירה רשות יצא קצירת עומר אע"ג דמצאו קוצר בעינן קצירה לשמה והוי קצירות מצנה ולפ"ז אם בעינן עשי' לשמה הוי מצנה עשי' וא"ה שפיר דמיא להקדש דהא עי"ז דהוי סנפה של מצנה ועשאו קבע וכמו דפירש"י לקמן הוי רק הסנפה על דנעשית לשמם והוי לה מצנה והוי מצנה וקנין בא ביחוד והוי מצנה הבאה בעבירה לר"א ואמאי אפר ר"נ שלר"א יוצא וי"ל משום דהנה בס' פפות תמרים הקשה על הא דאמרין דרבנן דקרקע אין נגזלת והוי שאילה ואמאי מנלן זאת הכי דהא עכ"פ הוי שואל שלא מדעת והוי גזולן ובשנתו לשואל יש חילוק יע"ש היטב וי"ל דהנה התוס' הקשה לעיל בדף כ"ז ע"ב בד"ה פל האזרח בישראל ומיהו קשה הא גבי ציצית מרבין ומרבין דשנותים מדכתיב בגדיהם וממעטין שאילה מדכתיב פסותה ה"נ ה"כא וי"ל משום דהנה איתא במרדכי ובהבאו רמ"א בהגהותיו דאם עשאו היכא דאין יכולין לישן דלא יוצא וכו' ושנה הח"צ בתשובה אמר דאין צריכין דוקא בסיכה א' ועוד דהא הכתוב אמרו פל האזרח בישראל ישובו בסוכות ויש בו אלה אנשים בב"א וא"כ אי אפשר לישן איש ואשתו ואפ"ה יוצא וי"ל דה"פ דבאמת דאמרין אם עשאו סנפה על בהמה או ע"ג אילן דלא יצא אפילו בחה"מ דבעינן סנפה הראוי לשבעה ושבת וי"ט לא מצי ור"י זה הוי רק מדרבנן וא"כ ה"פ דהוי ע"ה דבעינן סנפה הראוי לשבעה דיהא מצי לישן ואמת דאחר דראוי אע"ג דנדאי בשבת וי"ט לא ישן רק (יאכל) בסנפה אחר יצא וכן אם ישן לגמרי בסנפה אחרת יצא רק דיהא ראוי ובכאן ראוי אם

יְהִי לְאָדָם אֶחָד וְהִשְׁאָר לֹא יָבֹא כִּלְכֵל רַק דְּלֹא אֲמָרִינוּ דִּיתָן לוֹ בְּמִתְנָה זֶה הָיָה חֲדָשׁ דְּבָר
וּכְמוֹ דְיַבְנָה עוֹד רַק דְּמִמִּילָא יְהִי יוֹצֵא אַע"ג דְּבִסְנִיפָה לֹא אֲמָרִינוּ דְּמִסְתַּמָּא נִיחָא לִי וְיִהִי
יוֹצֵא כְּמוֹ גְזֵלָה דְּהָא סְנִיפָה הָיָה בְּשִׁבִיל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּזַא"ז וְעוֹד דְּבִלֵּא אֲשֵׁתוֹ יְהִי בּוֹ וְא"כ
שְׁפִיר הָיָה גְזֵלָה בְּקַרְקַע כְּמוֹ שְׁאוּלָה וּמוֹכַח דְּבִשְׁאוּלָה יוֹצֵאִין בְּסְנִיפָה וְגַם בְּגְזֵלָת קַרְקַע
דְּמִקְרִי שְׁאוּלָה וּמִתְנַרְץ קו' הַתּוֹס' ק וְקו' הַכּוֹפּוֹת תְּמָרִים דְּלַעִיל: וְעַל הַקו' דְּלַעִיל הוּא
מִתְנַרְץ דְּעִיָּקָר הַפִּי' כְּדִלְעִיל לִיְיָשֵׁב דְּבָרֵי הַתִּירָץ הַרִיטְבָ"א וְהִנֵּה רַק לְמֵאן דַּס"ל אִין
בְּרִיָּה הָא לְמֵאן דַּס"ל בְּרִיָּה וְהָיָה מְעִיָּקָרָא אֶקְנִי' לוֹ אֶחָד לְחַבְרֹוּ וּבְמִתְנָה ע"מ לְהַחְזִיר
וְלֹא הָיָה צְרִיף קָרָא עַל זֶה וְא"כ ל"ל קָרָא לר"א אֶלָּא פ"כ דְּלֹא ס"ל לר"א הָיָה סְבָרָא
דְּמְעִיָּקָרָא אֶקְנִי' אוֹ דְּמִסְתַּמָּא נָתַן לוֹ ע"מ לְהַחְזִיר וּר"א הָא ס"ל בְּרִיָּה בְּמִסְכַּת בִּיצָה
גְּבִי עוֹמֵד עַל מְוִקָּצָה וְא"כ בְּאַמַּת לר"א לֹא מוֹכַח דְּבָעֵי לְשִׁמָּה: וְאִין י"ל דַּב"ש ס"ל דְּאִין
בְּרִיָּה וְס"ל ג"כ דְּקִנְיָן פִּירוֹת לְאוֹ קְנִינָן הַגּוֹף דְּמִי וְא"כ מְמִילָא מוֹכַח דְּיוֹצֵא בְּשׁוֹתְפִין
וְלֹא צְרִיף קָרָא לְהַכִּי רַק לְגַר שְׁנַתְגִּייר וְקִטְוֹן וְא"כ מְמִילָא מוֹכַח דְּאִין עוֹשִׂין סְנִיפָה בַּחַה"מ
אַף דְּלִמָּא בְּמִתְנָה ע"מ לְהַחְזִיר וּכְדִלְעִיל אַף לר"א בְּתַר לִישְׁנָא דְּאֶמִּיָּר לֹא מְצִי לְהַקְנוֹת
דְּכִינּוּן דְּהָיָה לֹא גּוֹף וְלֹא פִירוֹת וּמְקַשָּׁה שְׁפִיר וּבְזָה הַלְשׁוֹן וְא"כ לר"א דַּס"ל בְּרִיָּה לֹא
מוֹכַח וְא"כ ה"פ וּמִמָּא דְּפִלְיָגִי בְּזָה דְּיִלְמָא לר"א הָיָה הַטַּעַם מְשׁוּם דַּס"ל דְּבָעִינּוּ לְשִׁמָּה
וְא"כ הָיָה מְצוּה הַבָּאָה בְּעִבְרִיָּה וּכְדִלְעִיל וְלִרְבִּנּוּן לֹא בְּעִינּוּ לְשִׁמָּה וְלֹא הָיָה מְצוּה הַבָּאָה
בְּעִבְרִיָּה וְהִנֵּה כְּלָלָא דְּמִילְתָּא דְּאֵם נִימָא דְּהָיָה כְּמוֹ אֶמִּיָּר דְּלֹא יָכוֹל לְמוֹכְרוֹ שְׁפִיר מוֹכַח
מְזָה דַּר"א ס"ל דְּלֹא כַּב"ש דַּמְמ"נ לַכּוֹמ"ש לְעִיל הַתִּירָץ עַפ"י תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הַעֲשׂוֹי וְא"כ
אֶפְיָלוּ אֵם נִימָא דְּבִדְאוֹרִיָּתָא ס"ל לר"א אִין בְּרִיָּה מ"מ תִּיקְשִׁי לר"א קָאִי קָרָא אֲשׁוֹתְרָף
דַּא"ל כִּי תִקְשִׁי הָאִיף מְשַׁכַּחַת (דְּמַבִּיא) דְּעוֹשִׂין סְנִיפָה (א"י פִּירוֹשׁ ב' תִּיבּוֹת הַלְלוּ וּכְמוֹ
הַש"א) וּכְדִלְעִיל אוֹ דְּהָיָה הַפִּי' דַּא"צ קָרָא דַּע"כ יוֹצֵאִין בְּשׁוֹתְפִין אַף אֵם לֹא ס"ל
לְדַאֲמִיָּר וְא"כ רַש"י פִּירוֹשׁ לְעִיל אֵם נִימָא דְּלַח כְּאֶמִּיָּר וְא"כ הָיָה הַפִּי' דַּבְּסוֹכ"מ דֵּה
ר"א בְּשִׁינּוּי מַעַשׂ (וְאִמ"כ תִּיבּוֹת הַלְלוּ א"י) לְרַבִּינָא אֵם הָיָה דְּלֹא כְּאֶמִּיָּר דְּלֹא אֲמַר ר"א
רַק מְשִׁינּוּי מַעַשָׁה מְשׁוּם דְּבַעֲשָׂאוֹ עֲרָא הָיָה רַק שְׁלֵר"א מְצוּה הַבָּאָה בְּעִבְרִיָּה וְא"ל מַנ"ל
לְהַקְשׁוֹת עַל רַבִּינָא קְשָׁה לְמָה לֹא נְקִיט רַבִּינָא עֲצִים וּכְמ"ש בַּס' פְּפוֹת תְּמָרִים: וְהִנֵּה אֵם
אֲמָרִינוּ דְּבַאֲמַת אִין צְרִיף שְׁבַעַה הָרְאוּי לְשַׁבְּעָה וְהִנֵּה אִיף יִלְיָף שְׁאוּל אֶפְי' מְשׁוּ' דְּעַל
שְׁאוּל דּוֹק' קָאִי הַקָּרָא וּכְמ"ש הַרִיטְבָ"א מְשׁוּם דְּבִשְׁאוּל מוֹכַח מֵאֵם לֹא כֵּן לֹא מְשַׁכַּחַת
סְנִיפָה [בַּא"ט תִּיבּוֹת א"י] וְזֶה מִיְיָשֵׁב מַה דַּק' מַמ"נ דְּפִרְיָה דְּלִמָּא לֹא אֲמָרִינוּ דְּקִנְיָה דְּרַק
ר"א פְּלִיג וְא"כ עַדִּינּוּ דְּלִמָּא תְּרוּנוּיָהוּ לֹא ס"ל וְס"ל דְּלֹא קִנְיָה רַק דְּפִלְיָגִי בְּאַמַּת רַק
בְּקַרְקַע דּוּמִיָּא דַּר"ה וּבְזָה לְתַרְנוּיָהוּ לֹא קִנְיָה אַף דְּכִינּוּן דַּע"כ הָיָה עִיָּקָר הַקְּשׁוּיָא רַק לר"א
מְשׁוּם שְׁלֹא לְשִׁמָּה וְהָא דְּאֶשְׁמוּעִינּוּ רַבּוּתָא בַּר"א מְשׁוּם דַּע"כ כִּינּוּן דַּר"א ס"ל דְּלֹא כַּב"ש
וְע"כ הָיָה טַעְמָא דַּב"ש כְּדִלְעִיל וְלר"א אִין כֵּן אֶלְמָא דְּלֹא אֲמָרִינוּ הִיכָא דְּלֹא צְרִיף אוֹקִי
אֲשָׁאָלָה וְאֵע"ג דְּקָרָא לֹא מְשַׁמַּע כֵּן כַּס' הַרִיטְבָ"א וּמִתְנַרְץ שְׁפִיר: הַעֲתָקָה מִמָּה דְּשִׁינּוּ
לְמִסְכַּת סְנִיפָה וּמִסְכַּת ר"ה ג"כ וְאִינוּ מִהַמְשָׁשׁ דְּקוֹדֵם וְהִנֵּה בַּס' ט"א הַקְּשָׁה דַּל"ל בְּמִסְכַּת
ר"ה לּוֹמֵר דְּכָל שְׁאִינוּ מְחֻיָּב בְּדָבָר אִינוּ מוֹצִיא ת"ל דְּהָא מְתַעֲסַק פְּסוּל לַכ"ע מְקַטְוֹן
וְחַרְשׁ וְהָיָה כְּמוֹ מְתַעֲסַק וִי"ל דְּהִנֵּה בַּס' יוֹם תְּרוּעָה הַקְּשָׁה אֶמִּיָּר אֲמָרִינוּ דְּכָל שְׁאִינוּ
מְחֻיָּב בְּדָבָר אִינוּ מוֹצִיא יְדֵי חוֹבָתוֹ דְּכִינּוּן דַּע"כ פ' שְׁמַע וְעִיָּקָר הַחֵיּוֹב הָיָה הַשְּׁמִיעָה וִי"ל
דְּהִנֵּה בְּאַמַּת לְשִׁיטַת ר"ת דְּאֶמַר כָּל שְׁאִינוּ בְּקַשְׁרִיָּה אִינוּ בְּכַתִּיבָה הָיָה הַדִּין בְּתַפְלִין כֵּן

בְּכָל מ"ע אֶדָּה לְמֵאן דְּפְלִיגִי עַל ר"ת י"ל דְּרַק עֵיקַר הַפֶּל מִן סִנְפַת גַּב"ך וּמִן צִיצִית דְּבַעֲיָנָא קָרָא וִי"ל דְּבַשְׁלָמָא שָׁם לֹא שִׁינְיָה לְדַרְוֶשׁ כָּל דְּהָא טְלִית שְׂאוּלָה פְּטוּרָה וְכֹן סִנְפָה שְׂאוּלָה אִינּוּ יוֹצֵא לר"א וא"כ אִם אֶמְרִינָן כֹּן יְהֵא פְּסוּל רַק (לְצִיצִית תִּיבָה זֹו א"י) (מִי שְׂהַסְוֹכְשִׁלּוּ וְזֵה א"א אֶדָּה לְרַבְּנָן דִּינוּצָא בְּשְׂאוּלָה קֶשֶׁה מְסֻנְפָה אֶדָּה דִּי"ל עוֹד הִפִּי מְשׁוּם דְּהִנֵּה הַפּוֹסְקִים הִקְשׁוּ בְּסִנְפָה דָּף ט' ע"א דְּהַקְשָׁה מִן שְׂמוּאֵל עַל דְּאָמַר ב"ה דִּינוּצָא בְּסִנְפָה יִשְׁנָה וְהָא גַם רַב מוֹדָה.

וִי"ל דְּהִנֵּה בְּאַמַּת לְרַב הָא לְחַד דְּעָה אָמַר רַב כָּל מְצָנָה שְׂהַנְכְּרִי פְּסוּל א"צ לְבַרְהָ וּפִירֵשׁ"י ז"ל דְּלֹא שִׁינְיָה קִדְשָׁנּוּ וְהַתּוֹס' פְּתַבּוּ דְּלֹא שִׁינְיָה וְצִינּוּ וְא"כ הִפִּי דְּבַאַמַּת מ"ה דְּמִסְקִינִין אַח"כ הוֹאִיל דְּלֹא הָוִי גְּמַר מְצָנָה וְכַתֵּב הַרְמַב"ם בַּהֲל' בְּרַכּוֹת דִּישׁ עוֹד צִינּוּהָ אַח"כ וְא"כ מ"ה גְּבִי צִיצִית דְּכִינּוּ דְּנַכְרִי וְשִׁינְיָה קִדְשָׁנּוּ וְצִינּוּ אֶדָּה דְּלֹא הָוִי גְּמַר דְּהָוִי צִנּוּהָ אַח"כ וּמ"ה בְּעֵי פְּנוּנָה לְשִׁמָּה דְּהָוִי גּוּפָא מְצָנָה וְלֹא מְכַשְׁרִי מְצָנָה וּמִשְׂא"כ בְּסִנְפָה דְּסִנְפַת גַּב"ך כְּשִׁינְיָה וְרַק לְשְׂמוּאֵל מְקַשָּׁה שְׁפִיר דְּהָא טוּוּהָ הָוִי כְּשִׁינְיָה בְּנַכְרִי וְע"ז ל"ל מִיעוּט רַק מִפְּחַ לְשִׁמָּה וְרָא' דְּבַחֲלִין לְבָגַד צִיצִית וְצִיצִית פְּסוּל נַכְרִי אַע"ג דִּישְׂרָאֵל עוֹמֵד פ"ג וּבְטוּהָ כְּשֵׁר לְהָרָא"ש אִם יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִי וְא"כ לִפ"ז י"ל אַע"ג דְּפְלִיגִי עַל ר"ת י"ל דְּבַנְאָן דְּלֹא הָוִי צִינּוּהָ אַחַר עַל אַח"כ רַק מִיָּד בְּתַקִּיעָה הָוִי שְׂמִיעָה לר"מ אֶמְרִינָן דְּכָל שְׂאִינּוּ מְחֻנְיָב בְּדָבָר אִינּוּ מוֹצִיא דְּהָא כִּינּוּ דְּכַתִּיב בַּתּוֹרָה וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה הָוִי מִיָּד הַשְׂמִיעָה הָוִי כְּאֵלוּ כְּתִיב בַּתּוֹרָה הַתְּרוּעָה וְהַשְׂמִיעָה בִּיחַד וְא"כ הָוִי כָּל שְׂאִינּוּ מְחֻנְיָב דְּהָא עֵיקַר הַטַּעַם פְּתַבּוּ הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת הוֹאִיל דְּלֹא כְּתִיב לְבִישָׁה בַּקָּרָא וְא"כ זֵה רַק בְּצִיצִית דְּהָוִי זֵה אַח"כ וּמִשְׂא"כ בְּשׁוֹפָר דְּהָוִי הַפֶּל בַּב"א וְא"כ הָוִי כְּאֵלוּ כְּתִיב שְׂמִיעָה וְעוֹד דְּבַשְׁלָמָא בְּסִנְפָה הָא הָוִי אַח"כ הַמְצָנָה וְעֵיקַר הַמְצָנָה שֶׁל יְשִׁיבַת סִנְפָה כְּתִיב קָרָא אַחֲרֵינָא בְּסִנְכּוֹת חֻשְׁבוּ שְׂבַעַת יָמִים וּמִשְׂא"כ בְּשׁוֹפָר מְכָאן יִלְפִינָן הַתְּקִיעוֹת וְהָוִי כְּאֵלוּ כְּתִיב הַשְׂמִיעָה בַּקָּרָא וּבְצִיצִית הָוִי כַּמ"ד וְעָשׂוּ לָהֶם אַחֲרֵימ וּמ"ה בְּעֵינָן קָרָא דְּבַנְיָ יִשְׂרָאֵל וְא"כ בְּאַמַּת הָא דְּפְסִלִינָן מִתְּעַסֵּק לְמִשְׁמִיעַ הָוִי בְּשִׁבְלִי זֵה דְּכִינּוּ דְּכַתִּיב קָרָא דְּבַעֲיָנָא דִּיהָ מְחֻנְיָב וְא"כ נִתְמַעַט נַכְרִי וְא"כ הָוִי מְצָנָה וְכַמ"ש לְעִיל וְשִׁינְיָה קִדְשָׁנּוּ וְצִינּוּ וּבְעֵינָן פְּנוּנָה וְעַכ"פ מִתְּעַסֵּק פְּסוּל וְא"כ זֵה הָוִי עֵיקַר קָרָא דְּכִינּוּ דְּאִינּוּ מוֹצִיא מִי שְׂאִינְיָ מְחֻנְיָב וְנַכְרִי פְּסוּל אִזִּי מִתְּעַסֵּק פְּסוּל וּמִתּוֹרֶץ קוֹשְׁיּוֹת הַט"א וְא"כ יֵשׁ בְּזֵה סְבָרָא אִם אֶמְרִינָן דְּסַתֵּם כִּינּוּ דִּיּוֹדַע דִּי"ט הוּא הָוִי כְּמוֹ כִּינּוּ וְזֵה לֹא שִׁינְיָה בְּמִשְׁמִיעַ וְא"כ בְּמִשְׁמִיעַ בּוֹדָאִי בְּעֵי פְּנוּנָה וּמ"ה אִפִּי לְמ"ד דַּס"ל דְּלֹא בְּעֵי פְּנוּנָה בְּמִצְנָה אַחַר דִּיּוֹדַע דְּהָוִי י"ט (דְּלַעֲנָן מְשַׁמַּע הָוִי כְּמוֹ דְּלֹא יָדַע שְׂהוּא י"ט וּמִשְׂא"כ אִם כִּינּוּ לְהַשְׁמִיעַ וְא"ש דְּבַרִּי הָרִי"ף וְכַמ"ש לְעִיל) בְּמִשְׁמִיעַ בְּעֵי פְּנוּנָה וּמ"ה מִתּוֹרֶץ קוֹשְׁיּוֹת הַט"א דְּהַקְשָׁה אִיךָ הָוִי בְּעֵי לּוֹמַר דַּס"ל דְּבַעֲיָנָא פְּנוּנָה הָא מְשַׁמִּיעַ לְעַצְמוֹ מְהֵנִי דְּהָוִי הַפ' עַכ"פ דַּג"כ דְּגָרַע בְּכָאן דְּהָא אֶמְרַתָּ לְשִׁיר וְא"כ אִינּוּ רוּצָה רַק לְשִׁיר ע"ז לֹא גָרַע (מְשַׁמִּיעַ וּמְשַׁמִּיעַ עֲדִיף טְפִי) וְהִנֵּה יֵשׁ סְבָרָא לְאִיפּוּדָּה דְּכִינּוּ דִּיּוֹדַע דִּי"ט וְאִינּוּ רוּצָה לְצַאת הָוִי גָרַע מֵאִינּוּ יוֹדַע דְּהָוִי שְׂהִיא י"ט וְא"כ לִפ"ז הָוִי בְּמִשְׁמִיעַ עֲדִיף דְּאִינּוּ צָרִיךְ פְּנוּנָה וּמִשְׂא"כ לְעַצְמוֹ דְּכִינּוּ דִּיּוֹדַע דִּי"ט אִמְאִי לֹא רָצָה לְצַאת בּוֹ אֶדָּה דְּכִינּוּ דְּרַבָּא אָמַר (לְשִׁיר וְאִפ"ה יוֹצֵא וְע"ז שְׁפִיר גָרַע מִן מְשַׁמִּיעַ) וְא"כ מִתּוֹרֶץ ג"כ קוֹשְׁיּוֹת הַבַּעַל הַמְּאֹר ע"ז הַדִּיקְעָה מְשׁוּם דְּהָוִי ר"י אָמְרוּ (דְּאִין) צָרִיךְ לְכַנּוּנָה וְר"י אָמַר דְּמִצּוֹת (אִין) צָרִיכַת פְּנוּנָה זֵה לֹא שִׁינְיָה בְּרִי (נַל"ה דַּצ"ל) בְּהֵאִי מְשׁוּם דַּעַכ"פ לֹא שִׁינְיָה סַתֵּם (וְאֵלָּא ע"כ) בְּמִשְׁמִיעַ דַּע"ג דְּהָוִי כַּא"י חַם י"ט דַּלְכ"ע בְּלֹא פְּנוּנָה לֹא מְהֵנִי

רק דאין צריה פלל פנונה ומתורץ קושיות הבעל המאור משום דבאמת אע"ג דהוי היכא דא"י די"ט לכ"ע (ז"א) בעי פנונה אף דזה הוי פנונת משמיע לא בעי פלל ומייתי ראי לקא דלעיל דבעינן עכ"פ לר"י פנונת משמיע וממילא לא שייך סתם בכאן ובנדאי אפילו למ"ד דא"צ פנונה בעי פנונת משמיע דעכ"פ יתא פנונה להשמיע דאל"כ הוי פמו דלא ידע דהוא י"ט ואם פנון להשמיע אזי א"צ פנונה וזה הפי' בקרי"ף ומתורץ הכל דף ל"א ע"ב והנה הטו"ז הקשה לפי הפסק דפסקינן דדוקא ביום השני פשר של ע"א קודם הביטול דלא הוי פתוטי מכתת שיעורי' אבל ביום הראשון דהא בעי לזפות וא"כ הוי ע"א של ישראל לא מהני ביטול וא"כ מאי פריה דהא מתניתין הוי בי"ט הראשון לפי דגרסינן לעיל רבא לעולם בי"ט הראשון וי"ל משום דהנה התוס' בדף ל"ב ע"א בד"ה באשירה דמשה וכו' מקשים מאי איבעי' להו לר"ל אם יש דייחוי אצל מצית אי לא ממ"נ באשירה דישראל לא הוי מהני ביטול ואלא באשירה דנקרי וא"כ קודם ביטול נמי מיטר וא"ל ביו"ט הראשון הוא דחשיב לפי שלא הי' שלו קודם ביטול וכו' אין לנו לחוש לחשבו בו דייחוי מחמת שלא הי' שלו וי"ל משום דיש גירסא (אשירה דמשה) דהוי מצוה הבאה בעבירה והקשו דהא לא שייך מצוה הבאה בעבירה וי"ל דהא הוי הדין בש"ע יו"ד דאם אמר שמור לע"א אסור דהוי רוצה בקיומו וכתב הט"ז דאפילו הנכרי אינו מחזיק לו טובה מ"ע פינון דהוא משמר רוצה ומיצר שלא תשפר והנה איבעי' אם נשפר לשפר ע"א אם אסור משום רוצה בקיומו וא"כ זהו הפי' דבאמת עשה עבירה ניהו דמצות לאו ליהנות ניתנו מ"מ רוצה בקי מו דכי היכי דיהא יוצא כמו שם דאפילו הי' בחנם.

וזהו הפירוש אף דקשה הא ר"י ס"ל דע"א שנשפתרה מאלי' שרי ופריה שם אמאי אינו יכול ישראל לבטל ע"א שלו והוי פמו נשפתרה מאלי' ותי' גזירה שפא יגבהה וחדר מבטלה והוי ע"א של ישראל הא לר"י א"צ לומר הגזירה והוי רק מדרבנן רק דאסור מן התורה פמו נשפתרה מאלי' וכתב המל"מ דיש סברת דלר"י הא שנשפתרה מאלי' והוי ספק ואסור ולא ודאי דהוי ספק דלמא בטלה או לא יע"ש היטב וא"כ לא שייך דהוי מצוה הבאה בעבירה דכיון דיכול לקיים המצוה בלא העבירה דיבטל וא"ל דישראל לא מצי לבטלה א"כ הוי רק משום ספק ורוצה לקיימו הוי דרבנן והוי ספק דרבנן ולקולא וא"כ פינון דיכול לקיים המצוה בלא עבירה לא אמרינן דאינו יוצא משום דהוי מה"ב וכמ"ש בספר פ"י גבי גזל מתוך שיוצא בשאול יוצא בגזול דהפירוש דלא הוי מה"ב פינון דיכול לצאת בשאלה ור"ל דניחא לי' לאינש למיעבד מצוה וכו' אף באמת מ"ה פתב ר"י דיכול לצאת קודם ביטול של נכרי משום דלא הוי פתוטי מכתת שיעורי' ומצוה הבאה בעבירה נמי לא הוי כמש"ל וא"כ א"ש אף ר"ל הא אזיל לשיטתו דס"ל דע"א שנשפתרה מאלי' בטל וצ"ל משום גזירה וא"כ הוי ודאי איסור דרבנן ובדרבנן נמי רוצה בקיומו אסור וא"כ קודם ביטול אינו יוצא משום מצוה הבאה בעבירה ומתורץ שפיר קושיות התוס' הנ"ל והנה אם נימא מאי דהוי עבירה דרבנן משום רוצה בקיומו יוצא וכמ"ש בס' פ"י ולא הוי קשה הא הוי מצוה הבאה בעבירה מכח דרוצה בקיומו אף באמת מוכרח דאפילו הוי רק מדרבנן אינה יוצאה דהא דמאי אינו אסור רק מדרבנן ולב"ש אינו יוצא ולב"ה יוצא משום דאי בעי מפקירמפקיר לנכסין אף אם נימא דיש חילוק וכמ"ש בס' הש"ף בסימן ק"י בדיני ס"ס דיש חילוק מאי דחכמים אסרוהו בשביל ספק הוי פמו ודאי איסור פינון דאסרו בשביל ספק דאורייתא החכמים ז"ל לגבי גבינה פתב פן וא"כ בדמאי הוי

בשביל ספק דאורייתא דלמא לא מעשרי אף אם אמרינו לקוים הוי מדרבנן וכמ"ש ר"ת אף דאם לא תיקנו רבנן לא הוי צריף לעשורי אפילו דרבנן משום רוב ע"ה מעשרין אף דרבנן תיקנו פן פתבו התוס' בב"מ דף פ"ט פ"א וא"כ הוי רק מדרבנן ואפ"ה אינו יוצא בדמאי אי לא דאי בעי מפקיר לנכסיו וא"כ מוכח דאפילו בשביל איסור דרבנן נמי אין יוצא והנה אם אמר כפירש החי' השני שבתו' דלאחר מרוח הוי מן התורה כתי' התוס' דלאחר מרוח הוי מדאורייתא ואף דאיכא ת' אחד בש"ס בעירובין דמ"ה אי אמר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הו תרומה לא מהני אפילו אם אמרינו בריה משום דבעינו ראשית שיהי' שירי' ניקרין לישראל דיהא אלו שנירי והשאר הם שנירין ואלו ראשית וא"כ בשעת מעשה לא ניקר והנה לפ"ז אם קנה אצל חבר דבנדאי הפריש והוא הפריש מחדש ואמר תרומה אלו דהא הדין דלא מהני אינו בזא"ז והוא עצמו יודע דלא מהני ואס"פ נתנודע דבאמת לא הפריש החבר דבנדאי לא יצא במה שהפריש מקודם דכיון דבשעת לא ידעו דאלו הם ראשית והשאר שנירין אע"ג דאס"פ נתנודע כמו דשם דאגלאי מלתא למפרע דכיון דבשעת מעשה לא ידעי וא"כ לפ"ז קשה מה הועילו חכמים בתקנתו דממ"נ דאם אמת דלא הפריש אפילו יפריש השתא לא מהני פלל דכיון דמדאורי' לא הוי הו תרומה תרומה פלל השתא דהא לא הוי בזא"ז וא"כ לא ניקר שנירין לישראל ואם נתנודע אס"פ דבאמת לא הפריש אכל טבל דלא חל שם תרומה עליו מקודם פלל אלא ע"כ דס"ל דלקוים הוי מדרבנן וכת' ר"ת ולא כתי' השני שבתוס' ומדרבנן הוי שפיר שנירין לישראל דהא מדרבנן חל שם תרומה השתא דצריף להפריש: והנה התוס' פתבו בעירובין דרבא ס"ל דהוי הטעם משום ראשית שיהא ניקרין לישראל וא"כ ע"כ הוי ס"ל דלקוים הוי מדרבנן הוי אפילו לאחר מירוח וכו"ת וא"כ הו בדמאי לא יצא אעפ"כ לב"ש ולב"ה רק מפח אי בפי מפקיר וא"כ אלמא דמאי דהוי מדרבנן ג"כ לא יצא וא"כ קשה אמאי אמר רבא דיוצא בשל עפו"ם הו המצנה הוי באה בעבירה מפח רוצה בקיומו של איסור ועכצ"ל דבאמת הרמב"ן מוכח דאפילו באיסור דרבנן אמרינו ג"כ דרוצה בקיומן של איסור אסור דהא שכו' אפילו בסתם יינם אסור והנה לפי מ"ש הט"ז שכתבתי לעיל דאפילו אינו מחזיק לו טובה מ"מ אסיר גבי רוצה בקיומו של איסור וא"כ לא מוכח מהא דשכו' אסור דשם הוי הנאה וא"כ אפ"ל דבאמת מאי דאסור מדרבנן אינו אסור רצה בקיומו וא"כ ל"ק דהא הוי מצנה הבאה בעבירה מפח רוצה בקיומו דס"ל כר"ל דהא לישראל לא מצ' לבטל הוי רק מדרבנן גזירה דלמא אגבה והדר מבטל ודלא פרבן יחנן דשברים מאלו אסור וא"כ פיון דהוי מדרבנן ולא איכפת לי' מפח רוצה בקיומו של איסור וס"פ מש"ה לא חשיב מצה הבאה בעבירה דהא יכול לעשות בלח עבירה דהיינו דיבטל לישראל מקודם אע"ג דלא מהני ביטולו של ישראל מ"מ הוי רק מדרבנן וא"כ אינו אסיר משום רוצה בקיומו של איסור באיסור דרבנן פן צ"ל לרבא הו באמת שברים שנסתברו מאלי' לר"י אסור מפח ודאי ולא מפח ספק ובצד השני של הנ"ל דהוי ודאי ולא ספק פן צ"ל לרבא וא"כ מתורץ קושיות הט"ז דכיון דע"כ לרבא דס"ל שנירין בעינו ובתרומות מעשר נמי איתא במתני' דתרומות דמיקרי ראשית וא"כ צ"ל דלקוים הוי מדרבנן ובדרבנן נמי אינו יוצא והו דיוצא בע"א צ"ל כר"ל דהוי רק מדרבנן ואינו אסור בדרבנן יוצא בקיומו של איסור וא"כ לא יכול לומר דמתני' איירי בשל נכרי רק ביום ראשון דהא קשה מפי נקצץ מן הדקל נתבטל וא"ל דהא

לישראל לא מצי לבטל וא"כ הוי רק מדרבנן לר"ל והנה פינו דהוי רק מדרבנן וברבנן א"צ שריפה פן כתב הפ"י ולא הוי פתותי מכתת שעורקי וא"כ אפילו אם זכה הישראל לאחר שנתבטלה מאלי' א"צ שריפה משא"כ לפי הפסק פסקינן כר"י דשברים שישתברו מחלי' אסור מן התורה: דף ל"ב ע"א בד"ה הכא באשירה דמשה עסקינן וילישנא קמא קשה דמשים איסור וי"ל דלפמ"ש הרמב"ן דאם פותי אסרה דבר שאינו שלו רק של ישראל יכול לבטל דממ"נ פינו דחשוב דהוי כאילו הוא פותי מועיל ביטול וא"כ בכה"ג שפיר הוי דיחוי דהא מיד שישראל לקוח אפילו אינו רוצה לזכות בו תו לא מהני ביטול אפילו בלא זכי' רק תקיף ומיד שלקח ישראל יע"ש בלשון הרמב"ן: והנה מה דכתבו התוס' דהמ"ל ביו"ט ראשון וא"כ הוי פתותי מכתת שעורקי'.

י"ל משום דבאמת לפמ"ש המל"מ הוי הפ"י בר"י דשברים אסור ממילא משום דאין ספק מוציא מידי נדאי אף בדרבנן שפיר אמרינן דספק מוציא מידי נדאי וא"כ מה דזכה ישראל תו לא מצי לבטל הוי רק מדרבנן כמ"ש הט"ז בשם הב"י וא"כ באמת כפי מ"ש התוס' לר"ת לקנין מיד שקצץ מן האילן הוי ביטול אף דאיירי דקצץ ישראל וישראל אינו מצי לבטל אלילים של נכרי הוי רק משום ספק [מה שזכה בו הישראל] אבל עכשיו הוי מדרבנן ואם השתא קוז הנכרי וא"כ הוי ספק בדרבנן אפילו דספק בא מצד אחר אעפ"כ אמרינן דספק דרבנן לקולא כמו דעת ר"ת דכתב השואל בתשובה דתליא בפלוגתא דר"ת ור"י והנה הטעם דאין ספק מוציא מידי נדאי ר"ל דאוקמה אחזקה חזקת איסור מקודם משא"כ גבי דקל ולולב דלא שייך חזקה דממ"נ דהא צריף לקוז וס"פ לא הוי פלל מעולם חזקת איסור דהא ספק אם רשאי לצאת דהוא שברים או לאו אף דנה דוקא אם נימא דאינו אסור רק למצוה אבל אם נימא דאסור גם לשאר דברים דהיינו להדיוט שפיר שייך אין ספק מוציא מידי נדאי והנה זה הסברא שייך מפח אין שינוי אצל גבוה וא"כ דאמרינן דהוי עכ"פ לא גרע מפח ביטול ולפי דעת הט"ז לולב הוי שינוי: וא"כ י"ל דהפ"י והאמר רבא לולב של ע"א אם נטל יצא אלמא דלאחר ביטול יצא וא"כ תו אי אפשר לומר דהפירש במתני' דמחנך אסור עכ"פ לגבוה קודם ביטול אפילו לא נאסרה דהא מ"מ עכ"פ קשה הא הוי ביטול ממילא ניהו דאיירי דהישראל קצץ עכ"פ לא שייך אין ספק מוציא עידי נדאי דהא מעיקרא הוי ספק וכמ"ש דכינו דאין מחנך לא נאסר רק דוקא לגבוה וע"ז משני הב"ע באשירה דמשה ר"ל דמעיקרא נטע לע"א וא"כ הוי אסור גם להדיוט וא"כ לא מהני ביטול ממילא וא"כ שפיר אין ספק מוציא מידי נדאי שייך ואמת איירי ביו"ט ראשון והנה י"ל עפ"י אותו סברא שכתבתי לעיל מפח דהוי ספק דרבנן אף דהחזקת איסורא גם בדרבנן אוקמינן אחזקה קמייטא: והנה י"ל דהפ"י דאם נימא דמצות לאו ליהנות ניתנו דה"פ דבאמת איירי באשירה וכבר נקצץ ע"י ישראל והוי ממילא אף דהוי ספק וא"כ מה דהוי דיחוי הוי רק מדרבנן בשאר מצוה יע"ש פן כתב בספר פי וא"כ הוי בדרבנן ספיקא לקולא וא"כ הוי שפיר ביטול דע"י ישראל לא גרע ממילא אף אם אמרינן דמצית ליהנות וא"כ הוי שפיר מה"ב דכינו דעכ"פ מספק אסור ליהנות וכינו דמשום ספק צריף לשרוף שפיר שייך פתותי מכתת שעורקי' יע"ש: והנה י"ל הא דנקט מצות לאו ליהנות ניתנו ומתוך קושיות הר"ן דהפ"י דבאמת איירי באשירה דנעבד לאחר שגדל וס"ל כר"י בר"י דיכול לאסרה אע"ג דכבר נטע אף דקשה הא פי קצץ חוי ביטול וכס' ר"ת וא"ל דהא קצץ ישראל מ"מ הוי ביטול ממילא והוי ספק

ובכאן לא הוי אמתחוק איסורא וא"כ א"ל דבנה פליגי רב יהודה ורבא אם אוקמינו אמתחוקה באיסור דרבנן ומש"ה ס"ל לרבבי יהודה דשרי אע"ג דמצות ליהנות ניתנו ורבא ס"ל דמוקמינו אמתחוקה אע"ג דאיסור דרבנן ומש"ה יהיב טעמא דמצות לאי ליהנות ניתנו מתוך קו' (התו') ה"ר א"ש לקמן בסוף דאמאי נקיט משום מה"ב וי"ל משום דהנה קשה קא לא שייך אוקמה אמתחוקה וע"ז אמר פתותי מכתת שעורקי וא"כ פינו דצריכי לשורפו עכ"פ מספק עכ"פ פתותי מכתת שעורקי ומתוך הש"ע דפסק משים גזירה דר"ל או דאין הטעם מפח דאוקמה אמתחוקה או דפסק דממלא הוי עדיף דבישראל גזר משום רבא יע"ש: והנה י"ל קא דלא מיתי הרי"ף ה"ה איבעי דאם נימא נדחה או משום דס"ל דבאמת לא משפחת רק כמש"ל דאם הוי אינו שלו ויכול לאסרה וזאת הוי רק מדרבנן קא דעשה בו מעשה יכול לאוסרה דבר שאינו שלו וא"כ לא שייך דיהוי דקא נשבר ממילא מהני וא"כ הוי בידו לקצץ ממילא קודם שיבוא לידו דהוי ספק וכמש"ל והנה לא שייך דהוי בידו והוי מצנה פינו דאין רשאי עכ"פ לכתחלה והנה אבעי שני נפסק הראשונה דקא ממ"נ לענן גביה א"צ דהוי שלו ולא שייך ס' הרמב"ן וכמ"ש לעיל יע"ש היטב: דף ל"ד ע"ב ולדרוש להו כר"ע תוס' ד"ה ולקדוש' להו כר"ע תימה וכו' וי"ל דכ"ז מן הדיוק דשמואל כר"ט ס"ל דאי בעי לאפחודי במידי דלא ס"ל ליפחד להו דליפרש להו כר"מ והנה לכאורה קשה על הרמב"ם דפסק דבהדם מוסף מאי שירצה משום דהוי נמי משא"כ ערבה אם הוסיף פסול וא"כ קא הרמב"ם בנדאי ליכא לפרש רק כפי התוס' דקא הוא לא פסק לפסק הלכה כר"ע וא"כ הוא מפרש פפרש התוס' וא"כ קשה מאי פריי וליפחד להו כר"ע דקא לא מצי פחיד דהוי הדין כר"ע דאי ס"ד דהוי הדין כר"ע א"כ האייך שבקין להו דיטול ב' ערבות קא הוי מוסיף וגורע א"ו דאין הדין כר"ע וי"ל משנה דהנה התוס' בסנהדרין בדרף פ' מקשים דאמאי אמרינן דלולב לא משפחת דאם לולב אין צרייך אגד האי לחוד קאי נאי לולב צרייך אגד גורע האי גרוע ועומד והקשה התוס' אמאי לא משפחת דמעיקרא אגד ארבעה מינים ואח"כ מוסיף עוד אחד.

וי"ל דהנה הלח"מ הקשה על הרמב"ם דפסק דאם הוסיף עוד אחד ה"ז גורע וקא אמרינן האי לחוד קאי והאי לחוד קאי וכן בציצית ותפילין. וי"ל משום דהנה הר"ן פתב על הרי"ף דהשתא דשמעינן דלולב א"צ אגד אזי אם שכח להדם יכול להטיל וכתב הר"ן דאי הוי לולב צרייך אגד וא"כ הוי תיקון פמו דאמרינן וקא קא ממעט ביו"ט משום דחשוב תיקון דכיון דפסול למצנה והנה התוס' פתבו דקא אם הוציא ביו"ט לא חשוב מצנה הבאה בעבירה דקא אפשר בלא עבירה וא"כ (פנינו) י"ל דמש"ה ס"ל להרמב"ם דפסול דקא התוס' פתבו דעובר בל תוסיף ונאינו פסול אף טעמא של הרמב"ם משום דהוי מצנה הבאה בעבירה דקא הדין אם תקע בשופר של שלמים דליכא מעילה וכתב בס' טורי אבן דהוי הטעם משום דהוי מצנה הבאה בעבירה.

וא"כ ג"כ בכאן קא עשה עבירה נאי אפשר בלא עבירה וא"ל דיטול החמישי דז"א דאין רשאי לעשות פן דכיון דהשתא פסול ובמאי דיתיר אגודה יכשיר דקא לרבנן א"צ אגד וא"כ הוי תיקון ואסור לעשות פן ביו"ט וזה הטעם של הרמב"ם רק דזה הוי רק פסול מדרבנן דמדרבנן הוי תיקון ומ"ה פסול אע"ג דהרמב"ם פסק דביו"ט שני יוצא בגזול כמ"ש הפ"י מתוך שיוציא בשאול וליכא עבירה דהנה יכול ליטול השתא שלא מדעת

חבירו דניחא לי לאינש למיעבד מצוה מצוה כן י"ל משא"כ בציצית והנה שם בסנהדרין
הוי הפלפול רק מן התורה וא"ש.

ולפ"ז י"ל קושיות התוס' דה"פ דגרוע ועומד דהנה דיוחוי דמעיקרא דפשוט אבל נראה
ונדחה לא מפשט נכתבו התוס' אע"ג דבגדו וכ"מ מזבחים נכתבו התוס' דצריף לחלק
בדברים וא"כ ה"פ דגרוע ועומד ר"ל דאין הפסול מפח דמוסרף ועשה עבירה דהא אפילו
אם יסתור האגוד ויטול המין החמישי מ"מ הא הוי פסול מקודם ופסול השלש המינים
דהוי נדחה ואפילו בגדו וא"כ אין הפסול ע"י דעשה השתא איסור דהא הוי מעיקרא
נדחה אפילו אם לא יכונן פדמשמע דבזמנו אפילו אם פגון לאפיה יע"ש בס' פ"י וא"כ
יותר יש להסביר דהוי כמו דמוסרף עוד לשלש מינים אחרים ולא לשלש מינים שצונתה
התורה וא"כ א"ש דממ"נ אם קודם שאגדה הוי גרוע מעיקרא ולבתר דאגדה הוי כמו
דאוסרף על מינים האחרים שכתב הר"ן דאם אוסרף על מינים אחרים בנדאי אינו עובר
וא"כ הפלפול דמלתא דבעינו שיהא פעם אחד מעיקרא פשר ואח"כ נפסול בהך שעשה
איסור דהיינו מה שעבר ואם יטול השתא האיסור דמוסרף הוי יצא וא"כ שפיר ע"י
עבירה דעשה ופסול וגורע ואם הוי נטל לא הוי גורע משא"כ בכאן הוי נדחה ושפיר
מתרץ קושיות התוס' הג"ל.

והנה שמואל אמר אבל ביו"ט שני מתוך שיוצא בשאול יוצא בגזול וכתבו התוס' דלא
סבירא ליה ביום טוב שני דהוי מצוה דרבנן לא פסלינו משום מצוה הבאה בעבירה וכתב
הפני יהושע וקשה האיך מצינו שיחלוק התנא על מה דמצינו בחלה דאפילו ברכה דהוי
רק מדרבנן פסלינו משום מצוה הבאה בעבירה וכי מצינו התנא דיחלוק על התנא הנה
וי"ל דמוכרח לשמואל דתנא דמתניתין פליג דהא קתני אין ממעטין ביו"ט הא עבר ומיעט
פשר וקשה אמאי פשר הא התוס' הקשו גבי הוצאה דלא פסול משום מצוה הבאה
בעבירה דהא יכול לצאת בלא עבירה משא"כ לענין מיעוט דלא אפשר לצאת בלחי
שימעוט ביו"ט ואמאי יצא אלא ע"כ דבאמת הא לא הוי עבירה רק מדרבנן וא"כ יצא
מן התורה והוי רק מדרבנן אין יוצא ונמצא דנשאר חייב עלי' מצוה הבאה מדרבנן והוי
ביו"ט הראשון כמו יו"ט השני דהוי רק מדרבנן וא"כ אם אתא למשאל קמן לב"ד יפסוק
דרשאי ליטול בדבר שהני' עבירה אע"ג דבל"ז הוי עבירה אף דאם עשה בדבר עבירה
יצא וא"כ למה יעשה עוד הפעם יצא בהך דבר גופא מה לי שיטיל עוד הפעם או מה
שנטל מכבר ומ"ה א"צ ליטול פעם אחרת ומ"ה שפיר יצא וא"כ עכ"פ מוכרח דס"ל
לתנא דמתניתין דביו"ט השני דהוי מצוה דרבנן יצא במצוה הבאה בעבירה וא"כ עלי'
סמוך שמואל דפליג על מתניתין דחלה ואמר דינא שלו על הך מתניתין משום הכי: אף
דבאמת בלא"ה לא קשה דהנה הא הדין דלאכילה שפיר מצי למעט כמו דאמרינן לקמן
דהוי פסיק רישוי' דלא ניחא לי וא"כ פנין דאפשר לעשות בהיתר לא פסול משום מצוה
הבאה בעבירה וכיוצא בזה כתב הב"י יע"ש היטב אף י"ל דבאמת שמואל לא ס"ל
כפירש"י והתוס' פנין דא"ל הושענא אחרית' לא חשוב תיקון אף הכי ס"ל דהפ' הכי
דהנה הדין דאם נתערב מתן א' במתן ארבע דאמר ר"א ותנו במתן ארבע וא"ל ר"י דעבר
על בל תוסיף ומשני ר"א לא אמר בל אוסרף אלא פשהוא בעצמו ר"ל דכיון דצריף
לעשות בשביל התערבות שיש בכאן מתן ד' ולא חשיב בל תוסיף דהא צריף לעשות כן
וכיוצא בזה פתבו הפוסקים כמה פעמים מאי דכתבו הפוסקים דעשינו בשביל ספיקא

וא"כ בְּאֵמֶת ה"פ דא"ל בְּאֵגוֹנָה זֶה עוֹד הוֹשַׁעְנָא אַחֲרַת וְסָגִי בְּאֵחָד בְּהַדָּם אֶחָד וּא"כ יֵשׁ לְמַעַט מִמֶּנּוּ דְהָא בְּאֵמֶת יֵשׁ פּוֹסְקִים דַּס"ל דְּאֵם נָטַל כְּמָה לְיֹלָב אֵין עוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִיף אַף אִם נָטַל הַדַּס שׁוֹטֵה הָיִי כְּאֵילוּ נָטַל מִין אַחַר דְּכִינּוּן דְּלִיכָא מְצוּנָה בּוּ וּא"כ בְּאֵמֶת יֵשׁ לוֹ הַדַּס אַחַר אַף בְּאֵמֶת יֵשׁ אִסּוּר דְּכִינּוּן דְּעֵבֵר עַל בַּל תּוֹסִיף וְצָרִיךְ דְּוָקֵא שְׂיִמְעֵט וּא"כ מ"ה שְׂרִי לְמַעַט בִּיּו"ט דַּמִּמ"נ דְּאֵם יֵאמֵר דְּאֵין רִשְׁאֵי לְמַעַט אֲזִי אֵינּוּ עוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִיף דְּהָא לֹא נֶאמַר בַּל תּוֹסֵף אֲלָא כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ וּא"כ פִּינּוּן דְּאֵמֶת דְּאֵין רִשְׁאֵי לְמַעַט וּא"כ לְסִתּוּר נְמִי אֵינּוּ רִשְׁאֵי דְּהָא חֲשׁוּב תִּיקוּן וּא"כ אֵי אֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת רַק ע"י הוֹסִיף הָיִי מִין וּמָה לִי כְּשֶׁהוּא נִתְעַרֵב בַּלַּח אוֹ כְּשֶׁנִּתְעַרֵב כְּפִי דְּכִינּוּן דְּאֵי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד וּא"כ יֵהָא רִשְׁאֵי כְּפִי מִמֶּנּוּ לִיטּוֹל וּא"כ פִּינּוּן דְּרִשְׁתִּי לִיטּוֹל וּא"כ מִמֶּנּוּ רִשְׁאֵי לְמַעַט מִמֶּנּוּ אִם יֵהָא אֵינּוּ רִשְׁאֵי וְלֹא נֶאמַר בַּל תּוֹסִיף ע"י תְּעַרְבוּבוֹת לֹא הָיִי תִיקוּן וְרִשְׁאֵי לִיטּוֹל וְלְמַעַט וּא"כ מָה מָה יִמְעוֹט וְאִסּוּר לִיטּוֹל בְּלִתִּי שְׂיִמְעוֹט וְלֹא חֲשׁוּב תִיקוּן מָה שְׂיִמְעֵט וּא"כ הָיִי כְּשֶׁהוּא כְּמוֹ בְּעַצְמוֹ דְּכִינּוּן דְּאֶפְשָׁר לִימְעוֹט וּא"ל אֲמַאי נִקֵּט שְׂיִסְתּוּר י"ל דְּהוּאִיל דְּאֵמֶת ת"ק דְּאִסּוּר לְמַעַט נִקֵּט הוּא יִמְעֵט וְשְׂרִי לְסִתּוּר וְאֶפְשָׁר דְּכִינּוּן דְּהָיִי אֶגֶד קֶשֶׁר גְּמוּר וְאִסּוּר עַכ"פ מְדַרְבְּנָן כְּמוֹ שְׂאִסּוּר לְהַתִּיר הַקֶּשֶׁר דְּכִינּוּן דְּהָיִי קֶשֶׁר גְּמוּר וְדַבְרֵי הַרִי"ף הָיִי לְפִי הַר"ן אַע"ג דְּלֹא הָיִי קֶשֶׁר גְּמוּר מ"מ אִסּוּר מְדַרְבְּנָן דְּכִינּוּן דְּחֲשׁוּב תִיקוּן פ"י מְצוּנָה וּבְקֶשֶׁר גְּמוּר אִסּוּר מְדַרְבְּנָן כְּמוֹ כָּל הַמְקַלְקְלִין דְּאִסּוּר מְדַרְבְּנָן כֵּן ס"ל לְשִׁמּוּאֵל דְּהָיִי הַפ' וְרַק ס"ל דְּבַעֲיִנָּן ג' הַדָּסִים וּא"כ בְּמִתְנִיתִין לֹא ס"ל כֵּן דֹּא"כ קֶשֶׁה אֲמַאי אֵין מְמַעֲטִין לְכַתְּחִלָּה בְּשִׁלְמָא לְפִרְשֵׁי א"ש דַּס"ל דְּוָקֵא לְאֲכִילָה וּבְמִתְנִיתִין לֹא אֵינְרִי לְאֲכִילָה רַק דְּלֹא הָיִי מְצוּנָה הַבָּאָה בְּעֵבֵרָה דְּכִינּוּן דְּאֶפְשָׁר בְּשׁוּם פֵּעַם ע"י אֲכִילָה לְעֲשׂוֹת לְהִתֵּר מִשְׂא"כ נְפִי דַּס"ל שְׂמּוּאֵל א"צ לֹמֵד דְּוָקֵא לְאֲכִילָה וְכִי מוֹקִי דֹּא"ל הוֹשַׁעְנָא אַחֲרֵינָא הַדַּר מָמָה דְּאוּקְמָא לְאֲכִילָה וּא"צ דְּוָקֵא לְאֲכִילָה וּא"כ מִתְנִיתִין לֹא ס"ל כֵּן וּא"כ מוֹכִיחַ שְׂפִיר שְׂמּוּאֵל בְּדַרְבְּנָן לֹא פְּסֻלִין מְצוּנָה הַבָּאָה בְּעֵבֵרָה כֵּן ס"ל לְשִׁמּוּאֵל וּא"כ מְוָכַח דַּס"ל לְשִׁמּוּאֵל דְּלֹא פְּסֻלִין מְשִׁים בַּל תּוֹסִיף מִין זֶה בְּכַפֵּל רַק מִין אַחַר אוֹ הַדַּס שׁוֹטֵה וְלֹא ס"ל הָיִי חִילּוּק מְנוּי וּכְמ"ש הַרְמַב"ם וּא"כ פְּרִיךְ שְׂפִיר אֲלִיכָא דְשִׁמּוּאֵל דְּאֵי ס"ד לְפַחֲזֵי אֵמֶר אֲמַאי לֹא פַחֲזֵי בַפ"ע דְּהָא מִין זֶה אִם מוֹסִיף פִּינּוּן דְּכֶשֶׁר לֹא פְּסוּל וְלֹא עֵבֵר אַף הַרְמַב"ם פֶּסֶק בְּסוּגֵיָא דְּמִנְחוֹת דְּאֵיתָא גְּבִי צִיצִית דְּאֵם הֵיטוּל לְמִטְוִלָתָא פְּסוּל אֲלִמָּא אַע"ג דְּהוֹסִיף הָיִי מִין וְכָל חַד וְחַד לְחוּדָא קָאִי נְמִי פְּסוּל וּמ"ה פֶּסֶק דְּלֹא כְּשִׁמּוּאֵל וְאֵתִי שְׂפִיר: וּא"ל לְפַמ"ש לְעִיל אֲמַאי לֹא הָיִי תִיקוּן דְּהִשְׁתָּא דְּרֵאוּי לִיטּוֹל הָיִי בַפ"ע דַּס"ל דְּבְּאֵמֶת לְאַחַר שְׂמִיעוֹט תּוּ אֵינּוּ רִשְׁאֵי לְהַתִּיר אֶגְדוֹ דֹּא"כ הָיִי תִיקוּן דְּרִשְׁאֵי לִיטּוֹל בַּפ"ע וְהִנֵּה הִשְׁתָּא א"ל דְּכִינּוּן דְּשִׁמּוּאֵל ס"ל דְּבְּדַרְבְּנָן לֹא אֶמְרִינָן מְצוּנָה הַבָּאָה בְּעֵבֵרָה וְדִלָּא כְּתִי' הַפ"י ע"כ צ"ל דְּהַרְמַב"ם דְּפֶסֶק דְּעוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִיף בְּעֵרְבָה אוֹ דְּבְּאֵמֶת כְּפִי הָיִי גִירְסָא דְּעוֹבֵר וְלֹא פְּסוּל וְשֵׁם בְּצִיצִית פְּסוּל מְשׁוּם דְּהָיִי מְצוּנָה הַבָּאָה בְּעֵבֵרָה וְאֵי אֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת בְּהִתֵּר וּלְהַתִּיר אוֹתוֹ שְׂמוֹסִיף דֹּא"כ פְּסוּל מְשׁוּם תְּעַשֶׂה וְלֹא מִן הַעֲשׂוּי פִינּוּן דְּקֶשֶׁר עֲלִיוֹן מִן הַתִּירָה: וְלְכַאוּרָה קֶשֶׁה מָה דְּאֵיתָא בְּמִסְכַּת סְנֵהֲדָרִין וּא"כ קֶשֶׁה מָה דְּאֵיתָא בְּמִנְחוֹת וּא"כ שְׂפִיר מְשַׁכַּחַת בְּצִיצִית דְּאֵם עֲשֶׂה עוֹד אַרְבַּע צִיצִית וְהִנֵּה עוֹד קֶשֶׁה עַל מָה שְׂתִירֵץ בְּתוֹס' דְּלֹא פְּסוּל רַק דְּעוֹבֵר בְּבַל תּוֹסִיף קֶשֶׁה הָא הָיִי מְצוּנָה הַבָּאָה בְּעֵבֵרָה אַף דִּי"ל דְּאֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת בְּלֹא עֵבֵרָה אַף בְּאֵמֶת הָא אֵי אֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת בְּלֹא עֵבֵרָה דְּהָא אֶגְוִנָה אִסִּיר לְעֲשׂוֹת קֶשֶׁר לר"י בִּיּו"ט וְהִנֵּה בְּצִיצִית הָיִי הַפְּסוּל מְשׁוּם מְצוּנָה הַבָּאָה בְּעֵבֵרָה

מאי אַמרת דִּיכוּל לְהתיר הקָשֶׁר מִשׁוּם הִנָּה צִיצִית וא"כ גִּפְסֵל מִשׁוּם תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הַעֲשׂוּי מִשׂא"כ בְּלוּלָב לֹא שִׁינָה תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הַעֲשׂוּי לְחַד דְּעָה א"ו י"ל דְּהוּי הַטַּעַם בְּצִיצִית דְּכִינּוּן דְּאִין רִשָּׁאי לְלַבְנֵשׁ כֵּן לֹא הוּי בְּגַד הָרְאוּי לְלַבְנֵשׁ וא"כ אָסוּר: וְהִנֵּה י"ל בְּאֵמַת לר"י לֹא מִשְׁפַּחַת גּוֹרַע דַּמְמ"נ אֵימַת עֲשֶׂה זֹאת אֵי קוּדָם יו"ט הוּי גְרוּעַ וְאֵלֹא בִּיּו"ט וא"כ קָשָׁה הָא בְּלֹא"ה אֵינּוּ יוֹצֵא דְּכִינּוּן דְּאֵגֵד בִּיּו"ט הוּי מְצֻנָה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה דְּכִינּוּן דְּלר"י אֵי אֶפְשָׁר בַּע"א וְהִנֵּה לְכַאוּרָה קָשָׁה לְפִי שִׁיטַת הַרְמַב"ם וְכֵן לְפִי הַטַּעַם שֶׁפֶתַב שְׁמִיעוּט שְׁנַיִם וא"כ א"א לֹמַר כֵּן דֹּא"כ קָשָׁה מֵאֵי פְרִיָה וְלִדְרֹשׁ לְהוּ כר"ע דְּהָא א"א לֹמַר כֵּן דֹּא"כ הָאִיָּה רִשָּׁאי לַעֲשׂוֹת כֵּן שִׁיחָה שְׁנֵי עֲרֻבוֹת א"ו דְּלֹא פְהַרְמַב"ם אֵי אֵם גִּימָא דְּאָסוּר לְהתיר אוּגְדוּ דְּכִינּוּן דְּהוּי תִּיקוּן וא"כ תּוּ אֵינּוּ רִשָּׁאי לְהתיר אוּגְדוּ וְכֵן לְסַתְרָה הַעֲזָה הַעֲרָבָה הַלּוּלָב וא"כ הוּי פְּסוּל רַק מְדַרְבְּנָן וְלִק"מ מְסַנְהֶדְרִין קוֹשְׁיוֹת הַלַּח"מ.

וְהִנֵּה לְכַאוּרָה אֵמַאי הוּי בְּיָדוּ דִּימַעַט אַע"ג דְּאִין רִשָּׁאי וא"כ הוּי מְצֻנָה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה בְּעִבְרָה א"ו דְּמַתְּנִיתִין לֹא ס"ל לְמְצֻנָה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה מִשׁוּם דַּס"ל דְּהוּי רַק מְדַרְבְּנָן בְּעִין ג' וא"כ אֵינְרִי דְּהוּי רַק בַּהֲדַס א' עֲנָבִיו מְרֻבִּין מְעֻלִין וְנָה הוּי רַק מְדַרְבְּנָן וא"כ דַּס"ל כר"ע דַּסְגִּי בְּחַד וְעוֹד דְּלֹא הוּי דִּיחֻי כִּינּוּן דְּבִדְעֵבֵד יוֹצֵא אוּ דְּהוּי הַפִּי דֹּא' הוּי רַק כֵּן וְהַפְּסוּל הוּי מְשִׁים בַּל תּוֹסִיף וא"כ שְׁפִיר לֹא הוּי דִּיחֻי וְלֹא הוּי תִּיקוּן כָּלֵל א"ו דְּלֹא רָצָה לְאוּקְמָה מִשׁוּם דְּהוּי.

דְּלֹא כְּהִלְכְתָא וא"כ פְּרִיָה שְׁפִיר וְלוּקְמִי כר"ע ומ"ה ל"ק מַה דְּהַקְשִׁיתִי עַל הַרְמַב"ם דְּמִןכְּרַח דַּס"ל דְּזָה ל"ק דְּהוּי מוֹסִיף וּפְרִיָה שְׁפִיר וְלוּקְמִי כר"ע: וְהִנֵּה עַל קוֹשְׁיוֹת הַתּוֹסֵף לְיָק דְּהַפִּי דְּבִזְמַנּוּ לֹא בְּעֵי כְּוֹנָה אֵי כִּינּוּן דְּבִאֵמַת אֵינּוּ רִאוּי תּוּ לְצִאת בְּהָה לּוּלָב דְּהוּי דִּיחֻי וא"ל דְּכְוֹנָה לְהוֹסִיף וא"כ בְּהָה כְּוֹנָה הוּי גְרוּעַ וְעוֹמֵד וא"ל בְּחוּל וא"כ הוּי דִּיחֻי וְהִנֵּה אֵם מִין אַחַר ל"ק דְּהָא בְּעֵי כְּוֹנָה מְקוּדָם דְּכִינּוּן דְּהוּי הַפְּסֵק בֵּין אֲגוּדָה וּכְמ"ש הַרְאָב"ד בְּהַשְׁגִּיתִיו עַל הַרְמַב"ם ע"ש הַיֵּטֵב: דָּף ל"ה ע"א יַע"ש בְּסִפְרָה פְּפִיתָ תְּמָרִים שֶׁהַקָּשָׁה עַל לְשׁוֹן הַרְמַב"ם דְּכַתֵּב בְּפִירֵשׁ הַמְּשַׁנְיֹת דְּהוּי הַטַּעַם דְּעַרְלָה וּתְרוּמָה טְמֵאָה הֵם מְכַלֵּל הַדְּבָרִים הַטְּעוּנִים שְׁרִיפָה וְכו' וּלְפִיכָה הוּא פְּסוּל לְמַאֲמַר הַשִּׁי"ת פְּרִי דְּאֵילוּ אֵינּוּ רִאוּי לְאֶכִּילָה בְּשׁוּם פְּנִים וְהַקָּשָׁה דְּהַרְכִּיב שְׁנֵי הַטְּעָמִים לְהַדְדִי טַעַם מִשׁוּם דְּכַתוּמִי מְכַתֵּת דְּשְׁרִיפָה וְהַטַּעַם מִשׁוּם שְׁאֵינּוּ רִאוּי לְאֶכִּילָה וְעוֹד הַקָּשָׁה דְּהַש"ס אֲמַר מִכָּח לְכֵם דְּאֵינּוּ רִאוּי לְאֶכִּילָה וְהוּא אֲמַר דְּלֹא הוּי פְּרִי וּנ"מ דְּאֶפִּילוּ בְּיוֹם הַשְּׁנִי דְּלֹא בְּעֵי לְכֵם מ"מ אֵינּוּ יוֹצֵא מִכָּח פְּרִי וְהַש"ס לֹא אֲמַר מִשׁוּם פְּרִי רַק מְשִׁים לְכֵם וִי"ל מִשׁוּם דְּהִנֵּה עוֹד מִקְשָׁה הַכּוֹפּוֹת תְּמָרִים עַל הַרְמַב"ם דְּכַתֵּב דִּינִצָּא בְּמַעֲשֶׂר שְׁנֵי וּבְאֵמַת הָא הַשְׁתָּא אֵינּוּ רִאוּי לְאֶכִּילָה בְּזִמְנֵי הַזֶּה פִּירוֹת מַעֲשֶׂר שְׁנֵי וא"ל דִּיטְמָא דְּהָא אָסוּר לְטְמֵאָה לְשִׁיטַת הַרְמַב"ם אֶפִּילוּ בְּזִמְנֵי הַזֶּה וִי"ל מְשִׁים דְּהִנֵּה הַמְּהַרְש"א הַקָּשָׁה מַה פְּרִיָה הַש"ס מְתְרוּמָה טְמֵאָה כו' לְמ"ד דְּלְפִי שְׁאִין בּוּ דִּין מְמוֹן אֵמַאי הָרִי מַס קוּ תַּחַת תְּבַשְׁלִילוּ וְאֵמַאי תְּקִישִׁי דְּלִמָּא בְּאֵמַת בְּתְרוּמָה טְמֵאָה הוּי הַטַּעַם מִשׁוּם דְּלְטְרִיפָה עוֹמְדָת וּבְעַרְלָה הוּי הַטַּעַם מְשִׁים דַּנ"מ לְעַנְגֵן מַעֲשֶׂר עֲנִי יַע"ש הַיֵּטֵב: אֵי י"ל דְּהִנֵּה עוֹד הַקָּשָׁה בַּס' כְּפּוֹת חֲמָרִים הַנִּזְלִי דְּכַתֵּב הַרְמַב"ם בְּפִירוֹת הַמְּשַׁנְיֹת שְׁלוֹ דְּהָא דְּמוֹתָר דְּמֵאֵי לְעַנְיִים הִינּוּ בְּאֶכֵל בְּבֵית הַבַּעַה"ב אֶבֶל אֵם נָטַל לְבֵיתוֹ אֲזִי אָסוּר לְאֶכֵל בְּלִתִּי דִּיפְרוֹשׁ מְעוֹת מַעֲשֶׂר וּתְרוּמַת מַעֲשֶׂר וְהַקָּשָׁה א"כ אֵמַאי אֲמַרִּינּוּ הוּאִיל וְאֵי בְּעֵי מְפָקִיר גְּכִסְיָה דַּעכ"פ אֶפ"ה אֵינּוּ רִאוּי וִי"ל מִשׁוּם דְּהִנֵּה הַתּוֹסֵף כְּתִבוּ ל"ל הַטַּעַם הוּאִיל וְאֵי בְּפִי מְפָקִיר גְּכִסְיוֹ ת"ל דְּהוּי רִאוּי לְשׁוּם

אדם בעולם כמו תרומה דין צא הישראל משום דכיון דראוי לשם אדם בעולם אף דהנה לפמ"ש התוס' הטעם דבטבל פסול דהוי כמו שנתפס דלא הו"ל שלי לבדו וא"כ גבי תרומה צריף דעת הפהן נכאן לא צריף לדעת הפהן וע"ז אמר הואיל ואי בעי מפקיר והו"ל עני נראוי לדידן' והנה התוס' הקשה בב"מ הא לקוח הוי מדרבנן וא"כ אמאי גזרו על דמאי דהא בלא"ה הוי ספק דרבנן ותי' בס' א"ז חד תירוץ דנ"מ דפעמים יקנה קונדס שמירתו וקונדס שמתו הוי שפיר מדאורייתא דולקח הוי לשיטת ר"ח רק לאחר מירות דרבנן ועוד תירצו דלפעמים יאכל אצל בעה"ב דלא הוי לקוח והנה י"ל אע"ג דקי"ל ספק דרבנן לקולא מ"מ אם ע"י גלגולא מדרבנן ובאמת הספק הוי מן התורה אסור אע"ג דהוי לאח"כ מדרבנן יעשה"ה ביו"ד וא"כ באמת מתורץ דבאמת הא הספק נולד מדאורייתא קונדס שקנה והוי מן התורה וא"כ נאסר פספק אע"ג דהוי אח"כ לקוח וא"כ לפ"ז שפיר תקשה אמאי יהא אסור לפני לאכול בביתו ת"ל דהוי ספק מדרבנן דלקוח מדרבנן וא"ל דהוי הספק בדאורייתא דבאמת קונדס שלוקח הוי שרי לפני לאכול בביתו של בעה"ב וא"כ הוי רק האיסור אם לקוח וא"כ לקוח הוי מדרבנן וא"כ אמאי הוי הדין דאסיר בביתו של בעה"ב לאכול לעני וע"כ צ"ל כפי התרוץ השני דחז"ל גזרו דלמא יקנה קונדס המירות והנה לפמ"ש דצריף לומר הואיל דהו"ל שנתפין והנה הא הדין בדמאי א"צ ליתן לגוי משום דאמר אייתי ראי' אף דהמל"מ כתב דדעת רש"י והרמב"ם דתרומות מעשר הואיל דהוי חייב מיתה חששו חז"ל דלמא אתא לידי תקלה ויאכל וכיון דהוי דבר מועט צינה ליתן לפהן אפילו בדמאי וכתב הלח"מ אע"ג דבשאר ספיקות הוי הדין דא"צ ליתן לכהן בחום משום דלא חששו לתקלה משא"כ בדמאי דרוב פ"ה מעשרין חששו חז"ל דלמא יבוא לידי תקלה וא"כ ממ"נ דעני דאם רוצה להפריש וקשה למה לו להפריש ת"ל דהוי נולד הספק רק בדרבנן דבבית הבעה"ב שרי לאכול וא"כ הוי עיקר דילמא יקנה קונדס המירות וא"כ ל"ל ליתן תרומת מפשר לפהן דכיון דעיקר החששא דצריף העני ליתן להפריש הוי משום קונדס המירות וממ"נ אם באמת הוי איתרמי פעם אחד דקנה קונדס הפירות אזי א"צ ליתן לכהן משום דלא שייף רוב ע"ה מעשרין דהא קונדס המירות אמרינן דליכא רוב ע"ה מעשרין וכמ"ש המל"מ דחזקה דגורן אינו נעקר קונדס שפעשר משא"כ קונדס המירות נאפילו בת"ח לא הוי נדאי קונדס המירות והנם באכילת לאחרים איתא בש"ע יו"ד דצריף דוקא מוחזק בכשרות וא"כ פינו דליכא רוב אזי לא שייף דחייש לקלוקול וא"כ תו לא שייף דלא פלוג בין קונדס מיר ח לאחר מירות ואזי א"צ ליתן לכהן ומ"ה לא הוי שנתף ומתורץ שפיר הואיל ואי בעי מפקיר ומתורץ הפירוש משניות להרמב"ם ומתורץ קו' המהרש"א דבאמת לא מצי לשנויי משום דעומד לשריפה וכתותי מכתת שעורי' משום ק"ל דהוי ספק דרבנן וצ"ל דהוי נולד קונדס שלקח ונמצא דמה שקונדס שלקח לא הוי הספק רק על טבל ולא על תרומה ותרומה לא שייף קונדס שקנה וא"כ לא הוי רק אסור ועל שריפה לא הוי הדין דצריף שריפה וא"כ פינו דאין צריף שריפה ואזי מקשה שפיר לב"ש דפוסל בדמאי וב"ה ג"כ לא שרי רק הואיל דמפקיר ואזי ראוי ואמאי הא חזי ליהנות בשריפה דהנה הרמב"ן כתב דהא דפ"י דמאי קאי על תרומם דהיינו תרומות דמאי וא"כ משמע דהיינו תרומות דמאי טמאה וא"כ לא שייף שריפה ומקשה שפיר הא חזי להסיקו תחת תבשילו ונתנישב קושיות המהרש"א שפיר: ובה מיושב הא דכתב הרמב"ם בפירוש המשניות דאכילות אינו ראוי ואזי לא

מיקרי פירי משום דהנה קשה הא מם מהני דהוי ראוי לעני ת"ל דהוי אסור לצאת בו דעכ"פ הוי אסור לצאת דהוי ספק מן התורה דאסור לצאת בו ואם תחכים שרו לעני בשביל אכילה אבל לצאת האיה מצי ולצאת אף י"ל דבאמת הוי רק ספק בדרבנן וא"ל דהספק נולד בדאורייתא וכמ"ש לעיל דהא לא נולד מקודם דהא בלא"ה אי אפשר לצאת מקודם שלקח דלא הוי לכם והנם לכאורה תיקשי דהא האיה אפשר שלא לצאת בו דהא הוי עכ"פ ע"ז ספיקא דרבנן דניהו דלענן אכילה הוי אסור דנולד הספק בדאורייתא משא"כ לענן לצאת בו לא הוי נולד הספק מדאורייתא דלא הוי בלא"ה יצא בו דלא הוי לכם בלא"ה אינו יוצא בו אף באמת דזה אינו דמשום דכיון דתחכים אסרו בהנאה לא מיקרי לכם דהא הפירוש לכם דראוי שיעשהם בו כל צרכו או צרכי אכילה וא"כ דתחכים אסרו ולא הוי לכם דאינו ראוי שיעשה זאת והוי כמו שאינו ראוי שיעשה בו זאת פלים ולא מיקרי לכם אפילו מן התורה משא"כ לענן פרי לא שייך זאת הסברא ומן התורם ראוי לקרות פרי והוי ספק בדרבנן ונולד רק בדרבנן משא"כ לענן יום השני דבמקדש דהוי מן התורה וכמ"ש הרמב"ן דאפילו ביום שני במקדש לא בעינו לכם וא"כ שפיר הוי מפח פרי והספק נולד בדאורייתא דא"צ לכם ואפ"ה אסור דהוי ספק בדאורייתא דלא הוי פירי והוי יאסור משום דלא הוי פירי וכונת הרמב"ם על יו"ט שני במקדש דהוי מן התורה ואעפ"כ לא בעינו לכם וכמ"ש הרמב"ן במלחמות דה"פ קפסיק ותני ל"ש ביו"ט ראשון ל"ש ביו"ט שני הוי הפי' דיו"ט שני במקדש דהוי מה"ת דביו"ט שני דרבנן עדיין לא איירי ונמצא היוצא לנו מזה דהרמב"ם אמר הטעם משום פרי בשביל יו"ט השני במקדש דהוי מן התורה ולא מסני לכם והו' טעמא דפרי שפיר מהני וכמ"ש לעיל והש"ס איירי ביו"ט הראשון דפירי לא מהני ולכם מהני דהוי נולד הספק רק בדרבנן לבתר לקוח ובבית הבע"ב לא נ"מ דבלא"ה א"א לצאת מפח לכם נאזי מהני לכם דכיון דבדרבנן אסור נאזי לא מיקרי לכם דכיון דאי אפשר למיעבד צרכי אכילה או לחד מ"ד לכם לצרכי ממון יע"ש בלשון רש"י לכם שיעשה בו צורך אכילה הראוי לכם לכל צרכי הנאותו וכן י"ל מפח דלשריפה עומדת ה"פ דמשום דלאו דוקא לשריפה וכדכתבו התוס' בסוטה דלאו דוקא שריפה רק דהוי כמו ספרא דהוי אסור בהנאה וא"כ לא שייך הך תירוץ שפתי בתי לתרץ קושיות המהרש"א דהא הוי נולד עכ"פ קודם שנקח דהוי עדיין מן התורה והוי אסורה בהנאה אף דה"פ דהוי עכ"פ ספק בדרבנן דהוי לקוח ובקודם לקוח בלא"ה אינו יוצא בו דלא הוי לכם וא"כ שרי לצאת בו אף דלא מיקרי לכם דעכ"פ א"א לעשות בו כל הנאותו והוי אפילו מן התורה פהוי' מאיזו אף לא מצי לעשות והגע בעצמה אם גזלן ואנס לא יכול לסם לעשות בו כל צרכו משא"כ לענן פתותי מכתת שיעורי' לא שייך זאת ולא הוי פתותי מכתת שיעורי' וזה דוקא ביו"ט מראשון משא"כ ביו"ט השני אזי שפיר מספיק הך תירץ דהוי לשריפה עומדת דר"ל כמ"ש התוס' בסוטה דהוי אסור הנאה וא"ל דהוי ספק דרבנן קשה הא נולד בדאורייתא ר"ל קודם שלקוח דהא ביו"ט השני שפיר הוי יוצא דהא לא בעינו לכם אי לאו דהוי פתותי מכתת שיעורי' והנה אם אמרינן דכיון דהספק הוי בדאורייתא אע"ג דעדיין לא נולד בדאורייתא אף דבאמת הוי הספק במן התורה אע"ג דאח"כ אינו מ"מ אם הוי מפריש התרומה בינד בעה"ב וא"כ הו"ל הדין דהוי אסור מן התורה וא"כ הוי הפל ע"י גלגול בא מן התורה וא"כ לא שייך מ"ש על קושיות המהרש"א הנ"ל וא"כ מש"ה צריך לומר דהך דכ"ע

דמיזו דבעינן ראוי לאכילה משא"כ ביו"ט השני דלא שייך זאת הסכרא דהוי ספק בדרבנן דהא נ"מ בדאורייתא ונהוי ספק מן התורה דלא בעינן לךם וא"כ שפיר לךם הוי ביו"ט הראשון ולשריפה עומדת הוי הפי' ביום השני במקדש דהוי מן התורה וא"צ לךם ופסול מפח לשריפה עומדת והנה דמא' לספק טריפה שנתערבה בין התרנגולת ונהוי ג"כ הביצה אסורה אלמא אע"ג דלא נודע ולא נולד הספק רק לאחר שנתערבו מ"מ הא מצי לומר הספק של ביצה בלא התערבות וס"פ לא שייך לנישב על קושיות המהרש"א וכמ"ש אף לפי חד תירץ דאיתא הואיל דלא שייך דלא הוי הספק דק לאחר שנעשה מדרבנן ואפילו הוי ע"י גלגול שפיר אמרינן ספיקא לקולא אזי שפיר שייך לתירץ קושיות המהרש"א וכמ"ש לעיל: והנה י"ל אמאי הרמב"ם חזר מפירש המשניות להרמב"ם בחיבורו ופסק דאפילו ביד העניים רשאי לאכול וי"ל משום דהנה לכאורה קשה לפי מה דאיתא בעירובין דאמר אם ירדו גשמים נהוי וכו' דלא הוי תרומה משום דבעינן שירי' ניפרין לישראל והנה איתא בפסחים אם הוי תרומות חמץ לא הוי שירי' ניפרין לישראל דהוי אסור וכו' וא"כ בהצטרפות הנהוי שני הקדמות וא"כ ממ"נ מה הועילו חז"ל בתקנתן דהוי חששו דלמא לא הפריש והנה אם לא הפריש הוי השתא ג"כ עשה ואכל אסור מן התורה דהא לא הוי תרומה דלא הוי שירי' ניפרין דהא בלא"ה מקודם הפרשה הוי נמי מצי לאכול וא"כ פינו דלדין לא ניפרין ונהוי כמו בעירובין דלא הוי תרומה אף אם לקוח הוי דרבנן הוי א"ש אף אם אמרינן דלא הוי לקוח מדרבנן או כמ"ש התירץ בס' א"ז דיקנה קודם המירוח דהוי מן התורה וא"כ לכאורה קשה אף י"ל דהוי ניפר למוכר דהוא ידע בעצמו דלא הפריש וא"כ בזה מיושב קושיות המל"מ דהקשה אמאי אמרינן במנחות דאם סבירין דאין רוב ע"ה מפריש אזי מצי להפריש מדמאי על דמאי ואם רוב ע"ה מעשרין אזי אין מפרישין מדמאי על דמאי והקשה המל"מ אמאי תליא זה בזה ועוד הקשה הא הרמב"ם פסק דרוב ע"ה מעשרין ואעפ"כ פסק דאם הפריש מדמאי דהוי תרומה.

דהנה באמת הטעם אע"ג דחז"ל אסרו דמאי אע"ג דרוב ע"ה מעשרין. הא ס"ס ורוב דהוי כמו שני רובא אזי לא אסור וא"כ הוי ס"ס דלמא באמת תרם מכפר מעשר ואת"ל דלא מעשר ונדילמא גם (תסר): תוס' ד"ה לפי שאין בו היתר אכילה וא"ת כו' תרומה טמאה הא מצותו בשריפה ח"ל דהוי מכתת שיעור' וי"ל משום דהנה קשה מאי פריף הש"ס אמאי הרי מסיקו תחת תבשילו' הא כתבו התוס' בפסחים דף מ"ו וכן בשבת דהא דאין שורפין תרומה ביו"ט משים דהוי כמו קדשים קלים דאין רשאי להקריב למ"ד דנדרים ונדבות אין קריבין ביו"ט דהוי משולחן גבוה קא זכו ור"י פליג שם והנה לקמן אמרינן במעשר שני אין יוצאין משום דמון גבוה א"כ לא הוי מיקרי מון לענן תרומה טמאה ומאי פריף הש"ס וי"ל משום דבאמת הא כתב הר"ן דביו"ט שני חסר פשר משום דבדואי אי הוי כתב באורייתא דאין רשאי חסר בודאי פל דתיקון רבנן פועין דאורייתא תיקון אף מפח דרש הוא ומסרה הכתוב לתכמים ונתכמים אוקמה אמרנה חמורה דהיינו מצוה דאורייתא אבל לא אמרנה שהיא קלה דהא דרבנן קל מדאורייתא והנה הר"ן כתב בשם הרמב"ן דמאי אתרומה טמאה קאי וא"כ ב"ה מתיר משום דמאכילין לעניים דמאי אבל בודאי בשאר תרומה דרבנן בנודאי אין יוצאין א"כ לכאורה קשה אמאי הא מדאורייתא יוצא דמדאורייתא הוי חולין רק מדרבנן וא"כ פינו שהוא מצוה דרבנן אם בא

לשאול לפנינו ואמרנו ל' שרשאי לצאת בדבר שהוא משום לכם פסול דהא התוס' פתבו דמאי דפסול לא פסול משום לכם וא"כ יצא פבר נמי בהה אחרוג דהא הך אחרוג אין הפסול רק משום לכם אף דהא התוס' פתבו בפסחים ובכמה דוכתי דכיון דאמרי רבנן דלא שניא מידי ואין בו דין מעילה א"כ ה"נ אפילו מדאורייתא לא יצא משא"כ הש"ס פריה שפיר דהא חזינא להסיקו פחת תבשילו וא"כ בהה דנהוי משולחן גבוה קא זכו בנדאי לא שנייה לומר דמדאו' לא יצא דהא באמת רשאי ליהנות בשעת שריפה וקו' תוס' דהא בעינו לכם ואמאי אשירה דישאל יוצא תי' המ"א פיון דאין ראוי לאכילה לא שנייה הך דרשא אבל למ"ד בעינו ממון קשה קושיות תוס' וצ"ל כחי' תו' דיוצאין בשני ובכל מצוה דרבנן ועוד דהא פתב המהרש"א דצריה לומר דמאי קאי אטבל רק למ"ד משום ממון ולא משום אכילה דהא לא"ה לא ובאמת אם אמרינו דלקוח הוי רק מדרבנן א"כ בטבל שפיר יש לצאת דהא ראוי למכרו וקו' תוס' ממצה י"ל משום דהא פיון דאם מכרו אינו חייב הוי קנני הגוף כמו דאיתא בב"ב דף קל"ו ושפיר הוי לכם ומתוך הרמב"ם: אף באמת לפי שיטת הרמב"ם לאחר שנתמרח בכרי לקוח חייב מן התורה א"כ ליפא לתרוצי קושיות התוס' פן אכן אם נימא הטעם בפשוטו משום דאין בו היתר אכילה או דין ממון א"ש דראוי לאכול ארעי מדאורייתא והנה מה שהקשו התוס' לקמן ל"ל הואיל דאי בעי מפקיר דהא ראוי לעני כמו תרומה תרומה ולכאורה דהא אעפ"כ הוי דין פשוטפין דאינו שלו וי"ל משום דהא עכ"פ לענין זה הוי שלו דהוי כמו שאלה דראוי לצאת וא"כ פיון שראוי למכרו לעני הוי קנני פירות קנני הגוף כמו דאיתא בב"ב אף י"ל קושיות התוס' משום דהא אם אינו איסור רק מדרבנן שפיר הי' ראוי לצאת מדאורייתא ומדרבנן לח בעינו לכם וממ"נ יצא אף באמת גם מדרבנן לא יצא משום בלא ידיעת הפהן הוי גזולה וגם ביום שני אין יוצא בגזולה.

אף הטעם משום מצוה הפאה בעבירה והתוס' פתבו דלא שנייה לומר מצוה הפאה בעבירה רק היכא דבלא עבירה לא מצי למיעבד מצוה מ"ה שפיר קאמר הואיל וא"כ אפילו בלא עבירה נמי מצי למיעבד מצוה וא"כ שפיר יצא וא"ל פיון דמדרבנן לא הוי שלו גם מדאורייתא נמי לא יצא או דא"ל דלא ס"ל פהה סברא לענין לכם כמו שמסתפק המל"מ לענין גזילה דרבנן או לענין קני' מדאורייתא ולא מדרבנן או דא"ל היכא דהפסול מגופו כמו איסור הנאה או אכילה שפיר אפילו בדרבנן כגון יום שני יצא אבל משא"כ היכא דהפסול הוא משום לכם דאינו שלו כ"ע מודו היכא דהפסול הוא מדרבנן בנדאי יש ליצא בו ממ"נ כמו ביום שני דלכ"ע יוצא בשאול ובזה יש ליישב קושיות התוס' דמאי מקשה מתרומה טמאה דהא פתומי מכתת שעור' דהא פתבו התוס' בב"ק דלא אמרינו כל העומד לישורף פשוט אלא היכא דהוי מצותו בשריפה וא"כ פיון דמדאורייתא ליפא מצוה בשריפה א"כ לא שנייה פתומי ושפיר יצא מדאורייתא: ומפאן יש להוכיח דלא פספר יראים דפסק בגזל גוי אף דגזל גוי מותר לא מיקרי לכם א"כ קשה לוקי בטבל ואין יוצא מ"ה משום דלא הוי לכם וא"ל דהא ראוי לכהן דהוי לכהן לכם קשה דהא אית בי' מעשר שני והוי ממון גבוה לכ"ע בגבולין וא"ל פסברת החולקין דאפילו בגבולין דהא הוי ממון גבוה מ"מ אין יכול למכרו פסברת הפ"י א"כ קשה משום תרומה וא"ל דראוי לכהן א"כ לכהן אין יכול למכרו וא"כ גם לכהן לא הוי לכם פיון דאין הוי קנני ועוד קשה מתרומה גופה דהא לא הוי לכם גפי ישראל וא"ל דמכר לישראל דהא אין יכול למכרו דתרומה

טמאה הוי ממון גבוה וילעגנו קננו פינו דלא הוי קננו מדרבנו לא הוי לכם מדאורייתא ג"כ כמ"ש המל"מ ומאי מקשה הש"ס הרי חזנא להסיקו תחת תבשילו א"ו דלא פסקר נראים עי"ל דהא דמאי אין רשאי להפריש ממ"א ואין לו רק אותו האתרוג אף דאותו אתרוג טמאה ופריה שם וחזנא להסיקו וכ"ז דלא חרם לא עומד לשריפה: הרמב"ם פסק דמעשר שני חייב בחלה והקשה בספר פפות תמרים נהי דפסק דבעי דין אכילה ולא דין ממון מ"מ עכ"פ בחלה איתא בפרייתא דמביא בסוגיא זו דר"מ פטר מחלה ומפריש הש"ס משים דכתיב תרי זימני עריסותיכם.

והרמב"ם פסק דאין מקדשין אף האשה במעשר שני רשום דמעשר שני ממון גבוה הוא וא"כ שפר יש לפטור מחלה והנה י"ל משום דהנה לכאורה קשה מאי מקשה מחלה דהא התוס' פתבו בשבת בדרף כ"ה בד"ה תתן לו ולא לחודו דלאבא שאול דכיון דכתיב תתן בעינו דיהא כדי נתינה ולאבא שאול הוי פרוטה וכתבו התוס' במנחות בדרף ס' ע"א בד"ה מי בעינו שימה דקשה גבי תרומה נבעי עכ"פ לרבנו זית ולאבא שאול פרוטה והנה לפמ"ש המל"מ א"ל דבאמת היכי דהוי שיעור בעינו דיהי' עכ"פ שנה פרוטה ובכאן פינו דלעגנו ממון שפיר לא שייך נתינה דהא הוי לית בי' דין ממון וא"כ מ"ה פטור מחלה כמו שכתבו התוס' בבכורות בדרף י"ב ע"ב בד"ה פינו דאלו מטמא ואע"ג דיכול להפריש מעיסה אחרת שאינה שביעית על זאת ומקיף שתייהן מ"מ דכיון דאי אפשר להפריש מגופה הוי כמו מן החיוב על הפטור והנה אפילו אם גימא דלא פסקרת התוס' מ"מ הא כתב המל"מ בהל' מתנות עניים דעכ"פ הוי הפל שיעור נתינה אם איכא פשיעור והנה איתא בחולין גבי דאינו נוהג אלא בצמר רחלים משום דכתיב לעמוד לשרת דצריף ליתן אם יש בו כשיעור פדין שקירות וא"כ ה"נ אימעיט דכיון דאם יש בו כשיעור וכאן לא משפחת פשיעור וא"כ א"א להפריש מינה וב' לר' אבא שאול וא"כ דלמא ס"ל לר"מ כאבא שאול וא"כ מ"ה פטור דכיון דא"א להפריש מינה ובי' א"א להפריש ממקום אחר וכמו דכתבו התוס' הג"ל בדרף י"ב ע"ב ומה פריה הש"ס אף י"ל דהנה אם גימא כס' התוס' דתרומה טמאה הוי כמו דק משולחן גבוה קא זכו וז"ל פ האיה הוי הדין דנוטלין תרומה טמאה ונותן לכהן הא לא הוי דין ממון ועכצ"ל דלא פסקרת התוס': ע"ב לימא מסייע לי עיסת של מעשר שני ר"מ פוטר מן החלה ונחמיה מחייבין וכו' א"ד שאני דכתיב תרי זימני עריסותיכם והקשה הכ"מ בשם ההר"י קורקס עכ"פ בחלה יש לפטור דניהו פסק הרמב"ם דיוצא באתרוג של מעשר שני משום דס"ל לכם הוי הפי' דין אכילה ולא דין ממון אף לגבי חלה דס"ל לר"מ בהדנא דפטור מחלה והרמב"ם פסק דאין מקדשין את האשה במעשר שני משום דהוי ממון גבוה ואמאי פסק הרמב"ם דמעשר שני חייבת בחלה אף י"ל משום דהנה לכאורה קשה מאי מקשה מהא דפטר ר"ם מחלה דהא י"ל דבאמת הא התוס' פתבו בשבת בדרף כ' ע"ב דבדאי בעינו נתינה לפהו שיהי' ש"פ דיליף מנתינה דתרומה ולזה דוקא לאבא שאול דס"ל דבעינו בתרומה נתינה שיש בו ש"פ וא"כ קשה דהא הפ"י פתב בקידושין דמ"ה המקדש בחלקו אינו מקודשת דלא הוי כאילו נתן כלל לאשה דהוי כאילו לא קיבלה האשה לידה פרוטה והנה הא איתא בבכורות דף י' ע"ב דמקשה הש"ס אמאי חייבת עיסה של שביעית בחלה דהא בעינו לאכלה ולא לשריפה וכתבו התוס' אע"ג דאפשר להפריש ממקום אחר מ"מ פינו דאי אפשר להפריש מינה ובי' הוי כאילו הפריש מן החיוב על הפטור וא"כ מ"ה יש לפטור

מן הסלה דכיון דא"א להפריש מינה ובי' דלא מצי לקניי מצינות נתינה דבעינו דיהא שנה פרוטה וא"כ פיון דא"א ליתן מינה ובי' לא הוי מצינות נתינה לקניי וא"כ לא מצי להפריש ממקום אחר ג"כ דהוי כמו מן החיוב על פטר וס"ל פאפא שאול דבתרומה הוי שיעור נתינה שנה פרוטה אף י"ל דהנה לכאורה קשה מאי פריה לעיל מהא דתרומה טמאה לא יצא ומקשה הש"ס למ"ד דין ממון הא ראוי להסיקו תחת תבשילו וא"כ הו"ל דין ממון ולכאורה קשה לפמ"ש התוס' בפסקים דף מ"ו ע"ב דהא דתרומה טמאה רשאי ליהנות בשפת שריפה הו"ל משולחן גבוה קא זכה ומש"ה אין שורפין ביו"ט אע"ג דהוי רשאי ליהנות בשעת שריפה מ"ע הוי כמו נדרים ונדבות דמשולחן גבוה קא זכו וא"כ מאי מקשה מתרומה טמאה דהא הוי כמו מעשר שני דאין יוצאת דכיון דמשולחן גבוה קא זכו.

אף י"ל דהנה עוד קשה התוס' והרמב"ן כתבו דמש"ה אין יוצאין בטבל רק בדמאי שרי הואיל ומאכילין לעניים וכו' דמאי נכתבו התוס' דהוי כמו שנתפין דהוי של פהו ולכאורה קשה דהנה איפא בב"ב אומר אתרוג זה נתון לה ואחריה לפלוני פאנו למחלוקת רבי ורשב"ג דלרשב"ג דאם מכר או אכל אין לשני פלוס וא"כ הוי קנני פירות כמי קנני הגוף ויוצא ולרבי אין יוצאין והנה הדין בש"פ דבשאר ימי יו"ט דיוצאין בשאול רשאי ליתול אתרוג של חבירו שלא מדעתו דאמרינן דמסתמא ניחא לי אכל ביו"ט הראשון לא דהא בעינו דוקא מתנה וכתב הט"ז דהטעם דלא מהני מה דניחא לי משים דהתורה גזרה דבעי דוקא לשון מתנה יע"ש היטב וא"כ בכאן תיקשי אמאי אין יוצאין בטבל דהא מסתמא ניחא לי לכל פהנים והוי כמו שאול וא"ל דהא הוי כמו שאול דז"א דבכאן שפיר יוצא דהא הרמב"ם פסק דמתנות פהנה נגזלת ואם מכר לאחר אזי א"צ האחר להחזירו וכן אם אכל פטור וא"כ בכה"ג שפיר מהני הא דנשאול לו פיון דאם מכר הוי מכירה ואם אכל פטור וכמו דאיתא בב"ב הנ"ל וס"פ אמאי אינו יוצא בטבל דהא כל פהנים שפיר מצי ליתן דהא ניחא להו וכמו דאיתא בכה"ג גבי מתנות עניים מליקוטי בתר ליקוטי דמציאש כל עני ומהני אף י"ל דהנה על הקושיא שהקשיתי לעיל מאי פריה מתרומה טמאה דהא הוי ממון גביה י"ל דהנה התוס' כתבו דהא דאמרינן בתרומה טמאה דאי לה מיקרי להסיקו תחת תבשילו היינו משום דלא חזי לאכילה הוי הפי' לכם להנאה דין ממין וא"כ שפיר תיקשי אם נימא דלשריפה בתרומה טמאה משולחן גבוה קא זכו האיה שנייה לכם בתרומה טמאה וא"כ האיה ראוי להפריש תרומה טמאה ובהדיא איתא בפר"תא במסכת פסחים דהיכא דהו"ל שעת הפוש שפיר מפרישין תרומה טמאה קרינן לה דהא לא הוי לה דכיון דאין בו דין ממון למ"ד דלא מיקרי לכם רק אם הוי דין ממין בשלמא למ"ד היתר אכילה הוי הפי' כמ"ש התוס' דהאיה (ועוד דלפמ"ש הפירוש משניות להרמב"ם הוי הפי' דין אכילה דלא מיקרי פירי וכו' ולכם מיקרי למ"ד אין בו דין אכילה) דלא שנייה לאכילה מקרי לכם לכל שאר הנאות שבועולם ודלא כסברת התוס' דהאיה דלא שנייה אכילה הוי דין ממון רק היכא דלא שנייה אכילה והוי שאר הנאות וכמ"ש בס' פפית חמרים דלמפור או לקדש אשה מיקרי קצת שלא כדרך אכילתו ומשא"כ שמן להדלקה מיקרי כדרך הנאתו (והנה לפמ"ש הרשב"א דלמ"ד דין אכילה פנונתו פתומי מכתת שיעורין א"ש למ"ד דין אכילה בפשיטות) או אפשר יין לזילוף דהוי כמו שמן לשריפה להו מ"ד דראוי לקבורה לקבורה גבי משקין ולזילוף חשוב יותר משתי' יע"ש"ה בפסחים

דף כ' ע"ב ונמצא למ"ד לפי שאין בו היתר אכילה הוי זאת הסברא דמשולחן גבוה קא זכה וא"כ ל"ק אמאי אין יוצאין בטבל דהא מסתמא ניחא לי' לפהגים י"ל דהוי משולחן גבוה קא זכו וא"כ אי אפשר לא ליתן ולא למפוך וא"כ אפילו ניחא לי' לפהגים א"א לישאל לשום אדם ולמ"ד לפי שאין בו היתר ממון וא"כ פ"כ לא ס"ל פסברת התוס' דמשולחן גבוה קא זכו ל"ק זאת הקושיא דהא משמע דאין יוצא בטבל מדנקט דמאי י"ל דהא דמאי טבל למעשר שני ג"כ דחשודים למעשר שני והוי איסור בשביל שאין בו דין ממון דהא אפילו לא הוי אין יוצא מפת של שותפות מ"מ אין יוצא מפת דלא הוי דין ממון דהא אם יתן מעשר שני לא הוי שלו ומשא"כ לעגנן אכילה שפיר קשה דהא לא איכפת לי' בדין ממון דק באכילה וראוי להפריש ממקום אחר והוי בי' שפיר ראוי לאכילה ומשא"כ לעגנן דין ממון דיצרך ליתן ממון אחר ומה לי ממון זה או ממין אחר עכ"פ לא הוי דין ממון שלו ומתוך שפיר הקושיא הנ"ל מה דקשה דמשמע דאינו יוצא בטבל אליבא דכ"ע לכל חד כפי הסברא שלו ומתוך שפיר הקושיא הנ"ל דמקשה שפיר לימא מסייע לי' ויצרך לומר משום דכתיב עריסותיכם תרי זמנא וא"ל כמ"ש לעיל דהוי הטעם משום דלא הוי נתינה לכהן דלא הוי דין ממון וא"כ לפי"ז אם נימא דבאמת לכם הוי דין אכילה וא"כ תיקשי קושיא הנ"ל אמאי אין יוצא בטבל דהא מסתמא ניחא לפהגים מ"ה צ"ל כמ"ש לעיל למ"ד דאין בו דין אכילה דתרומה טמאה משולחן גבוה קא זכו וא"כ אי אפשר להשאל וא"כ תו לא אפשר לומר דלאבא שאול הוי הפי' נתינה שנה פרוטה וא"כ מ"ה דהוי ממון גבוה לא מיקרי דין שום פרוטה וא"כ קשה האוי' מפרשין תרומה טמאה היכא דהי' לו שעת הפושך וכדאיתא בפסחים הא לא הוי נתינה לכהן דהא ע"כ ס"ל מ"ד דאין בו דין אכילה דתרומה טמאה שריפה משולחן גבוה קא זכו אלא ע"כ למ"ד דאין בו דין אכילה לא ט"ל דנתינה הוי הפי' שנה פרוטה וא"כ מקשה שפיר ממ"נ מחלה ימש"ה צ"ל דתרי זמני עריסותיכם והנה המל"מ בהלכות מתנות עניים פ"ק ו דין ז פתב דאפי' אם לא נימא פסברת התוס' דבעינן דוקא שנה פרוטה עכ"פ על זה מודה הקרא אם יש לו צריך ליתן לפהן לכל א' שנה פרוטה יע"ש היטב וא"כ שפיר שייך למעוטי וכמו דאיתא בחולין גבי דאין ראשית הגז נוהג רק ברחלים משום דכתיב לעמוד לשרת דצריך ליתן אם יש בו כשיעור כדי לשרת וא"פ שירותאינו רק בצמר רחלים וא"כ ה"נ אימעוט דכיון דאם יש בו כשיעור צריך ליתן שיהא שנה פרוטה וכאן לא משפחת שיהא בו כשיעור ומ"ה פטור דצריך דיהא משפחת כשיעור הנה הא בלולב א"ש דבלולב דכיון דאי אפשר לאכול והוי בדרך הנאתו שאר שימש וזה אפשר פונת התוס' דכאן דבלולב הוי דרך דין ממון ולא דוקא דין ממון רק שאר הנאות: ק והנה באמת אם תרומה טמאה אסורה בשאר הנאות דילפינן משני תרומות שפיר תיקשי אף אם אמרינן פתרינן השני בשבת דאימעט אבל אתה מבעיר וא"כ שרי בשאר הנאות ג"כ וא"כ לא הוי צורך גבוה אף דמוכח דאינו פן דא"כ תיקשי אמאי לא יוצא בטבל אף אם אמרינן דמש"ה אינו יוצא בטבל משום דלא אמרינן דהוי כמו דנתרצה דהוי כמו יאוש שלא מדעת ויאוש שלא מדעת הוי לפסק הלכה דלא הוי יאוש דהוי מיע"ל קג"מ או דלא ס"ל כת' י"נ בב"ב דאמר דאם הוי מכירה הוי קנין פירות קנין הגוף וא"כ הוי טעמא של ר"י משום דס"ל כאבא שאול ובעינן שפיר דין ממון והרמב"ם פסק דלא כאבא שאול ומ"ה חייב במעשר שני בחלה ולפ"ז מיושב גם הא דהקשה הלח"מ על הרמב"ם דכתב

דהדר נמי לא פסול רק ביום א' ולפ"ז מאי מקשה לרב דאמר אין זה הדר מהא דר' חנינא טבול ונפיק בי בשלמא מתניתין לר"ח ל"ק הא ביו"ט ראשון הא ביו"ט שני אף לרב קשה ולפי שיטת הרמב"ם ג"כ הוי הדר רק ביום ראשון וי"ל משים דהנה לכאורה קשה אם חסר פסול משום דלא הוי הדר וא"כ אמאי נקט דמאי ומשמע הא טבל פסול והוי משום שותפות ת"ל ואם הוי חסר הא לא שייך הדר וא"כ לא שייך למיפסל וכמ"ש הב"י דאם הגף נחסר מחבר דנ"ש דלא הוי הדר ובנדאי זה הסברא בלא ס' הב"י הנ"ל דכיון דהשתא לא נראה חסר ולא הוי הדר וא"ל דהוי הטעם דנחסר משיעור דהנה אם נימא דהטעם משום דלא הוי גמר פרי וכאן הא וגמר באמת הפרי ובשביל הדר נמי לא שייך דכיון דאין נראה החסרון וע"כ צ"ל כמ"ש הרמב"ן דאיירי דמאי בתרומה טמאה של דמאי וא"כ הוי הפסול אם נימא דהוי הטעם משום דלא הוי דין אכילה קשה וא"כ קשה מברייתא דעיסות של מעשר שני פטור מחלה וא"ל מפח דכתיב עריסותיכם תרי זימנין הא פתבו התוס' דזה הוי רק דיהוי בעלמא דהא לא מיותר דבעינו למעט הקדש ונכרי וא"כ ע"כ צ"ל דהוי הטעם מפח דין ממון דאם הוי משום אכילה וא"כ ע"כ הוי בתרומה שטמאה ע"כ הוי אין בו דין ממון רק של גבוה משולחן גבוה קא זכו וא"כ האיה משפחת תרומה טמאה להפריש אפילו אם הי' לו שעת הפושט וע"כ הוי כס' הרמב"ן דה"פ דמאי תרומה טמאה וא"כ פסול משום פתותי מכתת שיעורי' או משום דין אכילה וא"כ קשה פיון דמוכרח דה"פ דין ממון וא"כ קשה דכיון דמוכרח דהוי בעינו דין ממון וא"פ אמאי יוצא בדמאי דמאכילין לעניים דמאי עדיין לא הוי דין ממון דכי] דאין יכול למוכרו לעניים דכיון דע"כ איירי בתרומה טמאה ולא הוי דין ממון וא"כ אם מפקר נכסי' והוי חזי' לי' ה' עכ"פ אין רשאי למכרו אלא ע"כ צ"ל דאיירי ביו"ט שני וא"כ בשביל להם דלא הוי דין ממון לא פסול ביו"ט שני ומשום פתותי מכתת שיעורי' פסול ביו"ט שני וא"כ הא דנקט דיוצא בדמאי איירי ביו"ט שני וא"כ ע"כ חסר פסול ביו"ט שני חסר דכיון דהמשנה איירי דנקא ביו"ט שני וע"ז משני דרב איירי בעכפרים ובעכפרים הוי הטעם דאין הדר על יו"ט שני וחסר לא הוי פסיל משום הדר רק משום ולקחתם נתינה תמה ומ"ה פסול אתרוג משום טבל דהוי משום שותפות.

ומתורץ שפיר קושיות הלח"מ על הרמב"ם הנ"ל דהנה באמת אם אמר נן דין ממון ומאן דא"ל דין ממון ס"ל גמי דין אכילה והוי הטעם בכל צרכי הנאה דהיינו למפור ולקדש בו את האשה וכמ"ש בס' פפות תמרים וא"כ בדמאי הא לא מצי למפור לעניים דהא אין מאכילין רק בתורת צדקה וכן אי מפקיר נכסים הוי מצי לאכול בתורת צדקה וטבל של דמחי שפיר יוצא בדמאי משום דין אכילה שפיר שייך בי' דין אכילה לעניים וכן דין ממון לא שייך בי' דעכ"פ הוי ממון של פהגים כמו דישראל יוצא בתרומה: דף מ"ב ע"א והא מדאגבה נפיק אמר אב"י פשהפכו ורבא אמר פגון שלקחו בכלי והאמר רבא לקיחה ע"י פלי ה"מ וכו' תוס' ד"ה אמר אב"י פשהפכו מדאיצטרך לשנויי הכי משמע דס"ל דמצות אין צריכות פנונה ותימא כו' וכן התוס' יו"ט הקשה על הראב"ד וכן על הפירוש משניות להרמב"ם דכתב פגון שהפכו או ע"י פלי והא הוא ס"ל דמצות צריכות פנונה וי"ל דהנה עוד הקשה הספר אלי' רבה אמאי לא מוקי פגון שנטל האתרוג והלולב בי' אחד או פגון שנטל הלולב בשמאל ואתרוג בימין וי"ל משים דהנה הקשה בספר פפות חמרים מה מקשה והא לקיחה ע"י ד"א והא ה"מ שנטל בשפת הדופן ואבל אם נטל תחת

או ע"י הפלי בלולב לא דרף בית יד הוי תציצה ומה פריה דלמא הכי הוי וכו הקשה בס' ט"ז לא"ח וי"ל משום דהנה הך ק' דה"פ דהנה ה"ר"ן פתב ואין חייב על הפלי דבטל הפלי כמו דהדין המוציא פחות מפשיעור פטור על הפלי אף דא"כ הא הר"אב"ד פתב בהלכות שבת דאין פטור על הפלי רק אם ס"ל לתאנים דצריה לפלי יע"ש וא"כ לס' הר"אב"ד ואמאי אין חייב על הפלי אף דבאמת הא בלאו עדיין לא בירך והלך ללמוד הברכה והנה הא צריה לברך קודם נטילה וא"כ צריה ליטול דוקא בכלי חי נשאה דאל"כ לא הוי עובר לעשי' וא"כ צריה דוקא לכלי והוי כמו שעשה ומש"ה בטל הפלי אגבן אף (ה"ר"ן פי') ר"ח פגון שאיפה שנטל האתרוג בימין וא"ח"פ הלולב בשמאל ולא איפה דרף גזולתו וכמ"ש האלי' רבה שאין רשאי להפוך דרף גזולתו וא"כ עדיין יכול להפך האתרוג לימין וא"פ א"צ לפלי אף באמת זה אינו יוצא הוי רק מדרבנן דמדאורייתא לא קפדינן והמצנה שיברך קודם עשיית המצנה מדאורייתא וא"כ עדיין צריה לפלי וא"כ מקשה שפיר והא רבא לקיחה פ"י ד"א וא"כ הוי רק משום תציצה ותציצה הא פתב הלח"מ דהוי רק מדרבנן וא"כ עדיין חייב על פלי וא"ל דצריה לכלי משום קודם הברכה הא יכול לאיפוך וא"ל דמן התורה דהא השתא נמי מן התורה יצא דלקיחה ע"י ד"א הוי שמי' לקיחה רק תציצה הוי רק מדרבנן ומש"ה מקשה שפיר ומשני ה"מ דרף פבוד אכל דרף בזיון לא יצא מן התורה ומתנרץ שפיר' אף לשטת הרמב"ם קשה דלא בעי דוקא דיצרה לכלי אף י"ל משום דהנה לכאורה קשה מאי פריה והא מפי אגבה נפיק והא הדין דבעי עקירה והנה הדין איתא בכתובות שם בחידושי רא"ה דמ"ה פטור לכ"ע בדמים בעקירה דכיון דעקירה צריה למלאכה דבלא עקירה לא מחייב ומ"ה עכ"פ דכיון דמצנה עביד עכ"פ בעקירה ובעינו שיהא תחילתו וסופן שגגה הא הוי תחלת זדון או סוף זדון פטור והנה פינון דמצנה קא עביד והוי כמו אונס וא"כ מש"ה פטור וי"ל משום דהנה באמת י"ל דלכאורה צריה ליתן טעם האיה שייך לומר דמצנה קא עביד הא לא ע"י המצנה צריה לעשות חיוב המלאכה וכן איתא באורח חיים סימן ש"ח בהלכות שבת סימן ש"ח סעיף ג' נ"א ס"ק ע"ח דאטו אם יתלה בדבר מצנה וכו' אף י"ל דבאמת הפי' בעקירה הוי מצנה ובלתי עקירה הא א"א לעשות מצנה אף דבאמת הא איתא דאם זרק מר"ה לר"ה דרף רה"י בפחות מג' טפחים לארץ וא"כ הוי חייב שתיים דהא הוי כמי שמונח בארץ וא"כ עקר משם וחייב וכמו למ"ד קלוטה כמי שהונחה דמאי וא"כ ה"פ מפי אגבהה קודם שהוי ג' טפחים וא"כ הא הוי כמו שבתוף ג' טפחים הוי עקירה מחדש לאחר שיצא מתוף ג' טפחים וא"כ כבר יצא ידי אתרוג ולולב והכי מקשה וא"כ עדיין לא יצא ידי מצנה והנה רבא פליג שם וסובר דבעי עכ"פ הנחה ע"ג משהו.

והנה התוס' פתבי בעירובין שם דרבא מודה דתוף ג' טפחים הוי פלבוד והוי כמו שמונח רק האילון אם בא למעלה מג' לתוף ג' אזי לא אמרינן דהוי פמונח ע"ג קרקע אף אם בא מארץ לתוף ג' אזי הוי כמי שמונח וא"כ בכאן מקשה לכ"ע שפיר אפינו לרבא דהא בא מן הארץ ושפיר הוי פמונח ע"ג קרקע ושפיר חשיב עקירה חדשה וע"ז משני פשהפכו ר"ל דהוי לולב למטה מדרף גזולתו וצריה להפך וא"כ הא הדין דלולב בעי ג' טפחים וא"כ אם הגביהה מן הארץ משהו והוי למעלה מג' טפחים סופו וא"כ פי מהפך לתוף ג' והוא בא למעלה לג' והוי לאו פמונח ע"ג הארץ וא"כ לא הוי עקירה עד לאחר ג' וא"כ שפיר הוי עקירה לצורך המצנה ושפיר פטור ומש"ה לא משני רק פשהפכו דרף

גְּדוּלְתוֹ וְלֹא מִשְׁנֵי בְּלוּלָב דְּצָרִיף יָמִין וְנִטְל בְּשִׂמְאָל אוֹ שְׁנִטְל בְּיַד אַחַת וְשִׁפִּיר מִתּוֹרֵץ
וּא"כ מ"ה לֹא שִׁינֵף לֹדְמֵר דְּלֹא כִּינּוּן וְיָמָה הָיִי דְּלֹא כִּינּוּן דְּכִינּוּן דְּכִינּוּן דְּכִינּוּן דְּכִינּוּן דְּכִינּוּן דְּכִינּוּן דְּכִינּוּן דְּכִינּוּן
בְּזָה תּוֹף ג' וּא"כ אֵינּוּ מַגִּיעַ לְמַצְנָה וּמ"ה יֵשׁ לְחַיִּיב וּפְרִיף שִׁפִּיר אֶפְיָלוּ לְמַ"ד מְצוֹת
צָרִיכוֹת פְּנוּנָה וְרָבָא ס"ל דְּנִטְלוּ בְּכָלִי וְהַפְּלִי הָיִי גְבוּהַ שְׁלֵשָׁה טְפָחִים כְּמוֹ לִוְלָב וּא"כ אִם
יִטּוֹל דְּרָף פִּי וְצָרִיף לְהַגְבִּיהַ שְׁלֵשָׁה טְפָחִים וְע"י הַפְּלִי אֵינּוּ יוֹצֵאת וּמִתּוֹרֵץ שִׁפִּיר הַתִּיּוֹט
וְהַפְּרִיּוֹשׁ הַמְּשֻׁנָּוֹת לְהַרְמַב"ם הַנְּ"ל אִף זֶה דְּנֹקָא לְמַ"ד דְּהָיִי פְטוּר מִפְּתַח עֲשֵׂה מְצוּנָה וּא"כ
שִׁפִּיר קָשָׁה דְּהָא לֹא שִׁינֵף לְמַצְנָה אִף אִם אֲמַרְיִנּוּ אַע"ג דְּלֹא עֲשֵׂה מְצוּנָה הָיִי מִשּׁוּם טְרִדָּא
וּא"כ ל"ק דְּהָא הַמְּצוּנָה אֵינּוּ בָּא ע"י מַה שְׁעָבַר הַחַיּוּב מְלֹאכָה דֹּא"צ הָא שְׁיָבוּא ע"י מְצוּנָה
הַחַיּוּב מְלֹאכָה רַק שְׁטָרוּד עכ"פ בְּעִנְיַן מְצוּנָה וּמִש"ה ל"ק וְהָא מְכִי אַגְבָּה נְפִיק דְּבִאָמַת
בְּעִינּוּ פְנוּנָה וּמִש"ה אֲמַר לְקַמֵּן דַּס"ל לְר"י אֶפְלוּ לֹא עֲשֵׂה הַמְּצוּנָה נְמִי פְטוּר וּל"ק מְכִי
אַגְבָּה דְּבַעֲיִנּוּ פְנוּנָה וּבְזָה מִיּוֹשֵׁב קוֹשְׁיוֹת הַפְּפוֹת תְּמָרִים דַּמְנ"ל דַּס"ל אֶפְיָלוּ לֹא עֲשֵׂה
מְצוּנָה דְּלִמָּא ס"ל דְּנֹקָא דְּעֲשֵׂה מְצוּנָה וְאִף בְּשִׁבִיל הַקּוֹשְׁיָא הַנְּ"ל וְהָא מְכִי אַגְבָּה נְפִיק וְלֹא
רָצָה לְתַרְץ בְּשִׁהֲפֹפוֹ אוֹ דְּרָף פְּלִי וּמִש"ה ס"ל דֹּא"צ דְּנֹקָא שְׁיָצֵא הַמְּצוּנָה וּבְזָה מִתּוֹרֵץ
הַרְמַב"ם דְּפִסְק גְּבִי מַעֲשֵׂה דֹא"צ כִּינּוּנָה בְּחַפּוּרוֹ הַגְּדוּל גְּבִי הַפֵּל מְצָה שְׁלֵא בְּכוּנוּנָה וְאִפְ"ה
לֹא פְתַב בְּשִׁהֲפֹכוֹ מִשּׁוּם דַּס"ל דֹּא"צ דְּנֹקָא לַעֲשׂוֹת מְצוּנָה רַק דְּטָרוּד טוּרְדָּא דְּמְצוּנָה וּמִש"ה
לֹא בְּעִינּוּ בְּשִׁהֲפֹכוֹ דַּעכ"פ דְּבִשְׁעַת עֲקִירָה עֶבֶיד מְצוּנָה (וּבִאָמַת הַרְמַב"ם אֶפְשֵׁר דְּלֹא ס"ל
לְחַלֵּק בֵּין לְמַעְלָה מַג' שְׁבָא אוֹ שְׁבָא לְאַרְץ וְדִלֹא כְּמִי שְׁחִילְקוּ הַתּוֹס' בְּעִירוּבֵין הַנְּ"ל וְרַק
דֹּאבֵי ס"ל כְּרַב חֲלָקִי שְׁם דְּלֹא כְּרַבָּא וְרָבָא דַּס"ל שְׁם דְּבַעֲי עִיקָרָה ס"ל דְּבַעֲיִנּוּ) וּבְזָה
מִיּוֹשֵׁב גַּם קוֹשְׁיָא הַנְּ"ל הָא דְּלֹא מוּקִי דְּתַפְס בְּמַטָּה וְלֹא בְּדוֹפְנֵי מִשּׁוּם דְּהָיִי עֲדִינּוּ קָשָׁה
דְּהָא א"צ לְהַמְּצוּנָה דְּאֶפְשֵׁר לְאַחֲזוֹ בְּשִׁפְתֵיּוֹ וּמִתּוֹרֵץ שִׁפִּיר ק' הַנְּ"ל וְזָה אֲנִ"ל אֲמַאי לֹא
אֲמַרְיִנּוּ דְּמַצִּי לְהַגִּיחַ ע"ג קַרְקַע זֶה בְּדֹאֵי אֵינּוּ דִּיעֲבִיד עֲקִירָה אַחֲרַת דְּכִינּוּן דַּעכ"פ בְּהָד
עֲקִירָה צָרִיף לְמַצְנָה וְזָה פְּשׁוּט דְּסוּף סוּף בְּעִי עֲקִירָה אִם הָיִי עֶבֶיד עֲקִירָה אַחֲרַת לֹא הָיִי
עֶבֶיד עֲקִירָה זֹו וְיָמָה לִי עֲקִירָה אַחֲרַת דְּהָיִי עֶבֶיד אוֹ דְּהִשְׁתָּא לֹא עֶבֶיד עֲקִירָה אַחֲרַת וְהָיִי
הִשְׁתָּא עֲקִירָה זֹו: בְּכָאן הַקְּשָׁה בַּס' פְּפוֹת תְּמָרִי עַל הַרְמַב"ם דְּכַתְּב דָּאם נִטְל לִוְלָב לְצֵאת
וְהוֹצִיאֵו לְר"ה פְטוּר מִפְּתַח טְעָה בְּדָבָר מְצוּנָה: אֲמַאי לֹא פְתַב הַרְמַב"ם כְּפִי הָאוּקִימְתָּא
בְּש"ס הָא לֹא"ה מְכִי אַגְבָּה יָצֵא בּוֹ וִי"ל מִשּׁוּם דְּהִנְּהַ בְּפִסְחִים דָּף ע"ג ע"א הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס'
דֹּאמַאי כִּי נִמְצָא טְרִיפָה בְּסִתְרָא וְכו' פְטוּר הָא מִתְּנִיתִין אֲתִיָּא כַּר"ש וּבְעִינּוּ טְעָה בְּדָבָר
מְצוּנָה וְעֲשֵׂה מְצוּנָה דְּנֹקָא וּבְנִמְצָא טְרִיפָה הָא לֹא עֲשֵׂה מְצוּנָה כָּלָל וִי"ל מִשּׁוּם דְּהִנְּהַ
בְּפִסְחִים דָּף מ"ו ע"ב מְקֻשִׁים הַתּוֹס' וּא"ת אִם אֲמַרְיִנּוּ הוֹאִיל בְּטַלְתָּ כָּל מְלֹאכַת שַׁבַּת
הוֹאִיל וְהוֹתֵרָה לְחוּלָה שְׁיֵשׁ בּוֹ סַכְנָא וְתִי' הַתּוֹ' דְּחוּלָה שְׁאִין [שְׁיֵשׁ כַּצ"ל] בּוֹ סַכְנָא לֹא
שְׁכִיחַ וְהִנְּהַ בַּמַּס' מְנַחוֹת ד' ס"ד ע"א גְּבִי פְלוּגְמָתָא דָּאם נִתְּכּוּן לְצוּד דְּגִימִים וְצַד דְּגִימִים
וְתִיּוּבֹק דְּחַד סְבַר דְּחַיִּיב דְּאֲזַלִּינּוּ בְּתַר מַחְשַׁבְתּוֹ מְקֻשִׁים שְׁם הַתּוֹס' הָאִיף אֲמַרְיִנּוּ הוֹאִיל
דֹּאִי מְקַלְפִי אֹרְחִיָּה הָא אֵין פְּנוּנָתוֹ עַל זֶה וּבְסִפְרָא צ"ק פְתַב דְּבִאָמַת רַבָּה ס"ל דְּאֲמַרְיִנּוּ
הוֹאִיל הוֹאִיל דְּאֲזַלִּינּוּ בְּתַר מַעֲשֵׂה וּנְמַצָּא לְמָאן דַּס"ל דְּאֲזַלִּינּוּ בְּתַר מַחְשַׁבְתּוֹ לֹא אֲמַרְיִנּוּ
בְּאָמַת הוֹאִיל וְאִי צָרִיף לְתִירוּץ שְׁל הַתּוֹס' דְּחוּלָה שִׁיב"ס ל"ש וּבְדָבָר דַּל"ש ל"א הוֹאִיל
וּא"כ לְפִי"ז בָּאִם פְּנוּנָתוֹ לְדָבָר מְצוּנָה וּא"כ שְׁפַר קָשָׁה דְּנִימָא הוֹאִיל דְּרָאוּי לְחוּלָה שְׁיֵשׁ
בּוֹ סַכְנָה וּא"ל דְּאֲזַלִּינּוּ בְּתַר מַחְשַׁבְתּוֹ קָשָׁה הָא בְּכָאן הָיִי מַחְשַׁבְתּוֹ לְדָבָר מְצוּנָה וּמַעֲשֵׂה
נְמִי הָיִי אִם הִי חוּלָה שִׁיב"ס וּא"כ מִש"ה פְטוּר מִשְׁא"כ בְּש"ס מְקָשָׁה שִׁפִּיר מַה שְׁמַבִּיא

שם התי, וא"ל דלמא הוי אונס דח"כ מאי פריה אי ר"ח אמאי פטור דהא ר"א ס"ל דאמרינן הואיל גבי פיצד מפרישין חלה בטמאה בי"ט אלמא דלא אזלינן בטר מחשביתו רק בטר מעשיו וע"כ צ"ל דהא דלא אמרינן הואיל נראוי לחולה חיש בו סכנה משום דלא נשכיח ופריה שפיר לר"א ומתורץ קושיות התוס' וכן בזה הטעם הוי להרמב"ם דפסק גבי נמצאת טריפה דפטר ומה דפסק דאופה מיו"ט לחול פטור הוי הטעם משום דאמרינן מתוך הואיל דראוי לאכילה וכמ"ש בס' המב"ט יע"ש היטב ונמצא דהרמב"ם ס"ל דבעינו דוקא עשה מצנה וכמ"ש ג"כ הלח"מ יע"ש היטב והנה בספר פפות תמרים הקשה דלפי סברת הרמב"ם דאפילו אם פכר מל של שבת מ"מ פטור הואיל דמקודם שעשה המצנה הי' טרוד וא"כ לפטור אפילו אם פכר יצא בהלולב אף לפמ"ש דבאמת שיטת הרמב"ם דבעינו דוקא עשה מצנה ל"ק משום דהא עכ"פ אם פכר יצא לא עשה השתא מצנה והרמב"ם פתב רק אם השני הי' של ע"ש ואם השני הי' של אחר השבת ע"ז לא קאי דכבר מל של שבת יע"ש בכ"מ וב"ל"מ.

אף דינש להקשות מאי פריה הש"ס והא מפי אגבקה נפיק דהא חייב דגבי עקירה אמרינן עקירה צורף הנחה ופירש הרא"ה דכיוון דהחיוב התא על עקירה ג"כ דאי לאו דהי' עקירה לא הי' חייב נמצא דגם עקירה גורם החיוב וא"כ גם בכאן עכ"פ על עקירה פטור משים דבשעת עבירה הי' חשב לעשות מצנה.

אף י"ל דלק"מ משום דבאמת אע"ג דקיי"ל דכל חייבי שוגגין בעינו שיהי' שוגגין מתחלתו ועד סופן מ"מ אם הוי ידע דאסור מכח חצי שיעור ולא ידע דאסור במלקות כמו שיעור שלם דהיינו שפכר שאין חייב אם נרק רק שמונה והוי סבר דארבעה הוי רק חצי שיעור דחייב וא"כ הא הטעם דטעה בדבר מצנה דלא הוי שוגג אבל מעולם עכ"פ הוי שוגג על עקירה והנחה דהיינו שיעור שלם והוי טעות ולא שוגג רק בחצי שיעור ואם הוי בתחלתו מזיד על כל שיעור חזי בנודאי פטור ועוד דמצינו דאם העלה שרץ חייב לחד דעה והעלם מקדש פטור והעלם זה נזה ביזו אמרינן מאי דהוי עיקר שוגג חזינו אם העלם שרץ חייב ואם לאו פטור רק דהש"ס מקשה פלוג פריש בשביל שרץ רק בשביל מקדש וכו' אבל בכאן דהוי עיקר השוגג דהא עקירה והנחה בנודאי לא הוי מצנה וס"פ מ"ה חייב אף לפי"ז בכאן תקשי דהא אפילו אם מהגבחה מכבר יצא עכ"פ תקשי קושיות ות הפפות תמרים דהא הוי טרוד מקודם שעשה מצנה וכס' הרמב"ם גבי מילה משום דמקודם טרוד לעשות מצנה וא"ל דעכ"פ לא עשה מצנה דהא עכ"פ עשה מצנה בעקירה וטרוד הוי פינון דהוי מקודם מכבר טרוד במצנה וכס' הרמב"ם הנ"ל ועשה מצנה ולא מצרף עקירה ולא הוי חייב אף באמת בזה ל"ק משום דהאוי שייך דהוי מקודם שעשה מצנה טרוד בדבר מצנה דהא מעולם לא חשוב טעה בדבר מצנה דהוי בשום פעם משום דהא מעולם לא משפחת לעשות הוצאה בדבר מצנה משו' דמיד שהגביה יצא והוי נעש' מצנה ולא משפח' דהוי טעה בדבר מצנה אף לבתר דתרוץ דאם הפכוהו או בכלי וא"כ פינון דמשפחת קידם שייצא דהוי טרוד דמשפחת פעם א' אם אפכיהו או בכלי וא"כ אפילו לא הי' בפלי ולא הפכיהו לא חייב ופטור ומתורץ שפיר הרמב"ם הנ"ל והנה הטעם של הרמב"ם י"ל משום דהוי כמו דאיתא במסכת ביצה הואיל וקודם טיבול שרי וס"פ לאחר טיבול נמי וא"כ הואיל דפטור מקודם דעשה מצנה פטור

לאח כ נמי: והנה י"ל עוד טעם של הרמב"ם משום דהוי הדין דאם מל קונדם הזמן נמי
בדיעבד יצא ומקרי עשה מצוה ויע"ש במסכת יבמות בדרבנא גבי נדה יע"ש היטב.

והנה עוד יש ליתן טעם דאם מל של אחר השבת בשבת ועל מקונדם של שבת דפטור
אע"ג דלא עשה מצוה משום דבאמת הוי מקלקל רק דתיקון מצוה והא באמת צריך
להטיף דם ברית וא"כ לא הוי התיקון רק התיכת בשר בעלמא וא"כ יש לפטור מפתח
מתעסק רק דבחובל חייב מתעסק וכאן אין פנונתו על דם והוי פסיק רישין דלא ניתא לי
דשרי אף דבאמת הא פנונתו הי' לדם דכבר דהוא של שבת ולדבר מצוה לא מיקרי
מלאכה: גמרא אמר אביי ל"ש אלא שלא יצא בו וכו' הרמב"ם לא מיייתי כלל תירץ
הש"ס פשהפכו או התירץ הב' רק כותב המתניתין סתמא והוא תמי' דהנה הר"י רוצה
להכריע דהיכא דעביד מעשה פסקינו דאין מצות צריכות פנונה פגון במצה והנה הר"ב
בלולב דעביד מעשה דאין צריך פנונה וא"כ קשה קושיות הש"ס הא מדאגבה נפק בו
ע"כ צ"ל כתירון הש"ס וקשה על הרמב"ם שלא זכר מצוה פלום תו קשה קושיות התוס'
על הב"י שסובר מצות צריכות פנונה אמאי מתרץ גם הוא קושיות הש"ס הא לדידן לא
קשה מידי תו קשה לי בדברי הרמב"ם שכתב דין המתניתין וכתב שהוציא לר"ה
והעבירו ד' אמות הנה הוא תמי' ל"ל שהוציא ד' אמות פיון שהוציא לר"ה אע"פ שלא
העבירו ד' אמות נמי חייב בכל מקום לתרץ זה אתרץ מקונדם דברי הרמב"ם בסוגיא דף
מ"ג גם שם תמה הפפות תמרים על הרמב"ם ז"ל שהוא הביא הלימוד ביום אפילו בשבת
וא"כ הפירוש לענין מכשירין ובאמת אינו פן לדין תו תמה אני על האלפסי שהעתיק
כל הסוגיא הנ"ל ומאי בעי בזה הלא אין דרכו להביא רק מה דנ"מ לדין ואנו לא נטלינו
אף אם חל יום ראשון להיות בשבת ולענין מה ידחו המכשירין את שבת לתרץ כל זה
נראה לי פן והנה לכאורה הקשתי פן דאמרינו במסכת עירובין דף ק"ב פ"ב קושירין
נימא במקדש אבל לא לכתחילה ואמרנו שם הא ר"א והא רבנן פ"י רש"י האי תנא בחדא
סבר כר"א ובחדא פרבנן פ"י דמכשירין אשר הי' אפשר לעשותן מאתמול לא דחי שבת
משא"כ נימא נפסק בשבת שפיר דחה שבת וא"כ קשה אמאי אמר הש"ס הקא כמאן
כר"א דלמא פרבנן ומיירי נמי שהי' לו מאתמול לולב ונשבר דלא הי' אפשר מאתמול
פמו בנימא התם ונ"ל לתרץ דהנה לכאורה בלא"ה קשה על האי חילוק דהא אמרנו
במסכת שבת דאם נשפכו חמין ג"כ אין דוחה שבת אע"ג דהיא דומיא דנימא אבל שורש
נראה לי פן דבמכשירין יש תרי טעמי לגרעוהא הטעם הא' דהי' יכול לעשותם מאתמול
לזה מהני שפיר טעם הנ"ל אמנם התוס' ביבמות פתבו עוד טעם והינו מפני שעדיין אין
מקנים המצוה פ"י ולא הוי בעידנא דבעידנא דמעקר לאו עדיין לא מקנים עשה אמנם
התוס' בפסחים מקשים האיד דחי עשה דפסח לעשה דהשלמה הא בעינו בעידנא ותירצו
דאכילה אינו מעכב רק בעינו שיהא ראוי לאכילה וא"כ תיקף שישחטו מקנים העשה
דפסח דמיירי שפיר שחטו עליו ועכשיו תיקף הוא ראוי לאכילה והרי הוא פמקנים
העשה והנה השאגת ארי' כתב דלא בעינו שייגמר כל העשה רק בהתחלה לחוד נמי מקרי
בעידנא דנא פיון שבהתחלה היא בעידנא (שוב מצאתי פן בני' במס' ב"מ בחם הר"ב
בר"פ אלו מציאות גבי אין עשה דוחה את ל"ת ועשה) ונ"ל ראי' לזה משחיטה שדוחה
שבת אע"ג דעיקר המצוה אינה נגמרת רק לבסוף ותיקף פשמתחיל לשחוט הוא עביד
עבירה דקלקל בחבורה אסור ע"כ הוא ל ועתה הוא מתחיל המצוה נמי מהני ובהיות פן

א"ש בְּנִימָא גַם לטעם השני שפתיבתי דהנה קי"ל השיר מעכב הקרבן (והנה לדעת הרמב"ם דס"ל דכלי שר אין מעכב קרבן מ"מ י"ל עפ"י מ"ש התוס' בפסחים בדרף כ"ט פ"ט דהוי הוואיל וכבר דחה שחיטה שבת דוחה ג"כ מה דאפשר לעשות מאתמול) והיגו הנסכים וא"כ י"ל דמיירי דכבר הקריבו הנסכים אמנם יהי פסולין בלתי שיר וא"כ תיזקף פשיטתנו כלי השיר לח יפסלו הנסכים וא"כ ע"י התיקון כבר הי' התחלת המצנה דהיגו הנסכים והוי שפיר בעידנא כמו שפתיבו התוס' לענין פסח וא"ש בְּנִימָא משא"כ בשאר דוכתא אמנם מ"מ קשה דהא הר"ת פוסק דארבע מינים שבלולב מעכבין זא"ז אמנם א"צ ליטלם בב"א ובהיות פן ר"ל גם פאן דכבר נטל שלשה המינין וא"כ אם לא יקצין אח"כ מין הרביעי אזי לא עשה שום מצנה בשלשה הראשונים עדיין משא"כ עתה כשהוא קוצץ את המין הרביעי א"כ כבר התחיל במצנה בשלש הראשונות רק שלא גמר עד שט ל מן הרביעי אבל התחלת יהי עכ"פ וא"כ תו הדרא קושיא לדוכתא הא דמי ממש לנימא ורבנן מודו: אמנם נראה לתרץ עפ"י דברי התוס' מסכת מנחות דף כ"ז שפתיבו כמו שביו"ט שני אדם יוצא בשאול ה"נ אין הארבע מינין מעכבין זא"ז ואף במקדש דמדאורייתא טעון נטלה כל ז' מ"מ אין מעכבין זה את זה.

ובהיות פן הכי קא מקשה הש"ס דאמרה הברייתא הראשון אין דוחה אלא י"ט ראשון ולא שאר ימים וקשה שפיר שאר ימים ל"ל מיעוט כלל דהא שאר ימים לא שייך לומר פן דע"י קציצת מין הרביעי כבר עשה התחלת המצנה בלא"ה נמי עשה מצנה דהא אינם מעכבין זא"ז וא"ל לפ"ז מאי פריה לקמן ורבנן האי ביום מאי עביד בי' הא איצטריו ביום אפילו בשבת על יום ראשון וכמבואר י"ל דהקושיא הוא לרבנן התם בנימא או דהקושיא היא לר"י דסובר דבעינן אגוד והיגו הג' מינים בעי אגוד והא תרוג דנדאי לית מאן דחש לאגדו עם השלשה מינין מ"מ עכ"פ צריה ליטלם יחד ולפ"ז גם בראשון לא שייך לומר שפיר נטל מן א' ופריה שפיר ועכשיו יתבאר ג"כ דברי הרמב"ם דנקט בלשוננו ביום לענין נטילת לולב והוא ללא צורך דהנה בש"ס אמרינן יו"ט הראשון דאית לי עיקר גם בגבולין לא גזרו והקשה התוס' דא"כ מ"ט דשופר דגזרו ונראה לי כף דהנה התוס' פתבו אע"ג שיש פח ביד חכמים לאסור מה שהתירה התירה אבל לא מה שהתירה התורה בפירוש וא"כ ניחא דהא במקדש כתיב שבעת ימים וא"כ הרי יום אחד שבת ואפ"ה נכתב בתורה שבעת ימים וא"כ איך יש להם פח להחמיר אמנם ז"א דהא נוכל לומר פירוש הפסיק ביו"ט הראשון שחל להיות בשבת דיש לו מעלה יתירה דאיתא גם בגבולין ואע"ג דבאמת מן התורה מותר כל שבעה דהא לאו מלאכה מ"מ לא נכתב היתר בפירוש דהא נוכל לו' פנ"ל שפיר גזרו רבנן בשאר ימים משא"כ (חסר א"ת) גם ביום הא' גזרו דהא נוכל לומר דמיירי קרא בחל ר"ה בחול ושפיר גזרו חכמים ודו"ק.

(ובזה מיושב קושית התוס' והר"ן משופר דלא דחי בגבולין והנה המאיר תי' משום דהוי שם רק מן התורה חדא או ב' והשלישי מדרבנן והרשב"א הקשה שפסק הלכה הוי שלשה מן התורה ומיושב עפ"י הא דלעיל ולר"י או לר"א במכשירין ס"ל דהשלישי אינו מן התורה והוי פתירוף בעל המאור הנ"ל).

ובהיות פן ניחא דהנה לכאורה עדיין קשה דהא קרא דשבעת הימים לא נכתב רק במקדש וא"כ בגבולין מא"ל אמאי לא גזרו פשה' ב"ה קיים עכ"פ בגבולין לתרץ זה פתב

למעלה מג' הי' ראש העליון למטה ולא שייך לבוד כלל ומשני שפיר ובהיות פן הפל
ניחא מה שהקשה התוס' לאביי דסובר מצות צריכות פנונה ל"ק דהכי קא קשיא לי' הא
הי' יכול לקיים המצוה בהגבהה ואמאי הוציאו זה אין שייכות להמצוה כלל ע"כ משני
כשהפכו וא"כ העקירה הי' לצורך מצוה ולבוד נמי לא שייך כמבואר אמנם ר"ה לא סבר
פן הי' לו הוכחה גמורה דלא בעינו שיעבד מצוה כלל דלתירץ רבא הדרא קושיא לדוכתא
הא ד שייך ההוצאה להמצוה וקאמר שפיר לדברי ר' יוסי וכו' והנה הרמב"ם ז"ל ג"כ
אינו סובר האי חילוקא שהזכירתי בשם התוס' ואינו סובר ג"כ תירוץא דרבא ע"כ מפרש
פן והנה מקודם אכתוב דמסוגיא זו מוכח דלא כר"ת פי אם דיןצא בכ"א בפ"ע דאל"כ
מאי פריה מדאגבה נפיק בי' דלמא מיירי שלא הי' לו פאן רק מין אחד לבד וא"כ לא
נפיק ע"כ דיןצא בזה לחוד ושפיר פריה אמנם עדיין קשה דהא המג"א פסק דהלוף מחדר
לחדר הוי הפסק וא"כ מאי קא קשיא דהא לא יצא דדילמא מיירי שפאן יש לו מין אחד
וצריך להוליכו לחוץ כדי שלא יהי' הפסק הלוף מחדר לחדר אמנם בהיות פן שפיר
מותר לו להוציאו כדי לעשות מצוה זו כמו שפכתתי לענין מכשירין דה"נ ק דמי להו
דמצוה להוציאו ותיכף פשיבוא לחוץ יהא רוצה בעינו זה בעצמו דהאי סי' אח"כ נוטל גם
את שאר המינים נים וא"כ יהי' תיכף התחלת המצוה ומותר באמת מן הדין וס"כ הדר
פריה שפיר דע"כ מיירי שפולן לפניו דאל"כ א"כ מותר ב לעשות פן לזה פירש הרמב"ם
שהעביר אח"כ ד' אמות וא"כ מה שייכות זה להמצוה הלח הי' יכול להעביר בפחות מד'
אמות אמנם ר' יוסי סובר הואיל ועכ"פ הוא טרוד בטרודה דמצוה ואע"ג דלא עשה מצוה
וכמו שאמר ר"ה אבל הרמב"ם פסק דבעינו שיעשה מצוה ע"כ חייב דהא לא הי' צריך
להמצוה רק להעבירו בפחות פחות מד' אמות וא"ש ודו"ק: הנה יש ראי' לסברא זו
מדברי הרמב"ם ז"ל שכתב בשחט אימורי קרבנות לשם תמיד בשבת חייב והינינו אע"ג
דטרוד במצוה מ"מ מיירי שפכר הקריב אימורי התמיד (בשבת) וא"כ בשבת אינו טרוד
עוד ואם הקריב אימורי התמיד לשם קרבנות אחרים ג"כ חייב (ומטעם שלא לשמו
(פיגול) מיירי פאן דע"י שלא לשמו בדיבור נפסל הקרבן) ולכאורה קשה הא עדיין לא
הקריב התמיד וא"כ עשה עכ"פ מצוה דהא הקרבן כשר פשעשאו שלא לשמו וא"כ עשה
ג"כ מצוה וטרוד בה אמנם לסברתי ניחא דמ"מ מה ששחט לשם קרבנות אחרים אינו
שייך להמצוה כלל דהא הי' יכול לעשות המצוה בלתי האי מחשבה ע"כ לא הוי טרוד
בדבר מצוה ודו"ק אמנם הכא ניחא במ"ש לעיל בדברי הקודמים שהקשיתי דלמא מ"ה
פטור דהעקירה הי' בפטור דא"ל נמי מי הי' מכריחו לחשוב להוציאו לחוץ ז"א דלענין
שבת אמחשבה לבדה לא מיחייב אבל לענין (שלא לשמו) (פיגול) אדיבור חייב) י"ל
שפיר פסברתי דמאי נימא הלא עדיין לא הקריב התמיד וא"כ הוא פוסק במצוה מ"מ
מאי דמחשב לשם זבחים אחרים לאו שייכות להמצוה כלל ומש"ה חייב דהפיגול (או
שלא לשמו) (אמחשבה) (אדיבור דפסול לקרבן מלעלות לבעלים דנייהוי תמיד) ושפיר
יש לו להתחייב על (מחשבתו) דיבור אשר אין להצורה למצוה כלל דעקימת שפתי הוי
מעשה דף מ"ג כתב הרמב"ם פרק ז' דלולב דין ג' מצנת לולב להנטל ביום ראשון של
חג ואפילו בשבת.

והקשה בס' פפות תמרים דהא הש"ס מקשה הא הוי טלטול בעלמא ומתיר לר"א והנה
הרמב"ם כתב דלא כר"א וי"ל משום דהנה התוס' כתבו בפסחים דף נ"ט אתי עשה דפסח

שׁיֵשׁ בוּ פֶרֶת וְדָחִי ל"ת הָא לָא הוּי בְעֵידָנָא דְעֶקֶר נ"ת מְקַיִם עֲשֵׂה וְתִירֵץ דְשִׁחְטוּ עַל
מְחֻסָּר פְּפוּרִים וּא"כ פִּי שִׁחַט אַח"כ מְקַיִם מ"ע לְמַפְרַע יַעֲשֵׂה וְהִגֵּה בִשְׁחִיטָה מִשְׁמַע
דְּהוּי מִטַּעַם דְּדָחִי ל"ת דְּרָצָה לְמִילָף מִפְּאֵן בִּיבְמוֹת דְּעֲשֵׂה דּוּחָה ל"ת שׁיֵשׁ בוּ פֶרֶת וְדָחִי
שָׁם וְהִגֵּה מְקַרְבָּנוֹת פְּתָבוּ הַתּוֹס' דְּאִיכָּא לְמִדְּחִי דַע"כ"פ הוּי תְּדִיר שׁיֵשׁ בוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה
וְהִגֵּה מִשְׁמַע דְּכִיּוֹן דַּר"א מוּקִי בְּמַכְשִׁירִין כְּמוֹ בְּמִילָה וְח"כ לְמ"ד דְּבִאֲמַת אִין מְעַכְב אַרְבַּע
מִינִין כִּי אִיכָּא לְפָנֵינוּ כָּל הָאֲרַבְעָה מִינִים וּא"כ שְׁפִיר מְצִי לְמַצּוֹא שְׁיִטּוּל מְקוֹדֵם כֹּל הַג'
מִינִים וְהִגֵּה בְּמָה שְׁמוֹתָר בִּשְׁחִיטָה דְּחִי אֶפִּילוּ בְּאֲמַת לְמ"ד מְקַלְקַל חֵיב וּא"כ בְּהַתְחַלַּת
הַשְׁחִיטָה עֲדִינִין לֹא קִיָּים מ"ע לְגַמְרִי דְּהָא כ"ז דְּלָא נְגַמַר הוּי עֵיפּוּב וּאֵעֲפ"כ פִּינּוּ דְּהוּא
מְצוּה דְּחִי וּא"כ פִּינּוּ שְׁנַטְלוּ בַּג' מִינִים וְאָף דְּבַעֲי שְׁיִטּוּל אַח"כ עוֹד הַמִּין הָאֶחָד וּא"כ פִּינּוּ
דְּיֻקּוּץ עוֹד הַמִּין הָאֲרַבַּע וּמִמִּילָא יֵצֵא מִהַשְׁלָשָׁה מִינִים הֶרְאִשׁוּנִים וּאֵע"ג דְּעֲדִינִין מְעַכְב
וְהוּי כְּמוֹ הַתְּחַלַּת הַשְׁחִיטָה וּמִש"ה שְׁפִיר יֵשׁ לְדַחֲוֹת אָף בְּאֲמַת י"ג דְּהָא לְכַתְּחִלָּה בְּעִינִין
בב"א שְׁיִטּוּל וְאָף בְּדִיעֵבַד אִינוּ מְעַכְב וְאַנּוּ בְּעִינִין רְאוּי לְבִילָה וּא"כ פִּינּוּ דְּאִין רְאוּי לְיִטּוּל
בב"א דְּאֵם יִטּוּל בב"א אִין יְכוּל לְקוּץ אָף אִם אָמְרִינּוּ הוּאִיל וּמִקְשָׁה שָׁם בְּכִסְחִים הוּאִיל
וְרְאוּי לְכִיסוּי דָם צְפוּר אִם הוּי בְּכָאן יַעֲשֵׂה וְהִגֵּה הַתּוֹס' הַקְּשׁוּ שָׁם א"כ גַּם בְּשֶׁפֶת חֲזִי
לְחוּלָה שׁיֵשׁ בוּ סַפְנָה וְתו' הַתּוֹס' מִשׁוּם דְּלָא שְׁכִיחַ וּא"כ בְּכָאן אִם הוּי הַדִּין דְּחֲזִי אַח"כ
וּא"כ הוּאִיל וְדָחִי שְׁיִטּוּל אַח"כ אֲזִי שְׁרִי לְקִיץ מְקוֹדֵם וְהוּי שְׁפִיר חֲזִי לְבִילָה אָף לְמ"ד
לֹא אָמְרִינּוּ הוּאִיל וְאַנּוּ פְּסֻקִינּוּ כַּמ"ד דְּאָמְרִינּוּ הוּאִיל ל וּא"כ שְׁפִיר קָאִי לְשֶׁפֶת וְהַרְמַב"ם
מְתַרֵץ בְּזָה דְּלָא תִּיקְשִׁי אַמְאִי לֹא גְזַרִינּוּ בְּזִמְן שַׁב"ה קִיָּים כְּמוֹ בְּשׁוּפָר וַע"י תִּירֵץ דְּכִיּוֹן
דְּקָרָא קָאִי עַל שֶׁפֶת ג"כ וּא"כ פִּינּוּ דְּמִפְּנֵי בְּקָרָא בְּשֶׁפֶת וּמָה דְּמִפְּנֵי בְּקָרָא לֹא גְזַרִינּוּ
וּכְמוֹ דְּאִיתָא בב"מ בְּתוֹס' גְּבִי רִיבִית וּמִיָּתִי הַטּו"ז וְזו"ג"כ תִּירֵץ בְּמִילָה דְּכִיּוֹן דְּמִפְּנֵי
בְּקָרָא וּבְזִמְן שַׁב"ה מִיָּנוּ קִיָּים הוּי הַפִּי מִשׁוּם דְּלָא בְּקִיָּאִין בְּקִיָּעָא דִּירְחָא וּבְאֲמַת אִינוּ
רְשָׁאִי לְקַצֵּץ פִּינּוּ דְּמִדְּרַבָּנּוּ לֹא שְׁרִי בְּהוּאִיל דְּמִדְּרַבָּנּוּ עַכ"פ לֹא שְׁרִי בְּהוּאִיל וּכְמוֹ דְּאִין
אוֹפִין מִי"ט לְחוּל מִדְּרַבָּנּוּ עַכ"פ וְהִגֵּה בְּאֲמַת י"ל דַּמ"ה אָמְרִינּוּ דְּבַעֲינּוּ דִּיהָ מוֹנַח דּוּקָא
קָא לְפָנֵינוּ כִּי הִכִּי דְּנִהוּי רְאוּי לְיִטּוּל בב"א וּבְזָה י"ל הַרְמַב"ם דְּכַתְּב גְּבִי עֲנָבִים מְרוּבִין
מְעַלְיו לְקַטֵּן אֶחָד א' דִּי"ל דְּהִגֵּה בְּאֲמַת פִּינּוּ דְּהוּי רַק אִיסוּר דְּרַבָּנּוּ וְלֹא שְׁיִיף פְּסִיק רִישׁוֹ
לְחַד דַּעָה בְּמִידֵי דְּרַבָּנּוּ וְעוֹד דְּהוּי רַק לְאַכִּילָה אִיסוּר מִדְּרַבָּנּוּ דְּהָא אֶפִּילוּ מְלֹאכָה גְּמוּרָה
שְׁרִי לְאַכִּילָה לְצוּרָף רַק דְּאִיסוּר מִדְּרַבָּנּוּ וּכְמוֹ דְּאִיתָא בְּקַצִּירָה דְּכִיּוֹן דְּהוּי לְצוּרָף יָמִים
מְרוּבִים וְדַלְמָא יַעֲשֵׂה לְצוּרָף חוּל וּא"כ פִּינּוּ דְּהוּי רַק מִדְּרַבָּנּוּ וְלֹא שְׁיִיף גְּזָרָה אָף דְּהָא
גְּבִי מַכְשִׁירִין הוּי הַדִּין דְּאִין מוֹרִין כֹּן דְּלָמָּא יַעֲשֵׂה הִיכָּא דְּאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מַעֲיו"ט ה"ג
דְּלָמָּא יַעֲשֵׂה הִיכָּא דְּלֹא יִנְצָרָף לּוּלָב אָף מַמ"ג אִם לֹא יִנְצָרָף לּוּלָב לֹא הוּי כָּלֵל מְלֹאכָה
לֹא שְׁיִיף פְּסִיק רִישׁוֹ וְלִיכָּא מְלֹאכָה (וַע' לְקַמֵּן ד"ה וְאוּ י"ל) אָף דְּהַחֲשֵׁשׁ דְּלָמָּא יִצְרָף
בְּאֲמַת אָף דִּישׁ חֲשֵׁשׁ דִּישׁ עוֹד דְּאִין צְרִיף לְיִטּוּל רַק עֲנַב אֶחָד (וּא"כ הוּי מְרַבָּה בְּמְלֹאכָה
דְּהָא אִין יִצְרָף לְיִטּוּל רַק עֲנַב אֶחָד וּכְמוֹ דְּאִיתָא בְּמִנְחוֹת) לֹא שְׁיִיף דְּלֹא הוּי מְלֹאכָה דְּהָא
בְּאֲמַת יִצְרָף לְאֶחָד וּא"כ יְכוּל לַעֲשׂוֹת בְּהִיתָר אַכִּילָה מִן הַתּוֹרָה דְּכִיּוֹן דְּבִאֲמַת יִצְרָף וְהוּא
יֹאכֵל אָף בְּאֲמַת מִפְּאֵן דְּשָׁנִים אוּ יוֹתֵר וְזָה א"צ וְלֹא שְׁיִיף דְּלֹא עֲבִיד מְלֹאכָה דְּהָא א"צ
דְּהָא בְּאֲמַת צְרִיף עַכ"פ לַעֲשׂוֹת מְלֹאכָה גַּם עַל שְׁנֵי רַק הַשְּׁנֵי הוּי בְּהִיתָר וּא"כ ע"ז שְׁפִיר
שְׁיִיף גְּזָרָה וּבְאֲמַת דְּכִיּוֹן דְּמְצִי לַעֲשׂוֹת בְּהִיתָר לֹא דְּחִי אָף אִם עֲשֵׂה אֶחָד וְאֶחָד וּא"כ
קוֹדֵם גְּמַר הַשְּׁנֵי עֲדִינִין לֹא הוּי פְּסִיק רִישׁוֹ וְלֹא עֲשֵׂה מְלֹאכָה כָּלֵל דְּכָל כְּמָה דְּלֹא נִצְרָף

לא הוי פלל מלאכה דכיון דא"צ פלל להך הדס ולא חשוב פלל מלאכה וא"ש הרמב"ם
הנ"ל: והנה אפילו אם נימא דהוי הטעם דלא מיקרי מסיק ריש' דכיון דלא צריך לזה
דיש לו פשר ובאמת אם פנונתו לאכילה ונהוי דכוננתו בשביל חול אף עכ"פ לא פנונתו
לתמן ללולב וא"כ הוי אין פנונתו למלאכה רק דהוי פסיק ריש' וא"כ אם יש לו הדס
פשר לא מיקרי פסיק ריש' והנה הסוגיא דמוקי דוקא דיש לו אחר קאי לע"ד דלא
אמרינן הואיל וא"כ הוי באמת לא דחה מפת כל הראוי לביקה ומשא"כ הרמב"ם דפסק
כמ"ד דאמרינן הואיל וא"ש הרמב"ם דכתב וליקט אחד אחד ומתורץ שפיר הרמב"ם
הנ"ל: ואו"י"ל דבאמת מ"ה לא מוקי בשפת לענין זה דס"ל פהך ברייתא דבעינו דוקא
ביחד ונמצא אם אמרינן דמדברבנו אסור לקוץ (וכמ"ש התוס' דגבי שופר גזרינן משום
דאית בי' מלאכה ה"נ גזרינן שמה יעברינו) וא"כ הנה אם אמרינן דמדברבנו אסור לקוץ
מן המחומר לצורך אכילה רק דהגזירה דלמא יקוץ יותר מפדי צרכו זה אינו מספיק
למ"ד מתוך שהותרה לצורך הותרה שלא לצורך אף דיהא דוקא לצורך קצת ומצוה
חשוב צורך קצת כמו לב"ה בלולב אף עוד יש טעם בתוס' דביצה דלמא יהא יקוץ מה
דאינו ראוי לאכילה ובכאן הוי נמי ג"כ זה הטעם אף דכיון דאמרינן דבאמת דחי רק
מדברבנו וא"כ לא שייך גזירה אף זה שייך דלמא יהא אחד שאינו ראוי לאכילה ואחד
שראוי לאכילה וא"כ אם יקוץ בבת אחת יהי' אסור דהא פינו דיקול לקיימו שניהם
דיהא יקוץ אותו שאינו ראוי לאכילה מקודם ועדיין לא מוכשר למצוה וא"כ לא הוי
מלאכה עדיין ואח"כ לאכילה שרי ואפילו הוי מצי לעשות מעיו"ט שרי אוקל נפש
והשתא דעשה בב"א שפיר הוי אסור דכיון דהי' יכול לעשות בהיתר אף אם לקח כל
אחד ואחד בפני עצמו וא"כ ממ"נ ליכא אסור אם ילקוט של אינו ראוי לאכילה מקודם
ועדיין לא נגמר מלאכה ושרי אח"כ ראוי לאכילה דנגמר בראוי לאכילה ואלא דיהא
מקודם שראוי לאכילה ונמצא דבשעת מעשה דגמר המלאכה תו ליכא לעשות בהיתר
ולקיימו שניהם דהא פבר נקצץ אותו שאינו ראוי לאכילה והנה הא איתא בפוסקים
דרשאי למול מקודם אם נשפך החמין שלאחר הרחיצה ואח"כ ידחה שפת מפת פיקוח
נפש דכיון דבשעת מעשה דידחה הל"ת תי ליכא בריה רק לדחות וכן בשחיטה שרי
לדחות ואח"כ בכיסוי יבא עשה וידחה וא"כ א"ש הרמב"ם דנקט אחד אחד לאכילה
והסוגיא קאי למ"ד דבעינו דוקא בב"א ולא דחי שפת ומתורץ שפיר הרמב"ם הנ"ל: והנה
אע"ג דכתבתי דשרי לקצוץ מיד הואיל דהוי אם נטל מקודם הג' מינים וא"כ הוי רשאי
לדחות דהוי בעידנא וא"כ מותר גם קודם שנטל הג' מינים וא"כ ח"ל הא ה"נ יהא רשאי
בב"א לקיץ אע"ג דאיכ' אחד דאינו ראוי לאכילה דהא הוי ג"כ הואיל דאם הוי עקץ
מקודם הך דראוי לאכול ויהא נשאר רק דאינו ראוי לאכילה ואזי הוי שפיר דחי את ל"ת
דכיון דא"א בענין אחר וא"כ השתא נמי שרי ע"י הוא ל זה אינו באמת השתא איכ'
אסור דהא אפשר לעשות בה היתר ולקיים שניהם דיקוץ מקודם הך שאינו ראוי'
לאכילה ואח"כ אותו הראוי לאכילה הוי בהיתר פדין אוקל נפש וא"ל דאם היי פבר עקץ
וח"כ הוי מחוסר מעשה בגופא וגם לרבה לא אמרינן הואיל היכ' דמחוסר מעשה בגופא
דצריך מקודם לקוץ בגופא אותו הראוי לאכילה דאל"ה הוי על אותו שאינו ראוי' לאכילה
לעשות בהיתר בל"ה אסור ונהוי מחוסר מעשה בגופו (וכמ"ש התוס' גבי שתי לחם
פשיטת רש"י) מה דמחוסר בגופו גבי ערל יעשה"ה היטב בדרף ס"ב: הרמב"ם פתב

בהלכות לולב האחים שקנו אתרוג מתפיסת הבית ונטל א' מהם אתרוג ויצא בו אם יכול לאוכלו ואין האחין מקפידין יצא וכו' ואם קנה זה אתרוג וזה פירות או שקנו אתרוג ופירות כאחת אנו יוצא עד שיתנו לו חלקו במתנה ואע"פ שאם אכלו לא מקפידין ותמהו כולם וכן בש"ס מוחק הרשב"א גירסא זה וי"ל משום דהנה הט"ז הקשה בהלכות ציצית דאמאי אמרינן דיכול אדם ללבוש ציצית בטלית של חבירו דאמרינן מסתמא ניחא לחבירו דנהגי מתנה ע"מ להחזיר וא"כ נימא נמי בלולב ואתרוג דניחא דנהגי מתנה ע"מ להחזיר וי"ל משום דהנה התוס' מקשים דאמאי אמרינן דבאתרוג אם אמר מתנה ע"מ להחזיר דנוק' אם החזיר הא אם לא החזיר לא יצא דהא הוי (מתנה) תנאי ומעשה בדבר אחד והוי הדין דתנאי בטל וי"ל משום דהנה איתא בגיטין גבי אם גרשה ע"מ שיתן לו מאתיים וזו נאח"פ אינו רוצה ליטול אם נתינה בע"כ שמי' נתינה והוי ספיקא דדינא דיש שם שתי לשונות וכתבו התוס' דבאמת גבי פרעון הוי שמי' נתינה אף בזה שע"ז מגיע ריעותא לו שנהי נתינה ע"ז אמר דלא שמי' נתינה וא"כ הא א תא בב"י אע"ג דבכ"מ רשאי ליתן דמים מ"מ בכאן כ"ע מודו דצריף ליתן האתרוג דהא רצה לצאת יע"ש וא"כ אפ"ל דבאמת כוונתו התנאי הי' רק לדמי אתרוג אף דאם ירצה ליתן לו דמים יתא זה אינו רוצה לטלו עד שיחזור לו גוף החפץ ונתינה בע"כ לא שמי' נתינה וממילא יתא צריף להחזיר לו דוקא גוף האתרוג ועכ"פ התנאי לא הוי רק על דמי ולא הוי תנאי ומעשה בדבר אחד ומתורץ שפיר קושיות התוס' הנ"ל ובזה מיושב קו' הט"ז הנ"ל דהנה זה שייך אם התנה ואמרינן דהתנאי הוי דוקא לענין דמים וא"כ לח הוי תנאי עכ"פ ומעשה בדבר אחד ובדו שלא ירצה ליטול אס"פ הדמים משא"כ היכא דלא התנה כלל וא"כ שפיר קשה הא לא מהני תנאי דהוי תנאי ומעשה בדבר אחד וא"ל דכוונתו רק לדמים קשה הא באמת הוא לח התנה כלל אף דבלבו הוי כף על תנאי זה וא"כ מ"מ בלבו הא הוי שלא יטול אס"פ הדמים רק האתרוג וא"כ הוי שפיר תנאי ומעשה בדבר אחד וא"כ לא קיים התנאי וא"כ מש"ה לא ניחא לי' דיהא נותן ע"ת פיון דיהא מתנה בלחי תנאי ומתורץ שפיר ובזה מיושב נמי בסוכה דף ל"א ע"ב קושיות המרש"א דהקשה דרש"י ז"ל כתב אי נימא דיאוש קנה הוי מצנה הבאה בעבירה וא"כ מאי פריף סוף סוף הוי יאוש ושנינו רשות בידן דהא הוי מצנה הבאה בעבירה וכן בס' פפות תמרים הקשה על זה האופן דכתב דאפילו אם נקנה ביאוש ואינו רשות מ"מ הוי מצנה הבאה בעבירה וא"כ מאי פריף הש"ס סוף סוף ולקניי ביאוש ושנינו רשות וכו' וכן הקשה בס' מ"א דמאי פריף ולקניי וכו' עכ"פ אינו מברך וי"ל משום דהנה באמת אם נימא דתנאי ומעשה בדבר אחד נמי מהני תנאי וא"כ שפיר תקשי קושיות הט"ז דסתמא אמרינן דכוונתו שחיה' מחנה עמ"ל.

והנה הפ"י כתב דמש"ה ביו"ט שני לא חשוב מצנה הבאה בעבירה משום דהתוס' כתבו דלא מקרי מה"ב רק אם לא מציי לעשות המצנה בלתי העבירה אף אם מציי לעשות המצנה בלתי העבירה לח מקרי מה"ב דאטו אם יוצא לר"ה לא יהי' יוצא וא"כ ביו"ט שני הא אפשר לצאת בשאול וא"כ הי' אפשר לעשות המצנה בלתי העבירה וא"כ לפמ"ש לעיל דמציי ליטול לולב ואתרוג בלי ידיעת חבירו וא"כ לא מקרי ביו"ט הראשון מצנה הבאה בעבירה דכיון דאפשר לצאת בלי עבירה דיטול במתנה ע"מ להחזיר אף באמת בלא"ה אינו יוצא משום דלא מקרי לכם אף עכ"פ אם חנה והוי רק מה"ב וא"כ פיון

דאָפּאַפּער לעשױט בַּהֵיטֵר לֹא מִקְרִי מֵה"ב אַף בַּאַמֶּת ז"א דְּנֶהֱי אֶפִּילוּ מֵאֵן דְּפִלִּיג אר"ז וס"ל דִּיכּוּל לְהַקְדִּישׁ הַנִּגְזָל אֶפִּילוּ דְלֹא הָיִי בְּרִשׁוּתוֹ מ"מ בְּזֶה פֶּשׁ ט בּוֹנֵדֵי דָאָם הָיִי יֵאוּשׁ לְמֵאֵן דס"ל דְּיֵאוּשׁ פְּדִי קִנְיָה נְהִי דְהָיִי מֵה"ב הוֹאִיל וּבֵא בְּאַיִסוּרָא לִידּוֹ דְבָא לִידּוֹ קוֹנְדָם יֵאוּשׁ מ"מ ל"ש דִּיטּוֹל בְּמִתְנָה ע"מ לְהַחְזִיר דְּהָא זֶה בּוֹנֵדֵי חִין שׁוּב יְכוּל הַנִּגְזָל לְהַקְדִּישׁוּ וְאַפִּילוּ אִם לֹא יִרְצֶה לְזַכּוֹת מ"מ הָיִי פֶּמוֹ הַפְּקָר לִכ"ע כִּמ"ש הַתּוֹסֵ' בִּב"ק דָּף קי"ו דְּהָיִי הַפְּקָר לִכ"ע) דְּכִינּוֹן דְּהוּ יֵאוּשׁ וּא"כ לֹא שְׁיִיף דְּהָיִי מִתְנָה ע"מ לְהַחְזִיר וּמִש"ה הָיִי שְׁפִיר מֵה"ב מִשֵּׂא"כ דְּפָרִיף וְנִיקְנִי בְּיֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רִשׁוּת וּא"כ חֵם לֹא הִי רוֹצֶה לְקַנּוֹת וּא"כ לֹא מִקְרִי שְׁיִנּוּי רִשׁוּת וְיֵאוּשׁ פְּדִי לֹא קִנְיָה וּא"כ הָיִי שְׁפִיר בְּלֹא עֲבִירָה יְכוּל לְצִאת בְּמִתְנָה ע"מ לְהַחְזִיר דְּהָא יְכוּל לְצִאת בְּמִתְנָה ע"מ לְהַחְזִיר דְּהָא אִם לֹא יִרְצֶה לְקַנּוֹת לְגַמְרִי וְלֹא הָיִי שְׁיִנּוּי רִשׁוּת פֶּמוֹ נְתִינָה בְּטָעוֹת וּבִע"כ וְרַב הָא פִּלִּיג עַל ר"י דִּיכּוּל לְהַקְדִּישׁ אַעפ"י שְׂאִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ וְרַב הוֹנָא הָיִי תִלְמוּדִי דְרַב וּמִסְתַּמָּא ס"ל פֶּן וּמִתּוֹרֵץ שְׁפִיר וּא"ח פֶּסֶק כּר"י דְּשׁוּב חִין יְכוּל לְמַפְנֵן דְּהָיִי אִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ וּא"כ שְׁפִיר הָיִי מֵה"ב וּלפ"ז מִתּוֹרֵץ דְּהִנֵּה הָרוּקַח פֶּתֵב דְּלֹא יֵאמֵר ע"מ שְׁתַּחְזִיר לִי דֵא"כ אִינוּ רִשָּׁאי לְהַקְדִּישׁוּ וְכָל מִתְנָה שְׂאָם הַקְדִּישׁוֹ אִינוּ מְקַדְשׁ לֹא הָיִי מִתְנָה.

וְהִנֵּה הַקְּשָׁה דְּהָא בְּרַבָּא אָמַר לִי וי"ל מִשׁוּם דְּהִנֵּה עוֹד קְשָׁה לִי הָאִיף מֵהִנֵּי אִם הַחְזִיר לְבַתֵּר דְּהַקְדִּישׁ הָא הָרֵא"ש הוֹכִיחַ מֵהָא דְאַמְרִינּוּ לֹא תִיקְנּוּ לִיל קָא מִשׁוּם דְּקִנְיָה אֲנִי לִ' אֲשַׁנְי לִ' וְהוֹכִיחַ הָרֵא"ש דְּצָרִיף לְהַחְזִיר וְלְהַקְנֹת בְּתוֹרַת קִנְיָן וּא"כ לְבַתֵּר דְּאַקְדִּים א"א לְהַקְנֹת אַף לִפְמ"ש לְעִיל ה"פ דְּבַאָמֶת א"צ לְהַקְנֹת רַק דֵּה"פ דְּהָא בַּאַמֶּת הָיִי תְּנָאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אֶחָד אַף דְּהָיִי תְּנָאי עַל דְּמִים וּא"כ א"א לְהַתְּנוֹת עַל דְּמִים דְּהָא א"א לְהַקְנֹת הַדְּמִים וּא"כ הָיִי מִמ"נ אוּ דְּהָיִי תְּנָאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אֶחָד אוּ דֵא"א לְקַיִים הַתְּנָאי וּבְזֶה מִיְנוּשָׁב קוֹשְׁיוֹת הַב"י הַנ"ל דֵּה פ דְּבַאָמֶת רַבָּא ס"ל דֵּה"פ דְּהַתְּנָאי הָיִי רַק עַל דְּמִים וְהוּא לֹא יִרְצֶה דְּמִים אַח"כ וּכִמ"ש לְעִיל אַף דָּאָם יַחְזִיר לוֹ גּוּף הַחֲפֵץ וְדְמִים נְמִי וּא"כ מְצוּ לְפָדוּתוֹ שְׁפִיר אֶפְשָׁר דִּירְצֶה אַף זֶה דּוֹקָא אִם גִּימָא פְּכִי הָף לִישְׁנָא דְּנְתִינָה בִּע"כ לֹא הָיִי נְתִינָה וּא"כ הָיִי תְּנָאי רַק עַל דְּמִי וַאֲעפ"כ אִם לֹא יִרְצֶה לְקַבֵּל הַדְּמִים אִם לֹא יַחְזִיר לוֹ גּוּף הַחֲפֵץ ג"כ וּא"כ אִם יַחְזִיר לוֹ הַחֲפֵץ שֶׁל הַקְדָּשׁ וְדְמִים נְמִי בּוֹדֵאי יִרְצֶה מִשֵּׂא"כ הָרוּקַח ס"ל לְהִלְכָה פְּלִישְׁנָא דְּנְתִינָה בִּע"כ שְׁמִי נְתִינָה וּא"כ ע"כ הָיִי הִפִּי דַע"מ שְׁיַחְזִיר גּוּף הָאֲתָרוּג דְּהָא אִם פּוֹנּוֹתוֹ לְדְמִי לֹא יַחְזוֹר לוֹ לְגוּף הַחֲפֵץ וּמֵה שְׁפּוֹנּוֹתוֹ בְּלִב ע"ז הָיִי דְּבָרִים שְׁבִלֵב וְלֹא אֲזַלִּינּוּ בְּתַרְיָ פֶּלֶל רַק לְעַנְיָן חֲזוֹרָה דְּהָיִי סְתָם אוּ גּוּף הַחֲפֵץ א דְּמִים זֶה הָיִי לִפִּי הָף לְשׁוֹן ה"פ וּלְפָרֵשׁ דְּבָרָיו שְׁפִיר אֲזַלִּינּוּ בְּתַר דְּבָרִים שְׁבִלֵב וּמִתּוֹרֵץ שְׁפִיר הָרוּקַח וּלפ"ז מִיְנוּשָׁב נְמִי קוֹשְׁיוֹת הַט"ז דְּהָא בַּאַמֶּת פִּי לֹא א"ל רַק סְתָם ע"מ לְהַחְזִיר אֲמַרִּינּוּ פּוֹנּוֹתוֹ נְמִי עַל שְׁיַחְזִיר לוֹ אֶפִּילוּ לְבַתֵּר הַקְדִּישׁ דֵּאל"כ לְמָה נּוֹתְנוּ לוֹ דְּכִינּוֹן דֵּא"א לְצִאת בּוֹ בַּאֲתָרוּג אִם לֹא יְכוּל לְהַקְדִּישׁ מִשֵּׂא"כ סְתָמָא לֹא יִרְצֶה לִיתֵן דִּיהָא יְכוּל לְהַקְדִּישׁ וַע"ז לֹא הָיִי מִן הַסְתָּם גִּיחָא לִי וּמִיְנוּשָׁב קוֹשְׁיוֹת הַט"ז וּלפ"ז מִיְנוּשָׁב הַרְמַב"ם הַנ"ל מִשׁוּם דְּהִנֵּה לְכֹאזְרָה גְּבִי שְׁוֹתְפִין קְשָׁה קוֹשְׁיוֹת הַט"ז דְּנִימָא דְּמִן הַסְתָּם נּוֹתְנוּ בְּמִתְנָה ע"מ לְהַחְזִיר וּא"ל דֵּאִינוּ רִשָּׁאי לְהַקְדִּישׁ י"ל דְּבִלֵּא"ה רִשָּׁאי הַשְׁוֹתְפִין לְהַקְדִּישׁ דְּהִנֵּה א' הַשְׁוֹתְפִין שְׁנִדְרוּ הַנָּאָה זֶה מְזִה אִם אִין בּוֹ חֲלֻקָה אִין יְכוּל לְאַזְסְרוּ מִשֵּׂא"כ אִם יֵשׁ בּוֹ פְּדִי חֲלֻקָה שְׁפִיר יְכוּל לְאַזְסְרוּ דְּהָא חֲלָקוּ מְצִי לְאַזְסְרוּ וְאָמַר נָן אִין בְּרִירָה וְדִילְמָא שְׁהִיא שֶׁל חֲבִירוֹ שְׂאָסְרוּ עֲלָיו וּא"כ בִּלֵּא"ה מְצִי לְהַקְדִּישׁ אִם זֶה קִנְיָה אֲתָרוּג וְזֶה קִנְיָה אֲתָרוּג

דהוי יש בו פדי חלוקה משא"כ אם זה קנה אתרוג וזה פירות אזי איני מצי להקדיש דהוי
אין בו פדי חלוקה וכמי דאיתא בח"מ דבר שתשמישו שנה מקרי יש בו פדי חלוקה ומה
שאין תשמישו שנה מקרי אין בו פדי חלוקה: הלכות ציצית פרק ראשון הלכה י"ד תלה
החוטין בין שני פנפים מזו לזו וקשר פנה זה וכו' והנה הרב הכ"מ הקשה וז"ל ויש
לדקדק דמשמע לכאורה דהוא מפרש רבא בחלה לחוטין בין שני פנפים וכו' ובאמת הא
משמע בש"ס להדיא דאין חילוק דהא מזה שמעינן דלרב קצצתו היינו עשייתו מדרב
עמרם חסידא ושם הוי רק דעשה ככנה אהד ולא פרק וא"כ פינו דהרמב"ם פסק דלא
אמרין קציצתו היינו עשייתו אפילו ככנה אהד פסול וי"ל דה"פ דבאמת הרמב"ם פסק
דלא בעינו (חליו) (קשירה) לשמה והנה הרב המ"מ אמר ושם טעם וי"ל דהטעם
דהרמב"ם דפירש כמ"ש התוס' דף מ"ב ע"א במנחות דא"צ לשמה דסתם הוי לשמה
בציצית ואם הוי בפירוש שלא לשמה הוי באמת פסול והנה באמת כמ"ש התוס' ס"ל
ג"ה להרמב"ם וא"כ להרמב"ם הוי הפי' דבעינו (תלי') (קשירה) ולשמה ורק סתמא
לשמה הקשירה ותלי' כמו דלא פסלה מן העשויין פו הקשירה לשמה לא פסלה זה הטעם
של הרמב"ם וקשירה ממילא לשמה וא"כ מ"ה בעי' בפני הסיסן הטעם משום בזוי מצנה
וא"כ פתיב גדלים תעשה לה ואמרין דבעינו טוי' לשמה אלמא דלשמואל מקרי תעשה
אע"ג דעדיין מחוסר מעשה דשזירה וקשירה וא"כ פינו דזה מקרי תעשה בציצית שפיר
לא מ'פסל משום תעשה ולא מן העשוי דגם זה מקרי העשוי בציצית ומשא"כ לרב דהוא
אמר דוקא על הקשירה קאי תעשה וא"כ שפיר לא מקרי תעשה מה דמחוסר מעשה
ופסול דוקא לרב משום ולא מן העשוי ומשא"כ הרמב"ם דפסק כשמואל דבעינו טוי'
לשמה ולא פסל זה רק דהוי פנה אהד ולא הוי פלל ארבע פנפות והתורה אמר' על ארבע
פנפות או בהיטול למוטלת דהוי עבירה ובזה י"ל מה דהקשה התוס' בסופה בדרף ל"ג
ע"א בד"ה והכא במיליף לולב מסופה קא מיפלגי והא דא פליגי בעבר ולקטן והנה י"ל
דבאמת הטעם דאמרין דהוי ולא מן העשוי ומשני זה צריף לומר דהוי ולא מן העשוי
במאי דבשעת מעשה היי' מחוסר מעשה מקרי ולא מן העשוי ויש לומר דהנה אמרין
בדרף ל"ז ע"ב דכל זמן דלא מטי י"ט לא מקרי להיות חל עליו לולב בפסול דכיון דעדיין
לא הוי י"ט וא"כ אם אמרין דיהוי מעיקרא לא הוי דיהוי הוי ג"כ הפי' דלא חל מעולם
וא"כ מ"ה מקרי ולא מן העשוי דהא צ"ל דלא הוי פלל שם לולב או שם סופה דאל"כ
הוי דיהוי רק דממ"נ דאמרין לא נקרא עליו פלל מצנה והוי ממ"נ פסול אף לפ"ז קשה
דהיכא דאין לולב אחר והוי מצנה ובמצנה לא הוי שם דיהוי דראוי לעשות פן ומצנה
לעשות והוי כמו שעשה פן וא"כ היכא דל"ל לולב אחר והוי מצנה פן והוי פשר ולא הוי
תעשה ולא מן העשוי ובשלמא בסופה ממ"נ אמאם הוי בל"ה צילתה מרובה מחמתה
פשר בלא"ה וא"כ לא הוי מצנה לעשות ב ואפילו אם הוי בלא זה דיקצוץ לי"ל צולתה
מרובה מחמתה מ"מ בשעת הגמר לא הוי זה מצנה דוקא לקצוץ הך דיגמר פל הסכף
פסול דילמא יקצוץ מזה מעט רק דיצורף עם הסכף פשר דיהא ביחד צילתה מרובה מחמתה
ומ"ה פסול אף הנה בס' פ"מ פתב לא"מ (לא"ח) דאמת אפילו בליילה פשר לעשות ציצית
אע"ג דכסות לילה פטור ובאמת זה פשוט דהא הסופה קודם החג עשאון אע"ג דכמה
ימים (וכדאיתא בסופה דף ט' ע"א) קודם ל' ואפ"ה פשר ולא דוקא משום דאין מחוסר
זמן לילה רק דמאי דהוי ממילא פשר ורק לפ"ז ממ"נ פסול דהא קודם י"ט עדיין לא הוי

דהקשה הרמב"ן וכ"פ (א"י חקבה זו) מהא דמשמע דאם הזמנה מילתא בעינן דוקא לשמואל וקשה מב"ה דלא בעי בסופה (לשמה) לשמו וי"ל דבאמת הפי' דבציצית טוי' לשמה הוי נמי ארוג אף הפ' דכיון דבקשירה לא צריף קרא לשמו ונ"מ היכא דאמר בפירושו שלא לשמו משום דאזמנא מילתא וא"כ ע"ז לא בעי קרא ומ"ה מוקי על טונו' ומשא"כ לרב בעינן קרא על הקשירה ולא ידעינן טוי' לשמה והנה הא דלא מוקי על שזירה משום דלא בעינן שזירה (לשמה) פלל ומ"ה מוכח פסק הרמב"ם דלא בעינן שזירה אף בסופה ממילא לפי מה דאיתא דקודם י"ט לא הוי דיהוי דלא מקרי לולב פלל ה"נ רק שייף לשמה לאחר החיוב וכתוב שבעת ימים תעשו סנפות ובעינן סופה הראוי לשבעה וממילא מוכח דלא בעינן לשמה דכיון דזה דלא בזמנו מיקרי רק הזמנה דלאו מילתא לכ"ע וכמו דאיתא בסופה (ובלולב לרבנן לא בעינן אגוד פלל ולר"י אסור לאגוד בי"ט וע"כ קודם י"ט) ומה דבתפילין לין הוי לילה זמן תפילין אף מציצית קשה אף להרמב"ם א"ש (ואו י"ל דשם קאי אם ציצית בלילה ליכא נמי) (א"י תיבות הללו) דהא בשעת קשירה לפי דעת הרב הכ"מ לא בעי לשמה להרמב"ם ומעיקרא הא לא הוי גמר מעשה ובנדאי א"צ לשמה ובזה אפ"ל דהקשה הריטב"א בסופה דף ט' ע"א דבעינן דצריף דוקא לשבעה ואין עושין בח"ה ומתוך דזה תלי' בזה אם אמרינן דעושין סופה בח"ה: מסכת יבמות ש"ע אבן העזר הב"ש מביא בסימן ל"א ס"ק כ"ב וכתב בתשובת מיימוני אם דרין יחד כדרך שדרין איש עם אשתו ולא הי' עדי יחוד דהוי כמו עידי יחוד ובתשובת הריב"ש סוף תשובה ו' חולק על זה וכתב פל האחרונים חולקין על זה ונ"ל להביא ראיה מהש"ס בתשובת מיימוני משום דהנה איתא ביבמות בדרך ק' ע"ב דאמר התם תיובתא דשמואל אמר רב שמעיא בממאנת.

וממאנת מי ילדה והתנן רב ביבי וכו' משפחת לה בקידושי טעות וכתבו התוס' ביבמות דף ב' ע"ב בד"ה ואי אתה יכול לומר בא"ד הא דשבק קידושי קטנות ונקיט קידושי טעות וכו' אלא משום דהוא סוגיא אליבא דשמואל ושמואל לא ס"ל בקידושי קטנתי וקשה מה מקשה שם וממאנת מי ילדה הא ממ"נ פשר הולד אם באמת הוא לראשון פשר ואם באמת הוא לשני וא"כ לא צריכה גט משום דהא לא ילדה והוי ג"כ הולד פשר והוי הפל ע"י גישואין אף צ"ל דהש"ס סובר דרא פפי ס"ד הוי לאחר י"ב שנים רק מעברה וא"כ בעל לאחר י"ב שניה וא"כ הוי ספיקא מן התורה וחי' שנינן שמה נשרו הסימנין וקשה אמאי לא מוקי דליכא עדי יחוד א"ו בתשובת מיימוני דאם דרו כדרך איש עם אשתו עדי יחוד מקרי וכן מוכח נמי מתוס' דדחיק התוס' בפרק המדיר דף ע"ה ע"ב וא"ת לר"א תקשי סתם מתניתין וי"ל בדוחק כגון שפירש בהדיא שאינו בועל לשם קידושין ואמאי לא מוקי דלא הוי עדי יחוד א"ו כהגהת מיימוני הנ"ל וכן בדרך י"ב ביבמות בתוס' ד"ה דאפילו לר"י ודחקו התוס' כגון דבעל בפירוש שלא לשם קידושין ואמאי לא מוקי דלא הוי עדי יחוד א"ו כהגהת מיימוני הנ"ל ואף על תי' זה יש לדחות משום דכיון דהוי השתא בן וא"כ גזרו דכיון דהוי ביאה דלמא לא ידעי דהוי בלא עדי יחוד משא"כ בכאן בעובדא דידן דלא ידעינן דהוי ביאה פלל: והנה על הש"ס קושיא הנ"ל ליש ליישב משום דהוי עכ"פ קודם המתנת ג' חדשים וא"כ הוי החשש דלמא נתעברה והוי כמו סימנים וא"כ לא מהני מילין והוי בזנות בשעת מעשה וא"כ הוי בכה"ג גזרו רבנן כמו דאמרינן בזנות גזרו רבנן ובגשואין לא גזרו רבנן ובקידושי טעות אע"ג דלמפרע הוי בטעות מ"מ

כִּינּוּן דְּבִשְׁעַת מַעֲשֵׂה הַגּוֹי ע"י גִּישׁוּאִין לֹא גָזְרוּ רַבָּנַן ה"נ לְהִיפּוּף אַע"ג דָּאֵם בְּאַמָּם לֹא נִתְעַבְּרָה מְרֵאשׁוֹן הַגּוֹי קִידוּשֵׁי שְׁל הַשְּׁנֵי שְׁפִיר קִידוּשֵׁין מ"מ בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה סֹבֵר דְּלִמָּא בְּאַמַּת כְּבָר נִתְעַבְּרָה וְהַגּוֹי סֹבֵר שְׁהוּא בְּזִנּוּת וְהַגּוֹי לְהִיפּוּף מְלִשָּׁם דְּסֹבֵר דְּהַגּוֹי גִּישׁוּאִין וּבְכָאֵן סֹבֵר דְּהוּא זְנוּת וְגָזְרוּ רַבָּנַן וְגַם עַל רְאֵינָת מִתּוֹס' ר"פ הַמְדִיר י"ל מִשׁוּם דְּהַ גּוֹי בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה סֹפֵק דְּלִמָּא יִתְעַבֵּר וִיהֵא (סִימְנִין) אָסוּר דְּלִמָּא הַגּוֹי עַדִי יַחֲוֹד וּא"כ גָּזְרוּ רַבָּנַן דְּבִתּוּף ג' לֹא יִהֵא נִשְׂאֵת וּא"כ הַגּוֹי לְפִי דְּעֵתוֹ זְנוּת דְּלִמָּא יִתְעַבְּרָה וְגָזְרוּ רַבָּנַן דְּסֹבֵרִין דְּלִמָּא הַגּוֹי עַדִי יַחֲוֹד דְּכִינּוּן דִּינְדְּעִינּוּ דְּנִתְעַבְּרָה וִיהֵא סֹבֵרִין דְּלִמָּא נִתְעַבְּרָה מְרֵאשׁוֹן אַף יֵשׁ לְאַסּוּר דְּהִנֵּה הַב"ש בְּסִימָן מ"ה ס"ק י"ב וּב"ח מִחֲמִיר אֶפְיָלוּ לִיכָּא עֵדִים שְׁשַׁלַּח לֵה סְבֻלוֹנוֹת וְלֹא הִי לֵה עֵדִים אֶלָּא הַמְנַהֵג וְכוּ' וְהַגּוֹי כְּמוֹ יֵשׁ עֵדִים שְׁרַקְדוּ בְּפִנְיָהֶם דְּקו"ל דְּהִיא בְּחֻזְקָת בְּתוּלָה אַע"ג דַּא"י אִם הִיָּתָה בְּתוּלָה מ"מ פֶּאֵן כִּינּוּן דְּרַקְדוּ בְּפִנְיָהֶם וְכוּ' הַגּוֹי עֵדוּת לְהוֹצִיא מִמּוֹן ה"נ הַגּוֹי עֵדוּת דְּמוּכַח כֵּן וְהִנֵּה הָא הַדִּין אִם נִתְאַלְמְנָה לְאַחַר הַנְּשׂוּאִין אַע"ג דְּלִיכָּא עַדִי יַחֲוֹד רַק דַּע"כ"פ לִיכָּא עֵדִים דְּלֹא נִסְתַּרְהָ לֹא מְצִי טַעוֹן טַעֲנַת בְּתוּלִים וּא"כ צְרִיף לִיתָן לֵה הַפְתָּוּבָה מְנָה וְקָשָׁה דְּלִמָּא לֹא הַגּוֹי נִבְעֵלָה לְבַעֲלָה הֲרֵאשׁוֹן וּא"כ א"צ לִיתָן לֵה הַפְתָּוּבָה דְּהֵא בַס"ס אִין מוֹצִיאִין מִמּוֹן וְאַפְיָלוּ אִם הַגּוֹי אִשְׁתָּה פֶּהֵן הַגּוֹי רַק שְׁנֵי סְפִיקוֹת וְעוֹד דְּאַפְשֵׁר דְּהַגּוֹי הַכֹּל שֵׁם אֶחָד וְצ"ל דְּהַגּוֹי חֻזְקָה מִן הַסְתָּם דְּבַעַל לְאַחַר הַנְּשׂוּאִין וּמוֹצִיאִין מִמּוֹן עַכ"פ הִיכָּא דְּלִיכָּא בְּרִי לְהַכְחִישׁ וּא"כ יֵשׁ לְהַחֲמִיר כְּהִנְחָת מִמּוֹן: וְהִנֵּה מִשְׁמַע מִתְּשׁוּבַת הַגָּהַת מִיְמוֹנֵי דְּאַפְיָלוּ דְּרִין כְּדָרְף אִישׁ וְאַשְׁתּוּ דְּרִין אֶפְיָלוּ רַק יוֹם א' אוּ ב' יָמִים דְּלֹא כְּמוֹ שְׁנִסְתַּפֵּק מִי בְּזָה וְהֲרָא' שְׁמַבִּיא דְּקַתְנֵי אִם בְּעֵי שְׁיַגְדִיל מִשְׁמַע אֶפְיָלוּ לְיוֹם אֶחָד וְכֵן מְהֲרָא' שְׁכַתְבֵתִי לְעִיל מוּכַח אֶפְיָלוּ רַק יוֹם אֶחָד.

וְהִנֵּה דַע דַּמ"ש הַב"ש בְּשֵׁם הַג"א דְּכִינּוּן דְּעֵדִים לֹא יִדְעוּ דְּהַגּוֹי ש"פ בְּמִקּוּם אַחַר וְכֵן אִם הֵם מְסוּפְקִין אִם קְרוּב לֵה אוּ לוֹ לֹא הַגּוֹי מְקוֹדְשֵׁת דְּהַגּוֹי בְּלֹא עֵדִים הִינּוּ דְּנִקָּא בְּקְרוּב לוֹ אוּ לֵה אוּ בְּסֹפֵק דְּהֵא אִם לֹא נָתַן לֵה ש"פ הַגּוֹי כְּאֵלוּ לֹא קִידֵשׁ כָּלֵל וְכֵן הִיכָּא דְּהַגּוֹי סֹפֵק בְּקְרוּב לוֹ וּא"כ אִם הַגּוֹי קְרוּב לוֹ הַגּוֹי כְּאֵלוּ לֹא הַגּוֹי קִידֵשׁ כָּלֵל וּמִשְׁא"כ הִיכָּא דְּהַגּוֹי סֹפֵק בַּע"א אֶפְיָלוּ דְּהַגּוֹי סֹפֵק לְעֵדִים הַגּוֹי מְקוֹדְשֵׁת וְהֲרָא' מְכַל הַסְפִיקוֹת דָּאֵם הַגּוֹי סֹפֵק אִם הַגּוֹי קִנְיָן פֶּסֶק הֲרַשְׁבָּ"א דְּהַגּוֹי סֹפֵק מְקוֹדְשֵׁת וְכֵן בְּסֹפֵק בּוּגְרוֹת וְהִיא מְקוֹדְשָׁה עֲצָמָה הַגּוֹי מְקוֹדְשֵׁת מְסֹפֵק וְהֵא עֵדִים לֹא יִדְעוּ א"ו כִּינּוּן דַּע"כ"פ זֹאת יוֹדְעִים הָעֵדִים דְּמִקְדְּשָׁה רַק אֶפְשֵׁר דְּלֹא הַגּוֹי מְקוֹדְשֵׁת עַפ"י דִּין חֻזְמִינוּ ז"ל זֹאת לֹא אִינְפִית לִי וְכִינּוּן דַּע"כ"פ מְקוֹדְשָׁה וְכִי בְּעֵי דְּעֵדִים יֵהִי בְּקִיאִין בְּכָל דִּינֵי קִידוּשֵׁין דִּינְדְּעוּ דְּהִיא מְקוֹדְשֵׁת בְּזָה הַקִּידוּשֵׁין וְאִם לֹא הִכִּי לֹא יֵהִי קִידוּשֵׁין וְרָא' דְּגַבִּי בּוּגְרוֹת דַּעַת (הַח"מ דְּאַפִּי) הַב"ש דָּאֵם הוּא קִידְשָׁה בְּעֲצָמָה בְּלֹא אַבִּי לֹא יוֹד הַגּוֹי אֶפְיָלוּ סֹפֵק קִידוּשֵׁין וְקָשָׁה אֶפְיָלוּ קְדֻשָּׁה אַבִּי ג"כ אַמַּאי הַגּוֹי סֹפֵק קִידוּשֵׁין לְמִיחַשׁ לְקִידְשָׁה שְׁקִידְשָׁה בְּעֲצָמָה הָא הָעֵדִים לֹא יִדְעוּ דְּקִידְשָׁה אַבִּי ג"כ.

וּא"כ לֹא הַגּוֹי אֶפְיָלוּ סֹפֵק קִידוּשֵׁין וְנִימָא דְּהַגּוֹי כְּאֵלוּ קִידֵשׁ בְּלֹא עֵדִים א"ו כַּמ"ש לְעִיל וְדִלָּא כְּפָה שְׁעֵלָה עַל דַּעַת אֶחָד דְּכִינּוּן דְּעֵדִים לֹא יִדְעוּ אִם הַגּוֹי גְּדוּל לֹא הַגּוֹי קִידוּשֵׁין וְלִיתָא כִּי טַעוֹת דְּמְבוּרָר וּמוּכַח הוּא וְהַגּוֹי סֹפֵק קִידוּשֵׁין: וְהִנֵּה בְּאַמַּת אִם נִימָא כְּסִבְרַת הַתּוֹס' דְּהַגּוֹי כְּאֵלוּ הַתְנָה דָּאֵם יִרְצָה יְבַטֵּל הַתְנָא וּא"כ מִש"ה אִם מוּחַל הַשְׁתָּא אֶפְיָלוּ לֹא הַגּוֹי עַדִי יַחֲוֹד מ"מ מְקוֹדְשֵׁת בְּקִידוּשֵׁין דְּמַעֲיָקְרָא וּא"כ י"ל דַּמִּש"ה צְרִיף הַתּוֹס' לְדַחֲוִקֵי נַפְשֵׁי דְּאַמְרוּ בְּפִירֵשׁ שְׁלֹא בְּפִנְי עֵדִים וְכֵן בְּקִידוּשֵׁי טַעוֹת דְּמוּקֵי הַש"ס דְּנִקָּא כַר"י וְלֹא כְּרַבָּנַן וְלֹא הַגּוֹי עַדִי יַחֲוֹד דְּהֵא הַגּוֹי קִידוּשֵׁין דְּמַעֲיָקְרָא אַף אִם אֶמְרִינּוּ דְּבַאמַת מִתְחִיל הַקִּידוּשֵׁין

רק השתא ע"כ צ"ל כמ"ש לעיל דמעיקרא הוי פזנות דהא רבנן אסרו להנשא דלמא מהא מעופרת ויהא כמו עדי ביאה וחדושו רבנן דלמא הוי סבורין העולם דהוי עדי יחוד וצריף לחלק בין באמת פינו דהוי רק איסור להנשא בתוך ג' חדשים ולא קנסו רבנן לפסלו מכהונה ומשא"כ הא באמת אפילו הוי נתעברה מ"מ הא לא הוי עדי יחוד והוי רק מדרבנן כמו שנתגדלה בלא ביאה דהוי עכ"פ קידושין מדרבנן וא"כ אם עבר ונשאת הא הוי עכ"פ מקודשת מן התורה (מדרבנן) וא"כ לא גזרו רבנן והא ראי' דבאיסור הבחנה אע"ג דעביד איסורא לא גזרו רבנן ובאמת זהו דוחק לחלק בין איסור דהוי איסור דרבנן אסרו מחמת דהוי מקודשת מדרבנן או דהוי אסור מפח הבחנה דלא גזרו רבנן וא"כ שפיר עכ"פ מוכח מהש"ס הזאת פהגהת מיימון הג"ל דאיש ואשתו שדרין יחדיו א"צ עדי יחוד אף אם אמרינן כמו שכתב הב"ש דגבי קידושין ערוה מדרבנן תופסין קידושי שלקם אלמא דרבנן גזרו דלא הוי קידושין מעליא רק דמדרבנן הוי כמו דאינו קידושין ונ"מ דאם תו קידושה אחר תפסי קידושי שניהם וכמ"ש הב"ש בס"ו ט"ו סק"א ואזי א"ש אף לפי סברת הח"מ בסק"א הוי קידושין מעליא אזי נפשט דהדין פהגהת מיימון הג"ל.

והנה אם נימא כפמ"ש דלא הוי קידושין מעליא אזי אין צ"ל דהסוגיא אלו לפי הס"ד דקודם י"ב שנים אין מתעברה רק דגם פן קודם י"ב שנים אף דבאמת ל"ק דא"כ הוי ממ"נ פשר הולד אף דעשה איסור וא"כ דילמא היא כפר נתעברה וא"כ לא הוי הקידושין מדרבנן קידושין וא"כ הוי פאלו בא בזנות דלא הוי קידושין וגזרו רבנן בהא אף אם נימא דבאמת מדרבנן הוי קידושין מעליא וכהגהת מיימון ע"כ צ"ל דלא פהמסקנא דאפילו ב"ב השנה יכולה להתעבר וא"כ הוי ממ"נ הולד פשר וא"כ אם לא נתעברה לא חיישינן שמה נשרו דהא אפילו אם הוי לי' סימנין הוי שומא דתוף הזמן פלפני הזמן וא"כ אפילו בעל יכולה למאן (וכר"ז אתיא הך סוגיא) אף עדיין הנה קשה מאי מקשו התוס' על ר"א דלמא ס"ל כר"פ אלא ע"כ כמ"ש לעיל דהוי הפי' דבדרבנן עכ"פ לא הוי קידושין גמורין והוי כמו זנות וגזרו רבנן והנה הא דכתב הב"ש דגם בעת קטנותה אין יכולה למאן והוי מדרבנן וא"כ ע"כ צ"ל דהוי לא קידושין מעליא והנה הב"ש מביא שם דעת הרמב"ם דאם הי' הריון בשעת קטנותה לא חשוב אפילו בשעת הריון אפילו לענין מיאון (אף באמת גם לר"א אתי הסוגיא דכיון דלא שכיח): דף קט"ו ע"א והא מים פמלחמה דמי ומאה נשים כע"א דמי ותסברא וכו' אלא ה"ד דאמרו אשקונה קמן וחוזינהו לאלתר ויהבי סימנא דלאו עליהו קא סמיכנא והקשה הלח"מ וכן הב"ש דלשיטת התוס' דהוי ספק דלמא משקרא דבאמת אר"י בדדמי מאי מהני דדייקו הא ע"א אמר בדדמי או דמשקרא וא"כ מאי מהני סימנין דלמא חזי סימנין מחיים.

וי"ל משום דהנה לכאורה קשה הא מים שאין להם סוף הוי אסור רק מדרבנן אע"ג דהוי רובא משום דהוי מיעוטא דשכיח וא"כ לא עדיף מפלגא והוי הדין דפלגא דאם אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה והוי רק פלגא ופלגא וא"כ באמת עדיף רובא מחזקה והוי רק פלגא ופלגא והנה הדין דהיכא דלא איתחזק איסורא ע"א נאמן וא"כ מאי פריף אף י"ל דאפשר דלא הוי שקה עד שתצא נפשו וא"כ הוי אסור מן התורה ולא הוי פלגא בשלמא דע"ז דעכ"פ נטבע במים הוי שפיר נאמן ע"א דהא ע"ז שפיר מהימן ע"א דאל"כ לא הוי פמלחמה אף דאפשר דלא שקה עד שתצא נפשו אף היא גופה קשה מנ"ל להקשות דלמא

אִיִּירֵי דְהוּי יַדַע דְנִטְבַע וְשָׁהָה עַד שְׁתַּצָּא נִפְשׁוֹ וְעוֹד קָשָׁה לִפְמ"ש הַפ"י בְּדָף ס"ג פ"ב
דְהִיכָא דְבִלֵּא"ה אִיתְרַע הַחֲזָקָה שְׁפִיר נְאָמֵן ע"א דְהוּי בִלֵּא"ה סִפְק וְא"כ הִיכָא דְנִטְבַע
הַסְפִּינָ' הָא הוּי הַדִּין דְנוֹתְגִין עֲלֵי חֲוָמֵי חַיִּים וְחֲוָמֵי מֵתִים וְא"כ בִּלֵּא"ה אִיתְרַע הַחֲזָקָה
וְשְׁפִיר נְאָמֵן ע"א וּמֵאֵי מִקְשָׁה וְי"ל מִשׁוּם דְהִנֵּה הַפּוֹסְקִים כְּתָבוּ דְבִטְבִיעָה אוֹתָן שְׁרָאוּ
הַטְּבִיעָה וְלַחַד דְעָה אֶפְּלוּ אוֹתָן שְׁלֵא רָאוּ הַטְּבִיעָה אֶמְרֵי בְּדָדְמֵי אָף הָא הַב"ש פְּתַב דָּאֵם
אֶמְרֵי בְּוֹדָאֵי מֵת נְאָמֵן וְכַתְבַּב הַב"ש דְהוּי כְּמוֹ קְבָרְתֵי דְאֶמְרוּ דְהוּפְרַר הֵיטֵב יַעֲשֵׂה"ה וְא"כ
אֶפְשָׁר דְאִיִּירֵי בְּכָאן דְאֶמְרֵה דְנִיכְרַר הֵיטֵב אָף הִנֵּה גַבֵּי ע"א דְנְאָמֵן לֹוֹמֵר קְבָרְתֵי אָף
לְכַאוּרָה קָשָׁה אִמְרֵי מְהֵנִי קְבָרְתֵי בְעַד אַחַד בְּמִלְחָמָה וְכַתְבַּב הַב"ש בַּס"ק ק"י"ב מִשׁוּם
דְבַע"א לֹא חִיִּישְׁנֵן דְמִשְׁקַר רַק בְּדָדְמֵי וּבְקְבָרְתֵי לֹא שְׁיִיף בְּדָדְמֵי אָף אִיכָא עוֹד טַעַם
אַחַר וּמְבִיאֵו הַב"ש בַּס"ק קמ"ז דְאִיכָא עוֹד טַעַם ב' דְמַחְמַת שְׁחִזְק בְּלַבָּה שְׁמַת מְשַׁקְרַת
וְאוֹמְרַת קְבָרְתֵי וְא"כ קָשָׁה הָא אִיתָא בִּי"ד ס' קכ"ז דְהִיכָא דְהוּי סִפְק אִזִּי אִין הָאִשָּׁה
נְאָמֵן דְנִשְׁמִים דְעֵתָן קְלוּת וְא"כ שְׁפִיר תִּקְשִׁי אָף י"ל דְהִנֵּה הַתּוֹס' מִקְשִׁים אִמְרֵי לֹא מְהִימֵן
מִיגֹו דְהוּי אֶמְרַת וְתִי הַתּוֹס' נְהָרַג בְּמִיגֹו דְמַת לֹא אֶמְרִינֵן וְפִי הַב"ש מִשׁוּם דְהוּי אֶמְרַת
כְּדִי שְׁיִוְכַל לְהַתְנַצֵּל וְלֹוֹמֵר סְבוּר הִיִּיתִי שְׁמַת אוֹ נְהָרַג בְּמִלְחָמָה וְכו' אֲבָל אִם אֶמְרֵה מַת
עַל מְטָתוֹ אִין יְכוּל לְהַתְנַצֵּל לֹוֹמֵר סְבוּר הִיִּיתִי וְכו' וְא"כ פ"כ בְּקְבָרְתֵי שְׁפִיר יֵשׁ לוֹ מִיגֹו
דְהוּי אֶמְרַת עַל מְטָתוֹ וְא"כ בְּכָאן הוּי ג"כ מִיגֹו דְהוּי אֶמְרֵה דְלֵאחַר שְׁנִטְבַע הַעֲלָה חֵי
וְהִלֵּף וְאִח"פ מַת וּבַכַּה"ג שְׁפִיר מְהִימֵן דְהוּי כְּמ' מַת עַל מְטָתוֹ וְכַדְאִיתָא בְּתַשׁוּבַת מְבִי"ט
וּמְבִיאֵו בְּקַע"ד וּבְבֵאֵר הֵיטֵב יַעֲשֵׂה"ה דְכִינֵן דְהוּי לֵאח"כ חֵי וְא"כ פְּרִיף הִכִּי אִי אֶמְרִינֵן
דְטַעֲמָא דְאִשָּׁה דְיִיקָא וּמִנְסָבָא וּבְמִלְחָמָה לֹא דְיִיקָא (אִם כֵּן) וּבְמִים שְׁאִין לְהֵם סוּף הוּי
כְּמוֹ מִלְחָמָה וְא"כ לַח שְׁיִיף מִגֹו דְהָא אִם לֹא אֶמְרַת דְהוּי עֲלָה חֵי וְהוּי לֹא דְיִיקָא וְהוּי אֶמְרַת
דְמַסְתָּמָא מַת אָף הַשְׁתָּא הָא דָּאֵם הוּי אֶמְרַת דְעֲלָה חֵי וְאִזִּי דְיִיקָא וּבְאֶמְת לֹא מִינְסָבָא דְהָא
דְיִיקָא וְכָל זְמַן דְלֹא יַדְעוּ לֹא מִינְסָבָא וְא"כ הָאִיף שְׁיִיף מִיגֹו וְאֶלָּא וְדָאֵי דְלֹא אֶמְרִינֵן
פְּלִל דְיִיקָא וּמִנְסָבָא וְשְׁפִיר שְׁיִיף מִיגֹו וְע"ז שְׁפִיר מְשַׁנֵּי דְאִיִּירֵי דְהוּ"ל סִימְנִין הַסִּימְנִי
הַנְּ"ל בְּפִנְיֵו וְא"כ לֹא שְׁיִיף בְּדָדְמֵי דְמַמ"נ אִם רָאוּ אוֹתָן הַסִּימְנִין וְא"כ הוּי בְּוֹדָאֵי הֵם וְאִם
לֹא רָאוּ הַסִּימְנִין וְא"כ הָאִיף אֶמְרַת בְּדָדְמֵי דְהָא בְּוֹדָאֵי לֹא הוּי הֵם הַת"ס דְכִינֵן דְלֵהֵם יֵשׁ
סִימְנִין וְלֵב"ת ח' לִיכָא סִימְנִין וְא"כ לֹא שְׁיִיף בְּדָדְמֵי וְשְׁפִיר נְאָמֵן וְהָא דְנְאָמֵן הוּי רַק
כְּנ"ל דְהָא דְכִינֵן דְלֹא שְׁיִיף בְּדָדְמֵי א"כ מְמִילָא נְאָמֵן דְלֹא גָרַע עַכ"פ הָךְ רַוְבָּא נִגְדַּת הַחֲזָקָה
וְהַמִּיעוּט עַכ"פ לֹא עֲדִיף מְפִלְגָא וּפְלִגָא וּמ"ה נְאָמֵן וּמְתַרְץ שְׁפִיר קוֹשְׁיַת הַלַּח"מ וְהַב"ש
הַנְּ"ל: וְהִנֵּה בְּאֶמְת קָשָׁה אִמְרֵי מְהֵנִי קְבָרְתֵי בַע"א בְּאִשָּׁה לְפִי טַעַם הַשְּׁנִי דְגַם אִם אֶמְרַת
קְבָרְתֵי מ"מ הָא אֶמְרַת בְּדָדְמֵי וְאִם נִימָא דְבְּאֶמְת הוּי דְמִשְׁקַר הוּאִיל דְהוּי בְּלַבָּה מְוַחֲזָק
דְמַת בְּוֹדָאֵי וּבַע"א לֹא אֶמְרַת שְׁקַר מִשׁוּם דְדְמִל' לִי בַכַּה"ג דְאֶמְת דְמַת אָף בְּאִשָּׁה קָשָׁה הָא
אִיתָא בִּי"ד סִימֵן קכ"ז דְאִשָּׁה אִינָה נְאָמְנַת הִיכָא דְהוּי סִפְק דְנִשְׁמִים דְעֵתָן קְלוּת אָף י"ל
דְהוּי נְאָמְנוֹת לְאִשָּׁה מְשִׁים דְהוּי מִיגֹו דְהוּי אֶמְרַת דְהִלֵּף חֵי לֵאחַר הַמִּים וּבַכַּה"ג שְׁפִיר
נְאָמְנַת דְהָא תוּ לֹא הוּי סִפְק וְלֹא חֲשַׁדִּינֵן דְהוּי זֶה שְׁקַר דְכַמ"ש בְּתַשׁוּבַת מְבִי"ט דְבַכַּה"ג
הָא הָאִשָּׁה עֲצָמָה ג"כ נְאָמְנַת וְלֹא חֲשַׁדִּינֵן מִשׁוּם דְבְּדָדְמֵי מְשַׁקְרַת וְא"ש הַפִּל מ"ש לְעִיל
זֶה נִמְצָא בְּשׁוּלֵי הִירוּשָׁה לְכֵן הַצְּגַתִּי אוֹתוֹ ג"כ כָּאן וְהִנֵּה מַעֲשֵׂה שְׁפַתְב עֲצָה ע"ס אָף הוּי
כ"י שְׁל אָדָם אַחַר וְא"כ הוּי הוֹרָאָה.

י"ל דמהני דהא הש"ך פתב בסימן ס"ט דאם כ"י של הלנה אע"ג דלא חתם כלל של שם של הלנה מהני והנה בסימן מ"ה סעיף ה' מקום וכו' פתב הש"ך וה"ה לנה המחייב עצמו בכ"י או במקום שפתב פב"פ צנה לחתום או חתם במסירת קולמס וא"כ מהני והנה באמת לאו דוקא דכתב פו צנה לחתום דמאי מהני שפתב פו וכיון דאמר הוא פו דצנה אפילו לא פתב פו.

דמה מהני דכתב פו פיון דלא חתם על זה עדים דציה פו ואפ"ה מהני ה"נ מהני פו (ע"כ): והנה בנידון מה דבאמת מחלקין הפוסקים אם בשני נכרים אמרינו דאמרי בדדמי ובאמת הב"ש מביא ראיה מש"ס דבשני עדים שאין פשרים אמרינו בדדמי בסעיף צ' ס"ק קי"ג מאה אנשים כשני עדים דמי אף מה דכתבו הפוסקים היכא דמפסל בו אזי שפיר לא אמרינו בדדמי ולקמן אכתוב טעם וראי' עלי' דהנה הלח"מ הקשה וכן הב"ש לשיטת התוס' (מה אמרינו) אף התירוהו שני ת"ח ע"פ ע"א אעפ"י שאמרין סימנין דלמא משקר וכו'.

אף י"ל דהנה לכאור' קשה מאי פריף הא פיון דמים שאין להם סוף הוי מדרבנן אע"ג דהוי רוב וא"כ עכ"פ לא גרע מפלגא ופלגא והכי דהנה מצרף חזקה למיעוט וא"כ שפיר ע"א נאמן מן התורה ומאי מקשה אף י"ל דהא אפשר דלא שיה שפצא נפשו והוי איסור מן התורה אף קשה הא פתבו הפוסקים דהיכא דאיתרע החזקה דלא הוי ודאי אזי שפיר ע"א נאמן והנה הא איתא הספינה שנטבעה בים נותנין עליו חומרי חיים וחותמי מתים וא"כ הוי בל"ה איתרע החזקה ומה פריף הש"ס אף י"ל דהנ' הב"ש מתרץ דברי הגה"ה רמ"א דמת במלחמה ואמר ע"א ראיתו אח"כ והפרתיו היטב ותמה הח"מ על הגה"ה זאת ותי' הב"ש דה"פ ראיתי היינו שמת בנדאי ודומה לקברתיו אף בקברתיו פתב הב"ש הטעם משום דלא חיישינו דמשקר קשה לפי טעם השני שנתחזק קשה מאי מהני קברתיו אף באמת הוי הטעם דבכה"ג הוי לעד מיגו וא"כ הכי קשיא לי' אמאי (אינו) נאמן דהא אמר בדדמי ועכצ"ל משום דהוי לי' מיגו וקשה אם נימא דדייקי האיה שייף מיגו דהא אם הוי אמר פו הוי דייקא משא"כ השתא לא דייקי א"ו דאין הטעם משום דדייקי ונמצא לנו מכל אלו דהאיה דהוי אמר בבירור לא שייף לומר דמת בנדאי הרמב"ם פתב בהלכות גירושין פרק י"א הטעם דמעוברת חבירו לא ישא משום דחסה ומקשים המפרשים הא זה הטעם אינדיחי בש"ס וי"ל ומקודם נתרץ גם הסמ"ג דכתב הטעם ג"כ משום דחסה וקשה עליו ג"כ כמו על הרמב"ם וי"ל משום דהנה הרמב"ם פסק בה' סוטה דאם הבעל בא ביאה אסורה מימיו אפילו ביאה אסורה מדרבנן אין המים בודקין את אשתו וכתב הראב"ד הא דלא פהלקתא ופירש המל"מ דהכי קשה דהא מעוברת חבירו ומיניקת חבירו שותת לרבנן אע"ג דבאמת הא בעינו שייקדים שכיבת בעל לבועל וא"כ אין הבעל מנוקה מעון מביאה אסורה מדרבנן אף י"ל משום דהנה ביבמות בדרף נ"ח ע"א דמקשה ותנא תונא ואנהירנהו לעיינו ממתנין ומתרץ האי תנא דאמר אין מקנא כשהיא ארוסה להשקותה כשהיא ארוסה אבל מקנה כשהיא ארוסה להשקותה כשהיא נשואה והקשה רש"י והא איתא שלא שטימי שהיא ארוסה וי"ל משום דהנה התוס' מקשים וא"ת ואמאי לא תירץ דלא ידע הבעל דנסתתרה דהא פי מתרץ ע"י גלגול ע"כ צ"ל דלא ידע הבעל חשוב מנוקה מעון וי"ל משום דהנה הפ"י פתב בכתובות דף מ"ה ע"א שאני מוצא שם רע דחידוש הוא ולא אמרינו דהוי חידוש דהא נכנסה לחופה וכתב

הפ"י דכ"ן דזינדה מקודם חנופה חנופה הוי חנופה בטעות ולכאורה קשה הא חייבי לאוין אם לא הופר הוי קידושין י"ל דהנה הב"ש כתב בסימן ק"י וכן איתא בתוס' בשם הירושלמי דאם זנתה מאוסה בעיניו ואין צריף לגרשה וא"כ הוי חשוב סמפון והנה הר"ן כתב למא באיסור חשוב שפא יתפינס משא"כ במומין אין אדם מתפינס במומין כ חשוב בכאן כמו סמפון והנה מש"ה לא מצי לשנוי דלא ידע דא"כ לא חשוב פאותה דהא הוי כמו סמפון דכ"ן דלא שייך נסתפקה שזדהו בכה"ג וא"כ לא לומר דלא ידע דא"כ עדיין לא הוי נשואה משא"כ בכאן דמשני ע"י גלגול הא פתבו בדרף נ"ו ע"א בד"ה מת ונפלה לפני יבם דהוי הדין דסמפון לא מבטל הקידושין רק אם נתודע אח"כ הסמפון יעשה"ה וא"כ שם דהוי ע"י גלגול לא הוי נתודע עולם דאפילו אם יבדקו המים מ"מ אפשר דהוי ע"י הסתירה דאח"כ נטמא וא"כ כ"ן דלא ידע מהסמפון לא נתבטלו הקידושין משא"כ בכאן כ"ן יבדקו המים וא"כ נתודע הסמפון ונתבטלו הקידושין דהיינו החנופה וא"כ לא יבדקו המים דאם יבדקו המים וממ"נ לא הוי נשואין ואין המים בודקין אם נשואה אף עדיין קשה דהא באמת בכאן אמרה שלא שטייתי ארוסה ונשוא' וא"כ הדר נסתתר לאחר שנתקבאה בנשואה ונסתרה וא"כ אפילו עדיין לא ידע מהגלגול מ"מ הא הב"ש כתב כסי' ק"מ אע"ג דהדין דמספק בסוטה אסור לסתתר עמה והנה הרא"ש ביבמות פ' החולץ דף ל"ו ע"ב ס"ל דבספק נמי מאוסה וכתב הב"ש משום דמספק לא מאוסה בעיניו וא"כ שפיר הוי פאלו לא אע"ג דיבדקו חמים מ"מ נשאר עדיין בספק ולא נודאי דאם אפילו יבדקו המים מ"מ נשאר רק ס' דדלמ'הוי הבדיק' על הקינוי והסתירה של אחר הנשואין דלא נתברר הנודאי והוי הסמפון פאלו לא נתודע עדיין וא"כ לא הוי סמפון כלל נתודע ולא בטלה להחנופה אף הא הרמב"ם פסק דגבי איילונית אם בשעת הקינוי דעדיין לא הו"ל בנים אפילו הו"ל בנים בין קינוי לשתי' מ"מ כ"ן דכבר אידחי בשעת קינוי ראוי לשתי' אע"ג דמת הבן ואינו ראוי בשתי' וא"כ מש"ה הא בשעת הקינוי שהי' בארוסה נדחה מלשחות דאינו ראוי בעתה הוא בקינוי הלז לשחות דממ"נ אם ישתה השתא וא"כ אם יבדקו המים נאזי נתודע שזינדה באירוסין וא"כ הוי נתודע הסמפון ונתבטלו הנשואין וא"כ לא הוי תחת אישך וא"כ ממ"נ לא יבדקו המים וא"כ נדחה מלשחות רק אם יקנא אח"כ לאחר הנשואין וא"כ עכ"פ קינוי הזאת נדחת מלשחות וא"כ כ"ן דהש"ס לא ידע עדיין מגלגול וא"כ תו לא מצי להשביע שלא שטייתי ארוסה ומש"ה משני האי דאמר אבל מקנא כשהיא ארוסה להשקותה כשהיא נשואה וא"כ לא נדחה בשעת הקינוי מלשחות דנ"מ בהך קינוי לשחות כשהיא נשואה וא"כ הוי ע"י הפי' דשוחה דאיירי דלא ידע בשעת מעשה מהסתירה וא"כ הוי מנוקה מעון כ"ן דלא ידע וא"ל דא"כ הוי נתבטלה החנופה דהוי סמפון קשה הא לא נתודע הסמפון הא נדחה הקינוי הא באמת לא נדחה בשעת מעשה בשעת קינוי דנ"מ ישתה לאחר הנשואין וא"כ השתא דאסתרה לאחר הנשואין לא נתודע הסמפון דהוי ספק דבספק לא מאוסה ואפשר דהא דיבדקו המים הוי מפת דהשתא לאחר הנשואין נטמא ולא מקודם הנשואין ולא הוי נדאי דנטמאת קודם הנשואין ולא נתודע הסמפון ומתוך קושיות רש"י הנ"ל ובה מיושב קושיות משנה למלך הנ"ל ובה מיושב קושיות התוס' דמקשים דאמאי קתני בסוטה טעמא דרבנן משום דיכול להפרישה ולכונסה משמע דא"צ גט ובאמת צריף גט ובאמת י"ל משום דבאמת על קושיות המשנה למלך הנ"ל י"ל דאיירי דלא ידע דהוי מניקת או מעוברת וא"כ מש"ה

חשוב מונקה מעון דכיון דלא ידע מאיסורא לא חשוב אינו מנוקה מעון וכקושיות התוס' הג'ל וא"כ פיון דע"כ דלא ידע דאם הוי ידע בלא"ה לא יבדוק המים משום דאינו מנוקה מעון ובשוגג מוכח כפי הך דעה דאין צריכה גט רק חרישה כפי הך דעה דפסק בש"ע פן וכפי סברת הב"ש דמביא בש"ע דמגן' פן דבשוגג אין מוציא בגט ומנושב שפיר קושיות התוס' הג'ל והנה למאן דמשני ע"י גלגול ומכאן גליף גלגול וקשה איך גליף מפאן גלגול דלמא איירי דלא ידע ולא הוי נדחה בשעת קינוי דנ"מ לאחר הנשואין בקינוי וע"כ ס"ל דס"ל כמ"ש התוס' דאפילו לא ידע חשוב אין מנוקה מעון וא"כ קשה גבי מעופרת חבירו ומניקת קושיות המשנה למלך הג'ל וע"כ צ"ל דהנה באמת קשה ביבמות מאי פריה וקא בעינון קדמה שכיבת בעל לבועל דלמא איירי דמקודם הוי אשתו ולאח"כ גרשה ואירסה וא"כ הוי מקדם קדמה שכיבת בעל לבועל אף צ"ל דס"ל פהירושלמי דחופת אלמנה לא מהני וא"כ הוי עדיין ארוסה ואף בזה פליגי דבש"ס דכתובות משמע דהוי חופה באלמנה וכמ"ש הפ"י בדרף נ"ט ע"א בכתובות וא"כ מש"ה במעופרת חבירו ומניקת חבירו איירי דנשא מקודם ואח"כ גירשה וזינתה והוי נתעברה והוי קדמה שכיבת בעל לבועל בנשואין הראשונים אף א"כ מוכח דזינתה ג"כ לא ישא מעופרת חבירו ומניקת חבירו דאם הוי נשאת לאחר גירושין הוי מחזיר גרושתו מן הנשואין דאסור בלא"ה אף אם נימא דבאמת בזינתה לא הוי תקנה קשה אף י"ל דאיירי בהיכר עופרה דגם בזינתה אסורה כמו לשיטת הרשב"א בגירושין אף ממעופרת חבירו קשה דהא הטעם דמעופרת למניקת קאי וכאן הא לא ניכר וע"כ צ"ל דהוי במעופרת הטעם משום דחסה.

וא"כ הסוגיא קאי אליבא דמאן דס"ל דלא ידע לא הוי מנוקה מעון וא"כ הוי התירץ הראשון על קושיות המשנה למלך משא"כ לפי דיליף מכאן גלגול וע"כ צ"ל הגלגול הוי ספ"א על קושיות המשנה למלך דהוי גירשה ואחר כך זינתה דבאמת אף על גב דלא ידע לא חשוב מנוקה מעון ואם פן מוכח הטעם דחסה ומתורץ הסמ"ג הג'ל: מסכת פתובות דף ח"י ע"ב והנה הדקדוק מבואר בס' ה' קשה בכאן דרבא מקשה רק על אנוסין מחמת נפשות דלא ליהמנו בלא מיגו והדר במסקנא דבמחמת ממון אין נאמנים אפילו במיגו דהיינו אפילו באין כ"י יוצא ממ"א' וי"ל דהנה הקשה הש"ך על מ"ש הטור בשם אביו הרא"ש דאפי' בכת"י יוצא ממקום אחר נאמנין לומר תנאי הי' דברינו מנלן זה להטור בדעת הרא"ש וי"ל משום דהנה לכאורה קשה הא איתא בב"ק דכיון דאתכחש אטביחה ממילא נפסל אגניבה מאי דאמר מקודם בתכ"ד אף י"ל דבאמת הא שם פיון דמהמנינו לי מקודם וא"כ שפיר נפסל משא"כ בכאן פיון דהדין דאינו נאמן והוי כמו דהעד פסול או קרוב דכיון דאינו ראוי להעיד לא מקפסל ע"י זה וסברא זו איתא ג"כ בתנאים אף לפ"ז קשה עכ"פ מה אמרינו דע"א אמר תנאי הי' דבר' דאינו נאמן דאין דבריו של אחד במקום שנים.

קשה הא בזה שפיר קשה דהא נפסל במאי דאמר תוכ"ד תנאי הי' דבר' וא"ל פנ"ל דלא הוי עדות. הא שפיר נ"מ אם איכא עוד עד אחד ויצרף ויהיו שנים ושפיר יאה נאמן אף י"ל דהנה איתא בחושן המשפט דאם ראו בידו מקודם ואפילו טען אז מכורין דכיון דהפל תליא בשעה שפסקו הב"ד שבועה אזי אמרינו מיגו ובפני עדים לא מהני וא"כ בכ"ש אם הב"ד פוסקים להיפוך דבנדאי אין מועיל מיגו וא"כ שפיר הוי תירץ הג'ל דאין ראוי

להעיד וא"ל דהו"ל דין עד אם יבוא עוד אחד ויצרף אתו ז"א דאפילו אם יבוא עוד עד לא יועיל דהני חוזר ומגיד.

וא"ל דנאמן במינו קשה הא לא הוי מיגו דכיון דמקודם דבא עוד עד השני פסקו הב"ד להיפוך תו לא הוי מיגו ונשפיר מתורץ אף לפי שיטת הרא"ש קשה דהנה התוס' הקשו לקמן בדרך כ' ע"א בד"ה תרי ותרי ניהו מקשים התוס' הא קי"ל כל פת בפני עצמה בא ומעידה ותו התוס' דלא שייך אוקמה אחזקה ועוד דאפשר דאם הי' קמן הי' מודי.

והנה הרא"ש פי' פסולין גזלנותא ואפ"ה מקרי תרי ותרי והנה לפי שיטת הרא"ש שפיר קשה קושיות התוס' בגזלנותא דהא הוי שפיר חזקת פשרות. ואף צ"ל כפי תורץ השני שבתו וצ"ל אע"ג דבאמת אין יכול לחזור העדים פיון שהגיד אף אעפ"כ אם פבר יש עדיה אחרים מהני חזרתו דהוי נאמן עכ"פ הנה נמי תרי והנה הרא"ש ס"ל דתפיסה מהני היכא דטוען פרי בתרי ותרי וא"כ באמת לכאורה תקשי אמאי לא נאמן הו' דאמר תנאי הי' דברי דהא ממ"נ הוי פסול לקיום כמו בגניבה וטביחה וא"ל דהוי כמו קרוב קשה הא נ"מ אם יבאו עוד עדיין ב' עדים אחרים ואמרו תנאי הי' דבריהם והוי תרי ותרי והוי הדין דמהני תפיסה דהוי תרי ותרי ועי"ז דמודו לא מהני תפיסה וא"כ עי"ז דאמר שקר יבטל העדות וא"כ שפיר הוי מועיל בעדותו א"ו הרא"ש איירי בכבר יוצא ממקום אחר חת"י וא"צ לקיום שטרות ול"ק ומתורץ שפיר קושיא הנה"ל ומתורץ דמכרח דהרא"ש ס"ל דתנאי נאמנין בכת"י יוצא ממ"א: והנה י"ל קושיות התוס' הא דאר"נ לר"ה גנובי גנובי ל"ל אי ס"ל כר"ע והנה לכאורה קשה מאי ארי' אי אלומי עדים הא איתא במסכת יבמות בדרך מ"ז ע"א לדבריה נכרי את ואין עדות לנכרי ותנאי פנותי וכו' וא"כ קשה אמאי אמר אלומי עדים הא לדבריהם הם בשעת מעש' דראו קטנים או קרובים וא"כ מש"ה לא הוי עדים אף י"ל לפי שיטת הרמב"ם דכתב שטרות הוי רק מדרבנן ובדרבנן לא בעינן תחלתו בכשרות.

אף קשה הא בעי עוד אחר גדול עמו וכאן ליכא גדול אף באמת דאיירי דכל אחד מעיד ג"כ על חבירו דהוי אונס וא"כ גם בקרובים פן מעיד על חבירו וקטנים וא"כ לא שייך לדבריה דאמרינן א' אמר אמת וא' אמר שקר וא"כ אם א' מה דאמר על עצמו הוי אמת וכן מה שחבירו מעיד עליו הוי אמת ומה שחבירו מעיד על עצמו הוי שקר וא"כ הוי שפיר גדול עמו אף א"כ לפ"ז קשה אמאי פליג ר"מ דלא ס"ל למיגו ולמה לי מיגו ואפ"י בלא מיגו יהא נאמן דהגע בעצמה אם כל א' מעיד על עצמו וכן חבירו מעיד על עצמו אם לא קשה דהוי חוזר ומגיד אזי הוי הדין דהוי כמו תרי ותרי דעכ"פ שני עדים יש בכאן דמעידין דהשטר פסול וכן מוכח לרמי בר חמא וכן מעידין על שטר כל א' וא' בפ"ע על מנה הוי מע"ל וא"כ יהא כל א' נאמן על חבירו והוי כמו שפיר אף על מן השוק מעיד על כל אחד מהחתימות דהוי מהני וא"צ מינו ואף צ"ל דס"ל כת"ק דרב"ק דבעינן שיראו העדים המעשה כאחד וא"כ מש"ה צריף שיראו המעשה כאחד וא"כ הוי שפיר חוזר ומגיד דהא אם חבירו הוי קטן וא"כ לא הוי שני עדים והנה ע"א בכתב לא מהני וכפירוש התוס' לקמן וא"כ בנדאי ראו עם האחר וא"כ שפיר אין חוזר ומגיד וא"כ מתורץ קושיות התוס' דהא בסנהדרין אמר ר"ה איר הפל מודים בעידי חזקה דמצטרפין אעפ"י שלא ראו המעשה כ"א דהוי מנה אחת וא"צ א"ש שיראו כאחת וא"כ לא הוי

חוזר ומגיד וא"כ קשה ל"ל מיגו וע"כ לר"ה א"ר צ"ל דלא מעיד א' על חבירו וא"כ מש"ה צריך מיגו וא"כ תקשי לדבריה הוי קטן ולא הוי תחלתו בכשרות וא"ל דמדרבנן לא צריך בהתחלה הכשרות קשה וע"כ הא בכאן לא הוי גדול עמו וע"כ דלא הטעם רק משום מיגו ולא הוי הטעם מפח עדים דאלומי לאורועי סהדי ומקשה שפיר גנובי גנובי ל"ל ומתורץ שפיר וא"ל דלמא כמ"ד דבעינו הגדה פאחת אף י"ל דבאמת לשיטת הרמב"ם הוי הגדה רק בפשה שבאו לב"ד והוי הגדה פאחת (וע"ל דבאמת לפי חדתי בש"ס דסנהדרין הו') ולפ"ז מתורץ דדוקא לבתר דאמר רבא פל פמיני דאין חוזר ומגיד אזי הוי הדין דאין נאמן באנוסין היינו מחמת ממון והנם לפי הנ"ל קשה קשה אמאי לא מהימן אנוסין היינו מחמת ממון עכ"פ על חבירו דע"ז לא שיקף אין אדם משים עצמו רשע אע"ג דהוי חוזר ומגיד דמסתמא מעיד על חבירו ג"כ מ"מ לא מקרי רשע וכמ"ש הסמ"ע הטעם דלא הוי רשעים דכיון דעליו הוי אמת רק דהוי קרובים וח"פ ה"נ פיון דענין אמת רק דהוי ע"א והתורה לא האמינו כמו דקרוב לא מהימן כן קטן או ע"א וא"כ לא הוי רשעי' וא"כ אמאי לא מהימן אף די"ל דהתוס' הקשו הא הוי מיגו במקום אף דהוי כמה דיעות דבעדות שפיר אמרינן מיגו במקום עדות דהא גם הם הוי עדים: דף י"ח ע"ב סוגיא דעדים שאמרו עש"ה עם פירש"י ותו' ומפרשים לכאורה קשה בסוגיא זו על הרמב"ם פ"ח דין ד' דכתב דאם העדים באין ואו' זה פתב ידונו ואכל אין זוכרין שנה לנה מזה כו' לא נתקיים השטר והקשה הרמב"ד גדולה מזו אפילו אם אמרו כו' אבל אנוסין מחמת ממון או אמנה אינם נאמני' הש"ך משום דאין משים עצמם רשעי' ולפי"ז יקשה דהנה התוס' ד"ה ואין אדם משים עצמו רשע הקשה אמאי ל"א פלגינן דבורין וכמו דאמר רבא בסנהדרין גבי פלוני רבעני לרצוני ותוצו התו' ארבעה חרוצים א' דכיון דקיום שטרות דרבנן לא פלגינן דיבורא כדי לפסול את השטר וא"כ לדעת הרמב"ם דכתב דעיקר השטר הוי מדרבנן ומה"ת לא מהני עדות בשטר ובל"ה יכול לחזור ועוד תירצו התוס' א"נ שאני הכא דמחמת ממון או מחמת נפשות הוי פירושן דאנוסים אבל לרצוני ובא על אשתי הוי דיבר בפ"ע והתוס' בסנהדרין ביארו יותר דאע"ג דאמרינן בב"ב דאמר על למפרע נאמן על להבא התם הוי פלוגתא והוא ס"ל פהך מ"ד דבכה"ג לא פלגינן דיבורא וא"כ הא הרמב"ם פתב בהלכות גירושין דבעל שאמר גירשתי את אשתי הוי ספק ולא חילק אם אמר למפרע אין נאמן על להבא אלמא דפסק פהך מ"ד דאפילו בדיבור א' נמי פלגינן דיבורא וא"כ גם זה החיל' לא אתיא לשיטת הרמב"ם ועוד תירצו דאונס מחמת נפשות לא שכיח ועוד תירצו דמיד דאמרו אנוסין הוי שוי' נפש' רשעים אם לא יעשו פירוש לדבריהם ולפי דעת הרמב"ם הא אומרים דלא לנה ואין זוכרין ונהמנין ע"ז דאין זוכרין ולא הוי פלל אנוסים רק דאין זוכרין ההלואה עוד קשה דהרמב"ם פתב דסתם אנוסין הוי עדות פשרים אלמא דאנן מפורשין מסתמא הוי מחמת נפשות וא"כ לא שיקף שני התירוצים של התוס' דכתב אם לא יעשו פירוש לדבריהם הוי מיד רשעים דהא אנן אמרינן מסתמא הוי מחמת נפשות גם התוס' פתב דמעצמינו אין לנו לומר אנוסין מחמת נפשות דלא שכיח ולשיטת הרמב"ם אמרינן מעצמינו מחמת נפשות ונ"ל דהנה התוס' לקמן דף י"ט ע"א ד"ה אימא הלקה כר"מ תימא אפילו פרבנן נמי מצי סבר ושאיני עדים דאלומי לאורועי שטררא וי"ל דהנה בספר התנאים מקשה לפי טפם של רש"י ז"ל דמ"ה לא מהני מיגו דמה"ת א"צ קיום רק מדרבנן והם אמרו רק

דוקא אים טען וכו' והנה לפי הך דיעה דס"ל דאם טען אפילו רק ע"א בְּעֵי קיום מה"ת
וא"כ אמאי לא אמרינן דאין (ונל"ה דצ"ל דיש) לע"א מיגו דהוי אמר אין זה ח"י דבכה"ג
בְּעֵי קיום מה"ת וא"צ לעד השני ואמרינן שפיר מיגו והנה דאפילו אם נימא דלא
פְּהַרְמְב"ם אף זה הוא אמת אם אין זוכר את העדות אזי בְּעֵי קיום דעוד אַחַד יַעֲיֵד על
חתימת פל אַחַד מן העדים דהא אינו מעיד על מנה שבשטר רק על כ"י הן מעידין וא"כ
בְּכַאן היאך שייך מיגו דהא לחד דעה בתוס' בב"ב דף ל"ד דמש"ה לא אמרינן מיגו נגד
פ"א דזה אינו רצונו ליִשְׁבַע נגד ע"א ולפ"ז דילקא יאמר העד השני דזה ח"י וח"י חבירי
אזי הדין דצריף ליִשְׁבַע דהוי פאלו ע"א מעיד דראה שטר בעדים דהוי פמו שראה
שפחקה עידותן בב"ד דצריף ליִשְׁבַע נגד העד דהוא מזונו ומאי דמשמע לקמן מתוס'
דף כ"ו י"ל אף י"ל דהוי אותו העד דהוי מצי לומר לא זה ח"י עד המסייע ופטריו משבועה
ולא שייך כ"מ שהאמינו אַחַד פְּשָׁנִים וכמ"ש הש"ף דגם לעד המסייע האמינו בתורה
פְּשָׁנִים הא ל"ה אפילו בב"א פתב התוס' דהוי פְּשָׁנִים וס"ל דאפילו נגד מחושואיל"מ נמי
עד המסייע פטריו אף י"ל הא הש"ף פתב בסי' פ"ז דאם מעיקרא הוי מחויב שבועה מפח
ע"א והיפך אותו השבועה תו איננו יכול אותו העד לפטר משבועת דכי אמרינן דע"א
פטר משבועה היכא דבלאו אותו העד הוי נשבע אמרינן העד המסייע פטריו ומשא"כ
אם דבלאו זה דמועיל לו שבועה הוי רק ע"י אותו העד דאי לאו העד לא הי' מועיל לו
השבועה פמו בְּכַאן דהיפך השבועה בא ע"י אותו העד שוב אין אותו העד פטר משבועה
וא"כ דמדרבנן בְּעֵי קיום וא"כ בלאו אותו העד דאומר דאין זה ח"י הוי הדין דפטר
משבועה ומ"ה אתי עד המסייע ופטריו משבועה ומשא"כ אם אמרינן מדין התורה וא"כ
הוי הדין דאין פטר משבועה רק דצריף לשלם וע"י מפטר בשבועה תו אין אותו עד
פטר משבועה וא"כ לא הוי מיגו דאין רצונו ליִשְׁבַע נגד העד וע"כ לא הוי מיגו רק
מדרבנן דאזי פטר עד המסייע משבועה בלא עד שאמר לא זה ח"י הוי הדין דפטר א"ע
בשבועה וא"כ הם אמרו והם אמרו דבכה"ג לא מהימן ונתישב קושיות התנאים אף עדיין
קוש' הַנ"ל במקומה עומדת וא"ל דמן התורה צריף ליִשְׁבַע י"ל דהא אי' לקמן דף כ"ז
ע"א אמר רב שנים החתומים על השטר ומת א' מהן צריכים שנים מן השוק להעיד עליו.

דאל"כ נפיק כולא ממונא נכי ריבועא אפומא דחד סהדי ומאי תקנת' יכתוב אחספא וכו'
והוי הטעם ממ"נ מה"ת א"צ קיום ומדרבנן הוא צריף גם על עד השני להעיד והוא לא
העיד רק אחספא וכתב הש"ף בשם הריטב"א ואם הוא פְּכָר העיד על חתימתו תו לא
מהני מה דיעיד אח"כ על חתימתו דכמאן דנטיל דמי והנה אע"ג דהא העיד על חתימתו
עכָּר זמן רב מ"מ אינו יכול תו להצריף על חתימת השני וא"כ פיון דמה"ת א"צ קיום
רק על חתימת עד השני דאמר דאין זה חתימת ידו צריף קיום מה"ת והנה הרמב"ם פתב
פלל כ"מ דשנים מחייבים ממון ע"א מחייב שבועה וכאן אם יצטרף עוד ע"א על חתימת
העד השני אינו מוציא ממון דהא על חתימתו א"צ קיום מה"ת והוי מיד שהב"ד רואים
שחתימת העד פמו שמעיד על חתימתו ועל מנה שבשטר דכיון דא"צ קיום מה"ת והוי
פאלו העיד על מנה שבשטר ועל חתימתו ולענין ממון צריף עוד שני עדים להעיד על
חתימת השני וא"כ אין ע"א מחייב שבועה וא"כ אם יטעון לא צויתי לכתבו פלל ופרעתי
א"צ שבועה נגד הע"א שמעיד על קיום השני ולע"א נאמן לומר פרעתי וכפסק הרשב"א
והובא בש"ע חו"מ סי' נ"א יעשה אף י"ל הא הדין דע"א בכתב לא מהני וכתב

הירושלמי והובא בתוס' דף כ' דאם איכא שני עדים ומצאו קיום לע"א זוקק לשבועה והנה באמת זה רק אם קיום הוי רק מדרבנן והי' כמו העד השני ג"כ מה"ת אף בכאן דהא העד השני מה"ת צריך קיום וא"כ א"י לא מפיק פולא נכי ריבעי דבאמת אותו העד דאומר דהוי חתימתו בעי ג"כ מה"ת שיעיד עוד עד א' מן השוק דממ"נ אם לא יעיד עוד ע"א מן השוק א"י הוא לח מהימן על העד השני משום דנפיק פולא נכי ריבעי וכיון דהוא לא מהימן על השני הוי הוא רק ע"א ובעי עוד אחד מן השוק להעיד דהא הוי מפייהם ולא מפי כתבם וא"כ לא שייך אמנה שבשטר וצריך דוקא שני עדים וא"כ פיון דבעי עור ע"א על חתימתו ולא נפיק פולא נכי כו' אם אמרינן דע"א בכתיב נמי מהני דלא ס"ל מפייהם ולא מפי כתבם וכפי הך דעה א"י שפיר ל"צ לישבע וא"כ שפיר תקשה קושני' הג"ל דהוי מיגו והנה לקמן דף כ' איתא כותב אדם עדותו על השטר וכו' ופי' בספר אס"ז דה"פ דבאמת הוא אינו זוכר רק זוכרין שהוא ח"י ומסתמא לא העידו שקר וא"כ לרבנן דס"ל דל"צ שני עדים להעיד דאמנה שבשטר הן מעידין אלמא אע"ג דאמרו על כ"י חשוב דהוי כמו שמעידין על מנה שבשטר אלמא דעל כ"י ומנה שבשטר הוי עגון אחד דכיון דאמרו דכתבו הוי כאלו העידו על מנה שבשטר ומ"מ א"צ לזכרו ומשא"כ לר"מ דס"ל על כ"י הן מעידין אלמא דאמנה שבשטר וכ"י לא הוי עגון אחד רק הא דמהני משום פיון דכותב על פנקסו לא מהני בלתי שיזכור וא"כ יהי' בזה פליגי רבנן ור"מ דרבנן ס"ל דאמנה שבשטר הן מעידין אלמא דהוי עגון אחד ח"י ומנה שבשטר וא"כ אפילו דלא הו"ל דין שטר וגם שיאמר דאינו זוכר מ"מ הוי כמו שמעיד על מנה שבשטר דכיון דניכר דהוא ח"י וממילא מה"ח א"צ קיום אפילו לא הו"ל דין שטר דלא חציף לזיפו וכמו דעת הסמ"ע דאפילו בנ"י א"כ קיום מה"ת אע"ג דלא שייך כמי שזחקרה עידותו וא"כ אין מגיע שום דבר להכחיש אותן פיון דאין שנים מחייבים ממון וא"כ מש"ה גופא ס"ל לרבנן דאלומי עדים לאוריעו שטרא משום קושני' הג"ל דה' לע"א מיגו דהוי אמר אין זה ח"י דא"י הוי בעי קיום מה"ת ולא שייך טעם רש"י ז"ל הג"ל ור"מ ס"ל פרבי דעל כ"י הן מעידין וא"כ אם אינו זוכר ולא הו"ל דין שטר ג"כ דהוי רק בע"א וא"י גם על חתימתו אינו נאמן וצריך דוקא עוד אחד להעיד על חתימתו וא"כ בעי שבועה נגד ע"א מן התורה ולא הוי מן התורה מיגו פן בזה פליגי רבנן ור"מ וא"כ מקשה ר"נ לר"ה גנובי גניבא ל"ל אימא הלכה כר"מ דלדידה ר"ה דפסק פרבי וא"כ אם הוי אמר אינו זוכר אז צריך עוד ע"א להצריף וא"כ פיון דצריף עוד ע"א וא"י שפיר יהא צריף שבועה נגד ע"א מה"ת ולא חשוב מיגו ולא אלימו עדים וא"כ אימא הלכה כר"מ ומתורץ שפיר קושיות התוס' הג"ל: ועוד י"ל קושיות התוס' הג"ל משום דהנה איתא ביבמות דף מ"ג ע"א ר"נ בר"י אמר לדבריה נכרי אתה ואין עדות לעכו"ם וא"כ לפ"ז אי אמרינן חלומי עדים לאוריעו שטרא וא"כ לפ"ז לדבריה הוי בעת ראי' או קרובים וא"כ לדבריה לא הוי עדות ע"ז גופא דהוי תחילתם בפסול.

והנה התוס' הקשו סף לעיל דאמאי נאמן' הא הוי מיגו במקום עדים דאנו סהדי כו' ותירצו דלא מקרי קיום דכיון דאמר תוכ"ד ובאמ' ע"ז הוי תי' של התוס' עכ"פ מזה לא חזרו דהוי ח"י והנה לכאורה על קושיות התוס' דלפי דכתבו המהרש"א ומהר"ם שיהי' הוי ג"כ עדים דכיון דהוי ח"י דל"ש דאין חוזר ומגיד והוי הם עדים ולחד תירוץ אמרינן בעדים מיגו ועדיף מתרי שהם פנגדם בלא מיגו ואף עדיין קשה הא תינח באונסין בקרובים או

קטנים לא שייך זאת דהוי הם עדים ג"כ דהא לדבריהם הוי הם תחילתם בפסול ולא מקרי עדים אף י"ל דהנה הדין בחו"מ סי' ל"ג סעיף ט"ו דפסול ממון לא בעיון תחילתם בפסול ופירוש הסמ"ע הטעם משום דבשלמא בפסול קורבא שייך שפיר דהוי תחילתם בפסול פיון דהוי שם עדים פסולים משא"כ לענין פסול ממון לא מקרי שם פסול עליו דהא יכול לסלק עוד יעש"ה וא"כ בכאן הא דבאמת אין נאמנים אפילו בלא פסול קורבא רק מטעם מיגו וא"כ אם באמת אומרים עדיין קרובים וקטנים בודאי בזה שפיר שייך תירוץ התוס' דלא הוי קיום דהא אומרים דעדיין הם קרובים ולא מקרי קיום ומש"ה נקט פסולי עדות היינו וכתב הב"מ הטעם דאמרו ונתרחקנו משום דלשון היינו וא"ל משום דבכה"ג גם ר"מ מודה דעדי' ממ"נ בעת קרבתנו בלא"ה מועיל עדותן משום דנתבטל הקיום וא"כ לא שייך דהוי שם פסול עלי ואף אם אמרינו בקיום פשר בקרוב וא"כ שפיר נ"מ דלא הוי עדותן בעת קטנות וא"ל לפי דבריהם פסול דהא קיום פשר בקרובים וא"כ אי הוי קרובים הוי פשר בהצטרפות עוד ע"א כמו גבי קטן וא"כ בזה מיושב מאי דאמרינו מ"ט דר"מ בשלמא קרובים או קטנים חזקה כו' אלא פסולי עדות מ"ט ולכאורה קשה ממ"נ דהא הוי סהדי ומיגו במקום עדים וצ"ל פתרוץ התוס' דהוי קיום קיום וא"כ ל"ש חזקה דהא הוי קיום בטל ולפי ה"ל הוי הפי' דבשלמא בקרובים וקטנים הוי שפיר במקום עדים דחזקה כו' ומש"ה הוי כמו עדים וא"ל דהוי עדים ג"כ ומ"ש מהרש"א ומהר"ם שיר דהוי לדבריהם הם פסולי עדות ולא הוי עדים ומשא"כ באנוסין מ"ט דהא הוי הם עדים אף אם מא דבאמת לא מהני קטן בצירוף עוד ע"א אם טען הלנה מזונף רק אם טוען טענה אחרת במיגו דמזונף אזי הוי מדרבנן לא הוי קשה דממ"נ אם יטעון מזונף לא מהימן קרובים אלא דיטעון טענה אחרת וא"כ פיון דאיפא גדול עמו והוי מחושויל"מ ובלא"ה לא נוכל לומר מיגו וא"כ לא משפחת יהי' מהני עדותן פשה קרובים והשתא הא מועיל וא"כ לא הוי תחילתו וא"כ במחשויל"מ פתבו התוס' בב"מ דהוי פלוגתא דתנאי ובזה פליגי רבפי ומה ס"ד דמקשה אלא בפסול עדות ובזה מיושב קושיות התוס' ה"ל משום דבאמת אם אמרינו דאלומי עדים וקשה בקטנים וקרובים דלא וי עדים דלדבריהם הנה תחילתם בפסול וע"כ צ"ל דבאמת אם טען מזונף בפרעון הוי משויל"מ וא"כ קשה הא ר"ה אמר מודה בשטר שכתבו א"צ לקיימו ומשמע בכל הטענות וכמ"ש התוס' דנקט פתב מודה בשטר שכתבו שלמא לר"י א"ל דרק על שטר אמנה א"ל פן יע"ש וא"כ היאך משפחת קיום דרבנן דממ"נ אם טען מזונף הוי מן התורה ופרעון בלא"ה אינו דר"ה אמר רב אמר לקמן דעד נעשה דיין ואמרינו דש"ג דס"ל דקיום דרבנן בשלמא במתניתין דלקמן בלא ר"ה אמר רב א"ל דס"ל דהוי מחשויל"מ לא אמרינו או בקרקע ומשא"כ כשהוא קרוב וא"כ ל"ש דאלומי עדים לדברי ר"ה ומקשה ר"נ שפיר אימא הלכה כר"מ: ובזה מיושב הא דאמרינו לקמן אר"י א"ר האומר שטר אמנה כו' ומקשה דאמר מאן אימא דאמר לנה כו' והקשה הר"ן אמאי לא אמר ג"כ כמו בעדים אי כת"י יוצא ממקום אחר פשיטא ואי אין כ"י יוצא ממ"א אמאי לא מהמן והנה עוד בתוס' דמשני לעולם דקאמר לנה כו' סתם עי"ש בספר אסיפת זקנים אף י"ל דבאמת סברת המקשה אע"ג דאין כ"י יוצא ממ"א אינו נאמן משום קו' התוס' דהוי מיגו במקום עדים והוי התי' דהוי הם ג"כ עדים משא"כ בלנה לא שייך זאת ומש"ה פשיטא דאינו נאמן וע"ז תי' לעולם דקאמר לנה וא"ל פשיטא דהוי מפת מיגו במקום

עדים ע"ז תי וכדבר"ה א"ר מודה בשטר שכתבו וקשה לפי"ז אמאי מהימן העדים ת"ל דהוי מיגו במקום עדים וא"ל דהוי הם ג"כ עדי ק' הא לדבריהם הם פסולין וא"ל דכשרין קרובין קשה אר"ה א"ר מודה בשטר שכתבו סתמא אין הלנה מהימן וא"כ קשה לדבריו מתקנים קיום דרבנן דהא ממ"נ אם טוען מזניף מן התורם בעי קיום ואי טענה אחרת בלא"ה לר"ה א"ר אינו נאמן והוא גופי' אמר עד נעשה דינו קיום שטרות דרבנן אלא מזניף נמי הוי מדרבנן וא"כ שפיר הוי פסול בעת קורבתו וא"כ לא הוי עדית דלדבריו הוי עדות אלא פ"כ צ"ל על קו' התוס' הנ"ל או כתי' התוס' דאם אמרינן מיגו בכה"ג מיגו אנו סהדי וא"כ שפיר יש להאמין רק דאינו נאמן מפח סברת ר"ה הואיל דקיום שטרות מדרבנן והם אמרו והם אמרו או משום דירא ומתורץ קו' הנ"ל של הר"ן והנה י"ל דהא דפליגי על הטור דכ"כ א"א הרא"ש דתנאי הי' דברינו נאמנים אף אי פני יוצא ממ"א ומנלן בדעת הרא"ש פן ונ"ל ישוב דהנה לכאורה ק' לפי מאי דאמרינן בב"ק דף ע"ג ע"א דאם הונומו על הטביחה הוי בשעת גניבה פסולין יע"ש בספר פ"י וא"כ לכאורה ק' אמאי הוי לר"ג אם אמרו כ"י הוא זה ותוכ"ד אמרו אנוסין היינו האי הוי פסלינן לעדות כמו שם דאם אמרו בטביחה שקר הוי תוכ"ד פסולין.

אף י"ל דבאמת אם קרובים או שאינם ראויים לעדות אמרו שקר לא עבר על לא תענה דכינן דאינו ראוי לעדות מעולם ומשא"כ בטביחה הוי מעיקרא ראוי לעדות וא"כ בכאן דכינן דהוי הדין דאינו חוזר ומגיד וא"כ מעולם לא הוי כמו שאינו ראוי לעדות ולא עשה עבירה אף לפ"ז ק' אמאי הוי בעי ר"פ לומר אם ע"א אמר תנאי הי' דברינו באין כ"י יוממ"א אין נאמנים ק' ממ"נ דכינן דתוכ"ד העיד בשקר עדות וא"כ מעיקרא מה שאמר תוכ"ד נמי פסול וא"כ לא מקרי קיום וא"ל דלא מועיל בעדותן לא עבר על לא תענה דהא בכאן דתנאי הי' דברינו הוי נאמנים אם הי' שנים רק דאין ע"א מועיל במקום שנים וא"כ אם יבא עוד ע"א ויצרף יהי' מועיל עדותן וא"כ שפיר נ"מ בעדותן אם יבא עוד ע"א דאיני מועיל שיצרף דכינן שהגיד אינו חוזר ומגיד וא"ל דהו"ל מיגו דלא אמר פי הוא זה ז"א דהא כ' הרא"ש ומביאו בש"ע ח"מ סי' ל"ג סעיף י"ח דאם אמר לפני עדים וראוי דמגיע לו ממון דאינו נאמן במיגו דהפל תלוי בשערה שיפסק לו הב"ד ועדים דלא מצי למיפסק דלא מהני וא"כ בכאן הא הב"ד פוסקין לאיפוך דהוי השתא רק ע"א דאינו מועיל דגרע מלפני עדים דהא בכאן הב"ד יותר גרע מעדים דפוסקין לאיפוך ולא מהני מיגו וא"כ פיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד: והנה הרא"ש ס"ל בכתובות דלא טענינן מזניף בעד יתמי ולקוחות ועוד ס"ל בתשובה דבתרי ל"א מיגו אפילו יש להם דררא דממונא והנה ק' התוס' בקדושין ל"ק לפ"ז דהוי מש"ה בשנים ל"א מיגו רק גבי קיום דמועיל ע"א דר"ה א"ר אמנה אינם נאמנים לנה הא אמר עדים נאמנים וכמ"ש התוס' וק' ממ"נ היאך איירי שלא בפניו אי מן הלקוחות בלא"ה לא טענינן מזניף ואלא דרוצה לגבות מן הלנה ק' ממ"נ אי איירי קודם שטען הלנה הוי דאין אחד יודע מה בלב חבירו דלא ידע מה דיטעון הלנה דכינן דס"ל להרא"ש דאפילו היכא דאיכא דררא דממונא אמרינן אין אדם יודע מה בלב חבירו אלא ע"כ דכבר טען הלנה ומאי טען אם טען אין זה כ"י ולא צנה להם לכתוב ולחתום וא"כ הוי הדין פל האומר לא לויית פאלו אומר לא פרעתי נאפילו אם ע"א מעידין על פרעון אינו נאמן וא"כ הוי בכאן נמי אין נאמנין אלא ע"כ צ"ל דטען הלנה מקודם אמנה וא"כ הוי כס' רש"י והנה התוס' הק' על רש"י ו"ל

וא"כ האיה שייך אלומי עדים וצ"ל כס' המגיני שלמה ומקרה"ם שי"ף דאע"ג דבעלמא
ל"א מיגו מ"מ בכאן פיון דעדים מסייען אמרינו וא"כ ק' האיה הוי פלל מיגו דהא מקונדם
לא אמר הלנה ולא פסק הב"ד דנאמן דלא אמרו העדים ואי הוי הדין דמהני מיגו מהוי
כמו עדים ע"כ צ"ל פיון דאלומי עדים אע"ג דהוי פמו עדים לפני עדים מהני מיגו וא"כ
הדרא ק' לדנקתא אמר ר"פ בע"א דלא מהני ממ"נ הוי קיום פסול דהא וקא מועיל עדותו
של עד אחד אם יבא עוד ע"א וקדלעיל אלא ע"כ דאירי בכ"י יוממ"א וא"כ ל"ק דהקיו'
פסול ושפיר מוכיח הרא"ש דתנאי הוי דברינו הוי אפילו בכ"י יוממ"א ומתירוץ: ועוד
י"ל קו' הר"ן הג"ל.

דהנה י"ל מה דהקשו התוס' על פירש"י ז"ל דאירי בלנה מודה וא"כ האיה שייך דאלומי
עדים ונ"ל דהנה התומים הקשה דיהא נאמן במיגו דהוי אמר ע"א ל"ז הוא חתימתו
ולכאורה באמת לפמ"ש התוס' דהוי מיגו במקום עדים ותו' דאין הקיום מועיל וא"כ הוי
רק מדרבנן דהא הוי בלא קיום עכ"פ לא אמרו השתא אין זה ח"י והנה רש"י כ' הטעם
דמה דלא אמרינו מיגו משום דמראורייתא לא בעי קיום רק מדרבנן והם אמרו ולכאורה
ק' מאי הוי הא דעכ"פ אי הוי טען מזונף הוי עכ"פ פטור מלשלם דהא אמרינו מיגו דהוא
רוצה והוי פטור בטענת שקר א"כ פיון דמצי לזכות והא מה ממ"נ הוי ביזו מיגו שלא
לשלם.

אף באמת פנונת רש"י דעכ"פ בכאן לא מועיל מיגו דהא הוי מיגו במקום עדים דאין
סהדי וע"כ צ"ל דלא מקרי קיום וא"כ הוי רק מדרבנן מה דאינו מועיל השתא דלא מקרי
קיום וא"כ הם אמרו והם אמרו וא"כ שפיר מ"ה הי עדים עדופי שפיר אע"ג דכבר טען
הלנה דאם ירצה הוי טען דא"ז ח"י וא"כ הוי שפיר הלנה מהימן מפח מיגו וא"ל דהוי
מיגו במקום וא"כ תו' התוס' דלא מקרי קיום והשתא טען העד דאין זה חתימתו וזה לא
מקרי קיום והוי מה"ת לא מהני נרש"י לא ס"ל לדין דהרא"ש דבפני עדים לא מועיל
מיגו וא"כ שפיר לא שייך הם אמרו והם אמרו ושפיר מהימני העדים ור"מ ס"ל דלא
מקרי מיגו דירא שפיר יקיש ים וכו' י ובזה מתורץ קו' הר"ן הג"ל דלעיל דבאמת ה"פ
דמקשה פל כמיני' אם הוי אשמענין בפרעון כ"כ באמנה ומ"ה מקרי בעדים ובפרעון
לא מצי לאוקמי בעדים דנאמנים העדים בפרעון וע"ז מתרץ כדר"ה א"ר דהוי הפי' דוקא
הלנה אינו נאמן הא עדים נאמנים וק' אמאי וקנאשיות הגמרא הוי הפי' כמש"ל דאין
לומר לע"א מיגו דהוי אמר א"ז חתימתו דהוי הלנה נאמן במיגו וא"כ תקשי אם עיקר
הטעם דאין נאמן הלנה משום דהוי מיגו במקום עדים ואמאי בפרעון אינו נאמן וע"כ
צ"ל משום דשטרך ביזו מאי בעי וא"כ הא דרק בפרעון אינו נאמן ומי נקט אמנה אף
ע"ג דלא שייך שטבימ"ב א"נ מטעם דר"נ לקמן דאמר לגבי עדים ס"ל לגבי לנה
ועדנ"א"נ ומועיל מגו בעדי' או כמ"ש המג"ש ומהרמ"ש דבאמנה הוי ג"כ סברא דאין
המלנה עושה זאת וזה אתי לאשמענין והנה לפ"ז מתורץ קו' התו' דהוי מיגו במקום
סהדי א"כ אי הא פמו תרי וא"כ נ"מ דכל פמה רלא תפס נאמנים העדים עכ"פ וא"כ
שפיר מועיל עדותו וא"כ הוי העדים פסולין ואמרו תוכ"ד שקר וממילא פסול הקיום
כמו דאיתא בב"ק גבי גניבה וטביחה ואפשר לכונן זה בתירוץ התוס' והנה לפמ"ש קשה
למה אמר רמב"ח הטעם דאין אמצע"ר ולא אמר ג"כ לדבריה הוי רשע ואין רשע פסול
לעדו ונ"ל משום דתוס' תו' דכיון דקיום שטרות דרבנן ל"א פלגינן דיבורי' וא"כ באמת

ק' בְּכֹאן קו' הַתּוֹס' יֵהָא נְאָמֵן בְּמִיגוּ דְהוּי אָמַר ע"א א"ז ח"י וְהוּי בְּעֵי קִיּוּם מַה"ת אַף י"ל
א"כ הוּי מִיגוּ בְּמִקּוּם עֵדִים וּא"ל בְּתִי הַתּוֹס' דְּלָא מְקַרֵי קִיּוּם וּא"כ הוּי רַק מְדַרְבְּנֵן דְּהָא
הַשְׁתָּא אֵינּוּ פִּן אֵינּוּ מוֹעִיל רַק מְדַרְבְּנֵן וּא"ל א"כ הוּי פְּסוּל הַקִּיּוּם וּאפ"כ הוּי רַק מְדַרְבְּנֵן
וּא"כ א"כ הוּי תְּרִי וְתִרִי וּא"כ לָא הוּי לְגַבּוּת אַף נ"ל אִם יִתְּפִיס הוּי מְהֵנִי תְּפִיסָה שְׁל
הַלְוָה וְאִם הוּי אָמַר אָנוּסִין מְחַמַּת נְפִשׁוֹת וְהֵנָּה לְשִׁיטַת הַרְמַב"ם הוּי סְתָם פִּי דְמְחַמַּת
נְפִשׁוֹת וּא"כ אִם לָא הוּי אָמַר רַק סְתָם אָנוּסִין הוּי הַדִּין דְּאִין מוֹעִיל תְּפִיסָה דַּה"י אֵינּוּ
מוֹעִיל הַקִּיּוּם אַף הַשְׁתָּא מוֹעִיל תְּפִיסָה הֲלָא לְעֵנִין קִיּוּם דְּהוּי מְדַרְבְּנֵן ל"א פּוֹד"ב וּא"כ
עֲדִינֵן מְשִׁים עֲצָמוּ רְשַׁע דְּשִׁקְרָה הוּי אוֹמַר אָנוּסִין מְחַמַּת מְמוֹן אֲפִסְדָּה לְהַלְוָה וּמַש"ה נְקַט
דְּאִין אֲמַע"ר וְלָא אָמַר לְדַבְּרִיהָ פְּסוּלִין דַּא"ל דַּס"ל לְהָא סְבָרָא דְכִינֵן דְּתוּכ"ד הוּי פְּסוּל
אֲפִשְׁר דַּס"ל לְרַחֲב"ת וְכַמוּ שְׁכ' הַמְּהַרְשֵׁ"א דְכִינֵן דִּיכּוּל לְחַזֵּר לָא הוּי פְּסוּל מַשְׁא"כ
לְפִסְק הַלְכָה פְּסִק פְּסוּגִיָּא דַּבב"ק: וּבְזָה מְיֻשָּׁב הַרְמַב"ם דְּכ' ז"ל פ ג ד"ז אָמְרוּ פְּסוּלִי
עֲדוּת הֵינּוּ בַּעֲבוּרָה אוֹ שְׁחָד לְקַחְנוּ עַל עֲדוּת זוּ וְלְכַאוּרָה ק לָמָּה נְקַט שְׁיַחֲד לִישְׁנָא
דְּהַש"ס הֵינּוּ מְחַמַּת מְמִין גַּם לָמָּה נְקַט שְׁיַחֲד לִינְקוּט דְּאָמַר שְׁקַר בְּחֻנָּם וּלְפַמ"ש לְק"מ
דְּבַאֲמַת אַפ"ל כַּמ"ש חַח"מ דְּעֲדוּת שְׁבַשְׁטֵר מוֹעִיל מִן הַתּוּרָה כ"ז דְּחֵיִים וְזוּהֲרִין הַעֲדוּת
עִי"כ הוּי הַת' שְׁל הַתּוֹס' דְּבַדְרַבְּנֵן לָא פּוֹד"ב.

וּא"ל א"כ הוּי תְּרִי וְתִרִי וְעַכ"פ קוֹדֵם הַתְּפִיפָה לָא מְהֵנִי י"ל דַּא"כ עֲדִינֵן פְּסוּל לְעֲדוּת
וּכַמַּש"ל דְּהָא אִם אָמְרוּ מְפַח נְפִשׁוֹת דָּאִם דְּאִין זוֹכְרִין לָא הוּי תְּפִיסָה מְהֵנִי בְּלַחֵי קִיּוּם
נְאָף הַשְׁתָּא מְהֵנִי תְּפִיסָה וּא"כ הוּי וְכָל הַעֲדוּת פְּסוּל מְפַח לְדַבְּרִיהָ וְהַרְמַב"ם הָא פְּסִיק
אַע"ג דִּיכּוּל לְחַזֵּר תוּכ"ד מ"מ מְקַרֵי פְּסוּל וְאִיתָא שְׁם וְהִילְכְתָּא תִּיכ"ד שְׁהַעֲיָדוּ בַּב"א
וּמְשַׁמַּע שְׁם מְקַרֵי פְּסוּל עִי"ש הֵיטֵב בַּס' פ"י וּבַר"ש וּא"כ בַּלֵּא"ה יִפְסוּל מְפַח לְדַבְּרִיהָ
וּאֲצ"ל דְּמַשְׁנֵי נְפִשִׁיהוּ רְשִׁיעוּ וְאִין אֲמַע"ר וּמַש"ה נְקַט דְּלוֹקַח שְׁחָד וְהוּי הַפִּי דְּאִין
שְׁקַר הַעֲדוּת רַק דְּלִקַּח שְׁחָד וְהוּי הַעֲדוּת פְּסוּל מְפַח קִנְס וְהָא דְּפִסְק הַרְמַב"ם דָּאִם אָמַר
אִין זוֹכְרוּ וְלֵא נְתַקִּיִּים הַשְׁטֵר דְּהוּי עֲדוּת לְגַמְרִי בְּטַל י"ל דְּהוּי פְּמוּ תְּרִי וְתִרִי וּאִין פִּינּוּפִין
דְּאִין מוֹעִיל בְּלֵא מִיגוּ הוּי פְּמוּ תְּרִי וְתִרִי וּכַמ"ש וּכַמ"ש הַגִּי"ת הָא פְּלָלָא דְּהִיכָא דְּאִין
מוֹעִיל הַעֲדוּת בְּלֵא מִיגוּ וְהוּי פְּמוּ תְּרִי וְתִרִי דְּאִין סְהַדִּי וּא"כ פֶּל פְּמָה דְּלָא תְּפִיס מִינֵי יְכוּל
לִיטְוֵל וְלֵאחֲרָה הַתְּפִיסָה מְמִילָא לָא מוֹעִיל דְּהָא הוּי שְׁקַר הַעֲרוּת דְּכָל פְּמָה דְּלָא יִתְּפִיס לָא
יִטְוֵל וּא"כ מ"מ"נ הַעֲיָדוּ שְׁקַר תוּכ"ד וְהוּי לְמַפְרַע פְּסוּל וְנִתְּבַטַּל הַקִּיּוּם וְאִין לְעֵנִין פ"ד
ל"ש לוֹמַר פִּן דַּמְמ"נ עַם יִתְּבַטַּל הַקִּיּוּם הוּי רַק מְדַרְבְּנֵן אִין מוֹעִיל הַתְּפִיסָה דְּבְּעֵי קִיּוּם
רַק מְדַרְבְּנֵן וּבַדְרַבְּנֵן לָא אָמְרִינֵן פ"ד וּמְתוּרָץ שְׁפִיר הַרְמַב"ם הַנְּ"ל וְעוֹד י"ל הַרְמַב"ם
הַנְּ"ל דְּהֵנָּה אַע"ג דְּבַאֲמַת לְכַאוּרָה מְשַׁמַּע מְדַבְּרִי הַרְמַב"ם דְּאָמַר תוּכ"ד דְּאִין דְּנִין דִּינִי
קִנְסוֹת רַק מְפִיָּהֶם וְלַח מְפִי כְּתָבֶם דְּמַשְׁמַע דְּאֲפִילוּ קִיּוּם נְמִי הוּי רַק מְדַרְבְּנֵן י"ל מְשׁוּם
דְּהֵנָּה עַל הָא קו' הַנְּזַכֵּר לְעִיל הֵיאָף שְׁיִיָּה אֱלוּמֵי עֵדִים דְּהָא לְדַבְּרִיהָ הֵם פְּסוּלִין ז הוּי
תְּחִילְתָּם בְּפִס ל וי"ל מְשׁוּם דְּהֵנָּה בְּאֲמַת בְּתִרִי גּוֹפִין הָא פ"ד וְהֵנָּה מְצִינּוּ בַּכַּה"ג גְּבִי
עֵדִים שְׁחַתְּמוּ בְּשִׁטְר אֲחָד וּפְסוּלִין לְאֲחָד וּכְשֵׁרִין נְאָחַד דְּאָמְרִינֵן פ"ד וְכֵן בְּקִיּוּם אַע"ג
דְּלָא הוּי דוֹקָא עַל עֲצָמוּ וְלֵא נִתְּבַטַּל הַשְׁאָר וּכַמ"ש הַתּוֹמִים דְּכִינֵן דַּעַכ"פ בְּהָא עֲדוּת לָא
מְשַׁפַּחַת בְּשׁוּם אֲנֹפֵן דְּכְשֵׁר לְהַעֲיָד דְּלְדַבְּרִי פְּסוּלִין וְהוּי פְּמוּ אֲשֶׁה דְּלֵא נִתְּבַטַּל הַעֲדוּת.

רַק בַּכ"מ אָמְרִינֵן פ"ד וּא"כ דִּילְמָא אֲחָד דְּמַעֲיָד עַל עֲצָמוּ הוּי שְׁקַר וּמַה דְּמַעֲיָד עַל חֲבִירוּ
הוּי אָמַת וּא"כ לָא הוּא קְרוּב רַק חֲבִירוּ וּא"כ בְּדַרְבְּנֵן אָמְרִינֵן בְּכְשֵׁרִין וּא"כ בְּכֹאן מְהֵנִי

קרוב אחד מהם דכיון דהוי השטר רק מדרבנן ומה"ת בלא"ה יכול לחזור לשיטת הרמב"ם הג"ל וא"כ מועיל קיום שטרות בכ"מ דכיון דהוי מדרבנן מועיל קטן או קרוב אחד וכמו דאיתא בהג"א ופרדכי סוף פ"ב ואם פ"ל ל"ש לדבריה ונהוי בכ"מ דמועיל קטן לענן קיום דעכ"פ לענן מזורף אם הוא אינו הוי לא חשודי לזייפו זה הוי מה"ת ומ"ה סגי ומשא"כ בכתן ז"ה מ'גו דאמר א"ז ח"י דהוי פ'עי קיום מה"ת ומש"ה שפיר לא הוי ק' לדבריה אף דלפ"ז ק' דצ"ל דא'מעיד ע"ח וא"כ אמאי פליג ר"מ ואמר דל"א מ'גו עכ"פ י"הא כ"א מהימן על חבירו לא הוי חוזר ומגיד ונהוי כמו אחד דמעיד אף דבאמת י"ל דהוי על כ"א רק אחד אף באמת ע"א עכ"פ ממ"נ הוי פסול לעדות דהעיד שקר על חבירו דהא יהי ראוי לצרוף אם יבא עוד אחר אף י"ל דס"ל לר"מ כת"ק דר"ש בן קרחה דאין מועיל צרוף רק אם ראוי ב' עדים המעשה פאחד דראוי בב"א הא לא"ה לא מהני וא"כ ע"כ חתמו ביחד וא"כ פ"כ בשטר אמרינן בסתמא וא"כ אין חוזר ומגיד וא"כ לא מצטרף זה אף הא איתא בסנהדרין בדרף ל' ע"ב אמר ר"ה א"ר מודה ת"ק בפ'עדות קרקע דכיון דא' מנה מסהדי ומשא"כ בקרוב מודה דמצטרף וא"כ מ"ט דת"ק פ"כ צ"ל דאיירי דאין כ"א מעיד על חבירו ומש"ה פליג ר"מ וא"כ ל"ש אלומי עדים דהא לדבריה הוי פסולין דהא ג"כ איירי דאין מעיד על חבירו דאל"כ מ"ט דר"מ דהא הוא מהימן עכ"פ על חבירו דהוי תחילתו קרוב לחבירו וא"כ עיקר הקו' עכ"פ אמאי פליג ר"מ באנוסין היינו מ"נ עכ"פ י"הא נאמן אחד על חבירו דהא אנוס מ"נ ועכ"פ לכ"א נאחד השטר בטל אלא דאין מעיד אחד על חבירו וא"כ לא הוי אלומי עדים יפריף שפיר לר"ה או חולק בין עדים ללנה ומתריץ שפיר קו' הג"ל של התוס' ולפ"ז מתורץ הרמב"ם הג"ל ולק"מ דהנה בדקדקו דק' דארבמב"ח שני דינין חדא דנאמנין העדים נאנוסין מ"נ אפילו כ"י יוצא ממ"א ועוד באכיוממ"א נאמן לומר אנוסין מ"מ והק' ע"ז דבאמת פיון שיהגיד שוב אינו חוזר ומגיד וחוזר בזה ג"כ דאנוסין מ"מ א"נ אפילו אכיוממ"א וע"ז לא הקשה פלוגם וי"ל משום דהנה באמת פיון דאיירי דכל א' מעיד על חבירו דאם לא פ"הא לא מהני פלוגם דנגד ע"א לא מצי למיטען פרעתי לשיטת הרמב"ם וא"כ ל"ש חרי ותרי דלא הוי רק כמו ע"א למ"ד אלומי וא"כ עכ"פ נהי דעל עצמו א"נ עכ"פ על חבירו י"הא נאמן ומאי דחתם עצמו עם רשע בשביל זה לא עבד הוא אסור כמ"ש הסמ"ע בקרוב דכיון דענן אמת עיש"ה.

אף ז"א דא"כ י"הא נאמן דכ"א פשר על חבירו וא"כ הוי פסולין ויהא אף מעיד על חבירו ונהוי שניהם פסולין וא"כ ליכא עדים ואלא דס"א י"הא מהימן על חבירו ולא על עצמו וא"כ הוי רק ע"א וק' דהוי מ'גו במקום עדים ול"ש תרי ותרי אף דמקשה לפ"ז דא"כ אם יבא עוד ע"א ויצרף יהי תרי ותרי ונהוי הקיום פסול אף באמת ל"ש דנצטרף דאם יצרף לא י"הא מסימן דאין חוזר ומגיד וא"ל דהו"ל מ'גו דהא הוי כמו מ'גו לפני עדים דכיון דאין הב"ד פוסקין פ"הא פוסקין לאיפוף דלא מהני וכמש"ל ומ"ה אינו נאמן אף לפי ס"ד דרמב"ח דא"צ למ'גו דנאמן בלא מ'גו וא"כ שפיר אמרינן דהוי עד פסול דהא אם יבא עוד אחר יהי נאמן בלא מ'גו רק דהוי כמו תרי דהא ל"ש אינו חוזר ומגיד דהא כמו לר"נ באמנה אע"ג דלא שוי נפשיהו רשעי' לא מהימן פיון דהוי עקורה ה"נ הוי שטר בע"א דהוי פסול מפח נמצא א' מהם קרוב או פסול או מפח מזורף מתוכו וא"כ הוי עקורה לגמרי אח העדות ובנדאי לא מהימן לפי המסקנא בלא מ'גו ולא חשוב בלא

צָרוּפוּ דָּלָא חֲשִׁיב מִיגוּ וּמִשָּׂא"כ לְפִי הָא דא"צ מִיגוּ וְחֹזֵר וּמִגִּיד וּא"כ שְׁפִיר מְהִי עַכ"פ
לְעֵנָן לְאַצְרוּפִי לְחֲבִירוֹ אִם יָבֵא עוֹד א' דְּמִיגוּ א"צ וּא"כ הָיִי פְּסוּל דְּמַעֲיֵד וְשָׁקֵר אִם אֵין
אַמֶּת פְּדֻבְרִיו מַעֲיֵד וְשָׁקֵר עַל חֲבִירוֹ וְהָיִי הַקְּיוּם פְּסוּל וּא"כ לְפִי הָא מְהִימֵן וּפְסוּל הַשְּׁטֵר
מִשָּׂא"כ לְפִי הַמְּסַקְנָא דְּבַעֲיָנָן מִיגוּ וּלְעֵנָן דְּהָיִי תְּרִי וְתְּרִי אִם יָבֵא עוֹד ע"א וּא"כ אִם יֵשׁ
לְעַד מִיגוּ שְׁפִיר מְהִימֵן אִף דל"ש מִיגוּ עַפ"י סְבֵרַת הָרָא"ש אַע"ג דְּהָיִי חֲדִי וְתְּרִי וּבְתְּרִי
ל"ש מִיגוּ נְמַצָּא קְרוֹב דְּהָיִי כְּמוֹ כָּל פֶּת בַּפ"ע בְּאֵה וּמַעֲיָדָה דְּלֵא יְדַעוּ אִם הָיִי פְּסוּל כַּמ"ש
הַתּוֹס' לְקַמֵּן וְהַפ"י בַּב"ק דָּף ע"ג וְשְׁפִיר מְתוּרְץ הַדְּקָדוּקִין לַפְמ"ש וּא"כ לְמָה נִקְט
דַּאֲמַע"ר תִּיפ"ל לְדְּבָרֵיהּ נְכָרִי נ"ל לַפְמ"ש הָרָא"ש מִיְיָרִי שְׁאַמֵּר עֲשִׂינוּ תְּשׁוּבָה וּא"כ
אַמְרִינָן דִּיהָא הַסִּיפֵן עַכ"פ א' דַּע"ע אֵינוּ נֶאֱמָר וְכָשֵׁר עַל חֲבִירוֹ נֶאֱמָר דְּהָיִי פְּסוּל וְעֲשֵׂה
תְּשׁוּבָה וְחֲבִירוֹ מַעֲיֵד ע"פ כֵּן דְּהָיִי שְׁקוּל וְעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה וּא"כ הָיִי קְרוֹב וְקִטְוֵן וְנִתְרַחַק
וְנִתְגַּדֵּל כְּשֵׁר לְעֵנָן מַעֲיֵד עַל דְּרַבְּנָן מַה שֶּׁהִי רֹאֵין כְּשֶׁהוּא קִטְוֵן כִּינּוּן דִּישׁ לֹו עוֹד ע"א
כְּשֵׁר עֲמוּ וּמִשָּׂא"כ אַמְרִינָן אֵין אַמְע"ר וּא"כ פְּלָל לַפְּסוּל עֲצָמוּ אַע"ג דְּעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה וּא"כ
לַק"מ עַל הַרְמַב"ם הַנ"ל דְּהָיִי דְּכִינּוּן דַּכ"א מַעֲיֵד ע"ע וְעַל חֲבִירוֹ וּא"כ עַל חֲבִירוֹ שְׁפִיר
ל"א פ"ד וְנֶאֱמָר דְּהָיִי מִפְּחַ מְמוֹן וְחֲבִירוֹ הַעֲיֵד ע"ע דְּהָיִי מ"כ דַּפ"ד וּא"כ מַה שְׁיַעֲיֵד זֶה
לֹא מַעֲיֵד חֲבִירוֹ וְכֵן לְעֵנָן זְכִירַת הַלְוָאָה דְּמִנָּא יְדַעוּ דְּלֵא רְאוּ הַהַלְוָאָה רַק מִפְּחַ אֲנוּסִין
וְהוּא לֹא אִמֵּר כֶּף רַק דָּאֵין זֹכְרִין אוֹ מ"כ וּמִשָּׂא"כ אֵין מְצָרְפִין וּא"כ דַּכ"א מַעֲיֵד רַק ע"ע
י"ל דְּכִינּוּן דַּבְּב"א מַעֲיֵד ע"ע וְעַל חֲבִירוֹ וּבְדִיבּוּר א' וּא"כ כִּינּוּן דַּע"ז אֵין נֶאֱמָר אֵינוּ נֶאֱמָר
לְגַמְרִי דְּנִקָּא הִיכָא דְּשִׁינָּה לְעֲצָמוּ פְּלִגְיָנָן דִּיבּוּרָא כֵּן דַּעַת הַרְמַב"ם וְדָלָא כַּמ"ש לְעִיל
וְכַדַּעַת הַרְאָב"ד הִבִּיאוּ הָרָא"ש בַּמַּס' מַפּוֹת אוֹ י"ל דְּלַדַּעַת הַרְמַב"ם דְּבַעֲיָנָן דְּהָיִי מַעֲיֵד
אַחַד וְגַם הַשְּׁנִי הָא דְּנִקָּא עַל אַחַד וְאִם ל"ה לֹא הָיִי כְּתְּרִי וְתְּרִי וְכַדַּעַת בַּמַּס' ב"ק
דְּמַסְהִידוֹ בִּי תְּרִי בְּחַד וּבִי תְּרִי בְּחַד יַעֲשֵׂה וּמְתוּרְץ הַרְמַב"ם הַנ"ל: וְהִנֵּה י"ל הַרְמַב"ם
הָא דְּהִבִּיאוּ הַלַּח"מ בְּשֵׁם מְהִר"י וּמֵאֵי פְּסַק הַרְמַב"ם בְּמוֹדַעָא דְּנֶאֱמָר בַּכ"י יוֹצֵא מַמ"א
גַּבִּי וּבַתְּנַאי הִי דְּבַרְיָנוּ פְּסַק דְּנִקָּא בְּכִיּוּמַמ"א דְּהָא בְּש"ס מְשַׁמַּע דְּתַנָּאי הִי דְּבַרְיָנוּ מְגַרַע
גְּרַע וְעַדִּיף מְאֻמָּנָה דְּהָיִי רַבָּא מְסוּנָפֵק דַּאֲע"ג דְּבַאֲמָנָה וּמוֹדַעִי לַר"נ א"נ מ"מ בַּתְּנַאי הִי
דְּבַרְיָנוּ אֶפְשָׁר דְּנֶאֱמָר וּא"כ לְפִי הַאֲמַת דְּפְּסַקִּינָן דְּנֶאֱמָנִים בַּכ"י יוֹצֵא מַמ"א ג"כ בְּוֹדַאי
בְּמוֹדַעִי וּכַמ"ש בַּתְּנַאי הִי דְּבַרְיָנוּ דְּנֶאֱמָנִים וְנ"ל מְשׁוּם דְּהִנֵּה בְּאַמֶּת הַפּוֹסְקִי פְּתַבוּ דְּנִיטָן
לְכַתְּוֹב לְעֵנָן מַעוֹת וְלְכַאֲוֶרֶה ק' הָא אֵיתָא בַּמַּס' ב"מ גַּבִּי לֹא נִיטָן לְכַתְּוֹב וְהָיִי מְפִיָּהֵם וְלֹא
מְפִי כְּתָבָם וְיָכוֹל לְהַר"מ אִף ז"א דַּמַּמ"נ אִם לֹא נִיטָן לְכַתְּוֹב וּא"כ אִם יֵהָא יָכוֹל לְטַעוֹן
לְהַד"מ וְלֹא יֵהָא מְהִימֵן הַעֲדִים וּא"כ הַדָּר הָיִי דַּעַתוֹ לְכַתְּוֹב דַּא"כ לֹא יֵהָא נֶאֱמָר וּא"כ
מַמ"נ א"נ לְהַר"מ דַּא"כ אִם יְכַפְּוֹר וּא"כ לֹא יֵהָא נֶאֱמָר לְכַתְּוֹב וְלֹא יֵהָא יָכוֹל הַעֲדִים
לְחַזֵּר אִף הָא אֵיתָא בְּש"ף חו"מ ס' מ"ט דָּאִם פְּתַב בְּכַתְּוֹב דִּיהָא דִּין וְשָׁטֵר עַלִּי אַעפ"כ
מְצִי לְמַטְעוֹן פְּרַעַתִּי דְּהָא בְּאַמֶּת לֹא הָיִי שְׁטֵר וּא"כ מַמ"נ דָּאִם נִימָא דְּהַעֲדִים נֶאֱמָנִים דְּהָיִי
מוֹדַעִי וּא"כ הוּא אוֹמֵר דְּפָרַע וּא"ל א"פ לֹא יֵהָא נֶאֱמָנִים הַעֲדִים וּמֵאֵי הָיִי וּא"כ יֵהָא מַמ"נ
דִּין שְׁטֵר אִף עַכ"פ אִם הַלְוָה הַתְּנָה עָלָיו אֶפְיָלוּ דִּיהָא דִּין שְׁטֵר מ"מ אֵינוּ מוֹעִיל עַכ"פ
שְׁלֵא יֵהָא יָכוֹל לְטַעוֹן פְּרַעַתִּי דַּאֲעַפ"כ כִּינּוּן דָּאֵינוּ זֹכָה מִן הַלְקוּחוֹת עֲבוּד אֵינְשׁ דְּפָרַע
וְיֵהָא הַשְּׁטֵר אֶצֶל הַמְּלָנָה.

וְהִנֵּה בְּאַמֶּת לְהַדָּה דִּיעָה דַּס"ל דָּאִם טַעֵן אֶצֶל הַמְּוֹקְדִים לְהַד"מ לֹא הַחֲזִיק דְּלֵא הו"ל דִּין
שְׁטֵר וּא"כ מֵאֵי דְּפְּסִיק בַּמַּס' ב"מ דָּף פ"ב ע"א לִימָא דְּלֵא נִיטָן לִיְכַתְּוֹב מְשַׁמַּע דְּגַם לְעֵנָן

זה דיכול לטעון להד"ם דאל"כ הא לעגן להד"ם וא"כ לפ"ז מאי מהני הכתיבה של
העדים דהא יכול לטעון אף באמת א"ש דכיון דעדים ידעו דבאמת נתן לו המעות וא"כ
ממ"נ מהני אצל המעות דאם יטעון להד"ם מהני לעגן המעות וא"כ
הו"ל לא ניתן ליכתוב והוי השטר בתקפו דהא אין העדים נאמנים דהא מסר מודעא דהא
הו"ל לא ניתן ליכתוב וא"כ ממ"נ יהא מהני לעגן להד"ם וא"ה לעגן פרעון לא מהני
דהוי ממ"נ דהא מ"מ אינו יכול לגבות מלקוחות משאר לקוחות וא"כ לא יהא דזל נכסים
ושפיר יכול לטעון פרעתי ורק נ"מ לעגן להד"ם וא"כ ממ"נ אם יטעון הלנה באמת
מקנים רק מסירת מודעא לא יהא נאמן כמש"ל דהוי מיגו במקום עדים דכיון דאין העדים
נאמנים בכ"י יוממ"א והוי כמו און סהדי וכמ"ש הרב המובהק הגי"ת רק דעדים נאמנים
דהוי הם ג"כ עדים וכמש"ל ואלא דאכיוממ"א וא"כ ממ"נ הא אם הם עדים על כ"י
נאמנים ואמרינו מסתמא זוכרין והוי כמו שפיעיד על מנה וא"כ מאי מהני שטר דהא
בלא"ה בע"פ יכול להעיד והוי כמו שפיעידין בע"פ ואלא דמלנה יודה וא"כ ל"ש דממ"נ
אי דהוי שטר וא"כ יכול לטעון להד"ם ומיגו להוציא ל"א פן הוא דעת הר"ן ופר בר רב
אשי דאמרו דניתן ליכתוב וק' היא דניתן ליכתוב הא לא משפחת אלא משום דכ"י יוממ"א
נאמנים מפת האי סברא דניתן ליכתוב וא"כ נ"מ אם יודה הלנה או העדים יאמרו בע"פ
רק דמכר ולא יאמרו בע"פ אמנה שבשטר ומש"ה שפיר פ' הרמב"ם פן ועי"ל מוכח
דאין עד נאמן על חבירו מרמב"ם וכמש"ל דדמאי למודעי דא"נ היכא דעיקר רק דניתן
ליכתוב והנה הא הדין דאם פסל עדי מודעי אזי לא מהני מסירת מודעי וא"כ הוי ממ"נ
מהני נגד המעות דלא מצי למטעון דממ"נ דאם נימא דמצי למטעון להד"ם ואם לא מהימן
העדי דהא ל"נ ליכתוב וא"כ ליכא עידי מודעי וממ"נ מהני לעגן להד"ם ומשא"כ אם
הלוקח יודה בודאי לא מהני דהוי מיגו להוציא ועוד דהא הלוקח לא ידע ממסירת מודעי
ולא יודה ולעגן פרעון שפיר דהא מקודם הוי מהני ממסירת מודעי קודם פרעון וא"כ
ממילא פרע אח"כ ול"ש שטרא בימ"ב דהא באמת זאת לא ידעו העדים אם פרע אם לא
וא"כ באמת לא ניתן ליכתוב ומשא"כ לעגן להד"ם וא"כ ממ"נ ניתן ליכתוב דהא העדים
לא ידעו דבאמת נתן לו המעות ומשא"כ לעגן פרעון דכיון דמיד נתבטל המקח קודם
דפרע לו דהא הוי מהני וא"כ ע"ע דכתב לו דין שטר מ"מ פרע לו דהא לא מצי למיטרף
מלקוחות אע"ג דיהא הדין דלא מצי למיטעון פרעתי ונתנישב שפיר הרמב"ם ה"ל: ולפי
הנ"ל מתורץ הדקדוק דארמב"ח אח"כ אבל אנוסין היינו מ"מ אאמע"ר וגם הרמב"ם
מתורץ דה"פ דבאמת בעדים ל"א מיגו רק שתקו אמרינו בעדים וא"כ אם הוי אמר כמו
דבאמת אינו זוכר הוי אמרינו מיגו דאי בעי שתקו ואף השתא לא הוי שתקו רק טענה
אחרת הוי מצי למיטעון וא"כ רמ"א ירצה לקיים בקיום דמהני מדרבנן והוי מיגו לעדים
דהוי טען לא חתמתי דהוי בעי קיום מה"ת וא"כ עדיין מע"ר במאי דאמר שקר ואם
הוי הוי אמר האמת ל"ה מהני קיום מה"ת וא"כ רבא דמקש' כ"כ פיון ששאח"ע והאמר
ר"ל וא"כ ל"א מיגו רק דאי בעי שתקו דאל"כ הוי תמיד אפ"ל מיגו אע"כ דל"א מיגו
רק דאיבעי שתקו והנה אפ"ל א"נ דהוי און סהדי מ"מ אם הוי אמרו פי הוא זה ולא זוכר
את העדו' ל"ש תו"ח מחמ' דאון דאון סהדי דהא מאי הוי דהוי עדות דמסתמ' זוכר
ודילמא זאת האמת דאינו זוכר והוי שקר מאי דאמרו כ"י הוא זה ומאי חזית דאמרת
דזאת האמת דכ"י הוא זה ומאי דאמר אין זוכר שקר דילמא אינו זוכר אמת וזה שקר

דְּהוּי כ"י וְהוּי ג"כ מִיגו דְּאֵי שְׁתְּקֵי וּא"כ אֵי הוּי שְׁתְּקֵי וְאִמְרֵי דְּאִינוּ זֹכְר וּל"ש דְּאִינוּ סְהַדֵי
דְּמִסְתְּמָא הוּא הָאֲמַת וְזֹכְר דְּאִין חוֹתְמִין אֲדַרְבָּה לְאִיפּוּף פִּינּוּ דְּלֵא אָמַר דְּזֵה הוּא כ"י רַק
דֵּא"ז וְאִמְרִינוּ הוּאִיל דְּאִינוּ סְהַדֵי אֵי הוּי כ"י בְּנוּדֵאֵי זֹכְר וְח"פ פִּינּוּ דְּאִינוּ זֹכְר בְּנוּדֵאֵי
ל"ז כ"י וְלֵא הוּי אֲנִי סְהַדֵי וְהוּי שְׁפִיר שְׁתְּקֵי וּא"כ הָא מְקַשָּׁה רַבָּא לְרַמְב"ח דְּכִינּוּ דְּהֵדִין
פְּמוּ שְׁנַחֲקָרָה עֵדוּתוּ בּב"ד דְּמֵי וּמַה"ת לֵא בְּעֵי קִיּוּם קָשָׁה אֲמַאי לֵא מְצִי לְחֹזֵר וְלִטְעוֹן
מ"נ עכ"פ מַה"ת מְפַח מִיגו דְּאִין זֵה כ"י אַע"כ ל"א בְּעֵדִים מִיגו רַק דְּאֵי בְּעֵי שְׁתְּקֵי פְּלֵלֵא
דְּמִיִּלְתָּא דְּאֵי הוּי אָמְרוּ רַק דְּזֵה הוּא כ"י וְאִין זֹכְר אֵת הָעֵדוּת אִזִּי בְּנוּדֵאֵי נְאֻמִּים הָעֵדִים
וְלֵא מְהֵי קִיּוּם מֵאֵי דְּסָגִי בְּקִיּוּם דְּרַבְּנָן דְּהָא הוּי מִיגו דְּאֵי בְּעֵי אָמַר א"ז כ"י וּא"ל דְּהוּי
מִיגוּ בְּמִקּוּם עֵדִים דְּמַאי חֲזִית דְּזֹאת הִיא שְׁקֵר דְּאָמְרוּ אִין זֹכְר דִּילְמָא זֹאת הוּא שְׁקֵר
דְּהוּי כ"י וְעוּד כּמ"ש מְהֵרָשָׁא וּמְהֵרָ"ם שִׁירָה דְּהוּי חֲרִי וְחֲרִי וּא"ל דְּל"א בְּעֵדִים מִיגו רַק
שְׁתְּקֵי וְאִם הוּי טוֹעֵן אָמַת דְּזֵה כ"י וּא"ז הוּי שְׁפִיר מִיגו דְּשְׁתְּקֵי דְּהוּי אָמַר רַק דֵּא"ז וְלֵא
אָמַר דְּזֵה כ"י דְּאִזִּי בְּנוּדֵאֵי בְּעֵי קִיּוּם מַה"ת דְּהָא מְפַנֵּי מַה א"ל לֹמַר דֵּא"ז אִם כ"י יִמְמ"א
וּע"כ דְּהוּי פְּמוּ אֲנִי סְהַדֵי וּכּמ"ש הַג"ת הַפְּלֵל דְּכִינּוּ דְּהֵם אִינָם נְאֻמִּים בְּכ"י יִמְמ"א הוּי
פְּמוּ אֲנִי סְהַדֵי וּא"כ אִם הֵם טְעֵנוּ א"ז וְלֵא אָמְרוּ זֵה כ"י אִזִּי אָמְרִינוּ אֲנִי סְהַדֵי דְּאִין זֵה
כ"י וּבְעֵי קִיּוּם מַה"ת וּא"כ הוּי רַק מִיגו דְּשְׁתְּקֵי דְּרַק דְּאֹמַר דֵּא"ז וְאִזִּי הוּי אָמְרִינוּ מִיגו
וְלֵא מְהֵי קִיּוּם מְדַרְבְּנָן אִף הַשְׁתָּא דְּאָמְרוּ אָנוּסִין מ"נ הוּא בְּעַת הַחֲתִימָה וּא"כ מְעִידִין
עַל הַחֲתִימָה רַק אָמְרִי מִיגו דְּלֵא הוּי אָמַר כֹּן רַק דְּאָמְרוּ א"ז וּא"כ הוּי טְעֵנָה חֲדָשָׁה וּל"א
בְּעֵדִים דְּהָא ע"ז דְּאָמַר מִחֲמַת אָנוּסִין יִאֲמְרוּ דֵּא"ז מִשָּׂא"כ אִם יִאֲמְרוּ דֵּא"ז וּכ"י הוּא זֵה
הוּי שְׁפִיר שְׁתְּקוּ וְהִנֵּה בְּאָנוּסִין מ"מ לְפִי דְּבָרֵי רַמְב"ח עכ"פ א"ז א"נ גַּם לְרַמְב"ח בְּעֵי
מִיגוּ וּכְמוּ קְרוּבִים אוּ קְטָנִים מְשׁוּם דְּהוּי חֲזָקָה דְּכִינּוּ דְּעֵדוּת אִין שְׁקֵר וְחֲזָקָה עַל הַמְּלָנָה
ה"נ לְעֵנָן זְכִירָה א"נ בְּלֵא מִיגו גַּם לְפִי הָא דְּרַמְב"ח וּמְתַנַּחֲרֵן שְׁפִיר דְּקָדוּק הַלְּשׁוֹן וְגַם
הַרְמַב"ם אוּ י"ל דְּקָדוּק הַלְּשׁוֹן דֵּאֲח"פ אָמַר אָבֵל אָנוּסִין מ"מ א"נ דִּי"ל דְּהִנֵּה לְמֵאָן
דְּמִכְשִׁיר קִטָּן בְּקְרוּבִים וִי"ל דְּהוּי הַטַּעַם מְפַח דְּקִיּוּמִין בַּע"כ דְּלֵאוּ אָמְנָה קְמִיסְהַדֵי רַק
עַל קִיּוּם הַשְּׁטֵר וּא"כ ג"ז גּוּפָא הַטַּעַם דְּכָשֵׁר בְּקְרוּבִים אַע"ג דְּשָׂאָר מִיִּלֵּי דְּרַבְּנָן לֵא כָּשֵׁר
בְּקְרוּבִים וְהוּי הַטַּעַם דְּלֵא מְעִידִין עַל מְנָה שְׁבַשְׁטֵר רַק עַל כ"י וְעוּד שְׁפִיר יֵשׁ רֵאִי אִם
יֵשׁ בְּכָאן שְׁטֵר בְּלֵא קִיּוּם וְעֵדִים קְרוּבִים בַּע"פ מְעִידִין עַל הַהֲלָאָה בְּנוּדֵאֵי אִינוּ מְהִימִן
רַק ע"ז הַשְּׁטֵר רַק לְקִיּוּם וְכֹן שְׁנֵי אַחִים אִינָם מְעִידִין עַל קִיּוּם וְע"כ הַטַּעַם מְשׁוּם דְּאִין
מְעִידִין עַל מְנָה שְׁבַשְׁטֵר וְלֵא הוּי מְעִידִין בְּפִיִּסוּל דְּמְעִידִין עַל קִיּוּם וּכְאִילוּ אִין נוֹגְעִין
פְּלֵל לְמַלְנָה וְלָנָה וּקְרוּבִים לֵא פְּסִלוּ מְפַח שְׁקֵרָן רַק מְפַח גְּזִירַת הַפְּתוּב וּא"כ מִשָּׂא"ה ל"ק
דְּהָא דְּמְעִיד עַד שְׁלֵא נַעֲשָׂה חֲתָנוּ וְאֲח"פ נַעֲשָׂה חֲתָנוּ דְּהָא אִינוּ מְעִיד עַל ח"י רַק אַחֲרִים
צָרִיכִין לְהַעֲיֵד עַל ח"י וְהוּא זֵה הַטַּעַם דַּע"כ פְּלֵל הָעֵד מְעִיד עַל מְנָה שְׁבַשְׁטֵר מִן הַטַּעַם
שְׁפִסְק הַלְּכָה דְּפִסְקִינוּ פְּרַבְּנָן וְהִנֵּה בְּזָה לֵא מְסִימִן מְטַעַם גְּזָה"כ וְהִנֵּה גְּבִי קְרוּבִים דָּאִם
הוּי קְרוּב לְאַחַד וְלֵא הוּי קְרוּב לְשְׁנֵי פְּסוּל מְפַח עֵדוּת שְׁבַטְלָה מְקַצְתָּה בְּטָלָה כְּוָלָה וְהִנֵּה
הַתּוֹס' הַק' בְּכָאן גִּימָא פ"ד וְאָנוּסִין מְפַח נְפִשׁוֹת וְחִי תוֹס' דְּאָנוּסִין מִחֲמַת נְפִשׁוֹת ל"ש
אִף עֲדִינּוּ ק' דְּגִימָא דֵּא"ז הָעֵדוּת דְּלִשְׁיִטַת הַרְמַב"ם לֵא מְהֵי וּכּמ"ש ל' וְנִימָא דְּבִזָּה פ"ד
וְהָאֲמַת דֵּא"ז אִף הַתּוֹס' פְּתָבוּ עוּד תִּי דְּבַחַד דִּיבּוּרָא לֵא פ"ד רַק גְּבִי זִינְתָּה דְּאָמַר אֲשַׁתָּה
זִינְתָּה עֲמִי דְּמְצִי לְאַפְלוּגִי וְלֹמַר דְּאֲשַׁתָּה זִינְתָּה אָבֵל לֵא עֲמִי וְח"כ לֵא קָשָׁה וּא"כ לְפִי
ה"א דְּאָמַר ל"ש אֲלֵא שְׁאָמְרוּ אָנוּסִין מ"מ וְהָא דְּבָאֲמַת מ"ה ל"א לְר"מ מִיגוּ מְשִׁים

דמה"ת א"צ קיום רק מדרבנן וע"ז אוקמי אדין תורה כמ"ש רש"י ז"ל ונהנה יותר א"ש
כמו שפכתתי לעיל הטעם של פרש"י ז"ל משום דהוי מיגו במקום עדים יע"ש לעיל
היטב וא"כ הנה אמרינן דכן ס"ל לר"מ ורבנן ס"ל דבאמת ל"א דמה"ת כמו שזכרנו
עודותן בב"ד ובעי קיום מה"ת ולפיכך אמרינן מיגו ונהוי אמרינן הא דמוכח הנה פוסקים
ר' תיא דדיינים חתמו אע"פ שלא קראו ומשם מוכיח הרשב"א דכשרים עדים הקרובים
לקיום אתיא כר"מ ונהו ברייתא דקתני עד שלא נעשה חתנו אין מעיד אתיא כרבנן דבעי
קיום מה"ת ולא פשרין בקרובים ולעולם אמרינן פ"ד אפי' בחד דיבור וחד גוף וא"כ
מ"ה נאמן באכיוממ"א אם אמרו אנוסין מפח ממון דפ"ד ונאמנים דא"ז ומשא"כ
בכיוממע"א באמת על אנוסין מפח נפשות ל"א פ"ד משום דל"ש וא"ז הוי כמו אנו סהדי
דזוכרין הוי כמו קטנים וקרובים דא"נ ה"נ מסתמא זוכרים אף לבתר דאמר רבא כ"כ
פינן ששאחו"מ לכ"ע לרבנן ג"כ א"כ קיום כלל מה"ת וא"כ אמאי הוי הדין בנעשה חתנו
אין מעיד על כ"י ע"כ הוי הטעם מפח דל"א פ"ד ויחד דבורא ויחד גופא ואזי שפיר אמר
רמב"ח אבל אנוסין היינו מחמת ממון לכ"ע לא מהימן ונהנה מה שהקשה בתנאים סי'
מ"ו לפירוש הירושלמי דמש"ה פסולין קרובין להעיד משום דליכא בהזמה וא"כ לפי
סברת הר"ז ה' דשטר לא בעי דין הזמה והא שני אחים קרובים פשוט ובאמת לפי סברת
הרמב"ם דבעינן דיהא פשוט להעיד בע"פ ומש"ה אפילו למאן דאמר דכשר להעיד בכתב
אבל אלמים דאין ראויים להעיד פסולין וכן כתב הטעם להרמב"ם וא"כ קרובים הא אין
ראויים להעיד בע"פ ומשא"כ בשטר אפילו אין בו דין הזמה מ"מ הוי ראוי להעיד בע"פ
והוי בו דין הזמה באמת ומתנרצת קו' ה"ל ודו"ס היטב: דף כ"ב ע"ב ונהנה מה שהקשה
המהרש"א ביבמות דסדרו דברי התוס' אהדדי שם גבי יבמה משמע דנגד חזקת אשת
איש מהני טענות ברי אע"ג דלא הוי חזקה דדייקא ומגרע לחזקת אשת איש ובכאן כתבו
רק נגד הספק מהני טענות ברי ונא נגד הנדאי וי"ל עפ"י מ"ש הרמב"ם פ"ק ששה עשר
מהל' סנהדרין דין ו' דאין ע"א נאמן לעונשין אף אם מקודם פבר החזק לאיסור עפ"י
עד אחד דאמר דזה הוי חלב וא"כ מכבר החזק באיסור אשת איש אזי נהרג אח"פ וא"כ
ה"פ דבאמת גבי א"א בכאן בכחובות וא"כ אם אחר יבוא עלי' אז תהא נהרג דהא אותו
אחר לא טען ברי וא"כ אוקי אחזקת א"א ונהרג האחר וא"כ לע"ע הוי לקמן החזק
בא"א דהא הב"ד יהא סוקלין על אותו החזקה ושורפין על החזקה וא"כ פינן דהשתא
החזק הוי כמו דהוי לקמן נדאי דכינון דהחזק בא"א לקמן וכמ"ש הרמב"ם ה"ל דהחזק
עפ"י ע"א ומ"ה תצא דהא פינן דהחזק א"א האיה תהא הא ע"א להחזיק לאח"כ דכינון
דכבר החזק בא"א וא"כ אח"פ אחר החזק להשתא לא"א צריף לצאת דהא שורפין
וסוקלין על החזקה ומשא"כ ביבמות דליכא רק יבם חדא איירי שם וע"כ ליכא נ"מ רק
לאותו יבם ואותו יבם טוען ברי וגם האשה טוענת ברי ומעולם לא החזק בא"א שפיר
לא תצא ומתנרץ שפיר קושיות המהרש"א ה"ל: כ"ג ע"ב בתוס' ד"ה אין רישא וסיפא
דאיכא עדים ומציעתא דליכא עדים כו' ומ"מ אצטריף לאשמענין אעפ"י דלא פסלה
נפשה והי' לנו למיחש לגומלין אפ"ה מהימנא עכ"ל הק' מהרש"א א"כ מאי פריף
לאוקימתא דר"פ היינו רישא דרישא ותו למה לי פינן דידע האי תירוץ דקאמר אע"ג
דלא פסלה נפשה עכ"ל ונראה דלעיל כתב דרישא דרישא איכא לאוקמה בדליכא עדים
ואין נראה דאי בליכא עדים היינו מציעתא עכ"ל ומאי קושיא דלמא מציעתא אצטריף

לאשמועינן דלא תימא הנהו תרנוני טהורות והא דקאמרי הכי חמות נפשי עם פלשתים
היא דקאמרה אלא דלא לפרש פן דא"כ הוי קשה מה פריה לאקומתא דרב פפא אמציעתא
הא תו ל"ל פיון דידע האי סברא ולכן פתבו דרישא איירי באיפא עדים ומציעתא איירי
בליפא עדים לפי סברא דהשתא על זה פתבו פיון דלפי סברא דהשתא רישא דרישא
מייירי באיפא עדים מ"מ אצטריה האי סיפא לאשמועינן דנאמנת אחברתה אע"ג דלא
פסלה נפשה והי' לנו למיחש לגומלין כו' אבל פון דמשני אאוקימתא דרב פפא מסו
דתימא הנהו תרנוני טהורות ניהו והא דקאמרה הכי תנפע"פ אמרינן נמי לאבני סבר נמי
רישא דרישא דליפא עדים דלא נימא תרנוני טהורות ניהו והא דקאמר הכי תוע"פ וסיפא
איירי בדאיפא עדים נאמנת לאשמועינן אע"ג דאיפא עדים נאמנת על חברתה ול"צ להאי
סברא דלא נזחוש לגומלין וילהכי פריה לאוקמתא דרב פפא אסיפא הא תו ל"ל ומשני
לרב פפא אצטריה סיפא לאשמועינן אע"ג דלח פסלה נפשה ומתנרץ קושיות המהרש"א
ודו"ק: בסוגיא דלעולם היא ברשות האב דף מ"ח והנה בגיטין דף ע"ג אמר רבה ור"א
ומשנה ראשונה אמרו דבר א' א"ל אבני דילמא לא הוא ע"כ לא אשמועינן משנה ראשונה
אלא למיכל בתרומה דרבנן ופי' הרא"ש ונהר"ן דהוי רק גזירה מדרבנן וכו' וע"כ לא
שמענן לר"א אלא גבי נדרים וכדברי פנחס והנה הרמב"ן מחמיה מאוד על הך סוגיא
האי הוי ר"א ומשנה ראשונה אמרו דבר א' דזהו הוי משום שמא ישקה או סמפון ונ"ל
משום דהנה הפ"י פתב בכתובות בדרף ע"ה דפליגי אי מהני בדיקה בבית המרחץ וא"כ
הוי פלוגתא דר"מ ודרבנן בפלוגתא דמשנה ראשונה ומשנה אחרונה וכתב דבאמת הוי
רוב בודקין ומיעוט אינו בודקין רק דשם הוי חשש בעלמא ומהני רוב יע"ש והנה באמת
בלא"ה ל"ק דאפילו אי נימא דרבנן יהא גזירין משום מיעוט דאינו בודקין דהנה לכאורה
אימא בדרף ע"ב במס' פסח ה' אוכל תרומה ונודע שהוא בן גרושה וכן חלוצה פטור
ומסיק שם משום דרחמנא קרי' עבודה ובעבודה הוי הדין שאפילו חללים שבו מרצין
וא"כ מן התורה ליכא איסורא דלא חייש משום סמפון רק מדרבנן וא"כ מן התורה לא
הוי אכל איסור אפילו אם הוי מצא אח"כ סמפון אף דז"א דהא הוא יודעת ממום וא"כ
שפיר אכלה באיסור אף באמת בכאן דחשש מבדיקה אפילו אם ה' א הוי ממיעוט דלא
בדקה והוא כמ"ש הרא"ש בשם ר' יונה בפרק קמא דכתובות דאם טוענת ברי מהני נגד
רובא דכינון דאיכא חזקה להתיר וברי נשמה יע"ש היטב וא"כ אם הוא טוען דלא בדקה
משום הכי מהימן מה"ת אבל באמת האשה זאת אינה יודעת אם בדקה או לא נאפן' אם
נימא האשה יודעת הא פתב הפנ"י בסוגיא דהי' בה מומין דבאמת אע"ג דלא טוענת דלא
בדקה מ"מ אם לא בדקה פיון דדרף לבדקה מחללה וא"כ פ"ז שפיר לא יודעת אם כל
פמה דלא טעין הבעל ברי וא"כ מה"ת מהני ריב וא"צ לחשש מה"ת וא"כ שפיר בהיתר
אכלה ואע"ג דנתנודע אח"כ דהוי סמפון מ"מ לא עביד האשה איסורא רק מדרבנן
חוששין דילמא הוי ממיעוט וא"כ עבדי איסורא מדרבנן ולא גזרו מפני איסור דרבנן
והנה המגיני שלמה הקשה לשיטת השיל"ג דסמפון הוי הטעם למשנה אחרונה וא"כ בהך
ברייתא דקתני דלתרומה חוששין אמאי לא חששו לסמפון ונדרים במסר האב לשליח
הבעל יע"ש היטב וא"כ ה"פ דאמר רבה ור"א ומשנה הראשונה אמרו דבר א' ר"ל
דלענן זה לא חששו לסמפון.

והנה בירושלם ל"ק דבממון שפיר אזלינן בטר רובא וכמו דאיתא בבי טבח דמפקינן גון
ממונא גבי נמצא גנב וצריף לשלם ומכ"ש בלא נמצא ולענן טומאה פיון דירושלם הוי כמו
מת מצנה דבעל מטמא כדאי' ביבמות דמ"ה מטמא פהו לקטנה יע"ש היטב דר"א ס"ל
דיכול לספר נדרים ולמשנה ולמשנה ראשונה יכול לאכול תרומה ולא חוששין לסמפון
וע"ז אמר אבניי ממאי דילמא לא הוא ע"כ לא אשמועינן משנה ראשונה משום דבאמת
בודקה רק דמיעוט אינם בודקין ע"כ לא אשמועינן משנה ראשונה רק לענן תרומה
מדרבנן דמה"ת ליפא כלל איסור אפילו אם אכלה וימצא אח"כ סמפון דהא רחמנא
אפשרני ופועל ידו תרצה דחללין שבו גמי מכשירין רק מדרבנן דחוששין וא"כ אכלה
באיסור וא"כ הוי רק תרומה מדרבנן ור"ל דאיסור הוי רק מדרבנן אבל י"ל מיכלו
נדרים דאורייתא אם ימצא אח"כ סמפון ואשה תעבוד ואכילה ועבר על נדר ונהוי איסור
מן התורה לא וע"כ לא שמועינן לר"א רק גבי הפרת נדרים וכדר"פ דכיון דר"א ס"ל
דבאמת הוי בעל שילה א"כ אפילו אם ימצא אח"כ סמפון על דעתו היא נודרת וידין קא
עברי על נדרה דייק בלשון אבניי דברוב פעמים אמרינן דאם רוצה למידחו אמרו אבל
הכא פרבנן סבירא לי' הכא לא דהנה באמת טעמא דרבנן הוי בנדאי מן התורה ולא משום
סמפון רק בהא אפשר בלא הכי סבירא לי' למתניתין הראשונה דבלא"ה לא רשאי
לעבור על נדר משום סמפון ואו י"ל אם נימא כמ"ש מהרי"ט בדיני ספיקא להרמב"ם
דהוי מדרבנן דק' הש"ס שם דמקשה ומ"ט אמרו רבנן ספק ממזר אסור דכיון דבאמת
אפילו אם אמת ליפא איסור מן התורה ולמה גזרו בי' רבנן וא"כ ה"נ דכיון באמת מה
שאכלו לא הוי באיסור ולמה גזרו אף י"ל דנ"מ אם מאכילין לבהמתן וא"כ איפא איסורא
דלבהמתו לא הוי כמו עבודה דהא עיקר הטעם דהוי כמו עבודה ולבהמתו או דתרומה
טמאה תהא נהנה בהדליקה זאת לא הוי עבודה וא"כ ע"ז הוי שפיר איסור אבל דהא
המ"ל כתב דהנאה של כליון דאיסורא הוי רק מדרבנן ואכיל דזה הפי' בנדרים דף ע"ב
הנזכר לעיל אבל בתרומה דרבנן ר"ל דהנאה של כליו בתרומה דזה הוי דרבנן והנה י"ל
למה כתב הרמב"ם הטעם שמה ימזגו כוס ולא סמפון ניהו דיש רעה באמת אפילו אם
נימא טעם דשמה ימזגו לא ס"ל להו סברא דמותר לי' מקודם מ"מ למה לא כתב בפרטא
דשמעתא דהוי הטעם מפח סמפון וי"ל משום דהנה הפ"י הקשה לשיטת התוס' משמע
דשייף ג"כ גבי נדרים סמפון וא"כ גם בחופה האיה שייף בדיקה וי"ל משום דהנה שם
בקדושין גבי גילו מילתא שמוכחין משם דלא בעינן תנאי פפול בממון או דלא בעינן
פול ועיין בריטב"א דקדושין דיליף ג"כ ממפות זאת סברא פתוב לחלק כמו שכתב
התוס' דאל"כ מאי מהני הא לא הוי תנאי פפול והנה דבאמת אם אמרינן דבגישין וקידושין
בעינן תנאי פפול וא"כ בסתם לא מהני אף דבאמת ז"א דהא כתב המ"ל דבאמת יכול
לחזור או דהוי טעות אף דכיון דרוצה במעשה רק ע"י תנאי לא מהני וא"כ לפ"ז בכאן
הא אם הוי מומין וא"כ מעולם לא הוי קדושין פול ונהוי קדושין בטעות ומ"ה לא חל
הקדושין אף גבי נדרים הא נ"מ אי יהא אזלה לחכם וחסם הותר הנדר הוי קדושין וא"כ
הוי על תנאי ולא מהני תנאי פול בקדושין לענן נדרים משא"כ במומין לא מהני רפואה
ובזה מיושב הא דאמרינן לקמן בדרף ע"ג ע"א אלא טעמא דרב וצ"ל דאין הטעם מפח
דמחיל וכל קדושין קמאי דאל"כ לא מקשה והא תנינא חדא זימנא והקשו המפורשים
הוא גופא תקשה מאי מקושין דילמא אין זה הטעם רק מטעם מחלה וי"ל משום דבאמת

קָשָׁה קו' הַנ"ל וצ"ל ע"כ מִכַּח דְּלֹא מְהַי תְּנַאי בְּנִדְרִים מְשׁוּם דְּלֹא הוּי כְּפוּל וּמִשָּׂא"כ
בְּמוּמִין וּא"כ נִימָא דְמְהַי מְעִיקְרָא מְשׁוּם דְּמְעִיקְרָא הֵכִי אֲתַנִּי קָשָׁה מֵאֵי שְׁחַשְׁשׁוּ בְּסִמְפוֹן
בְּמוּמִין לְמִשְׁנֵה אַחְרוּנָה הָא הוּי ג"כ עַל תְּנַאי אֵי מִקְפִּיד דְּוִקָא.

וּא"כ הִדְרָא קוּשְׁי' לְדוּכְתָא אֲמַאי הוּי חֲשֵׁשׁ בְּמוּמִין אֲלֵא ע"כ צ"ל דְּבִמְעַכְשָׁיו א"צ לְדִינֵי
תְּנַאי וּא"כ קָשָׁה מֵאֵי מְהַי בְּחֻפָּה בְּסִמְפוֹן נְדָרִים אָף אֵי אֲמָרִינוּ דְּכִינוּ דְּכָנִיס מְחַל וּא"כ
ל"ק פְּלַל מְנִדְרִים דְּהוּי מְחַל וּמ"ה בְּאַמַּת לְמ"ד דְּכֻסָּה לְחוּד בְּלֹא בִיאַה לֹא מְהַי ל"ק אָף
לְמ"ד חֻפָּה לְחוּד לֹא מְחַל וּא"כ תִּקְשִׁי מְסִמְפוֹן דְּנְדָרִים ע"כ צ"ל פְּתִירָן הַנְּזַפֵּר לְעִיל
דְּלֹא מְהַי מְשׁוּם דְּלֹא הוּי כְּפוּל וְעַכְצ"ל דְּלֹא מְהַי מְחַלָּה לְמִפְרַע בְּמוּמִין וּא"כ בְּמוּמִין
לֹא הוּי עַל תְּנַאי וּמְתוּרָן שְׁפִיר קוּשְׁיַת הַמְּפָרְשִׁים: דָּף מ"ט ע"א בְּסוּגְיָא דְּנַעְרָה
שְׁנַתְּפַתְתָּה בְּתוֹס' ד"ה פּוֹטֵר וְכו' וְא"ת וְכִי נִימָא דְסָבֵר ר"ש דְּאָדָם מִקְנָה דְּבָר שְׁלֵא בָּא
לְעוֹלָם כּו' עכ"ל וּנ"ל לִיִּישָׁב קוּשְׁיַת הַתוֹס' בְּטוֹב טַעַם דְּהָא לְכֹאֲרָה קָשָׁה הָא הֵכָא הִי
הַקְנִין בְּמַעוֹת (ג"כ עִם קְנִיַת פְּלִי) דְּלֹר"ש קִנְיָן בְּכֻסָּף כַּמ"ש הַתוֹסְפוֹת בְּב"מ דָּף מ"ח
ע"א ד"ה דְּבָרֵי' נֵאִיפָא מַעוֹת בְּהַדְיָהוּ כּו' וְהֵכָא בְּנֻדָּי מִיִּירֵי בַע"כ דְּהַבַּת עֲדִינָן חִי' דֹּא"כ
הָא אָמַר אַבְי' לְעִיל דָּף ל"ח בָּא עֲלִי' וּמְתָה פְטוֹר דְּלֹאֲבִי הַנְּעָרָה פְּתִיב וְלֹא אָבִי מְתָה
נֵאִיתָא בִירוּשְׁלָמִי דְקִנְס אִין יְכוּלָּה לְמַחֲוֹל וְהַש"ס דִּידוֹן סְבִירָא דְקִנְס מְצִי לְמַחֲוֹל וְכַתְּב
הֵר"ן הַטַּעַם שֶׁל הִירוּשְׁלָמִי מְשׁוּם דְּאִין אָדָם מִקְנָה דְּשִׁלְב"ל וְטַעַם שֶׁל דִּילָן מְשׁוּם דְּהָא
אִיתָא בְּפָרְק הַכּוֹתֵב דְּאָדָם מְסַתְּלַק מִדְּשִׁלְב"ל וְהַפ"י פְּתַב ז"ל אַע"ג דְּבִשְׂאָר קְנִיּוֹת אֵי
אֲמָרִינוּ דְּאִין אָדָם מוֹרִישׁ לְבָנָיו וְהֵיכָא דְמִית פְּקַע הַקְנִי' לְגַמְרֵי וְאַפ"ה אֲמָרִינוּ הֵכָא דְהַקְנִס
לְעַצְמָה מְשׁוּם דְּמְעִיקְרָא בְּשַׁעַת אֲוִנָס כְּשֶׁנִּבְעֵלָה הִיא נִמִּי אִית לָהּ יָד פְּדֻדְרָשִׁינוּ לְקַמֵּן כּו'
אֲלֵא שְׂיָד שֶׁל אַבִּי מְעַכְבַּ עַל יָדָה שְׁהַתוֹרָה זְכָתָה לּוֹ וְאָם מִת הָאָב זְכָתָה הִיא בְּשִׁלְה תִּיכְרָף
א"כ קָשָׁה הַאִיף יְכוּל הָאָב לְמַחֲוֹל הַקְנִס הָא הוּי דְשִׁלְב"ל וּא"ל דְּמְסַתְּלַק עַצְמוֹ כְּסִבְרַת
הֵר"ן א"כ הוּי שֶׁל בְּתָה כְּמוֹ שְׁמַת הָאָב וְכִינוּ דְּאָב מְסַלַק עַצְמוֹ מִמִּילָא דְּבַתָּה הִיא בְּשִׁלְה
כִּינוּ שְׁהָאָב אִינוּ רוֹצֵה לְזַכּוֹת.

וּמָה לִי מִת הָאָב שְׁפַקַע יָד הָאָב אוֹ שְׁמַסְלַק עַצְמוֹ שְׁפַקַע יָד הָאָב וּבְזָה מְתוּרָן קוּשְׁיַת
הַתוֹס' דְּהָא פְּסַק הַש"ע חוֹשֵׁן מִשְׁפָּט ס"ק ע"ו שְׁנֵי חֵיטִין שְׁהַתְּנוּ בִּינֵיהֶם שְׁכָל מַה שְׁיִקְחוּ
שְׁנֵיהֶם בְּמִלְאֲכָתָם יִחְלְקוּ בְּשׁוּם דִּיכּוּלִּין לְהַקְנוֹת אַע"ג דְּהוּי דְשִׁלְב"ל צ"ל מְשׁוּם דְּכָל
אֶחָד אֶחָד רוֹצֵה לְקַנּוֹת דְשִׁלְב"ל בְּהֵיכָא הַנָּאָה גָּמַר וּמִקְנָה לְחַבְיָרוֹ ג"כ דְשִׁלְב"ל ה"נ
בְּנִידוֹן דִּידוֹן דְּהָאָב מִקְנָה הַקְנִס וְהוּי דְשִׁלְב"ל וְהַנְּתַבַּע מִקְנָה הַפְּלִי שְׁהוּא כְּמוֹ כֵּן דְשִׁלְב"ל
וְהֵרִי מִפְּשׁ נִידוֹן זֶה כְּמוֹ בְּשְׁנֵי חֵיטִין אָף יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּתוֹס' ד"ה דְּאֲחִין בְּעֵי אֲתִירוֹן
רִיב"א שְׁתִּירָן דְּרַבָּה דְּאָמַר מְמוֹן הוּי הֵינּוּ פְּשָׁאִין הַבַּת קְיָיְמַת וְכו' וְזֶה יֵשׁ לִיִּישָׁב אָף
יִשְׂאָר קוּשְׁיַת אַחְרַת בְּמִקּוּמָה מַה מְשַׁנֵּי רַבָּא כְּשֶׁעָמַד בְּדִין וְאַח"כּ בְּגֵרָה דְּהָא בְּהַיְתָא
נִקְט פְּתִימֵי וְכו' וּמְפִיִתָּה הָא מְחַלָּה הַבַּת וּנ"ל דְּהֵנָּה לְכֹאֲרָה קָשָׁה מֵאֵי פְּרִיף הַש"ס ת"ל
וְנָתַן מִיבְעָי' לְהַנִּי הָא אִיתָא בְּב"ק דָּף ק"ו מְנָה לִי בְּיָדָה וְהֵלָּה אוֹמֵר אִין לָהּ בְּיָדִי וְנִשְׁבַּע
וְאַח"כּ בָּאוּ עֲדִים פְטוֹר שְׁנַאָמַר וְלִקַּח בְּעֲלָיו וְלֹא יִשְׁלַם כּו' וְאָמַר רַבָּא הוֹדָה לָא אָמַר רַב
דְּהָא פִת יב וְהַתוֹדָה כּו' רַב הַמְּנוּנָא הֵכִי קָא קִשְׂיָא לִי' אֵי אֲמַרְתָּ כּו' אֲלֵא אֵי אֲמַרְתָּ כִּי
אָתוּ עֲדִים פְטוֹר מִי אִיפָא מִיָּדִי דְּאֵלוּ אֲתִי סְהַדִּי פְטוֹר וְנִקְוִים וְנִקְוִיבּוּ קִרְבָּן שְׁבוּעָה
הוֹאִיל וְיְכוּל לְחַזוֹר וְלַהוֹדוֹת הַשְׁתָּא מִיְהוּ לֹא אוֹדִי א"כ אִם תְּבַע מִקְנָדָם בְּנִשְׁת וּפְגָם וְאִיְהוּ
נִשְׁבַּע בְּנֻדָּי קְנִיָא לְרַב וְאַח"כּ תוֹבַע קִנְס וְגַם בְּנִשְׁת וּפְגָם.

דהשטא ממ"נ חייב קרפן שבועה אי אקנס מאי אמרת דהא אי מודה יפטר א"כ אם יודה
יהא חייב בבןשית ופגם ואם לא יודה יהי חייב בקנס מש"ה אצטרף וכחש למעוטי
בכה"ג הואיל דאתא לידו בתורת קנס ומאי פריף יצאו אלו שהם קנס ממין הוא וי"ל
דא"כ לא שייף יחוד הפלי דהא בודאי לאחר שבועה לא מייחד פלי דאם מייחד הרי פבר
הודה בבןשית ופגם וחייב בבןשית ופגם אלא ודאי שמייחד הפלי קודם השבועה א"כ קשה
במאי קניא בכסף הא א"א למוחלו דהוי דשלב"ל דכיון דאינו יכול להורישו ג"כ אין
יכול להקנותו וא"ל דמסתלק א"כ הוי של הבת פסברת הפנ"י וא"ל דס"ל אדם מקנה
דשלב"ל או דלא מייחד הפלי מיד והוי דומיא דשני חייטין י"ל אע"ג דמאן דס"ל אדם
מקנה דשלב"ל מ"מ בעינן שיהי' ראוי לקנין בעת שיבוא בעולם פדאיתא בב"ב וכאן
אינו בעולם אף לאחר העמדה בדין עד שעת נתינה וא"ל דלמא פבר מזה הבת א"כ
לר"ש בלא"ה מפת לאבי הנערה ולא לאבי מתה כמו לרבנן קודם העמדה בדין ה"נ
לר"ש בלא"ה קודם הנתינה אף יקנה הפלי בדין ערב דאיתא בש"ע אמרה לו תן מנה
לפלוגי ואקדש אני לל מקודשת מדין ערב וכן הדין במקרה.

אף דהא באמת בהלנואה אינה ניקנית דהלנואה להוצאה נתינה אלא מפת הנאת מחילה
וכתב הרא"ש הטעם דלא גרע מארווח זימנא והרי יש פמה הרנוחת זמן עד לעולם
והרשב"א פסק בסי' כ"ט סעיף ו' אמרה הלנה לפלוגי מנה ואקדש לה ה"ז מקודשת אבל
אם הרנווח זמן מלנה אינו מקודשת מדין ערב א"כ פיון דהקא הקנין אינו רק מפת הרחבת
הזמן אינה מקודשת מדין ערב ונסתייע מפאן הרשב"א אבל במפתה אתי שפיר דא"ל
דתבע בןשית וכבר נשבע אבןשית ופגם דצריף לשבע ממ"נ וא"ל א"כ הוי דשלב"ל אפשר
לומר דמסתלק עצמו מדבר שלב"ל וא"ל א"כ פבר זכתה הבת הא מייירי במפנותה ומפנותה
מחלה וא"כ קושיות המקשן היא מאנוסה וע"ז משני שפיר פגון שפגרה וא"כ קשה
אתירץ ריב"א שתיירץ דרבה דאמר ממון הוי היינו פשאין הבת קיימת הא בודאי לריש
דס"ל דבגרה עד שלא נתן הרי הו של אב נפקא מלאבי הנערה ולא לאבי מתה בוגרות
כמ"ש התוס' לעיל בדרף ל"ט ע"א ד"ה מה בוגרת לרבנן קודם העמדה בדין ה"נ לר"ש
קודם הנתינה א"כ לאבי דס"ל לאבי הנערה ולא לאבי מתה ה"נ לר"ש אפי' לאחר
העמדה בדין פטור כל זמן שלא נתן אם מתה הבת והאיה יוכל לומר דמייירי שאין הבת
קיימת אף זה יש ליישב לא דרשי פן דלא מייירי קראי אף מפת קושא דמפתה צ"ל
דגם לר"ש דרשינו לאבי הנערה ולא לאבי מתה.

אף קשה לפי מה שתיירץ הרשב"א דאם יחד פלי למשפון ואח"כ חזר והפקיד אצלו דהוי
שפיר קנס א"כ קשה שאפשר לאשפוחי יחוד פלי במשיכה וי"ל דהנה באמת קשה דלמא
לא ס"ל לר"ש דבעינן יחוד פלי וכמ"ש הפנ"י כ"ז דלא בעינן דוקא ממון א"כ גם יחוד
פלי לא בעינן וי"ל דממ"נ אם לא בעינן יחוד פלי בלא"ה לא קשה פיון דעיקר הזכ"ל של
אב משעת נתינה לר"ש א"כ לא מצי להקנות בשבועה דהא בןשית ופגם נמי לא זכה אלא
בשעת נתינה א"כ ממילא זכתה הבת משעת שבועה דכיון דבאמת אית לה יד ג"כ בקנס
משעת ביאה כמ"ש לעיל הפ"י אלא דיד אבי מעפכו ובשבועה אינו מעפב א"כ ממילא
זכתה הבת וכיון דבין פה ובין פה צריף לשלם ממילא לא מקני בשבועה כדמשמע מלשון
הפנ"י שכ' בפרק המפקיד דאם החפץ מונח בידי אחר לא קני בשבועה אף אי אמרינו
בעינן יחוד פלי בודאי קניא בשבועה דהא לא מצי לזכות הבת אף אי אמרינו דלא בעינן

יחוד פלי שפיר קנא הבת וכינן דבין כה וכו' פה צריה לשלם לא קנא בשבועה דהוי כמו שמונח ביד אחר אף גבי מפותה לא מצי לזכות הבת בנדאי קנא בשבועה א"כ צריה קרא וכחש אף לפי סברת ריב"א דלר"ש לא דרשינן לאבי ולא וכו' קודם הנתנה צ"ל דהנה הפ"י הקשה דהאיה שיהיה פלוגתא דר"ש אמפותה הא מחלה וי"ל דהנה המל"מ כ' דמש"ה יכול להסתלק עצמו מדשלב"ל היכא מחוסר מעשה שהוא בידו דהיינו העמדה בדין א"כ מש"ה במתניתין לר"ש דאב עמד בדין ואי זכתה מאב בנדאי לא מצית למחול והא דנקט עמדה אורחא דמלתא נקט כמ"ש הפ"י א"כ מש"ה נקט הש"ס עמדה בדין ואח"כ בגרה דאב עמד בדין וכו' מנושב הא דלא משגי שפכר נשבע על פונת ופגם כינן דכבר עמד בדין ולא מחוסר מעשה אין האב יכול למחלו ובמאי יקנה אף קשה דהא מצי לאשכוחי ע"י משיכה ותירץ הג"ל לא שיהיה אי לא דרשינן לר"ש לאבי הנערה ולא לאבי מתה ויש ליישב קושיות התוס' דמקשים דלר"ל דלא קנה מעות במאי יקנה וי"ל דאיירי חוד פלי קודם העמדה בדין דאם לא מצי לקנות במשיכה דבשעת מעשה לא הוי בעולם ובמעוהתהבמות שפיר קנא דס"ל לריש לקיש דאין יכול למחול הקנס כמו הירושלמי וא"כ הדין הוא כמו גבי שני חייטין דאידי דרצה לקנות גמר ומקני ואינו יכול ולחזור מקודם כמו דהדין היא בשני חייטין א"כ דמי לעובר דנקנה במעות כינן דא"א במשיכה ובתוס' דב"מ דמשגי חליבא דר"ל דלר"ש לכ"ש קנא מעות.

לכאורה קשה קושיות מהרש"א לרבנן למה לי ומעלה הא בא לידו במשיכה י"ל משום דתוספות לשיטתם אזל דגם בדבר שלב"ל שפיר שיהיה קנין משיכה אי אמר מעכשיו א"כ י"ל דמייירי דמש"ה מקודם שעמד בדין והפקיד אצל הנתבע מקודם העמדה בדין דבנדאי לא שיהיה דהוי פאלו נתן דהא מקני לבתר הכי ורבנן ס"ל דאדם מקני דשלב"ל משא"כ לר"ש כמ"ש התוס' בד"ה ור"ש: אף יש לתרץ קושיות התוס' בד"ה שעמד בדין אי אמרינן דגם במשיכה מצי לאשכוחי דהנה לכאורה קשה מאי פריה הש"ס ת"ל ונתן מבע"ל לי דהא כתב הש"ה בסי' ע"ב ס"ק ט' דמש"ה המלנה על המשכון אין שבועות משמט משום דהוי כמו ממשפנו שלא בשעת הלנואתו דהיכא דאין בידו לגבות חובו ממקום אחר הוי פאלו מכרו לו מקודם בחובו ונטל דמו דכה הוא גזה"כ כ"ז דזה לא יוכל לגבות חובו? הא המשכון שבידו פאלו מכרו לו עתה כו' א"כ ה"נ אי אמרינן מיידה בקנס ואח"כ פאו עדים דפטור א"כ אם יודה פטור מהחוב לגמרי וא"כ הוי כמו שפכרו לו בחובו ונטל פכר דמו וגבה פכר כינן דה"א לגבות חובו ממקום אחר וא"כ כינן דאי מודה לא מיפטור הוי מחייב קרבן שבועה אף כינן דמיעטו קרבן שבועה מחמת וכחש נמצא כ"ז דלא הודה לא הוי פאלו גבה פכר דהא אפטר לגבות חובו ממקום אחר אי אמי עדים וא"כ הוי כמו דאיתא בב"ק מי איפא מידי דאלו אמי סהדי נפטור ואנן ניקום ונחייבו קרבן שבועה א"כ צריה וכחש ומאי פריה הש"ס (ותוס') ויש ליישב דנדאי קרבן שבועה תליא בלהוריש לבניו פדכתב הפ"י בשיטת רש"י אלא דלהוריש לבניו תליא באי מודה מןפטר ומש"ה אע"ג דיחד פלי במשיכה וחסור והפקיד אצלו לא מצי להוריש לבניו דהא נגד גוף החוב בנדאי לא מצי להוריש לבניו דהא אי מודה מיפטור ולא ישאר רק חוב על המשכון אבל מ"מ ליכא חוב על הנתבע אפילו קודם שיוודה הנתבע וא"כ הוי הדין כינן דמחל אגוף ממילא ליכא שיעבוד נכסים פסברת ר"ת דמש"ה המוכר שט"ח לחבירו וחסור ומחלו מחול אע"ג דאין הדין פן במשכון היינו אם נימא דגם במשפנו בשעת

הלנואתו קניא ולסברת הרשב"א הטעם אע"ג דלא קניא משכון מ"מ א"צ לחזור משום דלאו בעל דברים דידי את משא"כ היכא שפבר החזיר המשכון כמו בכאן ואפילו אם נימא דלא דמיא לשם פיון דנפטר ממילא כמו שפכתב הש"ך בגר שמכר שט"ח ומת עיין בסי' סי' ל"ז הא הקא זכה הבת כמו במתניתין וכיון דלעגנו גוף החוב זכתה הבת ונפטר מן היורשין משא"כ במפנתה דהא מחלה וא"כ אין הקושיא רק מן האנוסה ע"ז שפיר משגי פגון שעמד בדין ובגרה ובזה מושב קושית התוס' ד"ה לא פשלא עמד בדין וא"ת אי בלא עמד בדין פשיטא דלא מחייב קרפן שבועה כו' י"ל דאיירי דיחד פלי קודם העמדה בדין במשיכה וא"ל דמנה אין פאן משפן אין פאן דאיירי דתפס שלא בעדים דהוי כמו סהדי וא"כ פשחור והפקיד לא שייך דיודה ופטר דא"כ קנה המשכון פיון דא"א לגבות חובו ממקום אחר והוי כמו משפנו שלא בשעת הלנואתו אבל מפח המיעוט וכחש שפיר ממעט פיון דכל כמה דלא הודה הוי קנס ולא קניא משכון דאי לא אתי סהדי ומש"ה מיעוט מוכחש פיון דאי אתי סהדי הוי פטור כמו בב"ק אמרינו כה"ג משא"כ היכא דעמד בדין דהוי ממון מש"ה פריה אי דלא עמד בדין פפילא מי איכא דכל כמה דלא מצא הפלי ביד הגנב פטור כדאיתא בב"ק דף ס"ז פדכתיב אם הפצא תמצא ונמצא דבשעת מעשה לא נתחייב כלל ומנה אין פאן משפון אין פאן ואין להקשות הא לא מצוי להורישו לבניו אע"ג דאם יודה יהי נקנה המשפון י"ל דהנה התוס' ומקש' בב"ק דף ע"ב ע"א ד"ה סיפא דשם משמע דקנס אפילו קודם העמדה בדין מצוי להוריש ובכתובות משמע דקנס לא מצוי להוריש קודם העמדה בדין דקאמר פי קאמר רבה ממון הוי להורישו לבניו בשאר קנסות משמע דקנס לא מצוי להוריש ונראה ליישב דהנה לכאורה קשה על מה שפכתב הפ"י בתירץ ר"י הלכו דמצוי להוריש קנס לבניו.

דהנה איתא בב"ב דף קמ"ח אמר דבא אמר רב נחמן שכיב מרע שאמר יאכל פלוני פירות דקל זה לא אמר פלום למימרא דסבר רב נחמן כל דאיתא בכרי כו' רב פפא אמר הואיל ויורש יורשו כתבו התוס' פירות דקל מש"ה מוריש לפניו לפי שירשו גם הבית והדקל נמצא מהתם שמעינו דקנס הואיל דהוי דשלב"ל לא הוי מצוי להוריש דאל"כ יכול להקנות ג"כ במתנת שכיב מרע דשלב"ל דהיינו פירות דקל וצ"ל לפי אותן פוסקים דס"ל דאם אמר לאחר שב"ל מצוי להקנות א"כ ירושה הוי כמו לאחר שבא לעולם אף אם אמרינו דגם לאחר העמדה בדין נמי אי מודה מנפטר ונמצא דלא שייך גבי' לאחר שבא לעולם דמעולם לא הוי אחר שבא לעולם קודם הנתינה בנדאי לא מצוי להוריש קנס א"כ הכי פי' פי קאמר רבה ממון הוי להורישו לבניו אי לא הוי ממון לאחר העמדה בדין לא הוי אתי לעולם דלא מצוי להורישו כלל וכיון דאמר רבה ממון הוי לאחר העמדה בדין ממילא מצוי להורישו אפילו קודם העמדה בדין דהוי פאלו מקנה לאחר שבא לעולם ומש"ה לפי ה"א דס"ל דלאחר העמדה הוי ממון בנדאי מצוי להוריש אפילו קודם העמדה בדין דהוי כמו לאחר שבא לעולם א"כ שפיר קניא משכון ואין להקשות ניהו דלא מצוי להוריש קנס א"כ מיד שמת הוי כמו שידעינו דלא מצוי לגבות חובו ממקום אחר וקניא לי' המשפון כמ"ש הש"ך ז"א דהא דשלב"ל לא מצוי האב להורישו לבניו כמו דמשמע בב"ב וכאן כל זמן שחי האב בנדאי לא קניא המשפון אצל האב דהא יכול לגבות חובו ממקום אחר רק לאחר מותו ומשום הכי לא יכול האב להורישו אף אם הוי מוריש שיעביד על המשפון וממילא מודה להם אש"כ קנוי' להם לגמרי ולכאורה קשה דכיון דעיקר

תלךא בלהורישו לבניו צ"ל לאבני כמ"ש התוס' דמיקחש שמעינו לח דמצי להוריש לבניו
א"כ קשה לפי מה שתירץ הפנ"י דכ"ע מודה היכא דמוריש הגוף הדבר מצי להוריש
קנס לבניו ובהך ברייתא הא קתני המית שורף את עבדי ובהך מוריש גוף הדבר דהיינו
העבד כמ"ש המגיני שלמה ואמאי מיעט רחמנא מוכחש וצ"ל דעכ"פ נגד יחד פלי זאת
לא מצי להוריש לבניו דנגד זה לא שניי מוריש גוף הדבר ומש"ה פטור מקרבן שבועה
וח"פ עכצ"ל דלר"ש נמי בעינן יחוד לפלי א"כ קשה קושיות הנ"ל מאי פריה הש"ס ת"ל
ונתן מבע"ל לי' הא יכול לאשכוחי אש פבר נשבע אבןשת ופגם ולא שניי שני תירוצי
הנ"ל שפתבתי דהא אנו קיימינן השתא דגם במשיכה יכול לאשכוחי יחוד פלי ולר"ש
בעינן יחד ונסתר שני תירוצי הנ"ל אכן לפמ"ש לנישב קושיות התוס' דב"ק ממילא
יכלונא לומר דלר"ש לא בעי יחוד פלי ממילא ל"ש דקניא בשבועה כמ"ש לעיל: אף
קשה לפ"ז ל"ל לאוקמה שמתה לאחר העמדה בדין לוקמי שפגרה קודם העמדה בדין
ומחה קודם העמדה בדין א"כ שפיר קתני יצאו אלו שהם קנס שפא לידם מפח קנס דהא
פא ליזו קודם העמדה בדין ואין לומר דהא אין אדם מוריש קנס דהא מה דירתתי מפח
הבת הוי אחר העמדה בדין ממון וכיון שפן היא מצי להוריש אפילו קודם העמדה בדין
דהוי כמו שמקנה לאחר שפא לעולם וצ"ל דא"כ יהא קשה ממפנתה דהא לא מצי לירש
מפח הבת דהא פבר מחלה וצ"ל כמ"ש לעיל מפח המפנה למלה פיון דאיהי לא עמדה
בדין לא מצי למחול אבל כל זמן דלא עמדה בדין לא מצי לירש מפח הבת דהא מחלה
ובנה מיושב דהפי' הא עמד בדין דמשלם ע"פ עצמו כפשוטו דכיון דקניא המשכון אם
יודה כסברת הש"ף וא"צ לומר דהפירוש פיון שעמדה בדין ובגרה ומיושב קושיות הפנ"י
על רש"י וגם רש"י מודה דמפח לימוד ונתן אפילו אם יודה לאחר העמדה בדין פטור
רק הכא עיקר הקושיא היא אם יודה יקנה המשכון לגמרי אף מעבד שאמר לו עבדו
הפלתי את שינו דלא שניי יחוד פלי קשה מאי משני כשלא עמד בדין פקושיות התוס'
וי"ל דאיירי דייחוד פלי למעשה ידי ודלא כסברת התוס' שכתבו דאי אמרינן צריף גט
שחרור אי תפס הרב מעשה ידי הוי שלו ובהו יש לקשר דברי תוס' ד"ה לא בשלא עמד
בדין דבאמת לכאורה על קושיות התוס' אי דלא עמד בדין פשיטא י"ל כמו שפתבתי
לעיל מפח יחוד פלי דניקנית לו כמ"ש הש"ף אף לפי תירץ ר"י בר אברהם דרבה דאמר
ממונא הוי היינו כשאין הבת קיימת א"כ צ"ל לר"ש דלח דרשינן לאבי הנערה ולא לאבי
מתה א"כ קשה מאי פריה הגמרא ת"ל ונתן מבע"ל לי' הא מצי לאשכוחי אם פבר נשבע
אבןשת ופגם כמו שפתבתי לעיל והתירוצי שפתבתי לעיל לא שניי אי לא דרשינן
לאבי הנערה ולא לאבי מתה דדילמא איירי דהבת מתה וצ"ל ע"פ סברת המשנה למלה
דלאחר העמדה בדין לא מצי להסתלק נפשו וא"כ במאי יקנס פיון דליכא מעות וא"כ
ע"כ צ"ל דלא מצי לאשכוחי בקנין משיכה דאל"כ יעמוד יחוד הפלי בקנין משיכה א"כ
מקשו התוס' שפיר אי דלא עמד בדין פשיטא ולמ"ש בי"ד דאם משכון על חוב מקודם
מנה אין פאן וכו' צ"ל דלמ"ד דהקנין במשיכה צ"ל ג"כ דהמשכון במשיכה ג"כ בהנאת
מחילת מלנה דאל"כ מנה אין פאן וכו' ולפ"ז מתירץ קושיא ג"כ לפי דברי הש"ף דהא
בכאן א"א למוחלו כמש"ל דהוי דשלב"ל ומנה אין פאן משכון אין פאן לכן א"א להקנותו
אפילו במשיכה או בהגבהה ומחמת ערב לא מצי להקנות ולפי דברינו נתישב הרמב"ם
במה שקשה עליו שפסק שאין אדם שיכול להקנות דבר שאין לו קצבה א"כ אמאי מחייב

רַבָּנָן שְׁבוּעָה אֲבוֹנֶשֶׁת וּפְגָם וּר"ש סֹבֵר לֹא שְׁבִיב אִינְשׁ מִיַּד דְּקִינָן וְתַבֵּע מִיַּד דְּלֹא קִינָן
הָא הֵכָא בְּעִינָן יַחֲוֹר פְּלִי וְאִין קַצְבָּה בְּמָה שְׁמַקְנָה לּוֹ דְּהָא לֹא קִינָן עַדִּין בּוֹנֶשֶׁת וּפְגָם
וְא"כ לֹא מַקְנָה לּוֹ דְּבַר קַצְבָּה וּלְפִי דְּבַרִּינוּ אֲתִי שְׁפִיר דְּהָא בְּאַמַּת אִין יְכוּל לְמַחֲוֹל דְּבַר
שְׁאִין לּוֹ קַצְבָּה וְכִמוּ בְּדַבְּרֵי שְׁלַב"ל אִם הִיא רוּצָה לְקַנּוֹת דְּבַר שְׁלַב"ל וּמַקְנָ' דְּשְׁלַב"ל
דְּשְׁלַב"ל ה"נ בְּדַבְּרֵי שְׁאִין לּוֹ קַצְבָּה דָּאִם הוּא רוּצָה לְקַנּוֹת דְּבַר שְׁאִין לּוֹ קַצְבָּה גָּמַר וּמַקְנִי
ג"כ דְּבַר שְׁאִין לּוֹ קַצְבָּה: וּכְדַרְךָ אַחַר גְּרָאָה לְיִשְׁבֵיב קוֹשְׁיָא הַנְּ"ל עַל הַרְמַב"ם דְּהִנְהָ אִיתָא
בב"מ וְאִילוּ תְּשׁוּמַת יָד לֹא אַהֲדַרְיָ' לֹא מִשׁוּם דְּמַחְסָר מְשִׁיכָה.

וְלִכְאוּרָה קִשְׁיָה לְפִי מָה שְׁפַתְב הַרְשָׁב"א בְּפִי דִּיחֻוד פְּלִי בְּשַׁעַת הַלּוֹאָתוּ א"כ קִשְׁיָה לְפִי
מָה דְּאִיתָא בַּחוּה"מ ס' ק"ז דְּאִין הִיתּוּמִים יְכוּלִין לְסַלְקוּ בְּנִכְסִים שְׁלֵהֶם רַק בְּמַעוֹת לְפִי
שְׁהַנְכָסִים אִינְן מְשׁוּעָבָדִים לַב"ה א"כ ל"ל קִנְיָן אִם בְּשַׁעַת הַלּוֹאָתוּ מְחַל הַשְׁיַעְבּוּד מְפַל
הַנְכָסִים רַק מֵאוֹתוּ דְּבַר יְהֵא יְכוּל לְגַבּוֹת א"כ הוּי כְּמוֹ מְשַׁכּוֹן דְּהוּי כְּמוֹ אַפְתָּ קִי פִּינּוּ
שְׁאִינוּ יְכוּל לְסַלְקוּ בְּנִכְסִים אַחֲרִים פִּינּוּ דְּאִין שְׁיַעְבִּידוּ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ גְּבִי יוֹרְשִׁין י"ל מִשׁוּם
דְּהָא נִכְסֵי דְּאִינְשׁ אִינּוּן עֲרַבִין בִּי וְכָל הֵיכָא דְּאִין לְגַבּוֹת מִן הַלְוָה אִין יְכוּל לְגַבּוֹת מִן
הָעֲרַב וְא"כ אִם מְסַלְק בְּנִכְסִים אַחֲרִים שׁוּב אִין שְׁיַעְבּוּד עַל הַגּוֹף דְּלַעֲנָן חוּב גּוֹף שְׁפִיר
יְכוּל לְסַלְקוּ בְּנִכְסִים אַחֲרִים דְּלַעֲנָן שְׁיַעְבּוּד הַנְכָסִים אִיכָּא חִילּוּק בֵּין מָה שְׁיַשׁ לּוֹ שְׁיַעְבּוּד
עֲלִיו וּבְמָה שְׁאִין שְׁיַעְבּוּד עֲלִיו אֲבָל לֹא לַעֲנָן הַגּוֹף מִשְׁא"כ גְּבִי יוֹרְשִׁין דְּלִיכָּא גּוֹף דְּהָא
כְּבָר מַח וּנְפֻטָר הַגּוֹף מִמִּילָא שְׁלֵא מְפַח הַמְלִינָה א"כ מִשְׁ"ה אִין יְכוּל לְסַלְקוּ אִךְ קִשְׁיָה הָא
אָמַר רַבָּא בְּגִיטִין דָּף ע"ה נְתִינָה בַע"כ לֹא שְׁמִי נְתִינָה וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' וְהָא פְּרַעוֹן הוּי בַע"כ
פְּרַעוֹן וְכו' וי"ל פִּינּוּ דְּאִין פְּסִידָא וְא"כ הֵכָא שְׁפִיר אִין יְכוּל לְסַלְקוּ בְּנִכְסִים בַע"כ דֹּא"כ
מְפָסִיד הַמְלִינָה דְּלֹא מְצִי לְגַבּוֹת מִן אוֹתוּ דְּבַר שְׁשִׁיעְבּוּדוּ עֲלִיו מִשְׁא"כ אִם לֹא הוּי פְּרַעוֹן
וְעַדִּין יב א חִיבִיחֵיב לּוֹ וְא"כ יְכוּל לְגַבּוֹת מִן אוֹתוּ מְטַלְטְלִין שְׁשִׁיעְבּוּדוּ עֲלִיו א"נ פְּדַעַת
רַב הָאִי גָּאוֹן שְׁפַסְק שְׁם פְּלִישְׁנָא בְּתַרָּא דְּנְתִינָה בַע"כ שְׁמִי נְתִינָה אִפִּי הֵיכָא דְּמַפְסִיד
וּבְזָה נְתִיבִישְׁב הַרְמַב"ם דְּהִנְהָ לְכְאוּרָה לְפִי פִירְשׁ הַתּוֹס' ל"ל לְמִימַר דְּפְלוּגְתָּא דְּר"ש
וְרַבָּנָן הוּא אִם בּוֹנֶשֶׁת וּפְגָם תַּבֵּע וְכו' לּוֹקִי דְּפְלוּגְתָּא דְּר"ש וְרַבָּנָן בְּעַמַּד בְּדִין וְלֹא בְּגֵרָה
וְלֹר"ש בְּאַמַּת אִם בְּגֵרָה נְמִי פְּטוּר אִךְ לְדַבְּרֵיהֶם דְּרַבָּנָן קְאָמַר לְדִידִי אֲפִילוּ עַמַּד בְּרִין
וּבְגֵרָה כּו' נְמִי פְּטוּר אֲלֵא לְדִידְכִי אֹדְיִי אֹדְיִי לִי מִיַּת בְּעַמַּד בְּדִין וְלֹא בְּגֵרָה שְׁאִם מוֹדָה
מִיפְטוּר וְרַבָּנָן ס"ל אִם עַמַּד בְּדִין אֲפִילוּ בְּלֹא בְּגֵרָה נְמִי אִם מוֹדָה חֵיבִיב וּלְפִי דְּבַרִּינוּ נְתִיבִישְׁב
דְּהָא פִּינּוּ דִּיחֻד פְּלִי בְּמְשִׁיכָה שְׁפִיר קִנְיָא מְשַׁכּוֹן וְאִי מוֹדָה לֹא מְוִפְטוּר בְּעַמַּד בְּדִין אֲפִילוּ
לֹא בְּגֵרָה כּו' בְּשִׁלְמָא לְאַבְיִי לֹא הוּי קִשְׁיָה לְנַפְשִׁי דְּלֹר"ש בְּאַמַּת מְעוֹת קִנְיָא לַכ"ע א"כ
נוּכַל לֹמַר דְּלֹר"ש אִי הוּי קִנְיָא בְּהַגְבָּהָה בְּאַמַּת פִּינּוּ דְּאִי מוֹדָה לֹא מְוִפְטוּר לֹא פְּטוּר מְקַרְבָּן
שְׁבוּעָה רַק הַשְׁתָּא דְּמִשְׁנֵי לְדַבְּרֵיהֶם דְּרַבָּנָן קְאָמַר וְלֹרְבָנָן לֹר"ש אִין הַקִּנְיָן רַק בְּמְשִׁיכָה
וְא"כ אִי מוֹדָה לֹא מִיפְטוּר דְּהָא קִנְיָא מְשַׁכּוֹן אֲפִילוּ עַמַּד בְּדִין בְּלֹא בְּגֵרָה מִשְׁ"ה צְרִיף
לְאוּקְמִי פְּלוּגְתִּיהוּ בְּלֹא עַמַּד בְּדִין וּבְזָה מִינְשְׁב דְּהִנְהָ הַסּוּגְיָא דְּהֵכָא אֲזִלוּ אֲלִיבָא לִישְׁנָא
קְמָא דְּרַבָּא דְּס"ל דְּנְתִינָה בַע"כ לֹא הוּי נְתִינָה הֵיכָא דְּמַפְסִיד א"כ אִינוּ צְרִיף לְקִנְיָן יַחֲוֹד
הַפְּלִי כְּמוֹ שְׁהַקְשִׁיתִי לַעֲיִל וְלֹא שְׁיִיף תִּירוּצָא הַנְּ"ל וְאַלְיָבָא לִישְׁנָא בְּתַרָּא דְּרַבָּא נוּכַל
לֹמַר כְּמִשְׁ"ל דְּאִינְרִי דִּיחֻד הַפְּלִי בְּמְשִׁיכָה קוֹדֵם הַעֲמָדָה בְּדִין דְּלֹא שְׁיִיף קִנְיָ' עַל הַמְשַׁכּוֹן
דְּלֹא הוּי עַדִּין חֵיבִיב לּוֹ אוֹ כְּמִשְׁ"ל דְּבָהָא כ"ע מוֹדוּ דְּקְמָא בְּמַעוֹת פִּינּוּ דְּאִי אֲפֻשֵׁר בְּעַנְיָן
אַחַר וְא"כ נוּכַל לְאוּקְמִי פְּלוּגְתִּיהוּ בְּעַמַּד בְּדִין בְּלֹא בְּגֵרָה וְלְדַבְּרֵיהֶם דְּרַבָּנָן קְאָמַר ר"ש

ולא צריף לומר טעמא דרבנן דבןשית ופגם תבע ושפיר יכול להקנות יחוד פלי פיון דהוי דבר קצוב ועוד י"ל דאי אמרינן שיעבודא לאו דאורייתא והוי פריעת ב"ח רק מצוה וא"כ ליפא לשנויי דאינו יכול לסלקו בנכסים אחרים פיון שאין שיעבודו עליהם.

דקא אאותו דבר נמי אין שיעבודו עליו משא"כ גבי קנס ובןשית ופגם דמלוה הפתובה בתורה היא ומלוה הפתובה בתורה לרבא פכתובה בשטר דמציא והוי שיעבודא דאורייתא וא"כ אינו יכול לסלקו בנכסים אחרים פיון שאין שיעבודא עליהם א"כ א"צ ליחוד הפלי קננו וזנה נתיישב קנשיות התוס' ד"ה ור"ש פוטר ולפי מה שכתבתי לעיל נתיישב עוד קנשיות אחת דהנה מהר"ם שיף פתב בדברי רש"י ת"ל ונתן מבע"ל לי"ה"פ ת"ל ונתן מבע"ל לי"דכיון דהמזון אינו שלו עד דמטא לידי) לא מחייב קרבן שבועה עכ"ל ולכאורה קשה לפי מה דאיתא בב"ק דף ק"ה ע"ב מלתא דאבע"ל להו לרבא פשיטא להו לרבה דאמר רבה שורי גנבת והוא אומר לא גנבתי חייב שפיר פוטר עצמו מגנבתה כו' וא"כ מאי הוי דלא הוי השתא ממונא מ"מ לא גרע משם דהוי כפירת מזון דאי לא כפר הוי ממונא אי מטא לידי' וי"ל משום דהנה פיון אם יבואו עדים בנדאי לא שייך דכפר ממונא דקא יכול לגבות בלא הודאה שלו ולא הוי כפירת מזון וכ"ז דלא באו עדים אין יכול להיות חייב עד שיודה והוי כמו דאמרינן שם רב המנונא הכי קא קשיא להו כו' ונאנן ניקום ונחייבו קרבן שבועה הואיל ויכול לתזור ולהודות השתא מיהת לא אודו ודעת התוס' נראה כמו שכתב הריטב"א בב"מ גבי מגביה מציאה לתבירו פיון דהדין דאין אחר רשאי ליטלו הוי כמו קני' להם ה"נ הוי פאילו שלו פיון דצריף ליתנו וזה נראה טעם של תוס' שכתבו דלהורישו לבניו תליא באי מודה מיפטר דאז פאילו לא הוי שלו דקא יכול לפטור ע"י הודאה אף קשה לפ"ז בתוס' ד"ה ור"ש פוטר דמשמע התם אי ר"ש הוי סובר אדם מקנה דשלב"ל הוי א"ש ואמאי קודם העמדה בדין אינו מגיע לו כלל ושייך שפיר סברת רש"י דאינו חייב קרבן שבועה פיון דאינו חייב עד אחר העמדה בדין וב"ד אין יכולין לפסוק רק לאחר הודאתו פיון דליפא השתא עדים והוי כפירת דברים בעלמא וקודם העמדה בדין לא הוי יחוד כלל כמ"ש התוס' בב"ק דף ע"ד וא"כ לפי זה קשה מאי פריף הש"ס ח"ל ונתן מבע"ל לי"נ"מ אם יחוד פלי על בןשית ופגם לכשיעמוד בדין ואין חייב קרבן שבועה קודם העמדה בדין משא"כ אם תובע קנס ג"כ הוי חייב ק"ש ממ"נ אם יודה יעמוד בדין על בןשית ופגם ולא גרע ממה שאמר רבה בב"ק שורי גנבת והוא אומר ש"ח אני עליו כו' אף דממ"נ פיון דצריכנא לומר לר"ש דס"ל דבעינן יחוד פלי ולפי זה לא שייך יחוד פלי כמ"ש לעיל על קושטיא דלמא פבר נשבע על בןשית ופגם: דף ק"י הרמב"ם פסק פירק כ"ה מהלכות מלוה ולוה דין י' הי' לנה עדיות ובינונית ולוה זיבורית זה גובה מבינונית וזה גובה מן זיבורית וכ' המ"מ יש אצלי תמה בדבריו ז"ל שפיר הוא פסק פירק י"ט במי שהי' לו בינונית וזיבורית שדין ב"ח בבינונית וכו' ואפשר שאין גרסתו כו' אלא ר"נ דאמר זה גובה וזה גובה אפילו אם תמצא לומר בשל עולם הן שמיין יש נ"מ שיאמר בעל הזיבורית אני רוצה להגבות זיבורית וכו' אף הר"ן והכ"מ דלמה לא יאמר בעל הבינונית אני רוצה להגבותו תחלה בינונית אף י"ל דהנה המאור פתב לתרץ קא דלא הקשה לר"נ ה"ד ותי' משום דנ"מ לגבות בינונית ולהגבותו זיבורית והקשה הרמב"ן עליו יע"ש וי"ל משום דהנה הט"ז פתב על מה דאמרינן ונחכמים אומרים פקח שרצה למשכנו והקשה הט"ז אם לא פתב דאקנה מאי איפא למימר קא יכול

להבריחו ותי' הט"ז דבכה"ג ונדאי משעבד דאקני דהוי אומדנא והקשה עליו התנאים
ממסכת בב"ב דמשמע שם דרצה לפשוט דאקנא משתעבד ותי' הש"ס מיני' דידן' לא
קמבעי' לי' ואמאי לא תי' כס' הט"ז אף י"ל משום דהנה התוס' פתבו לעיל בדר' מ"ז ע"ב
ד"ה שלא דבלוקח ומוכר לא שייך אומדנא דהלוקח לא ירצה רק במתנה לא שייך פן
דלא הוי רק דעת נותן.

וכתבו התוס' הא דאמרינן גבי מנפת שחין אלא מעתה אם נפלה לפני יבם מנפת שחין
אמאי לא נימא דאדעתא דהכי לא נתקדשה ותי' התוס' דמשום דלזה איך קפידא דלמה
איכפת לי' דאם נפלה לפני מנפת שחין דלא תהא זקוקה ונהנה.

הש"ך מסופק אם מסר מודעה וא"כ אפשר דמקח בטל דכיון דאיכא מסירת מודעה וגם
אונס ונהנה לכאורה קשה אם נימא כס' הש"ך דהנה הא הב"י כ' דזה אין סברא דאמרינן
אגב אונסא גמר ואקנה ואם יכפור ולא רצה לשלם מאה זוז ונתן לו נ' זוז לא שייך לומר
אגב אונסי דזוזי גמר ואקנה דהא הנה זוזי לא הוי באמת שלו רק הוא הי' רוצה לכפור
והנה איתא דעות דאם נתן לו רק ש"ח ולא מעות אם אמרינן דאגב אונסי גמר ואקנה או
לא דכיון דלא נתן מעו' וא"כ לפ"ז אם אמרינן פסברת הש"ך קשה דהא בכאן לא שייך
דאגב אונסא דזוזי דהא באמת זוזי שלו הוא אף דהוא לא הי' לו משלם וא"כ לא חשוב
זוזי רק הנ"מ דע"י זה נתחייב לו הש"ח שמקודם ובש"ח לא שייך לומר לחד דיעה אגב
אונסי דזוזי אף באמת מוכרח דלא פסברת הש"ך רק דהא הדין דאמרינן בחו"מ סימן
ר"ז דדוקא אונס דאתא מכח גזלן הא אונס דאתא מכח אחר לא חשוב אונס וא"כ בכאן
לא חשוב אונס מכח גזלן דהא אפשר דלוקח לא רצה כלל להבריח רק הוא מפחד אנפשי'
והנה לכאורה קשה לס' הט"ז דהא בלוקח ומוכר לא אזלינן בטר דעת המוכר לחוד אף
דבאמת הא התוס' פתבו דאיכא דלא קפיד לא אזלינן רק בטר דעת המוכר לחוד וא"כ
ממ"נ מאי קפידא יש בכאן דיטרון מלקוחות דהא אם לא יטרון מלקוחות יקח המעות
אצלו מה שנקט בעד השדה ומה לי שדה ומה לי דמי השדה דכיון דאין נ"מ ללוקח אלא
דבאמ' נ"מ דהמעות יכול להבריחם ויאמר דאין אצלי דמים בעד השדה דנגנוב וא"כ
שפיר הוי בטל המכורה דהא הוי אונס ולא נקיט דמי דהא בלא"ה מגיע לו אותן דמים
רק דמיתר החוב ונהוב ליכ' אגב אונסי אף דהא לא הוי אונס מחמת הלוקח וכיון דאמרת
דקא קפיד דרצה לאבריח וא"כ הוי שפיר אונס מכח הגזלן ושפיר הוי ממ"נ או דלא
קפיד או דמכר בטל ונהנה זה הוי התי' לבתר דמשני מיני' דידן' לא קא מבעי' לי' משא"כ
אם אמר מיני' דידן' נמי לא טריף וא"כ שפיר לא מצי טריף מבני חורין דאמר בשעת
מעשה הי' ג"כ מעות אחרים לפרוע החוב שלף ואח"כ נגנב ממני ושפיר הוי קפידא דהא
לא יוכל לטרון מבני חורין ובאמת לא הוי כלל מעות אחרים ולפי דבריו הוי קפידא
ואונס לא הוי מחמת הלוקח ולא יוכל לטרון ומשא"כ לבתר דמשני הש"ס דמיני' דידן'
שפיר קא טריף ומתורץ שפיר קו' התנאים על הט"ז: ובזה מנושב ג"כ דהא דלא מקשה
ה"ד רק על ר"ש משום דהנה לכאורה לפמ"ש הרשב"א דמ"ה רק אם טרף קרקע יכול
לטרון מן היתומים משא"כ אם לא נגבה מקרקע רק מטלטלין דהנה הוי כמו שנשאר
אצל יתומים וא"כ מטלטלין דיתמי לא משיעבד לב"ח וא"כ בכאן אם דאקנה לא משיעבד
וא"כ קשה האיה עשה בשביל פה דיגבה מאותו הש"ח קשה דלמה ימפור וא"כ הוי
דאקנה ולא מצי טריף וא"ל כמ"ש לעיל דהוי אומדנא קשה הא פתב הט"ז דאומדנא

עֲשֵׂה פְּעוּלָה דְּפִי וְלִבּוֹ שְׁוִין וְאִ"כ סוּתֵר אֶת הַדְּבָרִים שְׁאָמַר וּמַכ"ש דְּגַם בְּלִבּוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל
דְּפִי סוּתֵר אֶת הַדְּבָרִים שְׁבִלֵב וְהוּי כְּלֵא עֲשֵׂה כְּלֵל מִשָּׂא"כ בְּכָאן מַמ"נ נְהִי דְלֵא הָוִי כְּפֵאלוֹ
אָמַר דְּלִנְה אִף בְּאַמַּת לֵא אָמַר דְּתוֹפֵס בְּפִקְדוֹן בְּעַד חוּבוֹ וְאִ"כ מְמִילָא אִם נִשְׁתַּמֵּשׁ אַח"כ
חֻי הַלְוָאָה וְזֵה גוּבָה חוּבוֹ אוֹ דִּי"ל לִפְמ"ש הַפ"י דְּעֵיקָר הָוִי מְכָאן וְלֵהֲבֵא
הוּא גוּבָה וְהִנֵּה בְּאַמַּת עַל הָאֲוִמְדָנָה הַקְּשׁוֹ הַתּוֹ' הָא בְּעֵינָן תְּנַאי כְּפוּל וּמַכ"ש דְּלֵא מְהִי
אֲוִמְדָנָא אִף לְפִי מַה שְׁפִסְק הָרַמְבַּ"ם אֲתִי שְׁפִיר דְּבִמְעַכְשָׁיו לֵא בְּעֵינָן תְּנַאי כְּפוּל וְאִ"כ
בְּאֲוִמְדָנָא הָא הָוִי מְעַכְשָׁיו וְאִ"כ בְּהַלְוָאָה דְּהָוִי לְעֵנָן שְׁיַעֲבֹד עַכ"פ לֵהֲבֵא וְלֵהֲבֵא בְּעֵינָן
תְּנַאי כְּפוּל וְאִ"כ לֵא מְהִי אֲוִמְדָנָא בְּשְׁיַעֲבֹד גַּבִּי מְכָר רַק בְּמַחְנֵה דְלֵא בְּעֵינָן תְּנַאי כְּפוּל
לְחַד דְּיַעֲבֹד וְאִ"כ שְׁפִיר קְשָׁה דְלֵמָא יִמְכּוֹר הַש"ח וְיִמָּה פְּעַל בְּלִנְה אֲצֵלוֹ וְאִ"ל דְּהָא בְּאַמַּת
פְּסִיקִין לְפִי הַמְּסַקְנָא דְאַקְנָה מְשׁוּעָבֵד י"ל דְּהָא הָוִי הַדִּין דְאַקְנָה יְכוּל לְחַזֵּר קוֹדֵם שְׁבֵא
לְעוֹלָם וְאִ"כ קְשָׁה הָא הַמְּלִנְה לְעֵנָן מַה לְוֵה בְּאַמַּת יַפְרַע מְקוֹדֵם וְכֵן אֵיתָא בְּתוֹס'
דְּמִסְתַּמָּא אֵינוֹ נוֹתֵן בְּמַתְנֵה וְיַפְרַעוּ מְקוֹדֵם אִ"ו דְלֵא רַצָּה (לְלִית) לְפָרוּעַ כְּלֵל וְכֵן פְּתָבוּ
הַמְּפָרְשִׁים וְאִ"כ פִּינּוֹן דְאֵין רוּצָה לְפָרוּעַ אֵין לֵה חֲזָרָה מְקוֹדֵם וְאִ"כ אֵינוֹ מְשׁוּעָבֵד וְאִ"כ
תְּקִישׁ לְעֵנָן מַה לְוֵה הַמְּלִנְה פִינּוֹן דְלֵא שְׁיַיָּה דְרוּצָה לְמִשְׁכְּנֵוּ וְכוּ' אִף זֵה דְוִקָא לְרַב שְׁשֵׁת
מִשָּׂא"כ לַר"נ דַּס"ל ז"ג חוּבוֹ וּז"ג חוּבוֹ וְאִ"כ לֵא שְׁיַיָּה דְהָוִי חֲזָרָה דְאֵינוֹ חֲזָרָה רַק דְלִנְה
עֲשֵׂה זֹאת בְּשִׁבִיל זַג"ח וּזַג"ח דְיַפְרַע זִיבּוּרִית וְיִטּוּל בִּינּוּנִית וּמְתוֹרֵץ שְׁפִיר דְהִנֵּה בְּאַמַּת
הַקְּשׁוֹ הַמְּפָרְשִׁים אִמָּאִי לֵא נוֹקִי בְּאַתְרָא דְכְּתָבִי שְׁטָרָא וְהִדֵּר יְהִיבִי זִוְיִי אִף מְתוֹרֵץ דְהָא
לֵא שְׁיַיָּה בְּכָאן דְפִקְסָה דְיְכוּל לְטָרוּף דְלֵמָא יִמְכּוֹר הַש"ח וְדְאַקְנָה הָא הָוִי חֲזָרָה דְחֻזִּין
דְאֵין רוּצָה לְפָרוּעַ כְּלֵל דְהָא רַב שְׁשֵׁת ס"ל דְהַפּוּכִי מְטָרְתָא מִשָּׂא"כ לַר"נ לֵא הָוִי חֲזָרָה
דַּא"ל דְכּוֹנְנָתוֹ בְּשִׁבִיל ז"ג וּז"ג דְיַגְבֵּה בִּינּוּנִית וְהוּא יִתֵּן זִיבּוּרִית מִשָּׂא"כ לַר"נ אִם יַרְצָה
לְגַבּוֹת וְלִיתֵּן לוֹ זִיבּוּרִית לִיתֵּן לוֹ מִיָּד בִּינּוּנִית אוֹ דְיִמְתִּין עַל הַזְּמַן אִם יַרְצָה לְסַלֵּק לוֹ
בְּזִיבּוּרִית וְאִ"כ לְמַה לְוֵה וְלַח חֲיִישׁ דְלֵמָא יִמְכּוֹר הוּא בִּינּוּנִית שְׁלוֹ לְאַחַר הַגְּבִי' אוֹ דְלֵמָא
יְהָא עָבֵד לְוֵה אִ"ו דְהָוִי חֲזָרָה וּמְתוֹרֵץ קוֹשִׁיּוֹת הַש"ח דְבְּאַמַּת לְעֵנָן מְלִנְה דְעֲשֵׂה לְוֵה עַל
עֲצָמוֹ מְחַדֵּשׁ הַשְּׁתָא לֵא אֲמַרִּין דְעֲשֵׂה כֵּן רַק לְוֵה שְׁמַכְבֵּר וְכוּ' וּבְזֵה מְיֻשָּׁב מַה דְקְשָׁה
עַל רַמִּי בַר חֲמָא דְחִי' בְּיַתְמֵי וְרֵאווִי לְיִטּוּל וְאֵין לוֹ וְלִכְאוּרָה קְשָׁה דְמִי דְחִקּוֹ לְוֵה וְלֵא תִי
כְּפִשׁוּטוֹ דְלִנְה לוֹ עַל עֲשֵׂר שָׁנִים וְעֵיקָר הַקוֹ' דְבְּמָאִי פְּלִיגִי צ"ל כְּפִי הַתְּיַרֵץ הַרְאִשׁוֹן
שְׁבַש"ס דְלִנְה כּוּ בִּיּוֹם דְמָטָא זְמַנִּי' אִף מְתוֹרֵץ דְהִנֵּה אִם נִימָא כַּס' הַש"ח דְהַטְעַם דְלֵא
מְשׁוּעָבֵד מְמַלְטָלִין לְמַלְנָה פִינּוֹן דְאִם מוֹכְרוֹ לֵא יִטְרוּף מִן הַלְקוּחוֹת לֵא הָוִי כְּפֵאלוֹ בָּא לִידּוֹ
יַע"ש הֵיטֵב וְאִ"כ ל"ק מְדַאקְנָה דְהָא א"צ דְאַקְנָה דְהָא א לְטָרוּף לַס'לֵס' הַש"ח דְפְּלִיג עַל
הַרְשָׁב"א מַד"נ אִף בְּאַמַּת הָא הַסַּמ"ע סוֹבֵר דְלֵא שְׁיַיָּה שְׁיַעֲבֹדָא דַּר"נ אִם לֵא מְטָא זְמַנִּי'
וְכִינּוֹן דְלִנְה עַל עֲשֵׂר שָׁנִים קְשָׁה אִמָּאִי לֵא חֲיִישׁ דְיִמְכּוֹר מְקוֹדֵם שְׁיַבֵּא זְמַנִּי' וְאֵין לֵא שְׁיַיָּה
שְׁיַעֲבֹדָא דַּר"נ אִף לְבַתֵּר דְמִשְׁנֵי רַמִּי בַר חֲמָא בְּיַתְמֵי וּבְאַמַּת לֵא אֵינִי דְלִנְה עַל זְמַן
וְאִ"כ שְׁפִיר שְׁיַיָּה שְׁיַעֲבֹדָא דַּר"נ וְל"ק מְפַח דְהָוִי חֲזָרָה וְלֵא מְהִי דְאַקְנָה וְשְׁפִיר מְצִי
לְאוּקְמִי בְּאַתְרָא דְכְּתָבִי שְׁטָרָא וְהִדֵּר יְהִיבִי זִוְיִי וּכַמ"ש הַמְּפָרְשִׁים וּמְתוֹרֵץ שְׁפִיר: וְהִנֵּה
עַפ"ז שְׁפִיר מְתוֹרֵץ הָרַמְבַּ"ם וְכַמּוֹ שְׁתִּי הַמ"מ וְלֵא קְשָׁה קוֹשִׁיּוֹת הַכ"מ וְהַר"ן מְשׁוּם
דְהִנֵּה בְּגִישִׁין אֵיתָא תְּרִי לִישְׁנָא אִי אֲמַרִּין נְתִינָה בַע"כ שְׁמִי' נְתִינָה וְהַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' דַּא"כ
פְּרַעוֹן בַּע"כ לֵא נְהִי פְּרַעוֹן וְתִרְצוֹ חֲחוֹ' דְכִינּוֹן דְלִיכָא פְּסִידָא בְּוִדָּאִי הָוִי בַע"כ וְהִנֵּה
בְּתֻשׁבַת מַהֲרִי"ט חִילְקַ עוֹד חִילּוּק א' בֵּין הֵיכָא דְמַפִּינּוֹן לְצַעוּרִי אִז שְׁפִיר הָוִי נְתִינָה בַע"כ

לח הָוֵי נְתִינָה מִשָּׂא"כ בְּקִדּוּשֵׁי דְהָוֵי רַק לְהַרְנוּחָה אֲזִי הָוֵי נְתִינָה בַּע"כ שְׁמִי נְתִינָה וְהִנֵּה בְּכָאן דְּכַתְבַּת הַמ"מ דִּיתָן זִיבּוּרִית בַּע"כ וְח"כ וְח"פ לְכַאוּרָה בְּכָאן קוֹשְׁיוֹת הַתּוֹס'ס הָא הָוֵי בַּע"כ וְאִמְאֵי הָוֵי פְּרַעוֹן וְלֹא שְׁיִיךְ תִּי הַתּוֹס'ס דְּלִיפָּא פְּסִידָא דְהָא בְּכָאן שְׁפִיר אִיפָּא פְּסִידָא דְהָא יִפְסִיד דִּיטָוּל זִיבּוּרִית וְיִתָּן בִּינּוּנִית אַף הַתִּי שֶׁל מֵהֲרִי"ט דְּכִינּוֹן דְּהַפְּרַעוֹן הָוֵי רַק לְהַרְנוּחָה וְא"כ שְׁפִיר הָוֵי פְּרַעוֹן בַּע"כ שְׁמִי פְּרַעוֹן וְא"כ ל"ק דְּהִנֵּה הֶרְמֵב"ם פְּתַב דְּזֵה גּוֹבָה וְזֵה גּוֹבָה וְלֹא אֲמַרִינּוּ אֵלּוּ הֵייתִי חַיִּיב לָךְ פִּיצַד אַתָּה לְנֵה מְמַנִּי וּפְיֵי הַמ"מ מְשׁוּם דְּאִיירִי מִן הַסֵּתֶם בְּאַתְרָא דְּכַתְבִּי שְׁטָרָא וְהִדֵּר יִהְיִי זְוִי וְא"כ קֶשֶׁה הָא לֹא שְׁיִיךְ דְּהָוֵי פִּקְחַת דְּהָא הָוֵי חֲזָרָה מְדַאֲקָנָה וְע"כ צ"ל דְּכּוֹנֵנַת הַשְּׁנֵי בְּשִׁבִּיל זֵה גּוֹבָה וְזֵה גּוֹבָה וְא"כ הַמְלִינָה הַשְּׁנֵי שְׁפִיר יָכוּל לְפִנְרַעוֹ בַּע"כ דְּהָא הָוֵי לְהַרְנוּחָה וְהָוֵי נְתִינָה בַּע"כ שְׁמִי נְתִינָה מִשָּׂא"כ הַמְלִינָה הֶרְאֵשׁוֹן דְּהָא עֵיקַר כְּנֻנַת הַמְלִינָה הַשְּׁנֵי הָוֵי פִּי הֵיכִי דְּנִהְיִי זֵה גּוֹבָה וְא"כ אִינּוּ רוּצָה שְׁלֹא יִהְיֶה פְּרַעוֹן בַּע"כ וְא"כ אִינּוּ רוּצָה לְהַרְנוּחָה רַק פִּי הֵיכִי דִּיהָא זֵה גּוֹבָה וְז"ג וְהָוֵי כְּמוֹ לְצַעוּרֵי נְאֻזִי לֹא הָוֵי נְתִינָה בַּע"כ שְׁמִי נְתִינָה לֹא יִהְיֶה יָכוּל דְּהָוֵי רוּצָה לְשַׁלֵּם לוֹ בַּע"כ בִּינּוּנִית וְשְׁפִיר פְּתַב הֶרְמֵב"ם דְּזֵה גּוֹבָה וְז"ג וּמְתוּרְץ שְׁפִיר קוֹ הֶרְ"ן וְהַכ"מ: וְהִנֵּה עוֹד יֵשׁ לוֹמֵר הָא דְּמִקְשָׁה דְּנוֹקָא לַר"ש וְלֹא לַר"נ מְשׁוּם דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה קֶשֶׁה מֵה פְּרִיךְ הָא הַא"ז פְּתַב דְּאִפְּיִלוּ אִם יֵשׁ לוֹ עוֹד קַרְקַע כְּנֻגַד דְּמִי חוּבּוֹ חֲזִינְשֵׁינּוּ דְּלָמָּא חַיִּיב עוֹד לְאַחֲרִים וְא"כ הָא הַש"ף פְּסַק דְּמִהְיִי תְּפִיסָה בְּמִטְלָטְלִין אִפְּיִלוּ בְּלִי רְצוֹן הַלְנָה וְרִשׁוּת הַב"ד וְשׁוּמַת הַב"ד וְהִנֵּה הֶרְשֵׁב"א דִּיִּיק מִכָּאן דְּשְׁטָרוֹת לֹא בְּנִי גּוֹבֵינָא נִינְהוּ מְדַלָּא גְבָה ש"ח בְּחוּבּוֹ וְכַתְבַּת הֶרְ"ן דְּהָוֵי מִיְלִי וְלֹא מְשַׁעֲבָדִי אַף דְּהָוֵי מִיְלִי דְּמִזְדַּבְּנָא בְּדִינְרֵי נִינְהוּ יַע"ש מֵה שְׁתִּירְץ הֶרְ"ן וְהִנֵּה הַמְפָּרְשִׁים דְּזֵה שְׁיֵשׁ לוֹ בִּינּוּנִית ש"ח שְׁיֵשׁ עָלָיו שְׁוֵה יוֹתֵר וְא"כ דְּלָמָּא בְּאַמְתֵּי אִיירִי בְּאַתְרָא דִּיִּהְיִי זְוִי וְהִדֵּר כְּתָבִי שְׁטָרָא וְא"ל לְמָה כְּתָבוּ ש"ח י"ל דְּבְּאַמְתֵּי פִּינּוֹן דְּנָתָן לוֹ בְּפִירוּשׁ עַל הַלְנוּאָה וְהוּא נְקִיט עַל הַלְנוּאָה וְא"כ לֹא מְצִי אֲמַר דְּנוּטֵל בְּחוּבּוֹ דְּהָא לֹא הָוֵי תְּפִיסָה דְּכִינּוֹן דְּהִדִּין דְּזֵה גּוֹבָה חוּבּוֹ וְלֹא מְצִי לִיטָוּל בְּתוֹרַת גּוֹבֵינָא רַק הֵיכָא דְּאִין נ"מ אֲמַרִינּוּ לְהַמְלִינָה דִּימְחוּל לוֹ חוּבּוֹ שְׁלוֹ וְהוּא יִמְחוּל לְהַלְנָה הַשְּׁנֵי אַף בְּכָאן לֹא שְׁיִיךְ דְּהָוֵי הַפּוּכִי מְשַׁרְתָּא דְּהָא אִם יִגְבָּה אֲזִי לֹא הָוֵי תְּפִיסָה וְיִטָּוּל הַב"ח הַשְּׁנֵי אַף בְּאַמְתֵּי הָא שְׁפִיר הָוֵי תְּפִיסָה דְּהָא מְצִי לְגַבּוֹת הַש"ח בְּחוּבּוֹ אַף דְּמֵה שְׁשׁוּנָה יוֹתֵר יִשְׁלִים לוֹ וְכִמוֹ שְׁכַתְבַּת בְּחִידוּשֵׁי מֵהֲרִי"ט אַף בְּאַמְתֵּי הָא הָוֵי מִיְלִי וְלֹא שְׁיִיךְ דְּהָוֵי מִיְלִי דְּמִזְדַּבְּנֵי בְּדִינְרֵי נִינְהוּ דְּהָא כָּל כְּפֵה דְּלֹא פְּתַב לוֹ הַש"ח לֹא מְזַדְּבְנֵי בְּדִינְרֵי נִינְהוּ וְאִפְּשָׁר דְּלֹא ס"ל מְעַמַּד שְׁלֶשֶׁתָּן דְּהָא הָוֵי פְּלוּגְתָּא דְּתַנְאִי בְּכַתְּוּבוֹת וְעוֹד דְּאִפְּשָׁר דְּאִיירִי בְּתוֹף זְמַנּוֹ וְיֵשׁ דְּעוֹת דְּבְּתוֹף זְמַנּוֹ לֹא מְצִי לְקַנּוֹת בְּמַעַמַּד שְׁלֶשֶׁתָּן כְּמוֹ גְּבִי כְּתוּבָה וּמ"ה כְּתַב לוֹ ש"ח וְא"כ הָוֵי שְׁפִיר מִיְלִי דְּמִזְדַּבְּנֵי בְּדִינְרֵי נִינְהוּ וְלַח הָוֵי רְאוּי וְיָכוּל לְגַבּוֹת וְשְׁפִיר מְהִנֵּי תְּפִיסָה וּמֵאֵי פְּרִיךְ אַף י"ל דְּהִנֵּה הֶרְמֵב"ן פְּסַק דִּיכּוּל לְכַפּוֹתוֹ בְּש"ח דְּצָרִיךְ לְלוֹת וְהַקְשָׁה הֶרְשֵׁב"א עָלָיו דְּהָא הָוֵי פְּלוּגְתָּא אִם מְלוּנָה בְּרִשׁוּת בְּעֵלִים לְחֲזָרָה וְאִמְאֵי הָא הָוֵי שְׁיַעֲבוּדָא דְּאוּרֵיִתָּא וְתִי הַב"ח דְּבָזָה פְּלִיגִי אִם שְׁעַבּוּדָא דְּאוּרֵיִתָּא דְּמֵאן דַּס"ל דְּלֹא יָכוּל לְחֲזוֹר ס"ל דְּשְׁיַעֲבוּדָא דְּאוּרֵיִתָּא וּמ"ה לֹא יָכוּל לְחֲזוֹר וּמֵאן דַּס"ל דִּיכּוּל לְחֲזוֹר ס"ל שְׁעַבּוּדָא לֹא דְּאוּרֵיִתָּא וְהִנֵּה בְּכָאן שְׁפִיר קֶשֶׁה דְּבְּאַתְרָא דִּיִּהְיִי זְוִי וְהִדֵּר כְּתָבִי שְׁטָרָא לְמָה כְּתַב שְׁטָרָא דְּהָא בְּאַמְתֵּי מְצִי לְגַבּוֹתוֹ מִיָּד בְּחוּבּוֹ דְּהָא בְּכָאן לַכ"ע יוֹכַל לְחֲזוֹר דְּלֹא שְׁיִיךְ שְׁיַעֲבוּדָא דְּאוּרֵיִתָּא דְּהָא מֵה שְׁיַעֲבוּד יֵשׁ בְּכָאן דְּהָא קִי"ל שְׁעַבּוּדָא בְּמְלוּנָה אִינּוּ יָכוּל לְקַנּוֹת וְא"כ בְּכָאן לֹא מְקַנָּה שְׁעַבּוּדָא דְּהָא הָוֵי הִדִּין דְּהַפּוּכִי מְשַׁרְתָּא ל"ל וְא"כ

לא מקנה פלל שיעבוד נכסיה רק שיעבוד דידי' מה שהי' למלנה מפבר ובמלנה אינו יכול למחול והגוי כמו פקדון דכינון דכול לחזור ולא הגוי פינון דמצי לחזור ושפיר מהגוי תפיסה כמו פקדון ולמה פתבו שטרא אף דנה דוקא לר"ש דס"ל הפוכי מטרתא משא"כ לד"נ דנה גובה חובו ונה גובה חובו הגוי שפיר שיעבוד חדש ושפיר לא יכול לחזור ולא מהגוי תפיסה ואת' כמ"ד דס"ל דמדאורייתא בבינונית וכמ"ש הפ"י בגיטין וא"כ מ"ה צריף לכתוב דכי היכי דנהגוי מילי דמזדבני בדניגרי ניהגוי נאזי שפיר מהגוי תפיסה ול"ק לר"נ ר"ק לרב ששת.

ובנה מיושב קושיות הש"ף דהקשה על הך דעה דאיתא בש"ע דבין באתרא דכתבי שטרא נהדר יתבי זוזי וכו' דבין פה ובין פה השטר בטל דהא מקשה דה"ד לא קאי רק לרב ששת ולא לר"ל וכו' וי"ל משום דהנה באמת ס"ל דסוגיא ס"ל דדאקנה אינו יכול לחזור או דס"ל דשיעבודא דאורייתא וא"כ ממילא דאקנה משיעבוד לפי חד דעה ואף מ"ה לא אוקי באתרא דכתבי שטרא משום דהיגוי רישא אף דלר"נ איירי באמת באתרא דיהבי זוזי אף לר"נ הגוי א"ש מפח מ"ש לעיל דמ"ה פתבי שטרא דכי היכי נהגוי מהגוי תפיסה משא"כ י"א הללו ס"ל דיכולין לחזור מדאקנה ומ"ה אמרינו יחלקו ושיעבודא לאו דאורייתא ומ"ה לא יכול למשפנו ובאתרא דיהבי זוזי נהדר פתבי שטרא נמי א"ש דהא פינון דהגוי חזרה מדאקנה וא"כ דלמא ימפור ועוד א"ש בלא"ה דהא פסקינון כעולא דמדאורייתא בזיבורית וא"כ אפילו פסקינון כר"נ לא הגוי שיעבוד מן התורה ויכול לחזור והגוי פקדון ומהגוי בלא שטר נמי תפיסה ומ"ה פסוק דהגוי השטר בטל ומתורץ שפיר קושיות השפתי פהו הג"ל: והנה י"ל ק' הגידולי תרומה על מה שפסק דאם תפס לאחר מיתה דהיגוי דקנה בינונית לאחר מיתה לא הגוי תפיסה וא"כ עדיין אמאי לא מוקי מתניתין דנ"מ דקנה לאחר מיתה בינונית אף י"ל דהנה רש"י פתב בכתובות דף פ' מי שמת והי' לו מלנה או פקדון וכו' אר"ע ותנו ליורשין שכולן צריכין שבועה וכתב רש"י ז"ל ולא מהגוי תפיסה והקשה הפ"י בסיפא שייף זאת ולא בנאן וי"ל משום דהנה בספר התנאים הקשה על פי הש"ף ב"ת ואמאי קתני דהי' לו פקדון ביד אחר ותנו ליורשין הא על זה לא שייף אם מכרו מכר דהא לא הגוי שלו רק פקדון וי"ל דבשולמא בהלואה שפיר שייף דכינון דהתורה צוה ליתן למלנה של המלנה שלו וא"כ אין חייב פלל למלנה שלו וא"כ שפיר לא הגוי מטלטלין של היורשים משא"כ גבי פקדון דהא פקדון כל היכא דאית' ברשות' דמרא איתא וא"כ אפילו באמת התורה צוה ליתן הפקדון ליד המלנה הראשון מ"מ לא עדיף מאילו הנה אצל המלנה הראשון גופא לא תפס מחיים לא הגוי מהגוי נהגוי דהגוי בידו שפבר החזיר לו הפקדון כמו שצוה התורה דהא פקדון כל היכא דאיתא ברשותא דמרא איתא ובנה שפיר מיושב קושיות התוס' שהקשו בכתובות דהא בפסחים גבי מכר שדה באחריות וזקפן במלנה ואח"כ אתי ב"ח וטרף וכו' דהא לא שייף שם פרעון דלמה יפרע וא"ב שבועה וטעמא דר"ע הגוי משום שבועה אף לפמ"ש א"ש דבאמת ע"ז א"צ שום טעם דהגוי מטלטלין ולא שייף שיעבודא דר"נ וכס' הש"ף דכינון דאם מכרו מכר משא"כ על הפקדון הגוי שפיר קשה דהא אין יכול למכרו וכו' התנאים אף התני' כמ"ש אף אי הגוי אמרינו דבאמת מהגוי תפיסה לאחר מיתה וא"כ שפיר קשה דכינון דהתורה צוה ליתן לו וא"כ יהא תפיסה אח"כ אף זה דלא מהגוי תפיסה לאחר מיתה הגוי הטעם בסיפא משום דכלן צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה וא"כ מ"ה פתב

רש"י ז"ל שפיר לא מהני תפיסה ומ"ה לא שייך גבי פקדון שיעבודא דר"נ וא"כ הוי רק הטעם שפולן צריכין שבועה רק לפקדון ולא במלנה א"צ להך טעמא ומ"ה אתי שפיר דשם הוי הלנאה ואזי לא צריכין לטעם דשבועה ומתורץ שפיר קושיות התו' הג"ל: ובזה מיושב קושלי' הג"ת הל' משום דהנה באמת אם מת המלנה הראשון אזי יורשי המלנה השני א"צ שבועה אם נימא דזה הוי הטעם עיקר דממ"נ למה הפרע כל"ק הת' בשלמא אם מת המלנה השני א"ש דחיישינן דלמא פרע קודם שלנה להראשון וא"כ לא הוי מטלטלין דיתמי וכס' הרי"ף דבכה"ג פ"ג דהוי ביד אחרים אזי צריף לשלם ואלא דמת המלנה השני ואזי שפיר צריף שבועה וא"כ שפיר בכאן קשה קושיות התומים דלכמ"ש לעיל הוי קודם שהוציא המעות הוי פקדון דכ"ן דלא שייך הואיל דשיעבדו נכסים שלו דהא אין פאן שיעבוד דכ"ן דהוי הפוכי מטרתא ותי' הג"ל לא שייך דהא באמת אח"כ נעשה הלנאה והנה ס' הש"ף דכ"ן דהוי פקדון ושפיר נשתעבד ולא מיגרע משום דנעשה הלנאה אח"כ (דהא יכול לטרוף בתוך הזמן) וא"כ פ"ג דהא נעשה הלנאה והתורה צוה אח"כ ליתן לו ותו ליפא חייב למלנה שלו דהא לפמ"ש י"ל הטעם על מ"ש הש"ף דבאמת אם הפקיד אצלו מקודם יכול הוא לטרוף בתוך הזמן משום דתו הוי אינו ברשותו ולא יכול למוכרו דהא צריף ליתנו למלנה הראשון והוא יטרוף בחובו וא"כ השתא נעשה הלנאה צריף ליתן לו להמלנה הראשון דהא מכבר נשתעבד ליתן לו הפקדון מקודם שנעשה הלנאה וצריף ליתן לו חזק דאין לו רשות לעשות הלנאה בלתי רשות דהוי אינו ברשותו ועוד דכ"ן דאם ירצה המלנה הראשון להיות ג"כ נשתמש בו וא"כ עדיין לא פקע חיוב עליו ליתן הפקדון ומכ"ש להיות אצלו וא"כ באמת פ"ג דנעשה והתורה צוה ליתן למלנה כמו שהנה חיוב מקודם וא"כ הא לא שייך פקדון כל היכא דאיתא ברשותו דמרא איתא דהא השתא לא הוי תו ברשותו דהא פכר הוציא וא"כ השתא דהוי פקדון והלנאה ג"כ בנדאי שפיר שייך שיעבודא דר"נ וא"כ שפיר הוי ג"כ מן התורה וא"כ הריב"א והריב"ה הקשה גבי הב לי זיבורית טפי פורתא ואמאי נימא לא ניחא לי' בתקנת חכמים דתיקנו בבינונית וסי' דלא אמרינן רק אם הוי מוחזק ותפס וא"כ אם נימא שיעבודא לאו דאורייתא ל"ק ונימא דנ"מ לענן בינונית דמן היורשין לא יטלו אלא זיבורית הא מצי המלנה חסי לומר לא ניחא לי' בתקנת חכמים ז"ל דתיקון שיעבודא דרבנן וא"כ אצל החוב שלו אפילו אם הוי שיעבודא לאו דאורייתא מדר"נ המלנה הראשון על השני משום דהא הוי פקדון והלנאה וא"כ אפילו אם שיעבודא לאו דאורייתא ולא שייך ס' התוס' דמכרה אינו יכול למוכרה דכ"ן דשיעבודא לאו דאורייתא מ"מ הא הוי פקדון ואין יכול למוכרו ואח"כ נעשה הלנאה ובנדאי משועבד מדר"נ מדרבנן בלא שיעבודא דאורייתא וכן מלנה השני על הראשון דכ"ן דא"צ לשבע דלמה הפרע דכ"ן דהוא חייב לו בשלמא לאיפו' דלמא פרע מקודם שנעשה הלנאה וא"כ פ"ג דטוען דלא ניחא לי' בתקנת חכמים וא"כ לא נשתעבד לו זיבורית של היתומים וא"כ הוי כמו דהיתומים אין יכולין לסלקו בקרקע שלהם בשביל קרקע של אביהם ה"נ למ"ד שיעבודא לאו דאורייתא דכ"ן דטען דלא ניחא לי' בתקנת חכמים ולא הוי שיעבודא עליו תו אין יכול לסלקו בזו הקרקע דהוי נגד חזק דר"נ זו הקרקע כמו קרקע שלהם ואין יכולין לסלקו אף באמת היכי דאינו מוחזק לא אמרינן דמצי א"ל לא ניחא לי' בתקנת חכמים וע"ז שפיר משני דכ"ן דתפס תפס אזי שפיר מצ' א"ל לא ניחא לי' בתקנת חכמים

ז"ל וא"כ אין חילוק בין תפסתפס מחיים לתפס לאחר מיתה משא"כ הש"ע שפסק כמ"ד שיעבדא דאורייתא ולא שייך לומר לא ניתא לי ומ"ה שפיר פסק הש"ע דיש חילוק בין תפיסה מחיים לתפיסה לאחר מיתה אף דמגלן הך חילוק לש"ע בין מחיים לאחר מיתה י"ל משום דהנה בתנאים הקשה אמאי הוי הדין דאם מכר ש"ח ובש"ח יש שגבה מטלטלין אינו טורף ואמאי אם מחל לא מהני מחילה בשיעבודא דר"נ אפילו במטלטלין וי"ל משום דהנה באמת הוי הטעם גבי מטלטלין הואיל דהוי יורש דיכול לסלקו וא"כ הוי מטלטלין דיתמי והנה איתא בב"מ הניחא למ"ד דלוקח אין יכול לסלקו אלא למ"ד דיכול לסלקו ופי' הפי' דהכי פירש דהא שם איגרי דלא מסיק פשיעור ארעא ושבחא וא"כ אם ס"ל דאין יכול הלוקח לסלקו וא"כ שפיר לא הוי של הלוקח פינון דאין הלוקח יכול לסלקו וא"כ הוי ארעא של הב"ח אשבח משא"כ אם הלוקח מצי לסלקו אלמא דאפילו אם הלנה גופא מצי לסלק פינון דאין הלוקח או היורש מצי לסלק לא הוי מקח וא"כ מ"ה בשלמא אם מכר לאחר שפיר שייך סילוק דהלוקח יתא מסלק להב"ח או היורש בדבר אחר משא"כ אם מחל להלנה האיה שייך שיהי' מסלק פינון דיהא מסלק הוי כמו דפרע למלנה וא"כ לא הוי פאילו מחל ולא מקרי פלל מחילה דיהא נקנה להלנה משא"כ אם מכר לאחר פינון דהלוקח או היורש אם ירצו יכולין לסלקו אזי מקרי מטלטלין של הלוקח ושל היורש ולא משתעבדי פלל וכלל וא"צ ליתן מידי פלל משא"כ לגבי עצמו לא מקרי מטלטלין של הלוקח (וכן היורש) דהיינו של הלנה דכינון דסוף סוף צריף לפרוע והוי כמו דהוי מעיקרא קודם המחילה ומ"ה לא מהני מחילה ואתי שפיר אף א"כ לפ"ז קשה אמאי אוי הדין דאם מכר המלנה החוב שלו והא עצמו חייב להך לנה גופא אמאי אינו יכול לטרוף אם גבה מטלטלין דהא לא שייך סילוק דיאמר לו עכב לה המעות בעד חוב שלך והנה במקר אפשר לומר דבאמת פן הדין ודנא כש"ע יע"ש היטב.

אף ב'יורש לכאורה קשה אמאי הוי הדין דנעשה מטלטלין דהא לא שייך סילוק דיכול לומר עכבו לעצמה המעות אף צ"ל דגם זה הוי הטעם לחוד מספיק מכח דכולן צריכין שבועה ואין היתומים צריכין שבועה וא"כ מ"ה א"ש דהא גבי שבועות יורשין שפיר שייך דעיקר הטעם מכח שבועה דכינון דאין היורשין יכולין לשבע אין נוטלין הואיל דמגיע שבועה נגד היורשין משא"כ לענן לוקח לא אמרינן אין אדם מוריש וכן לענן חשוד אפילו אם אין יכולין לשבע רק נגד שבועות יורשין הוי הדין פן ומ"ה א"ש גבי מחילה וכן מתורץ בפסחים אע"ג דלא שייך שם שבועה הוי א"ש משום דשפיר שייך סילוק לפי דעה דבעי היורשין יכולין לסלקו במטלטלין שלהם וא"צ מעות וא"כ שפיר נ"מ דצריף שם ליתן רק מטלטלין שירצה דאל"כ הא הוי פמוכר סחורה שמכר שם שדה וצריף ליתן דוקא מעות או איזה מטלטלין שירצה וא"כ בכאן נגד היורשין הוי הטעם משום סילוק לא שייך דהא אין יכולין לסלקו וצריף לומר מכח דכולן צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה וא"כ פינון דהטעם רק מכח שבועה א"ש מ"ש לעיל דכינון דאין אם מת המלנה הראשון בנדאי אין המלנה השני צריף לשבע והוי משעבד ולאפוף הוי פקדון והלנאה וא"כ הוי מדאורייתא והא דהקשה רבא מפח קרקע משום די"ל לפמ"ש לעיל דבתר דתירץ רמי בר חמא ביתומים וס"ל דלא כרבא וא"כ שפיר נ"מ במאי דהלנה דנשתעבד לו נכסים דאם ימות ואזי צריף המלנה הראשון לשלם ליתומים והיתומים פטורין מלשלם וא"כ שפיר איכא נ"מ ולא הוי פקדון ורבא דהקשה והא יכול לגבינהו

קרקע וא"כ שפיר לא שייך שיעבוד נכסים וא"כ שפיר ליכא נ"מ דהא שיעבוד נכסים לא שייך רק בקרקע וא"כ לאחר שאמר רבא זאת נאזי שפיר לא הוי שיעבוד והוי פקדון מקודם ונעשה אח"כ הלואה והנה בשטר חייב ללות לו אפילו אם שיעבודא דרבנן דכיון דעכ"פ איכא שיעבוד והנה זה י"ל דהוי קו' רבא דלא מתנרץ הקו' דה"ד הפלוגתא דכיון דאין נ"מ בשיעבוד וא"כ הוי פקדון והנה אם הוי מדדבנן שיעבוד ולא הוי פקדון וא"כ אם נימא דלא ניחא לי' השתא בתקנת לא הוי גביה פלל וכלל וא"ל דנ"מ פקושיות הש"ס עכ"פ לענן יורשין דירשין לא יגבו מזיבורית רק מבינונית והוא יגביה מזיבורית והנה באמת אם תפס תפס אף לענן לאחר מיתה מאי דקנה וא"כ לא שייך שיעבוד קרקעות במאי דלא הוי לו עד השתא פלל והנה מוכרח סברת בע"ל הל"ל לחלק בין תפס מחיים לתפס לאחר מיתה משום דהוי הטעם לפמ"ש דעיקר בירושין מפח דא"א לסלקו וקשה הא נ"מ בזה דיטול: והנה מתנרץ הרמב"ם ממה שהקשה עליו הל"ח"מ דהנה הנ"י כתב בב"ק דאם הו"ל עדנית ומכרה תליא בהו סברא דאם אמרינן מדאורייתא בעדנית והוי רק תקנת חכמים והנה קודם שמכרה העדנית הוי משועבד תו לא פקע דכיון דהשתא נמי הוי מדאורייתא פן וא"כ הנה בהש"ס דב"ק הוי פלפול אם אמרינן הב לי זיבורית טפי פורתא והקשה נימא לא ניחא לי' בתקנת חכמים יע"ש בספר פ"י ומה שחי' שם וא"כ הפי' דנ"מ אם אמרינן הב לי זיבורית טפי פורתא וא"כ צ"ל לו זיבורי' מי שיש לו זיבורי' דיאמר הב לי בינונית מקודם די"ל דאפילו אם יתן לו בינונית מ"מ מקודם שהי' לו בינונית הוי משועבד לו זיבורית לחוד וא"כ לא פקע דכיון דמן התורה בזיבורית השתא נמי משא"כ אם יתן לו זיבורית דאזי לא הוי משועבד מקודם זיבורית לחוד אזי אין צריך ליתן לו זיבורית וא"ל פקושיות הל"מ דלמה נקיט שהי' לו עדנית י"ל דהנה הש"ס כתב דאין יכול לחזור מדאקנה וכתב הטעם דאדעת' דהכי הלנה לו שיהא משועבד לו מדאקנה ולכאורה אינו מוכן מאי הוי דעכ"פ הוי חזרה וכן הקשה בספר התומים וי"ל דה"פ דהנה באמת אם הוי שיעבודא דאורייתא אזי בנדאי דאקני משועבד רק עקר הטעם אם שיעבודא לאו דאורייתא והנה הש"ס כתב דע"כ צ"ל למאן דס"ל שיעבודא לאו דאורייתא דבמלוה הפתובה בתורה שיעבודא דאורייתא וא"כ פיון דהוי חזרה דאדעתא דהכי לא הלנה וא"כ הוי כמו מזיק דנשתמש בלתי רשות והוי משועבד מפח דהוי מלוה הפתובה בתורה ואתי שפיר והנה אם אמרינן דבאמת בכאן הוי חזרה דהא פיון דלוה ולא פרע ממילא מוכרח דאינו רוצה לפרוע והוי חזרה גדולה וא"כ ממילא יש לגבות מעדנית פדיון השומרין אף באמת הו' חזקה דאלו הייתי חייב לה פיצד אתה לנה ממני הוי חזקה כמו תוך זמנו ויש לו מיגו דנאמן והנה מןזכר גבי תוך זמנו בש"ס אם מהני בטענת שפא וא"כ לא מהני רק נגד אלו היית' חייב לה פיצד אתה לנה ממני דטוען ברי דאינו חייב משא"כ בכאן נגר עדנית הא המלוה לא ידע אם חזר או לא חזר אע"ג דאיכא חזקה לא מהני נגד טענת שפא אף דבאמ' בכה"ג שפיר מהני תפיסה דכיון דאיכא לי' חזקה והיא מיקרי תפס ברשות אף רש"ל כתב דלא מהני תפיסה רק אם תפס הו' גר החפץ אבל היכא דיכול לסלקו בזווי לא מהני תפיסה והנה אם אמרינן דמהני תפיסה דהא רש"ל כתב על קושיות הרא"ש דמהיכי תיתי יהא יכול הנזיק לכופו ליתן לו זיבורית הא אינו יכול לכופו ליתן לו מאיזו עדנית שירצה ותי' רש"ל דבאמת זה אינו דהא הנזיק יכול לטוען לדידי חשיב כמו עידי עדנית וצריף ליתן לו מאיזה שנה בין עדיות בין

זיבורית שירצה והנה הא לפי שטת הרא"ש והטור דס"ל דאינו גובה מעידי עדות וא"כ לא שיק' ס' מהרש"ל דרב רש"ל לשיטתו דס"ל דגובה מעידי עדות פתב פן יע"ש בפ"ד חו"מ סי' ק"ב וא"כ לכאורה האיק' מצוי לכופו לתת לו זיבורית דהא השתא הוי הוא תפס ויכול לומר דלמא באמת מגיע לי עדות דאפשר דהוי חזרה וא"כ לדידי שנה זיבורית פמו עדות וא"כ פיון דהכי תפס ברשות והוי דררא דממונא שפיר מהני תפיסה דבלא טענות הם הוי ספק לב"ד אף דכיון דיש לו עדות ג"כ וא"כ ממ"נ יכול לסלק בעדות פנו דאין הדין דיכול לכופו בעידי עדות וא"כ פיון דממ"נ יכול לסלק לא הוי תפיסה דכל העומד לסלק הוי פמו שסילק וכמו דהדין ארעא פיון דלגוביינא פמאן דגבאי דמין וכמו גבי אילן ספק קדם וכו' וא"כ פיון דלא מהני תפיסה אזי שפיר יכול לסלק בביונות דכיון דלא הוי תפיסה והוא טוען ברי דלא חזר והוא טוען שפא חזר ולא הוי תפיסה וא"כ א"ש הרמב"ם דצריך לומר דהו"ל דוקא עדות והנה בזה מוכרח דר"ש ס"ל שיעבודא לאו דאורייתא דאל"כ עדיון יש נ"מ אם רוצה זיבורית טפי פורתא א"ו דלא ס"ל להא דעולא דמוכרח מי האיש אשר יוציא לה דהוי בזיבורית וא"כ פיון דס"ל דלא הוי בזיבורית וא"כ לא מוכח דשיעבוד' דאורייתא וא"ש דמוכרח לר"ש דשיעבודא לאו דאורייתא והש"ע דפסק לחלק בין תפיסה מחיים לתפס לאחר מיתה ס"ל שיעבודא דאורייתא וא"כ לא שיק' דלא ניחא לי בתקנת חכמים ז"ל: והנה י"ל הא דהקשה בס' א"ז מאי פריה וליגבינהו ארעא ארעא דלמא איירי דלית לי קרקע אף י"ל דהנה באמת הקא ע"כ איירי דמת המלנה השני וא"כ שפיר הוי מטלטלין דאם מת המלנה הראשון קשה לפמ"ש לעיל הוי בכאן עיקר הטעם משום דלא זכה בי' רק זכה היורשין משום דב"ח צריך שבועה משא"כ היורש דהא סילוק לא שיק' בכאן רק משום שבועה הטעם וא"כ אם מת המלנה הראשון האיק' חיישינן דלמא פרע דלעגן מה יפרע למלנה השני דהא חייב לו פנגדו ובשלמא אם מלנה הראשון חי ומלנה השני מת שפיר חיישינן לפרעון דלמא פרע קודם שלנה משא"כ המלנה הראשון לעגן מה יפרע וא"כ אין צריך שבועה וא"כ לא הוי מטלטלין וא"כ דמלנה השני מת קשה הא באמת אם יטעון המלנה הראשין דפרע באמת וגם הש"ח שלו לא נפרע וא"כ מיהמן לומר פרוע ולא שיק' שטררא בידה מאי בעי דהא י"ל דסמיה אהה שטררא דהא חייב לו פנגדו וא"ל אמאי לא גרא דלמא ימות או ימפור נאזי לא מצוי טריף מש"ח שלו והוא יטרון קשה הא הדין דבכתב ידו נאמן לומר פרעתי וכתב הש"ח הטעם משום דליכא שיעבוד הלקוחות ולא גרא להניח שטררא דחשוב דימפור נכסים או דה"פ דלא זילא נכסי' וכו' וא"כ בכאן שפיר בלא"ה נאמן לומר פרעתי ולא שיק' לומר שטררא בידי מאי בעי דהא מלקוחות לא מצוי טריף אפילו יורש או הלוקח דהא פיון דרוצה לפרוע מן הלקוחות ע"כ הוי קרקע ובקרקע שפיר מצוי ליגבינהו ללקוחות ארעא והוי משועבד למלנה הראשון מדר"נ וא"כ לא יוכל לטרון מן הלקוחות ולא שיק' שטררא בידה מה בעי נאמתי שפיר ומתורץ קו' הא"ז ה"ל: ועי"ל קושיות הג"ת משום די"ל דיש חילוק בין מחיים לאחר מיתה משום דבאמת שטררא לפי שיטת הבע"ת לאו בני גוביינא והנה אם נימא דלא שיק' שיעבודא דר"נ אזי בודאי לאו בני גוביינא בע"כ של לנה פיון דלאו בני שיעבודא והנה בכאן מ"ה בשלמא מחיים שפיר שיק' שיעבודא דר"נ דהא לפמ"ש הרשב"א הוי פמו שהי' אצל לנה משא"כ פיון דמת הוי ראוי ולא שיק' שיעבודא דר"נ וא"כ לא הוי תפיסה דכיון דאין יכול לגבות רק

שְׁיִגְבֶה לַחֲבִירוֹ לְיִוְרָשִׁין וְאִם כֹּפֵר יִטְרֹן מִהֶן וְאִם כֹּפֵר יִטְרֹן מִהֶן וְהָיָה לְגִבּוֹת הַחֹב שְׁלוֹ
שְׁיִישׁ לוֹ עַל הַיְתוּמִים בְּעַד הַחֹב שֶׁהוּא חַיִּיב י"ל דְּאִין יָכוֹל לְכוּפּוֹ לְמַלְגָּה לְפִי ס' הַש"ךְ
וְעוֹד דְּהָא הָיָה אִפ"ל דַּס"ל דְּלֹא יָכוֹל לְגִבּוֹתוֹ רַק דְּיִטּוֹל בְּשִׁיעְבוּדָא דַּר"נ אִךְ בְּאַמְתָּא א"ל
דְּלַעֲנִין אִם קָנָה בִּינוּנִית לִפְמ"ש הַבַּע"ת דְּכִינּוֹן דְּהָיָה הַדִּין דְּיָכוֹל לְגִבּוֹתוֹ בְּעַד חֹבּוֹ הָיָה
כְּאִילוֹ אִינוּ חַיִּיב פְּלִל א' לַחֲבִירוֹ וְהָיָה עַל ס' הַבַּע"ת דַּס"ל דְּלֹא מְהַיְמֵנִי מְכִירָה וְאִמְאִי
בְּיַתְמֵי שְׁפִיר גְּבַה הַיְתוּמִים וְהַיְתוּמִים פְּטוּרִין אִךְ י"ל דַּמ"ה הָיָה הַטַּעַם דְּמִשּׁוּם בְּאַמְתָּא
שִׁיעְבוּד הַגּוֹף לֹא מְצִי מְכָר וְנִשְׁאַר לְהַלּוֹם דְּהֵינּוּ הַמְלִין וְכִשְׁיַעְבוּדָא דַּר"נ שְׁפִיר אִיכָּא
שִׁיעְבוּד הַגּוֹף לְמַלְגָּה וְאִם מ"ם אִין יָכוֹל לְמַכְרוֹ דְּהָא נִשְׁאַר שִׁיעְבוּד וְאִם כֹּפֵר אִם מְחַל דַּמ"ה
פְּטוּר דְּנִכְסֵי דְּאִינְשׁ אִינְוִין עֲרַבִין לִי וְאִם כֹּפֵר יָכוֹל לְמַכְרוֹ שִׁיעְבוּד דְּמַחֵל פְּטוּר וְאִם כֹּפֵר
הָא לִיכָּא שִׁיעְבוּד הַגּוֹף דְּהָא שִׁיעְבוּד הַגּוֹף מְשֻׁעְבָּד לְמַלְגָּה הִרְאִישׁוֹן לְעַצְמוֹ וְאִם כֹּפֵר
נוֹטֵל חַיִּיב הַגּוֹף מִדַּר"נ לְעַצְמוֹ לְעַצְמוֹ וּמִמִּילָא פְּטוּר מִשְׂא"כ בְּיִוְרָשִׁין דְּאִיכָּא שִׁיעְבוּד
הַגּוֹף לְיִוְרָשִׁין וְאִם כֹּפֵר לִיכָּא שִׁיעְבוּד הַגּוֹף (אִךְ אִם אֲמַרִּין כְּסִבְרַת הַתַּנְיָיִם דְּכִינּוֹן
דְּכָבֵר נִשְׁתַּעְבַּד הַגּוֹף נִשְׁתַּעְבַּד כְּבָר הַנְּכָסִים וְלֹא מְהַיְמֵנִי מְחִילוֹת הַגּוֹף רַק דְּהַטַּעַם דְּהָיָה
מְכִירוֹת שְׁטוּרוֹת מְדַרְבְּנָן וְאִם כֹּפֵר לְכַאוּרָה שְׁפִיר מְהַיְמֵנִי מְכִירָה שִׁיעְבוּד הַנְּכָסִים) וְהָיָה
הִרְאִיב"ד דַּס"ל דְּלֹא מְהַיְמֵנִי לְעַנְיָן יְרוּשָׁה קָנָן דְּכִינּוֹן דְּהָיָה לְאַחַר מִיתָה שֶׁל הָאִשָּׁה כִּי א'
אֲפֻשֶׁר לְאַשָּׁה לְקַנּוֹת לְאַחַר מִיתָה בְּשִׁלְמָא מַה שֶׁקָּנָה לְאַשָּׁה תּוֹכֵל לְהוֹרִישׁ לְבָנָיו מִשְׂא"כ
אִם לֹא יִזְכֶּה פְּלִל וְאִם כֹּפֵר לְכַאוּרָה לֹא שְׁיִיף דַּנ"מ מַה שֶׁקָּנָה בְּאַחַר מִיתָה דְּהָא לֹא
שְׁיִיף לְזַכּוֹת לְאַחַר מִיתָה וּמַחֲיִים לִיכָּא נ"מ וְאִם דַּנ"מ לְעַנְיָן מְכָר הָא שִׁיעְבוּד הַגּוֹף לֹא
שְׁיִיף רַק שִׁיעְבוּד נְכָסִים וְהַנְּכָסִים שֶׁקָּנָה לֹא מְהַיְמֵנִי רַק מְכַח שִׁיעְבוּד הַגּוֹף וְאִם כֹּפֵר
לֹא נִשְׁתַּעְבַּד הַנְּכָסִים וְאִם כֹּפֵר יָכוֹל לְמַכְרוֹ שִׁיעְבוּד הַגּוֹף לִיכָּא שִׁיעְבוּד הַנְּכָסִים וְהַנְּכָסִים
מְעוֹלָם לֹא נִשְׁתַּעְבַּד לְמַלְגָּה בְּחַיִּים וְאִם כֹּפֵר לֹא מְצִי לְגִבּוֹת מִשְׂא"כ לַר"נ שְׁפִיר אִיכָּא
שִׁיעְבוּד הַגּוֹף דְּהָא הָיָה הַדִּין דְּזָה גּוֹבָה וְזָה גּוֹבָה) פְּלִלָא דְּמִילְתָא לְפִי סְבֵרַת הִרְאִיב"ד
וְאִם כֹּפֵר לֹא מְהַיְמֵנִי מַאי דַּנ"מ לְאַחַר מִיתָה דְּהָא אִי אֲפֻשֶׁר לְזַכּוֹת וּמַחֲיִים לְעַנְיָן לְקוֹחוֹת לִיכָּא
נ"מ דְּהָא עֵיקַר הַטַּעַם הוּא אִיל וְכַתּוּב בּוֹ בְּשִׁטְרָא קָנָן וְיָכוֹל לְהִיטִיב לְעַצְמוֹ בְּזָה וְהָיָה אִם
אֲמַרִּין קָנָה עַל מְנַת לְהַקְנוֹת לֹא קָנָה וְאִם כֹּפֵר קָנָה עַל מְנַת לְהַקְנוֹת וְכָאן הָא
נִימָא דְּבְּאַמְתָּא הָא אִי אֲפֻשֶׁר לְקַנּוֹת בְּקָנָה לְהַ פֶּל שִׁיעְבוּדָא דְּאִית בִּי אִם לֹא דְּבָנָה הַשְּׁטֵר
נְמִי מְצִי לְקַנּוֹת וְכַדְאִית' בְּפִקְרָא וְאִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר
בּוֹ מִשּׁוּם דְּהָא לִיכָּא נ"מ רַק אִם יִמְכּוֹר לְאַחֲרֵים וְהָיָה קָנָה ע"מ לְהַקְנוֹת וְלֹא קָנָה וְהָיָה
ע"כ מְוַכְרַח דְּאִינְרִי דְּהַמְלִיגָה הַשְּׁנִי מֵת וְהִרְאִישׁוֹן חֵי דַּל"כ דְּהַמְלִיגָה הִרְאִישׁוֹן לֹא שְׁיִיף
דְּכּוֹלָן צְרִיכִין שְׁבוּעָה וְכַמ"ש לְעֵיל וְכִינּוֹן דְּמַלְגָּה הַשְּׁנִי מֵת וְלְמַלְגָּה הַשְּׁנִי לֹא נִשְׁתַּעְבַּד
פְּלִל לְמַכּוֹר לְהַלּוֹקֵם פִּינּוֹן דַּא"א לְהַקְנוֹת בְּזָה וְאִם כֹּפֵר לְמַעֲמַד שְׁלִשְׁתּוֹן הָא הִרְ"ן פְּתַב
דְּכַתּוּבָה לֹא נִקְנָה בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתּוֹן כֹּפֵר אִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר אִם כֹּפֵר
בְּב"ק דָּף ע' דְּכִינּוֹן דְּאִינוּ יָכוֹל לְגִבּוֹת וְאִם כֹּפֵר לֹא נִקְנָה בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתּוֹן וְאִם כֹּפֵר לֹא שְׁיִיף
קָנָן וְאִם כֹּפֵר אֲמַרִּין פִּינּוֹן דְּתַפְס דַּמ"נ אִם תִּקְשָׁה אִם מֵת הַמְלִיגָה הִרְאִישׁוֹן וְשְׁפִיר
נִשְׁתַּעְבַּד מְקוֹדֵם שְׁלִיגָה וְע"ז הָא א"צ שְׁבוּעָה וְאִם כֹּפֵר דַּא"צ שְׁבוּעָה וְתַפְס ג"כ וְלֹא יָכוֹל
לְסַלְקוֹ אֲזִי פְּטוּר וְהָיָה בְּאַמְתָּא לְפִי אִם אֲמַרִּין שִׁיעְבוּדָא לְאוֹ דְּאוּרִיגָה וְאִם כֹּפֵר
מְדְאוּרִיגָה מַה חִילּוֹק יֵשׁ בֵּין דְּכַתּוּב שִׁיעְבוּדָא דַּר"נ בַּל"ה הָא הָיָה הַפּוֹכִי מְטַרְתָּא וּמַה
שְׁתִּי דַּנ"מ לְעַנְיָן בִּינוּנִית קָשָׁה פִּינּוֹן דַּס"ל שִׁיעְבוּדָא ל"ד וְאִם כֹּפֵר לֹא שְׁיִיף לֹא סְבֵרַת

הַרְשָׁפָא וְלֹא סְבַרְתָּ הַשִּׁי א"ו דְּבִאָמַת הָוֵי הַטַּעַם מְשׁוּם דְּכֹלְנָן צְרִיכִין שְׁבוּעָה וְהָוֵי רַק מְדַרְבְּנָן וּמִן הַתּוֹרָה אֶפְיָלוּ בְּמַטְלָטְלִין מִשָּׂא"כ אִם ס"ל שְׁעֵבּוּדָא דְּאוּרִייתָ וְלֹא הָוֵי הַטַּעַם מְשׁוּם שְׁבוּעָה וּבְזָה שְׁפִיר אָמַר רַבָּא דְּנֹקָא מְקַרְקַע אִי פְקַח מְשׁוּם דִּס"ל שְׁיַעֲבֹדָא דְּאוּרִייתָ וְר"ש ע"כ ס"ל שְׁיַעֲבֹדָא לֹא דְּאוּרִייתָ אוֹ מִפְּחַ הוֹכְחָה דְּכַתְּבֵי הַתּוֹמִים אוֹ מִפְּחַ הוֹכְחָה מ"ש לְעִיל ע"ש הֵיטֵב וּא"כ א"ש לִפ"ז פְּסַק הִלְכָה דְּפִסְקִינָן שְׁיַעֲבֹדָא דְּאוּרִייתָ וּג"כ פְּסִיקִין דְּקִנְיָה ע"מ לְהַקְנוֹת קִנְיָה אוֹ דְּבִאָמַת הָא לִר"נ שְׁפִיר הָוֵי ג"כ בְּלֹא"ה נ"מ מְחִיִּים לְעִנְיָן בִּינּוּנִית וְנִיבּוּרִית וּא"כ שְׁפִיר מְתוּרָץ דְּחִילּוּק בֵּין תְּפִיסָה מְחִיִּים לְאַחַר מִיתָה וְאוֹ י"ל לִפְמ"ש הַפ"י דְּקִנְיָה מ"ה אֵין יָכוֹל לְהוֹרִישׁוּ לְבָנָיו מְשׁוּם דְּהָנָה דְּשִׁלְב"ל דְּכִינּוּ דְּיָכוֹל לְהוֹדוֹת וְלִפְטוֹר וּא"כ בְּכָאן אִם קִנְיָה אַח"כ בְּנֹדָאֵי אֵין יָכוֹל לְהוֹרִישׁ בְּשִׁלְמָא אִם הָוֵי בְּשַׁעַת מִיתָה הָוֵי מֵיָד דְּשִׁב"ל מִשָּׂא"כ אִם קִנְיָה אַח"כ אַף לִר"נ א"ש מְשׁוּם דִּנ"מ לְעִנְיָן בִּינּוּנִית וְנִיבּוּרִית וּנ"מ ג"כ מְחִיִּים וְלֹא הָוֵי מִתְחִיל הַחַיִּיב הַשְּׁתָּא רַק מְחִיִּים דְּהָא יָכוֹל לְמַפְּרֹךְ: וְהָנָה מ"ש לְעִיל לִיִּשְׁבֵּי הָא דָּאֵי אֶפְשָׁר לְמַפְּרֹךְ לֹא הָוֵי תִּירוּץ רַק אִם אֶמְרִינָן דְּשְׁיַעֲבֹדָא דִּר"נ לֹא שְׁיִיף אֵין טוֹרְפִין מְשׁוֹעֲבָדִים בִּנ"ח וְהָנָה אִם נִימָא לֹאִיפוּף דְּעִיקָר תִּירוּץ דְּרָמֵי בַר תְּמָא הִי דְּמַת מְלָנָה הָרֵאשׁוֹן מְשׁוּם דְּאִם מַת מְלָנָה הַשְּׁנִי לִכ"ע מוֹדוּ דְּהָוֵי שְׁעֵבּוּדָא דִּר"נ אֶפְיָלוּ בְּמַטְלָטְלִין מְשִׁים דְּהָוֵי מְעִיקְרָא פְּקֻדוֹן וְאַח"כ הָוֵי הַלְוָאָה אוֹ מִפְּחַ הוֹכְחַת הַתּוֹמִים דְּמִשְׁמַע דְּפְלִיגֵי עַל אֲדָמוֹן יַע"ש הֵיטֵב אַף אֶפ"ל דְּזָה לֹא חָשׁוּב מִיָּגוּ מְשׁוּם דֹּא"כ צ"ל דְּפָרַע אַח"כ מְשׁוּם דֹּא"כ אֶמְאֵי סְמוּף וְהוּא רוּצָה לוֹמַר דְּעִדִּיף לִיטְעוֹן דְּפָרַע מְקוֹדֵם פִּי הֵיכִי דְּסְבוּר דִּיהָא הוֹכְחָה אַף בְּאָמַת א"ל דְּהִי לוֹ שׁוּבֵר וְאַח"כ שְׁהִי לוֹ ש"ח וּפְרַע לוֹ אֲזִי לֹא שְׁמַר הַשׁוּבֵר וְהָנָה א"ל דְּלֹא הָוֵי זִילֵי נְכֻסֵי דִּי"ל דְּהָא יֵשׁ לוֹ ש"ח וּא"ל דְּלִמָּא נָתַן לוֹ שׁוּבֵר דִּי"ל דְּבַכָּה ג' הָוֵי תְּקִנַת הַשּׁוּק וּכְמ"ש הַשִּׁי אַף בְּסִי' נ' דְּכִינּוּ דְּעִי"ז קִנְיָה נְכֻסִים וְהָוֵי שְׂכִיחַ וְהָנָה מַה שְׁהַקְשִׁיתִי לְפִי שְׁפַתְבְּתִי דְּעִיקָר הַטַּעַם דִּמ"ה אֵין יָכוֹל לְמַחֹל מְשׁוּם דֹּא"א לְסַלְקָא מִשָּׂא"כ בְּמַכִּירָה אַף דְּזָה קִשְׁיָה אֶמְאֵי פִי מְכַר הַמְּלָנָה הַשְּׁט"ח וְהַלְוָה גּוּפָא הִי לוֹ ש"ח עַל הַמְּלָנָה אֶמְאֵי מְהִי דְּהָא שְׁיִיף דְּלֹא מְצִי לְסַלְקֵי דְּהָא יַעֲכַב בְּעַד חוּבוֹ דִּי"ל דְּיָכוֹל לְסַלְקוּ שְׁפִיר מְשׁוּם דְּמְצִי א"ל מְהַדְרָנָא שְׁטָרֵי' לְמָרֵי' (נְכֻסֵי ר"ל שְׁיִמְפְּנֹר נְכֻסֵי) וּא"כ שְׁפִיר מְצִי לְסַלְקָא אַף דֹּא"כ קִשְׁיָה גְבִי מוֹחַל נְמִי נִימָא אַהֲדָרָא (שְׁטָרָא) נְכֻסֵי לְמָרָא אַף צ"ל דְּלֹא אֶמְרִינָן בְּן אַף י"ל דִּמ"ה הָוֵי הַדִּין כֹּן: וְהָנָה י"ל קו' הָרָן מ"ש מִפְּחַ שְׁיַעֲבֹדָא דִּר"נ י"ל דְּהָנָה לִפְמ"ש לְעִיל דְּהָוֵי הַפִּי דְּאֵין רְאוּי לְסַלְקוּ וְהָנָה ר"מ ס"ל דְּמִינְיָ דִּידֵי' הָוֵי אֶפְיָלוּ מְטַלְטְלִין וּא"כ שְׁפִיר נ"מ בְּנִזְקִין יָכוֹל לְסַלְקוּ אֶפְיָלוּ בְּקַרְקַע וְהָוֵי שְׁפִיר נ"מ דְּהָוֵי שְׁלוֹ דְּיָכוֹל לְסַלְקוּ בְּקַרְקַע דִּיּוֹתֵר מְדִינוּ שְׁפִיר יָכוֹל לוֹמַר פְּאֵלוּ אַהֲדָרָה וְזָהוּ דְּנֹקָא בְּנִזְקִין מִשָּׂא"כ בְּשָׂרָא חוּב שְׁפִיר שְׁיִיף שְׁיַעֲבֹדָא דִּר"נ וְהָנָה לִפ"ז מְתוּרָץ הָרָא"ש דְּלֹא סְתָרֵי אַהֲדָדִי וּבְזָה מִינְשָׁב דְּלֹא סְתָרֵי הָרָא"ש לְהַדְדִי דְּפִסְק הָרָא"ש בְּתַשׁוּבָה פְּתַב דֹּאע"פ שְׁיֵשׁ לוֹ עַל בְּעַל שְׁטַר גְּדוּנְיָא אֵין יָכוֹלָה לְמוֹכְרוּ בְּטוֹבַת הַנָּאָה וּבְפִסְקֵי פְּתַב דִּל"ל נְכֻסֵי צֹאן בְּרִזְל גְּבִי פְּגִיעָתָן וְכו' וִי"ל דְּהָנָה הָרָן הַקְשָׁה הָא אִיכָּא שְׁיַעֲבֹדָא דִּר"נ וִי"ל מְשׁוּם דְּהָנָה הָוֵי כְּמוֹ שְׂכִירוֹת דְּכִינּוּ דְּהָוֵי מִתְּנָה וּל"ש שְׁיַעֲבֹדָא דִּר"נ אַף בְּנְכֻסֵי צֹאן בְּרִזְל שְׁפִיר קִשְׁיָה וּמ"ה שְׁפִיר פְּתַב הָרָא"ש דִּל"ל נְכֻסֵי צֹאן בְּרִזְל אַף דְּבִאָמַת לְכֹאוּרָה אִם יִרְצָה לְגַבּוֹת מְטַלְטְלִין בִּל"ה לֹא שְׁיִיף שְׁיַעֲבֹדָא דִּר"נ וּבְקוֹשְׁוֹת הַתּוֹמִים אַף לִפְמ"ש (אֲנִי) לְתַרְץ לְעִיל לְפִי שְׁאֵין יָכוֹל לְסַלְקוּ דְּלֹא שְׁיִיף גְּבִי לְוָה עֲצָמֵי סִילּוּק מ"ה גַּם מְטַלְטְלִין שְׁפִיר מְשׁוֹעֲבָד אַף אִם אֶמְרִינָן דְּאֶמְרִינָן אַהֲדָרֵי נְכֻסֵי

למרי' אפילו שלא פדינו כפמ"ש המאור דהוי דינו דבלוקח כמו גבי יתמי דהוי הדין
בזיבורית וא"כ שפיר נ"מ במחילה דאל"ה הוי צריף ליתן לו בינונית אף גבי נזיקין הוי
בעדיית וא"כ לא הוי נ"מ והוי וא"כ לא הוי נ"מ לסלוקי דהא צריף ליתן לו דוקא עדיית
דלא תקנו בלקוחות בזיבורית וא"כ שפיר שקיל בזיבורית דכינן דלא שייף העמידו על
דין תורה וא"כ רק בזיבורית הוי שפיר שייף שיעבוד' דר"נ ולא בשאר חייב וא"כ שפיר
מתנרץ תשובת הרא"ש עם פסקיו: והנה מ"ש לעיל ליישב הא דכתב הבע"ת דלא מהני
מכירה הא חזינו דביתמי הוי דינא הכי דה תומים גובים והיתומים פטורין מלשלם פן
הקשה בס' התומים וכתבתי משום דלא שייף שיעבוד הגוף ומ"ה לא נ"מ רק לעגן מת
א' מהו ושפיר פריף דוקא ולגיבנהו וכו' ואו י"ל דמ"ה לא חל המכר דהא איתא בב"ק
הרי שראה אנס פנגדו דהוי הדין דאינו יכול להקדיש אע"ג דעדיין לא גזל הוי כמו אינו
ברשותי דכינן דהגזלן סופו ליטלו וא"כ ה"נ כינן דסופו דיכול לגבותו דהוי הפוכי
מטרתא והוי כמו אינו ברשותו ואינו יכול למכרו מ"ה משא"כ בירוששה שפיר יכול
להורישו דבר שאינו ברשותו.

והנה הא דכתבתי דאם לנה זה השני הוי חזרה וא"כ הוי מעיקרא בטל הלואה וא"כ בכאן
נמי מ"ה מהני תפיסה דצריף ליתן מעדיית דנ"מ במאי דחזר אם הוי חשוב לפרעון ונתן
לו לפרעון לא הוי גבי מינ' קרקעי וליתן לו קרקע אחרת אינו חפץ בו: מסכת קידושין
דף ז' ע"ב ומאי דפסק הרמב"ם דאם אמר חציה בפרוטה וחציה בפרוטה דמהני וכן חציה
בחצי פרוטה וחציה בחצי פרוטה דמהני והוי קידושין ובלשני חציה בפרוטה הוי ספיקא
ולכאורה קשה אמאי לא והנה באמת הנה התוס' גבי חציה בפרוטה וחציה בפרוטה אמאי
לח אמרינן תפס קידושין בכולה כינן דגם האשה רוצה ל"ש דעת אחרת ות' התוס' לחלק
בין לשון והפ"י פתב דבאמת אין חילוק דאינה לשון הוי כמו קונמות אף י"ל דתליא בהך
אבע' דגבי גירושין חוץ מהפרת נדרים או חוץ מתרומה יע"ש היטב והנה קידושין דמיא
לגירושין ויצאה והיתה וא"כ ע"ז לא שייף לעגן תרומה או לעגן הפרת נדרים (דעי"ז
לא שייף קונמות דבשלמא לעגן איסור לעלמא הוי לשון הקדש וקונמות) וא"כ הוי חוץ
מהפרת נדרים או תרומה ומש"ה לא מהני (דדבר תורה ארוסה אוכלת בתרומה ויע"ש
בס' פ"י דחצ' עבד וחצ' ב"ח אינו אוכל בתרומה יע"ש בגמ' היטב) והנה על חציה בחצי
פרוטה וחציה בחצי פרוטה לא הוי שייף תפיסה דהא בחצי פרוטה אין דין קידושין והנה
מהרי"ט תי' דהא האשה ג"כ מרוצה רק על חצי.

והנה אם נימא דלא כס' מהרי"ט דבאמת הוא אמר אבל אצל האשה כינן דהיא לא התנה
ולכא קפידא והוי כמו בתנאי אמרינן דמי דהתנה יכול לבטל וכן הוי הדין פמה פעמים
דכינן דהוא לא אמרה פוננתו שיהא בלשון המועיל וכן במתנה או בשאלה לקדש יע"ש
היטב בהרא"ש רק דלא יזכיר לשון שאלה וא"כ הא האשה לא הזכירה לשון חצי והנה
הא הדין בשטר חוב דשמין את הנזיר אם יש בו ש"פ אע"ג דלא אמר בהשטר וא"כ בכאן
שפיר יכול לתפוס הקדושין דהא אם הוי קדושין על חצי בחצי פרוטה וחציה השני עכ"פ
אתי בתורת טעות דסבר דיכול לתפוס על חצי וא"כ הא חצי פרוטה אינו בתורת השבה
והנה היכא דהוי מחילה בטעות איתא בב"מ דהוי כמו יאוש והיכא דהוי יאוש פתבו
התוס' בב"מ גבי עבר על עשה דליכא לאו רק העשה וא"כ בחצי פרוטה לא אית בי'
עשה וכן פתב הפ"י דגבי מחילה בטעות הוי רק מ"ע להחזיר פן הוא בב"מ דף ס"ז גבי

פירות דקל דבְּעֵי לְמַתִּיב מְאוּנָאָה וכו' יע"ש היטב אף אם לא מְקוֹדְשֵׁת עכ"פ על חצי
אזי הוא פְּרוּטָה שְׁלֵם וְהוּי בְּחֻזְרָה כֹּל הַפְּרוּטָה וּא"כ שְׁפִיר מְקוֹדֵשׁ וְלֹא גָרַע מֵאֵם קִדְשָׁה
בְּאִיסוּרֵי הַנָּאָה וְהֵאשָׁה הָי חוּלָה שְׁיֵשׁ בָּהּ סַכְנָה אִף אִם אָמַר שְׁנֵי חֲצִיָּהּ בְּפְרוּטָה דְּכִיּוֹן
דְּהוּי בְּדִיבּוּר אֶחָד וְהוּי דְּמֵיָא לְקַנֵּי אֶת נַחְמוֹר דְּלֹא קָנָה אֶפְיָלוּ הָךְ חֲצֵי פְּרוּטָה וְאִזֵּי שְׁפִיר
צָרִיף לְחֻזֹר וְלֹא מְהַנֵּי מֵאֵי דְאֵשָׁה רוּצָה עכ"פ דְּלִיתְפִּנּוּס בְּנִלְהָ וְהוּי אֶפְיָלוּ חֲצֵי אֵינָה שְׁלָה
וְלֹא קִנֵּי כֹל עכ"פ בְּתוֹרַת קִנְיָן וּמ"ש לְעֵיל דְּהוּי כְּמוֹ חוּץ מִהַפְּרַת נְדָרִים וְחוּץ מִתְּרוּמָה
י"ל דֵּא"כ מְקוֹדְשֵׁת מִפְּחַס ס"ס תְּדֵא או (בר"ע א"י תִּיבָה זֹאת) דְּשָׂכָא הוּאִיל וְאֵעִפ"כ
מְקוֹדְשֵׁת בְּנִלְהָ וְעוֹד אֵיפֵא בְּגִיטִין דְּחוּץ מִתְּרוּמָה וְחוּץ מִהַפְּרַת נְדָרִים: וְהִנֵּה אִם מֵה דְּהוּי
בְּדִיבּוּר אֶחָד הוּיָא דְּמֵיָא לְקַנֵּי אֶת נַחְמוֹר וּא"כ א"ש דְּאֶפְיָלוּ חֲצֵי אֵינּוּ מְקוֹדֵשׁ כֹּל דְּכִיּוֹן
דְּאֵינּוּ מְקוֹדֵשׁ לְחֻצְאִין עַל חֲצֵי הַשְּׁנֵי וְעוֹד דְּהֵא בְּאֶמְת אֶפְיָלוּ אִם א"צ לְהַחְזִיר הַש"פ מ"מ
לֹא קָנָה וּא"כ הוּי כְּמוֹ גִּזְלַן נְכָרֵי דְּלִיפֵא אִיסוּר אָבֵל מ"מ לֹא מְקַרֵּי שְׁלוֹ וּנ"מ אִם הוּא
רוּצָה לְתַפְסוֹ חֲצֵי פְּרוּטָה יְכוּל לְתַנְפְּסוֹ מִיַּד הָאֵשָׁה וּא"כ גַּם הָךְ חֲצֵי פְּרוּטָה אֵינּוּ
נִיְקַנֵּינִי קְנִיית לְאֵשָׁה וְהִנֵּה יֵשׁ רֵאִי דְּהֵא הֵיכָא דְּשָׁנָה לֹו חֲמִשָּׁה סְלַעִים אַע"ג דְּלֹא שָׁנָה
אִזֵּי א"צ לֹומר דְּקַבְּלָה בְּחֲמִשָּׁה סְלַעִים הַפְּהֵן בְּפְדִיּוֹן הַבֵּן וִיע"ש בִּי"ד וּבִט"ז וְהִנֵּה לְפִי
זֹאת הַסְּבָרָא דְּהוּי בְּדִיבּוּר אַחַת וְהוּי כְּמוֹ קִנֵּי אֶת נַחְמוֹר וּא"כ לֹא קִדְשָׁה הַחֲצֵי דְּהֵא כִּיּוֹן
דְּלֹא מְצִי לְהוּי לְחֻצְאִין וְלְקִדְשָׁה הַחֲצֵי שְׁנֵי וּא"כ לֹא הוּי קְדוּשִׁין אֶפְיָלוּ חֲצֵי כֹל וְלֹא
שְׁיִיף דְּפְשֻׁטָה הַקְּדוּשִׁין בְּכֹלָה וְעַל קוֹשִׁיּוֹת הַב"ש מְמַעְשֵׁר שְׁנֵי דְּמִשְׁמַע אֶפְיָלוּ אֵינּוּ שָׁנָה
בְּכָאן שָׁנָה פְּרוּטָה מְקוֹדְשֵׁת וְהִנֵּה אִם נִימָא אֶפְיָלוּ אִם יֵשׁ לוֹ דְּרָף לְשֵׁם נְמִי אֵינּוּ מְקוֹדְשֵׁת
קִשָּׁה וִי"ל מְשׁוּם דְּבְּאֶמְתָּהּ הֵא כִּיּוֹן דְּאִית לִי דְּרָף לְאוֹתוֹ מְקוֹם וּא"כ הוּי ש"פ אִף דְּזָה לֹא
מְקַרֵּי הַנָּאָה דְּהֵא יְכוּל לְקַנּוֹת בְּכָאן בְּעַד פְּחוֹת מַש"פ מִשְׁא"כ בְּמַעְשֵׁר שְׁנֵי לֹא שְׁיִיף זֹאת
דְּהֵא א"א לְקַנּוֹת בְּפְחוֹת מַש"פ דְּהֵא צָרִיף לִיתֵן הַמְּעוֹת וְהַמְּעוֹת יְהֵא כְּדִין מַעְשֵׁר שְׁנֵי
וְאִזֵּי בְּנֻדָּי יִצְרָף לִיתֵן לוֹ ש"פ כְּמוֹ בִּירוּשָׁלַיִם וְהִנֵּה זֶה הוּי הַפִּי בְּהֵרָא ש"ג כְּדְּמִיִּיתִי
רֵאִי דְּאִין לְהַקְדֵּשׁ אֶלָּא מְקוֹמוֹ וְשַׁעֲתוֹ בְּעֵרוּכִין וְשֵׁם א"ש דְּהֵא בְּאֶמְתָּהּ גְּבִי רֵאִי מְקַרֵּי
שְׂכַר פְּעוּלָה או שְׂכִירוֹת דְּאִין מְשַׁתְּלֵמַת אֶלָּא לְבַסוּף וְאִזֵּי אִין ב"ח נוֹטֵל כְּלוּם וְכֵן אִין
הַקְּדֵשׁ כְּלוּם מְשַׁכִּירוֹת כֵּן חֵיטָא בְּעֵרוּכִין דְּף ח"י ע"א וְע"ב בְּש"ף לְקַמֵּן גְּבִי מַעְמַד שְׁלִשְׁתָּן
וְעִיקָר הֵא דְּמַחֹב נוֹטֵל ב"ח הוּי מִכַּח שְׁיַעֲבּוּדָא דַּר"נ מִשְׁא"כ בְּשְׂכַר פְּעוּלָה וּא"כ עִיקָר
רֵאִי דְּמִיִּיתִי הֵרָא ש"ש דְּאִין לְהַקְדֵּשׁ אֶלָּא מְקוֹמוֹ וְשַׁעֲתוֹ דְּלֹא אֶמְרִינֵן הוּאִיל דְּשׁוּיָא בְּמְקוֹם
אַחַר ש"פ כְּהוּי מְקַרֵּי כְּסָף פְּרוּטָה וְשְׁפִיר מִיִּיתִי רֵאִי אִף מַכ"מ דְּלֵמָא הוּי הַטַּעַם דַּע"כ פ
הֵא רֵאִי לְהוּלִיף עַד שֵׁם וּא"כ מ"ה אֵינּוּ נוֹטֵל דְּהֵא מְקַרֵּי רֵאִי דְּבְּנֻדָּי גָרַע מַחֹב שְׁעֻדָּין
לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ וּמְשַׁכַּר פְּעוּלָה וּמ"ה אִין לְהַקְדֵּשׁ אֶלָּא מְקוֹמוֹ וְשַׁעֲתוֹ מִשְׁא"כ בְּקִדְוִישֵׁי
אֵשָׁה דְּהֵא יְכוּל לְקַדֵּשׁ בְּשֵׁט"ח דְּאַחֲרִים אַע"ג דְּמְקַרֵּי רֵאִי רַק דְּמִמִּילָא כִּיּוֹן דְּאֵיפֵא רֵאִי
דְּלֹא אֶמְרִינֵן הוּאִיל וּש"פ בְּמְקוֹם אַחַר מְקַרֵּי כְּסָף בְּכָאן וְעַל זֶה לֹא מְקַרֵּי דְּנִימָא דְּהֵא
מְקַרֵּי גוֹרֵם לְמִזְוֵן מֵאֵי דִּיכּוּל לְהוּלִיף לְמְקוֹם אַחַר דְּהֵא יְכוּל לְקַנּוֹת בְּכָאן בְּעַד פְּחוֹת
מַש"פ מִשְׁא"כ בְּמַעְשֵׁר דְּאֵינּוּ יְכוּל לְקַנּוֹת בְּפְחוֹת מַש"פ וְאִתִּי שְׁפִיר לְשׁוֹן הֵרָא ש"ש
וּמְתוֹרֵץ קִשִׁיּוֹת הַב"ש הַנְּל: וְכֵן אֵיטָא בְּפְסָחִים בְּדָף כ"ט דָּאֵם הוּי לְאַחַר זְמַן מְקַרֵּי רַק
גוֹרֵם לְמִזְוֵן וְכֵן ה"נ כִּי שְׁוּיָא בְּמִדֵּי צָרִיף לְהוּלִיכֵן לְמְקוֹם פְּלוּנֵי וְהוּי אִין הַזְּמַן מִיַּד וְגָרַע
מְשַׁכִּירוֹת דְּהוּי דְּאִין הַחִיּוּב מִיַּד וְה"נ אִין הַזְּמַן מִיַּד שְׁצָרִיף לְהוּלִיכֵן עַל הַזְּמַן לְמְקוֹם
אַחַר הַיּוֹצֵא לְנוּ מְזָה שַׁע"כ פ אִם יֵשׁ לוֹ דְּרָף לְמְקוֹם הַמְּדֵי דְּשֵׁם ש"פ וְכָאן א"א לְמַצּוֹא

הַ דָּבָר לְקַנּוֹת אַע"ג דָּאִין רוּצָה לִיתְּנָן לּוֹ ש"פ בְּעַד זֹו מְקַוְדָּשָׁת וְאַפְשָׁר דְּבִאֲמַת דְּבָזָה כ"ע מוֹדוּ וְהִנֵּה י"ל קְוִשְׁיוֹת הַפ"י עַל שְׂיִטַּת הַרְמַב"ם דְּהַקְשָׁה הָא קַתְּנִי ב"ש בְּשׁוּה דִּינָר וּא"כ לִיפָא נ"מ רַק אַם קִיבְּלָה קְדוּשִׁין מְאַחַר וּא"כ הָוִי ב"ש לְחֻמְרָא וּב"ה לְקוּלָא וְאַמְאִי קַתְּנִי לָהּ בְּעַדְיָת וִי"ל מְשׁוּם דְּהִנֵּה מַה שְׁהַקְשָׁה הַב"ש עַל שְׂיִטַּת הָרָא"ש דְּהָא אִיתָא בְּש"ס אֹמֵר אָדָם לְבַתּוֹ קִטְנָה צָאִי וְקִיבְּלָה קְדוּשִׁין מְאַחַר אַף י"ל מְשׁוּם דְּהִנֵּה קְשָׁה לְפַמ"ש הָרָא"ש הָוִי כְּמוֹ דְּיֵשׁ שְׁלִיחוֹת לְקִטְנָה קְשָׁה הָא גַבִּי קְדוּשִׁי פְסָף הָא לֹא הָוִי חֲזָרָה שְׁלִיחוֹת אֲצֵל הַבַּעַל אַף י"ל דְּבִאֲמַת הָוִי הִטְעַם מִפְּחַם עָרַב אַף דְּקָשָׁה דְּהָא לֹא דִיבְר עֲמוּ וְכַקְשְׁיוֹת הַתּוֹס' וְהָרָא"ש וּא"כ לַפ"ז לֹא קָשָׁה דְּהָא פִּינּוּן דְּנַעֲשָׂה שְׁלִיחַ שֶׁל אֲבִיו לְצַוֹת לִיתְּנָן לָהּ וְנֹאזִי שְׁפִיר הָוִי דִּין עָרַב דְּהָא פְתַב הַט"ז דָּאָם אָמַר חֲזוּ מְנַה לְפָלוּנִי וְכוּ' וְאִם הַמְקַדָּשׁ אָמַר בְּשָׂאֲנִי נוֹתֵן לְפָלוּנִי הֲרִי אֶת מְקַוְדָּשָׁת לִי מְקַוְדָּשָׁת מְדִין עָרַב אַעפ"י שְׁלֹא אָמַר אַח"כ לְאַחַר שְׁנָתָן הֲרִי אֶת מְקַוְדָּשָׁת לִי וְח"פ הָוִי תּוֹ א"צ לְהִיּוֹת שְׁלִיחַ רַק שְׂיִצְנָה לְהִיּוֹת מְקַוְדָּשָׁת וְאַח"כ לֹא נַעֲשָׂה שְׁלִיחַ בְּשַׁעַה שְׁזָכָה לְעַצְמוֹ וְכִינּוּן דְּאָמְרָה הֵן קוֹדֵם הַנְּתִיבָה הָוִי נַעֲשָׂה הָאִשָּׁה שְׁלִיחַ לִיתְּנָן לָהּ וְאַח"כ בְּשַׁעַה שְׁנָתָן לָהּ לֹא הָוִי כָּלֵל שְׁלִיחַ רַק שְׂיִצְנָה לְזָרוּק לְאָדָם אַחַר אַף לְסִבְרַת תּוֹס' רִי"ד שְׁפוּבְר דְּבַעֲזִי לְאִמֵּר בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה וְהֲרִי אֶת מְקַוְדָּשָׁת לִי וּא"כ צ"ל דְּהָוִי בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה ג"כ הָאִשָּׁה שְׁלִיחַ וּא"כ שְׁפִיר קְשָׁה הָא לֹא נִיתְּנָן שְׁלִיחוֹת לְחֲזָרָה וּמ"ה צ"ל דָּאִין הִטְעַם מְשׁוּם שְׁלִיחוֹת רַק דְּהָוִי כְּמוֹ דְּבִשְׁעַת מַעֲשֵׂה שְׁפִיכְרָה דִּיבּוּר לְקְדוּשִׁין כִּי יֵשׁ בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה עַדְיָן ש"פ וּמ"ם פְּסָק פֶּן דְּהַסְגִּיא קָאִי לְמ"ד לֹא בְּעִינּוּן שְׁלִיחוֹת שְׂיִחְזוֹר שְׁלִיחוֹת מִשָּׂא"כ לְפִי מַה דְּפִסְקִינּוּ כַּמ"ד דְּבַעֲזִינּוּ שְׁלִיחוֹת שְׂיִחְזוֹר לְבַעַל וּבְפִרְט דְּבָזָה דְּמַעוֹלָם לֹא הָוִי רָאוּי שְׂיִחְזוֹר וְכִדְאִיתָא בְּגִיטִין בְּסִי' קַמ"א וּא"כ לַפ"ז דְּהָוִי הִטְעַם מִטְעַם עָרַב וּא"כ גַבִּי פְדִיוֹן דְּאָמְרָה הַעֲבַרְי' דָּאָם הָוִי פְּחוֹת מִש"פ אַף דְּהָוִי ש"פ בְּמַקּוֹם אַחַר וּא"כ אִם הָוִי שְׁנִי ש"פ בְּמַקּוֹם אַחַד וְרוּצָה לִיתְּנָן הָאִמְרָה הַעֲבַרְי' וְלִגְרַע וְלִיתְּנָן מַה ש"פ בְּמַקּוֹם אַחַר וּבְכָאֵן הָוִי פְּחוֹת מִש"פ וּא"כ רָאוּי לִגְרַע מִפְדִּיוֹנָהּ.

אַף בְּאֲמַת פִּינּוּן דְּהָוִי רַק מְטַעַס עָרַב וּא"כ הָא אִיתָא בְּב"ק דָּף ע' ע"ב וְהָא כִּי אֶתִּי לְקַמְּנָן לְדִינָא וּא"כ לֹא מְצִי לְקַנּוֹת וּא"כ בְּכָאֵן הָא פְּטוּר מְלִשְׁלָם כְּמוֹ שְׁשִׁנָּה בְּמַקּוֹם אַחַר רַק כַּמ"ש הַפ"י דְּגִזְרַת הַפְּתוּב לְעַגְנִין קִנְיָן דְּמַהֲנִי נְמִי מְקַרִי שְׁנָה פְּרוּטָה בְּמַקּוֹם אַחַר וְעַכ"פ לְשִׁלָּם א"צ מְדִין עָרְבוּת וּא"כ הָא בְּעִינּוּן דִּיהָא חֲזִי לִיעוּד בְּהַף גִּירְעוֹן וּא"כ זְהוּ טַעְמָא דְּב"ש דַּס"ל דְּמוּעַד מַה דְּשִׁנָּה בְּסוּף וְנִשְׁתַּיִיר ש"פ וּא"כ שְׁפִיר מְתוּרָץ קְוִשְׁיוֹת הַפְּנ"י: וְהִנֵּה מַה דְּמִסְפָּקָא לִי אִם עָשָׂה שְׁלִיחַ בְּמַטְלָטְלִין לְמַפְּוֹר וְהַשְׁלִיחַ מְכַר בְּמַטְלָטְלִין אֲגַב מְקַרְקַע וְהַמְקַרְקַע הָוִי קַרְקַע שֶׁל הַשְׁלִיחַ אִם מַהֲנִי דְּכִינּוּן דָּאִין הַמְשַׁלַּח מְצִי לְמַפְּוֹר אֲגַב אֵלּוּ הַמְקַרְקַע דָּאִין הַמְשַׁלַּח מְצִי לְמַפְּוֹר בְּעַד קַרְקַעוֹת אֵלּוּ דָּאִינוּ שְׁלוּ' וְלְכַאוּרָה אִיפָּא לְמִיפְשֵׁט מַהָּ דְּהָא קַתְּנִי אוֹ' אָדָם לְבַתּוֹ וּא"כ הָא הָאִשָּׁה זָכְתָה לְעַצְמָה אַף מִטְעַם עָרַב א"ש וְהִנֵּה הָא דְּאִיתָא בְּסִי' ע"ו דָּאָם שְׁוֹתָף לָנָה דְּהוּא חֲזִיב דַּל"ש בְּעָרַב פִּינּוּן דְּלֹא דִיבְר עֲמָהֶם וְהוּא שְׂיִטַּת הַתּוֹס' וְהָרָא"ש וְאַפִּילוּ לְפִי ס' הָרָאב"ד (מ"מ הָוִי כְּמוֹ דְּאָמַר מַה שְׂיִתְּנָן לְהָאִשָּׁה): וְהִנֵּה אֲפִילוּ בְּלֹא הַף סְבָרָא דְּחֲזָרָה שְׁלִיחוֹת אֲצֵל הַבַּעַל מ"מ מִפְּחַם הַף סְבָרָא צ"ל דְּהָוִי מִפְּחַם עָרַב דְּהָא פִּינּוּן דְּהַמְעוֹת הָוִי בְּאֲמַת שֶׁל הָאִשָּׁה וּא"כ אִם לֹא הָוִי הַדִּין מִטְעַם עָרַב וְאִם הָאֵב הָוִי רָצָה לְהַתְּקַדָּשׁ בְּתָהּ וִיְהִי הַמְעוֹת שֶׁל הַבְּתָה לִיתְּנָן לְבַתָּהּ לֹא הָוִי מְקַוְדָּשָׁת רַק מִטְעַם עָרַב הָא ל"ה דְּמִיָּא לְמַטְלָטְלִין אֲגַב מְקַרְקַע שֶׁל הַשְׁלִיחַ וְכַמ"ש לְעִיל דַּא"ל דָּאִינוּ מְקַוְדָּשָׁת יַע"ש הֵיטֵב: וְהִנֵּה לְאֵב אִין מַגִּיעַ הַנְּאָה בְּהַף פְּדִיוֹן דְּמַקְדָּשׁ דְּהָא

מעשה ידי הוי של בעל קונדום גשואין וכמו דהביא הרשב"א בשם הירושלמי ומ"ה לא נקט הש"ס נ"מ לענין מעשה ידי יע"ש היטב: והנה על תי' הפ"י ק"ק דהא פיון דבית שמאי צ"ל דנ"מ בדבר דיהא נפסד למדי וא"כ נתרץ ג"כ ברב"ה דכיון דע"כ בב"ש צ"ל כף ומסתמא איגרי בדין אקד והנה לשיטת ר"י למי י"ל קו' הפ"י דבאמת אטו לא נוכל לומר פן דהיינו דא"ל מקונדום דמקדש בחצי דינר וא"כ אינו רוצה להתקדש רק בחצי דינר אף אם אמרי' דאפ"ה הוי מקודשת דכיון דאצלה שנה דינר דהא המתנה הוי (ינח א"י תיבה זאת) בשביל זה הקדושין והוי כמו סברת המל"מ גבי איסורי הנאה מ"מ הא מוקי לב"ש דקודשה בלילה וא"כ לא ידעת האשה להערים פלל ולא הוי מקודשת אף דבאמת דלשון קשי' לי דמשמע דוקא שנה פסוף הא אפילו לא יהא ש"פ דכיון דהוא לא אמר דמקדש בש"פ משא"כ נ"מ שפיר הוי פן וא"כ הוי ב"ש לקולא וב"ה לחומרא ואו י"ל דלב"ש א"ש דהוי הפי' דמקפיד בפחות מדינר וא"כ ע"כ הוי הפי' בלילה או ע"י שליח וא"כ בנדאי אינו מקודשת במאי דשנה במקום אחר דהא אעפ"כ מקפיד האשה על השליח או אם קדשה בלילה: והנה מ"ש בס' פ"י להקשות דלמא אין צר פיון בכאן פסוף רק במאי דשנה במקום אחר וי"ל משום דהא איתא בב"ק בדרף ע' ע"ב וכיון דאי איתא לקמן לדינא לא מתייבנו וא"כ לא הוי קנין וא"כ גם בכאן דהא קודושי אשה יליף משדה וכו' וא"כ אינו נקנה דהא איתא לקמן לדינא הוי פחות מש"פ ואינו יוצא בדיינים והנה אפילו לפי תי' רבא דאתנו אסרה תורה אפי' בא על אמו ופרש"י דדוקא בכאן דבאמת חייב רק דאין הב"ה יכול לכופו.

וכתב רש"י בב"מ דף צ"א וכיון דרמי תשלומין עלי' משא"כ בחצי שיעור פחות מש"פ דלא רמיא תשלומין אף באמת לפמ"ש לעיל דיש לו דרוך וא"כ הוי כמו מבטל פיסו של חבירו דהוי רק גרמי אף אפילו למאן דדאין דינא דגרמי יש לחלק כמ"ש התוס' בב"ק דף ע"א ע"ב דרק גבי ש"ח פיון דראוי למפור משא"כ בשאר דיני דגרמי ומה דהוי דרבנו יש לחלק בין דבר דשכיח או לא אף באמת הא הוי הדין כר"ש דדבר הגורם לממון וזה מקרי גורם לממון וכמו דאיתא בפסחים דף כ"ט ע"א דכיון דאין זמנו לאלתר ומכ"ש בכאן דהא הוי הזמן עד שיגיע למקום פלוני אף באמת הא הש"ס חילק עוד בין דבר שעיקרו ממון או לא בזה לא הוי עיקרו ממון דכיון דאינו שנה בכאן פרוטה משא"כ במעשר דהוי באמת ש"פ רק דאינו ש"פ בכאן הואיל דאסור ושפיר דמיא להא דר"ש דהוי עיקרו ממון רק דהקדש או חמץ בפסח וא"ש (והנה הא דבאמת מקודשת בשטר דאחרים הוי הפירוש דהוי הנאה דמצי למוכרו וכמו שאדבר לשלטון משא"כ היכא דלא א"י) (והנה כמו שכתב הפ"י דספק אם האשה מקודשת בקרקע פן ספק אם האשה מתקדשת בשטר דהוי הפל חדא): והנה עי"ל דהו' חילוק בין תי' ר"פ ובין תירץ רבא או דאם אמרינו דדינא דגרמי הוי רק מדרבנו (והנה הא דמקודשת בשטר הוי שייכול למוכרה משא"כ בכאן דאינו שנה פרוטה בכאן אין מקודשת דאין עיקרו ממון) ומ"ה לא הוי מקודשת רק מדרבנו אף בזה פליגי אם מאי דאינו שנה רק מדרבנו דהוי קנין מדרבנו אם מקודשת גם מן התורה יע"ש באהע"ז באר היטב: והנה ע' בחה"ר בקדושין בדרף נ"ו ע"ב בד"ה אר"י וז"ל ואי משום שעובר לפני עור לא תתן מכשול הא אסיקנא בפ"ק דמסכת וכו' פל שפידו לעשות אינו עובר בסייעו וכו' ומזה משמע דלא כשיטת התוספות דבישראל מומר אפילו מצי למיעבד בלא"ה אעפ"כ אסור ונהביאו הש"ך בפי"ד בהלכות

ע"א ונמצא דהוי פלוגתא בזה: דף נ"ט ע"ב ביטל עד שלא תרם וכו' והקשה הפ"י אפילו לר"י אמאי מהני הא אמירה לגבוה כמסירה להקדושים וי"ל משום דבאמת דבתנאי שבידו לבטלו שפיר מהני לדעת העיטור הביאו בא"ע סי' קמ"ג דיבטל הגט וא"כ בכאן הוי כמו שמתנה ע"מ מה שיפרש השליח יהא תרומה וא"כ הוי תנאי וא"כ נהוי דהוי כמסירה להקדושים אבל עכ"פ לא עדיף ממסירה להקדושים ובמסירה גופא בכה"ג יכול לבטל המעשה והוי ג"כ תנאי שבידו לבטל דהיינו שייתרון דהוי הדין דלא מהני תרומת השליח אה"כ וא"ל ע"ז גופא אמאי מהני תרומה מקודם שייתרון הבעה"ב מקודם תרומת השליחות.

הא אמירה לגבוה הוי כמסירה להקדושים וי"ל משום דהנה בידו לתרון ממקום אחר וא"כ ממילא לא מהני תרומת השליח אה"כ דהא בעינן שיהא שירי' נזכרין לישראל אזי קרי' שם תרומה עליו וכאן הא לא הוי שירי' נזכרין לישראל דבלא"ה נמי מותר לאכול תבואה דהא כ"ז דלא תרם השליח הוי תרומת הבעה"ב תרומה ורשאי לאכול ולאחר אכילה תו א"א לתרון השליח תרומה והוי תרומת הבעה"ב תרומה וא"כ פנין דהוי בעה"ב לבטלו ושפיר מהני לבטל התנאי לדעת בעל העיטור ואפילו לדעת הרמב"ם דס"ל דלא מצי הבעל לבטל הגט דהיינו המעשה בתנאי מעכשיו מ"מ פאן הוי כמו תנאי מאם לדעת הרמב"ם פנין דבאמת הוי רק תרומה משעה שקרא עליו שם תרומה דבאמת אנו פסקינן דאין ברייה אף כמ"ש בספר שאגת ארי' דלענין דלענין מאותו זמן שיהי' חל ע"ז בנדאי אמרינן ברייה מפאן ולהבא וא"כ פנין דחל רק מאותו זמן בנדאי הוי רק כמו אם דלשיטת הרמב"ם בא מתחיל ג"כ קצת מקודם ימ"ש: והנה אם אמרינן כמ"ש הב"ש בסי' קמ"ג דהתנאי שיתנו מאתי' זוז לא מקרי בידו לקיים התנאי דלמא ל"ל ויאבד כל אשר לו.

וא"כ גם בתבואה דלמא לא יהי' לו תבואה ממקום אחר ולענין אותו תבואה שפיר מקרי שירי' נזכרין לענין אותו דקרי' בע"ה עליו שם תרומה והשתא פשהשליח יקרא על אחר בם תרומה וא"כ יתיר לאכול לישראל אותו שקרא הבעה"ב מקודם שם התרומה עליו וא"כ שפיר הוי אותו התבואה שקרא עליו בעה"ב שם תרומה שירי' נזכרין לישראל אף מצי להפריש ממקום אחר וא"כ מתוך קו' הפ"י: דף ס' והנה מה דהקשה הר"ן על לשון הרמב"ם דאם הוי מסופק דילמא כר"י דהוי מעכשיו שיורי אמאי נקט דוקא פסדן הנה הוי מקודשת מספק אפילו אם א' מקדש לאחר זמן הראשון וי"ל דה"פ דכיון דנקט הרמב"ם דא' מעכשיו ולאחר ל' וא' אמר מעכשיו ולאחר עשרים אזי השאר ע"כ הוי דוקא פסדן הנה לאח"כ משום דאיתא בגיטין דאם קידש ראוהו חוץ משמעון ובא שמעון וקידש חוץ מראובן לא הוי אשת שני מתים דמשום דקידושין דשמעון לא מהני מידי והנה בכאן כתב הרשב"א דעיקר הטעם לר"י דשייר רק דנתפוס עוד קידושי אחרים ורק לקידושי שויר הא באמת אסור לשניהם וא"כ בשלמא אם קידש עוד אחר בתוך הזמן ולגמור מקודם פלות הזמן של הקודם הוי פעולה דא"א לאחר לקדש רק עד אותו יום שייגמור קידושי שלו ד"מ דקידש לאחר עשרה ימים? הא נגמר וא"כ אי לאו הקידושי שלו הוי מצי לכ"ע לקדש עד עשרים יום ואיהו מהני קידושי שלו דא"א לאחר לקדש רק עד עשרה ימים וכן הוא ועל סדר הנה דנגמור הזמן שלו מקודם ומשא"כ אם הוי עד לאחר זה וא"כ מאי מהני דהא בלא"ה א"א אחר אותו זמנו בלא"ה לקדש מכח קידושי קוד' על הראשון בלא"ה מכח קידושי שנים אסורה זא"ז ולקידושי אין מועיל ומ"ה נקט דוקא על סדר הנה: דף עט והנה י"ל הרמב"ם דפסק פרבנו גבי מקנה דכל הטהרות

שְׁנַעֲשִׂין ע"ג לַמִּפְרַע שׁוֹרְפִין בֵּין בַּר"ה בֵּין בַּר"ה וּפְסֵק גְּבִי חֲבִיּוֹת נָשַׁל יַיִן דְּמִפְּאֵן וְלַהֲלֹן
לְאַחַר ג' יָמִים הָיִ סֶפֶק וְהַכ"מ הַק' עָלְיוּ דְּהָא אֲמַרִּינוּ מֵאֵן תִּנָּא חֲבִיּוֹת ר"ש דְּפָלִיג גְּבִי
מִקְנָה וִי"ל דְּהֵנָּה הַתּוֹס' פְּתִיבוּ בְּנִדְהָ דָף ב' ע"ב בַּד"ה הִי בּוֹדֵק אֶת הַחֲבִיּוֹת וְכוּ' דְּאַפִּילוּ
לְרַבְּנָן דַּס"ל דְּהָיִ יַיִן וְחֻמְצָא מִיִן אֶחָד מ"מ פֶּאֵן הָיִ הַפְּרָשָׁה בְּטַעוֹת וְכוּ' וְעִי' בַּד' ה' ע"א
בַּד"ה וְהָנִים אֲפִילוּ וְכוּ' וּבְדָף ט"ו ע"ב ד"ה וְהֵנָּה הַרְשַׁב"ם פְּתִיבוּ וְכוּ' וְלִכְאוּרָה קָשָׁה דְּהָא
פְּתִיבוּ הַט"ז בִּי"ד סִי' רַל"ב דָּאֵם קִיבֵּל הַתַּעֲנִית לְמַחֵר דַּס"ל דְּהָיִ יוֹם ה' וְלֵאח"כ נִוְדַע
דְּלֵא הָיִ פֶּן מ"מ הָיִ נָדַר מְשׁוּם דְּזֵה הָיִ דְּבָרִים שְׁפִלְבַּב דְּהָא אֵינּוּ מְוַכְרַח דְּדִוְקָא בְּיוֹם ה'
נָדַר דְּלַפְעָמִים נִוְדָרִין אֶף בְּשַׁאֲרַ יָמִים וְא"כ לַפ"ז קָשָׁה בְּכָאֵן מָה הָיִ דְּהוּא סוֹבֵר דְּהָיִ יַיִן
מ"מ הָא חֻמְצָא מִפְּרִישִׁין אֶף דְּבְכָאֵן א"ש מְשׁוּם דְּהָא בְּאַמַּת אֲסוּר לְכַתְחִילָה דְּאִין תּוֹרְמִין
מִן הָרַע עַל הַיָּפָה וְא"כ בְּנִדְהָ הָיִ פְּמוֹ דְּהִנְפֵּר דְּהָיִ אָבִיו דְּאִין צָרִיף הַתְּרָה דְּבִנְדָאִי לֵא
אֲסַר עַל אָבִיו וְעִי' לְקַמֵּן ד"ה וְהֵנָּה ע"ש אֶף דְּהָא אֵיתָא בַּחו"מ סִי' ש' גְּבִי הַטְּבַח שְׁקַלְקַל
דְּפִטוּר מְלִשְׁלָם אִם נִמְצָא פְּגוּם אַע"ג דְּהָיִ הָא רַעוּתָא לְפָנִיף דְּסַפִּין פְּגוּמָה וְהָיִ ג"כ חֲזַקָתָא
אֲסוּר מ"מ אִין מוֹצִיאִין מִמּוֹן אַע"ג דְּהָיִ חֲדָא בְּמַקּוּם תְּרִיטִי וְאֲמַרִּינוּ דְּבַמְפְּרַקָתָא אִיפְגַּם
אַע"ג דְּאַנְחִינוּ פְּסִיקִינִין פְּרַב הוּנ' לֵא הָיִ נִדְהָ בַּמְפְּרַקָתָא נֶגְדַּ עוּר יַע"ש בְּהַרְשָׁב"א
בְּחִידוּשֵׁיו וְכֵן לֵא ס"ל לַר"ה הָיִ חִילּוּק דְּחֶסֶר אֶחָד יַע"ש"ה בַּס' תַּב"ש וְהֵנָּה הַב"י פְּתִיבוּ
בִּי"ד סִי' שַׁל"א דַּנ"ל דְּבִנְזָמֵן הֵנָּה דְּכִינּוּ דְּאַזְלִי לְאַיְבוּד א"צ לְהַפְּרִישׁ מִן הַיָּפָה וְא"כ הָא
הָיִ הַדִּין גְּבִי טְבַח דַּא"צ לְשַׁלֵּם לַעֲנִין חֲזַקָתָא מִמּוֹן ה"נ א"צ לִיתָן לוֹ הַיָּפָה דְּהָא הָיִ סֶפֶק
דְּלֵמָּא הָיִ הָיִ יַיִן בְּאַמַּת יָפָה וְא"כ א"צ לִיתָן לוֹ מַה שְׁתֵּרַם מְחַדָּשׁ הַשְּׁתָא הַיָּפָה וְא"כ פִּינּוּ
דְּאִין נ"מ לְכַהֵן פְּלִל הַשְּׁתָא אֲפִילוּ אִם יַחְשׁוּב אִם הָיִ חֻמְצָא לֵא יְהֵא תְּרוּמָה מ"מ הַכֹּהֵן
לֵא יִטּוּל רַק רַע וְא"כ תּוֹ לִיכָא חִיסוּר בְּמֵאִי דְּחִישְׁבַּב דְּאַפִּילוּ אִם הָיִ חֻמְצָא יְהֵא ג"כ תְּרוּמָה
דְּכִינּוּ דְּלִיכָא נ"מ לְכַהֵן וְהָיִ פְּמוֹ דְּאַזְלִי לְאַיְבוּד אֶף דְּהָא אִם יִרְאֵה הַשְּׁתָא לְהָיִ דְּמִפְּרִישׁ
וִיְהֵא חֻמְצָא וְא"כ לְהָיִ דְּעָה הָיִ ג"כ ג' יָמִים מַעֲיָקְרָא חֻמְצָא דַּס"ל דְּרִיחִי' חֲלָא וְהָיִ חֲלָא
וְא"כ לֵא הָיִ תְּרוּמָה דְּהָא יוֹדַע דְּהָיִ חֻמְצָא וְצָרִיף לִיתָן לְכַהֵן מְחַדָּשׁ יַיִן תְּרוּמָה אֶף בְּאַמַּת
הַשְּׁתָא דְּלֵא בְּדַק מִיָּד וְא"כ שְׁפִיר הָיִ תְּרוּמָה אֲפִילוּ אִי הָיִ חֻמְצָא אֶף דְּזֵה תְּלִיא בְּהַבְּרִירָה
דָּאֵם אֲמַרִּינוּ דָּאֵם הָיִ הַשְּׁתָא דְּלֵא בְּדַק מִיָּד אֲמַרִּינוּ דְּהוּבְרַר הַדְּבַר דְּעוּמִד לְכָף שְׁלֵא
יְבָדוּק אֶף אִם נִימָא דְּאִין בְּרִירָה וְא"כ אֲמַרִּינוּ דְּבִשְׁעַת תְּרוּמָה לֵא הָיִ הַפְּרָשָׁה תְּרוּמָה
דְּלֵמָּא יִרְאוּ שְׁהוּא חֻמְצָא מִיָּד וְאִי צָרִיף לִיתָן לְכַהֵן וְהָיִ פְּמוֹ דְּהַפְּרָשָׁה הָיִ ע"ת דּוּק
וְתִשְׁכַּח אֶף דְּהָא בְּדִאוּרִיית' אֲמַרִּינוּ אִין בְּרִירָה דְּהָיִ סְפִיקָא וְכַדְפְּסִיקִין וְא"כ זֵהוּ הָיִ הַפִּי
דְּהָיִ סֶפֶק א"א בְּרִירָה אוֹ לֵא וּמֵאִי פְּרִיף הַש"ס מְחִבִּיּוֹת עַל מִקְנָה וְצ"ל דְּעִיקָר קוֹ' הַש"ס
הָיִ רַק לַמ"ד ג' יָמִים רֵאשׁוּנִים הָיִ נִוְדָאִי וְהַפִּל סֶפֶק אֲפִילוּ ג' יָמִים אַחֲרוּנִים וְא"כ עַכְצ"ל
דְּמַתְּנִיתָא פְּרַבִּי דְּחֻמְצָא וַיַּיִן הָיִ שְׁנֵי מִינִים דַּא"כ לִיכָא סְפִיקָא דְּבְרִירָה פְּלִל דְּהָא אֲפִילוּ
אִם יִמְצָא מִיָּד חֻמְצָא אֲמַרִּינוּ הַשְּׁתָא הוּא דְּאַחֲמוּץ וְא"צ לִיתָן הַתְּרוּמָה מְחַדָּשׁ לְכַהֵן וְא"כ
הָיִ נִוְדָאִי תְּרוּמָה וְאֵמֵאִי צָרִיף לְהַפְּרִישׁ פְּלִל מְחַדָּשׁ א"ו פְּרַבִּי דְּהָיִ חֻמְצָא וַיַּיִן שְׁנֵי מִינִים
וּפְרִיף שְׁפִיר: וְלַפ"ז שְׁפִיר מְתוּרָץ מַה דְּקָשָׁה לְמֵאֵן דְּפָלִיג עַל הַרְשָׁב"א וְס"ל דָּאֵם הַגִּלְד
פִּי הַמִּפְּהָ אֲסוּרָה אֲפִילוּ קוּדָם ג' יָמִים דְּכִינּוּ דְּיָצָא מִכְּבָר מְחַזְקָה שְׁלָה וְא"כ קָשָׁה לְהָיִ
דְּעָה דַּס"ל דַּג' יָמִים אַחֲרוּנִים הָיִ נִוְדָאִי חֻמְצָא וְא"כ בַּלֵּא"ה לִיכָא חֲזַקָה לְפִי שִׁיטַת
הַרְשָׁב"א וְהָיִ סֶפֶק בְּלֵא הָיִ חֲזַקָה דְּטַבֵּל דְּאוּקְמִי אַחֲזַקָה רֵאשׁוּנָה וְכַמוֹ דְּהַדִּין בְּטְרִיפָה
לְשִׁי' אוּתָן הַחֻלְקִין עַל שִׁי' הַרְשָׁב"א וְא"כ בְּהָיִ חֲזַקָה הָיִ נִוְדָאִי דְּהָא אוּקְמִינוּ עַל הָיִ

חזקה דהא חזקה דאורייתא אף לפמ"ש לעיל מתוך שפיר דבאמת להך מ"ד הוי הספק מפת אין ברירה ואתיא פרבנו דחומץ וניו הוי מין אחד אף דעיקר הקושיא הוי למאן דס"ל דגם דג' ימים אחרונים הוי רק ספק ולהך מ"ד דהוי בג' ימים ודאי בלא"ה ל"ק פלוגא ולפ"ז מתוך שפיר קושיות הפ"י דהא דמקשה על שמואל מהא דרמינן מחביות על מקנה ומשני רב חנינא מסורא הא מני ר"ש אבל לרבנן הוי ודאי ומקשה הפ"י אטו גברא אגברא קא רמית וכו' וי"ל משום דהנה מהרי"ט בחדושי'ו לפתובות פתב דגבי מעופרת לא שנייה לומר דאוקמה אחזקה בשלמא בסי דלמא יהא זמן רב ויחי' משא"כ במעופרת דהא בין היום ובין מחר סופו לילד ותי' מהרי"ט דל"ק דהא לשמואל ס"ל דאפילו באותו יום עצמו דסופו לבוא היום לא אמרינן אוקי אחזקה ונמצא א"ל דאפילו למאן דפליג וס"ל דג' ימים אחרונים הוי ג"כ ספק דטעון חמרא מ"מ קשה דהא פינו דבהנה תלתא יומא הוי ודאי ריחן' חלא וא"כ לא הוי חזקה דהא בנדאי בג' יום יהי' חלא בטעמא ג"כ ולא מקרי חזקה דכיון דבנדאי ישפגה ודמאי לחזקת מעופרת וא"כ פינו דליכא חזקה דגופא רק חזקה דכאן נמצא וכאן הי' וחזקת טבל נאזי שפיר מוציאה ממון אף לשמואל יקשה שפיר דהא ס"ל לשמואל דאפילו באותו יום לא אמרינן הרי חסר לפניה ונהא אם אמרינן דבאמת חזקה עדיפא מרובא נאפילו לשמואל אזלינן בתר חזקה אם לא איתרע או דהיכא דלא טעון ברי וכס' הפ"י דהיכא דלא טעון ברי (לא) אזלינן בתר חזקה וא"כ בהך יומא עכ"פ לא מקרי חזקה דבנדאי בהך יומא גופא ישפגה דכיון דהוי הך יומא יום ג' ונהרי חסר לפניה ומקרי ג"כ חזקה וכמ"ש הפלתי וא"כ באמת אם יראו דהוי בהך יומא חומץ אזי בנדאי צריף לכהן התרומה מחדש וא"כ שפיר תליא ביש ברירה ומש"ה הוי ספק ולא הוי קשה אלא דע"כ הקושיא קאי רק לשמואל דס"ל דלא מקרי הרי חסר לפניה לחוד ולא חזקה דנערו בהך יומא וא"כ א"צ ליתן לכהן רק אפ"ה מקרי ודאי טבל לענין זה דשרי לאכול החומץ מה שפבר נתתם וא"כ הוי דוקא לשמואל ומקשה שפיר ומתוך שפיר קושיות הפ"י הנה"ל.

ולפ"ז שפיר מתוך הרמב"ם הנה"ל וכן הסמ"ג דכתב מתניתא דלאחר ג' ימים ספק דהנה לכאורה הקשה הרשב"א ומביאו המ"ל דמאי מקשה דחביות אמקנה דשם הוי טומאה ועשאו ספק בנדאי אפילו בר"ה יע"ש היטב אף י"ל דהנה קשה לפי הך סברא דהחולקים על הרשב"א דאפילו יותר מג' ימים הוי טריפה דכיון דיצאו מחזקתה ומביאו ראי' מפתמים יע"ש היטב בהנה חביות דיצאו מכבר ג' ימים עכ"פ אף די"ל דחזקת טבל לא מקרי חזקה דהא יצאה עכ"פ קודם מחזקה דהוי חשבין דמתקן הוא וכס' התוס' בכתובות וכתבת הט"ז בחו"מ סי' ע"ה גבי א"י אם פרעתיך דנמצא מטבע מזיפת פן ס' ר"י בר ברוך דכיון דיצאה מחזקת לא מקרי חזקת א"א והיא בכתובות יע"ש היטב אף דעכ"פ גבי מקנה נמי קשה דהא מכבר חשבין דהוי טהור א"ו דאין זה ס' דיצאה וא"כ מקש' אף הרמב"ם דפסק ג' ימים ראשונים הוי ודאי נאח"כ אי ספק אפילו בג' ימים אחרונים וא"כ לא יצאה מחזקת עד השתא וא"כ ל"ק קו' הנה"ל ממקנה דהוי רק גבי טומאה עשאו ספק בנדאי ומתוך שפיר הרמב"ם: ולפ"ז א"ש הסמ"ג וגם הסוגיא דבב"ב דלמ"ד דבג' ימים הראשונים הוי ודאי נאח"כ הוי ספק בג' ימים אחרונים ג"כ וא"כ ל"ק ממקנה דהוי טומאה ועשאו ספק בנדאי ולמ"ד בג' ימים אחרונים הוי ודאי ל"ק דהוי הטעם מפת ברירה וזה הוי הטעם של הסמ"ג דכתב להך מתניתא ומביאו פלוגתא דר"ת ורשב"ם

ולכל חד פדאית לי למאן דפסק כרי"ב והיא לר"ת לשטתה דס"ל דספק בבריכה
נרשפ"ם ס"ל דאין בריכה ולא ספק א"ו דס"ל דלא כתי תה"ר ויכול להוציא ממון היכא
דהוי פתחי לריעות' והוי רק הטעם דיש חילוק בין טומאה לחביות ור"ת הא קשה דהוי
יצאה מחזקתו מקודם אף ר"ת ס"ל דהוי ספק אם יש בריכה וכש' התה"ר ומתנרץ
שפיר: או י"ל שיטת הסמ"ג וכן הרא"ש דמיינתי להך ברייתא ולא כתב דהוי שלא אליבא
דהלכתא והוא לא פליג על הרשפ"א גבי ג' יום וי"ל משום דלכאורה קשה הא איתא
בפסחים דאמרין גבי תרומה לא זהו חמץ שמנוזרין עליו בב"י ובב"י משום דטו"ה אינו
ממון וא"כ קשה לפי שיטת רש"י ותוס' דהוי הפי' בכאן נמצא וכאן הי' הואיל ויצאה
מרשות הבע"ה וא"כ בכאן דיצאה לרשות הפהגים וא"כ ליכא ריעותא דהרי חסר לפניה
ומאי פריה מחביות על מקנה א"ו מפאן מוכח דלא אזלינן בחר רשותו רק בשל מי נמצא
אם הוי בבית אחרת וא"כ מפאן מוכח פרי"ף ורמב"ם ומביאו בחו"מ ס' רל"ב וא"כ
מיושב הרא"ש והסמ"ג דהסוגיא אזלי שלא אליבא דשמואל דאזלינן בחר דהוי רשותו
משא"כ לפי פסק הלכה דאתי רמי נאמר לא תצייתינהו ואזלינן בחר רשותו ודלא
פרי"ף והסוגיא אזלי לרבי יהודה ומתנרץ שפיר דאתי רמי נאמר לא תצייתינהו להנהו
פללי והוי אזלינן לפי שיטת רש"י ותוס' לא במאן דהוי בביתו רק מאן דהוי ברשותו
וא"כ ל"ק מחביות אמקנה: והנה מתנרץ לפי מ"ש לעיל קושיות הת"ח בב"ב דף צ"ז
ע"א דהקשה דאמרין כמאן פשוט רמי ור"ז חד אמר כר"י וחד אמר פרי"ף"ל וא"כ לא
הוי פשיטות פלל ומאי פשוט ר"י לאב"י דכין דלא ידע ועוד הקשה לפי מאי דמיתנו
דרמאי מר"י בן לוי וא"כ מאי דיתקי' לאוקמי בחלא ספיקתא לאוקמי דדוקא ימים
ראשונים וכו"י וי"ל משום דהנה באמת בנה פליגי דבאמת פי א"ל ברייתא דחוק לומר
דהוי כר"ש ודלא פהלכתא וכמו שהקשה א"ו וא"ו דפשוט לי כר"י בן לוי וא"כ הוי
מתניתינן פרבנן והוי הטעם דהוי ספק והוי ספק אם יש בריכה וכס' התה"ד דאין מוציאין
ממון ומאן דס"ל כר"י הוי השי' דבאמת ס"ל דלא יליף חביות מטומאה רק דקפה כמו
שהקשיתי לעיל על שיטת למאן דפליג על הרשפ"א וא"כ פיון דיצא למפרע מחזקה הוי
בלא"ה בלאו חזקה דטבל הוי הספק וא"כ מפח חזקת הטבל הוי ודאי א"ו דפשוט לי
כר"י וא"כ לא אזיל למפרע מחזקה ודרמאי ס"ל כר"י אף דיליף טומאת חביות ממקנה
וא"כ קשה ומש"ה אוקי בחלא ספיקתנו וא"כ הוי שפיר תליא בבריכה דהא לאחר ג'
ימים ראשונים אם לאחר ששה ימים יהא חלא יהא מוכרח דנתחמץ לאחר ג' ימים
ראשונים אף באמת הא לא בידק מיך לאחר ו' ימים וא"כ שפיר תליא בבריכה וא"ש
פרבנן הנה הסוגיא דנדה דמקשה רומיא חביות אמקנה הוי להך שיטה דס"ל דג' ימים
ראשונים וג' ימים אחרונים הוי ודאי וא"כ יצא מחזקה למפרע וס"ל דאזלינן בממונא
ג"כ בחר חזקה וא"כ שפיר נ"מ לפהגן בפי' דצריף לתרום מחדש דצריף ליתן לכהן אף
לפסק הלכה א"ש הרמב"ם והנה לפי הך דעה דס"ל דג' ימים אחרונים הוי ודאי והקשיתי
לאותן דפליגי על הרשפ"א ומטרפי' למפרע הוי יותר קשה לפי שיטת הת"ח דכתב
דלאחר ג' ימים דהוי ריח' חלא אפשר להתחמץ ואפשר ביותר ג"כ וא"כ אפילו אם הוי
נתחמץ רק השתא מ"מ בג' ימים בודאי יצא וא"כ באפשר ביותר ג"כ והנה לא שניף
לומר דלא ירצה המפרש להפריש ג"כ אם יהא חומץ דהא צריף עכ"פ להפריש מחדש
ויאסר תרווי"ל ישאל לאכול י"ל חדא אפשר דניחא לי בנה מלייתן להפהגן היפה וא"כ

לא ידעינן מאי פנונתו ולא אזלינן בטר מחשבתו וכדינא דט"ז ביו"ד סי' רל"ב וכמ"ש לעיל יע"ש היטב ועוד דבלא"ה אסור פינן דיש בו בשעה שפדק והפריש ויש בו תרומה ונאסר מפח שני לוגין דנתערב בו תרומה ואתי שפיר הכל: מסכת גיטין דף ל"ו סוגיא דפרוסבול פסקא הלל התקין פרוסבול תנן התם פרוסבול אינו משמט וכו' עד סוף הסוגיא והנה המפרשים ז"ל הקשו על הרי"ף שפסק לדרעי עלמא תיקון ובאמת דבר זה אבע"ל דלא אפשר ומנ"ל להרי"ף לפסוק בפשיטות לדרעי עלמא התקין תו הקשו התוס' ז"ל דאמאי לא תירץ רבא דהפקר ב"ד הפקר תיקף לעיל כי מקשה הש"ס מי איפא מידי דמדאורייתא משמט כו' תו מקשים על שיטת ר"ת ז"ל שאמר דתקנת הלל היא דלאחר חורבן ותמהו עליו פולם פאחד דמה היא לו להלל לחוש לדורות הבאים אחריו הם יחישו לעצמן תו מקשים עליו ניהו דמצינו דידעו שבה"מ יחרב מ"מ הא"י דעו שאח"כ יתקנו רבנן דאעפ"כ תשמט שביעית אשר ע"כ תיקון פרוסבול והנה קושיא באמת לא קשה דכבר ידע מחורבן בית ראשון אשר ג"כ נהג אח"כ שמיטה מדבריהם אמנם הראשונות צריכות לפני' ונ"ל כל הנ"ל וראשונה אתרץ מה שמקשה הב"ז (ברכת זבח או ב"י) על הרי"ף ז"ל פ"ק דמפוח דהב"י רצה לומר לפי דעת הרי"ף במלנה את חבירו לעשר שנים דשביעית משמטת והוכיח הוא מדבריו ז"ל דאין דעתו פן דהא הביא המתנייתין דאומדין פמה אדם רוצה ליתן ויהי' אלהי' זון ביזו בין ליתן מפאן ועד ל' וכו' והנה הש"ס מקשה התם מזה למ"ד דמפאן ועד עשר שנים משמט פולהו נמי בעי שלומי לי' ומתיר התם במלנה על המשכון ובמוסר שטרותיו לב"ד והרי"ף ז"ל הביא המשנה פצורתה ואם היא בדעתו לפסוק כמ"ד מפאן ועד עשר שנים משמט היא לו ג"כ לפירש דמתנייתין איירי דוקא במוסר שטרותיו להב"ד ע"כ דסובר דמפאן ועד עשר אינו משמט ונ"ל לתרץ דהנה לכאורה קשה דאמאי צריך לאוקמה במוסר שטרותיו הא אמרינן לעיל באומרינן מעידין אנו באיש פלוני שגירש אשתו ולא נתן וכו' אומדין פמה אדם רוצה ליתן וכו' ואע"ג דאח"כ ע"כ או מת הוא או היא וא"כ ע"כ או פולה בעי להפסידו או לא פלום רצו להפסידו אעפ"כ אמרינן ישלמו טובת הנאה.

דהא רשעת מעשה היא שנה לו פה וא"כ ה"נ הלא יש ביז המלנה למסור שטרותיו וא"כ גם פשירצה למכרו יתן לו הלוקח כל דמי שטריו דהא גם ביזו הוא למסרם לב"ד ולתרץ זה נ"ל פה דהנה התוס' פתבו דמוסר שטרותיו ופרוזבול תרי מילי ניהו ומוקי הקא הש"ס במוסר שטרותיו לא בפרוזבול והנה באמת קשה דאמאי לא מוקי הש"ס בפרוזבול אמנם נראה דע"כ לא מצי לאוקמה בפרוזבול דהא אמרינן בש"ס דפרוזבול לא פתבינן אלא ע"ג קרקע והנה התוס' פירש הטעם דע"כ מש"ה פתבינן דאמרינן פל העומד לגבות פגבוי דמי משא"כ הניא דלית פאן קרקע לא שייך זה וא"כ היכא דהלנה לעשר שנים ע"כ ג"כ לא שייך טעם הנ"ל דהא קודם עשר לאו זמנו הוא ואח"כ פבר השמיטתו שביעית ולא שייך לומר פגבוי ע"כ לא מהני פרוזבול.

ע"כ מוקי הקא במוסר שטרותיו לב"ד ובהיות פן קשה לי דהא פסקינן בש"ע ס' מ"ג היכא שהוציא שטר על חבירו ואין פחוב בו זמן הפרעון וטען המלנה שפבר הגיע זה"פ והלנה טוען שיש לו עוד זמן המלנה נאמן (ובמשכון ל"ק דאיירי דאיפא עדי מסירב ועידי ראי' דלא מהימן להמלנה) וא"כ הקא פינן דיש להמלנה שטר א"כ גם בלא העדים נאמן הוא שהגיע זמנו להיתפרע ומאי בעי העדי' להפסידו ע"כ מיירי הקא דהשטר אינו

מקנים ויש לו מיגו דמזונף והנה הר"י מטראני הקשה בתשובת שאלה אמאי פסקינו בש"ע ח"מ היכא דמחולקין בזמן הלנה נשבע שבועת היסת אמאי לא יתחייב שבועה דאורייתא דהא שנה הרבה במי שירצה ליקח על זמן יותר שיפרע אח"כ ותיגרז מה שתיגרז עכ"פ יוצא לנו מזה דמה שמודה לו שחייב ליתן לו אחר זמן הודאה מחשב הואיל גם עתה שנה הוא למכור בשוק ולפ"ז מה מיגו יש לו פאן דאם יטעון מזונף הוא א"כ לא ישלם פלוס והתוס' כתבו דמודה מקצת לכופר הפל גם בממון לא חשוב מיגו (לזכרון פי א"י מקום הג"ה זו) (נאפי' לו קרקע דאינו חייב ש"ד מ"מ לא הוי העזה) וא"כ הוי מיגו דהעזה פאן וא"ל דאמר דאעפ"כ חייב לו בלא שטר ז"א דבלא שטר וא"כ ודאי ישמטנו שביעית דפרוזבול לא מהני כמ"ש ושטר אין לו למסרו לב"ד וא"כ ג"כ הו' פופר הפל והוי מיגו דהעזה (ואם יתן לו שטר השתא מ"מ הוי מיד פופר קידם שמגיע השטר ביד המלנה ומי יודע אם ירצה המלנה ליתול ואי דלא ניחא לי' דליפשו שטר דלקמא קניינים השטר חוב הראשון וכמו גבי שכירות גבי עדים דלקמא ימצא המערער עדים ואם יודה דמחויב ליתן לו שטר הא פטור דכינן דבע"ד טוען דכבר נתן לו שטר וא"כ פטור תו מלינתו לו ש"ח והוי כמו דהודה בחיטין והודה בשעורין דפטור שעורין דהודה התובע) (והלנה אינו רוצה רק לשלם לזמן עשר שנים וכו' חפץ יותר וכמ"ש התוס' בכה"ג בב"מ) אמנם נראה שפתיב בשטר זמן הפרעון י"ב שנה וטען המלנה שפופר עבר פל הזמן ולא נשאר רק שלשים יום והלנה טוען עדיין לא עבר רק ג' שנים וכי האי גוונא המלנה אינו נאמן דכאן לא שייך לומר סתם הלנאה שלשים יום פינו דידעינן הזמן ואינם מחולקין רק במה שעבר וכן משמע מה"ט"ז דלא פה"ש"ף וא"כ לפ"ז קשה דהא לפי דברי המלנה פבר שמטתו שביעית שעברה וא"כ פה קושיות הגמרא דאם מיירי במלנה ע"פ א"כ שביעית תשמטנו וכולה בעי שלומי ואי מיירי בשטר והטעם הואיל ובידו למסרו א"כ קשה מ"ש לעיל דהא המלנה נאמן וכמבואר ע"כ מטעם מיגו ג"כ ליתא כמ"ש וא"כ ע"כ מיירי כמ"ש ומחולקים במה שעבר וא"כ לדבריה מלנה פבר שמטתו שביעית וע"ז משני במוסר פירוש בשביעית העבר מסרם לב"ד וא"ש והנה לכאורה קשה דהא אמרינן היכא דזבין אדעתא למיסק לארעא דישאל דאומדנא דמוכח הוא ומהני גם במטלטלין למקצת פוסקים וא"כ בהלנה את חבירו לעשר שנים ודאי אומדנא דמוכח הוא שהי בדעתו שלא תשמטנו שביעית והוי פהתנה ע"מ שלא תשמטנו שביעית דאינו משמט אמאי אמרינן פאן דמשמט אמנם נראה דלא קשה היכא דידע שיש בו אונאה לא אמרינן פינו דידע מחיל פינו דמ"מ המקח קיים אמרינן דסמך ע"ז שיחזיר לו אונאה ונדוקא ביה על שתות דהויא ביטול מקח שייך לומר הואיל ד דע נתרצה אבל באונאה הוי כמ"ש וא"כ לפ"ז ה"ל ל"ש לומר דאומדנא דמוכח הוא שאינו רוצה שישמטנו שביעית די"ל דבדעתו אם ירצה ששביעית ישמטנו לא ילנה לו על זמן ארוך רק ע"ד שיפרע לו קודם שמטה וא"כ אח"כ יועיל גם פרוזבול אמנם לפ"ז קשה הא י"ל דאיירי במלנה ע"פ או במלנה בשטר ושפר אית לי' מיגו דא"ל כמ"ש דאם יכחיש השטר ישמטנו שביעית ז"א דהא מ"נ יועיל אח"כ פרוזבול או דהויא פתנאי שלא תשמטנו או שיפרע לו מקודם והוי שפיר כגבוי ומהני פרוזבול והדרא קושיא לדוכתא כמ"ש אף ז"א דהא הש"ס אצל אליבא דשמואל ובעי לאוקמי' כר"מ דמתנה על מיש בתורה ח"ב רק דהכא לא ודאי מיעקר דהא אפשר שישלם קודם שביעית משא"כ לפמ"ש הוי התנאי או שאינו מאריך

הזמן כ"כ או שלא תשמטנו שביעית וא"כ התנאי על המעשה והוי נדאי עקר ולא מהני התנאי משא"כ הרי"ף זצ"ל בדבר שבממון תנאו קנים ולית לי' האי חילוקא בין נדאי עקר או לא תו לא צריך לאוקמי במוסר שטרותיו רק כמ"ש במלנה ע"פ וכמבואר או במלנה בשטר ג"כ הואיל ובקדו לכתוב פרוזבול ולפ"ז מתורץ ג"כ קושיות התוס' הקא דאמאי לא אמר רבא תירוצו תיכף לעיל גם שמקשים על ר"ת שהבאתי לעיל דהנה הרמב"ן הקשה מאי צריכא התקנה דפרוזבול הלא יוכל להתנות שלא תשמטנו שביעית והנה לפמ"ש י"ל דהוצרכו משום מלנה לעשר שנים דנדאי עקר כמ"ש לעיל דאלית"ו התנאי על גוף המעשה הוא והוי מתנה על מש"ב מש"ה הנצרך לתקן פרוזבול ולפ"ז תיקון בזה ג"כ לדרי דינך דלפ"ז יועיל ג"כ תנאי וא"ל דנדאי עקר ז"א דדילמא יחרב המקדש ויועיל אח"כ פרוזבול (או דעכ"פ יגלו הישראל ולא ישאר רק בירושלים ולא יגלו כל יושב' ואין משמט שביעית) וא"כ לא הוי נדאי עקר ומהני תנאה ושפיר הואיל לדרי' ומתורץ קושיות התוס' דשפיר בעא הש"ס אם לדרי' תיקון או לדרי' עלמא ולפ"ז מתורץ נמי קושיות התוס' על רבא דלא משני תיכף לעיל ואתרץ נמי קושיות הרמב"ן ז"ל דאמאי לא תקנו שיתנה די"ל כף דהנה פסקינן דגם לענן דאקני אחריות ט"ס הוא והטעם דלא שדי אינש זוזי בכדי הינצא מזה דלענן דאקני נמי שנייה ממנעי להלות והנה התוס' כתבו דלדין דאקני לא עדיף מדשב"ל לר"מ לענן מכירה (ולענן חזרה קודם שב"ל גם לר"מ פתב הריטב"א דאין יכול במעכשיו לחזור (מי) ואעפ"כ צריך שיהי' בשעת מעשה ראוי לקנין) והנה הש"ס מקשה לר"מ יפיר ל"ל פירוש פיון דיכול ליתן מתנה אע"ג דלא בא לעולם עדיין וא"כ תמיד יוכל ליתן במתנה למי שירצה ומתריצין בנפלו לו כשהוא גוסס וכתבו התוס' הטעם דלר"מ לא מצי מקנה רק היכא שאחר שייבוא הדבר לעולם יוכל להקנות משא"כ בנפלו כשהוא גוסס פיון דאז לא יוכל להקנות גם מקודם אינו מועיל הקנאה לפ"ז הנצרכו לתקן פרוזבול על הנכסים שיקנה בשביעית דהרא"ש פסק דכל שביעית אע"ג דאינו משמט רק בסוף מ"מ אינו רשאי לתבעו רק דאם נותן לו א"צ לומר משמט אני והרמב"ם פסק גם היכא שהתנה עמו שלא יגוש בו אעפ"כ שביעית משמטתו אע"ג דלא קרינא בי' לא יגוש אעפ"כ אם תפס מהני ושפיר קרינא בי' לא יגוש הרי דגם על הנכסים קרינא לא יגוש לפ"ז הנכסים שיקנה בשביעי' לא יועיל התנאי דהא דאקני הוא ואז בשביעית נדאי דלא מהני דאז נדאי עקר וא"כוא"כ לא יוכל אז לחייב עצמו גם מקודם לא מהני ע"כ הנצרכו לתקן פרוזבול והנה באמת פסקינן דמעמש"ב תנאו קנים גם היכא דנדאי עקר וא"כ ליתא למ"ש אמנם קי"ל בדרכון עשו חיזוק יותר ולא מהני היכא דנדאי עקר לפ"ז שפיר פריה מי איפא דמדאורייתא משמט פירוש וא"כ מועיל תנאי כמ"ש ע"כ משום דרכון הוא ועשו חיזוק יותר ולא מהני היכא דנדאי עקר ולפמ"ש מתורצים נמי דברי הרי"ף ז"ל דלכאורה קשה קושיות התוס' על ר"ת דהא ע"כ לדרי עלמא תיקון אמנם לפמ"ש א"ש כמ"ש לעיל דמועיל גם לדרי' דינך בהלנה לעשר שנים כמבואר משא"כ הרי"ף ז"ל דהוכיח בהלנה לעשר שנים לא מהני פרוזבול כמ"ש א"כ על פרתך א"א לפרש פן ומה גם דהוא לא מפליג גם בדרכון אם נדאי עקר ואעפ"כ מועיל התנאי וממ"נ אם נדאי עקר לא מהני א"כ ל"ש לעשר שנים בשום גוונא (כמ"ש לעיל דלא שנייה כגבוי) ואם נדאי עקר נמי מועיל תנאי א"כ פרוזבול לא צריך ע"כ צ"ל כמ"ש התוס' דלדורות הבאים אחריו תיקון וילענן קושיא

דַּיְתָנָה צ"ל פְּתִירוּצָם וְשֵׁל הַמְּפָרְשִׁי ו"ל וְשִׁפִּיר מוֹכַח לְדַרְי עֲנָמָא תִּיקוֹן: וְהִנֵּה לִפְמ"ש
יְתַרְרֵץ נְמִי קְוִשִׁיּוֹת הֶרְאָב"ד עַל הֶרְמֶב"ם ו"ל פֶּרֶק ט' מֵהַל' שְׁמִיטָה שְׁאָמַר שֶׁם וְנ"ל שֶׁחֶט
אֵת הַפָּרָה וְחִלְקוֹ ע"ד שֶׁהַיּוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית וְנִתְעַבְּרָה אֱלוּל וְנִמְצָא אוֹתוֹ
הַיּוֹם סוֹף שְׁבִיעִית אֲבָדוֹ הַדְּמִים וְכו' וְכַתּוּב עָלָיו הֶרְאָב"ד ו"ל א"א אֲשֶׁתְּמִיטָתִי מֵה דָאָמַר
בִּירוּשְׁלַמִּי וְכו' וְהוּא בְּעֲצָמוֹ פֶּסֶק דְּהַקְפַּת חֲנוּת אֵינוֹ מְשַׁמֵּט וְנִרְאֶה לְתַרְרֵץ דֵּהֵנָה הֶרְמֶב"ם
נִתְּן טַעַם עַל הַקְפַּת חֲנוּת דָּאֵינוֹ מְשַׁמֵּט וְכַתּוּב שְׁפַתְּם הַקְפַּתְּם לְזִמְן אֲרוּךְ הוּא וְלֹא קְרִינָא
בִּי לֹא יִגְוֵשׁ וְהִנֵּה לְכַאוּרָה קִשָּׁה הִיא הוּא בְּעֲצָמוֹ פֶּתַב הַבְּאֵתִי דְּבָרִיו לְעִיל הֵיכָא שֶׁהַתְּנָה
שְׁלֹא יִגְוֵשׁ בּוֹ אַעֲפ"כ מְשַׁמֵּט וּא"כ ה"נ דְּכֹתְבִי דְּוֹדָא גַם בְּהַקְפַּת חֲנוּת מְהֵי חֲפִיסָה וּא"כ
אַמַּאי לֹא מְשַׁמֵּט אִךְ נִרְאֶה דְּכָךְ פְּיוֹנְתִי הוּאִיל וְהַדְרָךְ לְהַקִּיף עַל זְמַן אֲרוּךְ וְהוּי אֲנִימְדָנָא
דְּמוֹכַח שְׁאֵינוֹ רוֹצֶה שְׁתִּשְׁמִיטָנוּ שְׁבִיעִית דְּלַעֲנֵן מֵה הַלְוֵה לוֹ הוּי לִי לִיתֵן בְּמַתָּנָה) וּא"ל
דְּהֵיכָא מוֹכַח דְּהָא י"ל דְּיִהְיֶה בְּדַעְתּוֹ שְׁיִכְתּוּב פְּרוּזְבוּל י"ל הִיא פְּתָבוֹ הַמְּפָרְשִׁים הַטַּעַם
בָּאֵין לוֹ קַרְקַע דָּאֵין כּוֹתְבִין פְּרוּזְבוּל (וְעוֹד י"ל דְּהוּי כְּמָאן דְּגָבוּ ו"ע ל"ש כְּמָאן דְּגָבוּ
דְּמִיָּא) הוּאִיל דְּלֹא שְׂכִיחַ לְהַלּוֹת לְמִי שְׁאֵין לוֹ קַרְקַע לֹא חָשׂוּ רַבָּנֵי לְתִיקוֹן הָעוֹלָם וּא"כ
ה"נ פִּינּוֹן דְּבָלָא חֲקִנְתֵּם אֲנִימְדָנָא דְּמוֹכַח הוּא שְׁאֵינוֹ רוֹצֶה שְׁיִשְׁמִיטָנוּ שְׁבִיעִית וּא"כ אֲדַרְבָּא
לֹא רָצוּ חֲכָמִים לְתַקּוֹן כְּדִי שְׁיִהְיֶה אֲנִימְדָנָא דְּמוֹכַח וְלֹא יִהְיֶה נְעִילַת דְּלֵת וְהִנֵּה לִפ"ז מִתְוַרְצִים
דְּבָרֵי הֶרְמֶב"ם ו"ל דֵּהֵנָה פֶּסְקִינּוּ בַש"ע הִירָא דָאָמַר יוֹדַע אֲנִי שְׁיִשׁ בּוֹ אֲוִנָּאָה אֲבָל א"י
כְּמָה לֹא הוּי מְחִילָה וְהַטָּעָה דְּלֹא יָדַע כְּמָה מְחַל וְהִנֵּה עֵתָה נִבִּין כָּאֵן דְּהִי סוֹבְרִים דְּכָבָר
כְּלָה שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה וּא"כ הַלְוֵה דְּנִתְרַצָּה שְׁלֹא יִשְׁמִיטָנוּ שְׁבִיעִית הֵינּוּ אִם יִהְיֶה בְּיָדוֹ שְׁבָעָה
שְׁנִים עַד שְׁבִיעִית הֵבֵא וּא"כ הוּי כְּהֵאֵי דְּחָנּוּן פִּיצַד שְׁמִין אוֹמְדִין כְּמָה אֲדָם רוֹצֶה לִיתֵן
וְיִהְיֶה אֲלֵף זֹז בְּיָדוֹ בֵּין מְכָאן וְעַד ל' יוֹם אוֹ מְכָאן וְעַד עֶשְׂרֵי שְׁנִים וּא"כ כָּאֵן נִתְרַצָּה לוֹ
הַלְוֵה לְשֵׁלֶם לוֹ אַחַר שְׁבָעָה שְׁנִים דָּאֵינוֹ שְׁנָה כָּל כָּךְ וְהַשְׁתָּא שְׁיִהָא תִּיכָף שְׁמִיטָה דְּשְׁנָה
יוֹתֵר ע"ז לֹא נִתְרַצָּה וְאֵינוֹ מוֹעִיל אִף דַּעֲכ"פ כָּל דְּהוּא מְחַל לוֹ הוּאִיל וְלֹא יָדַע כְּמָה וְכַמ"ש
לְעַנְנֵן אֲוִנָּאָה וְכֵן הוּא לְעַנְנֵן דִּינִי אֲסַמְכָתָא וּא"ש (וְהוּאִיל שְׁעָסוּק אֲנִי בְּאוֹתוֹ עֲנִין אֲכַתְּוּב
ג"כ מֵה שֶׁקִּשָּׁה לִי עַל הַסַּמ"ע דְּפִי הַטַּעַם בְּאוֹנָאָה הוּאִיל וְלֹא יָדַע הוּי דְּבָר שְׁאֵין לוֹ קַצְבָּה
וְזו"א דְּהָא הֶרְמֶב"ם פֶּסֶק בְּמִזְוֹנוֹת אֲשֶׁתּוֹ מְהֵי תִנְאָה וְהַתָּם וְדָאֵי הוּי דְּבָר שְׁאֵין לוֹ קַצְבָּה):
וְהַשְׁתָּא נִבּוּא לְתַרְרֵץ דְּבָרֵי הֶרְמֶב"ם שְׁפַתְּבִי ג"כ דְּפְרוּזְבוּל לֹא מְהֵי רַק בְּשְׁבִיעִית בְּזִמְן
הִנֵּה וְלֹא בְּשְׁבִיעִית מְדַאוּרִיָּתָא וְנ"ל לְפָרֵשׁ טַעַמּוֹ כְּךָ דְּלְכַאוּרָה קִשָּׁה אַמַּאי תִּקְנוּ פְּרוּזְבוּל
הֵלֵא יוֹכַל בְּיוֹם הָאֲחֵרוֹן דְּשְׁבִיעִית לְמַחֲוֹל לוֹ שְׁלֹא לְתַבְעוּ מִקְדָּם וּא"כ לֹא קְרִינָא בִּי לֹא
יִגְוֵשׁ.

אֲמַנָּם י"ל מ"מ כְּמָה יִתְרַצָּה לוֹ זֶה וּא"כ לֹא יוֹעִיל מְחִילָה וְאֵע"ג דְּכְּסִיקִינּוּ מְחִילָה א"צ
קִנְיָן מ"מ י"ל הַטַּעַם הוּא כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּקִדּוּשֵׁין גַּבִּי עֶבֶד עֲבָרִי דְּאֲמַרִּינּוּ הַתָּם אִי ס"ד
אֵין גּוֹפּוֹ קִנּוּי לוֹ לִימָא לִי בְּאַפִּי בִּי תְרִי כו' וְכַתּוּבוֹ שֶׁם הַתּוֹס' לְהוֹכִיחַ מִזֶּה דְּמְחִילָה א"צ
קִנְיָן וְנִדְחוּ דִּי"ל הֵכָא וְהַעֲבָד מְוַחֲזָק בְּעֲצָמוֹ ו"כ זֹכָה בְּגוֹפּוֹ כו' אֲמַנָּם לְהַר"ת נִרְאֶה דְּגַם
בְּהַלְוָאָה שְׁיִיף זֶה דְּלְדְּבָרִיו בְּהַלְוָאָה עֵיקָר שְׁיִעֲבִידוֹ הוּא עַל גּוֹף הַלְוֵה כו' וּא"כ כְּשִׁמּוּחַל
לוֹ זֹכָה הַלְוֵה בְּגוֹפּוֹ וּמְהֵי שְׁפִיר אִךְ לִפ"ז ל"ש לֹא מְרַחֵק לֹא דְּמַחֲוֹל לוֹ דְּהוּא לֹא יִרְצָה
לְזָכוֹת בְּגוֹפּוֹ ע"כ תִּקְנוּ פְּרוּזְבוּל אֲמַנָּם עֲדִינּוּ אֵינוֹ מְסַפִּיק (דְּהָא בְּלֹא הֵךְ סְבָרָא דְּצָרִיף
לְהַחֲזִיק בְּעֲצָמוֹ בְּוֹדָאֵי מְהֵי מְחִילָה אֵע"ג דְּלֹא מְרַנְצָה הַלְוֵה וְכַמ"ש הַרְשֵׁב"א אִךְ לְפִי ס'
הַתּוֹס' דְּמְחִילָה אֵינוֹ מוֹעִיל רַק כְּמָה שְׁמַחֲזִיק בְּגוֹפּוֹ) דֵּהֵנָה הַרְשֵׁב"א בְּגִיטִין דָּף ע"ה

הקשה למ"ד נתינה בע"כ לא שמי' נתינה הא בגט נמי פתב ונתן והעיקר אצלנו דמגורשת בע"כ אלמא דנתינה בע"כ שמי' נתינה ותיגרץ דהתם ל"ש נתינ' בע"כ דהא הבעל אינו משועבד'לה (צ"ל אף היא) משועבדת לו וא"כ יכול הוא לגרשה מעליו אם אינו רוצה ומהיכי תיתי לא יוכל להשליך מעליו שיעבוד גופה אשר לו עלי' משא"כ בחוב וכה"ג דלנה משועבד למלנה לא יוכל לסלק שיעבוד שיש לחבירו עליו בע"כ של חבירו והנה לפ"ז הדרא קושיא לדוכתא אמאי תקנו פרוזבול הלא יוכל למחול יום אחד קודם סוף שנת השמיטה וא"ל דנה לא יתראה הא גם בכאן אין המלנה משועבד ללנה להלנה רק הוא משועבד לו ויכול לסלק שיעבודו ע"כ (לקמן והנה באמת שינה פאן) אמנם נראה דלא קשה מידי דהנה פסקינן בש"ע היכא דמקדשה בכסף הקנוי לו דרבנן לא הוי רק קדושין דרבנן הואיל ומן התורה לא קנה והנה באמת פאן בל"ז לא קשה דאע"פ דהלנה אין לו על המלנה שיעבוד כלל מ"מ אם אינו רוצה הלנה לקנות בגופו מ"מ אינו קונה וא"כ תו גם מחילה צריכה קנין אף דמ"מ הקושיא במקומה עומדת דהא אמרינן בש"ס גבי עבד פנעני בכסף ע"י אחר פ"א אם אחרים נותנים כסף בשבילו יצא לחירות אע"ג דהוא אינו רוצה לקנות בעצמה מ"מ כל שקבלת רבו גרמה לו פ"א הואיל דהוא קבל הכסף יצא לחירות וא"כ ה"נ דכבר הוכחתי מש"ס דקדושין דגם שטר שפותר על דמיו כסף מקרי כמר דאמרינן החם אי לימא דכתב שטר על דמיו היינו כסף וא"כ ה"נ דכנותי' דהא מפיון שמוחל לו א"כ ע"כ בעי לשלם לו אחר שביעית ולא ישמיטנו שביעית וא"כ הוי כמי כסף פיון דיוכל לגבות שטרו אמנם לפמ"ש לא קשה דהא מדאורייתא אין השביעית משמט וא"כ לא קנה הלנה דאוריית' דהא אין להמלנה כסף דשביעית בל"ז אינו משמט רק מדרבנן קנה ואע"ג דיש לו כסף דרבנן מ"מ לא קנה מן התורה כמו לענין קדושי אשה שהבאתי וא"כ לא קנה רק דרבנן וא"כ מ"מ יועיל תפיסה] והיכא דמהני תפיסה פתבתי לעיל בשם הרמב"ם דקרינא בי' לא יגוש ומשמט] דהא לענין תפיסה לא תקנו רבנן דהא מדאוריית' לא קנה כלל רק דרבנן ורבנן לא תקנו רק שלא יצטרף לשלם לו משא"כ בתפס פיון דהוי קום ועשה אי אמרינן שהלנה תו יפקיע ממנו מה שתפס ואע"ג דקנה מדרבנן בתפס לא מהני הקנין משא"כ אי אמרינן שמיטה דאוריית' א"כ הוי כסף מן התורה ולא הוצרכו לתקן פרוזבול כלל וההתא אתרץ ג"כ מה שמקשים על ר"ת ז"ל שהבאתי לעיל דלכאורה קשה כמ"ש לעיל דהא מצי למחול לו וכמבואר אמנם באמת פסקינן בש"ע היכא דיש לו שטר על חבירו לא מהני מחילה בלא קנין והטעם דכל העומד לגבות פגבוי דמי והנה זה דרבנן דשיעבודא לאו דאורייתא רק דרבנן ושפיר מהני פרוזבול וא"ש ולפ"ז מתורץ נמי הרמב"ם דלעיל בהקפת חנות ושפיר פסק דשביעית משמטתו דלכאורה קשה על הטעם שפתבתי לעיל דאומדנא דמוכח הוא מנ"ל דכך הו' דעתו דילמא הו' בדעת פאשר יבוא יומו האחרון ימחול לו אמנם נראה דמ"מ אינו משמט דהנה פסקינן בש"ע ח"מ סי' ר"ט היכא שאמר לחבירו שדבר זה יקנה עבור ואח"כ קנה חבירו דאמרינן פאשר הבטיחו עשה וקנה עבורו וא"כ ה"נ אם נאמר דהו' בדעתו שימחול לו אמרינן נמי דמסתמא מחל לו ושפיר אינו משמט משא"כ פאן הואיל ולא ידע כלל שהיום עדיין שביעית א"כ לא חשב כלל למחול לו ושפיר משמט ואתי הפל שפיר ודו"ק: והנה פללא דמילתא דהא יכול להתנות שלא תשמיטנו שביעית רק בדאו' מהני תנאי ובדרבנן לא מהני תנאי ואין מועיל פרוזבול

ומתורץ קושיא על הרמב"ם דמ"ה פתב אם הוי רח מדרבנן מהני: דף לז ע"א תוס' ד"ה שאני משכון דקני לה מדר"י וא"ת וקא ר"י לא אמר רק במשכון שלא בשעת הלואתו כו' ונ"ל וראשונה אתן טעם החילוק שפתב הש"ך בסי' ע"ב) בין משכנו בשעת הלואתו בין משכנו שלא בשעת הלואתו והוא דבשלמא במשכנו שלא בשעת הלואתו כבר ידעינן דאין לו להפרע רק מאותו משכון משא"כ משכנו בשעת הלואתו עדיין לא ידעינן דלמא יסלק לו ממקום אחר.

והנה לכאורה קשה לי מאי משוי הש"ס משום דתפס הא אמרינן בגמ' מב"מ ארעא פינן דלגוביינא קנימא פמאן דגבה דמי תו לא הוי רק תביעת ממון וחשוב להוציא וא"כ ה"נ מאי מועיל תפיסתו הא ע"כ צריף להחזיר לו וא"כ לא הוי רק ת"מ וקני להוציא דהנה התוס' דף ע"ה הקשו בבתי ערי חומה דהוי פפרעון החוב פשיטא דהוי פפרעון וי"ל דוקא בעלמא הוי פפרעון בע"כ מה שאן פן דמפסיד ע"י הפפרעון אמרינן נתינה בע"כ לא שמי נתינה וא"כ לפ"ז י"ל שפיר תפס וא"ל דהא ע"כ צריף להחזיר וליקח המעות ז"א דהא יוכל לומר איני רוצה לקבל הפפרעון דע"י זה יבוא חוב לידי דהא יתא צריף לומר משמט אני וא"כ פינן שהוא לחובתו אינו מועיל חזרה בע"כ אמנם ז"א דהא עכ"פ לא יוכל למפור המשכון [גם לא לגבות המינו כמ"ש הש"ך סי' ס"ה וסי' ע"ב דזה מקרי להוציא] וא"כ תו (מהני) גם עתה ולא הוי לחובתו במה שפורע לו אמנם י"ל פינן דעכ"פ י"ש א"ר ל"ו (א"י תיבות הללו) באשר הי'.

והנה פמו שלא בשעת הלואתו אע"ג דאין רשאי להשתמש מקרי קנין וא"כ מצינו במקום דא"צ לחזור מקרי קנין וכה"ג פתב בס' פ"י דנה מקרי מוחזק ולא להוציא כמ"ש הש"ך סי' ס"ה וסי' ע"ב וא"כ יוכל לבוא לב"ד ויפסקו לו דשפיר יחזיק בו וא"כ הוי שלא בשעת הלואתו וכינן דעכ"פ אינו צריף להחזירו תו לא שייף לו ארעא פינן דלגוביינא דהא א"צ להחזיר והוי משכון שלא בשעת הלואתו וא"ש משא"כ בהלוהו ודר בחצירו דפי' הרשב"א דלא אכל פרות בשביל הלואה וא"כ מש"ה פינן דאין יכול לגבותו וא"כ לא הוי פסידא וצריף ממ"נ לסלק ממנו וא"כ באמת אם אמרינן דדוקא משכון שלא בשעת הלואתו ס"ל דבאמת במשכנתא בנכיימא לא משמט וכמ"ש הרשב"א ומהלוהו ודר בחצירו ל"ק כדלעיל ובזה מיושב שפיר חזרץ הרשב"א דבאמת הוי ספק אם דוקא שלא בשעת הלואתו או בשעת הלואתו ג"כ ורק מהלוהו ודר בחצירו ל"ק ואו י"ל משום דבאמת דהא דנתן הלוה למלוה פירוש כ"ז דלא יסלק לו מעות הוי אסמכתא וכמו דהדין אם אמר אם לא אפרע לך לזמן פלוני יהא הקרקע כולה שלך דהוי אסמכתא אף באמת הא מעכשיו מסלק אסמכתא וא"כ דמעכשיו מקני לי פירות ולא הוי אסמכתא אף הא הוי הטעם דמ"ה מסלק באמירה מעכשיו דין אסמכתא במשכנתא אע"ג דלא מהני בעלמא משום דבלא"ה משועבד לו וא"כ הו פירות דהוי לבתר שמיטה זה לא הוי משועבד לו דהא מפקיע שמיטה ולא הוי משועבד וא"כ לא מהני משום דהוי אסמכתא וא"כ מ"ה לא נקנה פירות למלוה וא"כ תו לא מצי למיגבי מהפירות ועל הקרקע א"א לגבות מינה דהוי להוציא ולא יגבה לא מהני למלוה ולא הוי הפסד למלוה וא"כ מ"ה משמט ומשא"כ במשכון מטלטלי ומתורץ שפיר קושיות התוס' הנ"ל (והנה כמ"ש הפוסקים לחלק בין משכון מטלטלין דכיון דהוי בלא"ה משועבד, וכונכו חילקו בין קרקע בהלואה דמהני מעכשיו פן החילוק להרמב"ם דמ"ה אפי' בלא מעכשיו מהני לענין פירות

דלא הוי אסמכתא הואיל דבל"ה משועבד: תוס' ד"ה נאי משום גילוי דעתא פלוגתא אב"י
נרבא הייני לפי ס' אב"י אבל רבא קאמר לעיל אטו לבטלו גיטא קאבעי וי"ל משום דהנה
הפ"י כתב בכתובו דאפילו אם הנה אונס עכ"פ אם הוא בלא"ה לא רוצה לקיימו התנאי
אפילו אם לא אירע לו אונס וא"כ באמת הוי גט וא"כ דאם התנה אם לא יבוא אי לא
אינסבי אי נסב ואירע אונס בתוך הזמן והוא אמר קודם פלות הזמן דעדיין אפשר לעשות
הדבר פשיטא האונס דאין רוצה בלא"ה לבוא או ליכנס הוי גיטא מעליא והנה הא כ"ז
דיכול לקיים התנאי הוי הדין דמצי לומר להוי גיטא בלתי תנאי וא"כ לכאורה אפילו
האמת דרוצה לקיימו התנאי עכ"פ הא חזינן דלא ניחא לי בגיטא דאם הוי ניחא לי
אפילו לפי דעתו דהוי מקיים התנאי מ"מ הא עדיין ביזו לומר דהוי הגט אלא דאין ניחא
לי הגט דהא בודאי אם רבא אמר דגילו דעת מהני ע"כ הוי עדיין בשעה דאמר קודם
הזמן שיש עדיין לבטל הגט וא"כ לא ניחא לי הגט אף דבאמת הוי הפי' דהוא רוצה
לעמוד על דיבורו הראשון דמסתמא אמרינן דרוצה לקיים האמירה הראשונה וכמו
דאמרינן בש"ס דניחא לי לעמוד בדיבורו וא"כ אם הוי סבור דזה קיים התנאי שפיר הא
ל"ה לא רצה וא"כ בכאן הא באמת הוי אונס גמור ובאונס אמרינן דכוננתו לא הוי על
האונס פ' דאם הוי ידע לא ניחא לי רק דחכמים אפקיענהו משום צניעות ומשום) וא"כ
לא שייך דרוצה לעמוד בדיבורו ומשא"כ בפסקה מעברא) וכלל בכלל דיבורו כ"ז דלא
התנה: הרמב"ם פ'ק א' מהל' גירושין הלכה י"ג ומנין שיתנה לה בפני עדי' הרי הוא
אומר עפ"י שני עדים או שלשה עדים יקום דבר וא"א שתהא זו היום ערוה והבא עלי'
במיתות ב"ד ולמחר תהי' מותרת בלא עדים וי"ל דכוננת הרמב"ם לתרץ דקשה גבי שני
יוסף בן שמעון דנותנין לכל א' וא' שני גיטין קשה לפי דכתב הר"ן בגיטין דף מ"ב דכיון
דצריכין שני גיטין דהוי אמרי' דלא מהני וא"כ גם בכאן דכיון דעדי מסירה לא ידעו
וא"כ רק בהנה שני גיטין וא"כ הוי כמו שם להר"ן וכן קשה דלהרמב"ם לא בעינן מוכח
מתוכו לר"מ דמהני עדי חתימה ומוכח בן מקושיות התוס' וקשה דאמאי דהוי גותן הגט
הא להרמב"ם הוי כמו עדי מסירה הא לא ידעו רק דהאשה עצמה אח"כ באמת אם
אומרות גרשתי ואמר דבעלה יוסף בן שמעון גרשה ורק דלא ידעו גט מסייע ואמאי
מהני וכן כתב גבי מחצה על מחצה ועדים גופא מסופקים אמאי מהני הא העדים לא ידעו
אף מתוך דהנה הפ"י כתב בקדושין דף ס"ג פ"ב דהיכא דבל"ה הוי ספק מהימן ע"א
וא"כ זהו פוננת הרמב"ם דדני אהה היכא דהוי חייב מיתה וא"כ פיון דבלא"ה הוי ספק
אזי א"צ העדים וא"ש ומתוך לשון הרמב"ם דלעיל ועוד מוכח בן לקמן דף צ"ה פ"א
שם ומתוך ג"כ קושיא עפ"י סברא זו של הפ"י וכן פוננת הרמב"ם: דף ל"ג הרבה יש
לחמוה בסוגיא זו על הרמב"ם ז"ל שפסק בהלכות גירושין פ"ו דלא אמרינן עדות
שבטלה מקצתה בטלה כולה אבל גבי שליחות אמרינן דבטלה כולה ופסק דבדיעבד מהני
ביטול זה שלא בפני זה אבל לכתחילה א"י לבטל זה שלא בפני זה וקשה עליו טובא
נדא מאין הוציא לחלק בין שליחות לעדות ואדרבה מהש"ס מוכח להדיא היפוך דבריו
דפרכינן מאמר לשנים דכי כולכם דמי ואעפ"כ א"י לבטל זה שלא בפני זה ומתריצין
הכא במאי עסקינן בעד הולכה הרי להדיא דגם בשליחות אמרי' לרבי דלא בטלה כולה
(תו דליתנא קמא דפליגי בעדות שבטלה מקצתה גם בעדות אמרינן בטלה כולה הרי
להדי' סתירות דבריו) תו קשה אמאי לא יוכל גם לכתחילה לבטלם זה שלא בפני זה

לדבריו דלא אמרינו בטלה פולה לתרץ כל הנ"ל אפתיב מה שעלה על דעתי לפרש בדברי התוס' לעיל ע"א ד"ה ואפקעינהו רבנן לקדושין ונ"ל וא"ת א"כ יחפה על ב"א כו' עד אי ידעינו שלכה מתפונן לא מפקעינו ולכאורה תימה דאפתי מנא ידעינו שלכה מתפונן אמנם יבואר זה על נכון דלכאורה בלא"ה לא קשה מידי קושיא הנ"ל דהנה הר"י קורקס פסק במי שעשה שליח להפריש תרומה בעדו דלא אמרינו לכ"ע אתי דיבור ומבטל דיבור פניו דע"כ צריף להפריש רק דאינו רוצה שהי' יפריש ע"כ אין פח בדיבור האחרון לבטל הראשון וא"כ אזלא תמיהות התוס' דהכא פניו שזינתה ע"כ מוכרח לגרשה וא"כ הוי כמו תרומה דאינו מועיל דיבור האחרון לבטל הראשון אמנם יש בזה שיטות ומשמעות התוס' באם שרוצה לפרוש ממנה בלא גט רשאי (אף הר"ן פליג על זה וס"ל דלא מהני הפרישה רק צריף לגרשה בגט) וא"כ הקשו שפיר אמנם לקמן ק' דאמרינו התם ר"י אשקלני גיטא לתני דר"י ובטלי כו' עד אמר לסהדי כו' וא"כ התם פניו דסי' מן הפופין אותם לגרש ומאי מועיל ביטולו דהא הוי' ממש פדינו של הר"ק אמנם י"ל דהר"ק לא אמר אלא בתרומה (דהשתא עכ"פ תרומה ומה לי זה יהי' תרומה או זה) דמן הסתם אמרינו דרוצה להפריש מש"ה אין מועיל דיבור האחרון פלום משא"כ הכא מתחילה לא רצה פלל לגרש (' וא"כ בכלל דיבורו שלו לא נכלל פלל אונס דלא שכיח ומשא"כ בפסקא מברא דהוי אונס דשכיח נכלל בכלל דיבורו ורוצה מ"ה לעמוד במה שנקלל בדיבורו הראשון: ') ובאמת לא איפשט האיבעי' ואפ"י דרבנן סברי לא בטלה פולה גם בשליחות דהא לתרץ קמא ע"כ רבי ס"ל דגם בשליחות לא בטלה מפח ברייתא דאמר לשנים וגם לתרץ דאבעית אימא מנלן דפליגי בזה רק דכפי אותו א"כ גם השתא אמרי' דאינו רוצ' לגרש פלל השתא ונשפיר יכול לבטל ולפ"ז גם התוס' מקשים שפיר ואצ"ל למ"ש לעיל ובהיות פן גם תירוץ אתי שפר דכף פנונתם דנדאי לא יועיל הביטול פניו דע"כ מוכרח לגרשה וא"ל כמ"ש דיאמר שאעפ"כ אינו רוצה לגרשה ומאי בדעתו שתהי' אשתו הא נדאי לא יוכל להיות דהא אפקיעו רבנן לקדושין אף דיאמר אדרבה זה פנונתו לעקור הקדושין מעיקרא וא"כ שפיר פתבו דאם פן הי' בדעתו לא עקרינו פלל ומתחלה הקשו שפיר האף רשאים החכמי' פניו דע"ז יוכל לבוא קלקול וכיון שתירצו היכא שדעתו לכה לא עקרינו א"כ לא יוכל לבטל פלל דאם פה יאמר שדעתו להיות אשתו עוד אמרינו לי' לא אתי דיבור כו' ואף שאינו רוצה לגרש הא אעפ"כ חכמים עקרו לקדושין ואם פה יאמר (ומ"ה אין בגט פי היכי דנהוי' עקירת הקדושין) דכף הי' פנונתו לעקור הקדושין כל עיקר (" א"כ אינו מועיל פלל וא"ש ובהכי אזלא תמיהות התוס' בסוגיא זו שהקשו למאי דאמרי' דפליגי אי אמרינו מלתא דמתעבדא באפי' ב' עשרה.

צריכי בי עשרה למשלפה גם מה שהקשו לקמן דקאמרינו אי ס"ד אינדף נמי פריש"ג ליבדרו איבדורי וכתבו שם ליכא למימר דיבטל כ"א שימצא עד שיבטל פולם תירצו דגם זה ל"מ ולכאורה יפלא פניו דבאופן זה אזלא הגזירה אמאי לא תהני ביטולו ולפמ"ש ניקח דאם תועיל ביטולו א"כ שפיר יוכל לחפות שיבטל בפני זה וא"כ הדין נותן דבטלו פולם ע"כ צ"ל דעקרינו לקדושין מיני' דא"ל כמ"ש דלא אתי דיבור כו' פניו דע"כ מועיל דיבורו אם יבטל אח"פ הנשאר (' וא"כ ע"כ הוצרכו לעקור הקדושין ויוכל לחפות ולפ"ז מתורץ ג"כ מה שהקשה התוס' לקמן דאמרינו התם ממונא הכא איסורא והקשו

גם לעיל האיד מיינען ראי דחור רבי ניימא ג"כ התימ ממונא וכו' ולפמ"ש נראה דהכי קאמר הכי איסורא פ' דיוכל לבוא ע"י קלקול עי"ז דחפיה על ב"א משא"כ לעיל מוכח שפיר בהאי פסק רבבי ובהאי פרש"ג דהא רבי גופי' חור וא"ל דלעולם פסק רבבי והכא לא חור דהכא איסורא ז"א דא"כ באידך פסק פרש"ג וקשה קושיות התוס' אמאי לא יועיל פשטבטל אח"כ פולם ע"כ צ"ל כמ"ש וא"כ מוכח להדיא דהשתא לא יוכל לחפות וא"כ אגלא לתרוץ דהכא איסורא דהא לא יוכל לחפות כמ"ש משא"כ ר"נ פוסק בשתיקה רבבי א"כ י"ל שפיר אמרינן דיוכל לחפות וי"ל דלא סובר כמ"ש אמרינן שפיר האי חילוקא והנה לפי ה"ל מתורץ הרמב"ם ושפיר חילק בין שליחות לעדות דהנה באמת הדין דאינו יוכל להיות שליח ע"י גילו דעת דניחא לי בשליחותו עד שימנה אותו בפירושו וכמ"ש הרא"ש בשם הרמב"ם בקידושין דף מ"ה ע"ב ופי' ודלמא ארצויי' למקוה שליח והנה לפ"ז חילוק גדול ביניהם דבשליחות הגם שבתחילה עשה פולם גם עתה לא ביטלם מ"מ גזירת הפתוב הוא דבטלו פולם דידעינן דגם השתא ניחא לי וא"כ יעשו שליחו מחדש ז"א כמ"ש דצריך למנה אותו (ומשא"כ בעדות דאין צריכה שליחו ומקני גילו דעת דניחא לי וע' בתוס' בגיטין דף ע"ב ד"ה קילו לאפוקי) בפירושו ולא סגי במאי דידעינן דעתו וא"כ פ' מפרש הרמב"ם בלישנא בתרא אבע"א דכ"ע עדות שבטלה מקצתה לא בטלה פולה') פי' דוקא עדות לא שליחות וכמ"ש לחלק ביניהם ולא קשה מידי קושיות התוס' שהקשו להאי לישנא אמאי תקנו חכמים שלא יועיל הביטול גבי אותם שנים עצמם ולפמ"ש ניחא דאל"כ אפתי יוכל לחפות שיבטל הא' וממילא הדין דבטלו פולם רק דמ"מ ידעינן דניחא לי ומועיל לגבי עדות וא"כ אח"כ יבטל שלא בפניהם וא"ל דלא אתי דיבור ז"א לא הוי דיבור רק גילו דעתא וא"כ שפיר אתי דיבור ומבטל הג"ד ולפ"ז י"ל הפירושו בדברי הגמרא פ' דלכאורה עדיין קשה אמאי לא יוכל לפני אחד ואותו העד יהא בטל וא"ל דחפיה ז"א דע"כ לא אתי דיבור וא"ל הא פבר בטל מחמת עדות שבטלה ולא נשאר רק גילו דעת ז"א דמאין ידעינן דהא ע"א אינו נאמן לגבי האחרים וא"כ האחרים בתוקפם עומדים ע"ז קאמר שפיר מילתא דמתעבדא פי' שלא בפניו לא מהני לפני אחד נמצא נשאר לבטל האחד לא חשיב בפניו עד שיבטל כו' דמילתא דמתעבדא באפי עשרה כו' ומטעם שלא בפניו ע"כ בעינן שנים ושנים אינו מועיל דא"כ יחפה פמבואר ובאמת הוציא הרמב"ם לפרש פן ולפסוק בלישנא איבעית אימא מקושיות התוס' שהבאתי לעיל דאמאי לא משני גם לעיל התימ ממונא ע"כ צ"ל כמ"ש לעיל דהא אזל הטעם דחיפו דא"כ קשה אמאי לא יוכל לבטל פולם כ"א בעצמו עד שיבטל פולם ע"כ צ"ל דא"כ יחפה אבל השתא לא יוכל לחפות וכמבואר כ"ז ניחא ללישנא בתרא שפיר קשה קושיות התוס' דאמאי לא תהני לי ביטול כ"א בפני עצמו והשאר לא יבטלו דהא איכא גילו דעת דעדיין חפץ בם עכצ"ל כמ"ש משום חיפו א"כ מוכח דהשתא ל"ש חיפו משא"כ ללישנא קמא ל"ק מידי קושיות התוס' שיבטלו כ"א בעצמם די"ל שפיר פתרוצם פיון דאמרי בטלה פולן ל"ש פלל שיהי' הם בטלים והנשאר' לא וא"ש והנה לפ"ז מתי' נמי אמאי לא התיר הרמב"ם לכחיתה' (ואף האיד שייך דהא ממ"נ לא הוי קדושין האיד מצי לתקן פן א"כ הוי חיפו וע"ז פתבו התוס' דאם אין פנונתו פן לא חיישינן וא"כ שפיר הוי עקירה וא"כ פיון דמצי לתקן פן תו לא אתי

דיבור ומבטל וְלֹא מְהִינֵי בִּיטוּל: ') וא"כ שפיר נ"מ בְּדִיבּוּר דְּרוּצָה הוּא בְּאַמְתָּ לְבַטֵּל כֹּל אֶחָד וְא' בְּפָנָיו וְא"כ שפיר אֶתִי דִּיבּוּר וְעַקֵּר פִּינּוֹן דְּנִפְקָא מִינָהּ בְּשִׁיטוּל וְקִפְיָד עַל זֶה.

(והפ"י הקשה וכי גרע משלא בפניו ומינשב דה"פ דחוששין שמה אח"כ יבטלו שלא בפניהם השאר ול"ש דלא אתי דיבור ומבטל דהא לא הוי רק גילו מילתא וא"כ חוששין לחופו: לכתחלה לבטלם זה שלא בפני זה הגם שפסק לא בטלו פולם הטעם הואיל (ידעינן עכ"פ דעתו דרוצה עדיין כמ"ש לעיל ממ"נ אם יגלה דעתו אח"כ שאינו רוצה ואף דגילו דעתא בגיטא לאו מילתא עכ"פ יבטל גילו דעתו שרוצה (דהוי לא ידעינן דכבר ביטלו מקצתה) ע"כ א"י לבטלם זה שלא בפני זה אמנם דיעבד פסק פרבי בשתיקה ולכמ"ש יבואר על נכון מאי דקאמר הש"ס לקמן הלכתא פנחמן והלכתא פנחמן והלכתא פנחמני דמאי נקט להדדי פלוגתא דגילו דעתא ובטול שלא בפניו או לזה שלא בפני זה ולכמ"ש יבואר דלכאורה י"ל דפלוגתא זו היינו ממש פלוגתתן לעיל והיינו טעמא דרבי לשיטתו דסובר לעיל בטלו מבטל וא"כ שפיר אמרינן דעכ"פ אותם שבטל בטלום הם וא"ל דא"כ יחפה כמ"ש לעיל ז"א דהא לרבי אם אח"כ יבטל באמת זה בטל ולא אפקעינן פלל והנה התוס' הקשו ג"כ דנימא רבי לשיטתו אגיל אמנם זה לא קשה דא"כ מאי קתני זה שלא בפני זה נתני יכול לבטל שלא בפניהם אמנם התוס' תירצו דלכתחלה אמאי יהא מותר אמנם לכמ"ש גם לכתחלה ניחא דליכא חששא דחפו דהא אם יבטל אח"כ לא יפקעו הקדושין אמנם לפי מאי דפסק והלכתא פנחמני דגילו דעתא לאו מילתא א"כ לכתחלה נדאי אינו רשאי דאל"כ אפתי יגלה דעתו אח"כ ויסברו דלא מהני ובאמת תהני לבטל גילו דעת הראשון כמ"ש לעיל ואתי לדי קלקול ע"כ צ"ל לענין דיעבד א"כ הדרא קושיא לדוכת' אמאי קתני זה שלא בפני זה ליתני שלא בפניהם ע"כ צ"ל דפלוגתתן אם מבטל בפני אחד ופליגי גי אם צריכי' בי עשרה למשלפה ובפני א' לרבי מהני דלא יוכל לבוא קלקול ע"י אחד פלל כמ"ש לעיל וא"ש דע"י דפסקינן והלכתא פנחמני מוכח להדיא דפלוגתתן לא שייכי להדדי פמבואר ועפ"ז יש ליישב מה דקשה לי על הגמרא לקמן מאי דפריה קפריה ואי ס"ד פרבי כו' איטמורי מאי הנה הא הקשה הפ"י לקמן דאמר להו איתבו קרי באונדנכו אמאי לא פפו אותו ולפסול כל העדות על ביטול הגט ותירץ דזה לא מהני רק שלא בפניהם אבל בפניהם מאי מהני מה שפוסל העדות הא הם יודעים האמת ולפ"ז מאי פריה הגמרא הא הוי פאן דכפו אותו לבטל ולפסול כל העדים וא"כ תו לא יוכל לבטל שלא בפניהם מש"ה הוצרכו ג"כ לטמורי אמנם באמת לא קשה מידי קושיות הפ"י דמאי נימא לבטל כל העדים מ"מ יוכל אח"כ לומר אינו חפץ בהם דהא באמת קשה מאי מהני מאי דכופין אותו אף דאמרי' דמסתמא ניחא לי' לקיים מצות ח"ז וגמר בדעתו לגרשה אמנם עכ"פ האיה נוכל לכפותו לגרשה ע"י זה יאמר שרוצה לגרשה האמנם לא ע"י זה אף לכאורה קשה דא"כ לא אהני חכמים מידי דהא יוכל להשמט עצמו זה אינו רוצה וזה אינו רוצה ואין לדבר סוף אמנם החם ניחא דהא יש לזה תקנה כמו שאמר באמת איתובי קרי וכו' או דלא יטמירו כמו שעשה רבי יאשי' ולפ"ז הכי קאמר אס"ד פרבי א"כ אין תקנה באטמורי וא"כ לא הנה למעבד רק לבטל ולפסול העדים על ביטול זה פקושיות הפ"י ומה שתירצו ל"ש פאן פינו דיכול לבטל (ואין תקנה לדבר ויכול לכופו) לבטל שלא בפניהם וא"ש: אמנם דפמ"ש לעיל הדרא קושיא לדוכתא יבטל את העדים על ביטול זה וא"ל דיוכל לומר מי מכריחנו ליתנו ע"י זה ז"א א"כ פינו

שעכ"פ צריף ליתן גט א"כ לא אחי דיבור ומבטל דיבור אמנם באמת עדיין ספק אצלי דינו של הר"י קורקס אם שיניף גם בפניו אם לא אמנם דבר זה תלוי בשתי הלשונות דללישנא קמא אמרינן דפליגי אם בטלה מקצתה וקשה קושיות התוס' אמאי לא יבטלו עכ"פ אותן העדים שביטל בפניהם אמנם לפי מה שפתי לעיל לא קשה מידי דאם יבטלו העדים א"כ יחפה על ב"א דהא הדיבור הועיל לגבי אותן העדים וא"כ ממילא בטלו האחרים וא"ש משא"כ עתה לא אתי דיבור ומבטל דיבור הרי גם בפניו דין הר"ק אמנם ללישנא בתרא ניחא דכשיבטל בפני שנים וא"כ אמרינן דהם יבטלו תו יגלה דעתו כמ"ש לעיל וא"ל בפניו ל"ש דין הר"ק אמנם פיון דצריף עשרה חשוב שלא בפניו והנה לפ"ז מתורץ גם מה שהקשיתי דמאי פריף הגמרא ליבדור וכו' הלא יוכל לעשות כן דהיינו שיבוא לכ"א ויוסיף על תנאי ויאמר שלא לכתוב רק אם יכתבו האחרים ול"ש למגזר כלל דהא אמר שהם לא יעשו בלתי האחרים וא"כ האחרים יהי רשאים לכתוב וא"כ יוכל לבטל פן עד שיבטל פולם אמנם לפי הנ"ל יבואר דהכי דקפריף ללישנא קמא ע"כ מוכח גם בפניו שיניף דין הר"ק וא"כ קשה למה איטמורי יבטל כל העדים בביטול זה וא"ל כמ"ש דיאמר לא ניחא לי בהני ז"א דא"כ לא אתי דיבור וכו' ע"כ פלישנא בתרא וא"כ לא שיניף לומר שיבטל כ"א כמ"ש פיון דצריף בי עשרה א"כ חשוב שלא בפניו גם לגבי הנתינתו לא אתי דיבור ומבטל פיון דע"כ רוצה לגרשה פדיון הר"ק וא"ש ודו"ק: דף מ"א סוגיא דחצ"ל ערך וסצ"ל ב"ח.

הנה הרשב"א רצה להוכיח מפת קושיות התוס' דהאיף אומרים לאדם חטא פדי שניזפה חביריף דבח"ע וחב"ח ליתא להאי עשה דלעולם בהם מעבדו והנה רבים תמהו עליו מסוגיא דלעיל בח"ש וחב"ח דנשמע משם דגם בכה"ג שיניף העשה דלעולם בהם מעבירו ונ"ל לתרץ דהנה המשנה למלך פתב דלאו הבא מכלל עשה לא עדיף מלאו ונדחה מפני העשה והנה לפי דבריו קשה אמאי אמרינן בפסחים דף נ"ט לר"י מאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה הא גם שם לא הוי רק פי אם לאו הבא מכלל עשה והדין שתדחה מפני העשה ונ"ל עפ"י דברי התוס' שם דהקשו בשם הריב"א דהאיף דחינו עשה דהשלקמה מפני העשה דאכילת פסח הא בעינו בעידנא דמעקר לאו וכו' ומירצו שם שני תירוצים הא' דמירי שפיר עליו וכו' תו תירצו דדוקא בלא תעשה דחמור אמרינן פן אכל פשה דחמור שפיר דמי וכו' לפ"ז שפיר מקשה התם הא בעינו בעידנא וא"כ קשה מאי אולמא וא"ל דלא עדיף מלאו ונדחה מפני העשה ז"א פיון דתו לא הוי עשה רק לאו א"כ בעינו בעידנא וממ"נ קא מקשה ולפ"ז יתורץ כל הנ"ל דהנה קשה על הרשב"א לכאורה מאי קא מקשה הלא זה נדאי דאינו חייב לעשות עם עבדו יומם וליקח ולא ינוח לו כלל זה נדאי דבר שאין הדעת סובל אמנם האיסור הוא שלא לשחררו דאז גורם שלא יהי בידו תו לעבוד בו בכל עת שירצה וא"כ לא הוי נמי רק לאו הבא מכלל עשה וא"כ שפיר נדחית מפני העשה דפרו ורבו אמנם נראה דממ"נ קא מקשה הא בעינו בעידנא וא"ל דזה ליתא רק בלאו דהא גם פאן לאו הוא וישפיר קא מקשה אמנם לפ"ז גם תירוצו עולה יפה והכי קאמר דהא ח"פ וחב"ח בידו השתא להניח לו ולעבוד לרבו אחר שנה כפי שישנה בין שניהם וא"כ שפיר נדחת פיון דליתא רק לאו הבא כו' וא"ל הא בעינו בעידנא ז"א דהא השתא לא עקר מידי דהא אין בידו לשעבד בו השתא) אימת קא עביד לאחר

זמן פְּשִׁיבּוּא לְיָדוֹ אִם יָבּוּא גַם לְיָדֵי פ"ו וְהוּי שְׁפִיר בְּעֵידָנָא וְכִינּוּן שְׁכָן דְּעִיקָר טַעַם הַרְשָׁב"א ז"ל מִחֲמַת מְצוּהָ דפ"ו תּוּ לֹא קָשָׁה מִח"ש וְחַב"ח פְּלָל וְדו"ק.

(וְאָמַר הַפּוֹתֵב זֶה נִרְאָה כְּמוֹ הַג"ה וְשִׁינְיָה לְרִשְׁוֹמֵת ג' נְקוּדוֹת אֶצְל תִּיבַת הַשְּׁתָא) וְהַתּוֹס' פְּתַבּוּ דְהִיכָא דְאִין בְּיָדוֹ לְהַשְׁתַּעֲבֵד בּוּ לֹא שִׁינְיָה הַעֲשֵׂה דְלַעוּלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ) וְהִנֵּה כְּמוֹ דְאִמְרִינּוּ בַּעֲשֵׂה דְהַשְׁלֵמָה דְכֹהֲנִים עֲבָרוּ מִשּׁוּם זֶה שְׂיֹכַל לְקַיָּים פְּסָחוֹ ה"נ דְּכְוֹנְתִי אִמְרִינּוּ לִי שְׂיַעֲבֹר הַעֲשֵׂה דְלַעוּלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ מִשּׁוּם פ"ו דְּעַבְדוּ: עֲתָה נְבּוּא לְתַרְזֵן קוּשְׁיוֹת הַמְהַרְשָׁ"א עַל הַתּוֹס' לְקַמֵּן דָּף מ"א ד"ה יוֹם שֶׁל רַבּוֹ שֶׁפְּתַבּוּ וְז"ל וּמִיָּהוּ נ"מ גַם לְמַשְׁנֵה אַחֲרוֹנָה בֵּיתוּמִים קְטַנִּים כּו' וְהַקְשָׁה הַמְהַרְשָׁ"א ז"ל דַּא"כ גַם לְקַמֵּן הִיכִי בְּעֵי לְמִקְפִּשְׁט מְהָא מִתְּנִי דְמַעְוָכָב ג"ש יֵשׁ לוֹ קֶנֶס דְלָמָּא אִינְרִי ג"כ בֵּיתוּמִים קְטַנִּים דְלָאוּ בְּנֵי כַפִּי נִינְהוּ וְנ"ל דְּהִנֵּה הַתּוֹס' מְקַשִּׁים בְּמִתְנִיתִין ד"ה לִישָׂא שְׁפָחָה א"י וְז"ל וַא"ת וְלִיתִי עֲשֵׂה דְפָרוּ וּרְבּוּ וְיִדְחָה הַעֲשֵׂה דְלֹא יְהִי קִדְשׁ וְתִרְצוּ הוּאִיל וְאֶפְשָׁר לְקַיָּים שְׁנִיָּהֶם ע"י כַפִּי כּו' וְהִנֵּה לְכַאוּרָה לֹא קָשָׁה מִיַּדִּי קוּשְׁיוֹת הַתּוֹס' דְּהָא הֵם בְּעַצְמָם פְּתַבּוּ לְקַמֵּן דַּא"ג דְּבָנוּ מִן הַפְּנוּי' בְּנוּ הָנִי מ"מ הִיכָא דְלִיתָא בְּתוֹרַת קִדּוּשִׁין בְּשׁוּם מְקוּם בְּנוּ לֹא חִיָּס אַחֲרֵי וְהִנֵּה כָּאֵן ע"כ קוּשְׁיָתָם דִּישָׂא ב"ח בְּלֹא קִדּוּשִׁין דַּע"י קִדּוּשִׁין א"א כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּעַצְמָם לְקַמֵּן דִּיבּוּא צַד עֲבָדוֹת וַיִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּאַשְׁתַּי אִישׁ ע"כ פְּוֹנְנָתָם דִּישָׂא בְּלֹא קִדּוּשִׁין וַא"כ לֹא מִשְׁפַּחַת לֵה פְּלָל שְׂיֹכַל לְקִדְשׁ ח"ע וְחַב"ח לַפ"ז דְּהָא הָנִי קִדּוּשִׁין שְׂאִין מְסוּרִין לְבִיָּאָה וְהַרְשָׁב"א פְּתַבּוּ בַכּה"ג כ"ע לֹא פְּלִיגִי דְאִינָם קִדּוּשִׁין וְדוּקָא הִיכָא דְהָאִיסוּר בִּיָּאָה מִחֲמַת סָפֵק כְּמוֹ בְּשִׁתֵּי אַחֲיוֹת מִשָּׂא"כ הִכָּא דְקִדּוּשִׁין וְדַאי גְרַמִּי אִיסוּר כ"ע מוֹדִים) בַּל"ז לִיתָא לְזֶה כִּינּוּן שְׂאִין הַקִּדּוּשִׁין גּוֹרְמִין הָאִיסוּר דְּבַלָּא הַקִּדּוּשִׁין נְמִי אִיסוּר לְבּוּא עַלִּי מִשּׁוּם צַד עֲבָדוֹת שְׂבּוּ.

אֲמָנָם לְאַחַר דְּנִאֲמַר דִּיבּוּא הַעֲשֵׂה וְיִדְחָה הַל"ת דְּלֹא יְהִי קִדְשׁ א"כ בְּלֹא קִדּוּשִׁין לִית כָּאֵן אִיסוּר עֲבָדוֹת נְמַצָּא שְׁהַקִּדּוּשׁוֹן גְּרַמִּי הָאִיסוּר וְהָנִי קִדּוּשִׁין (נ"ל שַׁצ"ל שְׂאִין) מְסוּרִין לְבִיָּאָה וְלֹא קָשָׁה מִיַּדִּי (וְאוּ י"ל דַּא"כ הָנִי מְמַזְרֵן דְּכִינּוּן דְּלֹא תְּפָסִי קִדּוּשִׁין וְלֹא שִׁינְיָה ס' הַרְמַב"ן גַּבִּי עֶבֶד דְּכִינּוּן דְּהָנִי דּוּמָה לְחַמּוֹר דְּהָא צַד בְּן חוּרִין וַא"כ אִין תַּקְנָה לְהַרְבּוֹת מְמַזְרִים וְכַמ"ש הַתּוֹס' בְּתַר הֵכִי וּמַמ"נ אִם אִין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּחֻצֵי עֶבֶד וַא"כ לֹא מִיָּחִס אַחֲרֵי וְלֹא קַיָּים פְּרִי וְרַבִּי וְאִם נִימָא דְמַצִּי לְמַצּוֹא בְּקִדּוּשִׁין בְּעַקְרָה וְזַקְנָה עַכ"פ בַּמַּמ"נ הָנִי מְמַזְרֵן לַפְּמ"ש בַּס' ש"י לֹא תְּפָסִי קִדּוּשִׁין בְּעַקְרָה ג"כ דְּהָנִי מְצוּהָ מְמַשׁ דְּהָנִי כְּמוֹ סִירוּס וְכֵן פְּתַבּוּ בְּכּוֹנוֹת הַר"ש) אֲמָנָם אִם נִאֲמַר דְּגַם קָרָא דְלֹא תְּנַהוּ יוֹכַל לְדַחּוֹתוֹ הֲלֹא תַּעֲשֵׂה א"כ ע"כ פ' הָא יְקַיָּים שְׁבַת כָּל דְּהוּ וְקָשָׁה קוּשְׁיוֹת הַתּוֹס' ע"כ צ"ל פְּתִירוּצָם דְּאֶפְשָׁר ע"י כַפִּי נְמַצָּא לַפ"ז נִיחָא מַה דְּנִקְטַת הַמַּשְׁנֵה קָרָא דְלֹא תְּנַהוּ וְלֹא פ"ו וְדו"ק וְכַמ"ש לְקַמֵּן: וְלַפ"ז מִתְנַרְזֵן קוּשְׁיוֹת הַמְהַרְשָׁ"א דְּהָא כָּאֵן אַפְתִּי לֹא אִסִּיק אַדְעֵתִי מֵאִי דְמִסְקִינּוּ רֵאוּי לִטּוּל וְאִין לוֹ וַא"כ קָשָׁה יוֹרְשִׁים מַנ"ל וַא"ל דְּתַפְסִי בִי קִדּוּשִׁין ז"א דְּהָא הַעֲשֵׂה דְלֹא תְּנַהוּ דּוּחָה הֲלֹא וַא"כ הַקִּדּוּשִׁין גּוֹרְמִים (נַל"ה דַּכַּצ"ל גּוֹרְמִים) הָאִיסוּר בִּיָּאָה וְל"ש בִּי תּוֹרַת קִדּוּשִׁין פְּלָל פ"כ צ"ל דְּאֶפְשָׁר ע"י כַפִּי וַא"כ צ"ל דְּאִינְרִי בְּרֵאוּי לְכַפִּי וְדו"ק (מִשָּׂא"כ קְטַנִּים אַע"ג דְּלִכִּי גְּדִלוֹ אַח"כ פְּכִינִין לְהוּ וַא"כ אֶפְשָׁר לְקַיָּים ע"י כַפִּי וְהָנִי שְׁפִיר מְסִירִין לְבִיָּאָה מ"מ הָנִי כְּמוֹ דְאִמְרִינּוּ לְקַמֵּן בְּגִירָשׁ חוּץ מִקִּדּוּשֵׁי קְטָן דְּלִפִּי גְרַסַת ר"ח שְׁם קָאִי בְּתִיקוֹ וְאִמְרִינּוּ דְלֹא הָנִי שְׂיֹר הוּאִיל וְעֲתָה לֹא ב"ק הוּא ה"נ דְּכְוֹנְתִי הוּאִיל וְלַל"ע לָאוּ בְּנֵי כַפִּי הֵם): וְהִנֵּה הַמְהַרְשָׁ"א הַקְשָׁה אֲמַאי לֹא נִאֲמַר דְּאִתִּי

עֲשֵׂה דְלֵעוֹלָם תַּעֲבֹדוּ וַיִּדְחָה הַל"ת דָּלָא יְהִי קִדְשׁ אֲמָנָם הַשְּׂאֵגָתָ אַרְיָ הַבִּיָּא טַעַם דְּאֲמָרָה תּוֹרָה עֲשֵׂה דְחִי ל"ת וְהוּא שְׁקוּם וְעֲשֵׂה חֲשׁוּב מְאוּד ע"כ דְּחִי שׁו"ת וְהִגָּה לַפ"ז פֶּאן אַם יִשְׁתַּחֲרַר יִקְיוּם הַעֲשֵׂה דַפ"ו וַיִּדְחָה לְעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ ע"י קוּם וְעֲשֵׂה א"כ שְׁפִיר נִיחָא לּוֹמַר כּוֹפִין וַא"כ הַק' מִתְּנִיתִין בְּשִׁלְמָא הַעֲשֵׂה דַפ"ו לִיתָא כְּמ"ש לְעֵיל דַּא"כ לֹא יְהִי בְּתוֹרַת קִדְוִשִׁין וְאִין זִרְעוּ מְיוּחָס אַחֲרִיו כְּמִבְּנָאָר (אוּ דְאִין תַּקְנָה לְהַרְבּוֹת מְמִזְרִים וּבְשִׁבִיל לֹא תְהוּי יָכוֹל לְדַחוֹת הַלְאָו לִישָׂא שְׁפָחָה) אֲמָנָם ע"י לֹא תְהוּי הִי רְאוּי לְדַחוֹת כְּמ"ש לְעֵיל ע"כ אֲמָרִינן שְׁפִיר הָא ע"י כּוֹפִי מְקַיִים הִלָּא יְהִי קִדְשׁ וְהוּי מְעֲשֵׂה נְמִי וְלֹא מְצִי הַעֲשֵׂה דְלֵעוֹלָם תַּעֲבֹדוּ דְחִי לִי דְהִשְׁתָּא נְמִי קוּם וְעֲשֵׂה וְדו"ק (וְהוּי מ"ע דְּפָרוּ וְרָבוּ דְלָא מְצִי לְקַיִים וְל"ת דְּקִדְשׁ (א"י אִיזָה הַג"ה קוּדָם): (וּבְזָה מְיֻנָּשׁב הָא דְאֲמָרִינן לִישָׂא שְׁפָחָה י"ל אִי לָאו דְאִין רִשְׁאִי שְׁפָחָה וְלֹא הוּי נְדַחָה ל"ת וְלֹא הוּי נְדַחָה עֲשֵׂה דְלֵעוֹלָם תַּעֲבֹדוּ דְמֵאִי אֲוֹלָמִי הָאִי עֲשֵׂה דְפָרוּ מְהֵאִי פְשָׂה וּמְיֻנָּשׁב קוֹשְׁיֹת תּוּס' וַא"כ וְאַפְּי' יָכוֹל (וְהִגָּה שְׁנֵי תִירוּצֵי הַתּוּס' לֹא נְהִירִין לִי תִירוּצָם הַב' שְׁתִּירְצוּ הוּאִיל דְּכִי מְעַקְרִי לֹא מְקַיִים עֲשֵׂה וְכו' לִיתָא דְזָה דְנֻקָּא בְּעֲשֵׂה הַקַּל מִשָּׂא"כ עֲשֵׂה דְרַבִּים הַחֲמוּר וְזָה נְמִי כְּעֲשֵׂה דְרַבִּים דְּמַצְנָה רַבָּם הוּא רֵא' דְדְחִי לְעוֹלָם לְעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ אַע"ג דַּג"כ לֹא חֲשׁוּב בְּעִידָנָא אַה"נ לְפִי מַה שְׁפָתְבָתִי לְמַעְלָה אִין מְזָה רֵאִי מ"מ הַדְּבָרִים פְּנִים וּמַה שְׁתִּירְצוּ ג"כ דְּבִידָה לִיתָא מ"מ הוּי כְּמוֹ פְהִינִים דְּעַבְרִי אַעֲשֵׂה דְהִשְׁלָמָה לְמַעַן זָה שְׁיֻכַּל לְקַיִים פְּסַחוּ ע"כ הַמְּחֻנָּר כְּמ"ש וְדו"ק: שׁ עֵתָה נְבוֹא לְתַרְץ קוֹשְׁיֹת הַרְשָׁב"א ז"ל דְּהֵאִיף ס"ד בַּח"ע וַחֲב"ח לֹא תִפְסִי הַקְדוּשִׁין א"כ אֲמֵאִי אֲמָרִינן בִּיבְמוֹת בַּח"ע הַבָּא עַל א"א הַנִּלְד מְמִזְר הִלָּא לֹא תִפְסִי קִדְוִשִׁין לֹא עֲלִי וְלֹא עַל אַחֲדִים וַא"כ אִין מִן הַדִּין שְׁיָהָא הַנִּלְד מְמִזְר וְנִרְאָה לְתַרְץ פְּנוּת הַש"ס עַל נְכוּן (וַא"כ מְתַרְץ הַחִילּוּק הָא דְבַחְצֵי עֶבֶד וַחְצֵי בַּח"ה הוּי קִדְוִשִׁין רַק מְסַפֵּק וּבַחְצֵי שְׁפָחָה וַחְצֵי בַּח"ה הוּי נְדָאִי מְקוֹדֶשֶׁת וְלְכַאֲרָה מְשַׁמְעוֹת הַש"ס אִינוּן פֶּן וְכוּן תְּמַה בַּס' יִש"ש וַא"ש פְּסַק הַרְמַב"ם פֶּן) דְּהַסְפֵּק הוּא כְּפֹךְ בַּח"ע לֹא יִתְפָּסוּ הַקְדוּשִׁין הוּאִיל דְאִין מְסוּרִין לְבִיָּאָה דְהָא מִן הַדִּין שְׁיָבוֹא הָאִיסוּר דְלָא תְהוּי וַיִּדְחָה הַלְאָו דְלָא יְהִי קִדְשׁ וַא"כ בְּלֹא קִדְוִשִׁין הִיא מְתַרְתַּת עֲלֵיו רַק הָאִיסוּר הוּא מְחַמַּת הַקְדוּשִׁין דְאֵתִי צַד עַבְדוֹת וּמְשַׁתְּמֵשׁ בְּצַד א"א וַא"כ תּוּ הַקְדוּשִׁין גְּרַמִּי הָאִיסוּר וְהוּי כְּמוֹ שְׂאִינָם אוּ אֲפִשֶׁר דַּאֲעַפ"כ גַּם בְּכַה"ג פְּסַקִינן דְהוּי קִדְוִשִׁין וְדָלָא כְּהַרְשָׁב"א שְׁהַבֵּאתִי לְמַעְלָה זְהוּ דְרִיף הַסְפֵּק לְהַש"ס וְהִגָּה הַרְמַב"ן תְּמַה עַל הַש"ס דְקֵאֲמַר נְכָרִי וְעֶבֶד הַבָּא עַל א"א אִין הַנִּלְד מְמִזְר וְלֹא גְמָרִינן לָהּ מְאֻשֶׁת אָב וּמ"ט הָא אֲדַרְבָּא עֶבֶד טוֹבָא מְגַרַע גְּרַע שְׁקִדְוִשִׁין בְּכָלֵל מְקוּם אִינָם וְתִירְץ הַרְשָׁב"א דְהַתּוֹרָה לֹא אֲמָרָה שְׁיָהָא הַנִּלְד מְמִזְר רַק הִיכָא דְחֻמְרָא הָאִיסוּר גְּרַם שְׁלֹז יְהִי הַקְדוּשִׁין קִדְוִשִׁין מִשָּׂא"כ בְּעֶבֶד לָאו חֻמְרָא הָאִיסוּר קָא גְרַם דְהָא ז' לֹא זָה קִדְוִשִׁין אִינָם וַא"כ לְמַמ"ש גַּם הִכָּא הַטַּעַם שְׁקִדְוִשִׁין הוּא הוּאִיל וְאִין מְסוּרִין לְבִיָּאָה וְהָאִיסוּר בִּיָּאָה הוּא ט"י חֻמְרָא הָאִיסוּר דַּא"א הוּא וְנִמְצָא הַקְדוּשִׁין מִש"ה לָאו קִדְוִשִׁין מְחַמַּת חֻמְרָא הָאִיסוּר וְשְׁפִיר הוּי הַנִּלְד מְמִזְר וְהִגָּה לְהַרְמַב"ם דְּפְסַק בְּעֶבֶד וְנְכָרִי לִית בְּהוּ אִיסוּר מִן הַתּוֹרָה א"כ לִיתָא לְמ"ש דְּבִלָּא הַקְדוּשִׁין אִין פֶּאן אִיסוּר מ"מ הִלָּא אִית בְּהוּ אִיסוּר לְדְבָרִיו דְּפְנוּי הַבָּא עַל הַפְּנוּי' עֲשָׂאָה זֹנָה וַא"ש: וְהִגָּה עַפ"י הַנ"ל מְתַרְץ ג"כ מַה שְׁקֻשָּׁה עַל הַרְמַב"ם שְׁפְסַק בַּח"ע שְׁמַעְשָׂה יְדִיו לְחַצְאִין וְלְהַש"ס דְּהִכָּא לְמַעַבְבַּ גַּט שְׁחָרוּר מְדַמִּינן לִי וַא"כ אִין לוֹ עֲלִי פְלוּם וְנִרְאָה כְּפֹךְ דְּהִגָּה הַפ"י צִינְד לּוֹ דְרִיף לְתַרְץ הַקּוֹשְׁיָא דְהֵאִיף כְּפִינן לִי לְעַבְוֹר אֲלֵעוֹלָם תַּעֲבֹדוּ וְאֲמַר כְּפֹךְ

דיש פֿח בַּיַד חֲכָמִים לְהַפְקִיר מְמוֹנוֹ וְאִ"כ הִפְקִיעוּ מִתְחִלָּה שְׂעֵבֹדוֹ מֵאֲלֵי וְתוֹ לִיתָא לְהָאֵי עֲשֵׂה דְלַעוֹלָם תַּעֲבֹדוּ כַּמ"ש הַתּוֹסֵ' הַבְּאִתִּים לְמַעְלָה וְאִ"כ לְדַרְךָ זֶה נִדְאֵי דְאֵין לְמַעֲשֵׂה יָדָיו לְרַבּוֹ חֵלֶק עוֹד אֲמַנָּם לַפּמ"ש לְמַעְלָה הִטְעַם פְּשוּט דְדַחֲיָנָן הָעֲשֵׂה דְלַעוֹלָם תַּעֲבֹדוּ וְאִ"כ אֶפְשָׁר דְיֵישׁ לוֹ חֵלֶק בַּמַּע"י וְהֵנָּה לְפִי מָה דְלֹא יִדְעִינָן הַשְׁתָּא מְזַה דְרָאוּי לְיִטּוּל וְאֵין לוֹ אִ"כ קָשָׁה מְאִין לוֹ בְּנִים וְאִ"ל דְתַפְסִי קַדוּשִׁין ז"א דְהָא קָרָא דְלֹא חוּסוּ דְחֵי הִלְאוּ דְלֹא יֵהִי קִדְשׁ וְאִ"כ אַח"כ הַקִּדּוּשִׁין גְּרָמוּ הָאֵיסוּר וְאֵע"ג דְאֶפְשָׁר ע"י כְּפִי הַרְמַב"ם לֹא סוֹבֵר תִּירוּץ הַנָּ"ל.

א"כ ע"כ צ"ל פְּסַבְרַת הַפּנ"י דְהַפְקִיעוּ שְׂעֵבֹדוֹ עֲלֵי וְאִ"כ ע"כ אֵיתָא לְהָאֵי תִירוּצָא מְוֹכַרְח מְזַה דְאֵין לוֹ חֵלֶק עוֹד בַּמַּע"י מִשָּׂא"כ לְהַמְסַקְנָא נָא דְהַפְשֵׁט הוּא רָאוּי לְיִטּוּל וְאֵין לוֹ אִ"כ י"ל כַּמ"ש וּבְאֵמַת אֵין לוֹ בְּנִים וְהַפְשֵׁט הוּא כְּמִבְנוֹאָר לְעֵיל דְדַחֲי הָעֲשֵׂה דְלַעוֹלָם תַּעֲבֹדוּ וְאִ"כ שְׁפִיר פְּסַק דְיֵישׁ לוֹ חֵלֶק בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו וְדוּק.

וְהֵנָּה י"ל הָא דְאֵיתָא בְּקַדוּשִׁין דְרַף נ"ב ע"א דְפָרִיף וְנִחְשְׁבִי מִשּׁוּם דְמְסַפְקָא לִי אֵי פְרָבָא אֵי פֶאבֵי הָנִי הַפִּי הָכִי אֵי פְרָבָא דְתִירוּץ אֲלִיבָא דְרָמִי בַר חָמָא מִפּחַ כָּל שְׂאִינוּ בַב"א אֵינוּ בּוּזָא"ז אִו פֶּאבֵי דְמַקְשָׁה לְרַבָּה עַל הַף הַדִּין דְכָל שְׂאִינוּ בּוּזָא"ז וְע"כ צָרִיף לְתִירוּץ מִפּחַ קַדוּשִׁין שְׂאִין מְסִירִין לְבִיאָה וְכַמוֹ שְׁתִּירוּץ הַרְשָׁב"א דְכַה"ג דְלֹא הָנִי מִפּחַ סְפִיקָא גַם אַבֵי מוֹדָה דְקַדוּשִׁין שְׂאִין מְסוּרִין לְבִיאָה לֹא הָנִי קַדוּשִׁין וּבְזַה מְסוּפֶק רַב וְאִ"כ מ"ה הָנִי מְסַפְקָא לִי לְש"ס וְכַמ"ש לְעֵיל וּמ"ה פְּסַק פֶּן הַרְמַב"ם דְגַבִּי חֲצִי עֶבֶד וְחֲצִי ב"ח הָנִי סְפֶק קַדוּשִׁין וּבְחֲצִי שְׁפָחָה הָנִי נִדְאֵי קַדוּשִׁין דַּל"ש הָף טַעֲמָא וְהֵנָּה דַעַת הַפְרִישָׁה דְאֶפִּילוּ הַרְמַב"ם דְיִלְרִף מְלֹא יֵהִי קַדוּשָׁה דְפָנוּי הַבָּא עַל הַפָּנוּי לֹוְקָה מ"מ ס"ל דְבִשְׁפָחָה גְמִי אֵיפָא הַל"ת רַק דְאֵין לֹוְקִין וְהֵנָּה קְוִשׁוֹת הַב"ש י"ל מִשּׁוּם דְבִפָּנוּי הָנִי בַלֹא"ה עֲשֵׂה וְכַמ"ש הַרְמַב"ם וּמ"ה לֹוְקִין עַל לָאו הַבָּא בְּכָלְלוּת וְכַמוֹ דְאֵיתָא בַב"מ דְכִינּוֹן דְהָנִי בַלֹא"ה עֲשֵׂה ע"כ לְמַלְקוֹת עֲשֵׂה פֶן פְּתַב שָׁם בַב"מ בַּס' א"ז וְכַה"ג פְּתַב הַמ"מ גְּבִי אֵין מְזַהִירִין מִן הַדִּין: דְרַף נ"ג ע"א תַּנּוּן הַפְּהָגִים שְׁפָגְלוּ בְּמַקְדָּשׁ מְזִידִין חֲיִיבִין וְתַנִּי עֲלֵה מִפְּנֵי תִיקוֹן הָעֵינָה וְאִ"א הֵיזַק שֹׁא"נ שְׁמִי וְכו' וְהַקְשָׁה הַרְמַב"ן וְכֵן בְּסִפּוּר פ"י דְהָא רַש"י פְּתַב דְהַמְזִיק בְּהַקְדָּשׁ חֲיִיב רַק מְדַרְבְּנָן וּמְדֹאֹרֵי אֵיתָא פְּטוּר דְכִי יֹאכַל פְּרִט לְמְזִיק וְאִ"כ שְׁפִיר שְׁיִיף תִּיקוֹן הָעוֹלָם וְכַתַּב בַּס' פ"י וְאִ"ל דְהָא לַר"ש הָנִי דְבַר גּוֹרֵם לְמָמוֹן כְּמָמוֹן דְמִי וְאִ"כ חֲיִיב לְשַׁלֵּם לְבַעֲלִים דִּילְמָא לֹא אֲתִיָּא כַר"ש וִי"ל מִשּׁוּם דְהֵנָּה הַפּוֹסְקִים מְחַנְּלִיקִים גְּבִי הָא דְקַנְסוּ שׁוּגְג אֵטוּ מְזִיד אֵם גִּימָא דְלֹא קַנְסוּ שׁוּגְג וְאוּ' מְוֹתֵר אֵם מְקַרִי מְזִיד וְהַבִּיאוּ מִמְהַרִּי"ק דְהָנִי מְזִיד וְלְכֹאֹרָה קָשָׁה דְאֵיתָא בְּמַנְחוֹת דְרַף מ' ע"א דְפָרִיף לְמ"ד עֲקִירָה בְּטַעוֹת לֹא הָנִי עֲקִירָה מְהָא דְכַהֲנִים שְׁפָגְלוּ בְּמַקְדָּשׁ וּמִשְׁנֵי בְּאוּמֵר מְוֹתֵר אֲלֵמָא דְאוּמֵר מְוֹתֵר מְקַרִי שׁוּגְג וִי"ל מִשּׁוּם דְהֵנָּה הַתּוֹסֵ' הַקָּשׁוּ בְּזַבְּחִים דְרַף י"ד ע"א לַר"י דְאֵי"ל דְרַצְפָּה מְקַדָּשׁ וְאִ"כ הָאֵיף מִשְׁפַּחַת הָא כָּל הַפְּסוּלִין אֵם עָלוּ לֹא יִרְדוּ וּמִשְׁנֵי הַתּוֹסֵ' דְהָנִי קוֹנְדָם שְׁקִידָשׁ דְּוֹד הַרְצָפָה וְעוֹד דְדָמִים לֹא נִתְקַדָּשָׁה וְהֵנָּה לְעַנְיָן דְמִים לַר"י דַּס"ל דְכָלִי שְׁרַת מְקַדָּשִׁין הַפְּסוּל דְהָנִי לֹא יִרְד וְאִ"כ לְעַנְיָן גְּבוּהָ לֹא אֵיכְפַת לִי אֵם ס"ל לְבַרִי אֵיתָא כַר' יוֹדָא וְכַר' יוֹסִי דְהָא הָנִי עָלָה וְלֹא יִרְד וְאֵלֹא לְעַנְיָן הַבְּעֲלִים שְׁפִיר דְהָנִי הַפְּסוּד דְהָא אֵינוּ מְרַצָּה וְצָרִיף לְהַבִּיא אַחַר אַף י"ל דְבְּאֵמַת דְהוּא לֹא יִדַע דְהָנִי שְׁל אַחֲרִים דְהָנִי סְבַר דְהוּא שְׁלוֹ וְכַמוֹ דְאֵיתָא בְּכַתּוּבוֹת דְזַה מְקַרִי שׁוּגְג שְׁסַבּוּרִין שְׁהוּא שְׁל אַבִּיהֶם וְאִ"כ הָנִי זֶה הַחֲלִילוּק שְׁבִין מְזִיד דְמְזִיד שְׁיִודַע שְׁהוּא שְׁל חֲבִירוֹ אַע"ג דְאוּמֵר מְוֹתֵר מ"מ אוּמֵר מְוֹתֵר מְקַרִי

מזיד וְשׁוֹגֵג דְּסִבְרָה דְּהוּא שְׁלוֹ וּמִשׁ"ה פְּטוֹר וּא"כ מְוַכְרַח דְּמִתְּנִיתִין אֲתִיב כּר"ש דְּהָא לְעֵנָן הַקְּדוּשׁ לֹא שְׁיִיף לּוֹמֵר דְּהוּי שׁוֹגֵג דְּסִבְוֹר דְּהוּא דְּחֻלִּין וּא"כ הוּי מְתַעֲסֵק וּפְסוּל בְּקִדְשִׁים דְּקִסְבֵּר דְּהוּא חֻלִּין פְּסוּל בְּלֹא הַלְּא מִחֻשְׁבָּה כָּלֵל וְאֵלֹא עַכְצ"ל כּר"י וּכּר"י וְלֹא הוּי פְּסִידָא לְהַקְּדוּשׁ וּא"כ הוּי עֵינֵק מֵה שְׁנִפְסֵד לְבַעֲלִים וּמְוַכְרַח כּר"ש ס"ל לְפַרְיִיתָא דְּדָבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן פְּמָמוֹן דְּמִי: וְהִנֵּה הַקְּשָׁה בְּסִפְרָ פ"י דְּאֲמַרְיִנן לִימָא כְּתַנְאִי וְעוֹד בְּתַר הֵכִי דְּהַקְּשָׁה דּר"י אֲדַר"י לִימָא דַּכ"ע ס"ל קְנָסִי שׁוֹגֵג אֲטוּ מְזִיד אִף דְּהַטְעַם פְּדִי שְׁיִוְדִיעַ לְבַעֲלִים וּכְמוֹ שְׁאֲמַר חֲזַקְנִי וִי"ל מְשׁוּם דְּהִנֵּה דַעַת רַש"ל דְּקָנְסִי שְׁקָנְסִי רַבְּנָן ג"כ פְּטוֹר כִּי מוֹדָה בְּקָנְסִי וּא"כ בְּשִׁלְמָא חֲזַקְנִי דַּס"ל הֵיזְקִי שִׁא"נ שְׁמִי הֵיזְקִי לְדִידְהִי שְׁפִיר שְׁיִיף פְּדִי שְׁיִוְדִיעַ מִשִׁא"כ לְמ"ד דַּס"ל לֹא שְׁמִי הֵיזְקִי וּא"כ הוּי קָנְסִי ע"כ צ"ל דְּאִיפָּא עֵדִים דְּבָלֹא עֵדִים פְּטוֹר מְטַעַם מוֹדָה בְּקָנְסִי וְכִינּוּן דְּאִין חַיִּיב רַק בְּיַשׁ עֵדִים לֹא שְׁיִיף פְּדִי שְׁיִוְדִיעַ דַּא"צ שְׁהוּא יוֹדִיעַ דְּבָלֹא הוּא הַעֲדִים יוֹדִיעֵו אִף דַּבְּס' פּנ"י הַק' עַל רַש"ל דַּא"כ כִּי מְשַׁנִּי כַּב"ק גָּבִי שׁוֹרְף שְׁטְרוֹתֵיו שְׁל חֲבִירוֹ תְּהָא בְּמִאֲמִינוֹ קָשָׁה הָא הוּי קָנְסִי וִי"ל מְשׁוּם דְּהִנֵּה אִיתָא בַּח"מ דְּאֵם תְּפַס בְּקָנְסִי שְׁלֹא בְּעֵדָם לֹא מְהַנִּי הוֹדְאָתוֹ וּא"כ י"ל דְּאִינְרִי גָּבִי שׁוֹרְף דְּתַפְסִי שְׁלֹא בְּעֵדִים מִשִׁא"כ בְּכָאֵן מִמ"נ אֵם תְּפַסִּי שְׁלֹא בְּעֵדִים וְע"כ טוֹעֵן בְּרִי, וּא"כ לֹא שְׁיִיף פְּדִי שְׁיִוְדִיעַ דְּהָא הוּא יוֹדֵעַ בְּעֵצְמוֹ דְּנִטְמָא אוֹ נִתְפַּגֵּל וּא"כ שְׁפִיר ה"י הַקו' הַנָּל דְּהָא הוּי אוֹמֵר מוֹתֵר מְזִיד וּל"ל דְּהוּי הַטְעַם גָּבִי פִּיגּוּל נְמִי דְּכִי הִיכִי דִּיּוֹדַע דְּכִינּוּן דְּהוּי רַק מְדַרְבְּנָן אוֹ מְטַעַם הֵיזְקִי שִׁא"נ אוֹ מְטַעַם דְּבַהֲקִדְשׁ פְּטוֹר דְּכִינּוּן דְּהוּי רַק מְדַרְבְּנָן וּבְזָה מִיּוֹשֵׁב ג"כ הָא דְּלֹא אֲמַרְיִנן גָּבִי מְטַמָּא וּמְדַמַּע כִּי הִיכִי דְּלֹא אֲתִי לְאֲעָרוּמִי הוּי נְמִי מְשִׁים דַּעַכְצ"ל דִּיּוֹדַעִין הַעֲדִים דְּהוּי מְזִיד דְּהֵינּוּ דְּהִתְרוּ דְּלֹא יַעֲשֶׂה כּוֹן דַּא"כ הוּי מוֹדָה בְּקָנְסִי דְּמִצִּי לּוֹמֵר שׁוֹגֵג אִף א"ל דְּלִמָּא ס"ל לְחֲזַקְנִי דַּעֲקִיר' בְּטַעוֹת הוּי עֲקִירָה וְאֵצ"ל דְּאִימַר מוֹתֵר י"ל דְּהִנֵּה הַתּוֹס' הַקְּשׁוּ בְּפִיגּוּל דְּהוּי דְּאוֹרְיִיתָא אֲמַאי לֹא קָנְסִי שׁוֹגֵג אֲטוּ מְזִיד אִף לְפַמ"ש לְעִיל אֲתִי שְׁפִיר דְּהוּי שׁוֹגֵג דְּלֹא יַדַּע שְׁהוּא שְׁל חֲבִירוֹ רַק סְבוֹר.

שְׁהוּא שְׁלוֹ וְשׁוֹגֵג כַּה"ג לַכ"ע פְּטוֹר דְּהָא שׁוֹגֵג בְּמִזִּיק חֲזִיב לְשַׁלֵּם וְשׁוֹגֵג כַּה"ג דְּסוֹבְרִין שְׁהֵם שְׁלוֹ פְּטוֹר פְּדִיאִי בְּכִתְוִבוֹת פְּסוּרִין שְׁהוּא שְׁל אֲבִיהֵן אִף דְּקָשָׁה בְּמִנְחוֹת מִמ"נ דְּהָא צ"ל דְּאִימַר מוֹתֵר דְּאֵם הוּי מְזִיד וּא"כ עֲשֶׂה בְּמִזִּיד אֲסִיר דְּאוֹרְיִיתָא וּבְנִדְאִי יִקְנָס אֵם עֲשֶׂה בְּמִזִּיד וּפִיגֵל בְּמִזִּיד וְאֵלֹא דְּשׁוֹגֵג דְּהוּא חֲטָאֵת וּא"כ אֲמַאי פְּטוֹר וְאֵלֹא דַּצ"ל (דְּאוֹמֵר מוֹתֵר) דְּסִבְוֹר שְׁהוּא שְׁלוֹ וּא"כ קָשָׁה הָא קְתַנִּי סְתָמָא שׁוֹגֵג פְּטוֹר וְקָשָׁה אֵם הוּי שׁוֹגֵג דְּסִבְוֹר שְׁהִיא שְׁל אַחֲרִים אִף בְּדָבָר דְּהוּא חֲטָאֵת אֲמַאי פְּטוֹר וְעַכְצ"ל דַּעֲקִירָה בְּטַעוֹת לֹא הוּי עֲקִירָה וְלִיפָּא שׁוֹגֵג אַחַר רַק דְּסִבְוֹר שְׁהוּא שְׁלוֹ דַּא"כ הוּי אוֹמֵר מוֹתֵר וְהוּי מְזִיד וְאֵם הוּא סְבוֹר דְּחֲטָאֵת הוּי וְהוּי עֲקִירָה בְּטַעוֹת וְלֹא הוּי פִּיגּוּל.

אִף דַּא"ל דְּבַאֲמַת כְּקו' הַרְשָׁב"א דְּהוּי רַק הַטְעַם מְשׁוּם דְּלֹא אֲתִי לְאֲעָרוּמִי וְלֹא קְתַנִּי כָּלֵל שׁוֹגֵג אֲטוּ מְזִיד מִשִׁא"כ לְעֵנָן חֲזִיב לְשַׁלֵּם לֹא מְחִיב בְּשִׁבִיל דְּאֲתִי לְאֲעָרוּמִי. אִי כַּפַּמ"ש לְעִיל דְּהָא מוֹדָה בְּקָנְסִי פְּטוֹר וְהוּי רַק חַיִּיב אֵם יֵשׁ עֵדִים דְּהוּי מְזִיד וּא"כ לְעֵנָן חַיִּיב לֹא שְׁיִיף בְּשִׁבִיל דְּאֲתָא לְאֲעָרוּמִי וּא"כ א"צ לּוֹמֵר דַּעֲקִירָה בְּטַעוֹת לֹא הוּי עֲקִירָה וְדוֹקָא סְבוֹר שְׁהִיא שְׁלוֹ אִף דְּקו' הַש"ס קָאִי אֵם יֵשׁ מוֹקְצָה לְחִצִּי שְׁבַת וּא"כ הוּי הַטְעַם מְשׁוּם צוֹבַע וְלֹא שְׁיִיף דְּאֲתָא לְאֲעָרוּמִי מִשִׁא"כ לְמ"ד אִין מוֹקְצָה לְחִצִּי שְׁבַת ל"ק אִף י"ל אֲפִילוֹ יֵשׁ מוֹקְצָה לְחִצִּי שְׁבַת מְשׁוּם דַּא"ל כַּס' הַפ"י דִּישׁ חֲלוּק בִּין קָנְסִי דְּהוּי לְעוֹלָם וּבִין קָנְסִי דְּהוּי רַק בּוֹ בְּיוֹם וּכְפִי' הַסְּבָרָא דְּמוֹכְרַחַת דְּסוֹגֵיָא דְּחֻלִּין ס"ל כּוֹן מִשִׁא"כ אֲנַחְנוּ הַסּוֹגֵיָא

זאת קאי ל"ד אין מוקצה לחצי שבת וס"ל דאין חילוק בין קנס דלעולם בין קנס בו ביום וא"כ מןכרח ע"כ דעקירה בטעות לא הוי עקירה וא"כ ליכא שוגג רק סבור שהיא ש"ח דפסק דגורם לגורם אם הוי מדאורייתא חייב אפילו בגורם דגורם ואם הוי מדרבנן פטור בדבר הגורם לגורם דהנה קשה אמאי לא אוקי כר"מ דס"ל דיני דגרמי ונהנה התוס' בב"ק דף ע"ז ס"ל דר"י בדבר הגורם לממון חייב רק מדרבנן ולר"ש מן התורה ונוקי כר"מ ושפיר שייך מפני תיקון העולם דכיון דהוי רק מדרבנן וי"ל משום דהנה בכאן הוי דבר הגורם לגורם דהא הוי מסור ומפגל רק גורם לממון ובהמה גופה דהא הוי אינו ש"ח רק של הקדש ולפעלים הוי רק גורם לממון ונה אם הוי היזק ביזים משא"כ פיון דבמפגל בי דהוי דיבור בעלמא ונהוי נמי רק גורם דגורם ונהי נמי דבכה"ג דגורם דמפגל חייב מן התורה ורבנן מודו דבכה"ג חייב דגורם כי האי חייב מן התורה מ"מ מקרי גורם לממון וא"כ הוי גורם דגורם א"ו דאמאי כר"ש וא"כ הו מן התורה גורם לממון ובדבר שהיא מה"ח אפילו גורם דגורם חייב דכיון דתרונו' הוי מה"ח דגורם דמפגל נמי חייב מה"ת וא"כ שפיר חייב אפילו בגורם דגורם ושפיר מוכח פסקת הש"ך והא דהקשה הרב הגאון בן המספר ספ"י מה פריה גבי כופר מודה בקנס דלמא איירי דתפס שלא בעדים י"ל דבאמת לרבי ישמעאל דס"ל דב"ח הוי וא"כ א"א שתפס דלא אמרינו גבי קנס דהוי מיגו עדים ולא לפני ב"ד דהא הכל תלוי' דהב"ד יפסוק לו ובקנס הב"ד אין רשאים לפסוק משא"כ אם תפס הבעלים מעות מהני מיגו לפני עדים ומעות לא מהני תפיסה וכס' המשנה למלך דכיון דאין החיוב על המעות וכיון דצריך לוקי פתר תנא כר"ע מוקי דס"ל כןפרא פפריה דנמי הלכתא כן: תוס' ד"ה גזלן וממונא מעליא כו' תימא דהיכי מדמה וי"ל דעכצ"ל לחזקת' דהגזלן חייב היכא דלא שייך לומר פדי שיודיע דהנהדנהנה על הך קושיא דקא מתהני מאיסורי הנאה י"ל מפח שנתפות נאסר ובדרבנן אמרינו יש ברירה וא"ל א"כ קא מתהני מאיסורי הנאה דאם הי' נאבד הך חלקו שפול הוי צריך לשלם פדי דלא יתהני מאיסור הנאה מ"מ פיון דהוי ספק אם יש ברירה ובדרבנן אמרינו ברירה וא"כ פיון דהוי איסור דרבנן ה שאינו רשאי למוכרו חוז מדמי יי"נ שבו אמרינו דלמא יש ברירה וא"כ בלא"ה הוי שרי אע"ג דאעפ"כ הי' צריך לשלם מ"מ אם באמת הוא חלקו של חברו ואין נאסר אפילו צריך לשלם מ"מ לא שייך הא קא מתהני מאיסורי הנאה דמי גרע מהיזק ושרי ליטול אע"ג דהיא נותן בעד יי"נ מ"מ פיון דהוא גורם להיזק ומאבד ממנו אע"ג דבדין אין יכול לכוף לשלם לא מקרי מתהני מאיסורי הנאה פיון דמזיק לו מכ"ש אם באמת הוא חלקו של חברו שאין נאסר אע"ג דהוא צריך לשלם מ"מ פיון דבאמת הוא פטור רשאי לשלם באיסורי הנאה ובזה מיושב קושיות תוס' בגיטין דמה משני רב מדאגבחה קניא כו' הא על הגבחה יכול לומר הש"ל ועל הניסוף הא קלבד"מ ובאמת י"ל דממ"נ היכי מוקמינו לר"י לק' דהא הטעם פדי שילף ויודיע א"כ במזיד דליכא הך טעמא בודאי חייב דהא לאזוקי מכנין ובודאי מודיע וליה שנויא דשנתפות פשיטא דא"ש דהא הטעם אפילו אם הוי צריך לשלם מ"מ לא מקרי קא מתהני דהא אעפ"כ הוא חלקו וא"כ הא גבי קלבד"מ הא פתב הש"ך בס' כ"ח דבאמת ה א חייב בדין אף דבתרי קטלא לא קטלינו לי' ולא מציינו למיפסק א"כ פיון דבאמת אם תפס לא מפקינו מינו' וא"כ שאם מן הדין הי' חייב לשלם כי נאבד החצי

ובאמת מן הדין הי' סי ב רק דבחד קטלא לא מחיבינו לי' וא"כ שהי' פוסקין הב"ד מחיבינו לשלם בנדאי קא מתהני מאיסורי הנאה ולהי' תי' דבישראל מומר א"ש כפשוטו כמ"ש ספ"י דבהגבקה מיד נאסר והוי פאלו מקלי קלא אבל לחזקת' קשה דכיון דאם נימא דס"ל דהמתניתין איגרי בשותפות וא"כ הא לחזקת' צ"ל פדי שילף ויודיעו וא"כ הא אי אמרת דאין נאסר רק באית לי' שותפות וא"כ לא שייך לומר דפלגינן דיבורא דהא אחר אינו מצי לאסור והיכא שצריך לפרש לא אמרינן פלגינן דיבורא ואי מיגרי בישראל מומר הא אם מתפונן להיזק לא נחסר בהגבקה ומשמע בע"א דחזקת' לא אסר במעשה של חבירו רק אלא לגבוה אם נימא דלא חילוק שפכתבו התו' בין מעשה בגוף הבהמה אם לאו עכצ"ל לחזקת' דס"ל דלא אמרינן בגזלן הרי שלף לפניה ופריה שפיר ומתוך ק' התו' וא"ל אם הפ' של רב היינו מדמע דוקא פיון דהוא מדרבנן שרי למוכרו דאמרי' בזה בדרבנן לא פלגינן דיבורי' ורב ס"ל דבשווג הטעם פדי שיודיע ח"כ לפי הא דמוקמינן בשותפות קשה פיון דרב ס"ל פדי ש שיודיע קשה הא בדרבנן לא אמרינן פלג נן דיבורא וא"כ שרי למוכרו חוץ מדמי יי"נ וא"כ קשה היינו מדמע י"ל דבאמת חצי קנן ממ"נ או דהוי שלו או פיון דנאסר הוי פאלו היא היזק וקניא בשיווי מעשה ונאסר ג"כ חלק חבירו ומתוך קו' התוס' דלא הוי שנטע באמת אפילו אם טען שווג אני אין מהימן דאין אדם משם עצמו רשע בדבר דעביד למטעי אבל א"נ לומר שווג וסבור הייתי דרשאי לחתום א"כ גם במנסה בשווג שייך לומר א"ח משים עצמו רשע: והנה למ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף וא"כ מיד בהתחלת השחיטה נתקדש ונפסל ביצא וא"כ שפיר קשה ויהי פדיון דהוי כב"מ וא"צ כל מלתא דאמר רחמנ' ל"ת נגד איסור יוצא שפיר אמר נן דלא גרע מיצת ממיל' ובאמת נוכל לומר לפי סברת הכו"פ דהא דחסר דש"ש במעשה הוי רק דרבנן ובדרבנן ל"א שחיטה שאינה ראוי' פדאית' בב"ק וא"כ מ"ה לא נוכל לומר לר"י דמ"ם קתני חטאת פיון דקניא לכפרה הוי שחיטה ראוי' דבלא"ה נמי הוי שחיטה ראי פיון דנוכל לפדות ולא שייך לומר אם עלו לא ירד פיון דסוף השחיטה הא בפסול איגלאי גלאי מלתא למפרע דהוי מעיקרא בפסול והוי כמו אירע פסול קודם השחיטה דאם עלה ירד והפסול הוא משים אימורין דיצא דפסול לכ"ע ולא הוי פסולו בקידוש ואין מצנתו בשריפה וכיון דאם הי' פודה והוי שרי א"כ ל"ש לומר כל מלתא פיון דיש תקנה בפדיון כמ"ש השי"ך גב שבועה פיון דיש היתר בשאלה ואפילו אם הוי התחלת השחיטה ג"כ בחץ לא שייך לומר כל מלתא דאמר רחמנא ל"ת דהא כמ"ש הסמ"ע דהא לא שייך רק היכא דאין יכול לעשות רק באיסור משא"כ הכא דאפילו אם עשה בהיתר ששחט ההתחלה בפנים רק אח"כ הוציא ג"כ ראו לפדות וס"פ לא שייך כל מלתא דחמר רחמנא לא תעבד: והנה על קושיות התוס' ד"ה לא הוי חטאת תי בח' דמה מעשה רבה י"ל משים דהנה קשה דהא אמרינן כל העשה על דעת ראשונה הוא עושה וא"כ אם אמרינן מעשה רבה וא"כ אין ראוי לפנים דממ"נ אם ישחוט אחר פסול משום תזבחהו מדרבנן פדכתבו התוס' ביומא ואלא דשחט הוא עצמו נפסל משום מחשבת ע"א ומש"ה נקט חטאת עוף ובחטאת עוף בנדאי שרי לאחר לשחוט דלא גרע מחצי קנה פגים והנה הא דאין לומר באיסורי הנאה הרי שלף לפניה אפטר דהוי רק מדרבנן משום רוצה בקיומו וא"כ פיון דאינו רק מדרבנן וא"כ לחזקת' שפיר קשה דחיהו

לא מצי לאוקמי בישראל מימר וא"כ אינו נאמן לומר נתנסה יינה פינו דלחזקת איירי דליכא עדים.

וא"כ עכצ"ל כמ"ש הפ"י מתוך שנאמין על עצמו דחייב לשלם ובשוגג פטור וצ"ל דמן התירה חייב לשלם ונח"כ ל"ל משום קח מתנהי מאיסורי הנאה (ועי"ל דהא גבי שוגג באמת פטור מנח קלבד"מ וא"ל מפי אגבהה קשה קו' התוס' הא אי אחר הוי) והשתנות לח מצי לאוקמי ג"כ ובמומר ובשתנות דבשתנות אפטר דס"ל פינו דחסר מדינא לא מצי למשקל ועוד י"ל פינו דאסיר מדאו' באית לי' שתנות לח מצי חכמים לתקנו שט ל בשלמא בדרבנן הם אמרו והם אמרו וכינו דלחזקת חייב לשלם מדאורייתא גם בשוגג וא"כ בנדאי הוי של גזלן וא"כ שפיר אסור מדאורייתא ולא שנייה לרבנן לתקנו וכינו שפדרבנן אסור קנס לו מדאורייתא א"ו דלא ס"ל דרב אשי בע"א וא"כ קשה קו' התוס' א"ו דגזלן לא מצי אמר הרי שלח לפניה (זה שנייה לקמן) והנה לפמ"ש הש"ך וא"כ גם גבי מטבע השף צורה אם הוי גזלן מקודם חייב וא"כ לכאורה מה פריה הש"ס מעושה מלאכה בפרת חטאת ובעי חטאת דילמא איירי בהגביה מקודם וכמו גבי מנסה דאוקי הש"ס בהכי אף לפמ"ש א"ש דהא ע"כ רבה ס"ל כמ"ד דהיכי דהיזק שאינו ניכר שמי היזק וא"כ עכצ"ל דשקל כנגדן ואם חי דעת' מניה וא"כ בעת הגבהה ממ"נ דכינו דעדיין לא אסח דעת' ואזי לא מקרי גזלן והנה י"ל דמהכי יליף הרמב"ם דין שלו דלפי המסקנא גם לר"י צריה לאוקמי פן ומ"ה ל"ק דילמא איירי בהגביה מקודם כמו דתרצתי לעיל לחזקת' והנה לעיל דאוקי גבי מומר בשותף ל"ק דהוי שואל שלח מדעת דכינו דהוי שותף בו והשאל להשתמש ועין בנדריים וכאן נמי ל"ק דהוי שואל שלא מדעת דכינו דהוי תשמישו דאינו מחסרו פלל ויע"ש בשיטה מקובצת בב"מ דף מ"א ע"א והנה לא שנייה לומר גבי מטמא עמ"ש לעיל דלמא איירי דנגע אוכל טמא והוי היזק שאינו ניכר דלמא הוי טהור וכן א"ש דלמא הוי טהור דבאמת הא אם נמצא אוכל ונאבד הוי מספק טהור ויע"ש בחולין גבי דתליין אדם טמא וכן פי נאבד הקורדים בפסחים דף י' ע"ב ועכ"פ הרמב"ם יליף מכאן כמ"ש בתירץ הראשין דגם לר"י צריה לאוקמי דהוי הפסול רק משום היסח סח הדעת וא"כ מאי פריה לרבה והו אמת דלפי הך דהת' תירץ בב"ק ד"ה דהקו' בגיטין הוי מאי רבותא דכינו דהיזק שאינו ניכר הוי כמו ניכר משא"כ לר"י א"ש הוי רבותא דלא חשוב היזק שאינו ניכר כמו ניכר והרמב"ם הא פסק דדינא דגרמי חייב ומתורץ שפיר ועיקר לתרץ קושיות התוס' עפ"י קושיותו לפי מה דס"ל להרא"ש וכן"ל והנה לפי מה דס"ל להרח"ש דאם דר בחצר דלא קיימא לאגרא והוא גברא דלא עביד למיגר וניהו דהוא לא נהנה מ"מ פינו דהוא אכל לחסרון של חבירו חייב וא"כ מה פריה מעשה מלאכה במי חטאת דבזה שפיר יש לחייבו אף לפמ"ש לעיל א"ש ונח"כ שפיר מתרץ קושיות התוס' דהא דמקשה לפי ה"א דלא ידע דהכניסה לרבקה מקשה שפיר דלבתר דמשני כגון שהכניסה לרבקה וא"כ הפסול הוי רק מפח היסח הדעת ח"ש דהא בשביל זה ביה סח הדעת לא נהנה ורק הנאתו ע"י המלאכה משא"כ לפי ה"א דלא ידע בלא"ה ל"ק קושיות התוס' דבאמת לא שנייה בכאן דינא דגרמי:.

פללא דמילתא שלפי שיטת הרמב"ם פינו דהוי עיקר הפטור מפח דהוי רק גרמי נחם פן בכאן דהוא עושה ביה מלאכה דהוי כמו שאכל חסרון של חבירו וא"כ הא הנאתו לא הוי כמו פס דא שלו ר"ל דהוי מצי לעשו' מלאכ' בפרה ולא אדומה ואלא דשם ג"כ הא הוא

גברא דלא עביד למיגר ואעפ"כ היא חייב וא"כ ה"נ וכמ"ש לעיל יע"ש היטב ומדמע
לק"מ דהוי כמו זרק לים הגדל וח"ח לשקלה דזרק בין פירות לטמאים והנה לא מהימן
מן דהוי שגג במגו דלא אמר טמא י"ל דבאמת הוא רוצה להזיק דוקא ומ"ם מודיעו ועוד
דלא חשיד דיאכיל באיסור אחרים: והנה י"ל הרמב"ם דפסק בפסח שנשחט לשם חולין
דפסול דתו לא קאי סתמה לשמו דהא צריף למנויי על פסח אחר וא"כ דכיון דהם ימשכו
מפסח זו והי פאלו שחט שלא למנויו בסוף השחיטה דתו לא קאי להני מנויו וס"פ הוי
אינו סתמא לשמו וכדהקשה הש"ס דמאי לשמו ושלם הא לשמו וסתמא וא"כ פי שחט
לשם חולין הוי תו לא קאי סתמא לשמי לשם מנויו ומש"ה פסול ומה שת רץ בס' עומר
מן קשה דאם הפסול הוי משום לאחר תמיד של בין הערבים קשה אמאי לא הוי פסח
אטו אם חטאת נשחט לשם חולין א"ב ארבע מתנות על ארבע קרנות ואף צ"ל דמקרי
חטאת אף דלא עלו לשם חובה ולפמ"ש התו' ח"ש דבאמת חילין לא מקרי עקירה וכמו
דאמרינן שלא לשם בעלים לא מקרי עקירה ועוד דממ"נ אם הוי עקירה הוי פסול שפיר
מפח נשחט לאחר תמיד של בין הערבים והנה אפילו אם חישוב בסוף השחיטה מ"מ הא
אמרינן יוכיח ס"פ על תחיתו והוי פאלו חישוב בתחילת השחיטה וכמו דאמרינן בזבח
ם דף צ"ב וא"ל אם שחט בתחלת השחיטה בפירוש לשם ובשם בעלים מזה לא דיבר
הרמב"ם פלל וא"ש ומתוך הרמב"ם: והנה ח"ל דלמה לתקוני שפטר בשוגג כדי
שיודיעו ת"ל דיוכל לומר דאחרים עשאו יטמאו י"ל דתא דלמא לא הי' בביתו רק הוא
ולא שים אדם אחר בעולם או י"ל דלמ"ד דא"א דאמרינן בשותפות וא"כ אי אפטר
לאדם אחר לאשור רק השותף או י"ל דנ"מ לשומר דהוי הדין דאם הוי גיפר דחייב
אפילו אם אדם אחר אסרו וא"ש הנ"ל ע"כ מערב היינו מדמע מה שהקשו על פירש"י
בב"ק דכתב דל"ל מערב דהא מצי למוכרו חזן מדמי יי"נ שבו ופירשו דא"כ היינו מדמע
ומקשים הא רב גופא ס"ל דאסיר למוכרו חזן מיינ"ש גבי יין ביין י"ל דהנה בחמת מ"ה
לא רצה רנב"י לומר דכ"ע קנסו שא"מ רק טעמא דר"י בשוגג כדי שיודיעו פקושיות
הפ"י אף דצריף לאוקמי במומר משום קושיא דהוי פירע חובו מאיסורי הנאה והאידיף
שרי למישקל מהמזיק דמקלי קלי לי' אף י"ל דהטעם דשרי למשקל משום דאיכא דעה
דאינו יכול לאסור פלל של חבירו משא"כ פי מוקי בשותפות בלא"ה אסיר משום
מדמע ואסיר בהנאה וא"ל אע"ג דס"ל לר"י דשרי גם יין ביין חזן מדמי יי"נ המתני' ר"י
לא ס"ל פן רר כת"ק דאין רשאי למוכרו חזן מדמי יי"נ ונהא דהא ר"י ס"ל דמב"מ לא
בטיל ובנדאי הוי חנ"נ והנה גם ר"י ס"ל דלא סליק היכא דנפל בתחלה מ"מ הא ר"י ס"ל
אליבא דר"י דיש ברייה וא"כ שפיר מצי לתלוק ויש ברייה יא"כ פינן דכבר דכבר חלקו
ממילא רשאי למישקל דמים דהא א"א דש"ש לחד דעה משא"כ רב דס"ל אליבא דר"י
אין ברייה שפיר מצי לומר דהטעם הוא כדי שיודיעו ולא ס"ל לרב תירץ רנב"י ארומאי
דר"י אדר"י וא"כ קשה האיך הוא נאמן וצ"ל פסברת הפ"י דהא הוא חייב לשלם
מדאירי' ומתוף שנאמן להפסיד לעצמו א"כ שפיר אמר היינו מדמע דהא אין נאמן דלא
שייף גבי חנ"נ דהא לא ידע וא"צ לשלם ואפילו על עצמו אין מפסיד והנה באמת לדעת
הראב"ד דכתב הוכחה מכאן דנאמן ע"א לאסרו אבל מ"מ הא כתב הש"ף בס' כ"ו ס"ק
כ' בשם הר"ן דהפסול לעדות אין נאמן לאיסור והנה בנדאי שוגג ומזיד איירי בחד גוונא
וא"כ מזיד דחייב נמי לא איירי דליכא עדים וביבמות לדבריה פותי אפה ואין עדות

לפותי ובאמת רש"י פתב לקמן דהיזק שאינו ניכר הוי רק עבירה מדרבנן מ"מ עכ"פ מדרבנן פסול לעדות ולא מהמנין לי אף באמת עכ"פ מדאורייתא מהימן והוי איסור מדאורייתא והנה הא דאין רשאי למוכרו חוץ מדמי יי"נ הוי רק מדרבנן דחתיכה נ"נ בש"א הוי רק דרבנן ועוד אפשר דהא לא אמרינן סליק אם לא נפלה בתחלה הוי רק מדרבנן והא ראי' לחד דעה לא אמרינן פו בשאר איסורין רק משום חומר יין נסוף (ועוד אם אזלינן בתר בטיל הוי ביי"נ נמי רק מדרבנן הוא פסול לעדות א"ו דאיירי רק לענין הפסד מועט מה שצריך למוכרו חוץ מדמי יי"נ שבו וא"כ שפיר קשה היינו מדמע והנה אם אמרינן דלא כסברת רש"י רק דהיזק שאינו ניכר הוי אסור מדאורייתא ופסול לעדות מדאורייתא ועוד אפשר פינן דפסול לעדות מדרבנן תו לא מהימן לי מדאורייתא דהא מ"מ הוא לא סמוך עלי' מ"מ לא שנייה גבי' חנ"נ פינן דלא ידע ועוד אפשר דאפילו מדאורייתא אינו נאמן מ"מ שנייה למתני גבי' חייב בתשלומין אם רוצה חזא אפשר בכה"ג ל"ש תקנה כדי שלא יהי' כל אחד לא יאמינו לו דהא מותר ואינו נאמן ועוד אפילו אינו נאמן מדאורייתא דהוי איסור דאורייתא לעשות היזק שאינו ניכר מ"מ נאמן הואיל שצאמן על עצמו כמ"ש הפ"י אף פינן דלא שנייה גבי' חנ"נ פינן דלא ידע שוב גם על עצמו אינו נאמן: והנה אפילו אם מפסיד מועט מ"מ עכצ"ל או דס"ל פרש"ג דשרי למוכרו חוץ מדמי יי"נ או דאיירי בסתם יינם דשרי אפילו לת"ק דרשב"ג דאל"כ אינו נחמן אפילו אם מפסיד מועט משא"כ אם הפסד אינו רק מועט והוא עצמו אמר וכל הפסד חל עליו בודאי נאמן מתיה שצאמן על עצמו כסברת הפ"י ולפ"ז מתורץ מה דקשה במה דכתבו התוס' דהמו"ל מנסוף היינו שנגע בו ובאמת י"ל דא"כ היינו מדמע בשלמא אשמועינן דקי"ל בדרבה מינ' כמו דאיתא בגיטין אף לפ"ז קשה מאי קאמר מנסוף אשמועינן דל"א קלבד"מ ופי' הפ"י לתרץ קו' מהר"י בן לב דה"פ דלא שכיח וא"צ לקנסו ולכאור' קשה דהא מיד שנגע חייב ובאמת א"ש דהנה רב ג"כ הטעם כדי שיודיע א"כ לא נאסר בגייעה פינן דלאזוקי קא מכונן ועוד דה"פ דלא שכיח וה"א דבשוגג נמי חייב דלא עבדי תקנה לפטור בכה"ג על נגיעה והנה הר"ן פתב דכחשא דלא הדרא אע"ג דהוי ממילא קניא הגזלן בשנינוי נמצא דחילק על סברת מהר"ם שיהי' ובהיזק בו מקצתו דלא קניא פתב הר"ן הטעם דדרה להיות פו והוי כמו היזקא דממיל' והנה אע"ג דאי השתא לאזוקי קא מכונן אפע"כ נאסר ובאמת היכ' דלצעורי קא מכונן לא נאסר כלל כדאי' בחולין עכצ"ל דלצעורי קא מכונן לאזוקי אבל מ"מ רוצ' לעבוד ע"ז ג"כ וא"כ נאסר והוי רמו דגזל לאזוקי לחבר' לאכול וא"כ ה"נ הכא וקניא לפי הגבחה שיהי' חייב באחריות עי"ל דרב לטעמי' דלא ס"ל הך סברא דרב אשי דרשאי למישקל דמי מהך נכרי דמיקלי קלי וכמו שהקשה הב"י מהא דפסקינן גבי הך דינא דרב דאמר רב הו'.

והמנסוף שפיר מהימן לרב או דאיירי בשותפות ומתוף שצאמן על שלו נאמן על חבירו או דנאמן מכח סברת הפ"י אפילו בלא שותפות דהא במזיד צריה לשלם ומתוף שצאמן להפסיד נאמן על חבירו ובזה מתורץ הא דלא משני דשמואל לא מוקי פרב משום דלא רצה לאוקמה במומר פקושיות הפנ"י הנ"ל דהא א"כ קושיא ת"ל דחייב מפת דאסיר לפרוע חוב מאיסורי הנאה ז"א דנוקי בשותפות וא"ל דהא באמת אין אסור כלל דשרי למוכרו חוץ מדמי יין נסוף אי הוי אמרינן אא"א ולכך שרי למישקל דמי ז"א דבאמת הוי היזק ניכר לענין דיקנה בשנינוי מעשה חלק השותפות משא"כ ר"י ס"ל אלקבא דר"י יש

בְּרִירָה וּא"ל הָא ר"מ סְפוּקֵי מְסַפְקָא לִי וּבְדַרְבָּנָן אֲזַלְיִנן לְקוּלָא כַּמ"ש הַפ"י פִּינּוּ דְלָא
ס"ל לְחַלְקָא בֵּין מִתְנָה בְּפִירָשׁ אוֹ לֹא מִדְס"ל לַר"י אֲלִיבָא דַר"י יֵשׁ בְּרִירָה אִפִּי הֵיכָא דְלָא
מִתְנָה י"ל דַּעַת ר"מ ס"ל הֵיזְק שְׂאִינוּ נִיכָר שְׁמִי הֵיזְק וְשִׁפּוּר יָכוֹל לְאַסְנָר שֶׁל חֲבִירוֹ
כְּסֻבְרַת ר"ח שְׁמַבִּיא רַש"י וְהָרָא"ש וְהֵנָּה הֵיכָא דְהֵדִין דְּבִטֵּל בְּרוּב פִּינּוּ דְלָא נִיכָר הָאִיסוּר
אֲפִילוּ לַר"י בְּמִין בְּמִינוּ אִף דְלָא נִתְבַּטֵּל בְּשִׁשִּׁים וְהֵנָּה שְׁשִׁים בְּמִין בְּמִינוּ הוּא גְזִירַת
חֲכָמִים אִטּוּ מִין שְׂאִינוּ מִינוּ מְהֵנִי אַח"כ שְׁיִהְיֶה שְׁשִׁים דְּבָאִינוּ מִינוּ בַּכֹּה"ג מְוֹתֵר כְּדָאִי
בְּש"ף לַעֲנִין שְׁנֵי פְעָמִים שְׁשִׁים וְאֶפְשָׁר דְּשִׁמוּאֵל לֹא ס"ל דְּגַבִּי צִיר אֲמַרִּין מְצָא מִין אֵת
מִינוּ וְנִיעֵר וּל"א סְלִיק אַח מִינוּ כְּאֵלוּ אִינוּ: מַה שֶּׁהִקְשָׁה הַפ"י אֲמַאי לֹא מוּקִי רַב"י גַּם
לַר"י הִטְעַם כְּדִי שְׁיִוִדִיעַ י"ל מִשׁוּם דַּא"כ קִשָּׁה מְנַסֵּף לֹא צָרִיף לְתַקְנָה וּבְמוּמָר לֹא נֶאֱסַר
בְּגִיעָה אִף קִשָּׁה לִוְקִי בְּשׁוֹתְפוֹת דְּהֵדִין הוּא דְרַשְׁאִי לְמוֹכְרוֹ חוּץ מְדָמִי יי"נ א"כ לֹא קִשָּׁה
הָא פּוֹרַע חוּבוֹ מְאִיסוּר הֵנָּא דְּבָאֵמֶת שְׁרִי בַּהֲנָאָה וּא"ל דַּא"כ הֵינּוּ מְדַמְעַ דְּבָאֵמֶת מְנַסֵּף
ה"א דְקִי"ל בְּדַרְבָּה מִינֵי וְאִי תְנִי מְנַסֵּף וְלֹא תְנִי מְדַמְעַ ה"א דְּמְנַסֵּף לֹא קְנִיס מִשׁוּם דְּהוּי
דְּאוֹרֵייתָא וְלֹא קְנִסוּ שׁוֹגְגֵי אִטּוּ מְזִיד כְּדָאִי לְקַמֵּן וּמִטְעָמָא כְּדִי שְׁיִוִדִיעַ אֲבָל מְדַמְעַ דְּהַפְסֵד
מוּעֵט ת"ה יוֹדִיעַ דְּהַפְסֵד מוּעֵט לֹא חֵישׁ לִי כְּדַכְתַּב הַפ"י אִף י"ל דְּבָאֵמֶת נֶאֱסַר בְּכֻלָּהּ
מִשׁוּם דְּהוּי קְנָה לְחַלְקָא אֶחָד מִמ"נ אוֹ דְּהוּי שְׁלוֹ מְקוֹדֵם אוֹ דְּהוּי שְׁיִנּוּי מַעֲשֵׂה דְּהוּי כְּמוֹ
הֵיזְק נִיכָר אוֹ דְלָא מְצִי לֹמַר הֵכִי דַר' יְהוּדָא אֲלִיבָא דַר' יוֹחֲנָן אִית ל' בְּרִירָה וְהֵנָּה רַב
אִית לִי אֲלִיבָא דַר' יְהוּדָא דְאִין בְּרִירָה א"ש דְּהָא שְׁרִי לְמוֹכְרוֹ חוּץ מְדָמִי יי"ל אֲלִיבָא
דַּכ"ע דְלָא חָל כְּלָל אִיסוּר דְּאוֹרֵייתָא כַּמ"ש מְהַרְשֵׁ"ל בִּיבְמוֹת גְּבִי אֲשֶׁת אַח וּמ"ה אֲמַר
רַב הֵינּוּ מְדַמְעַ דְּהָא לֹא מְהִימֵן כְּלָל דְּהָא דְאִין רַשְׁאִי לְמוֹכְרוֹ חוּץ מְדָמִי יי"נ הוּי רַק
מְדַרְבָּנּוּ דְּאֲמַרִּין חַנ"נ בְּשַׁאֲרֵי אִיסוּרִין מְדַרְבָּנּוּ וְעוֹד דְּכַתַּב הַר"ן בְּשֵׁם י"א דְּהָא דְשְׁרִי
לְמוֹכְרוֹ חוּץ מְדָמִי יי"נ הוּי רַק אִם כְּבָר בְּטֵל בְּרוּב מְדְאוֹרֵייתָא רַק מְדַרְבָּנּוּ לֹא בְטֵל וּא"כ
הֵי רַק אִיסוּר מְדַרְבָּנּוּ וְלְדַבְרֵיו הוּא פְסִיל מְדַרְבָּנּוּ וְאִינוּ נֶאֱמָן וּלְר"י א"ש אַע"ג דַּלְר"מ
הוּי סְפֵק וְאִם כְּבָר בְּטֵל הוּי אֲמַרִּין בְּרִירָה י"ל דְּלַרְב בְּאֵמֶת הִטְעַם לַר"מ מִשׁוּם הֵיזְק
שֶׁא"נ שְׁמִי הֵיזְק וּמְצִי אֶסֶר שֶׁל חֲבִירוֹ וְעוֹד לַרְב אִם הִי מוּקִי בְּמְדַמְעַ הוּי צ"ל אוֹ בְּסֻתָּם
יֵינָם (מְדַרְבָּנּוּ) נִתְעַרַב אֵל יֵינן שְׁאֶסוּר רַק בְּשִׁתְּנֵי וְלֹא בַּהֲנָאָה דַּא"ל"ה לֹא מְהִימֵן כְּלָל וְהֵנָּה
בְּאֵמֶת בְּגִזְלוֹן לֹא שְׁיִיף דַּמ"ה אִם נֶאֱבַד אֲפִילוּ שְׁנֶאֱסַר בַּהֲנָאָה מְקוֹדֵם וְלֹא הִי שְׁנֵה כְלוּם
מְקוֹדֵם מְשִׁים דְּהָא חֲזִיב עַל שְׁנֶאֱבַד הַשְׁתָּא וּא"ל הָא הוּי אִיסוּרֵי הֵנָּא וּא"כ הוּי כְּמוֹ
הֵיזְק נִיכָר כְּדִין הוּא גְבִי שׁוֹמְרִין דְּמַפְנִי מַה גְזָלוֹן קוֹנָה הֵיכָא דְּהוּי הֵיזְק נִיכָר בְּשִׁנּוּי
מַעֲשֵׂה דְּמַעֲיָקָר' הוּי שְׁלִימָה וְהַשְׁתָּא מִתָּה וּא"כ פִּינּוּ דְּכַבֵּר נֶאֱסַר בַּהֲנָאָה וְנִפְטַר מִמִּילָא
הוּי כְּאֵדָם אַחַר וּל"ש לֹמַר דְּקִנְיָא בְּשִׁנּוּי מַעֲשֵׂה דְּהָא לֹא הוּי כְּלָל כְּאֵלוּ הוּא בְּבֵית הַגְזָלוֹן
וְהֵנָּה פִּינּוּ דְּבִשְׁעַת מַעֲשֵׂה שְׁנוּלֵד הֵהִיזְק לֹא קְנָה מָה הוּי שֶׁא"א לֹמַר שְׁיִקְנָה לוֹ הַשְׁתָּא
לְמַפְרַע פִּינּוּ דְּבָאֵמֶת בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה לֹא קְנָה כְּלָל דְּהוּי הֵיזְק שְׂאִינוּ נִיכָר וְהֵנָּה בַּלֵּא"ה אִין
הַמְדַמְעַ וְהַמְטָמָא נֶאֱמָן מִשׁוּם דְּאִין אֶדָם מְשִׁים עֲצָמוּ רַשְׁעַ אִף דְּאֲמַרִּין פְּלִגִּין דִּיבּוּרָא
וְהֵנָּה הַתּוֹס' בְּסִנְהֶדְרִין וּבְכַתְּנוּבוֹת כְּתָבוּ דְּבַדְבַר דְּרַבְּנָן שִׁפּוּר אֲמַרִּין דְלָא פְּלִגִּין דִּיבּוּרָא
וּא"כ פִּינּוּ דְּהָא דְאֶסִיר לְמַפְנוֹר חוּץ מְדָמִי יֵינן נְסֻף הוּי רַק מְדַרְבָּנּוּ שִׁפּוּר אֲמַרִּין דְלָא
פְּלִגִּין דִּיבּוּרָא וְשְׁרִי וּבַל"ה אִין הָאוֹסֵר נֶאֱמָן שְׁהוּא אוֹסֵר דְּהָא אִין אֶדָם מְשִׁים עֲצָמוּ
רַשְׁעַ אִף דְּאֲמַרִּין פְּלִגִּין דִּיבּוּרָא וְהֵנָּה בְּדַבְרֵי דְּרַבְּנָן כְּתָבוּ הַתּוֹס' בְּסִנְהֶדְרִין וּכְתוּבוֹת
דְלָא פְּלִגִּין דִּיבּוּרָא וּא"כ פִּינּוּ דְּהָא דְאֶסוּר לְמוֹכְרוֹ חוּץ מְדָמִי יי"נ שְׁבוּ הוּי רַק מְדַרְבָּנּוּ

ובנה ל"א פלגין דיבורא דהא חנ"נ בשאר איסורין הוא רק דרבנן ומש"ה עכצ"ל דאין נאמן רק לאסור בשתי' והוי שפיר הפסד מעט: והנה אם אמרינן דהפסול לעדות אין נאמן לאסור אפשר דלא שנייה לומר פלגין דיבורא דהא הטעם דלא סמוך עליו אף פיון דהקשיא הוא אמאי נאמן מל מזיד ובמזיד חייב לשלם והוי אמר נן מתיף שונאמן להפסיד לעצמו דהא לא שנייה לומר דא"א מע"ר דבאמת פלגין דיבורא והנה אם נימא דבישראל מומר לא שנייה לומר פלגין דיבורא דהא הוי כמו אנוסין דצרייה לפרש מה אנוסין ה"נ צרייה לפרש מי הוא המנסה ועוד ניהי דבאי דרבנן לא אמרינן פלגין דיבורא מ"מ נימא מתוה שונאמן על עצמו לחיי נאמן על חבירו וכן בלא"ה צ"ל אם אמרינן גבי מנסה הא דאדם אמר ד"ש הוי רק מדרבנן אף דבאמת הטעם מפת חנ"נ וכאן לא שנייה דהא הוי לא נודע ועוד אי אמרינן מפת מיגו נאמן להשים עצמו רשע כמ"ש הפ"י בכתובות בשם כמה מפרשים א"כ שפיר שנייה לומר מתיף שונאמן להפסיד לעצמו דהא לשלם א"ל מיגו: והנה הפ"י פתב דמתוה שונאמן על עצמו ולכאורה קשה הא כתב הט"ז היכא דאתחוק היתרא ל"א פן וצ"ל דפליג על סברת הט"ז ונגד סברת הט"ז צריכנא לחלק בין א סיר אישות לשאר איסורין והנה אם נימא באמת הא דאדם אוסר דש"ש במעשה הוי רק מדרבנן א"כ צריכנא לתרץ על קו' התוס' בד"ה לא הוי חטאת תיובתה' תירץ אחר עפ"י סברת הש"ס בחולין סד"א פיון דאם לא שחט רק נחר וזרק דם לא משתרי ועוד ע"פ אבע"ז דחולין מי מצרף והנה הלשון דר"נ הלכה למעשה יין בינו אסור משמע דהוי רק חומרא ובלא"ה אם אמרינן דהפסול לעדות אין נאמן נאסור כת' הר"ן וא"כ אם נימא דצרייה לאוקמה דוקא בישראל מומר וא"כ הוי פסול לעדות ואינו נאמן וצ"ל מפת מתיף שונאמן להפסיד לעצמו ובכאן לא שנייה זאת לומר מתוה דהא במדמע פיון דלא ידע ולא אמרינן חנ"נ וא"כ שרי למוכרו חוץ מדמי יי"נ שבו דהא עיקר הטעם משים חנ"נ אסור למוכרו חוץ מדמי יי"נ שבו והנה ישראל מומר הוי כמו מומר לכל התורה כולה והוי פגרי דלא מהימן וזולת לדעת רש"ל מהימן נכרי לאיסור ונוכל לומר אפילו לפי האמת הא דאדם אוסר דש"ש במעשה הוא מדאוריית' מ"מ לא מציי מקשה לר' יוחנן דס"ל אדם אוסר דש"ש מהמנסה דלמא באמת הוי רק מדרבנן ורבנו תקנו דשוגג פטור כדי שיודיע: הרמב"ם פסק כאן דהעושה מלאכה בפרת חטאת ובמי חטאת חייב בדיני אדם כו' והקשה הרמב"ד דהא אליב' דחזקת' מוקי הכי אבל לא אליב' דר"י וי"ל משום דהנה רש"י כאן ובב"ק פתב מפגל דשוחט חטאת לשם שלמים והוי לא עלו לבועלים ובאמת פוננת רש"י לאכול חץ לזמנו אף דהא הוי פסול וי"ל משום דהתוס' מקשים לקמן דר"י בדאורייתא קנים א"כ אמאי מפגל פטור בשוגג וי"ל משום דהנה לכאורה קשה מאי פרו לקמן על ר"י דר"י אדר"י אמאי לא קנים בכאן דלמא אג"ל ג"כ כדי שיודיעו אף י"ל דלפי שיטת רש"ל וא"כ בקנס במורה פטור וא"כ לר' יוחנן פיון דהי רק קנס ע"כ דאינ' עדים דאל"כ פטור מפת מודה בקנס אף דהוי באמת למ"ד מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב וא"כ עיקר הפטור הוי כמ"ש הש"ף ביו"ר דהוי הפי' דל"א לא גבי קנס הודאת בע"ד כמאה עדים וכה"ג פתב הפו' גבי אשה נודרנית בשם הרמב"ד דהאכילתו שאינו מעושר דלא מהני הודאתו דבקנס ל"א הודאת בע"ד כמאה עדים דמי וא"כ ע"כ דאיכ' עדים ונא שנייה דילך ויודיעו ויודיעו אף באמת בכאן לא שנייה זאת דממ"נ אם לא עשה פן וחייב כמו בעדים זוממין פיון דדיבורא אפסיד לחבירו דנאמן וחיוב מדין מוסר וא"כ שפיר חייב

בהודעתו ושפיר שינה פדי שיודיע וא"כ לפ"ז קשה דהא לכאורה מה פריה לחזקת דהא הש"ס פריה א"ה מזיד נמי פדי שילף ויודיעו ומתוך השתא לאזוקי הא מכונן וא"כ בכאן דלא מכונן לאזוקי רק לעשות מלאכה ומ"ה פטיר פדי שיודיעו אף צ"ל דקושיות הש"ס קאי דקתני סתמא פטור אפילו אם פגון להזיק ובזה בנדאי ידוע לו ואמאי בכה"ג פטור וא"כ מפאן תיובתא להראב"ד דכתב דמש"ה לא פריה לר"י דאין פגונתי להזיק רק בשביל טובה ולפמש"ל מתוך מה דהקשה מהרהרש"א ואמאי לא פריה לר"י דבמזיד חייב לר"י ג"כ וי"ל דממ"נ אם לא עשה רק בשביל מלאכה שלו וא"כ הוי הטעם פדי שילף ויודיע ויהא לא שינה מודה בקנס דכיון דממ"נ חייב וא"ל דכוננתו דק להזיק ע"ז הוי שפיר פטור דהא הוי מודה בקנס דאם ירצה הוי טוען רק דהזיק ועשה מלאכה וממילא הוי משמע לטובה שלו בשלמא בשוגג צריה למטען צריה לומר דנקא שוגג הא אמר סתמא ל"א דהוי שוגג עד שיטעון ומאי דצריה שיטען לא הוי מודה בקנס וכמ"ש המ"ל בפירק י"א מהל' אישות בשם ודע דמוכח מרמב"ן דלא פטור מפח דהוי יכול לטעון פן ובכאן הוי פשיט דהא הוי פטעם דל"א הודאת בע"ד כמאה עדים וא"כ הוי פאילו לא טען הא לאיפוד בדבר שצריה שיטעון פטור שלו ל"א פן ובזה מקשה דנקא לחזקת ולא לר"י ומשא"כ למסקנא דאמר אב"י הפל מודים והוי גורם לגורם ופטור לאב"י וא"כ במוסר שחרות פטור וכמ"ש בשם בעת"ה ודלא פרמב"ן ופ' ובדרבנן גם הרמב"ן מודה יע"ש בש"ס וא"כ גם לר"י ע"כ צ"ל דדנקא עדים וצ"ל כפי תירץ הש"ס אליב' דחזקת ומתוך קו' התוס' אם נוקי פרבנן הוי אמרינן דלא כאב"י והוי אמרינן דהטעם פדי שיודיעו ושם לא שינה פדי שיודיע והש"ס מקשה לקמן אליב' דאב"י דס"ל גורם לגורם פטור והנה בפיגול הוי הטעם מפח פדי שיודיע אע"ג דהוי לפני עדים מ"מ הי' יכול לומר לא הוי יודע דהוי חטאת וא"כ הוי עקירה בטעות וכדאי' במנחות דף מ"ט ע"א וא"כ צריה להודיע וקנס לא שינה.

אף דעת רש"י כאב"י וא"כ בכה"ג באמת יש לפטור מפח קנס דהא אם לא יודה מטעם השתא דאזיק הוי גורם וגורם נאף מפני מה אמרינן דבקנס מהני הודאתו משום דאין אדם משים עצמו רשע וכמ"ש הפ"י בכתובות פ' המדיר בשם לתרץ הראב"ד ע"ש היטב וא"כ ה"פ דהא הוא שחט חטאת לשם שלמ' ש"אכל כמו שלמים וכמ"ש רש"י לשון זה בב"ק וא"כ ממ"נ הוי רשע או דהוי שלמים ושחט לכם חטאת וא"כ אינו מרצה והוי עובר בלא יחשב ואזי מהני הודאתו ואזי י"ל דהא באמת אין אדם משם עצמו רשע רק דפלגינן דבורת' ובכאן הא אין אחר יכול לאנסרו ולא שינה פלגינן דבורת' ואלא דאיכ' עדים וא"כ לא שינה פאן פדי שיודיע ואלא דיכול לומר טעיתי וסבור דהיא שלמים וא"כ עדיין אינו מהימן לשווא נפש' רשע ומ"ה כתב רש"י דשוחט לשם חטאת וא"כ ממ"נ לא הרצה והוי ממ"נ רשע ושפיר מהימן והנה שוגג לא טענינן בלתי טענתו וא"כ מתוך שפר רש"י ז"ל וא"כ מתוך הא דלא משני לר"י פדי שיודיע דהא אמרינן אין איסור דבר ש"ש ומוקי בשותפות וא"כ לא שינה פלגינן דבורת' דהא אחר אין יכול לאומר ו"כ ע"כ דבאיכא עדים וא"כ מסתמא פל המתניתין איירי אפילו בדאיכא עדים: ע"ב ורמי דר"מ אדר"מ הנוטע בין בשוגג בין במזיד בשבת קניי' ובשביעית יעקור ולכאורה שם בל"ה קשה שביעית אשבת וכמו שמקשה הש"ס באמת אף י"ל דבאמת בל"ה הוי אמרינן דהוי הטעם דע"כ אסור בכדי שיעשה וא"כ בשבת הוי בכדי שיעשה מוצאי שבת

וא"צ למיעקער ומשא"כ בשביעית ו"ח"כ חם הוי למוצאי שביעית אזי הוי בשנה רביעית
ערלה ולא פרום רבעי וא"כ אסור לאכול בפירות וא"כ נפסיד בשנה רביעית וזה הוי כמו
קודש ומ"ה עקרינו אף דפריה מר"מ אדר"מ דמתיר לאוכלו בשבת וא"צ בכדי שיעשה
ופריה שפיר ומקשה הש"ס ולטעמה היא גפה תקשי מ"ש שבת ומ"ש שביעית ר"ל דהא
משפחת גם בשבת לא הוי בלא בכדי שיעשה דהיינו אם יקלע יום שלשה בשבת וכמו
דאמר הש"ס א"ח"כ וע"ז מתרץ מפני שישאל מונין לשבתות והוי מראית עין בפני
הרואים כמו שפירש"י ז"ל יע"ש היטב והנה לכאורה קשה גבי מפגל דהא הוי רק גרום
למזון והוי גורם דגורם אף כיון דשחט לכתחלה וא"כ לא קאי סתמא לשחוט לשמה
וא"כ הוי מעשה ואף מי ימר דלמא באמת הוא מסופק דהוי בטעות וא"כ הוי רק מחשבה
בעלמ' ובזה פטור וא"כ מש"ה אם שחט שלא לשמה באמת פטור דאין מוכח דלמא הוי
באמת ס"ל דכן הוא ואו באמת י"ל דעיקר הפטור היא משום דהוי באמת דלמא הוי סבור
דהוי באמת שלמים ומשא"כ בחוץ למקומו ומשא"כ בשלא לשמה הוי מעשה גמור דהא
דלא בעינו משום דסתמ' לשמה קאי וא"כ תו לא קאי סתמא לשמה ואו דכמו שהקשה
גבי מפי שחט פורתא הוי השחיטה א"ח"כ הוי כמו דקטל וכמו דהקשה מני' בעלמ'
ומשא"כ לענין שלא לשמה ואו דהוי ה"פ משום דלשריפה קאי והוי כל העומד לשרוף
קשרוף דמי כס' התו'.

אף דהוי הטעם דמי יודע זה דהא אינו ניכר דהוי חוץ וכן דהוי טמא ומשא"כ בכאן ואפ"ל
דכוננת רש"י כף היא דבאמת כיון דאינו ניכר וא"כ הוי כמי גורם לגורם וא"כ בכאן
ממ"נ הא הוי מעשה ועכ"ל דאינו ניכר משום דלמא סבור כן באמת וא"כ הוי כמו גורם
לגורם ע"ל פרש"י דבאמת אם אמר חטאת וישחט לאכול חוץ לזמנו וא"כ ממ"נ הי ניכר
דהא הוי עכ"פ לא עלה וא"כ שפיר הוי ניכר וא"ל א"כ הוי מעשה דבאמת לענין שלא
לשמה לא הוי מעשה וא"כ ממ"נ הוי לא שיהי גורם לגורם דאינו ניכר אף דבאמת
ניכר עכ"פ ההיזק רק דהוי א"צ לשלם לו: דף נ"ג ע"א מה שהקשה בכאן הרמב"ד על
הרמב"ם הלכות חובל ומזיק פ"ז ז"ל דהנה לכאורה קשה לפי שיטת הרמב"ד דס"ל
דמש"ה פטור דהא לא כיון להזיק ומש"ה לא קנסו לפ"ז קשה מאי מקשה על חזק' דהא
הש"ס פריה לחזק' דאמר הטעם פדי שיודיע א"ה מזיד גמי ומשני השתא לאזוקי קא
מכונן אודיעו לא מודע לי' וא"כ בכאן כיון דכוננתו למלאכה שפיר יש לפטרו פדי
שיודיע אף י"ל דלכאורה קשה מאי פריה אי הכי מזיד גמי ממ"נ אם הוי הדין דנאמן
לומר שוגג הייתי וא"כ למא לנו לתקוני לפטור מזיד פדי שיודיע דהא בלא"ה יודיע
ויאמר שוגג הייתי ואלא דאינו נאמן א"כ מה הועילו חכמים בתקנתו דפטרו שוגג עדיין
לא יודיע דהא לא יהא נאמן והנה הפלוגת' איתא בחו"מ סי' ל"ד סעף ה' יע"ש בש"ף
ס"ק ח' אף י"ל משום דהנה התוס' בחולין דף מ"א ד"ה תא שמע כו' מקשים על הא
דמשני דאית לי' שותפות כו' א"כ היינו מדמע אף י"ל דהנה דבאמת רש"י פתב שם
בחולין ול"מ אם אגבהה קניא בהגבהה והקשו שם התוס' בד"ה רבוצה דהא גזלן לא
מצי להקדיש ולא מקרי שלו והנה לחזק' פתבו התוס' פאן בגיטין נ"ג ע"ב דהוי כמו
ניכר וקניא בשנוי וא"כ באמת ס"ל דמצי למוכרו חוץ מדמי יין נסוה שבו וא"כ עכ"פ
הוי שנוי מעשה דהא קניא בהגבהה כמו גזלן וא"כ הוי שלו ואזי נאסר פלוו דהא אפילו
מצי למוכרו חוץ מדמי יין נסוה מ"מ מקרי הפסד מעט כמו מדמע וכמ"ש המהרש"א

כב"ק דהא אפסד לשתי' יעש"ה והנה הדין דבאמת בשוגג לא אקרי גזלן פיון דאין פנונתו לגזול וכדאי' בחו"מ גבי האומר לשליחו והשליח סבור שהוא של המשלח וכן איתא בספר פ"י בכתובות וא"כ בשוגג לא נאסר רק בשתי' ושרי למוכרו חוץ מדמי יי"נ שבו דהא בשוגג לא חשוב גזלן וא"ל א"כ מנסה בלא"ה בשוגג פטור מפח קים ליה בדרבה מיני' ול"ל לחזקת' תיקון העולם י"ל דנ"מ דלא מהני תפיסה דאין רשאי לחפוס וא"כ פריה שפיר אי הכי מזיד נמי ר"ל גבי מנסה לתקנו רבנו דיהא פטור פי הכי דיודיע דהוי מזיד ויהא אסור בהנאה ג"כ דאם יאמר דשוגג הוא אזי יהי רשאי למוכרו חוץ מדמי יי"נ שבו דלא הוי גזלן ובאמת הוא גזלן וע"ז מתרץ הש"ס שפיר וא"כ לא תקשי לר"י אמאי פטור בעשה מלאכה בפרת חטאת ובמי חטאת וכו' משום דבאמת לחזקת' מקשה שפיר וא"ל דפטור כדי שיודיע דבאמת בלא"ה דהוי אומר דהוי שוגג כמ"ש לעיל דע"כ לחזקת' נאמן שוגג דאל"כ מה פעולה עשו חכמי דפטרו שוגג כדי שיודיע דירא להודיע דנחשבו לו דיאמר דהוי מזיד א"ו דנאמן לומר דהוי שוגג וא"כ פריה שפיר לחזקת' משא"כ לר"י דס"ל דהיזק שאינו נזכר ל"ש היזק לק"מ דנוכל לומר דאינו נאמן לומר שוגג הייתי ולא חשו חכמים דלמא באמת הוי שוגג וירא להודיע דכיון דבאמת אינו נאמן ולא שכיח ובמזיד בנדאי יודיע כדמשנו הש"ס השת' לאזוקי קא מכונן משא"כ בפרת חטאת ובמי חטאת חטאת דמכונן למלאכה ס"ל לר"י דפטור פי הכי דיודיע וא"כ מתורץ דלא מקשה לר"י ויכחן מהרש"א שם משא"כ לפי המסקנא אין צ"ל ולעשות פלוגתא בין חזקת' לר"י וכדאי' בשבועות דנאמן לומר שכחתי בשבועת העדות יעש"ה ומתורץ שפיר הרמב"ם: ועי"ל הרמב"ם משום דהנה הקשה המהרש"א הנ"ל אמאי לא פריה לר"י דאמאי לא קנסי' במזיד עכ"פ כמו במטמא ומדמע וכו' וי"ל משום דהנה הרמב"ם כתב בדיני דגרמי דלרבה דאמר גבי מטבע אם שף צורה פטור מ"ט דלא מידי חסרין אמאי חייב במטמא וכו' וי"ל משום דהנה באמת גבי שליחות יד צריכה חסרון פתבו הטעם דאם הגביה לגזלו הוי חסרון דאין לה חסרון גדול מזה דגזל מבועלים יעש"ה והנה גבי חמץ בפסח אמרינו בגמרא האי פיון דמטא זמן איסורין איאש קא מייאש וא"כ במטמא תרומה דא"כ הוי אסור בהנאה ואין לה יאוש דמהני אפילו הפקר שלא מדעת וכו' וא"כ אין לה חסרון גדול מזה דנאסר מבועלים אף דקשה הא ראוי תרומה טמאה לשריפה אף גבי יין אמר דאין מזלפין דחיישינו לתקלה דהא א"א לרמות בכלי מאוס וא"כ איירי ביין וא"כ אסור לגמרי ושפיר הוי חסרון אף א"כ תקשה הא גבי פלאים חשוב היזק נזכר הואיל דראוי בעירוב משא"כ בטומאה אפי' דחזינו דנגע בי' שרץ מ"מ מי יודע אם הנכשר וא"כ אם איירי ביין הוי א"צ הכשר והוי שפיר היזק נזכר א"ו דמאן דס"ל היזק שאינו נזכר לא שמי' היזק לא ס"ל כרבה ורבה ס"ל פחזקת' והנה בזה מיושב מאי דלכאורה קשה מאי פריה לרבה מעושה מלאכה בפרת חטאת דוקא הא מצורם און (וע' לעיל בד"ה והנה לפי מה שכתב הש"ס) נמי דבאמת אם היי נזכר הוי בכאן חייב דהא הוי קניא בהגבהה (בשינוי מעשה) וא"כ צריה לשלם פשעת הגזילה בשעה דמוציא מידי הבועלים קודם שנאסר וקמ"ל התנא דהיזק שאינו נזכר לא שמי' היזק מ"ה לא חייב (קניא) אף לפמ"ש א"ש דעכצ"ל דס"ל כמ"ד דהיזק שאינו נזכר (לא) שמי' היזק וא"כ תקשי קושיות הש"ס ועכצ"ל פגון שהכניסה לרבה (ובמי חטאת ששקל פגגדו והוי הפסול בשעה' היסח הדעת וא"כ לא שייך דקניא שהגבהה וכמ"ש לקמן) וא"כ הוי

לצורכה ולצרכה לא קניא פדין (גזלן) וא"כ בזה שפיר מיושב קו' התוס' במאי מקשה לחזקת' הא אפילו צורם אונן יש לפטור י"ל דלחזקת' וא"כ הוי הניגזק ניכר (וחייב מפת דהוא אצלו וכס' הרא"ש וכמ"ש לעיל בד"ה ונהנה וכו') ואם פן שפיר יש לשלומי קונדם שתיירץ פגון שהכניסה ואף לר"י לא קשה דהוא לא ס"ל דהוי ניכר וס"ל פרייה ופטור מפת דלא חסרה ואף הרמב"ם דפסק דלא פרייה ודאי דגרימי מן התורה וא"כ אין חילוק בין גורם לגורם וכמ"ש הש"ך משא"כ לר"י א"ל דס"ל פרייה דדבר הגורם פטור רק כמו במטמא דקנסו ה"נ קנסו גבי ששף אף א"כ בעושה מלאכה בפירת חטאת ובמי חטאת הוי רק ג"כ פטור מפת דהוי גורם לממין מפת דלא חסרו בגוף ועוד דסתם שונרים לאו לגבי מזבח ודאי גורם לגורם לגורם ובגורם לגורם היכא דהוי רק קנס ושף צורה ומטמא הוי קנס ומש"ה פטור בקאן מפת דהוי גורם לגורם משא"כ הרמב"ם דפסק כמ"ד דדאין דינא דגרימי ודאי מן התורה וחיוב גורם לגורם דכיון דגורם הוי כמו ממון גמור ודאי רק דהוי הניגזק שאינו ניכר וקנסי חקמים ומתורץ שפיר הרמב"ם דפסק דעושה מלאכה בפירת חטאת ובמי חטאת דחיוב במזיד: לדעת הסוכרים דאדם אוסר דבר שאינו שלו רק מדרבנן ותורץ קושיות התוס' בגיטין נ"ג ע"ב דהקשו שם בתוס' בד"ה מנסף אמאי לא סבר שמואל משעת הגבהה קניא מ"ש מהא דאמרין באלו נערו כו' ויש לתרץ דהנה בס' פ"י הקשה שם פיון דלא אנשכחן מנסף ממש אלא בישראל מומר דאל"כ אמר מנסף בכה"ג משום דאוסר במגע וכמ"ש התוס' בחולין אע"כ לא רצה לאוקמי במומר א"כ אמאי לא אמר הגמרא מש"ה לא אמר שמואל מנסף ממש משים דאין אדם אוסר דש"ש ובישראל מימר לא רצה לאוקמה פלל פנ"ל ונלע"ד לתרץ דבס' פליחי הקשה דמאי דאמרין לצעורי קא מכונן אע"ג דהוי ספק שפא לאו לצעורי היינו משום דאמרין אף דבמעשה אדם אוסר דבר ש"ש היינו מדרבנן ונמצא דהוי ספק דרבנן ולפ"ז הדרא קושיות התוס' בחולין לדוכתה אמאי לא משני דאית לי שותפות בגנה וא"ל פתירוץ דאע"ג דאית לי שותפות בגנה אפתי איכא למימר לצעורי קא מכונן קשה הא איכ' ספק שפא פיון לנסף וא"ל דהוי ספק דרבנן דהא באית לי שותפות בגנה הוי איסור דאוריית' מחמת חלק שלו כו' עכ"ל.

ונלע"ד לתרץ דלכאורה יש לומר דלדעת רש"ל דסבר גבי דיני דגרימי מודה בקנס פטור א"כ הסוגיא בגיטין איירי דא כ' עדים וכן מוכח בפ"י אי אמרינן הטעם שלא ילך ומסיק ע"כ בדאיכ' עדים איירי ע"ש לפ"ז לאקשה קושיות הפליתי הא הוי ספק י"ל דקושיות הגמרא אמאי משלם היכי מצוי לאפוקי ממון מיני' הא הוי מוחזק ויכול לומר לצעורי קא מכונן וא"כ אעפ"י שאינו אומר לצעורי מ"מ העדים לא מהני מידי ולדעת מהרש"ל והפ"י ע"כ עיקר החיוב מחמת עדים אף דז"א דהא הש"ך כתב בח"מ ובי"ד בס' ד' ב באר יותר פיון דאוסר מספק יכול לומר חתה גרמת הניגזק וע"כ צריף לשלם ונמצא קו' הפליתי בתוקפה אף דיש לתרץ דהנה בסנהדרין דף ס"א ע"ב משמע שם בתוס' דאם עובד מאהבה ומיראה חייב דומיא דהזורק למרקוליס אע"ג דמכונן לרגומה וכדאמר בזבוח להכעיס דחיוב ונהנה אי' בחושן המשפט סי' שצ"ו בש"ך דאם מכה הגזלן פדי לאבדו פטור מאחריות ולפ"ז שפר מקשה הגמרא אמאי חייב וא"ל משים דאומר את גרמת הניגזק א"כ קשה אמאי חייב הא קלב"מ וא"ל משעת הגבהה קניא דז"א פיון דבאמת

פּוֹנְתוֹ לְצַעַר וְהַחֵיּוֹב הוּא מְשׁוּם אֶת גְּרַמְתָּ וְאִי כִּי הַגְּבֵהָה הִי פְּדֵי לְגֵרוֹם הַיּוֹק וְאִי כִּי הָיָה
פְּדֵי לְאַבְדּוֹ וְחַ"פ אֵינִי חַיִּיב בְּאַחֲרֵיּוֹת וְלֹא קִנְיָא בְּהַגְבֵהָה וְחַיִּיב מִיְתָה וְחַיִּיב תְּשׁוּבָה
בְּאֵין פְּאָחַד דַּע"ג דְּאוּמַר דְּכִינּוֹן לְצַעַר מ"מ חַיִּיב מִיְתָה דְּוִמְיָא דְּזוֹרֵק לְמַרְגְּמָה.

וּעַפ"ז מִיְנֻשָׁב קִנְיֹת הַפְּנִי הַנִּי לְדַמְאֵי מִקְשָׁה מ"ד מְעַרְב מ"ט ל"א מְנֻסָּה דְּלִמָּא ה"ט
דְּשִׁמּוּאֵל מְשׁוּם דְּאֵין אָדָם אוֹסֵר דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ פְּנ"ל דו"א דְּלִפִּי ה"א דְּלֹא יִדְעִינוּ
דְּקִלְב"מ קְשָׁה קִנְיֹת הַפְּלִיטִי הָא אָסוּר מִן הַתּוֹרָה מִפְּחַ סָּפֵק וְאִל פְּתִירָן הַנִּי לְדָהָא
אִפְתִּי לַח יִדְעִינוּ הֵךְ סְבָרָא דְּקִלְב"מ וְלִכְפֵּה מְשַׁנֵּי הַגַּמ' תִּירוּץ הַזֶּה אָמַר לְהַ מְנֻסָּה קִלְב"מ
וְאִידָּהּ פְּדָרְב יִרְמִי' מְדַאֲגְבָה קְנִית וְכו'.

וְהַשְׁתָּא דְּגִילָה לָן הַגַּמ' דְּאֵי אֶפְשָׁר לְמַדְחֵי קִלְב"מ בַּק מִפְּחַ דְּר"י מְדַאֲגְבָה קִנְיָא מִמִּיל' גַּם
שְׁמוּאֵל מְצִי סְבַר הֵךְ דְּר' יִרְמִי' מְדַאֲגְבָה קִנְיָא וּמ"מ לֹא קְשָׁה אֲלִיבִי' מ"ט לֹא אָמַר
מְנֻסָּה מִמֶּשׁ ד"ל קִנְיֹת הַפְּנִי הַנִּי לְתִירוּץ דְּהָא אֵין אָדָם אוֹסֵר דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ
וּבְמוּמָר לֹא רְצָה לְאוּקְמֵי וְכַנ"ל (מִפְּחַ הוֹכְחָה דַּא"כ הָא מוּמָר אוֹסֵר בְּנִינְיָה) וְאִל דְּבָלָא
אוּקְמַת' דְּמִימָר אַכ' לְאַשְׁכּוּחֵי בְּיַשׁ לוֹ שְׁוֹתְפּוֹת בְּגִנוּה וְכַקְשִׁיּוֹת הַפְּלִיטִי הַנִּי לְוַמְטַעַם
דַּע"כ פ' חֲסוּר בְּסָפֵק דו"א דְּמ"מ אִמְאֵי חַיִּיב וְאִל מִפְּחַ אֶתְהָ גְּרַמְתָּ פְּנ"ל ז"א דְּהַדְר יִקְשָׁה
לִימָא קִלְב"מ וְאִל מְדַאֲגְבָה קִנְיָא פְּנ"ל דַּא"כ הָיָה כְּמוֹ מַגְבִּי' ע"מ לְאַבְדּוֹ פְּנ"ל וְשִׁפְר
מְתוּרָן קִנְיֹת הַתּוֹס' הַנִּי לְדָהָא לְפִי דְּבִרְיֵנוּ גַּם שְׁמוּאֵל מְצִי סְבַר הָא דְּר' יִרְמִי' וְאִי פִּינוּ
דַּא"א לְוַמְר מְנֻסָּה מִמֶּשׁ בַּק אֲלִיב' דְּר"י דְּהִינּוּ מְדַאֲגְבָה קִנְיָא מִמִּיל' הָא א"א לְאַשְׁכּוּחֵי
דְּחִיטוּר דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ בַּק בְּיִשְׂרָאֵל מִימָר וּבְמוּמָר בַּלֵּא"ה לֹא רְצָה לֹא קָמִי וְכַקְשִׁיּוֹת
הַפְּנִי הַנִּי לְוַדו"ק הֵיטֵב אָמְנָם אִם אָמְרִינוּ דְּאָדָם אוֹסֵר דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ מְדַאֲוִרִיט'
בְּמַעֲשָׂה לֹא שִׁינְיָה תִירוּץ הַנִּי לְוַצְרִיכִין לְתַרְץ בְּאִנְפּוֹן אַחַר וּמִקְוֹדָם נְתַרְץ קִנְיֹת הַפְּנִי
בְּגִיטִין בְּכָאן עַל ר"נ בַּר יִצְחָק דְּנָהִי דְּלֹא רְצָה לְוַמְר דַּכ"ע הַיּוֹק שְׂאִינוּ נִיכָר שְׁמִי הַיּוֹק
וְטַעַמ' דְּר"י דְּבִשׁוּגָא פְּטוּר פְּדֵי שְׂיֹדִיעַ מְשׁוּם דְּהִלְכְתָּ דְּלַח שְׁמִי הַיּוֹק וְכַמ"ש הַמְהַרְשָׁא
שָׁם יַעוּש"ה מ"מ הָא מְצִי לְוַמְר דַּכ"ע לֹא שְׁמִי הַיּוֹק וּמ"מ לֹא פְּלִיגִי בְּקִנְסוֹ שְׂוִיגָא א"מ
בַּק בְּכַדִּי שְׂיֹדִיעוֹ דְּהִינּוּ דְּר"מ סוּבַר מְטַעַם פְּדֵי שְׁלֵא יְהֵא או"א הוֹלָה וּמְטַמ' טְהוּרֹתֵי
שְׁל חֲבִירוֹ בֵּין בְּשׁוּגָא בֵּין בְּמַזִּיד חַיִּיב וְר"י סוּבַר דְּרַב בְּמַזִּיד חַיִּיב אָבֵל בְּשׁוּגָא לֹא קִנְסִינוּ
לֵי פְּדֵי שְׂיֹדִיעוֹ וְהִינּוּ דְּר"י תְּרַתִּי אֵית לִי פְּדֵי שְׁלֵא יְהֵי כַּאו"א הוֹלָה כו' לְחַיּוּבָא וְכַדִּי
שְׂיֹדִיעַ לְפְטוּרָא: וְנִרְאָה לִינְשָׁב דְּהַזֶּה לְמ"ד הַיּוֹק שְׂאִינוּ נִיכָר לֹא שְׁמִי הַיּוֹק א"כ הָא
דְּתַנִּי בְּתוֹסְפֵת' הַמְטַמָּא וְהַמְדַמַּע וְהַמְנַסָּה כו' מְפַנֵּי תִיקוּן עוֹלָם ע"כ הָאֵי מְפַנֵּי תִיקוּן
הָעוֹלָם קָאֵי אֲמַנְסָה נְמִי אֲמַזִּיד דְּוִמְיָא דְּאִינְיָה וְהַזֶּה לְכַאוּרָה קְשָׁה לְמ"ד מְנֻסָּה מִמֶּשׁ הָא
אִי בַמַּג"א בַּה"ל פְּסַח אִמְאֵי יָכוּל לוֹ בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה הָרִי שְׁלָה לְפָנֵי הָא מְתַהַנֵּי מְאִיסוּרֵי
הַנְּאָה וְתִירוּץ מְהַר"ם שְׁפָץ שָׁם בְּהַגְהָה דְּאֵלָא מְאִי דְּנַפְסוּק דְּמִשְׁלָם מְמוֹן א"כ זֶה הַפְּנִי
יְתַהַנֵּי מִתִּים רִי תְּנַאָה ע"כ יַעוּש"ה בְּחו"ח ס' ת"מ בַּמַּג"א ס"ק אֵין וְא"כ לְכַאוּרָה קְשָׁה
לְע"ד מְנֻסָּה מִמֶּשׁ ל"ל מְפַנֵּי תִיקוּן הָעוֹלָם תִּיפּוּק לִי דְּבַלֵּא"ה חַיִּיב לְשִׁלָּם מְמוֹן דְּהָא
מְחוּיִיב לְהַחֲזִיר חֲמִץ חֲבִירוֹ וְהָרִי שְׁלָה לְפָנֵי אֵינוּ יָכֵל לְוַמְר דְּהָא מְתַהַנֵּי מְאִיסוּרֵי הַנְּאָה
וְאִל כְּתִי מְהַרִּי"ץ הַנִּי לְדָאֵם יְשִׁלָּם מְמוֹן זֶה שְׁפַנְגְּדוֹ מְתַהַנֵּי מְאִיסוּרֵי הַנְּאָה דו"א דְּהָא
אִי בְּיו"ד ס' קִלְב"מ ס"א דְּעַכּוּ"ם שְׁנִינְסָה יִין שְׁלָנוּ אַעפ"י שְׁאָסֵר בְּהַנְּאָה מ"מ מְאוּתוֹ
עַכּוּ"ם שְׁנִינְסָה מְוִתֵר לִיקַח דְּמִיו וּבִיָּאָר שָׁם בְּשָׁ"ה הַטַּעַם דְּלֹא דְּמִי מְפִירָם לְוַקַּח בַּק דְּמִי
הַיּוֹק וְהוּא נוֹבַע מְדַבְרֵי הַגַּמ' ע"ז דָּף נ"ט וּמְיַבָּא בְּדַבְרֵי הַתּוֹסְפּוֹת בְּסוּגְיָא דִּידוֹן חוֹלִין

מ"א ע"א תוס' ד"ה לאו פל כמוןה כו' יעש"ה וכתב שם הש"ך דאפילו אם אין העפוי"ם רוצה ליתן המעות עד שיתן הישראל היינו שרי כ"כ בשם הר"ן ובס"ק ב' פתב שם דאפילו אסרו בשוגג דבכה"ג פטור מלשלם אפ"ה מותר ליקח דמיו מאותו עפוי"ם שהזיקו כ"כ בשם הרשב"א יעש"ה ולפ"ז לא שנייה תירץ מהר"ץ הג"ל דהא זה שפנגדו מותר ליקח דמיו דדמי הזיקו קא קשקיל וא"כ האיך אפ"ה לומר לו הרי שלח לפניה קא צריה לשלם ממון להזיק כדי שלא להיות מתהני באיסורי הנאה וס"פ קשה ל"ל מפני תיקון העולם ויש לנישב דהנה אית' בב"ק דף ק"ה ע"א ותנא תונא גזל חמץ אומר לו הרי שלח לפניה טעמ' דאית' בעינ' אבל לית' אע"ג דהשת' לאו ממון' פינו דמעיקר' בעי לשלמי ונתחייב בהשבה חייב לשלם ולפ"ז פינו דבאמת מוקי הגמ' בחולין בישראל מומר ח"פ מד שנגע נאסר כדין מגע נכרי וא"כ מעולם לא הני ממון דלשלם דהא תיקר שנגע נאסר ולא נתחייב מן הדין לשלם ואפילו נאבד נמי פטר ולא מחויב רק משים תיקון עולם ולכך שפיר קאמר בתוספת' דחייב רק משים תיקון עולם ולפ"ז לא קשה קושיות הפ"י הג"ל דליכ' למימר דלכך בשוגג פטור אליכ' דר"י כדי שיודיעו דא"כ יקשה מזיד נמי כדמקשה הגמ' על חזקת' ואין לומר כתיבין הגמ' השתא לאזוקי קא מכון ופרש"י דאי לא לצעורי ולקנוטי קא מכון למה לי דעביד דהא א"כ תקשה קוש' הג"ל למה צריה למזיד מפני תיקון עולם דהא מן הדין צריה לשלם כדי שלא לתהני מאיסורי הנאה וא"ל כתי' הג"ל דבהגבה נאסר מיז דהא אית' ביו"ד סי' קנ"ד סעיף כ"ז עפוי"ם שנגע ביינו של ישראל להכעיס אפילו ליכא רק אנמדנ' דמוכח מיתר אפי' בשתי' יעש"ה וא"כ לא נאסר היינו ביגיעה פינו דכוננתו רק להקניטו ולצערו ולא נאסר עד הנסוף ממש וא"כ חייב בתשלומין ולא מצי אמר הש"ל כדי שלא ליהנות מאיסורי הנאה ולמה אצטריה מפני תיקון עולם בשלמ' לחזקת' קאי התיקון עולם אשוגג פינו דס"ל הזיק שאינו ניכר שמ' הזיק אבל הכא פינו דרצה לשנוי אליכ' דהלכת' דהיינו כר' יוחנן דכ"ע דלא שמ' הזיק וע"כ במטמ' ומדמע קאי תיקון עולם אמזיד וע"כ גבי מנסה קאי נמי ת"ה אמזיד דומיא דאינה יהא קשה דמן הדין לא מצי לומר הש"ל ותייב לשלם ולמה אצטריה מפני תיקון העולם אלא ע"כ דלא ס"ל להך בריית' הטעם דכדי שיודיעו וטעמ' דר"י דבשוגג פטור דלא קנסו שוגג אטו מזיד וטעמ' דר"מ דקנס שא"מ ומתורץ קושיות הפ"י הג"ל ובה מתירין הרמב"ם בפ"ז מהל' ח בל ומזינן שכתב בזה"ל המזיק ממון לחבירו כו' פיצד הרי כט עא כו' או עוירב לו טפת יי"נ ביינן של חבירו כו' וכן פל פיוצ' בזה דמקשה עליו הרמב"ן מפני מה כתב וכן פל פיוצ' בזה ה קי"ל כשמואל בדיני ושמואל ע"ב ס"ל דקנסא מקנס' לא ילפינן כמבואר בגמ' בסוגין ובהג"ל מתורץ דהא עכצ"ל דרב נחמן בר יצחק ס"ל מנסה ממש דאל"כ מנ"ל לומר דקנסו שוגג א"מ קמפלגי דלמא בכדי שיודיעו הוא דפליגי כקושיות הפ"י הג"ל ותי' הג"ל ל"ש רק אם מנסה ממש אבל אם מנסה היא מערב דהא נסתר תירץ הג"ל וכיון שרנב"י ס"ל מנסה ממש ע"כ משם דמפרב היינו מדמע וקנסא מקנס' ילפינן ופסק הרמב"ם כרנב"י שהוא בתרא ודו"ק ולפי דברינו הג"ל יש לתרץ קושיות הפ"י הג"ל דמקשה למה ה צרה לומר אליכ' דשליאל מנסה קלבד"מ למא דטעמ' משם דאת"א דבר שאינו שלו פינו דליכ' לאשכוחי רק בישראל ממר והוא בלח"ה לא רצה לאוקמי במימר מר כדכתבו התוס' הג"ל: ולפי דברינו מתורץ דהנה הראב"ד פסק דע"א נאמן באיסורין מדאמרינן מפני תיקון עולם

כְּדֵי שְׂיִוְדִיעוּ הָא אֵינן ע"א נְאָמֵן בְּאִסּוּרֵינּוּ אַע"כ דְּנֶאֱמָר וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת הָא א"א מְעַ"ר
וַי ל דְּפִלְגִינֵן דִּיבּוּרֵי' וְהִנֵּה הַתּוֹס' בְּתַמּוּרָה פְּתוּבוּ וְנ"ל יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּהִכָּא מִשְׁמַע דְּאִסּוּר
מְעוֹרְבָּ בְּהִיתָר נּוּטְל אִסּוּר וְסוּמְכִין עַל בְּרִירָה כּו' א"כ בְּכָל א סִיר גִּימָא הִכִּי וְאִימַר מִיָּרִי
הַרמ"ר פְּלָל גְּדוּל בְּדִין זֶה פֶּל דְּבַר שְׁהַנְבַּר אִסּוּרוֹ לֹא סְמְכִינֵן אַבְרִירָה פִּינּוּן שְׁתַּעְרֻבְתּוּ
הִי בְּאִסּוּר אֲבָל הִיכָּא שְׁהַתַּעְרוּבוֹת הִי בְּהִיתָר אֲמַרִינֵן בְּרִירָה וְהִנֵּה הַר"ן כ' כְּשִׁמוּכְר
חוּץ מְדַמִּי יי"נ אֵינּוּ חֶסֶר אֱלָא מְדַרְבְּנָן וְהִנֵּה קו"ל רְבָּא סִיר דְּאִוּרִיָּת' ל"א בַּר רַה וּבָא
סִיר דְּרַבְּנָן אֲמַרִינֵן בְּרִירָה וּלפ"ז קְשָׁה אֲמַאי מְשַׁלֵּם הָא הִכָּא לֹא נֶאֱסַר אֱלָא מְשִׁים
שְׁמַעְרָב חֵלְק חֲבִירוֹ בְּשִׁלּוֹ כּמ"ש הַתּוֹס' בְּחֻלִּין וּא"כ יְכוּל לְמִוּכְרוּ חוּץ מְדַמִּי יי"נ שְׁבוּ
וְנִמְצָא לֹא הָוִי רַק אִסּוּר דְּרַבְּנָן וּבְדַרְבְּנָן אֲמַרִינֵן בְּרִירָה וְיְכוּל לְמַפִּיר חֵלְקוֹ אֲבָל ז"א
דְּכְשִׁמוּכְר חֵלְקוֹ נִמְצָא דְּאֵינּוּ מוּכַר חֵץ מְדַמִּי יי"ן נְסוּף שְׁבוּ נִמְצָא הָוִי דְּאִוּרִיָּתָא
וּבְדְּאִוּרִיָּתָא לֹא אֲמַרִינֵן בְּרִירָה וְדַלְמָא לֹא הָוִי חֵלְקֵי אֱלָא שֶׁל חֲבִירוֹ וְהִנֵּה זֶה לֹא שְׁנִיר
אֱלָא כְּשִׁמוּכְר חֵלְקוֹ אֲבָל לַעֲנֵן לְחִיב לְחֲבִירוֹ לְשַׁלֵּם שְׁפִיר שְׁיָיָה תִּירָץ הַנְּ"ל הָא גִּימָא
לוֹ פֶּל הֵינּוּ חֵלְקוֹ וְחֵלְק חֲבִירוֹ נִמְצָא נוֹתֵן לוֹ חוּץ מְדַמִּי יי"ן נְסוּף וְהָוִי מְדַרְבְּנָן וּשְׁפַר אֲמַרִינֵן
בְּרִירָה מְדַרְבְּנָן וְהִנֵּה אִם אֲמַרִינֵן דְּשׁוּגַג פְּטִיר כְּדֵי שְׂיִוְדִיעוּ שְׁפִיר יֵשׁ לְתַרְץ הַתּוֹסְפוֹת'
דְּתַנִּי בְּהַ מְפַנִּי תִּיקוּן עוֹלָם דְּקָאִי אִשׁ גַּג דְּהִינּוּ דְּהִינּוּ דְּהִינּוּ שְׁאֵינּוּ גִיפְר שְׁמִי' הִינּוּק וְלֹא הִנּוּקְרָכו
לְמַזִּיד ת"ה פְּלָל רַק לְפִטוֹר בְּשׁוּגַג תִּיקוּן הָעוֹלָם כ"ש אֲבָל מִתְנִיתִין דְּלֹא קְתַנִּי פְּלָל מְפַנִּי
תִּיקוּן עֵילָם יֵשׁ לוֹמַר דְּמַזִּיד חִיב מְדִינָא כְּדַרְבֵּינוּ הַנְּ"ל פִּינּוּ דַעכ"פ צָרִיף לְהַחֲזִיר חֲפִץ
חֲבִירוֹ וְהַש"ל לֹא מְצִי לוֹמַר דְּהָוִי מִתְהַנִּי מְאִסּוּרֵי הַנְּאָה וְשׁוּגַג פְּטִיר כְּדֵי שְׂיִוְדִיעוּ אִף אִם
אֲמַרִינֵן הַח"א דְּבַר ש"ש קְשָׁה פִּינּוּ דְּלִיפָּא עֲדִים הָאֵינּוּ אָדָם מְעַ"ר וְאֵינּוּ לוֹמַר דְּפִלְגִינֵן
דִּיבּוּרֵי' ז"א דַע"כ צ"ל דְּאַחַר עֲשָׂה זֹאת וְאַחַר לֹא מְצִי לְאַסּוּר דֹּא"א דַש"ש דְּהָא הָאֲחַר
אֵינּוּ לוֹ בְּהַ שְׁתַּפּוֹת וּכְבָר פְּתַב הַט"ז דַל"א מִיגוּ דְּנֶאֱמָר עַל עֲצָמוּ נְאָמֵן עַל חֲבִירוֹ וְאֵנִי
הוֹכַחְתִּי בְּמָקוֹם אַחַר דְּאַף לְהַפּוֹסְקִים דְּאֲמַרִינֵן מִיגוּ הִיכָּא דְּאֵינּוּ אָדָם מְעַ"ר וְדֹאִי ל"א מִיגוּ
וּא"ל דְּמוּמַר עֲשָׂה זֹאת ז"א דְּבִאֲנֹפֶן זֶה הִיכָּא שְׁצָרִיף לוֹמַר פִּירוּשׁ לְדְּבָרֵי ל"א פ"ד כְּמוֹ
גְּבִי אֲנוּסִים הֵינּוּ דְּפִירְשׁוּ תוֹס' פִּינּוּ דְּלֹא יְדַעִינֵן אִם מִחֲמַת מְמוֹן אִם מִחֲמַת גְּפִשׁוֹת לֹא
אֲמַרִינֵן פְּלִגִּינֵן דִּיבּוּרֵי' ה"נ פִּינּוּ דְּצָרִיף לְפָרֵשׁ מִי עֲשָׂה יִשְׂרָאֵל אוֹ נְכָרִי לֹא אֲמַרִינֵן פְּלִגִּינֵן
דִּיבּוּרֵי' אֲכֹן לְמַאי דְּמִשְׁנֵי הַגְּמָר' בְּשׁוֹתְפוֹת בְּלֹא"ה ל"ק קוֹשְׂיָא דְּמִתְהַנִּי מְאִסּוּרֵי הַנְּאָה
כּמ"ש"ל וּא"כ מְתוּרָץ קוֹשְׁיֹת הַתּוֹס' לְשַׁנִּי דְּאִיָּרִי בְּשׁוֹתְפוֹת דְּלֹא קְשָׁה דְּאִי אֲמַרִינֵן דְּאָדָם
אוֹסַר דְּבַר שְׁאֵינּוּ שְׁלוֹ שְׁפִיר אֲמַרִינֵן בְּשׁוּגַג פְּטוֹר כְּדֵי שְׂיִוְדִיעוּ וְכֵן אִי אָדָם אוֹסַר דַש"ש
רַק בְּשׁוֹתְפוֹת נְמִי לֹא קְשָׁה אֲמַאי פְּטוֹר שׁוּגַג יֵשׁ לוֹמַר דְּלִכְּדָּ פְּטוֹר שׁוּגַג מְטַעַם הַנְּ"ל פִּינּוּ
דְּמִשְׁלָם חוּץ מְדַמִּי יי"ן נְסוּף לֹא הָוִי רַק מְדַרְבְּנָן וְאֲמַרִינֵן בְּרִירָה מִשָּׂא"כ בְּמַסְקֵנָּ אֲמַרִינֵן
אָדָם אוֹסַר דְּבַר שְׁאֵינּוּ שְׁלוֹ רַק לְצַעוּרִי קָא מְכַנּוּן קְשָׁה קוֹשְׂיָא הַנְּ"ל הָא מִתְפּוּנִין מִתְהַנִּי
מְאִסּוּרֵי הַנְּאָה וּא"ל כְּדֵי שְׂיִוְדִיעוּ הָא אֵינּוּ אָדָם מְשִׁים עֲצָמוּ רְשַׁע וּא"ל פְּלִגִּינֵן דִּיבּוּרֵי'
קְשָׁה הָא אֵינּוּ אַחַר יְכוּל לְאַסּוּר רַק הוּא מִחֲמַת לְצַעוּרִי וּא"ל דְּפְטוֹר מְלִשְׁלָם מְטַעַם פִּינּוּ
דְּמִשְׁלָם חוּץ מְדַמִּי יי"ן נְסוּף שְׁבוּ נִמְצָא דְּהָוִי דְּרַבְּנָן וְאֲמַרִינֵן בְּרִירָה ז"א דְּהָא הַשְׁתָּא ס"ל
אָדָם אוֹסַר דְּבַר שְׁאֵינּוּ שְׁלוֹ נִמְצָא בְּשׁוֹתְפוֹת אוֹסַר גַּם חֵלְק חֲבִירוֹ וְנִמְצָא הָוִי דְּאִוּרִיָּת'
וְלֹא שְׁיָיָה בְּרִירָה דְּהָא פֶּל הֵינּוּ אִסּוּר בְּהַנְּאָה וּא"כ פְּטוֹר מְלִשְׁלָם הָא מִתְהַנִּי וְעַל זֶה מְשַׁנִּי
הַגְּמָרָא בְּיִשְׂרָאֵל מוּמַר דְּמִיד בְּהַגְּבָהָה נֶאֱסַר וְנִמְצָא לֹא הָוִי מְמוֹן פְּלָל וְלֹא נִתְחַיֵּב בְּהַשְׁבָּה
וְלֹא מִתְהַנִּי: וּלפ"ז מְתוּרָץ מֵה שְׁהַקְשָׁה הַש"ף בְּחו"מ וּבִיו"ד דְּבִיו"ד מְבִיא דִיעָה א'

דבֿשִׁוֹתָפוֹת אֵינּוּ אוֹסֵר וּבְחוּ"מ גַּבִּי יִי"נ כָּתַב סֵתֵמָא דְבִשְׁוֹתָפוֹת חֲיִיב לְשַׁלֵּם וּלְפִי הַגְּ"ל שְׁפִיר נּוֹכַל לֹמֵר תִּירוּץ הַסֵּמ"ע דְּמִנְסָף בְּלֹא"ה אֵינּוּ מוֹכַח מִפְּחַ מַה שְׁכַתְבִּיתִי אֲלֵא דְתוֹס' הוֹכִיחוּ שְׁפִיר מֵאֵינְךָ דְקִתְנִי ה"ז זָכָחִי מֵתִים וּבְזֵה שְׁפִיר נּוֹכַל לֹמֵר תִּירוּץ הַסֵּמ"ע וּבְזֵה מְתוֹרֵץ קוֹשְׁיוֹת הַפְּנ"י הַגְּ"ל דְלֹא מְצִי מְשַׁנֵּי דַה"ט דְשִׁמוּאֵל דְלֹא אָמַר מְנַסֵּף מְמַשׁ מְשׁוּם דֵּאֵא"א דְכָר הָאֵינּוּ שְׁלוֹ מְשׁוּם דְהָא יְקוּשָׁה נְהִי דְבְמוּמָר לֹא רְצָה לְאוּקְמִי לְוִקִי בְשְׁוֹתָפוֹת וּא"ל הָא מְתִהְנִי מֵאִיסוּרֵי הַנְּאָה ז"א דְהָא הַשְׁתָּא לֹא יִדְעִינוּ עֲדִינוּ דְבִהֲגָבְהָ קִנְיָא וְנִמְצָא לֹא מְתִהְנִי מֵאִיסוּרֵי הַנְּאָה וּמְשַׁנֵּי הַגַּמ' דְקִלְב"מ וְצָרִיף לֹמֵר מְדַאָּגְבָה קִנְיָא דְבִהֲגָבְהָ קוֹנָה וְקוּשָׁה פִינוּ דְקִנְיָ בִהֲגָבְהָ הָא מְתִהְנִי מֵאִיסוּרֵי הַנְּאָה וְצָרִיף לֹמֵר בְּיִשְׂרָאֵל מוּמָר וּבְמוּמָר לֹא רְצָה שְׁמוּאֵל לְאוּקְמִי וּמִמִּיל' מְתוֹרֵץ ג"כ קוֹשְׁיוֹת הַתוֹס' בְּד"ה מְנַסֵּף כּו' דְלְפִי דְכָרִינוּ גַם שְׁמוּאֵל שְׁפִיר מְצִי סָבַר הֵךְ דַּר"י מְדַאָּגְבְהָ קִנְיָא וְדו"ק פִּי עֲמוּק הוּא מְאוּד וְעַפ"י דְכָרִינוּ הַגְּ"ל יְתוֹרֵץ קוֹשְׁיוֹת הַפְּלִיטִי הַגְּ"ל דְמַה פְּרִיף הַגַּמ' הָא אֵא"א דַּש"ש מְחַמַּת לְצַעוּרֵי דְהָא הָנִי סְפִיק' דְאוּרִיית' בְּיֵשׁ לוֹ בְּהַ שְׁוֹתָפוֹת בְּגוֹנָה פְנ"ל יֵשׁ לֹמֵר דְהָכִי פְרִיף הַגַּמ' דְהִנֵּה רַש"י כְּתַב בְּב"ק דְלִיכ' לְמִימַר שְׁזַרְק יֵין נֶסֶף בְּיֵין פֶּשֶׁר דְהָא שְׁרִי לְמוֹכְרוֹ חוּץ מְדַמֵּי נֶסֶף שְׁבּוֹ וּפְיִרְשׁ הַפְּנ"י דַּא"כ הֵינּוּ מְדַמְעַ וְהִנֵּה לַפ"ז הָכִי פְרִיף דְהָא הַר"ן כְּתַב דְהָא דְאָסוּר לְמוֹכְרָה הֵינּוּ מְדַרְבְּנָן וּבְדַרְבְּנָן אֲמַרִינוּ דְסְפִיק' לְקוֹל' דְשְׁמָא לְצַעוּרֵי וְשְׁמָא לֹא לְצַעוּרֵי וְנִמְצָא דְרִשְׁאֵי לְמוֹכְרוֹ וְא"כ קוּשָׁה הֵינּוּ מְדַמְעַ אִף ז"א דְהָא הוֹדְאָת בַּע"ד כְּמַאָה עֲדִים דְמִי וְהוּא אוֹמֵר דְלֹא פִינוּ לְצַעוּרֵי וְנִמְצָא דְאָסוּר לְמוֹכְרוֹ אִף י"ל דְשְׁפִיר מְקוּשָׁה הַגַּמ' דְהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְתוֹרֵץ קוֹשְׁיָא הַגְּ"ל שְׁהַקְשִׁיתִי אֲמַאי פְטוּר הָא מְתִהְנִי מֵאִיסוּרֵי הַנְּאָה דְפָנָה אִית' בְּב"ק גִּזְלָה חֲמִיץ וְעֵבֵר עֲלֵיו הַפְּסַח אוֹמֵר לוֹ הָרִי שְׁלֵף לְפָנֶיךָ וְהָא כִּי מְטָא זְמַן אִיסוּרֵין אֵיֵאֵשׁ קָא מֵיֵאֵשׁ וּמְשַׁנֵּי פִי קְאָמִינָא זֵה מֵיֵאֵשׁ וְזֵה רוּצָה לְקַנּוּת אֲבָל זֵה אֵינּוּ רוּצָה לְקַנּוּת וְהִנֵּה הַמְשַׁנָּה לְמִלְךָ כְּתַב גַּבִּי פְכָר שֶׁל הַפְּקָר הֵיכָא דְבִידּוֹ לְקַנּוּת שְׁפִיר יוֹכַל לְהַקְדִישׁ וְהִנֵּה הַתוֹס' כְּתַבוּ הַטַּעַם דִּיכּוֹלִין לִיטּוֹל דְמִיו מֵאוּתוֹ עַפּו"ם שְׁנַגְעַ בְּיֵין מְשׁוּם דְבְכָאֵת אֵין אוֹסֵר לְחַד דְעָה נְאֻפִי לְמָאן דְאוֹסֵר לֹא אָסְרוּ חֲכָמִים כָּל כּוֹף דְלֹא יִטּוֹל מִהָךְ דְמִקְלֵי קְלִי וְהִנֵּה לַפ"ז בְּכָאן אִם הִי הַגְּזֵלָן רוּצָה לְקַנּוּת הִי יְכוֹל לְקַנּוּת בְּיֵאוּשׁ (וּא"ל דְהָנִי יֵאוּשׁ שְׁלֹא מְדַעַת דּו"א לַפְמ"ש הַשְּׁ"ף בְּחוּ"מ ס'י שְׁנ"ח ס"ק א' דְעִיָקֵר יֵאוּשׁ שְׁלֹא מְדַעַת שְׁלֹא מְהִנֵּי הַטַּעַם דָּאִם הִי יוֹדַע הֵיכָן הוּא לֹא הִי מֵיֵאֵשׁ מִשָּׂא"כ כָּאן דַּל"ש זֵה) וְנִמְצָא דִיכּוֹל לְאַסּוּר א"כ פִּינוּ דְאָסוּר הוּא מְדִינָא כְּאֵלוֹ הִי שְׁלוֹ נִמְצָא שְׁאֵינּוּ רִשְׁאֵי לִיטּוֹל מֵאוּתוֹ נְכָרֵי דְמִים מְשׁוּם דְמְתִהְנִי מֵאִיסוּרֵי הַנְּאָה כְּסִבְרַת מְהֵרִי"ץ הַגְּ"ל וּלְפ"ז פְּרִיף הַגַּמ' שְׁפִיר אֲמַאי בְּמִזִּיד מְשַׁלֵּם מְפִנֵי תִיקוּן הָעוֹלָם הָא מְדַאוּרִיית' צָרִיף לְשַׁלֵּם כְּדִי שְׁלֹא לְתִהְנִי וּא"ל כְּתִירוּץ מוֹהֲרִי"ץ הַגְּ"ל קוּשָׁה הָא הוּא צָרִיף לְשַׁלֵּם מִפְּחַ הוֹדְאָת בַּע"ד וּא"ל דְאָסוּר לְקַבֵּל כְּסִבְרַת מְהֵרִי"ץ הָא הוּא יְכוֹל לֹמֵר אֵינִי מְאָמִינְךָ דְאָסְרִתְּ רַק לְצַעוּרֵי כְּוִנוֹת וּא"כ אִף שְׁהֲאָמַת אֲתָךְ דְלֹא לְצַעוּרֵי כְּוִנוֹת מ"מ אֲנִי לֹא אֵיֵאֵשְׁתִּי בְזֵה שְׁסִבְרַתִּי שְׁאוּכַל לֹמֵר אֵינִי מְאָמִינְךָ דְלְצַעוּרֵי קָא מְכּוֹנְוֹת וּא"כ מִן הַדִּין לֹא הֵיית' יְכוֹל לְקַנּוּת בְּיֵאוּשׁ וְלֹא אָסוּר מְדִינָ' כְּאֵלוֹ הִי שְׁלוֹ וְנִמְצָא דְמוֹתֵר לוֹ לְקַבֵּל הַדְּמִים וּא"כ מְדִינָא הוּא חֲיִיב לְשַׁלֵּם דְמְתִהְנִי מֵאִיסוּרֵי הַנְּאָה וְלִמָּה קִתְנִי מְפִנֵי תִיקוּן הָעוֹלָם וּמְשַׁנֵּי בְּיִשְׂרָאֵל מוּמָר דְלֹא שְׁיִיף לְצַעוּרֵי וּא"כ בְּנִדְאֵי מֵיֵאֵשׁ וְנִמְצָא דְאָסוּר לוֹ לְקַבֵּל הַדְּמִים וְשְׁפִיר קִתְנִי מְפִנֵי תִיקוּן הָעוֹלָם וּמְתוֹרֵץ בְּזֵה קוֹשְׁיוֹת הַפְּנ"י וְקוֹשְׁיוֹת הַתוֹס' ד"ה מְנַסֵּף כְּמַש"ל וְהוֹאִיל דְאָתָא לִידֵן דְכָרִי רַש"י דְב"ק דְפִיִרְשׁ דְלִיכָא לְמִימַר שְׁזַרְק יִי"נ בְּיֵין פֶּשֶׁר דְהָא רִשְׁאֵי

למִן־כִּרְהַ חוּץ מִדְּמִי נִסְף אִסוּר שְׁבוּ וּפְיָרְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים דַּא"כ הֵינּוּ מְדַמְעֵי נְבוּאָה לְתַרְץ קוֹשְׁיוֹת בְּעַל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים שֶׁהִקְשָׁה עָלָיו דְּהָא בְּאַמַּת רַב סַבְר דִּינָן בְּיַד אִסוּר לְמַפְנֵי חוּץ מִדְּמִי יי"נ שְׁבוּ.

וְלַעֲנֵי"ד נִרְאֶה לְתַרְץ דְּהֵנָּה הַמְּנַחֵת יַעֲקֹב הִקְשָׁה עַל הַבְּרִטְנוּרָא דְּפִיָּרְשׁ דְּגַם הֵת"ק מוֹדָה דְּרִשְׁאֵי לְמַפְנֵי סֵתָם יֵינָם רַק יי"נ גְּמוּר אִסוּר לְמַפְנֵי וְהִקְשָׁה א"כ רַב דְּאָמַר בְּמַסְכַּת ע"ז כַּח"ק ע"כ נְמִי הֵכִי הוּא סוֹבֵר דְּסֵתָם יֵינָם רִשְׁאֵי לְמַפְנֵי חוּץ מִדְּמִי יי"נ שְׁבוּ וְהֵנָּה בְּדָף ע"א ע"ב מִקְשָׁה הַגַּמ' כְּמֵאן דְּלֹא פְּרִשְׁבֵּי"ג וּמְשַׁנֵּי מִיַּד טַעַמ' אֶלָּא לְרַב הָא אָמַר רַב הִלְכָּה פְּרִשְׁבֵּי"ג חֲבִיּוֹת בְּחֲבִיּוֹת אֲבָל לֹא יֵינּוּ בְּיַד וַא"כ מַה מְשַׁנֵּי הַגַּמ' הָא סֵתָם יֵינָם מוֹדָה רַב דְּרִשְׁאֵי לְמַפְנֵי.

וְנִרְאֶה לְתַרְץ קוֹשְׁיָתוֹ דְּהֵנָּה יֵשׁ לוֹמַר הַטַּעַם דְּסֵתָם יֵינָם רִשְׁאֵי לְמַפְנֵי וְלֹא יֵינּוּ נָף גְּמוּר דְּהֵנָּה אִי בְּמַסְכַּת בְּכוֹרוֹת דָּף כ"ג אֵיִתְבֵּי' וְאִי אֲמַרְתָּ טוֹמְאָה כְּמֵאן דְּאִיתָ' דְּמִי נָהִי דְּבַמְגַע לֹא מְטַמָּא בְּמִשְׁא מִיְהוּ לִיטְמָא לִפ"ז חֲזוּיָן דְּאָף דְּהֵטוֹמְאָה בְּטִיָּלָה מ"מ פִּינּוּ דְּנוֹשָׂא אוֹתָם הַכֹּל בְּיַחַד מְטַמָּא בְּמִשְׁא לִפ"ז יֵשׁ לוֹמַר דְּהוּא הַדִּין בְּהִיתָר שְׁבִטְל בְּאִסוּר וְנַעֲשֶׂה כֹּל אִסוּר כְּדֵאִי בְּמַנְחוֹת דָּף כ"ג דְּשַׁחֲיָטָה בְּטִיָּלָה בְּנִבְיָלָה וְאִם נִגְעָה אַחַת מִן הַחֲתִיכוֹת בְּתַרוּמָה נִשְׂרַפְתָּ עָלָיו אֲבָל מ"מ דְּכִמוּ הֵתָם בְּנִבְיָלָה שְׁבִטְיָלָה בְּשַׁחֲיָטָה אִפ"ה מְטַמָּא בְּמִשְׁא פִּינּוּ דַּע"כ פ' נוֹשָׂא אוֹתָהּ ה"ה נְמִי בְּהִיתָר שְׁבִטְל בְּאִסוּר מ"מ יְכוֹל לְמַפְנֵי כֹּל חוּץ מִדְּמִי אִסוּר שְׁבוּ דְּהָא ע"כ פ' אֵינּוּ נִהְיָה אֶלָּא מִהִיתָר בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהוּא וְהוּי דוּמִיָּא דְּהִקְפָּה מְנִבְיָלָה שְׁבִטְיָלָה בְּשַׁחֲיָטָה וְהֵנָּה ר"ת פֶּתַח הַטַּעַם דְּטַעַם כְּעִיקָר מְדֹאֹרֵיִת' הֵינּוּ מְשׁוּם דְּהִיתָר נְהַפְּדָה לְאִסוּר כו' א"כ ה"ה הִיכָא דִּישׁ רֹב אִסוּר אָף אִי נִימָא דַּע"כ לֹא דְּאֹרֵיִת' אֲבָל בְּאִיפ' רֹב אִסוּר נְהַפְּדָה הִקְיָתָר לְהִיּוֹת אִסוּר וְכ"ז תְּלוּי הַכֹּל בְּאִם אֲמַרִּינָן חוּזַר וְנִיעַר דְּמִטְמָ' בְּמִשְׁא כְּדֵאִית' בְּבְכוֹרוֹת שָׁם ע"ש א"כ ה"ה נְמִי אִם אֲמַרִּינָן חוּזַר וְנִיעַר גְּבִי הִיתָר וְכַמ"ש וְהֵנָּה לִפ"ז יֵשׁ לוֹמַר כֹּף הַטַּעַם דְּבִשְׁלָמ' בְּסֵתָם יֵינָם דְּפִסְקִינָן דְּבִטְל בַּס' שְׁפִיר רִשְׁאֵי לְמַפְנֵי חוּץ מִדְּמִי יי"נ שְׁבוּ פִּינּוּ דְּבִטְל א"כ הִקְיָתָר הוּא בְּעוֹלָם וְיְכוֹל לְהִיּוֹת חוּזַר וְנִיעַר וְשְׁפִיר יְכוֹל לְמַפְנֵי כְּמוּ הֵתָם גְּבִי מִשְׁא פִּינּוּ דְּאִסוּר הוּא בְּעוֹלָם לְכֹף מְטַמָּא וְה"נ פִּינּוּ דְּהִקְיָתָר הוּא בְּעוֹלָם לְכֹף שְׁפִיר יְכוֹל לְמַפְנֵי חוּץ מִדְּמִי יי"נ שְׁבוּ פִּינּוּ דְּאֵינּוּ מוֹכֵר רַק הִקְיָתָר אֲבָל יי' נְגַמּוּר דְּאִסוּר בְּמִשְׁהוּ וְנִמְצָא הִקְיָתָר אֵינּוּ בְּעוֹלָם כֹּל וְאֵינּוּ יְכוֹל לְהִיּוֹת חוּזַר וְנִיעַר כֹּל וְלְכֹף אֵינּוּ רִשְׁאֵי לְמַפְנֵי אֶפְיָלוּ הִקְיָתָר וַא"ל דַּנ"מ אִם יְפוּל שָׁם אֵינּוּ מִינּוּ וְאֲמַרִּינָן סְלִיִּק נִמְצָא דְּהִקְיָתָר הוּא בְּעוֹלָם דַּז"א דִּי"ל דַּהֲת"ק וְגַם ר"נ סוֹבְרִים דַּל"א כֹּל רֹאֵין אוֹ כְּמוּ שְׁפִסְק הַרְמַב"ם דְּהִכָּא ל"א רֹאֵין פִּינּוּ שְׁנַפְל תַּחֲלָה הָאִסוּר שָׁם עַש"ה א"כ עוֹלָה יָפָה טַעַם הַבְּרִטְנוּרָא דְּמַחֲלַק בֵּין יי"נ לְסֵתָם יֵינָם אֲמַנָּם רַב דְּפִסְק דְּאָף בְּשַׁאָר אִסוּרִין מְב"מ לֹא בְּטִיָּל וַא"כ אֶפְיָלוּ סֵתָם יֵינָם לֹא בְּטִיָּל וַא"כ אִפִּי' סֵתָם יֵינָם אִסוּר לְמַפְנֵי חוּץ מִדְּמִי אִסוּר וְשְׁפִיר מְשַׁנֵּי הַגַּמ' מִיַּד הוּא טַעַמָּא אֶלָּא לְרַב כו' וְל"ק קוֹשְׁיוֹת הַמְּנַחֵת יַעֲקֹב: וְלִפ"ז מְתַנַּרְץ קוֹשְׁיוֹת הַשְּׁלֹטֵי גְבוּרִים הַנְּזָל דְּהָא הַמְּתַנַּתִּין דְּהִכָּא ע"כ אֲתֵיָא כו' יְהוּדָא דְּמַחֲלַק בֵּין שׁוּגַג לְמַזִּיד וְר"י סַבְר בְּחֻלּוּן סְלִיִּק אֶת מִינּוּ כְּאֵילוּ אֵינּוּ וְהַשַּׁאָר מִינּוּ רַבָּה עָלָיו וּמְבִטְלוּ נִמְצָא אָף בִּי"נ גְּמוּר הִקְיָתָר הוּא בְּעוֹלָם דָּאִם יְפוּל שָׁם אֵינּוּ מִינּוּ יִתְבַּטֵּל וְלֹא יִצְטָרֵף לְבִטְל גַּם מִינּוּ דְּהִקְיָתָר וַא"כ רִשְׁאֵי לְמַפְנֵי חוּץ מִדְּמִי יי"נ שְׁבוּ כְּמוּ בְּסֵתָם יֵינָם וְשְׁפִיר פִּרְש"י עַל מְתַנֵּי דְּאֲתָנָ' אֲלִיב' דַּר' יְהוּדָא דְּהָא יְכוֹל לְמַפְנֵי חוּץ מִדְּמִי יי"נ שְׁבוּ אֲבָל אִם אֲמַרִּינָן כְּהַרְמַב"ם דְּהִכָּא לַכ"ע לֹא

אמרין רואין וכמ"ש א"כ תירוץ הנ"ל אבל מ"מ אתי שפיר דהא בפריית' קתני גם בדברי ר"מ המטמ' והמדמע והמנסה ור"מ סבר דמב"מ בטל וא"כ גבי יי"נ רשאי למקרה חוץ מדמי איסור שבו דהא רב סבר דמאן דס"ל מב"מ בטיל אפילו ביי"נ בטיל דהא בלא"ה יש דעה דגם ביי"נ בטיל וא"כ קשה לר"מ היינו מדמע ואתא שפיר דברי רש"י ועפי"ז מיושב קושיות התוס' בתולין ד"ה ת"ש שהקשו למה דמשגי באית לי שנתפות קשה היינו מדמע ולפי הנ"ל א"ש דהנה המשנה למלך בהל' אבות הטומאה פ"א פתב דהיכ' דבשעת התחלת הטומאה הי' מעורב לא בטיל ברוב ע"ש ונהנה לפ"ז אף דמב"מ בטל מ"מ הכא לא בטיל דהא תיכף פשאיסור בא לעולם הי' מעורב ואף אם יפול עוד אח"כ מ"מ יהי צריך לבטל גם מינו דהיתר דהא לא אמרינן סליק פדעת הרמב"ם וא"כ אסור למפור חוץ מדמי יי"נ שבו וכמ"ל וא"כ נמצא תו לא קשה היינו מדמע וכמ"ל ולפ"ז נתיישב לי קושיא אחת דלפי מה שתרצתי לעיל קושיות הפנ"י דלהכי לא קאמר הגמ' דשמואל לא רצה לומר מנסה משום דא"א דבר שאינו שלו משום דקודם דמתרין הגמ' דקלבד"מ יכול לאוקמה בשנתפות ע"ש וא"כ תקשי קושיות התוס' היינו מדמע ונתרוץ התוס' דצריכה משום דמנסה הוי הפסד מרובה לא שינה אליכ' דשמואל דס"ל מותר למקרו חוץ מדמי יי"נ שבו וא"כ הוי הפסד מועט ועפ"י הנ"ל א"ש די"ל הטעם דסבר שמואל דמותר למקרו חוץ מדמי יי"נ שבו היינו משום דאזיל בתר בטל ובמשקה לכי מסרחי אין שם משקה עלי' וכמו שכתבו התוס' במנחות דף כ"ב ע"ב בד"ה מכאן ע"ש לכה"ס"ל לשמואל דבמשקין אף מין במינו בטל ולכה"ס יכול למקרו חוץ מדמי יי"נ שבו וכנ"ל משא"כ הכא דבנדאי אינו בטל הואיל ולא היכר האיסור מתחלה וכמ"ש המ"ל הנ"ל א"כ גם שמואל מודה דאין יכול למקרו חוץ מדמי יי"נ שבו: מסכת נדרים דף נ"ב ע"א פתב הר"ן עוד ראיתי שהקשו עליו מדאמרין סוף פרק הערל אלמא לא מקרי דשיל"מ כו' ותי' הר"ן דהתם הכי קאמרי פינו דלישראל אסור לא הוי דשיל"מ מה דשרי לפהנים.

ולכאורה ולכאורה קשה דלישנא דגמ' לא מוכח פן דא"כ הוי להש"ס לומר פן פינו דלישראל אסור לא הוי דשיל"מ אף קאמרי לכהן משרי שרי דמשמע פינו דלכהן לא הי' אסור מעולם לא הוי דשיל"מ וי"ל דה"פ לכהן משרי שרי מעולם א"כ אי נימא דהו' חשוב דשיל"מ אע"ג דאסור לישנא א"כ יקשה קושיות התוס' מתרומה אמאי בטל וא"ל דלא הוי יוכל להפריש דלא הוי שירי' ניפרין ואין שירי' ניפרין ובעינו (דיהי' ניפרין) קשה דמ"ה אעפ"כ עד שאתה אוכל באיסור תאכלנה בהיתר ויהי' שירי' ניפרין פינו דאי בעי שרי לאכול ע"י ביטול אבל מש"ה פינו דשפיר מתוקן יהא נאכל הפהן ולא ישראל פינו דמצי לאוכלו בהיתר אף צ"ל א"כ אין נקרא על שם האיסור פינו דצריך לומר דבטל זאת הוא אם אמרינן דדוק' דשיל"מ אינו בטל רק במינו אבל אי אמרינן דבטל אפי' במין בשאינו מינו א"צ שיהא נקרא על שם האיסור ג"כ ונהנה הר"ן פתב לדעת הר"ף פינו דהיתר הוא מיד לא בטל אפילו מין בשאינו מינו וא"צ לחיות נקרא על שם האיסור א"כ קשה מתרומה ועוד דהא קשה דהא אפשר שיהי' תרומה על מקום אחר וא"ל א"כ סאה השלישית יהי' בטל ברוב אם יאמר אם זו תרומה יהי' סאה שני' תרומה על מקום אחר ואם לאו יהי' סאה ראשונה תרומה על מקום אחר יפרשו על תבואה שנתחייב בתרומה דרבנן וא"ל א"כ אפילו פן יאכל באיסור דאוריית' שביטל

מ"מ פִּינּוֹן דְּדִשִׁיל"מ הוּא רַק מְדַרְבְּנָן אַף אַעפ"כ הוּא אִיסוּר בְּטֵל וּא"כ פִּינּוֹן דַּצ"ל דְּבָטֵל
שׁוּב אֵין נִקְרָא עַל שְׁם אִיסוּר א"כ זֶה דְּנֻקָּא אַם נֹאמַר דְּמִין בְּשִׂאִינוּ מִינוּ בְּטֵל אָבֵל אַם
נֹאמַר דַּמְבִּשָׂא"מ לֹא בְּטֵל ג"כ א"כ תְּרוּמָה לֹא יֵהָא בְּטֵל א"כ ה"פ דְּלִכְהֵנִים מְשָׁרֵי שְׁרֵי
מִיָּד וְלֹא הִי אִיסוּר לְעוֹלָם א"כ א"צ שְׂיֵהָא נִקְרָא עַל שְׁם אִיסוּר א"ו דְּתְרוּמָה לֹא הִוִּי
דִּשִׁיל"מ הוּאִיל וְלִישְׁרָאֵל אִיסוּר א"כ ה"נ בְּחֻטָּאת הוּאִיל וְלִישְׁרָאֵל אִיסוּר לֹא הִוִּי דִּשִׁיל"מ
וְעָלוּ דְּבָרֵי הָרִי"ף כַּהֲגֹן וּא"ל דְּכָף יִתְרוֹם דִּיאַמַר סָאָה אֶחָד שְׂאִינָה תְּרוּמָה יֵהָא בְּתוּכָה
תְּרוּמָה עַל מְקוּם אַחַר וְלֹא יִטּוֹל כָּלֵל מִן הַסָּאָה י"ל לֹא מִבְּעֵינִי לְמ"ד אֵין בְּרִירָה לֹא הִוִּי
בְּנֻדָּי תְּרוּמָה אֱלֵא אֶפְּיֵלוּ לְמ"ד יֵשׁ בְּרִירָה מ"מ בְּנֻדָּי זֹאת אֵי לֹא הִנְבְּרַר לְבִסּוּף לֹא הִוִּי
תְּרוּמָה דְּהָא מִשְׁמַע אַם נִתְבַּקַּע הַנּוֹד מְעִיקָרְי פִּינּוֹן דְּלֹא בְּיַרֵּר לְבִסּוּף לֹא הִוִּי תְּרוּמָה אַע"ג
דְּאַמַר דִּיֵּהָא תְּרוּמָה מַה שְׂשִׁינִיר לְאַחַר שְׁתֵּי מ"מ לֹא הִוִּי תְּרוּמָה אֱלֵמָא דְּטַעְמִי דְּלֹא
חִיָּישִׁינּוּ לְבִקִּיעַת הַנּוֹד וְהַמְהַרְשָׁא פְּתַב בְּגִיטִין דְּף ע"ג ע"ב דְּכִינּוֹן דְּמַחּוּל' זֶה א"א
לְהַתְּבַרֵּר אַע"ג דְּבִאָּמַת כְּבָר הִנְבְּרַר אַף מְפָנִי שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִין לֹא הִוִּי בְּיַרֵּר ה"ל הִכָּא
אֶפְּיֵלוּ אַם יִפְרֹשׁ אַח"כ צָרִיף לְהַפְּרִישׁ שְׁנֵי סָאָה וְאָכַל סָאָה אָנוּ מְסַפְקִינּוּ דְּלֵמָא הוּא שְׂכָבָר
הִי תְּרוּמָה קוֹדֵם הַתְּעָרוּבוֹת וּבְזָה לֹא שְׂיֵיף בְּרִירָה כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּתַמּוּרָה דְּף ל"א ע"ב
בְּשֵׁם הַרְמ"ר כָּלֵל גְּדוֹל הִיכָּא דְּהִוִּי קוֹדֵם ל"ש בְּרִירָה וְכִינּוֹן שְׂלֵא יִתְבַּרֵּר לְבִסּוּף בְּנֻדָּי
ל"ש בְּרִירָה כָּלֵל וְלֹא הִוִּי תְּרוּמָה: וּבְזָה נִתְיַשְׁבׁ קוֹשְׁיוֹת תּוֹס' בְּגִיטִין דְּף מ"ז ע"ב עַל
רִש"י דְּהָא לְכַאוּרָה קֶשֶׁה בַּב"ב דְּף פ"א ע"ב מַה מְשִׁנֵּי דְּמַפְרִישׁ א"כ עַכ"פ אֵינוּ נִיִּפְרִין
שְׂרִירִי דְּהָא בְּיַכּוּרִים נְמִי תְּרוּמָה מְקַרִּי וּצ"ל דְּהָא הֶתֵּם לר"מ נִיחָא דְּאִיְהוּ ל"ל טַעַמִּי דְּרַבָּא
גְּבִי שְׁנֵי לְוָגִין שְׂאִנֵּי עֲתִיד לְהַפְּרִישׁ הָרִי הֵן תְּרוּמָה לֹא ס"ל דְּבַעֲינּוּ שְׂיֵהִי שְׂרִירִי נִיִּפְרִין
וּא"ל דְּהַבְּיַכּוּרִים יֵהָא תְּרוּמָה עַל מְקוּם אַחַר וְאֵם אֵינוּ תְּרוּמָה דְּהֵן בְּיַכּוּרִים יֵהָא בְּאוֹתָן
פְּיֻרוֹת תְּרוּמָה דְּזָה אֵינוּ א"כ אוֹתוֹ סָאָה אַחֲרַת דִּישׁ עָלָיו סָפַק תְּרוּמָה זֹאת אֵינוּ יוֹצֵאת
מִתּוֹרַת טְבֵל דְּהָא אֵין שְׂרִירִי נִיִּפְרִין וּא"כ פִּינּוֹן שְׂאִין יוֹצֵאת מִתּוֹרַת טְבֵל תּוֹ לֹא חִיָּיל עָלָיו
שְׁם תְּרוּמָה דְּהָא בְּעִינּוּ שְׂיֵהָא נְתִינָה לְפָהֵן וְכִינּוֹן שְׂאִין רֵאִי לְכֻלּוּם מִפְּתַח סָפַק לֹא רֵאוּי
לְכַהֵן פְּלוּם וְעוֹד דְּלִכְתּוּחָלָה אִיסוּר לְהַפְּרִישׁ תְּרוּמָה דְּמִבֵּיא לְבֵית הַפְּסוּל כְּדָאִי בְּזַבְּחִים
וְלֹא הִוִּי תְּרוּמָה כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּפְסָחִים דְּף ל"ב ע"א פִּינּוֹן שְׂאִין חָל שְׁם תְּרוּמָה עָלָיו אֵין
רִשָּׁאִי לְאַנְכְּלוּ הַשְּׂאָר תְּבוּאָה וּא"כ לֹא חָל עַל הָף בְּיַכּוּרִים שְׁם תְּרוּמָה אִפִּי אַם אֵינוּ
בְּיַכּוּרִים דְּהָא אֵין שְׂרִירִי נִיִּפְרִים לְיִשְׂרָאֵל שְׂיֵהִי רִשָּׁאִין לְאַנְכְּלוּ א"ו הָף סוּגְיָ דַּב"ב צ"ל
דַּס"ל גַּם ת"ק דַּר"מ לְהָא מַלַּח כַּר"מ דְּלֹא בְּעִינּוּ שְׂרִירִי נִיִּפְרִין וְעוֹד כְּמוֹ דְּאִית' בְּזַבְּחִים
דְּאִיסוּר לְהִבֵּי תְּרוּמָה לְבֵית הַפְּסוּל ה"נ פִּינּוֹן דְּאֵין רִשָּׁאִי לְאַנְכְּלוּ תְּרוּמָה הַזֹּאת הִוִּי מִבֵּיא
קַדְשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל בְּדָף ע"ה ע"ב שְׂבִיעִית אֵין לוֹקַחִין בְּדַמִּי תְּרוּמָה וְעוֹד דְּהִוִּי כְּמוֹ
שְׂאִין תּוֹרְמִין מִן הָרַע עַל הִיָּפָה פִּינּוֹן דְּאֵין רִשָּׁאִי הַפָּהֵן לְאַנְכְּלוּ וּא"כ אֵיכ' אִיסוּר' דְּאוֹרֵיית' וּבִאָּמַת
כְּתוּבוֹ תּוֹס' בְּגִיטִין חִילּוּק דְּהִיכ' דְּאַפְּשָׁר דְּלֹא יָבוֹא לִידֵי בְּיַרֵּר לְעוֹלָם לֹא אֶמְרִינּוּ
בְּדִירָה א"כ עַכ"פ נִגְדַּח חֲצִי שְׂפִיר אֶמְרִינּוּ בְּרִירָה דַּמְמ"נ אַם לֹא יָבוֹא לִידֵי בְּיַרֵּר עַכ"פ
הַחֲצִי הוּא שְׂלוֹ וּא"כ לְכַאוּרָה מַה פְּרִיף רַב יוֹסֵף הָאִיף מְצָא יָדִיו וְנִגְלִיו בְּבִיהַמ"ד הָא
הַחֲצִי בְּנֻדָּי שְׂפִיר מִבֵּיא בְּיַכּוּרִים דְּאֵין חִיָּיבִין וְעַל הַחֲצִי שְׁנֵי מְקַדִּישׁ פְּקוּשְׁיוֹת הַתּוֹס'
וּצ"ל דַּה"פ דְּהָא ר"י אֵינוּ מְחַלֵּק בֵּין תּוֹלָה בְּדַעַת עֲצָמוּ וּבֵין תּוֹלָה בְּדַעַת אַחֲרִים לְעַנְּן
בְּרִירָה כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּגִיטִין דְּף כ"ה ע"ב ד"ה וְלִכִּי מְנִית הִוִּי גִיטָא אֱלֵא ע"כ ס"ל כְּרַבָּא
דְּהַטַּעַם דַּר"י וּר"ש וּר"מ נִהְלָכָה כְּמוֹתֵם שְׁהֵם רַבִּים דְּבַעֲינּוּ רֵאשִׁית שְׂיֵהִי שְׂרִירִי נִיִּפְרִין

וא"כ לא מִצָּא יָדוֹ וְנִגְלִיּוֹ מִשָּׂא"כ הַרְמַב"ם ס"ל לְחֶלֶק בֵּין חוֹלָה בְּדַעַת עֲצָמוֹ לְתוֹלָה בְּדַעַת אֲחֵרִים וְלֹא ס"ל הַטַּעַם שֶׁשִּׁירִי נִזְכָּר וְעוֹד דְּפָסְקִינָן כְּמִסְקָנָה דְּעִירוּבֵין דְּהַטַּעַם הוּא שְׂמָא יִבְקַע הַנּוֹד וּמ"ה א"ש דְּמִבְּלִי בְּיִכּוּרִים אֲפִילוּ קִנְיָן הַפְּיּוּרֹת לָאוּ קִנְיָן הַגּוֹף: הַלְכָה י"ב פֶּרֶק תַּמְשָׁה עֶשֶׂר הַלְכוֹת מֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת יִרְאֶה לִי שְׂאֲפִי דְבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִתִּירִין וְהִרְאָב"ד הַקֶּשֶׁה דְּהוּי מִתִּירִין בְּנִדְרֵי וְעַמ"ש הָרַב הַכ"מ וי"ל דַּה"פ דְּהִנֵּה הָר"ן פְּתַב מִטַּעַם מִכַּח דְּהוּי מִין בְּמִינוֹ בְּמִסְכַּת נְדָרִים בְּדָף נ"ב וְהַקֶּשֶׁה הַפ"י לַפ"ו אִיךָ מְדַמָּה דְאָמַר רַב אֲשֵׁי עַל הַף דְּהוּי סְפִיקָה דְרַבְּנָן מִשּׁוּם דְּשִׁיל"מ בְּאֶלְף לֹא בְּטִיל וְאִיךָ תִּלְיָא סְפִיקָה בְּזֵה וי"ל דְּהִנֵּה ר"ח פְּתַב דָּגַם לַר"י דַּס"ל מִין בְּמִינוֹ לֹא בְּטִלָּה מ"מ רַק בְּלַח בְּלַח וְלֹא בְּיַבֵּשׁ בְּיַבֵּשׁ דְּהָא גַם לַר"י בְּמִין בְּמִינוֹ וּבִתְרוּמָה וּבְאִגּוּזִים בְּטִלָּה וְהִנֵּה לַפ"ו לֹא הוּי טַעַם שֶׁל הָר"ן מִסְפִּיק עַל יַבֵּשׁ בְּיַבֵּשׁ אִיךָ י"ל דְּבִאֲמַת הָא הַפְּר"ח כ' דְּהִיכ' דָּאִין נִזְכָּר ל"ש קְבוּעַ רַק בְּחִתִּיקָה (בַּר יָן א"י תִּיבָה זו) נִתְּנוּ חֲכָמִים עֲלֵיו קְבוּעַ וּלַפ"ו ה"פ דְּבִאֲמַת אִם אֲמַרִּין דְּהוּי בְּטִל וְהוּי שְׂרִי לְאֲוֹכְלוֹ אִפִּי בַב"א (כַּמ"ש הָרֵא"ש ז"ל) דְּהוּי הֵיתֵר וַא"כ לֹא הוּי שְׂרִיף עַד שְׂאֵתָה אֲוֹכְלוֹ בְּאִיסוּר דְּזֵה לֹא הוּי אִיסוּר דְּהַתוּרָה שְׂרִי אִיךָ דַּה"פ דְּבִאֲמַת גַּם בְּיַבֵּשׁ בְּיַבֵּשׁ אִין חִילוּק דָּאִין בְּטִלָּה לַר"י רַק עַכ"פ דִּין קְבוּעַ לֹא הוּי וְכִי לֹא מְצִינוּ דְּהוּי דִּין קְבוּעַ וְכַה"ג מִקְשָׁה בַשׁ פְּלִיתִי עַל הַפ"ח וּמִמִּיל' שְׂרִי מִכַּח כָּל דְּפָרְיֵשׁ וְרִשְׁאִי לִיטְלוֹ וְנִימָא דְּהוּי כְּמוֹ דְּנוֹטֵל הוּי מִן הָרֹב זֵה לֹא הוּי מִטַּעַם בְּיִטּוּל זֵה שְׂרִי בְּיַבֵּשׁ וְהוּי שְׂפִיר חִילוּק בֵּין לַח לִיבֵשׁ אִיךָ עַל זֵה שְׂפִיר שְׂרִיף זֹאת שְׂאֵתָה אֲוֹכְלוֹ בְּאִיסוּר דְּהָא עַכ"פ שְׂרִי דְּתִלְיָן דְּהוּי (אִיסוּר) הֵיתֵרָא וּמ"ה לֹא בְּטִלָּה גַם בְּיַבֵּשׁ וְזֵה הַפ"י בְּרַב אֲשֵׁי מְיַבֵּשׁ בְּיַבֵּשׁ וַא"ל דְּכַתְּבֵהָ הָר"ן גְּבִי בִּיעָה דְּאֲזִלְיָן בְּתַר רַבָּא דִּילְדָה בִּי"ט וַאֲע"ג דְּשִׁיל"מ וְכִינּוֹן דְּלֹא אִיתְחַזַּק אִיסוּרֵי הוּי ג"כ פ' בְּהָר"ן מְיַבֵּשׁ בְּיַבֵּשׁ וְהִנֵּה רֹב עֲדִיף מִחֻזְקָה וְעַכ"פ לֹא גִרַע וַא"כ הִיכָא דְּלִיכ' לֹא חֻזְקָה לְהֵיתֵר' וְלֹא רֹב מִיִּתִּי רַב אֲשֵׁי שְׂפִיר רֵאִי דְּסְפִיק' אֲסוּרָה וְנִמְצָא דְּלִשִׁטַּת הַדִּין שְׂפִיר יֵשׁ חִילוּק בֵּין מִינוֹ לְשִׂאִינוֹ מִינוֹ אִיךָ לְהַף טַעַם הוּי הַחִילוּק לֹא מְזַנֵּיק כְּמוֹ לְהָר"ן וַא"כ לַפ"ו י"ל אִפ' דְּבִאֲמַת אִין חִילוּק רַק דְּהִנֵּה בַס' ט"א הַקֶּשֶׁה לַפ"י מ"ש הַר"ן וּמְבִיאֵוּ בַס' א"ז (וְהִנֵּה מ"ש הַתּוֹס' בְּשֵׁם ר"ת דָּאִין הַבְּעָלִים בְּבִיתוֹ קֶשֶׁה וְדָאִי אִם יֵשׁ לוֹ רִשׁוּת לְאֲכָלוֹ יֵשׁ לוֹ רִשׁוּת לְתַרּוּם וְכַדָּאִי בְּמַתְנֵי (דַּמ"ה אֲמַרִּין גְּבִי טָבֵל הַף הַטַּעַם פְּהֵיתֵר' כְּף אִיסוּר' וְלֹא מִכַּח דְּשִׁיל"מ הִיכ' דָּאִין לוֹ רַק צָרִיךְ לְלַקְחוֹ וְהַקֶּשֶׁה א"כ לַר"ש שְׁזוּרֵי דַא"ל צָא וְלוֹקַח מִן הַשּׁוּק וַא"כ תִּקְשִׁי דַבְּכָה"ג לֹא הוּי דְּשִׁיל"מ אִיךָ י"ל דְּבִאֲמַת לְשִׁיטַת הָר"ן וַא"כ הוּי הַפֵּל תִּלְיָא קוּדָם שְׁנַתְעָרַב וְכְמוֹ דְּאֲמַרִּין בַּע"א דָּאִם נָפַל יֵין לְתוֹף חוֹמֵץ אִם אֲמַרִּין רִיחֵי חֶלְאֵי וְטַעְמֵי חֶמְרָא הוּי חֶלְאֵי וַא"כ קוּדָם דְּבָא לְתוֹף הַחוֹמֵץ הוּי חֶלְאֵי וְלֹא בְּטִל וּמִשָּׂא"כ אִם לֹא אֲמַרִּין כֵּן בְּטִל אַע"ג דָּאִם"פ הוּי הַפֵּל טַעְמָא וְרִיחָא אֲלֵמָא דְּהַפֵּל תִּלְיָא בְּמִקוּדָם וְכֵן לַפ"י דְּכַתְּבֵהָ ר' מִשּׁוּלָם בְּמִרְדְּכִי (וְגַבִּי עֲנָבִים בְּגִיגִית לֹא נִזְכָּר הֵינּוּ אִיךָ עַכ"פ (חֶסֶר) עֲנָבִים דְּהוּי אִינוּ מִינוֹ הוּי (חֶסֶר) פְּלוּגְתָּ בֵּין הַפּוֹסְקִים בְּזֵה) וּמְבִיאֵוּ הָרַב בַּהֲג"ה דְּכִינּוֹן דְּמִקוּדָם לֹא הוּי בְּעוֹלָם וְלֹא בְּטִל וַא"כ קוּדָם שְׁנַתְעָרַב הוּי שְׂפִיר יְכוּל לְתַרּוּם מִינָהּ (וּבִי) (וְהוּי מִין בְּעִינוֹ וְתוֹ אֲפִילוּ אַח"כ אִין יְכוּל אַעפ"כ לֹא בְּטִל) וַא"כ רַק (דְּרוּצָה) דָּאִם"כ אִין יְכוּל וְלֹא מְהַנִּי בְּיִטּוּל אַע"ג דְּלִית' (הַשְּׂתָא טָבֵל לְפִירֵי אַחַר) רַק דְּהָא דְּאָמְרוּ פְּהֵיתֵרָא כְּף אִיסוּרָא י"ל (עַב"י וַע' לְקַמֵּן בַּד"ה וְהִנֵּה לְכַאוּרָה) דַּנ"מ אִם יֵשׁ לוֹ רַק מְעַט טָבֵל וְיֵשׁ לוֹ תַעֲרוּבוֹת תְּבוּאָה דְּהִינּוּ דְּהוּי חֲצִי שֶׁל נְכָרִי וְחֲצִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל אוֹ דְּנִתְעָרַב טָבֵל וְחוֹלִין בְּשׁוּהָ בְּשׁוּהָ וְיֵשׁ לוֹ מְעַט טָבֵל לְתַקּוֹן רַק

תְּרוּמָה וּכְשִׁיעוֹר וּא"כ לֹא שִׁינָה דְהוּי הֵיתֵר וּכְגוֹן דְעֵבֵר וְהִפְרִישׁ מִכֶּבֶר מַעֲשֵׂר מִקֻּדָם דְהוּי רַק חֲזִיב בְּתְרוּמָה וְכֹאן מִתְחִיל) וְהִנֵּה לְכֹאזְרָה תִּקְשִׁי לְפִי דַעַת (רש"ל א"י חִיבָה זו) דְבָעֵי דִּנְקָא מַצָּנָה הִיכָא דְהוּי מַעֲשֵׂה נֶרֶק בְּטַבָּל צְרִיף לְהִפְרִישׁ וּמִי יוֹדַע דְלִמָּא יִפְרִישׁ (זֶה לְתְרוּמָה עַל תְּבוּאָה אַחֲרָת) וְנִהְיִי תְרוּמָה זֶה עַל תְּבוּאָה אַחֲרָת זֶה הִנְתַּעֲרַב יְהֵא אַח"כ תְּרוּמָה וּא"כ הוּי שֵׁם תְּרוּמָה דְהוּי אֲסוּרָה לְכַהֵן וְהוּי אֵינוֹ מֵינוֹ וּכְמ"ש הֵר"ן וּא"כ לֹא הוּי הֵיתֵרָא (וְזֶה מִמַּשׁ דְמֵיָא לְהָא דְאִית' דָּאָם נָפַל לִינֵן לְתוֹף חוּמָץ אִם רִיקָא חֲלָא הוּי יִין דְבָטְל) אִף י"ל הִכִּי דְתִלְיָא בְּזֶה אִם אָמְרִינוּ דְמָה דְבָעֵינוּ מַצָּנָה דְלֹא אָמְרִינוּ מִיָּדִי דְתִלְיָא בְּמַעֲשֵׂה רַק מֵה דְהוּי מַצָּנָה וּמִוְכַרְח כּוֹ הָא לֹא הוּי מִי יֵמַר דְהוּא מַעֲשֵׂה רַק דְלִמָּא לֹא הוּי כּוֹ.

וּא"כ לִפ"ז הוּי קָשָׁה אֲדַרְבָּה אִם יֵשׁ לוֹ פְּרֻנְסָה מִמְּקוֹם אַחֵר לֹא הוּי דְשִׁיל"מ דְלִמָּא תַעֲשֵׂה זֹאת תְּרוּמָה לְאַחֲרָת וּא"כ אֲסוּרָה לְכַהֵן וּא"כ מ"ה צ"ל כְּהֵיתֵרָא כְּפֹּ אִסוּרָא וּא"כ מִתְנַרְץ קו' הֵט"א דְשֵׁם הוּי לְאַיְפוּף דְלֹא ה"ל כְּלָל וְעוֹד דְשֵׁם הוּי רַק לְמַעֲשֵׂר וְאַח"כ יִתְרוֹם תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּל"ש דְכֻלְהָ כְּהוּי תְרוּמָה וְאַף אִם אָמְרִינוּ דְמ"ה הוּי הֵטַעַם דְכִינוּ דְתִלְיָא בְּמַעֲשֵׂה וְטִירְחָא וְלֹא אָמְרִינוּ דְהוּי כְּמוֹ הֵיתֵר דְלִמָּא לֹא יַעֲשֵׂה (כּוֹ) (רַק) וּא"כ בְּכֹאן פִּינוּ דְצְרִיף עַכ"פ לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה הֵדֵר ה"ל כְּפֹאֵלוֹ לֹא הוּי מַעֲשֵׂה וְזֹאת לֹא ס"ל לִר"י וּמ"ה אָמַר כְּהֵיתֵרָא כְּפֹ אִסוּרָא וְהִנֵּה לְפִסְק הִלְכָה דְפִסְקִינוּ כְּרַבְנֵן דְחוּמָץ וְיִין הוּי מִין א' לְתְרוּמָה וְהִנֵּה בַע"א אִית' דְחוּמָץ וְיִין הוּי שְׁנֵי מֵינִים (וְכֹן שְׁבֻלַת שׁוּעַל וּשְׁעוֹרִים וְכֹסְמִין וְשִׁיפּוֹן אִף זֶה לֹא מְצִינוּ בְּהֵדְיָא בְּש"ס דְחָשׁוּב לַעֲנִין בְּיִטוּל אֵינוֹ מֵינוֹ) לַעֲנִין בְּיִטוּל אִסוּרָא וּא"כ הָא טַבָּל וּשְׂאָר דְבָרִים לֹא יְהֵא שְׁוִין דְהָא אִם גִּימָא כְּהֵיתֵרָא כְּפֹ אִסוּרָא וּפְרַש"י וְהוּי רַק בְּמֵינוֹ מִשׁוּם דְרַק מֵינוֹ תוֹרְמִין וּמִשָּׂא"כ אִם חוּמָץ וְיִין גְּמִי רִשָּׁאי לְתְרוֹם מִן הֵינֵן עַל הַחוּמָץ לְכַתְחֵלָה וּא"כ לִיתָא לְהֵף טַעַם וּא"כ לֹא שְׁוִין בְּשְׂאָר דְבָרִים דְחָשׁוּב הִקְדַּשׁ (וּפ' א"י תִּיבָה זו) וְעוֹד דְהָא אָמְרִינוּ בְּמַסְכַּת ב"מ דְעֵיקָר תִּלְיָא בְּטִירְחָא דְאָמְרִינוּ דָּאָם הוּי בְּקָרוֹב לִירוּשָׁלַיִם מְקַרִי הֵיתֵרָא אַע"ג דְהוּי אִסוּרָא אֲלִמָּא דְרַק הֵטַעַם מִשׁוּם טִירְחָא וּא"כ פִּינוּ דְרִין כְּפֹ וּבִין כְּפֹ צְרִיף לְהִפְרִישׁ שְׁפִיר הוּי דְשִׁיל"מ וּא"כ לֹא צְרִיף כְּלָל לְהֵף טַעַם דְהוּי כְּהֵיתֵרָא כְּפֹ אִסוּרָא וּמ"ה א"ש דְהִשְׁמִיטָה הֵרַמְב"ם לְפִסְק הִלְכָה בְּטַל הֵף טַעַם כְּהֵיתֵרָא כְּפֹ אִסוּרָא וְכַתֵּב רַק הֵטַעַם הֵנ"ל מִפְּחֵ דְשִׁיל"מ וּמִתְנַרְץ קו' הִלַּח"מ שֵׁם וּלִפ"ז א"כ בְּנִדָר אִם גִּימָא דְהוּי שִׁיל"מ ע"י שְׂאֵלָה וְגִימָא הֵף הֵטַעַם דְעַד שְׂאֵת אוֹכְלוּ בְּאִסוּר תֹּאכַל בְּהֵיתֵר וְגַם עַל אֵינוֹ מֵינוֹ יְהֵא זֶה הֵטַעַם אִף לְבַתֵּר דְנִתְעַרַב וְלֹא אֲסוּר רַק בְּדָבָר אַחַד (וְדָבָר זֶה שְׁנַתְעַרַב הַכֹּל בְּהֵיתֵרָא) וּא"כ מִן הַתּוֹרָה הוּי לִיתָא בְּשְׂאֵלָה דְהָא הוּי כְּפֹאֵלוֹ כְּפֹר אֲכָלָה וְלִיתָא בְּשְׂאֵלָה וְגַם מִלְקוֹת לִיכָא וְאִפְּלוֹ לְאִמִּימָר לִיתָא עַכ"פ מִן הַתּוֹרָה בְּשְׂאֵלָה הַשְׂתָּא וּא"כ כְּמ"ש מְפוֹסְקִים אִם הוּי עוֹד אִסוּר דְלִיתָא בְּהֵיתֵר שְׁפִיר בְּטַל (וּא"כ גַּם בְּכֹאן דַּע"כ לְאִסוּר תוֹרָם צְרִיף בְּיִטוּל) וּא"כ עַכ"פ מִן הַתּוֹרָם יְהֵא עֵיקָר הֵהֵיתֵר מִטַעַם בְּיִטוּל וְרַק עַכ"פ מִין בְּמֵינוֹ מְקַרִימְקַרִי מִשׁוּם קוּדָם הַתַּעֲרוּבוֹת הוּי מִין בְּמֵינוֹ דְהוּי בְּשְׂאֵלָה וְכַדְלַעִיל וּמ"ה לֹא בְּטַל רַק בְּמֵינוֹ וְלֹא בְּאֵינוֹ מֵינוֹ דְכִינוּ דְלִטַעַם שְׂאֵתָה אוֹכַל בְּאִסוּר מוּטָב יְהֵא אוֹכַל בְּהֵיתֵר צ"ל דְכְמוֹ דְהוּי הַשְׂתָּא וְלֹא כְּדַמְעֵיקָרָא וּא"כ הוּי אִמִּינָא דְבְשְׂאָר דְשִׁיל"מ אִפְּלוֹ בְּאֵינוֹ מֵינוֹ (חוּץ נִדָר) (חוּץ נִדָר בְּזֶה דְלֹא הוּי רַק כְּמוֹ שְׁנַתְעַרַב הַכֹּל) (דְמִפְּחֵ טַעַם זֶה לֹא בְּטַל גַּם בְּאֵינוֹ מֵינוֹ) (דְמִפְּחֵ זֶה לְחוּד שְׂאֵת אוֹכְלוּ בְּאִסוּר תֹּאכַל בְּהֵיתֵר) וְע"ז אָמַר הֵרַמְב"ם דִּינְרָאָה לִי דְכְמוֹ חֲמִץ בְּפִסְחָ דְהוּי רַק בְּמֵינוֹ וְשֵׁם הָא הוּי

עדיין מצי להפריש אם יש לו פרנסה ממקום אחר וכמו דאית' במתניתין דחלה
חילוק אם יש לפרנסה ממקום אחר אלמא דגם דאם הוי לי' פרנסה ממקום אחר או דרק
טעם של הר"ן וא"כ הוי רק אין בטל רק במינו והנה לפמ"ש לעיל וא"כ תקשי אם אין
לו פרנסה ממקום אחר ובבבש בבבש הוי תקשי שפיר וכדלעיל נימא פל דפריש מרובא
פריש דהא הוי רק הטעם דעד שאת אוכלו באיסור וא"כ פיון דהוי לו טרחה דאין לו
תבואה וי"ל דלשיטת הר"ן הוי הכי דלענין הטעם דהוי נחשב כמו מין במינו שפיר הוי
החילוק אם אין לו דאזי לא הוי דשיל"מ ונחשוב אינו מינו דהא ע"י זה נחשב למינו
ומשא"כ לענין דפריש מרובא על זה דעד שאתה תאכלנו באיסור ומ"ה דנהי דנהי לו
טרחה ואפ"ה לא יאכלנו באיסור והנה יש ראי' להתוס' דחילוק דמפח דהוי פהיתרא פה
איסורא דהא אית' במתניתין אם אין לו פרוסה ממקום אחר אזי מפריש חלה לפי הכל
וא"כ נפסד ואיך דנפסד לא אמרינו דשיל"מ ולפמ"ש לעיל א"ש (דעכ"פ מקודם הוי
דשיל"מ והוי מקודם מינו וכס' ר' משולם במרדכי וכדלעיל) דכיון דאין לו פרנסה ממקום
אחר רק מינה בי' ונפסדתי והנה לפמ"ש לעיל דרב אשי ס"ל דעכ"פ לענין ספיקא איך
חילוק דכיון דהטעם דעד שאתה רוצה לאכלו באיסור תאכלנו בהיתר אין חילוק אפילו
הוי טרחה ומוכח פן מיבש בבבש דאין בטל אע"ג דל"ל ממקום אחר וא"כ מפח דמין
במינו לא בטלה דהוי מין במינו קודם התערובות אף עכ"פ נימא פל דפריש וא"ל דהוי
עד שתאכל באיסור תאכל בהיתר והוי פדיו ספק אע"ג דאין לו פרנסה ממקום אחר
וצריך להדר ולטרנס אלמא דמהו טעם אין חילוק בין יש לו טרחה או לא וא"ש הכל
כדלעיל ומתריז קושיות הט"א על הא דאמרינו במנחות לה וקח מן השוק ואמרינו דהוי
דשיל"מ אע"ג דאין לו ואו י"ל דבאמת לשיטת (ר"ת) (והתו') הוי מ"ה צריך לומר
פהיתרא פה איסורא בשביל זה דעכ"פ נימא פל דפריש מרובא פריש דכיון דהוי בטרחה
והוי ספיק' לקול' ומ"ה אמר פהיתרא פה איסורא דכי היכי דהיכא דאין לו (פירות)
תבואה בביתו והוי עכ"פ השתא איכא טרחה ואמרינו פל דפריש דכיון (כעלו א"י ת"ז)
בעינו דהוי כדהשתא דהוי לחומר' דעד שאתה תאכלנו באיסור וע"ז שפיר דכיון דאיכ'
טרחה לא הוי ספיקא לחומר' ומ"ה אמר פהיתרא פה איסורא וא"כ גבי ר"ש שזורי
רוצה (לבשל) (לבטל) בב"א ומ"ה הוי שפיר דבר שיש לו מתירין ואינו רשאי לאכול
על ידי ביטול ומה שאין פן פנ"ל.

(והנה לפי דאיתא באסיפת זקנים למסכת ב"מ דהא דאמרינו פהיתרא פה איסורא הוי
למאן דפליג על הא דשיל"מ בנדרים וא"כ לא הוי קשה על הרמב"ם אף דאין הלשון
מ"ט לא משמע דהנה שלא פהלקתא): שאלות ותשובות הגאון רבינו משולם א מעשה
שהתנה מקודם שרוצה לגרש ע"ת ואח"כ בשעת נתינת הגט אמר ה"ז גיטך והפיל הגט
קודם שאמר התנאי א בהקדם דברי המרדכי בגיטין פר' מי שאחזו על קו' דהאיך מצאנו
ידינו ורגלינו מטעם ברירה וכתב בדבר שסופו לברר אמרינו יש ברירה והפ"י בגיטין
פ' מ"ש כתב דאף להגי דפליגו אהרמב"ם וס"ל דיכול להזכירו התנאי קודם הפתיכה
מכ"מ התנאי דאין ביזו לקיים או דאין רוצה לקיים מידו דאין להזכיר קודם הפתיכה
כדמוכח מהא דאמר לסופר כתוב לאיזה שארצה אגרש בו דפסול בגיטין וידוע מחלוקת
דמהריב"ל ומהרי"ט דמהריב"ל בשו"ת ח"א צ"ד דבעינו דוקא בפני ע"ח אזי פסול אבל
כשהתנאי הי' בפני עדים אחרים אינו פסול ומהרי"ט בשו"ת סי' י' כתב דאף כשהי' בפני

עדים אחרים מהני התנאי לפסלו דתלמי' בדעת הבעל דכיון דגילה דעתו דאינו מגרש רק ע"ת שוב לא הוי כתיבה לשמה וא"כ בנ"ד לדעת מהרי"ט דמהני תנאי בפני עדים אחרים הרי פאן הגט פסול וא"ל דלא הי' בפני הרב ועדים לא הוי תנאי פפול ז"א דכיון דהכתיבה הוי מטעם שליחות והתנאי הי' קודם הכתיבה הא כתב הב"י בשם הר"ן בס"ל ל"ח דגט הניתן ע"י שליח א"צ תנאי פפול הגם שבכנה"ג חולק עליו מ"מ ס' הב"י והר"ן ניקא לפמ"ש הפ"י בגיטין דהא דבעינן כפילת התנאי הוא משום דלא אחי דיבור ומבטל מעשה וא"כ נגד השליח דהוי רק דיבור ואחי דיבור ומבטל דיבור וא"צ לשום תנאי וא"כ בנ"ד דנתבטל התנאי ודאי דהגט פסול אפילו אי יש בריקה דהרי הןברר הדבר דהגט אינו גט דנתבטל התנאי הב דהרשב"א והרא"ש כתבו דאם עשו תנאי בפני עדים ואח"כ גירש בפניהם דאמרין דע"ד הראשון נתן וא"כ בכאן שאמר שרוצה לגרש ע"ת והם היו בשעת גרושין אמרינן דעל תנאי הראשון נתן ואף דהתנאי לא הי' פפול מ"מ הא איתא בב"י ס"ל ל"ח באומר בתנאי ב"ג וב"ר הוי ויהי פאלו ומינה נראה דאם אמר כתיקון חז"ל נמי מהני וכן איתא בתשובת מהרי"ט וכיון שאמר שאהי' רשאי לישאנה משמע כדיון ומשמע פאלו אמר כתיקון חז"ל ונהגם שהח"מ כתב דבתנאי קודם למעשה לא מהני זה ומשמע אפילו בדיבור הקודם מעשה לתנאי לא מהני הוא מטעם שכתב שם ביהא דחזונו דלא הוי בתנאי ב"ג וב"ר דהא אמר ה"ז גיטף ה"ז כפר מעשה משא"כ פאן דלא אמר גיטף רק אני רוצה לגרש אין פאן מעשה כלל דנימא דהוי מעשה קודם לתנאי הג אף אם נימא דלשון רשאי לישא לא מהני מ"מ הא כתב הרמ"א בס"ל ל"ה סע' ט' גבי שליח שקידש לעצמו דנאמן לומר שטעה מטעם חזקה שליח עושה שליחותו וכאן נמי איפא חזקה דע"ד ראשון הוא עושה ונותן ונאמן לומר שטעה שרצה לפרש ולכפול בשעת נתינה ומכ"ש לפי מ"ש הב"י בחו"מ ס' ר"ט רנ"ו בש"מ שתבעו והודה דש"מ נאמן לומר שטעה דשכיח שיטעה ויוצא בקולר כש"מ דמיא אף קשה לשיטת שאר פוסקים דבעינן באמירה שיקדים התנאי לאמירת מעשה וכאן הוי להיפך וע"ז לא הוי טעות רק בדין זה לא הוי טעות [אף באמת לפמ"ש המל"מ בהלכות אשנת פ"ו דאם אמר ה"ז גיטף קודם התנאי פיון דאמר לאחר (י"ל פיון לאחר) התנאי ה"ז גיטף הוי תנאי מעליא וכמ"ש הב"י וכ"פ המל"מ בשם מהר"י באסאן יע"ש] הר דהגם דקי"ל דתכ"ד במגרש לא הוי כדיבור מכ"מ לפרש דבריו מהני וכמ"ש הפ"י בב"ק ע"ג וכאן הוי כמפרש דבריו דדוקא בענין תנאי לא מהני תכ"ד מטעם שגזירת הכתוב משא"כ בכאן שטעה לגמרי שמפרש דבריו שטעה לגמרי מהני ול"ד לשאר תכ"ד דאומר שלא טעה ואמירה הראשונה הי' בכיוון משא"כ פאן שאמר שאמירה הראשונה הי' בטעות ועי' נזיד דף י' ע"א ואף בנידון דידן לא הוי רק תוכ"ד למחאתן מ"מ יש לצרף דעת הב"י פיו"ד ס' ר"י דמהני תוכ"ד למחאת אחרים דכיון דקיבל לדבריהם: הא דכאן נראה דאפשר דכ"ע מודי דכיון שבדעתו לומר הי' לומר עוד והוי כמו קודם שהשלים דבריו דיכול לחזור ומכ"ש לומר שטעה ואף דכאן גדע דבנתינה השני עדיין באמירה הקדים מעשה לתנאי ולאו פלום הוא לדעת הרבה פוסקים מ"מ פיון שבין נתינה לנתינה אמר שאין רוצה לגרש רק ע"ת הוי קודם התנאי לדיבור המעשה שאח"כ דבנדאי א"צ שיאמר בדיבור אחד וההפסק אינו מזיק פלום הו עפ"י מה דאיתא בגיטין גיטו כמתנתו וא"כ להרמב"ם ולפני דבתנאי שאין בידו לכ"ע פסול קודם כתיבה ולר"ה צ"ל דס"ל יש

בְּרִיָּה וּלְדִידָן' מִכ"מ מִפֶּח אֶפְקִיעָהוּ אִין לְפֶסְלוּ מִפְּהוֹנָה לְפִוְסְלוּ מִפֶּח אֶפְקִיעָהוּ לְקִדּוּשִׁין אֶף דְּכִינּוֹ דְּרַבָּנָן תִּקְנּוּ דְּלֹא מְהַנִּי תְּנַאי וְהוּא לֹא הִתְנָה הָוִי פְּאֵלוּ אָמַר בְּפִירוּשׁ בְּלִתֵי תְּנַאי וְכֹן צ"ל בְּכ"מ דְּאָמְרֵי אֶפְקִיעָהוּ בְּכַתְּנֻבוֹת וְכ"מ וּבְכָאן הוּא נֶאֱמָן לומר שְׁטָעָה וְכַמ"ש לְעִיל וְא"כ לֹא שְׁיָיָף סָף סְבָרָא דְּמְרוּצָה בְּלִתֵי תְּנַאי אֶף בְּכָאן ל"ש לְכַאוּרָה אֲנֻמְדָנָא דְּאִין גְּבוּל זְמַן מַה מְתֵי לְבוּא וּל"ד לִשׁ"מ שְׁתַּלִּי מְחֻלִי זֶה וּבְכָאן הָא הִתְנָה בְּשִׁבִיל פֶּן וְנִתְּן הִגֵּט דְּלִמָּא לֹא יָבוּא לְעוֹלָם אֶף דְּכִינּוֹ דְּכָבֵר גִּילָה מְקוֹדֵם גִּילָה שְׁלֵשׁ שָׁנִים וּמְהַנִּי אֲנֻמְדָנָא וְעַכ"פ שְׁרֵי לִכְהֵן וּבְהִיתָר הַשְּׁבִיעִי דְּנִפְלָה הִגֵּט רַק שְׁמַרְפָּה אֶת יָדוֹ עֲדִינּוֹ לֹא כְּתַבְתִּי בְּלִתֵי שְׁיַפְרֵשׁ לִי הֵיטֵב: ב עַל אֲשֶׁר שָׁלַח יָד לְשֹׂאוֹל ע"ד הָאִשָּׁה אֲשֶׁר סָגַר ד' בַּעֲדָה זֶה כְּעֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא יִלְדָה וְעַתָּה הִיא נִמְצָאת מְעוֹבְרַת וְאִישׁ אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי בְּלִיעֵל הוֹצִיא עֲלֵי קוֹל שְׁמֻמְנוּ פְּרִי נִמְצָא וְהִיא אֲז בְּדַבְּרֵי הַכְּחִישְׁתּוּ וְגַם הִבְעֵל לֹא שָׁם אֶל לְבוֹ לַח הָאֱמִין לְדַבְּרֵי אוֹלָם אַח"כ בְּחֻלְיָתָהּ אֶת חֲלִי נְתָנָה תּוֹדָה לַד' אֲשֶׁר כְּדָבַר הָאִישׁ פֶּן הוּא עֲשֵׂתָה הַגְּבִילָה וְעַתָּה עָקֵב רִיחַ אַחֲרַת עֲמָה כִּי לֹא כֹן דְּבָרָה מִחֲתָה פִּי וְאָמְרָה לֹא כְּעִלְתִּי אֲנִי וְעַד אֶחָד אֲשֶׁר הִי שָׁם בְּעַת הַתְּנֻדָּה אֶת עוֹנָה יַעֲנָה בְּפִנְיָ כְּתוּשָׁה ע"כ שָׂאֵל כְּדַת מַה לְעֲשׂוֹת אֲסוּרָה הִיא אוֹ מוֹתֵרַת וּבְעֵינֵי מָאֵד יִפְלֹא עַל אֲשֶׁר לֹא שָׁם אֶל לְבוֹ הַשֵּׁב יָדוֹ מִלְּהוֹדִיעֵנִי אִיךָ דְּבַר הַבְּלִיעֵל הִנֵּה דְּבָרֵי הַהוּא אָמַר דְּבָרֵי בְּפִנְי ב"ד כִּי מַה יוֹעִיל עֲדוּתוֹ אִם חֵץ לִב"ד הִגִּידוּ וְגַם עוֹד יוֹתֵר מִזֶּה דַּעַת ר"ת דְּצָרִיף דְּרִישָׁה וְחִקְרִיה בַּעֲדוּת אִשָּׁה וְגַם עוֹד יוֹתֵר דְּצָרִיף לְהַעֲיִד בְּפִנְי בַּעַל וְעַתָּה נֹאמַר לְכָרֵר אִם בְּאֲמַת פֶּן הוּא בְּפִנְי ב"ד הִגִּידוּ דְּהוּי עֲדוּת מִטַּעַם פְּלִגְיָנִין דִּיבּוּרָא וְכָאן יֵשׁ עוֹד ע"א אֲשֶׁר בְּפִנְי הוֹדַת דְּבַר זֶה אִי מְהַנִּי בְּמַחְלֻקַת שְׁנוּנֵי דְּבַש"ע הַלְכוֹת סוּטָה סַע' ט' כְּתַב דָּאָם בָּא עַד אֶחָד שְׁזִינְתָה וְהִיא שׁוֹתֵקַת אִם הִבְעֵל מֵאֲמִין לְדַבְּרֵי כו' וּמִשְׁמַע אָבֵל אִינוּ מֵאֲמִין אִינָה אֲסוּרָה אֶף דְּשִׁתִּיקָה כְּהוֹדָא דְּמֵיָא וְגַם אִכְפָּא עוֹד ע"א שְׁזִינְתָה וּבב"ש ס' קט"ו סַע' ו' הִבִּיא בְּשֵׁם רַש"ל דְּפִלִּיג בְּזָה וְס"ל פִּינּוֹן דְּשׁוֹתֵקַת וְאִכְפָּא עַד אֶחָד דְּשִׁתִּיקָה כְּהוֹדָא דְּמֵיָא אֲסִירָה אֶף אִם אִינוּ מֵאֲמִינוּ יַע"ש וְנִרְאָה לִי לְהִבִּיא רֵא"ל לְדַעַת מְהַרְש"ל דְּאֲסוּרָה בְּכַה"ג מְהָא דְּאִיתָא בְּמַסְכַּת גִּיטִין דָּף פ' בְּמַתְּנִיתִין נִתְּן גֵּט לְאִישׁ וְשׁוֹכֵר לְאִשָּׁה וְקָאמַר ר"א אִם לֹאֲתֵר יֵצֵא אִינוּ גֵּט לְאַחַר זְמַן הָרִי הוּא גֵּט וּמְפָרֵשׁ רַב אֲדָא בַר אֶהֱבָה דְּבָרֵי בְּגִמְרָא לְאַתֵּר קוֹדֵם שְׁנִיסַת לְאַחַר זְמַן אַחַר שְׁנִיסַת וְהַקְּשׁוּ הַתּוֹס' ד' פ"א ד"ה לֹא כָּל הַיָּמִינוּ דְּלִרְאב"א לְאַחַר שְׁנִיסַת אֲמַאי הָרִי זֶה גֵּט מֵאִי קְנוּנְיָא אִיכָּא הָא אֲסוּרָה לוֹ ע"ש וְלְכַאוּרָה דְּבַר זֶה מָאֵד יִפְלֹא אֶף אִם אֲסוּרָה לוֹ וְאִין כָּאן קְנוּנְיָא זֹו אֲמַאי נֶאֱמַר (דְּלֹא) דְּהוּי גֵּט וְנֶאֱמָן הָא הִבְעֵל לֹא הָוִי אֶלָּא עַד אֶחָד וְהָאִשָּׁה אֶף שְׁהוּדָה אֲמַאי מְהִימְנִינִין לָהּ נִימָא עֵינֵי נְתָנָה בְּאַחַר וְנוֹתְנָה מְמוֹן לְבַעַל כְּדִי לְהַחֲלִיף כְּדִי שְׁתֵּהֵא אֲסוּרָה עַל הִבְעֵל הִנֵּה וּפִי' בְּמַהֲר"ם שִׁיף אֶלָּא וְדֹאֵי כְּדַבְּרֵי הַרַש"ל פֶּן הוּא דְּכִינּוֹ שְׁיֵשׁ כָּאן ע"א דְּהוּא הִבְעֵל וְגַם הִיא הוֹדַח נֶאֱמַנְתָּ וּמְהַנִּי הוֹדַתָּה וְלֹא אֲמַרִּינוּ עֵינֵי נְתָנָה בְּאַחַר וְאֲסוּרָה אִי לֹא דְּחִיּוּשֵׁינִין שְׁהִבְעֵל עֲשֵׂה קְנוּנְיָא וּמִשְׁקֵר כְּדִי שְׁיִשְׁאַנָּה וְא"ש וְאֶף לְפִי מַה שְׁהִבְאֲתִי עִתָּם לְפָרֵשׁ סוּגְיָא דְּגִיטִין מִן שׁוֹבֵב בְּזָה נְמִי הָא דֹאִי בִּירוּשְׁלַמִי דַּס"ל לְחַד מ"ד דְּלָרַב אַב"א דִּיקָא מִן הַנְּשׂוֹאִין אֵן אִינוּאִינוּ נֶאֱמָן וְהוּי גֵּט אָבֵל מִן הָאִירוּסִין נֶאֱמָן וְלֹא הָוִי גֵּט וְלְכַאוּרָה תַּמִּי' הוּא זֶה דְּהָא כְּתַבוּ הַתּוֹס' בְּגִיטִין שְׁהִבְאֲתִי דְּטַעְמָא דְּאִינוּ נֶאֱמָן לְאַחַר שְׁנִיסַת הוּא מִטַּעַם דְּחִיּוּשֵׁינִין לְקְנוּנְיָא שְׁיִשְׁאַנָּה וְהוֹצֵרְכוּ לְתַרְץ שָׁם שְׁהוּא סוּבֵר שְׁיִכּוּל לִישְׁאַנָּה וְא"כ בְּאֲרוּסָה דְּבִאֲמַת יְכוּל לִישְׁאַנָּה טְפִי הָוִי לֹן לְמִיחַשׁ לְקְנוּנְיָא וְלֹא יְהִי נֶאֱמָן אֲמַנְם לְפַמ"ש דְּטַעְמָא דְּנֶאֱמָן הוּא

מטעם שהיא הודת ויש פאן עד אַחַד פֿדבֿרי מֶהֲרֵשׁ"ל אַבֿל בָּאָם חַיִּישׁינִין לִקְנוּנְיָא אִינוּ נְאֻמָּנֵת דָּאִין פֿאן כ"א הוֹדָאָתָה בְּעֻצְמָה וְהִיא אִינְה נְאֻמָּנֵת שְׁמָא עֵינִי נִתְּנָה בְּאֶחָר וְזִהוּ נִיחָא בְּנִשְׂיָאָה אַבֿל בְּאַרוּסָה הָא פֿתֵב הָר"ן בְּנִדְרִים דְּטַעֲמָא דְהַאֻמְרֵת טַמְאָה אֲנִי אִינְה נְאֻמָּנֵת הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּמִשְׁוֹעֲבַדָּת הִיא לֹו וְזִהוּ בְּנִשְׂוָאָה אַבֿל בְּאַרוּסָה אִינְה מִשְׁוֹעֲבַדָּת אַף דְּכוּתְבִין אֲגֵרֵת מְרַד עַל אַרוּסָה מִיְהוּ אִינְה מִשְׁוֹעֲבַדָּת וּלְכַף אַף דְּחַיִּישׁינִין לִקְנוּנְיָא וְלֹא הָוִי הִבְעֵל עַד מ"מ נְאֻמָּנֵת בְּהוֹדָאָתָה בְּעֻצְמָה בְּאַרוּסָה כְּמוֹ הַאֻמְרֵת טַמְאָה אֲנִי דְהִיא אִינְה מִשְׁוֹעֲבַדָּת כִּמ"ש וַא"ש וְהִנֵּה אַף דְּהִבְאֵתִי רֵאִי עֵתָה לְדִבְרֵי מֶהֲרֵשׁ"ל אַפ"ה נִיחָא דִּבְרֵי הַב"ש בְּסִי' קט"ו סע"ו' בַּהֲג"ה בָּאָם הִיא הוֹדֵת וְיֵשׁ פֿאן ע"א דְּאַסוּרָה וְכֵתֵב הַב"ש דְּמִיִּירֵי בְּרִגְלִים לְדִבְרֵי וְלֹא פֿתֵב הַטַּעַם דְּכִינּוֹן דְּאִיפָא ע"א שְׁוִינְתָה מְהֵנִי הוֹדָאָתָה כִּמ"ש בְּשֵׁם רַש"ל מִשּׁוּם דְּהִיא הִבְיָאֵתִי כְּבָר דִּבְרֵי הַש"ע בְּהִלְכוּת סוּטָה דְּלֹא ס"ל פֿדְבֿרֵי רַש"ל הַנֵּ"ל וּמִדְּשִׁתֵּק לִי רַמ"א שֵׁם שִׁמ"מ הוֹדָה לְדִבְרֵיו וְלֹא ס"ל פֿדְעַת רַש"ל ע"כ הַנּוֹצֵרֵךְ לֹוּמֵר דְּמִיִּירֵי בְּאִיפָא רִגְלִים לְדִבְרֵי אֲלֵא דְעוּד בַּר מְפָל דִּין נִרְאָה לִי דְלִיתָא פֿאן בְּעֵנִין אֲשֶׁר מִיִּירֵי הַרַמ"א לֹוּמֵר הַטַּעַם פֿדְבֿרֵי מֶהֲרֵשׁ"ל דְּהִיא מִיִּירֵי בַּהֲג"ה דְּלֹא הוֹדֵת רַק לְפָנֵי ע"א וַא"כ הָא קו"ל דְּלֹא מְפָקִינִין נְכִי רַבְעָא דְּמִמוּנָא אֲפִימָא דְּחַד סְהַדִּי וַא"כ פֿאן נְמִי דְּמָה שְׁהַעַד מְעִיד שְׁהוֹדֵת בְּפָנָיו זֶה לֹא מְהֵנִי פְּלֵל דָּאִין הוֹדָאָתָה מְהֵנִי פְּלֵל כ"א מִטַּעַם הָעַד הַשְּׁנִי דְּמְעִיד שְׁוִינְתָה וַא"כ הָוִי הָעַד הַזֶּה עֵיקַר הָעֵדוּת דְּעַל יְדוּ מְהֵנִי גַם עַד הַשְּׁנִי וְהָוִי נְכִי רַבְעָא דְּמִמוּנָא אֲפִימָא דְּחַד סְהַדִּי וְלֹא הָוִי עֵדוּת פֿאן פְּלֵל וְכַעֲנִין זֶה פֿתֵב בְּחִלְקַת מְחוּקָק סִי' ל"ה סע' ב' ס"ק ג' ע"ש וְאַף דְּבַחַו"מ סִי' פ"א סע' י' אִיתָא בְּש"ךְ דָּאָם אַחַד אֹוֹמֵר הִלְנָה וַא' אֹוֹמֵר אַחַר הִלְנָה הוֹדָה בְּפָנָיו מְהֵנִי דְּכִינּוֹן דְּאִיפָא סְהַדִּי דְּהִלְנָה לֹו מוֹכַח דְּסְהַדָּא בְּתֵרָא לֹא מְשַׁקֵּר ע"ש וַא"כ לְכַאֲרָה גַם ע"ז יִקְשֶׁה דְּהִיא הָעֵדוּת דְּאֹוֹמֵר בְּפָנָיו הוֹדָה לֹא מְהֵנִי כ"א מִטַּעַם הַשְּׁנִי שְׁאֹמֵר הִלְנָה וְהָוִי נְכִי רַבְעָא דְּמִמוּנָא וְכו'.

אַמְנָם בְּאַמֵּת לִיתָא דְּבַגְנוּנָא דַש"ע פֿאן דַע"א מְעִיד לְפָנָיו הוֹדֵת הָאֲשֶׁה אֲמַרִינּוּ שְׁפִיר דָּאִין פֿאן עֵדוּת דְּהִיא אַף אִם הָיוּ שְׁנַיִם מְעִידִין דְּבַפְּנֵיהֶם הוֹדֵת נְמִי לֹא הִי מוֹעִיל דָּאִין הוֹדָאָתָה פְּלוּם וְלֹא מְהֵנִי כ"א מִטַּעַם הַשְּׁנִי שְׁאֹוֹמֵר שְׁוִינְתָה וְהָוִי נְכִי רַבְעָא דְּמִמוּנָא כו' דְּהִיא זֶה הָעַד לֹא הָוִי עֵדוּת פְּלֵל כ"א מִטַּעַם הַשְּׁנִי מִשְׁא"כ גַּבִּי מְמוֹן הָוִי הָאֲחַד שְׁאֹוֹמֵר בְּפָנָיו הוֹדָה עֵדוּת מְעֵלְיָא דְּהִיא אִם הִי שְׁנַיִם מְעִידִין דְּבַפְּנֵיהֶם הוֹדָה מְהֵנִי דִּיכּוֹל לְהִתְחַיִּיב עֲצָמוֹ בְּהַ דָּאִתּוֹ מְמוֹן וְהָוִי זֶה הָעַד נְמִי עֵדוּת וּמְצַרְרָף עִם הָעַד הַשְּׁנִי שְׁאֹוֹמֵר הִלְנָה אַבֿל פֿאן זֶה שְׁאֹוֹמֵר הוֹדֵת לֹא הָוִי עֵדוּת פְּלֵל כִּמ"ש וְדִבְרֵי אֲשֶׁר פֿתֵבִיתִי לְהִבְיָא רֵאִי לְדִבְרֵי מֶהֲרֵשׁ"ל נְכוּנִים בָּאָם הִיא הוֹדֵת בְּפָנָיו בְּגוּוּנָא דְּהִתְמָם בְּגִיטִין דְּכִינּוֹן דְּהוֹדֵת בְּפָנָיו א"צ עוּד ע"ז עֵדוּת פְּלֵל דְּהִיא בְּפָנָיו בְּעֻצְמָה הוֹדֵת וְאַנְחֵנוּ יְדַעְנוּ פִי אֲמַת הַדְּבָר וּמְהֵנִי שְׁפִיר עֵדוּת הָאֲחַד אֲשֶׁר אֹוֹמֵר שְׁוִינְתָה אַבֿל בְּעֵנִין דְּמִיִּירֵי רַמ"א דְּהוֹדֵת בְּפָנֵי עַד אַחַד וְצָרִיךְ לְהַצְטַרֵּף עֵדוּת זֶה עִם הַשְּׁנִי לְהַעֲיֵד בְּפָנָיו זֶה לֹא מְהֵנִי דְּהָוִי נְכִי רַבְעָא דְּמִמוּנָא אֲפִימָא דְּחַד סְהַדִּי וּלְכַף לֹא הִי יְכוֹל הַב"ש לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הַרַמ"א מִטַּעַם דְּמְהֵנִי הוֹדָאָתָה בָּאָם יֵשׁ עוּד אַחַד פֿדְעַת רַש"ל מִשּׁוּם דְּכָאן אַף הַרַש"ל מוֹדָה דְּהָוִי נְכִי רַבְעָא דְּמִמוּנָא כו' כִּמ"ש אֲלֵא דְּלְכַאֲרָה אַף בְּנִדּוֹן דַש"ע יְהֵנִי עֵדוּת מִטַּעַם דְּהָעַד אֲשֶׁר אֹוֹמֵר שְׁהוֹדֵת יְהֵנִי מִשּׁוּם דְּאִית לִי מִיְגוּ דָּאִי בַע' הָוִי אֲמַר נְמִי שְׁבַפְּנָיו זִינְתָה וַא"כ הָוִי הוּא בְּעֻצְמוֹ עֵדוּת מְעֵלְיָא דְּמְהֵנִינִין לִי מִטַּעַם מִיְגוּ וּמְצַטְרָרֵף עִם הַשְּׁנִי וְאַסוּרָה מִטַּעַם הוֹדָאָתָה וְעֵדוּת הַשְּׁנִי שְׁוִינְתָה: וּמִזֶּה הִי נִרְאָה לִי לִיִּישׁב דִּבְרֵי הַרַשְׁב"א בְּתִשׁוּבָה דְּכֵתֵב דָּאָם קוּנָא לָהּ בְּפָנֵי שְׁנַיִם וְנִסְתַּרְהָ וְעֵתָה הַחֲשׁוּד

מוֹדָה שְׁזָנָה עִמּוֹ דְנֶאֱמָן מִטַּעַם פְּלִגְיָנָן דְּבוּרְקִי ע"ש וְהַקְשָׁה הַמ"ל בַּפ"א מֵהַלְכוֹת סוּטָה דְּמִשְׁמַע דְּחָשׁוּד הוּא אוֹתוֹ שְׁקִינָא לָהּ מִמֶּנּוּ א"כ מֵאֵי אַהֲבֵי לָן פְּלִגְיָנָן דְּבוּרְקִי דְּהָא אֵי פְּלִגְיָנָן דְּבוּרְקִי וְנֹאמַר דְּהוּא לֹא טַמְאָה אֱלָא אַחַר אַמְאֵי אֵינָה שׁוֹתָה דְּהָא אֵין עַד אֶחָד נֶאֱמָן אֱלָא אִם יַעֲיֵד עַל אוֹתוֹ שְׁקִינָא לָהּ וְנִסְתְּרָה וְנֶאֱמָן מִטַּעַם דְּאִיכָּא עַדִּי קִינָא וְסִתְרָה ע"ש וְכַתְּבַן וְאֵין לֹאמַר שְׁקִינָא לָהּ מִרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְכָא רְאוּבֵן וְהוּדָה אֶפְתִּי קִשָּׁה דְּהָא אֵינוּ מַעֲיַד בְּהַדְיָא עַל שִׁמְעוֹן וְאַמְאֵי אֵינָה שׁוֹתָה אֲמַנְם לְפִי מַה שְׁאֲמַרְנוּ שְׁפִיר נוּכַל לֹאמַר כֵּן דְּקִינָא לָהּ מִשְׁנִים וְנִיחָא דְמַהֲמִינֵין לִי לְחָשׁוּד וְאַמְרִינֵן פְּלִגְיָנָן דְּבוּרְקִי וְזִינְתָה עִם אַחַר וְאַף שְׁעַל אַחַר אֵין כָּאן עֵידי סִתְרָה אַפ"ה נֶאֱמָן זֶה הַחָשׁוּד אַף אִם אֵינוּ אֱלָא עַד אֶחָד מִטַּעַם מִיגוֹ דְּאֵי בְּעֵי אֲמַר שְׁרָאָה שְׁזִינְתָה עִם הָאֲחַר דְּהִינְנוּ שִׁמְעוֹן אֲשֶׁר גַּם עַל זֶה קִינָא לָהּ וְמַהֲמִינֵין לִי עֵתָה מִכַּח פְּלִגְיָנָן דְּבוּרְקִי שְׁזִינְתָה עִם אַחַר וְאֵינָה שׁוֹתָת וּבִלְא"ה נִיחָא דְּבָרֵי הַרְשָׁב"א לְפִי מֵאֵי דְּפֶסֶק הַרְמַב"ם דְּיִכּוֹל לְקַנְאָה מִשְׁנִים כְּאַחַת וְאִם נִסְתְּרָה עִם שְׁנֵיהֶם כְּאַחַד שׁוֹתָת ע"ש א"כ מִשְׁכַּחַת לָהּ שְׁפִיר כַּה"ג דְּקִינָא לָהּ מִשְׁנִים כְּאַחַת וְנִסְתְּרָה עִם שְׁנֵיהֶם כְּאַחַת וְעֵתָה אִם אֲמַר אֶחָד שְׁזִינְתָה אִז עִמּוֹ פְּלִגְיָנָן דְּבוּרְקִי וְאַמְרִינֵן דְּכִינֵן דְּמַעֲיַד שְׁבָאוֹתוֹ שְׁעָה זָנָה עִמּוֹ וְיֵשׁ כָּאן עֵדִים שְׁבָאוֹתוֹ הַזְּמַן נִסְתְּרָה עִם שְׁנֵיהֶם אֲמַרְיָנָן דְּזִנְתָה עִם הָאֲחַר וּפְלִגְיָנָן ע"ז דְּבוּרְקִי וְשְׁפִיר נֶאֱמָן דְּהָא עַל הָאֲחַר יֵשׁ עֵתָה קִינָא וְסִתְרָה אֲמַנְם בְּאַמַּת מִש"ל דִּיהָ הָעַד נֶאֱמָן מִטַּעַם מִיגוֹ דְּבָר זֶה לִיתָא חֲדָא דְּדַעַת הַכְּנֵה"ג דְּדַעוֹת דְּאֵינוּ נֶאֱמָן כ"א מִטַּעַם מִיגוֹ לֹא הָיוּ עֲדוֹת כָּלֵל וְיֵשׁ לִי עוֹד כְּפֹה הוֹכָחוֹת ע"ז וְאֵין לְהַאֲרִיף: וְעוֹד בִּלְא"ה נִיחָא דְּהִנְהַ הַרְשָׁב"א בְּכַתְּבוֹת וְכֵן הַפ"י בְּכַתְּבוֹת דָּף כ"ב כְּתָבוּ דְּהִיכִי דְּאָדָם טוֹעֵן בְּרִי לְהִיתְרָא וְאִיכָּא חֲזָקָה לְאִסוּרָא מוֹתֵר לְדִידִי דְּאֵין לוֹ לְחוּשׁ עַל הַחֲזָקָה אִם בְּרִי הִיא לוֹ לְהִיתְרָא וְהִנְהַ דְּבָר זֶה אֵיבְעִי לְהוּ בְּגַמ' בַּב"ב אֵי אֲמַרְיָנָן מִיגוֹ בְּמִקּוּם חֲזָקָה אוֹ לֹא וְא"כ לַפ"ז נִיחָא דְּאִיף שְׁיִיף לֹאמַר דִּיהָ הָעַד נֶאֱמָן שְׁהוֹדַת מִטַּעַם מִיגוֹ הָא מִיגוֹ בּוֹדָאֵי לֹא עַדִּיף מִחֲזָקָה דְּהָא אֵיבְעִי הִיא אֵי אַהֲבֵי מִיגוֹ בְּמִקּוּם חֲזָקָה א"כ כֵּינֵן דִּיהָ טוֹעֵנָת עֵתָה בְּרִי שְׁלֹא הוֹדַת לֹא מְהֵי מִיגוֹ לְעַד דִּיהָ נֶאֱמָן דְּהָא הִיא טוֹעֵנָת בְּרִי וּמוֹתֵר לְדִידָהּ כַּמ"ש הַרְשָׁב"א וּפ"י לְגַבֵּי חֲזָקָה וּמִיגוֹ ל"א וְאַף דָּאִם נֹאמַר כֵּן תִּקְשִׁי הָא תִּינַח לְגַבֵּי דִידָהּ דְּטוֹעֵנָת בְּרִי אֲבָל לְגַבֵּי הַבְּעַל אִיף רִשְׁאֵי לְדוֹר עֲמָה הָא יֵשׁ לְעַד מִיגוֹ וְהָיוּ עֲדוֹת לְגַבֵּי דִידִי דְּהוּא אֵינוּ טוֹעֵן בְּרִי אַפ"ה נִיחָא דְּאֶפְשָׁר לֹאמַר דְּטַעְמָא דְּרַש"ל דַּס"ל דָּאִם יֵשׁ עַד אֶחָד שְׁזִינְתָה וְהִיא הוֹדַת מְהֵי וְאִסוּרָה הִינְנוּ נְמִי מִטַּעַם שׁוּנֵי אַנְפְּשֵׁי חֲתִיכָה דְּאִסוּרָה כְּדַבְּרֵי מַהֲרַא"י בְּתַשׁוּבָה לְגַבֵּי רְגֵלִים לְדַבְּרֵי א"כ נִיחָא דְּהָא אַף אִם מְהִימְנִינֵן לְעֲדוֹת שְׁלוֹ מִטַּעַם הָעַד שְׁאוּמַר שְׁהוֹדַת לֹא אִסוּרָה כ"א שׁוּנֵי אַנְפְּשֵׁי חֲתִיכָה דְּאִסוּרָא וְשְׁפִיר נִיחָא דְּלֹא מְהֵי לְעַד מִיגוֹ בְּהִיא טוֹעֵנָת בְּרִי דְּלֹא שׁוּנֵי אַנְפְּשֵׁי חֲתִיכָה דְּאִסוּרָא וּמוֹתֵרַת דְּמְהֵי בְּרִי נְגַד מִיגוֹ כַּמ"ש וְאֵין הָעַד נֶאֱמָן וְהָיוּ שְׁפִיר נְכִי רִיבְעָא דְּמַמוֹנָא אַפְּוּמָא דְּחַד סְהָדִי וּמַה שְׁמִשְׁמַע מְדַבְּרֵי מַהֲרַא"י דָּאִם עַד אֶחָד אוֹמַר זִינְתָה וְע"א אוֹמַר בְּפָנָיו הוֹדַת נֶאֱמַנְתָּ וְאִסוּרָה אִיכָּא לְמִימַר אִם בְּאַמַּת נֹאמַר דְּהָא דְּכַתְּבַּ מְהַרְש"ל דָּאִם אֶחָד אוֹמַר זִינְתָה וְהִיא הוֹדַת אִסוּרָה הִינְנוּ מִטַּעַם דְּמַהֲמִינֵין לָהּ בְּאַמַּת וְלֹא מִטַּעַם שׁוּנֵי אַנְפְּשֵׁי חֲתִיכָה דְּאִסוּרָא דְּלֹא כַּמ"ש נִיחָא דְּהָא מִשְׁמַע שְׁם מְדַבְּרֵי מַהֲרַא"י בְּתַשׁוּבָה דְּמִינְרֵי שְׁם דְּהַבְּעַל מְאָמִינוּ לְעַד אֲשֶׁר אוֹמַר בְּפָנָיו הוֹדַת וְכִינֵן דְּמַאֲמִינוּ הָיוּ כְּאֵלוֹ הַגִּידָה הִיא בְּעַצְמָהּ לְפָנֵינוּ וְא"כ לֹא שְׁיִיף דְּהָיוּ נְכִי רִיבְעָא דְּמַמוֹנָא אַפְּוּמָא דְּחַד סְהָדִי דְּהָא כֵּינֵן דְּהָא בְּפָנָיו דְּהַבְּעַל מְאָמִינוּ לְעַד הִנְהַ אַף דְּמֵן הִדִּין אֵינוּ עֲדוֹת מִטַּעַם שְׁכַתְּבֵי אַפ"ה הָא קִי"ל אֶפְּוּלֵי קְרוּב

ופסול אם מאמינו הבעל אסורה ה"נ פן דאם הבעל מאמין לדברי העד שהוא הוי לדידן' עדות מעליא ונפיר מצטרף העד האומר שזינתה עם זה דמאמינו הבעל דהוי פהודת בפנינו ואסורה עליו אף בלא רגליים לדבר פדברי מהרש"ל דמהני הודאה וע"א משא"כ בש"ע דלא מיירי במאמינו לקה ה צרף הב"ש לומר משום רגליים לדבר ואם נאמר כמש"ל דאף הרש"ל דס"ל אם הודת ועד אחד מעיד שזינתה אסירה היינו מטעם שניא אנפשה חתיכה דאיסור' ולא דמהימנינו לה בנדאי וא"כ הא פתב מהרא"י דעתה אם אומרת שלא הודת ולא שניא אנפשה חתיכה דאיסור' לא אסורה אף אם מאמין הבעל לעד האומר בפניו הודת אפ"ה פיון שאפילו פן הוא אינו בנדאי אמת כ"א מטעם שניא אנפשה חתיכה דאיסורא ולא שניא לאנסרה משום דהבעל מאמינו דהא איהי ידעה אם קלקלה אם לאו ע"ש וא"כ ליתא לדברי שפתבתי דנאמר דטעמא דמהרא"י פיון דאיכ' ע"א שהודת ואחד שזינתה והבעל מאמינו לעד שזינתה דהא אי הודת לא הוי אלא שניא אנפשה חתיכה דאיסור' כמ"ש וא"כ לא מהני הא דהבעל מאמינו כמ"ש בשם מהרא"י וע"כ צ"ל דטעמא דמהרא"י כמ"ש הב"ש דמיירי ברגליים לדבר וברגליים לדבר אם הי' פאן שני עדים דהודת הייתה אסורה והוי זה העד האומר הודת עדות מעליא ומצרף עם האחר אשר אומר שזינתה ולא הוי נכי ריבועא דממונא כו' ומה שדקדק מעל' מדכתב דאם בכה"ג הוי שניא עיניה נתנה באחר כו'.

ומשמע שם דטעמא לאו משום רגליים לדבר דאפילו באין רגליים לדבר אסורה בכה"ג נמי ניחא דאפשר לומר דכה"ג פנונתו אם הודת בעצמה בפנינו ואיכא עוד ע"א אשר אומר שזינתה הייתה אסירה בכה"ג מטעם שניא אנפשה חתיכה דאיסור' אף באין רגליים לדבר אבל פאן דמיירי דהודת בפני ע"א ועתה מכחשת דל"ש שניא אנפשה חתיכה דאיסור' כמ"ש צרף לומר דמיירי ברגליים לדבר עד הנה דברנו באין רגליים לדבר אבל ברגליים לדבר נראה לאנסרה לדעת הרמב"ם וכמו שאכתוב לקמן דאף דכתב מהרא"י דטעמא דנאמנת בהודאתה היינו מטעם שניא אנפשה חתיכה דאיסורא והיכי דמכחשת ל"ש זאת כמו שהבאתי דבריו לעיל אולם דבריו אלו לא נראה לי לומר ברגליים לדבר דטעמא מטעם שניא אנפשה חתיכה דאיסור' דהנה אית' במסכת סוטה דף ו' מתניתין אלו שאין אוכלת בתרומה האומרת טמאה אני כו' והקשה בירושלמי הא למשנה אחרונה אינה נאמנת לומר טמאה אני ותירץ דכאן רגליים לדבר ובאמת לכאורה קוש' הירושלמי ל"ק דהא אף באומרת אינה שוחה לא משקין אותה ואסורה לבעלה וא"כ איך שניא לומר דאינה נאמנת לומר טמאה שמה עיני' נתנה באחר הא אי בעית והוי אומרת אינה שותת לבד נמי אסורה בנדאי דלא יכולין לכופו וא"כ אמאי אינה נאמנת עתה דאומרת טמאה אני אבל אי קשיא הא קשיא דקי"ל אם כבר נחקק המגילה ואומרת אינה שותה משקין אותה בע"כ אבל אם אומרת טמאה אני לא משקין וא"כ ע"ז קשה קוש' הירושלמי איך נאמנת לומר טמאה אני ותירצו ל"ש דהא באמת, אם הייתה אומרת אינה שותה לא הוי אסורה דמשקין אותה בע"כ וצריף לתרץ פתירון הירושלמי דאיכ' רגליים לדבר ואפשר לומר דגם פנונת הירושלמי פן הוא אלא דמלשונו לא משמע הכי וא"כ אם נאמר פדעת מהרא"י דברגליים לדבר נמי הא דנאמנת היינו משום דשניא אנפשה חתיכה דאיסור' ולא שהדבר בנדאי אמת א"כ קשה הא רש"י פירש

דאם גמחק המגילה דאינה שותת היינו משום דהרי היא בדוקה ועומדת ואם נאמר כדעת מהרא"י דהודעתה.

לא מהני לומר שבודאי אמת רק דשניא אנפשה חתיכה דאיסור' א"כ אמאי אינה שותת בגמחק המגילה דמאי בדוקה ועומדת שינוי פאן הא אם אמרה אינה שותת קודם שגמחק המגילה נמי ס"ל להרמב"ם דאינה יכולה לחזור ואינה שותת נאסורה עליו וא"כ נמי שניא אנפשה חתיכה דאיסור' נאפ"ה בגמחק המגילה אינה יכול' לחזור דהא בלא גמחק שניא אנפשה חתיכה דאיסור' דאין יכולה לחזור כמ"ש אפ"ה בגמחק משקינן אותה בע"כ ולא הוי בדוקה ועומדת וה"נ לדעת מהרא"י באומרת טמאה אני אינה אלא שוי' אנפשה חתיכה דאיסור' וא"כ אינה בדוקה ועומדת ואמאי אינה שותת אלא ודאי דהיכי דאיכ' רגליים לדבר דנאמנת לומר טמאה אני מהמנינן לה בודאי דאמת הדבר ולא מטעם שוי' אנפשה חתיכה דאיסור' דלא כמהרא"י: אחר הודיע אלקים אותנו אה כל זאת יצא לנו מדברינו אלה דדבר הזה אי מהני הודעתה עם עד אחד אשר אמר שזינתה במחלוקת היא שנוי' בין הב"י ומהרש"ל ונאנכי הבאתי ראי' ועשיתי סמוכין לדברי מהרש"ל אמנם פתבתי דבנידון דידן אפילו הרש"ל מודה מטעם דהוי נכי רבעא דממונ' אפומא דחד סהדי והא מלת' דפשיט' הוא באם האיש ההוא לא הגיד דברו בפני ב"ד לאו עדות היא פלל אלא אפילו בפני ב"ד הגידו אפ"ה נמי אם אין רגליים לדבר מותרת דבצירוף כל הנ"ל מה שכתבתי אין להוציא אשה מבעלה ואפילו אם הדבר ספק פגון שמשפק' לי' אי הוי רגליים לדבר וכה"ג נמי אין להוציא דכבר פחת הב"ש בסי' י"א דל"ש בכה"ג לומר להחמיר מספק דאין להוציא אשה מבעלה בספק אמנם אי איכ' רגליים לדבר והבעל מאמינו לעד הזה אשר אומר בפנינו הודת נראה דאסורה דהא אף דכתב מהרא"י דאינו מהני כ"א מטעם שוי' אנפשה חתיכה דאיסור' וכאן דמכחשת ל"ש זה מיהו פבר הבאתי ראי' לדבר דלא כן הוא אלא ברגליים לדבר מהמנינן לה באמת וא"כ אף דלא אמר האיש ההוא אשר אומר שזנה עמו דבריו בפני ב"ד אפ"ה אם איכ' רגליים לדבר והבעל מאמין לעד האומר בפניו הודת נמי אסורה אולם זהו דוק' לדעת הרמב"ם דס"ל דאם הבעל מאמין לעד אסורה עליו אבל לדעת הטור בסי' קט"ו וגם הב"י שם וגם הרשב"א פולם ס"ל דאף דמאמינו אינו חייב לגרשה כ"א משום לזות שפתים ע"ש ובב"ש נמי מחלק בסי' קט"ו בין היכי דהוי לי' לבעל לידע דהיכא דהוי לי' לידע אסורה אם שתק אבל אי לא הוי לי' למידע מותרת אף במאמינו וא"כ בענין דידן הא לא הוי לי' לבעל למידע אפ"ה מותרת ואינה אסורה כ"א משום לזות שפתים וא"כ בודאי לא פייפינן לי' לגרשה ע"כ אינה אסורה כ"א באם הגיד הפליעל הזה דבריו בפני ב"ד דהוי עד וגם איכא רגליים לדבר דאי לאו הכי הוי נכי רבעא דממונא כמ"ש וא"כ אז אסורה הא לא"ה מותרת: את כל זאת יבין בדעתו ירא וישפוט איהו נהייתה הדבר הזה ועל פי פעלו יצא דבר משפט האשה הזאת כאשר יראה איהו ומה נעשתה כאשר עד הנה אמרנו: בעזה"י יום ו' עש"ק י"א תמוז תק"ס לפ"ק פה פרעשבורג יצ"ו: ג על דבר הגט אשר מראה הצדיק אשר בתוכו משונה ומראה שאר צדיק ותארוס משחת עד אשר פמוהו לא נראה עוד והן זאת דעתי פי הנה ע"ד אשר כתב מעכ"ת בשם הרמב"ם דכאן לא אמרינן עידי מסירה פרתו משום דהוי ע"י שליח כו' יע"ש בהרב המגיד דכתב באם יש פאן עדות על השליחות אין צריך עידי חתימה וכאן הא יש להשליח הרשאה על שליחות והשליח

מסתמ' ראה פשחחמו עידי הרשאה וחתמת הרב בנדאי ניקרת בקהלתכם א"כ לפ"ז הא קי"ל בחו"מ סי' מ"ו דאם שנים מן השוק מעידין על חתימת אהד מהדיינים ועד אהד מעיד על חתימת עדי השטר מהני וא"כ יש עדים על השליחות וא"צ עדי חתימה אפילו לדעת הרמב"ם אף באמת גם דברי הרא"ש אינם ענין לכאן כמ"ש מעל' דאין התיקון מעפב כ"כ ואם נאמר דנצוה לסופר לתקנו גם זה לפ"ד א"א לתקנו פלל והנה באמת מאותן הצדיק בגט אשר אינן בשמות נראה להקשיר מטעם אשר ראיתי בספר גבורות אנשים אשר נמצא שם תשובה בשם הגאון בעל מגיני שלמה וכתב דאפילו בתורף פיון שאנו מפירין את סגנון הדבר אין לפסלו בשינוי וא"כ גם כאן פן הוא ואף דהרב ז"ל בעצמו כתב דיש לדחוק בזה מ"מ א"ל דכאן יורה כמו שאכתוב לקמן.

וגם בשו"ת פנ"י בעצמו מביא שם עוד ראי' אחרת לדבריו אלו מהא דאם כתב ברביעי בכ' בחורש ובאמת הי' אז בכ"א בחודש וכו' וגם מצורף לזה מ"ש מעכ"ת דבאמת הרי נכתב הרי את מותרת אף בהצדיק אשר נמצאו בשמות ל"ש זה לומר דניכר סגנון הדבר וכמ"ש בהדיא הב"י בשם העיטור.

אמנם באמת י"ל דהנה הרב"י מביא בסי' קכ"ט בשם תשובות הרשב"א דאם כתב בו פלוני או בת פלוני ולא פירש שם המגרש אינו פשר דשמו ושמה בעיני וחנוכה דקאמרין היינו דקרי לי' אינשי באותה חנוכה אבל בת פ' אינה ניקרת באותו שם ועתה נבוא לנידון דידן דהנה הב"י כתב דאם לא נכתב אלא שם החנוכה לבד פשר וכן הסכים בדרישה וכן כתב בס' גט פשוט אליב' דהרמב"ם דבדיעבד פשר בחניכה שהפל מפירין בו ונמצא לפ"ז פאן אם המגרש בעצמו הי' שמו צבי הירש וכתב הירש בלבד פשר אף אם לא כתב צבי וא"כ אי אתרמי כה"ג לא הי' מפסיל בשביל הצדיק ועתה אם נאמר פדעת הר"מ מפדאונה סי' ל"ו בשם המרדכי דאם כתב בן יעקב לבד נמי פשר ומשמע שם ואפילו אינו נקרא אחר אביו כמו בן זכאי או בן זומא משמע נמי מני' דס"ל להמרדכי דכשר דהא סתמא כתבו וכן משמע מהא דמביא ראי' שם מבן יעקב עד וכו' אף דכתב שם ובלבד שלא יהא לו אח: ועתה אדברה בעובדא דגן באם לא הי' לו להמגרש אח לדעת המרדכי הוי פשר בבן הירש בעצמו כמ"ש ואשר אנכי אחזה דגם לדעת הרשב"א שמביא הב"י שהבאתי לעיל נמי פשר בנידון דידן דהנה לכאורה יקשה על הב"י דמביא דברי הרשב"א הנ"ל הלא הב"י בעצמו פסק פדעת המהרי"ק גבי משומד דאם לא כתב אלא שם היהודית אף דנשתקע שם היסודית פשר והקשה הב"י הא זה דקי"ל דצריף לכתוב שם יהודית הוא מטעם חנוכה וא"כ הא בחנוכה שאין הפל מפירין בו פסול אם כתב החנוכה בעצמו ותוצו בשו"ת מהרש"ך ובפ' מקור ברוך וגם בטורי זקב דכינן דהפל יודעין דהי' לו שם יהודית אף דאין יודעין מה סי' שמו יאמרו מסתמ' זה הוא הנכתב וכו' בט"ז שמשמע תירץ זה חזר בו הב"י מקושיתו ופסק פדעת המהרי"ק הנ"ל א"כ לפ"ז יקשה לדברי הב"י שמביא דעת הרשב"א הנ"ל אמאי פסול אם כתב בן יעקב לבדו הא הפל יודעין שבודאי הי' לו אב ישראל א"כ כשאין לו אח יכשר דהא יאמרו שזהו שמו כמו במשומד ונ"ל דהנה הגט פשוט כתב דאם נקרא אחר שם אביו כמו בן זכאי או בן זומא וכה"ג פשר בנדאי אם לא כתב אלא בן פלוני דהוי חנוכה דיעה ולפ"ז י"ל דלקף פסל הרשב"א פשלא כתב אלא בן יעקב משום דיש לחוש שייסברו דנקרא פה אחר אביו בן יעקב ובאמת זה נקרא בשמו לא אחר אביו והוי כמו שינוי השם דמ"ל שינוי השם

מראובן לשמעון או מראובן לבן יעקב ולכך פסלו וא"כ לפ"ז בנידון דידן גם הרשב"א מודה דכשר דהא פאן ל"ש לומר דיאמרו ששמו פן הירש דכאן שפיר שינה סברת המגניי שלמה שהבאתי לעיל דניכר סגנון הדבר גפי יצחק דהא נכתב פאן שם אחר אף דנתקלקל וא"כ תו ל"ש לומר דיאמרו ששמו פן הירש לבד דהא חזינן דכתב עוד שם אחר לא שם אביו בלבד וא"כ שפיר י"ל דגם הרשב"א מודה פאן דכשר בכו הירש לבדו כמ"ש וא"ש טפי למ"ש לקמן: ועוד יותר אפרש את שיחתי במה שפכתתי ליישב דברי הרשב"א דטעמין דיאמר דנקרא בן הירש דהנה הגאון מוה' מאיר אבי הש"ך ז"ל כ' בס' גבורות אנשים דהא דאמרינן בדבר דא"צ לכתבו מן הדין אם שינה פשר זהו דוקא בדבר אשר א"צ לכותבו אפילו לכתחלה אבל דבר דלכתחלה צריך לכותבו רק בדיעבד פשר אם לא כתבו אם שינוי בו פסול ונ"ל טעמין דהתוס' פתבו דלכך בדבר דא"צ לכותבו וכשר אם שינה דאמרינן העדים לא חתמו ע"ז ולא חשו לזה וא כ בדבר דצריך לכותבו לכתחלה אמרינן שפיר דבנדאי העדים חשו לזה דיקתוב לכתחלה פדיו ואמרינן שפיר דחתמו ע"ז ולכך אם שינה פסול והוא הדבר אשר דברנו בדברי הרשב"א לעיל פיון דלכתחלה אף במשומד דמתיר מהרי"ק בשם יהודית בלבד אפ"ה לכתחלה הוי צריך לכתוב גם שם הנכרי (אף דאין כותבין שם הנכרי כמו דאי' בט"ז) וכן בכל חנו' נמי כה"ג בכו יעקב אם אינו נקרא אחר אבל לכתחלה צריך לכתוב שמו וא"כ אם יכתוב בן יעקב לבד יאמרו דמסתמ' העדים חשו לזה דהא לכתחלה אסור לכתוב פן כמ"ש אלא ע"כ יסברו דשמו נקרא פך אחרי אביו ומותר אפילו לכתחלה לכתוב פך דבחנופה הידועה מותר פדאית' בב"ש ונהי שפיר שינוי ופסול כמ"ש: ובזה מיושב מה דקשה לכאורה דיהא משמע מהתוס' דלא בדברי המרדכי דבכו יעקב לחוד נמי פשר דהנה התוס' גפי שינה שמו הקשו לאשמועינן רבותא טפי דאפילו בלא פתב פלל שמו נמי פסול וכ"ש שינוי ועתה אם נאמר דס"ל פהמרדכי יקשה נוקי מתני' בכתוב גם שם אביו ולכך צ"ל שינה דאם לא פתב פלל פשר כמ"ש דס"ל דבכו יעקב לחוד נמי פשר אבל שינוי אפ"ה פסול אף דא"צ לכתבו בדיעבד מידי דהוי אמקום עצמיה דכשר אם לא פתבו ואפ"ה אם שינה אית' בש"ע דפסול משום לעז ה"נ פן הוא אלא ע"כ יהא מוכח דלא ס"ל פהמרדכי: אמנם לפמ"ש עתה ניחא דעדיין יקשה (לא לכתוב פלל שינה) יאמר במתני' בלא פתב פלל גם שם אביו ופסול וממיל' ידעינן דגם בשינוי נמי פשיט' דפסול וכ"ת דאשמועינן דאף בפתוב שם אביו נמי פסול אם שינה שמו זה לית' דלפמ"ש פשיט' דפסול פיון דלכתחלה צריך לכתוב גם שמו וא"כ העדים חשו לזה כמ"ש ולכך אם שינה פסול כמ"ש בשם הגאון מוה' מאיר ז"ל ונשפיר מצינו למימר דס"ל להתוס' פמרדכי דכשר בכו יעקב לבדו או למ' בנידון דידן דיש לו אחים ל"ש זאת לכאורה דהא גם המרדכי מודה בזה (דפסול) אמנם אפשר לומר דטעמ' דהמרדכי דמודה ביש לו אח משום דהוי כמו שני יוסף בן שמעון ומטעם דבעינן מוכח מתוכו וזה דוקא לכתחלה דצריכין אנו לחוש לר"מ דס"ל עדי חתימה פרת' אבל בדיעבד שפיר אנו סומכין על דברי ר"א דס"ל עדי מסירה פרת' וא"כ מוכח מתוכו וכשר אף לכתחלה פן נ"ל לכאורה אמנם באמת בלא"ה נמי ניחא דהנה הרשב"א שמביא ב"י שהבאתי לעיל פתב הטעם דפוסל בכו יעקב לבד דבעינן דיהא ניכר מתוך הגט איזהו המגרש והב"י פתב בשם תרומות הדשן דהא דס"ל לר"ת דבשני יב"ש בעינן משולשין באם אחד פהו ואחד ישראל וכתב גט לזה הישראל לא

בְּעֵינַי מְשׁוֹלְשִׁין דְּהוּי שְׁפִיר מוּכַח מִתּוֹכוֹ מִדְּלָא כְּתִב פִּהּ וּ"כ בְּעוֹבְדֵי דִּינּוּ נְמִי נִיחָא דְקִי"ל בְּחוּ"מ סִי' מ"ב דְּאֵם נִכְתָּב לְמַעְלָה תְּנַנְי וּלְמַטָּה תְּנּוּ יִלְמַד תַּחְתּוֹן מְעַלְיוֹן דְּבָאוֹת אַחַת אֲמַרִּין דְּטַעַה הַסּוֹפֵר וְהַנֵּם עִתָּם נִחְזִי תְּנּוּ אַף לְפִי דְבָרֵי הַחֹלְקִים עַל הַמְּגִינֵי שְׁלֵמָה שְׁהִבְאֵתִי לְעִיל וּס"ל דְּאֵם נִחְסַר בְּשֵׁנַת אַף דְּנִיכְרַ סַגְנוֹן הַדְּבָר נְמִי פְּסוּל וְהִי אֲפֻשֶׁר לֹמַר דְּאֵף בָּאוֹת אַחַת נְמִי ס"ל דְּפְסוּל אַף דְּנִיכְרַ סַגְנוֹן הַדְּבָר אֲפ"ה אֵינוֹ דוֹמָה לְהָא דְתְּנַנְי וְתְּנּוּ שְׁהִבְאֵתִי דְשֵׁם גְּבִי תְּנּוּ אֲמַרִּין שְׁפִיר פִּינּוּ דְאִיפ' טַעוֹת סוֹפֵר בָּאוֹת אַחַת אֲמַרִּין דְּמָה דְכְּתוּב תְּנּוּ בְּשִׁטָּה אַחְרוּנָה הוּי פְּאָלוּ לֹא נִכְתָּב כָּלֵל וְשְׁפִיר אָנוּ סוּמְכִין עַל הַרְאִשׁוֹנָה מִשָּׂא"כ גְּבִי בְּשֵׁנַת מָה תֵּאמַר דְּהוּי פְּאָלוּ לֹא נִכְתָּב א"כ פְּסוּל דְּהָא בְּאַמַּת לֹא נִכְתָּב וְזֵהוּ שֵׁם גְּבִי בְּשֵׁנַת אֲבָל פָּאן בְּיִצְחָק הָא כְּבָר כְּתִבְתִּי דְבָן הִירֵשׁ בְּעַצְמוֹ הוּי לָן לְמִימַר דְּמָהֲנִי אֲלָא דְטַעַמ' דְּהַרְשֵׁב"א מְשׁוּם דְּלֹא נִיכְרַ מִתּוֹכוֹ כְּמִשָּׁל וּ"כ הָא בָּאוֹת אֲחַד אֲמַרִּין שְׁטַעַה הַסּוֹפֵר וְגַם אֲנַחְנוּ רוֹאִין שְׁטַעַם בְּזָה וּ"כ שְׁפִיר אֲמַרִּין דְּאָנוּ סוּמְכִין עַל הָא דְכְּתָב יִצְחָק דַּע"כ פְּנוּנְתוֹ יִצְחָק דְּבָאוֹת אַחַת אֲמַרִּין דְּטַעַה וְי'ח'ק אֵינוֹ שֵׁם כָּלֵל א"כ פִּינּוּ דְכְּתִב"ח"ק שְׁפִיר נִיכְרַ דְכּוֹנְנָתוֹ הִי' יִצְחָק וּבָאוֹת אַחַת טַעַה וּבְזָה שְׁכְּתָב י'ח"ק ל"ש לֹמַר דְּטַעַה דְּבִשְׁנֵי אוֹתִיּוֹת לֹא אֲמַרִּין זֶה כְּמוֹ דְאִית' בַּח"מ שֵׁם וּמַכ"ש לְכַתְּוֹב שְׁנֵי אוֹתִיּוֹת וּ"כ שְׁפִיר אֲמַרִּין דֵּהִי פְּנוּנְתוֹ יִצְחָק וּמָה תֵּאמַר הָא עַכ"פ לֹא נִכְתָּב יִצְחָק כְּמוֹ דְאֲמַרִּין גְּבִי בְּשֵׁנַת ז"א דְּהָא אֵינוֹ צְרִיף לְשֵׁם יִצְחָק אֲלָא שְׁיָהָא מוּכַח מִתּוֹכוֹ כְּמ"ש וּלְעַנְיָן זֶה שְׁפִיר אֲמַרִּין דְּאֵף בְּדָבָר אֲשֶׁר לֹא נִכְתָּב הוּי שְׁפִיר מוּכַח מִתּוֹכוֹ כְּמוֹ גְּבִי שְׁנֵי יב"ש שְׁהִבְאֵתִי בְּאֵם לֹא כְּתִב פִּהּ וּ"כ גַּם פָּאן פִּינּוּ דְמִזָּה שְׁכְּתָב י'ח"ק נִיכְרַ שְׁכּוֹנְנָתוֹ הִי' יִצְחָק אַף אֵם לֹא נִכְתָּב בְּאַמַּת מ"מ הוּי שְׁפִיר מוּכַח מִתּוֹכוֹ כְּמ"ש אַף מְדַבֵּר אֲשֶׁר לֹא נִכְתָּב וּכְמ"ש הַט"ז גְּבִי מוּמַר בְּנִכְתָּב שֵׁם יְהוּדוֹת אַף שְׁנִשְׁתַּקַּע הוּי כְּמוֹ שְׁנִכְתָּב סִימָן בְּאִישׁ זֶה וּבְהָא דְשִׁאֲלוּ לְתִינּוּקַת וּקְצַת אֲמַרוּ שְׁהוּא צ"ד וּקְצַת לֹא נְמִי יֵשׁ לְצַדֵּד הִיָּתֵר דֵּהִב"י מְבִיא בְּסִימָן קכ"ו בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת רַמְב"ן בְּגַט שְׁנִכְתָּב בּוּ רִישׁ שְׁכָשֵׁם הָאֲשֶׁה וְהַגַּג קֶצֶר מְאוּד מְשֻׁאָר הַרִי"ש וְהַשִּׁיב הַרְשֵׁב"א פִּינּוּ שְׁלֹא נִמְצָא מְאַרְץ הַהוּא שְׁקָרָא בּוּ רִי"ש כִּי אֵם אֲחַד פְּסוּל מְדַדִּיק וְכְּתָב אֲלָא אֲחַד מְשֻׁמַּע הָא מְקַצַּת קוֹרְאִין כְּף וּמְקַצַּת כְּף כְּשֶׁר הָאֵף אֲנוּמְנָם דְּבִשׁוּ"ת מְהַר"ם מְלוּבְלִין מְשֻׁמַּע דְּבְמְקַצַּת קוֹרִין כְּף וּמְקַצַּת כְּף נְמִי פְּסוּל מ"מ גַּם הוּא הַכְּשִׁיר שֵׁם בְּעוֹבְדֵי דִילְגִי בְּסִי' כ"ד מְטַעְמִים אַחְרִים יַע"ש וְאֵע"ג דְּלְפִי תִיקוּן הָאוֹתִיּוֹת שְׁכְּתָב הַב"י צְרִיף לְהִיּוֹת הַצֵּד"י א' יו"ד וְיִינּוּ כְּמ"ש בַּא"ח וּבְכָאן אֵינוֹ כֵּן מ"מ הָא כְּתִבוּ הַפּוֹסְקִי דְבְּדָבָר אֲשֶׁר אֵין לוֹ שְׁנִרְשׁ בְּש"ס אֵין לְפְסוּל הַגַּט בְּשִׁבִיל זֶה וְגַם זֶה דְּבַחִי"ת אִית' בְּש"ע לְגַבִּי תְּפִילִין דְּהִיכ' דְּלֹא נִדְּבַק שְׁפִיר רַגְלֵי הַחִי"ת כְּשֶׁר אַף דְּתִינּוּק אֵינוֹ קוֹרָא אוֹתוֹ חִי"ת דְּאֲמַרִּין דְּתִינּוּק אָנוּ מְוֹרְגָל כָּל כְּף ה"נ גְּבִי גַט י"ל פָּאן אֵת זֶה רְאִיתִי וְנִתְּתִי אֶל לְפִי לְהַכְשִׁיר הַגַּט בְּמָקוֹם עֵיגוֹן וּבְצִירוּף כָּל הַנִּי טַעְמִים שְׁאֲמַרְנוּ: ד מְעַשֶׂה שֵׁא' שְׁמוֹ בְּעַלְיוֹת לְהַתּוֹרָה וּבְהַחְתִּימָה יוֹם טוֹב שְׁכָר וְהַפִּינוּי שְׁלוֹ לִיפְמָאן בְּעַד הַדִּין הוּא דִּישׁ לְכַתְּוֹב יוֹם טוֹב יִשְׁפֵר הַמְּכוֹנָה לִיפְמָאן בְּעַר וּ"ל דְּלִמָּא יְסַבּוֹר דְּלִיפְמָאן בְּעַר הַפִּינוּי שְׁל יִשְׁכָּר וְלֹא שְׁל יוֹם טוֹב וְיוֹם טוֹב נִקְרָא עִם הַפִּינוּי וּכְמ"ש הַב"י גְּבִי מְשָׁה יְהוּדָא דְשֵׁם הַפִּינוּי מְשָׁה לִיב דְּבּוֹדָי הַפִּינוּי עַל סְמוּךְ קָאִי בְּכָאן ל"ש כֵּן וּכְמ"ש הַשֵּׁ"ף בְּסִי' מ"ט דְּמִשׁוּם הַכִּי נֵר אֲפִילוּ לְאַחַר שֵׁם אָבִיו קָאִי עַל חֲחִימָתוֹ מְשׁוּם דְּלֹא מְצִי לְפְסוּק בַּחְתִּימָה שְׁלוֹ וּמִשָּׂא"כ שֵׁם הַפִּינוּי דְּלֹא הוּי הַפְּסֵק (בַּחְתִּימָה) בְּהַחְחִימָה.

אף בכאן בשם (הקד) העיקר דעליות לתורה או החתימה אי אפשר להפסיק וא"כ קאי על שם הראשון וכו' מן שם אביו קאי ועל שמו ג"כ קאי משום דא"א להפסיק בהחתימה ומינשב קושיות הג"פ ועוד דבאמת לפי מה דכתב הש"ך לחלק דוקא בהך פינוי דגם לאביו שנייה הך פינוי ויספור דקאי על שם אביו ומשא"כ האיך דל"ש הך פינוי לשם אביו וכן הביאו בס' גט פשוט וכן אית' בס' שה"ג דמ"ה חתמינן עד לבסוף משום דבנדאי קאי עד על שמו ולא על שם אביו וכן הביא בס' גט פשוט וא"ל אמאי הוי הדין אם (שם) לא (אביו יש לו פינוי) מה דיש לבעל עצמו הך פינוי לא שנייה לאביו כלל ונהוי לכתחלה פשר לכתוב הפינוי מה דשנייה לבעל לכתוב לבסוף דכיון דלא שנייה לאביו הך פינוי ונהוי פשר כמו גבי עד לבסוף דהוי לכתחלה כן אף באמת החילוק בשלמא גבי עד אין מפסיקין בין החתימה ומשא"כ בכינוי דלא הוי הפסק כמ"ש הש"ך ומשא"כ בכינוי בהך דהכא דאין מפסיקין בעיקר השם שעולה לתורה וכמ"ש לעיל ואמת אפילו לרמ"א דס"ל גבי גר דאפשר דלא דקאי גם לעצמו מ"מ נוכל לומר דבנדאי מודה להך סברא דשה"ג דהיכ' דלא שנייה הך לאביו קאי בנדאי לבן רק גבי גר הוי לשיטת רמ"א משום דכיון דאחזיק עוד יוסף ב"ש שיש לו אביו חי וא"כ פיו דנוכל לומר דקאי על אביו אין רשאי העדים לחתום דאמרין דבנדאי קאי לשני דחי דכיון דנוכל לומר דקאי לאביו וכמו שפיתבו התוס' גבי הוחזק הוי סימן פיו דהוחזק צריה לדקדק העדים ה"נ כו' לענין גר והש"ך דהשיג בזו על רמ"א קאי לשיטתו דאזיל לשיטתו דבס"ק שלאחר זה השיג על התוס' כו' דבהוחזקו מדקדקין ותי' תי' אחר ומ"ה השיג בכאן גם על רמ"א כו' אף עכ"פ בגידון דידן לכ"ע הוי הדין כמ"ש לעיל ע"ש היטב: ועוד דבכאן כ"ע מודו דמהני מאי דכתב לבסוף דכיון דאי אפשר לכתבו מקודם מלבד דהוי הפסק החתימה שקורא לתורה אף נמי א"א לכתבו משום דיספור דהוי השם השני דישפר נמי פינוי וא"כ פיו דאי אפשר לכתבו מעיקר"כ כ"ע מודו דאמרין דנוכל לומר דקאי על שם הראשון ג"כ והוי הדין כמ"ש לעיל: והנה אע"ג דאית' גבי מקום דירה דהוי פסול לעז דיאמרו דאין זה.

אבל מ"מ גבי מקום לידה לא הוי לעז משום דאין כל העולם כולה ידעי מזה ולא הוי לעז יע"ש היטב בהרא"ש דף פ' ע"א בהרא"ש בשם ר"ת. וא"כ הא באמת אפילו אם יש לו במקום אחר שם לא במקום הכתיבה ולא במקום הנתינה מ"מ לכתחלה צריה לכותבו וא"כ ל"ש שנייה דהוי לעז דמזה אין כל העולם כולו יודעים דלמא באמת יש לו איזה שם אחר במקום בעיר אחרת דאין כל העולם כולו ידעי אם אין לו שם אחר במקום אחר ואולי באמת יש לו שם אחר באיזו העיר וא"כ מ"ה לא הוי לעז וא"כ פיו דא"צ לכתבו ולא צריה למיכתב לא פסול שנייה וא"ש לשון הירושלמי וכמ"ש לעיל לשיטת ר"ת: ה מעשה בש"מ שגירש ע"ת ולאחר נתינה נטל המסדר הגט אצלו ואח"כ מת י"ל דאינו בפסול הגט מפח הך חששא דמרדכי דבש"מ דכוונתו רק סמוך למיתה וסמוך למיתה לא הוי הגט בתצירה שילה משום דכמו דאמרין גבי מידה של סרסור] ע' ש"ע ח"מ דכיון דהשאלו לשנים והוי לאחר שנתמלאה המדה ללוקח ה"נ הכא לאחר שפא הזמן דהיינו סמוך למיתה הוי נשאל חצירו של הנפקד לאשה (וכן איתא בט"ז ח"מ) ומכ"ש בכאן דנטל המסדר מאשה וא"ל דהוי טלי גיטתה מע"ג קרקע בעת שפא הזמן י"ל דהא אית' בתוס' דגיטין דף ס"ה ע"ב בד"ה גיטא לא הוי עד דמטא למתא מחסריא א"נ מבבל ועד

מִתָּא מַחֲסָא הוּי הַפֵּל שְׁלִיחַ לְקַבְּלָהּ וְכוּ' וְהִנֵּה בְּנֻדָּי אִם אָמַר ה"ו גִּיטָה לְאַחַר ל' וְהוּי בְּחֻצְיָה לְאַחַר ל' נִקְנָה לָהּ אַע"ג דְּהוּי בְּנֻתִימַם בְּחֻצְרָא אַחֲרֵת דְּבְנֻדָּי לָא הוּי חִילְקָא וְלֹא שְׁמַעְנֵנוּ כְּלָל דְּבַעֲיָנוּ דְּלֹא יְהֵא בֵּין הַזְּמַן רַק בְּחֻצְרָא שְׁלָהּ רַק בְּסוּף הַזְּמַן וְא"כ ה"נ הֵכָא וְעוּד לִפְמ"ש הַתּוֹס' בְּגִיטִין בְּדַף ע"ז ע"ב בּוּד"ה וְתַטִּיל אִיהוּ וְתִיחֻד דְּכִינּוּן דְּבָא מְרֻשּׁוּת הַבְּעַל לְרֻשׁוּתָהּ לָא הוּי כְּמוֹ טְלִי גִיטָה ה"נ הֵכָא פִּינּוּ דְּמִקְוֹדָם הוּי הַחֻצְרָא נִשְׁאֵל לְבַעְלָהּ וְאַח"כ לָהּ לְהֵאשְׁבָה וְלֹא הוּי כְּמוֹ טְלִי גִיטָה מֵע"ג קַרְקַע וְהִנֵּה לְפִי הַסְּבָרָא הֵרְאִישׁוּנָה דְּהוּי הַפֵּל שְׁלִיחַ לְקַבְּלָהּ וְכַפִּי סְבָרַת הַתּוֹס' בְּגִיטִין בְּדַף ס"ה ע"ב הַנְּ"ל וְא"כ הוּי ג"כ קוּדָם הַזְּמַן כְּמוֹ שְׁמֻנְחָא אֲצִלָּה דְּהֵא פִּינּוּ דְּאָמַר הוּי הַפֵּל שְׁלִיחַ לְקַבְּלָהּ וְא"כ פִּינּוּ דְּהַמְסָדָר נִטְלָא אֲצִלָּה וְהוּי הַחֻצְרָא שְׁלָהּ ג"כ לְקַבְּלָהּ כְּמוֹ הֵאשְׁבָה וְלֹא הוּי כְּמוֹ טְלִי גִיטָה מֵע"ג קַרְקַע וְעַל הַטַּעַם הַשְּׁנִי שְׁכַחְתִּי לְעִיל יֵשׁ לְפַקְפַק בּוּ דְּהֵא קִשָּׁה דְּאִיתָא בְּש"ס דְּרַש"י פְּתַב בְּדַף כ"ד מִשּׁוּם חֻצְיָה הַבָּאָה לְאַחַר מִכָּאֵן אִם זָרַק לְחֻצְרָא שְׁלֹאֲחַר וְאַח"כ קִנְתָּהּ וְא"כ יְקִשָּׁה הֵא בָּא מִבְּעַלָּה לָהּ וְאֶפְשָׁר דְּהַש"ס אִיגְרִי דְּזָרַק לְחֻצְיָה הַבְּעַל שְׁלֹא בְּרֻשׁוּת בְּעַל הַחֻצְרָא וְלֹא שְׁאֵל לְהַבְּעַל כְּלָל וְכָלְל אִף דְּבִאֲמַת אֶפְשָׁר לְחֻצְרָא דְּכִינּוּן דְּאִין בָּאָה חֻצְיָה מִיַּד הַבְּעַל רַק אַחַר הַקְּנָה לוֹ וְלֹא הַבְּעַל ל"ד לָהּ דְּכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת הֵא בְּר"ה בְּדַף ע"ז בּוּד"ה תִּיזַל אִיָּהּ וְכוּ' וּבש"ע אָבֵן עֶזֶר סִימָן קס"ט בְּפִירוּשׁ סֵדֶר חֲלִיצָה סְעִיף ל"ה וְבַהֲג"ה שְׁם וְכַתְּבִין בְּאוּר זְרוּעַ דְּבִשְׁעַת הַדְּחָק וְכוּ' חוֹלְצִין אַעפ"י שְׁאִין מְכִירִין וְצ"ע דַּא"כ אֲמַאי פּוֹתְבִין אַעפ"י שְׁאִין מְכִירִין וְאוּלַי אִין שְׁעַת הַדְּחָק רֵאִי וִי"ל דְּהִנֵּה נִרְאָה לִיטָן טַעַם לְדַבְּרֵי הַא"ז מִשּׁוּם דְּהִנֵּה לְכַאֲוָרָה קִשָּׁה דְּהִנֵּה אִיתָא בִּיבְמוֹת דָּף ל"ט ע"ב וְאֶשְׁתַּמְדִּי עֲנָהּ פְּלִיגֵי ר"א וְרַבִּינָא חַד אָמַר בְּעַדֵּי וְחַד אָמַר אֶפְלוּ אִשָּׁה אוֹ קְרוּב וְהִלְכְתָּא [גִּילּוּי מְלַחָא בְּעֵלְמָא] וְאֶפְלוּ אִשָּׁה א' קְרוּב וְהִנֵּה קִשָּׁה דְּהִנֵּה אִיתָא בְּש"ע אָבֵן הַעֶזֶר וְהוּא מְהַר"ן בְּסִי' ל"ז סְעִיף כ"ד הֵאשְׁבָה שְׁאֲמָרָה קַדְשִׁתִּי אֵת עֲצָמֵי וְכוּ' וְאִם יֵשׁ עַד אַחַד שְׁהוּא קַדְשָׁה מְוֹתֵר לְכוּנְסָה לְכַתְּחֻלָּהּ וְכַתְּבִין הַר"ן הַטַּעַם דְּאִין זֶה מוֹצִיא מִיַּד חֻצְרָה רַק מְבָרַר הַחֻצְרָה לְמִי שְׁנִתְקַדְשָׁה ל"ש אוֹקְמִי' עַל הַחֻצְרָה וְכֵן הֵבִיא הַפ"י בְּשֵׁם הַר"ן.

וּלפ"ז קִשָּׁה אֲמַאי צְרִיכָה שְׁנֵי עֵדִים הֵא הֵכָא נְמִי מְבָרַר הַחֻצְרָה מִי שְׁהוּא אָחִיו וְאֲמַאי צְרִיכָה שְׁנֵי עֵדִים וְכֵן קִשָּׁה אֶפְלוּ לְפָסֶק הַלְכָה דל"ל טַעַמָּא דְּהוּי גִּילּוּי מְלַחָא ת"ל דַּה"ל מְבָרַר הַחֻצְרָה וְכֵן קִשָּׁה דְּהֵא אִיתָא בְּבְרִיתָא וְנ"ל דְּאִשָּׁה שְׁאֲמָרָה הַתְּקַדְשִׁתִּי וְאִין וְכוּ' דְּאִין נְאֻמָּן לְכַנּוּס הֵא מְשַׁמַּע אִם נָתַן הַגֵּט שְׁיִשְׂא אַחַר אַע"ג דְּלֹא שְׁיִיף דְּמִירְתָּת וְכוּ' וְא"כ קִשָּׁה לְהַד מ"ד דְּבַעֲי שְׁנַיִם וְצ"ל כַּמ"ש הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת דָּף צ"ד ע"א בּוּד"ה פִּי תַבְּעֵי לָךְ יְבָמָה לְעֵלְמָא שְׁלֹא הֵאמִינוּ רַבְּנָן אֱלָא בְּמִיתַת בְּעַלָּה לְאַפּוֹקִי מְחֻזְקַת אִסּוּר אִשְׁתִּי אִישׁ אֲבָל מְחֻזְקַת אִסּוּר לִיבָם וְא"כ א"ל דַּמ"ה שְׁפִיר שְׁם נְאֻמָּן ע"א מִפְּחֵ אִסּוּר עֲגוּנָה הֵא ל"ה אִסּוּר עַכ"פ מְדַרְבְּנָן וְכַמ"ש הַפּוֹסְקִים דַּס"ל ע"א נְאֻמָּן מַה"ת וְהוּי דִּינְקָא וּמְנַסְבָּא רַק מְדַרְבְּנָן הַטַּעַם דְּמִשּׁוּם הֵכִי לֹא אַחְמִירוּ רַבְּנָן יַע"ש הַיֵּטֵב.

וְהִנֵּה בְּאֲמַתָּה הֵא אִם הָאָב אָמַר קַדְשִׁתִּי אֵת בֵּיתִי וְאִין יוֹדַע לְמִי קַדְשִׁתִּי דְּנְאֻמָּן אֶפְלוּ לְכַנּוּס מִשּׁוּם דְּיָרָא דְּלָמָּא יִפִּיר וּמַכ"ש הֵיכָא דְּהוּי גִּילּוּי מְלַחָא בְּעֵלְמָא נְהוּי נְאֻמָּן (הֵיבְמָה בְּעֵצְמָה) הֵיבְמָה בְּעֵצְמוֹ וְכַמוֹ שְׁמִשְׁמַע שְׁם מְלִשׁוֹן הַר"ן דְּכַתְּבִין דְּאִם נְאֻמָּן לְכַנּוּס וְהֵא (דְּהַמְבִּיא הַגֵּט אִין רִשְׁאִי) דְּאִין ע"א נְאֻמָּן שְׁמַת בְּעַלָּה אֱלָמָא דְּחָשׁוּב דְּמִירְתָּת מִשּׁוּם דְּהוּי עֲבִידָא לְגִלוּי וְא"כ הוּי כְּמוֹ שְׁם דְּמִירְתָּת וְאֲמַאי הוּי הַדִּין דְּאִין הֵיבְמָה בְּעֵצְמוֹ נְאֻמָּן וְע"כ צ"ל הַטַּעַם נְמִי דְּלֹא הֵאמִין רַבְּנָן רַק בְּמִקּוּם עֲיָגוּן וְא"כ לַפ"ז שְׁפִיר בְּמִקּוּם עֲיָגוּן חוֹלְצִין

אעפ"י שאין מפירין דממ"נ אם הוי פינון דלא אפשר השתא וא"כ באמת היבם נאמן היכא דא"א אף לבתר ה"כ כל פמה דיהא מצי לבתר ונפיר שיהא עדים שמעיד צריף לבתר וכ"ז דאין מפירין והשתא הוי שעת הדחק וממ"נ בדיעבד אם אין אפשר לבתר היבם בעצמו נאמן וזה הטעם של הא"ז וא"כ לפ"ז לא קשה האף כותבין שטר חליצה אעפ"י שאין מפירין דלא חוששין פינון דאם בדיעבד והוי שעת הדחק היבם בעצמו נאמן וא"כ הינצא לנו מזה עוד דין אחר עפ"י מעשה דגם היבמה בעצמה נאמנת שהיא אחי בעלה אע"ג דאין היבם יודע ואע"ג דהדין דיבמה מגרע גרע אע"ג דנאמן להתיר עצמו משום דמינסא סנא לי' הוא גרע יותר מאהבה אף באמת הא פתב דבזמן הזה בל"ה אינו מייבם וכתב הצ"צ דאעפ"כ אינו נאמן דכיון דמעיקרא לא מהימן לי' רבנן קאי על זה דלא נתן נאמנת אף זה הוי הטעם דהיכ' דע"א אינו נאמן מה"ת רק רבנן הימנוהו ומשא"כ בכאן דמן התורה נאמן כמ"ש משום דהוי מבקר החזקה רק דמדרבנן אינו נאמן ודלמא מסנא סנא וא"כ פינון דלא שייף השתא מסנא סנא ממיל' מהימן וא"כ גם האשה נאמנת במקום עיגון וא"כ גם בשעת הדחק חולצין אעפ"י שאין היבם יודע רק היבמה ועוד הוי במעשה זה שהאשה הגידה שם אחותם ואחיהם ואמם ועוד שאר דברים והנה הא הדין דאם אינו רגיל (בסי' רצ"א בח"מ) ואמר סימן שמוציאין מיד היתומים אם אינו אמוד וכאן האשה הוא היא ממדינה רחוקה ולא הי' מעולם בכאן במדינה זו והאף ידעת זאת וא"ל דלמא אחר הגיד לה כמו דשם מהני דאם האותו איש שנתן הסימן לא הי' רגיל לילף לאותו פלוני ואמאי לא חוששין דכיון דאיירי אפילו דהוי איש אחד שהי' רגיל לילף לאותו פלוני דלמא אותו האיש שרגיל הגיד לזה שאינו רגיל ה"נ בכאן ובאמת שיש לחלק אף בהצטרפות שפינון דהוי דהוי שעת הדחק וכמו דאיתא בס' א"ז וא"כ בהצטרפות עשינו מעשה וחולצין אעפ"י שאין מפירין: ז על דבר השאלה באם שע"א מעיד על איש א' שמת ואמר שמו ושם אביו ושם עירו ועוד סימנין אחרים מקום עירו היכן הוא סמוך ונראה ועוד הוסיף ואמר שם בתו ושם אשתו אף שהי' שינוי בשם אשתו פאשר מבואר הפל בג"ע שת"י מוכ"ז ונראה לענ"ד ברור שהאשה מותרת להנשא ורא' לזה מהא דאיתא בגיטין פ' המגרש דף פ' ע"א בתוס' ד"ה ושם עירו כו' דפסקו שם ר"י ור"ת דאם שינה דבר שאין צריף לכתוב דאין הגט נפסל בכף והביאו ראי' מהא דאיתא בכתובות בסוגיא דאין מעלין משטרות ליוחסין דעדים לאו אפולה מלתא קא מסהדי ונהי דהכא בנידון דידן אין לסתור מפת זה דבשלמא התם ידעינן בנדאי שזה הוא הבעל שגירש את אשתו אלא שאפשר לפוסלו מפת שינה שם העיר לזה הוכיחו שם דאין השינוי פוסל בדבר שאין צריף אבל הכא פינון דאיכא שינוי בשם אשתו יש לחוש שאין זה בעלה.

דזה אינו דנראה ברור דע"כ אין זה חשש כלל דהנה פתבו התוס' בגיטין דף כ' ד"ה הא בעינן כו' דבלא כתבו כלל לר"מ פסול מדאוריית' דבעינן שיהי' מוכח מתוכו ע"ש. א [וא"פ לכאורה תקשי גושיות התוס' דשם גם אשינה שם עירו דשם ליכא לשנויי כמ"ש התוס' דלאו בשינוי ממש איירי דהא הש"ס פריף אהא דכ' במזרח והי' במערב היינו שם עירו אלמא דגם בשינוי ממש איירי דשינוי שם עירו ממש והתוס' ג"כ פתבו דאמאי לא מוקי גם בשינוי מקום עמידתו והא פתב במזרח בשינוי ממש איירי והא דכתבו תוס' דשינוי שם עירו לא שינוי ממש זה פתבו תוס' דלהוי דומיא דשינוי שמו] וא"כ לפ"ז בשינה מקום הלידה אמאי פשר נהי דהוי דבר שאין צריף מ"מ אם יבוא גט זה לפנינו

אינו מוכח מן הגט אם זה הוא הבעל כיון דבאמת שם מקום הלידה של זה הבעל אינו כף כמו שפיתוב בגט גיחוש שמה אחר הוא ונהי דנתברר אח"כ עפ"י עדים או עפ"י הבעל שאין זה אחר מ"מ כיון שאינו מוכח מתוכו הי' לנו לפסול: ב [ועוד דהא ר"ת שם מביא ראיה מהא דר"ה ור"ח דאין מעלין משטרות ליוחסין דגם בשטרות הוא פן ע"ש ור"ה קא ס"ל בגיטין דף פ"ו פ"ב דהלכה כר"מ בשטרות דבעינן מוכח מתוכו וא"כ אמאי הוי השטר כשר אלא ע"כ צ"ל פדאמרין] אלא ע"כ כיון דלא מוחזק לן אחר ששמו פן אפילו בלא אגדת עדים אמרינן דזה הוא הבעל בעצמו שגירש: ואפילו החולקין על ר"ת ור"י וס"ל דאינו פסול רק מדרבנן ולפי הגמ"ל הי' לנו לפסול לר"מ מדאורייתא א"ו פדאמרין כנ"ל פדאיתא בגיטין דף י"ז ע"ב ברש"י ד"ה אהני דלכתחילה לא תנשא וא"כ לא יחתמו עדים ע"ז ע"כ ע"ש] וא"כ בנידון דידן נמי כיון דלא ידעינן איש אחר בסימנין פאלו בשמות שמו ושם אביו ושם עירו ודאי דמוותרת להנשא וזה ברור דאין לאוסרה מחמת שהעד מוכחש מעצמו כיון דאין ההכחשה אלא בדבר שאין צריך לגופה של עדות והוי כמו הכחשה בבדיקות דלאו אורחא למידק בהכי: ואין להקשות לפמ"ש לעיל א"כ בשינה מקום דירה דנראה מדברי ר"ת ור"י והרא"ש דאין פסול רק מדרבנן וכן להחולקים על סברת ר"ת בשינה מקום לידה וס"ל דפסול היינו רק משום לעז ואם נשאת לא תצא וקשה אמאי הא כיון דהוי צורך הגט דהא אם שינה פסול וא"כ אפולה מלתא קא מסהדי ואין זה מוכח מתוכו וא"כ לר"מ יש לו לפסול מדאורייתא פקושיות התוס' דף כ' דזה אינו דהנה הרשד"ם חלק אה"ע סי' י"ז נסתפק עדות שאינו מעלה ולא מוריד באותו שעה אי מקרי עדות ועפ"ז אתי שפיר דכיון דמדאורייתא בשינוי מקום אינו מעלה ולא מוריד א"כ הוי שפיר מוכח מתוכו דלענן זה מה ששינוי המקום לא הוי הגדה כלל ועפ"י דברינו נתיישב קושיות הפ"י בגיטין בסוגיא דשוירי שהקשה לפי הפוסקים שחלקו בין נכתב שם העיר בגט דאין לחוש לשיירות מצויות כו' והובא בהגהת רמ"א סי' קל"ב ע"ש ח"פ הא דדמי אהדדי מתני' דב"ב ומתני' דגיטין ה"מ לשנויי הא דהוזכר שם העיר כו' ע"ש דהנה בכתובות בסוגיא המ"ל הקשה התוס' ד"ה אמנה שבשטר כו' וא"ת ואי לאו אפולה מלתא קא מסהדי א"כ הא דתנן ב' יב"ש כו' יכתבו פהו ומה מועיל כו' וי"ל דהיכא דהוזקו ודאי אפולה מלתא קא מסהדי כו' עכ"ל והשתא א"ש דסנה ע"כ קושיות הפ"י היינו בלא הוזקו וא"כ מועיל שהוזכר שם העיר הא בלא הוזקו לא הוי סימן כלל כמו סימן פהו דלא הוי סימן בלא הוזקו כיון דאין צריכין לידע לאו אפולה מלתא קא מסהדי פקושיות התוס' וה"ה בסימן העיד דאינו מועיל אלא דלכאורה תקשי הא באמת אם שינה המקום פסול מדרבנן א"כ הוי צורך הגט ודאי דקדקו לידע אבל יש לומר דהסוגיא דגיטין ס"ל דהחשש דב' יב"ש אפילו בלא הוזקו הוי מדאורייתא והיינו בנפל דבלא נפל ע"כ דלא חיישינן דאל"כ לר"מ יפסלו כל הגיטין דלא משפחת שום גט שיהא מוכח מתוכו וכמו שכתב ר"י בגיטין דף כ"ד ע"ב בתוס' ד"ה בעידי מסירה כו' ואור"י דדוקא בנמצא כו' ע"ש והשתא לפ"ז תו לא הוי סימן כלל מה שהוזכר בתוך הגט שם המקום דהא בשעת הכתיבה לא הי' הגדה שלהם בענן המקום לא מעלה ולא מוריד דלענן חשש ב' יב"ש לא הוי חיישינן כלל בלא הוזקו ולענן שינוי נמי ליכא פסול מדאורייתא וא"כ הגדה שלהם בענן זה אינו מועיל כלל וא"כ השתא דנפל דנולד החשש של ב' יב"ש מדאורייתא ודאי דפסול מדאורייתא וא"ש רומיא דגמרא אה דדי אבל

הפוסקים הנ"ל דחילקו בין הנופר שם העיר דאין לחוש כו' היינו לפי האמת דס"ל דהחשש ב' יב"ש אינו אלא מדרבנן כרבא בשלהי יבמות: ד [וכמ"ש הפ"י דלקאורה רב אשי פליג עליו וס"ל דהחשש הוי דאור' ונהי דמתרץ הפ"י אליבא דרב אשי היינו שלא תקשה אליב' דהלכתא משא"כ סוגיא דגיטין י"ל דס"ל דהוי דאוריית' וא"כ לדידן דס"ל דהחשש הוי רק מדרבנן שפיר הוי מקום סימן] וא"כ שפיר הוי מקום סימן פיון דגם בשעת הפתיכה הי' מועיל הגדה שלהם מדרבנן דהא אם שינה פסול מדרבנן וא"כ שפיר השתא דנפל דנתחדש חשש דב' יב"ש מ"מ פיון דהחשש אינו אלא מדרבנן והגדה שלהם הואיל מדרבנן הוי סימן: ובזה נתיישב קושיות הש"ך בח"מ סי' מ"ט ס"ק ט"ו שהקשה לדברי התוס' שפירשו דלאו אפולה מלתא קא מסהדי היינו דהעדים לא דקדקו לראות כו' א"כ אמאי לא איבעיא לי' להגמ' אי מעלין משטרות לתרומה כו' ע"ש ועפ"י מ"ש לק"מ דמצינא למימר דזה נדאי לא אמרינו דהעדים לא דקדקו כלל לכתוב פהו ולא הי' פנונתם לכתוב פהו אלא דהכי קא מבעיא לי' אי נימא אפולה מלתא קא מסהדי וא"כ מועיל הגדה שלהם בשעת מעשה והוי שפיר עדות לענין יוחסין או דלמא אמנה שבשטר לחוד קא מסהדי וא"כ הא דכתבו פהו לא הועיל הגדה שלהם כלל דהא לא הוה חזקו ב' יב"ש וא"כ לענין ההלואה אינו מעלה ואינו מוריד וממילא לא הוי הגדה כלל בזה שכתבו שהוא פהו ומש"ה לא הוי עדות כלל לענין יוחסין משא"כ בהוה חזקו וכל זה היינו לענין יוחסין דצריך עדות נסתפק לי' להש"ס שפיר משא"כ לענין תרומה דאין צריך לעדות כלל דהא אפילו מסל"ת מהני נדאי דמעלין משטרות לתרומה: ובזה יש ליישב ג"כ קושיות הב"ש סי' קל"ב שהקשה על הגהת רמ"א שהביא בשם תשובת הרא"ש דלא חיישינן לשני שיורי אף בשירות מצויות כו' ולדידן דקי"ל דאף בחזא לריעות' חיישינן נמי לשני שיורי ע"ש ולענ"ד אתי שפיר דהנה הטעם דחיישינן לב' יב"ש באיסורא טפי מבממונא היינו משום דהוי חזקת איסור וע"ש בפ"י (והנה התוס' הקשו בב"מ דף י"ט ע"ב דהא אנו קי"ל דהולכין באיסור אחר הרוב ואין הולכין בממון אחר הרוב והנה אית' בתוס' דהיכ' דאיכ' סמוך מיעוט' לחזקה שפיר חיישינן למיעוט' עיין בתוס' דבכורות וא"כ שפיר חיישינן הכא היכא דאתחזק איסור' דחיישינן לב' יב"ש) והנה לפ"ז הי' נראה לי לומר (דאצ"ל) דא"צ כלל עדות בענין שם המקום אלא אפילו ע"א מהימן דאף דא' ע"א נאמן היכא דאתחזק איסור' מ"מ הכא דעיקר הספק נתחדש לנו מחמת חזקת א"א ובלא החזקה לא הי' לנו שום ספק כלל וא"כ הוי כמו' ס' השקול דלא אתחזק לא איסור' ולא היתר' דע"א נאמן וא"כ אע"ג דלא הוי הגדה לא גרע מע"א דאפילו קרוב נאמן כמ"ש לעיל גב' תרומה ועפ"י הוצעה זו נראה דבשלמא לפי סוגיות הש"ס שפיר חיישינן לשני שיורי דהנה עיקר הטעם דלא הוי לן למיחש לשני שיורי היינו משום דהוי פעין ס"ס דניחוש לב' שיורי ולב' יב"ש והוי כמו' רובא.

והנה כבר כתבנו לעיל פיון דבשעת מעשה לא הי' מעלה ולא מוריד לא הוי הגדה כלל ואמרינו דלמא לעולם לא נכתב כלל בשיורי אלא דאפשר להאמינו מטעם ע"א משום דהוי ס' השקול וא"כ הס' השני נולד מחמת ס' הראשון ולא הוי רק ס' אחד ומ"ה חיישינן לב' שיורי מה שאין פו' לדידן דסביר' לן דחשש דב' יב"ש הוי מדרבנן כמ"ש לעיל ומדרבנן חשיבא הגדה דהא שינה פסול וא"כ אפילו בלא ס' הראשון מהימנינו לי' דניכתב שיורי והוי שפיר פעין ס"ס ולא חיישינן לב' שיורי ויש לי' בזה ת"ל אריכות דברים אלא

שלא רציתי להאריך: עוד אוסיף ידי בראי' ברורה לגדון דינן בהיתרא דהאי אתתא פיון
שדוע שהמנוח זה הי' בבית ר' משה משמאנדי שהעיד לפנינו והי' בביתו איזה זמן בנדאי
תלינו בדבר דשכיח ורגיל שאי אפשר שימלט שלא ידע בעצמו שמו ושם אביו ע"י
קריאתו לתורה ושאר ענינים וכבר ידוע מ"ש מוהריב"ל בתשובה הובא באחרונים
ובק"ע דהבע"ד בעצמו לא עדיף מעד דעלמא.

והנה אף דקי"ל דהיכ' דבא עד השני והכחיש העד הראשון קודם שהתירוה להנשא
דמועיל הכחשתו היינו באופן שמכחיש כל עדותו אבל הכא פיון דהבע"ד לא הכחיש את
העד בשמו ושם אביו א"כ נאמנת דהעד שריר וקיים דהא עד א' נאמן פשנים להתיר אבל
לא לאסור ואף דלהכחיש נאמן מ"מ במה שאינו מכחישו הוי העד המתיר כב' דנגמא
לזה מצאנו בסוגי' דנספא דר' אבא דמשום דאינו יכול לשבע להכחישו הוי העד פשנים
אף שהוא טוען טענה אחרת ועל אותם טענה יכול לשבע אינו יכול לגרע פח העד וזה
מבואר בכמה מקומות בסוגיות הש"ס ופוסקים וע' ביו"ד ס"י מ"ח בט"ז ס"ק י"ט שכ'
שם דעד א' אינו נאמן לאסור ע"ש אף דהשוחט לא הוי אלא כעד א' ודו"ק: ונראה דאף
אי נימא דהעד לא ידע מעצמו שמו ושם אביו רק מחמת הבע"ד מ"מ פיון דהבע"ד לא
עדיף מעד אינו נאמן בזה שישנו הכחשה בשם אשתו דהנה הרב המגיד משנה כ' פי"ב
מה' גירושין גבי האשה שאמרה א"א הייתי וגרושה אני דנאמנת מטעם מיגו והקשה שם
למה לי לטעם מיגו הא בלא"ה בתוך כ"ד יכולה לחזור ותיגרץ דנדאי היכא שמהפך דכריו
לגמרי הוא דמהני תוכ"ד אבל היכא שעומדת בדיבורה אלא שבאתה מצד אחר ואומרת
גרושה אני אינה נאמנת אלא מטעם מיגו ע"ש וכן מצינו בסוגי' דאנוסים היינו אין
נאמנים אלא מטעם מיגו נמצא בנידון דינן אלו הי' כאן עד אחר שהכחיש בשם אשתו
נדאי דלא הי' מועיל אלא דאנו רוצין להאמינו מטעם מיגו וכאן לא מהני מיגו דהנה פתבו
התוס' בב"מ דף ע' ע"א ד"ה אתא מרי' כו' ונ"ל ואפילו לא הי' עדים בדבר הי' נאמן אי
הוה סימנא מפליא פיון שהנפקד כו' אלא מודה שהפקיד לו אלא שאומר כו' נאע"ג דאית
לילי' מיגו הנה כמו מיגו במקום עדים כו' עכ"ל ולפ"ז הכא שיש סימנים מובהקים כאלו
שאמר שמו ושם אביו ושם עירו שנולד בה והיכן הוא סמוך וגם אמר מקום דירתו ומקום
סמיכתו ועוד שאר סמנים דנדאי לא גרע מסימן מובהק ועוד דהא פתב הפהרי"ל דב'
סימנים אמצעים הנה כמו סי' מובהק יע"ש וא"כ הוי מיגו במקום עדים ואין להאמינו
במה שהחליף שם אשתו ועדותו קיימת בגוף הדבר העולה לנו מכל זה דאתתא שריא
להנשא הכ"ד הק' משולם בהרבני מוה' שמשון יצ"ו.

מעשה הי' באחד שבא להעיד שבעל אמר שמו ומאיזה עיר ויש לו אשתו שם ואח"כ
אמר עוד דברים ואמר שיש לו בת ואמר שמה כף ואח"כ נמצא באמת הפל רק שבתו
לא כף שמה והתיתי מפני מאי שכתבו התוס' בפסחים בדף י"ב ע"א ד"ה באיזו יום
תימא דכיון דכבר פיונו יום אחד לחודש למה למשיילנהו באיזה יום אפילו אם לא פיונו
באיזה יום ה"ל חוזרין ומגידין ואין יכולין לחזור אחר כדי דיבור וא"כ בכאן דהא מקודם
דאמר שמו ושם עירו הע"א נאזי הוי הדין דמותר האשה מעיר זו וא"כ לאסור כדי דיבור
שאמר שבתו הנ"ל שמה שם אחר הו"ל הע"א כמו שחוזר ומגיד ואינו נאמן ואפילו
הרמב"ם שפליג על התוס' וס"ל דיכולין לחזור כ"ז דלא נחקרה עדותן היינו דוקא בדיני
נפשות דבעינן דרישה וחקירה הא במקום שלא בעינן דרישה נחקרה בנדאי גם הרמב"ם

מוֹדָה דָּאִין יְכוּלִין לְחַזְרוּ וְהִנֵּה הָא בְּדִינֵי עֲדוּת אִשְׁה לְהַתִּיר לְבַעֲלָהּ פְּסָקִינוּ דָּאִין בּוֹדְקִין עֵינֵי נְשִׁים בְּדַרְשִׁינָה וְנַחְקִירָה וְכֵן אֵית' בַּש"ע אה"ע סי' י"ז סְעִיף כ"א וּא"כ אֵינוּ בְּטֵל הָעֲדוּת ע"י זֶה דֵּה"ל כְּמוֹ חוֹזֵר וּמַגִּיד וְאֵין יְכוּלִין לְחַזְרוּ וְכֵן פְּתָבוּ הַתּוֹס' בְּדָף י"א ע"ב בַּד"ה זֶה יָדַע דְּמֵן הַסְּתָם לֹא תְּלִינּוּ בְּטַעוֹת וְהוּ"ל חוֹזֵר וּמַגִּיד אַע"ג דְּאֶפְשָׁר דְּטַעוּ בַּכַּה"ג דְּהָא מְסַתְּמ' אִם לֹא א"ל מִן שֵׁם בֵּתָה ה"ל מְסַתְּמ' הָא לֹא חִיְיִשִּׁינוּ עַל שְׁמוֹ וְשֵׁם עִירוֹ דְּאִיתְרָמֵי עוֹד אַחַר וּא"כ שְׁפִיר ה"ל חוֹזֵר וּמַגִּיד וְאֵין מוֹעִיל שְׂיָהָא ע"י זֶה בְּטֵל הָעֲדוּת וְעוֹד דְּהָא אֵית' בַּש"ע אה"ע מֵאֵי דְלֹא נִצְרָה לְעֲדוּת אֶפְיִלוּ שְׂיָנָה שֵׁם מְקוּם הָעֲמִידָה דְּכָל דְּבָר שְׂאִין צְרִיךְ לְכַתּוּב אַף אִם שְׂיָנָה פֶּשֶׁר דְּלֹא דֵיִיקוּ עַל זֶה וְהִנֵּה עוֹד אֵית' בַּח"מ סי' קנ"ה דְּדַעַת הָרַב ב"י בַּס' בְּדָק הַבֵּית דְּאֶפְיִלוּ בֵּין חֲטִים לְקַטְנִיּוֹת נְמִי לֹא ה"ל הַכְּחָשָׁה דֵּה"ל מֵלֵת' דְּלֹא רַמִּי עֲלֵי דְאִינְשֵׁי וְלֹא הָוֵי אַדְעָת' וְאֶפְיִלוּ לְדַבְרֵי הַטּוֹר מ"מ לַפְּמ"ש הַש"ף שֵׁם דֵּהוֹאִיל דֵּה"ל הַכְּחָשָׁה מְדֵיִיקֵי וּמִשְׁא"כ בְּכָאן וּא"כ פִּינּוּ דָּאִין נ"מ לְגוּף הָעֲדוּת לֹא דֵיִיקֵי וְהִנֵּה נִידוֹן דְּכָל דְּבָר שְׂאִינוּ צְרִיךְ אַע"ג דְּשְׂיָנָה פֶּשֶׁר מְכַבֵּר הָאֲרַכְתִּי בְּתַשׁוּבָה נִידוֹן זֶה וְיֵצֵא הַדְּבָר בְּהִיתָר הָאִשְׁה זֹו מֵה שְׂהַשִּׁיב לְהָרַב מו' פְּנָחַס בֶּן הַגָּאוֹן מו' יַעֲקֹב אַבְד"ק אֵיטוֹנְגֵעֵן עַל אֲגֶרֶשׁ נִידוֹן הַשְּׂאֵלָה הִנֵּה מֵה שֶׁמַּעֲכַת"ה פְּתַב וּמְפַלְפֵּל בְּדִין אֵי עֲמַד חוֹזֵר וְהִיא אַבְעֵי' בַּש"ס הִנֵּה פְּלַפֵּל בְּחֻקָּהּ וְהָרָאָה בְּקִיאוּתוֹ כִּי יֵשׁ לוֹ יָד בַּש"ס וּפּוֹסְקִים וְהִנֵּה אֵין וְאֶמְרָתִי בְּרוּךְ ד' אֲשֶׁר לֹא הַשְּׁבִית גּוֹאֵל מְזַרְעֵ יַעֲקֹב וְכִינּוּן שְׂהַנִּיחַ הָאֵי צְדִיק בֶּן פְּמוֹתוֹ לֹא נֶאֱמַר שְׂכִיבָה וְקָא אֶהְיֵי לִי זְכוּתִי' יִקְרָא דְאֶבְיֹו הַגָּאוֹן הַחֲסִיד הַמְּפּוֹרְסִים דִּיּוֹדַע לִישָׂא וְלִיתָן וּלְפַלְפֵּל (בְּחֻקָּהּ) בְּדַבְרֵי חֻקָּהּ וְע"ז נֶאֱמַר בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב וְתַהֲלִי זֹאת נַחֲמֵתִי עַל אֶבְיֹו הַגָּאוֹן הַצְּדִיק כִּי מֵר לִי מְאוֹד עָלְיוֹ וְנִעְצָב אֲנִי מְאוֹד עָלְיוֹ כִּי דְבוּק לִי מְאוֹד הִי' וְנִצְמַד בְּקִירוֹת לְבִי וּבִיּוֹתֵר צַר לִי מְאוֹד צָרַת אֲמוֹ הַצְּנוּעָה וְהַחֲסִידָה הִיא דוֹדְתִי אַף בְּקִרְאֵי אֲגָרַת מְאֹמוֹ הַצְּנוּעָה וְהַחֲסִידָה וְרִאִיתִי שְׂמַקְבֵּלָה בְּאַהֲבָה וְרִאִיתִי שְׂקִיבֵלָה בְּאַהֲבָה מ"ה וְאֶמְרָתִי עֲלֵי פְּמֵאֲמֵר הִילֵּל מְוֹבְטַח אֲנִי שְׂאִין קוֹל צְוֹחָה וְכו' כִּי קִיבֵלָה מְאַהֲבָה וּבְזֶה נִגְלָה מַעֲשֵׂה שֶׁל אִשְׁה צְדִיקָנוּת וְעָלִי' נֶאֱמַר וְתִקַּם בְּעוֹד לִלְזָה וְכו' אִשְׁה יִרְאֵת ד' הִיא תַּתְּהַלֵּל: וְהִנֵּה בְּגוּף הַדִּין בְּאֲמַת בְּכָאן א"צ כָּלֵל לְהָא אֵיבְעֵי' דַּש"ס הַפִּי' דְאֶמַר נְכֻסִים אֵלוּ לְצִדְקָה וְאֶמִירָה לְגִבּוּהַ פְּמִסִירָה לְהַדְיּוּט דְמִי וְנִקְנָה מִיָּד אַף דְּמִסּוֹפְקִין אִם פְּוֹנְתוֹ שְׂיִכּוֹל לְחַזְרוּ וְהוּי סְפִיק' דְּדִינֵי' וּמִשְׁא"כ בְּכָאן דְאֶמַר לְשׁוֹן תַּתְּנוּ לְצִדְקָה עַל דְּבָר טוֹב וְהוּי רַק כְּמוֹ נִדָּר וּבְמַת אֵין הַיּוֹרְשִׁין צְרִיכִין לְקַיִּים הַנִּדָּר וְכִמוֹ שְׂפַתְב רַמ"א בְּתַשׁוּבָה סי' מ"ח רַק דְּבָא כָּאן לְקִנּוּת בְּתוֹרַת מִתְּנַת שַׁכ"מ דָּאִין נִקְנָה רַק לְאַחַר מִיתָה כְּמוֹ כָּל מִתְּנּוֹת שַׁכ"מ וּבְנֻדָּאֵי אִם עֲמַד וְלֹא מֵת מְחוּלֵי זֶה לֹא נִקְנָה וְאֵין כָּאן סָפֵק וְאֶפְיִלוּ לְדַעַת הָרַמְב"ם פֶּרֶק כ"ב מֵהַלְכוֹת מְכִירָה וְהוּבָא בַּש"ע ח"מ סי' רי"ב סְעִיף ז' מ"מ הָא כ' הַכ"מ הַטַּעַם דְּכִינּוּן דִּיּוֹרְשִׁין שְׂמַעוּ וְשִׁתְּקוּ וְהוּי כְּאֵלוּ נִדְרוּ הֵם וְכָאן גַּם הֵם הָא מֵתוּ הַיּוֹרְשִׁין וּא"כ לַכ"ע לֹא זָכוּ רַק מִטַּעַם מִתְּנַת שַׁכ"מ וְאִם עֲמַד חוֹזֵר וְגַם לְפִי תִּירָץ הַכ"מ עַכ"פ הָוֵי מִטַּעַם טִירוּף הַדַּעַת וְלֹא עֲדִיף מִמִּתְּנַת שַׁכ"מ דָּאִם עֲמַד חוֹזֵר וְלֹא שְׂיָיָה טִירוּף הַדַּעַת וּמִפְּחַ מְצֻנָה לְקַיִּים דְּבָרֵי הַמֵּת ל"ש בְּכָאן דִּיּוֹרְשִׁין גַּם הֵם מֵתוּ וּמֵה שְׂפַלְפֵּל בְּחֻקָּהּ מַעֲכַת"ה בְּדִין רִיבִית וְהִנֵּה בַּמ"ל בְּהַלְכוֹת הַלְּנוּאָה מְבִיא פְּמָה דַּעוֹת דָּאִם לִיבָא עֲנִיִים מִיּוֹחֲדִים לִיבָא אִיסוּר סוּר רִיבִית וּמְבִיא תַשׁוּבַת מְהַר"י מְטָרָאֲנִי דָּאִם הַקְּדִישׁ רַק לְקַרְוֹ קַיִמַת כ"ע מוֹדוֹ דְלֹא הָוֵי רִיבִית וְאֶפְיִלוּ לְפִי דְבָרֵי מְשֻׁנָּה לְמַלְךְ שְׂפַקְפַק שֵׁם מ"מ כָּאן מוֹדָה מְשׁוּם דָּאִין מִתְּנַת שַׁכ"מ נִגְמַר רַק לְאַחַר מִיתָה וּל"ש דַּעְבִּיד אִיסוּרָא:

והנה י"ל קושני' התוס' במס' ב"מ ב"מ ב"מ ע' ע"א בד"ה מעות של יתומים מותר לתלותן כו' המ"ל ת"ל משום לנה דעובר בלא תשיף ונ"ל משום דהנה הט"ז הקשה לפי ס' רש"י דריבית ע"י שליח מותר וא"כ למה היתר דוקא במעות של יתומים רק קרוב לשכר ורחוק מהפסד ואת"ל דב"ד הוי אביהו של יתומים מ"מ למה באפטרופוס איתא בתשובת הרשב"א דהוי סרסורי דחטאה ותירץ הש"ך בנקה"כ דאפטרופוס הוי ידו פינדי הבועלים ובאמת לכא' אפי' דב"ד הוי ידו פינדי דמי ומשמע דהוי רק מדרבנן וכן אפטרופוס הוי מדרבנן מדהקשה התוס' בכתובות דף י"א ע"א גבי גר קטן וכתבו התוס' דזכ' גבי קטן הוי מן התורה ומשמע דב"ד לא עדיף משליחות וכן גבי אפטרופוס ומכפי מנשיא א' גליף הפוסקים דהוי מן התורה ואפילו לדברי הר"ן שם פתב דהוי רק גילוי מלתא והוי רק מדרבנן והנה אפי' לפי הנה פוסקי' דס"ל דכל הריבית דרבנן אסור ביתומים דרק קרוב לשכר מ"מ הוי רק מדרבנן ואין מוציאין ממנו ולמה פתב הרשב"א דהוי רק פטור משום דהאכילו ואילו בעינן וכו' ומשמע דהוי אסיר מן התורה.

אף י"ל משום דהנה אית' במ"ל פ"ק ג' מהלכות גניבה דין ו' חילוק בין עשה שליח דוקא לשחוט בשבת יע"ש וא"כ בכאן גבי יתומים דכיון דאיכ' עכ"פ איסור דרבנן ובקרוב לשכר ליכא איסור דרבנן והנה אית' בב"י בשם מרדכי והובא בש"ע י"ד ס' ק"ס סעיף י"ט דאם הלנה (נתן לחלקם) נטל לחלקו כ"כ רינח כמו שהתנה חייב והיינו שנותן להם חצי שכר כן איתא בב"י ובט"ז שם דהוי פאילו התנה וכו' וא"כ בכאן הוי עכ"פ על חצי הלנואתם שליח של היתומים מטעם זכי' והם עשו איסור עכ"פ הוי פאלו לא צינה על איסור וא"כ ה"י איסור מן התורה בשביל הך חצי וא"כ מ"ה הוי איסור מן התורה (דכמ"ש הד"מ וכן הש"ך היכא דהלנה מעות אצל המלנה אע"ג דריבית שלח ע"י שליח אסור מן התורה) אף אם הוי אמרינן דאיסור דרבנן לא איכפת לי' ביתומים וא"כ אמרינן דאדרבה אין רשאי לכלות מעות יתומים רק בקצץ ולא בקרוב לשכר דיותר הוי זכות דקצץ אפילו לא ירויח כלום וא"כ לא הוי שליח אפילו על חצי וליכא פלל איסור אף דבאמת הוי עכ"פ איסור דרבנן בקצץ והוי זכות ושליחות עכ"פ על חצי והנה הדין דבריבית דרבנן אין הלנה עובר רק המלנה ולא הלנה והובא בש"ע י"ד ס' ק"ס סעיף ב' (וא"כ א"ש ומתוך קו' התוס' ה"ל) והנה אפילו אם חצי הלנואה וחצי הוי רק פקדון מ"מ הוי כמו דאית' ביו"ד סימן קס"ו בהגהת דרמ"א וכן בש"ע י"ד ס' ק"ע"ז דאם חוזר הלכה עם בנו וגם נותן לו הוצאה בל"ה אם לנה אצלו מעות דהוי כמו הלויני ודור בחצירי (ואע"ג דבחצר דלא קיימא לאגרא) ולדעת הרמב"ם הוי בחצר אפילו לא קיימי לאגרא הוי ריבית קציצה וא"כ גם בכאן דהוי חצי הלנואה מ"מ אסור פולא והוי פולא ריבית קציצה וא"כ מ"ה ליכא פלל איסור פלל ולכאורה מן התורה דהא לא הוי זכות שלקחם של היתומים בקרוב לשכר ורחוק להפסד רק בקצץ וא"כ לא נעשה שליח אפילו על חצי והוי מותר מן התורה וע"ז אמר דיתמי' וכו' דהוי עכ"פ איסור מדרבנן ליתומים מפח דבדרבנן הוי יד יתומים פינדי הב"ד וא"כ פיון דאסור ליתומים מדרבנן הוי זכות שלקחם בקרוב לשכר והוי חצי הלנואה דנעשה שליח והו' ריבית מה"ת ומתוך שפיר קו' ה"ל: והנה שם פתב המ"מ פ"ק י"ד מהלכות הלנואה דאם לא קצץ בשעת מעשה ולא בא בתורת הלנואה וקצץ אח"כ דאסור ביתומים אע"ג דהוי רק ריבית דרבנן ובייתומים שרי איסור דרבנן אע"ג דמאן דס"ל דכל איסורין דרבנן שרי ביתומים מ"מ הך דמחזי

פְּרִיבִית גָּמוּר לַח שָׂרֵי אִסּוּר זֶה דְּרַבָּנָן יַע"ש הֵיטֵב וּא"כ בְּכָאן גַּבִּי ב"ד וְאַפְטָרוּפּס אַע"ג
דְּהוּי רַק מְדַרְבָּנָן יָדָם פְּיַד הֵיְתוּמִים וְהוּי רַק אִסּוּר דְּרַבָּנָן מ"מ מִיְחֻזֵי פְּרִיבִית גָּמוּר וּלכ"ע
אִסּוּר בֵּיתוּמִים זֶה וּא"כ א"ש מ"ש לְעֵיל אֶפְיָלוּ לְמֵאָן דַּס"ל דְּכָל אִסּוּר דְּרַבָּנָן שָׂרֵי מ"מ
רִיבִית זֶה דִּיְד הַב"ד אוֹ אֶפְטָרוּפּס הָוֵי רַק פְּיַד ב"ד פְּיַד הֵיְתוּמִים לֹא שָׂרֵי מְדַרְבָּנָן וּא"כ
הָוֵי אִסּוּרָא דְאוֹרְיִיְתָא בְּחֻצֵי הַלְוָאָה כַּמ"ש לְעֵיל יַע"ש הֵיטֵב: מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שְׁתּוּצִיא שְׁטַר
קִנְיָן שְׁמֹכַר לוֹ חֲבִירוֹ בֵּית וְעַל הָעֵבֶר לְדַף נִכְתָּב הַק"ס הַנ"ל בְּאֵם שְׂיִתָּן הַלְוָה סָף שְׁלִשָּׁה
מֵאוֹת זְהוּבִים אֲזִי בְּטַל הַק"ס וְהִנֵּה נ"ל דְּלֹא דְמִי לְהָא דְתִשׁוּבַת הַרְשָׁבָ"א שְׁכַתֵּב שָׁם עַל
הַשְׁטַר שְׁנִכְתָּב בְּאֵם שְׂיִתָּן לוֹ וַיִּפְרַע סָף מְעוֹת שְׁיִבְטַל הַקִּנְיָן שְׁנִאָמֵן לוֹמַר פְּרַעְתִּי מִשׁוּם
דְּשָׁם הָוֵי הַפִּי דְּהוּי אֶסְמִכְתָּא וְכַמִּי שְׁכַתֵּב שֶׁהַרְשָׁבָ"א אֶת וְנוּוִילִי אַחִי דְּהוּי אֶסְמִכְתָּ'
וּא"כ הַשְׁטַר לֹא נִיְתָן לְכַתּוּב וְנִאָמֵן לוֹמַר פְּרַעְתִּי וּמִשָּׂא"כ בְּכָאן דְּבַקְנָנָן זֶה נִכְתָּב מַעֲכָשְׁוֹ
וּבְמַעֲכָשְׁוֹ לִיכָא אֶסְמִכְתָּ' וְהִנֵּה בְּלֹא הַשְׁטַר הָא הָוֵי הַדִּין דְּתִנְאִי דְקִיָּים הַמַּעֲשֵׂה בְּעֵי לְבָרַר
בְּעֵדִים וְכָל זְמַן דְּלֹא יִבָּרַר דְקִיָּים הַמַּעֲשֵׂה הָוֵי לֹא קִיָּים הַתִּנְאִי וְהָוֵי נִתְקִיָּים הַמַּעֲשֵׂה וְהִנֵּה
לֹא הָוֵי פְּאֵלוּ הַתְּנָה בְּלִתִּי זְמַן מְוַגְבֵּל בְּמִקּוּם הַתִּנְאִי וְלֹא הָוֵי כָּלֵל מְכַר מִשׁוּם דְּבִאָמַת
בְּכָאן ה"י הַדִּין אַע"ג דְּכַתֵּב הַרְמָ"א בַּח"מ ס' רַמ"א סְעִיף ג' בַּסְג"ה הָאוּמַר לְחֲבִירוֹ שְׁדָה
נְתוּנָה לָךְ ע"מ שְׁתַּתְּנִי לִי מְאֵתִים זֹז לִי וְלֹא לִיּוֹרְשִׁי מ"מ אִם מֵת וְנִתְּנוּ בְּנִי הָוֵי נְתִינָה
דְּשִׂאֲנִי הֵכָא דְלֹא פִינּוֹן רַק שְׁתַּתְּנִי לִי נִהְרִי נְתָנוּ וּמִתְּנָה קִיָּיְמַת וּנ"ל דַּה"פ דְּבִשְׁלֵמָא בְּלִי
שְׁתַּתְּנִי לִי וּא"כ לֹא רְצָה הַנּוֹתֵן רַק שְׂיִתְּנוּ לוֹ וְלֹא לִיּוֹרְשִׁי אֶבֶל בְּמִקְבֵּל הַמִּתְּנָה מֵה לִי מִי
שְׂיִתָּן לוֹ אוֹ הוּא בְּעַצְמוֹ אוֹ הַיּוֹרֵשׁ דְּכִיּוֹן דְּלֹא אָמַר אֶתְּהָא אִם אָמַר אֶתְּהָ הָוֵי דְּוִקָא
קִפִּידָא אֶתְּהָ וְלֹא יוֹרְשִׁין וְכַדְאִי בַב"י בְּשֵׁם הַרְשָׁבָ"א וְהַרִיטְבָ"א נְהָוֵי דְאַחַר זָכָה לוֹ וְיִתְּנוּ
בְּעַבּוּרוֹ וּא"כ זֶה בְּכָאן שֶׁהִתְּנוּ שְׂיִפְרַע וּמֵת אֲזִי אֵין הַיּוֹרְשִׁין יְכוּל לְסַלְקוֹ דְּהוּא הַתְּנָה רַק
לְטוֹבַת עַצְמוֹ (וּבְכָאן הָוֵי אֶתְּהָ) שֶׁהוּא יְכוּל לְסַלֵּק וְלֹא לְטוֹבַת הַיּוֹרְשִׁין דְּהָא נִכְתָּב בְּאֵם
שְׂיִתָּן הַלְוָה וְהָוֵי כְּמוֹ אֶתְּהָ שְׁכַתֵּב הַרְשָׁבָ"א וְהַרִיטְבָ"א דְאֵין יוֹרְשִׁין יְכוּל לְסַלֵּק וְאָף
בְּמַעֲכָשְׁוֹ לְחוּד לֹא מְהַיָּי רַק בְּמִשְׁפָּתָא מְוַחֲזָקַת וְכָאן לֹא יֵרַד הַמַּלְוָה בְּהַקְדָּשׁ וְאָף אִם
נִימָא הָתָם הוֹאִיל וְעַשָּׂה לוֹ טוֹבָה שֶׁהַלְוָה לוֹ אֵין חִילוּק אֶפְיָלוּ לֹא יֵרַד וְהָוֵי סְפִיקָא דְדִינָא
וּמְמוֹן הִיכִי דְקִיָּיְמִי תִיָּקָם יֵא מַעֲשֵׂה בְּאַחַר שְׁנִתָּן לְחֲבִירוֹ מְעוֹת לְהַתְעַסֵּק בְּשׁוֹתְפוֹת וְאַח"כ
אָמַר הַמַּתְעַסֵּק שְׁחִזּוֹר וְקִנְיָה הָאוֹתָן דְּבָרִים לְעַצְמוֹ וְהִיא נְטַל אוֹתָן הַדְּבָרִים הַדְּבָרִים בְּהַקְפָּה
נ"ל אַעפ"י אַע"ג דְּפוּעֵל יְכוּל לְחִזּוֹר מ"מ בְּכָאן אֵינוּ מוּעֵיל חִזְרָה חִזְרָה דְּהָא הַדִּין דָּאֵם
שְׁוִתָּף אֶחָד לְוָה אֶצֶל הָאֶחָד נִתְחַיֵּיב הַשְׁוִתָּף דְּהָוֵי כְּמוֹ שְׁלָנָה לְצוֹרָף שְׁנִיָּהֶם (וּכְמוֹ שְׁכַתֵּב
הַסַּמ"ע בְּסִי' ע"ז ס"ק י"ז פִּינּוֹן דִּידַע דְּהָוֵי שְׁוִתָּפִין וְהָוֵי כְּשִׁלּוּחִין זֶה לְזֶה הַנ"ב) וּא"כ
בְּכָאן דְּכִיּוֹן דְּהַמּוֹכֵר יָדַע דְּהֵם שְׁוִתָּפוֹת וּמִסְתַּמָּא מְכַר לְשְׁנֵיהֶם וּכַמ"ש שָׁם הַש"ף דְּהִיכָא
(דְּמְכַר בְּהַסְכַּמַת הַשְׁוִתָּף) דְּמְכַרֵּר דְּבַהֲסַכַּמַת הַשְׁוִתָּף הֵלָךְ זֶה וְלָנָה אֲזִי נִתְחַיֵּיב חֲבִירוֹ
מִטַּעַם עָרַב וְעוֹד כַּמ"ש הַש"ף בְּסִי' קי"ב דְּבִדְבָר אֶחָד אֵי אֶפְשָׁר לְחִזּוֹר דְּלֵמָא יֵאמַר
הַשְׁוִתָּף הַשְּׁנִי אֲנִי אֵין רוּצָה לְהִיּוֹת בְּחֻצֵי שְׁוִתָּף וְלֹא בְּכּוֹלָה בַּס"ק ב' וְנ"ל דְּכִיּוֹן דְּחִזּוֹר
הָרִי הוּא חוּזַר מְכַר וְכו' אֲלֵמָא לֹא מְצִי חוּזַר רַק בְּכּוֹלָה חוּזַר וְעוֹד דְּבִשְׁטַר נִכְתָּב
וּבְחִיּוּב לִיְתָן רִינּוּחַ הַגּוּף וְשִׁפִּיר נִתְחַיֵּיב הַגּוּף לִיְתָן רִנּוּחַ: יֵב מַעֲשֵׂה (בְּאֶחָד) שְׁשֹׁכֵר בְּעַל
מְלֵאכָה פּוּעֵל אֶצֶלוֹ לְעַשׂוֹת לוֹ מְלֵאכָה וּג"כ לְלַמּוּד לוֹ שְׂיִוְכַל לְעַשׂוֹת הַמְּלֵאכָה אִם אוֹתוֹ
הַפּוּעֵל יְכוּל לְחִזּוֹר נ"ל דְּאֵין אוֹתוֹ הַפּוּעֵל יְכוּל לְחִזּוֹר אַע"ג דְּהָדִין דְּפוּעֵל יְכוּל לְחִזּוֹר
בְּחֻצֵי הַיּוּם מִשׁוּם דְּלִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְלֹא עֲבָדִים כו' הָא הַשְׁתָּא הָוֵי הַדִּין כְּמוֹ שְׁוִתָּפִין

דשתפין שניהם אין יכולין לחזור והוי הטעם דאע"ג דמקבל עיסקא יכול לחזור מ"מ שנתפין דהא כמו דזה משועבד לזה לעשות מלאכה ה"נ מחויב השותף השני אצלו לעשות מלאכה ה"נ בכאן כמו דמשועבד הוא לעשות אצל הבעה"ב המלאכה ה"נ משועבד הבעה"ב ללמוד לו המלאכה והוי הוא נמי כמו מלמד דמיקרי פועל והוי פועלין לאהדדי והוי כמו שנתפין דאין יכולין לחזור ואע"ג דהדין דגם בשנתפין יש דיעות דיכולין לחזור בדבר שלב"ל משום דהמעות שלו וכמו דאיתא שם: שוב מצאתי במהרי"ק סי' קפ"א ועוד נראה דאפילו בלא הני טעמי דלעיל דמאחר שהדברים מנופחים שבתחלה הי' נהנה מחברת אנשי הנכבדים אשר נשתתפו עמו כאשר לפי הנראה עדיין לא יצא לו שם בגבורי חכמת הרפואה עדיין ולא אתמחי גברא ועל ידי השותפות יצא לו שם פדאמרו וכו' וגם למד ממעשה החכמים ממ"נ ה"ה הרופאים המנוחים כאשר הלה עמיהם והולך את חכמים יחפם ומסתמא כו' לא סי' משתתפים עמו אם לא שהבינו אחריתו ואמרו בלבבם שאם בתחלה נעשה תלמיד שמה לבסוף יעשה חבירם ויהנו משותפות באחרית הימים וטובה להם אחרית דבר מראשיתו א"כ הוא פשיט' דאפילו רבינו משה יודה בזה דלאו כל פמינ' שיהנה משותפותו בתחלת השותפות אשר כמעט כל הנאה שלו כדפי' והם לא יתנו ממנו בזמן הזה אשר פונו דפשיטא דכל כה"ג משתעבד מדין ערב עכ"ל מהרי"ק שם.

וא"כ בכה"ג שהפועל קיבל המלאכה שוב אינו יכול לחזור לכ"ע וכו'. יג מעשה הי' בפכד מיד שהניח על האש לצלות ונשפה עליו מים רותחין והנה באמת הדין כף אם אמרינו דאין בקיאים בין שליטה לביןשול מ"מ הא הדין הוא גבי חתיכה שלא נמלחה דאיתא בש"ע עצמו במחבר דהוי מותר אפילו אותו חתיכה אה יש ס' וא"כ ע"כ צ"ל דיוצאת לחוץ אפילו בביןשול ונתבטל ואפילו לרמ"א דאוסר כתב הט"ז הטעם דהוי מפת איסור דבוק דלמא פעם אחת נשאר בלא כו' יעשה"ה ואפילו למ"ש הש"ך הוי הטעם רק מחמת דהוי בקדירה ואמרינו דנתבלבל בחתיכה דהוי כמו כלי שאינו מנוקב הא זה מוכח דעכ"פ ביןשול לחוד לא אמרינו דגורם דלא פריש רק שיוצא לחוץ וא"כ מפני מה יש לאסור בכאן מ"מ מה דיוצא אזי נורא משאב שאיב ואין הנאסר יכול לילה אלא במקום שאיסור עצמו יכול לילה לשם וא"כ לא עצי סמים לאסור דכינו דדם לא מצי לאסור לאסור דנורא משא שאיב ודם משרק שריק אה יש לאסור דהא כתב הש"ך בס' ע"ז ס"ק ב' דאינו אסור א"כ נמלח החיצון ולא שקה והפנימי לא נמלח כלל דאזי אסור שאזי בולע הפנימי קודם היצ"ל"י דהיינו ע"י מליחה וא"כ בכאן יש לאסור דלמא קודם הצלי' נבלע ע"י עורו ומה שנאסר מקודם אינו יוצא ע"י צלי' וא"כ ממ"נ לא נאסר רק פדי קליפה דממ"נ אם כבר נתחמם אזי לא בלע כלל ואלא דעדיין לא נתחממה והוי תתאה צונן ועכ"פ לא גרע משני נוגעין זה בזה דלא הוי תתאה לא לכאן ולא לכאן לא נאסר רק פדי קליפה וא"ל דתתאי היינו התנור נתחמם לעליון וא"כ הוי כמו צלי' וא"כ ממ"נ סגי בקליפה לחוד ואף עדיין י"ל לפי הך דעה דס"ל דאם בכלי שני והוי מלח עדיין נאסר אפילו בכלי שני וא"כ עדיין קשה דלמא נאסר מקודם שנצלה מפת מליחה וכלי שני אה הא האחרונים מחולקין בזה שם וכאן הא בפכד רש"ל מוחלק וא"כ בכאן בנדאי מותר ובשאר בשאר צריך לעיין ומותר מסתבר להנ"ל: יד אם נשחטה בהמה ולא נמצא בה שום ריעותא רק כשפותחין אותם נמצא בהלב מסמר אחד והמסמר הי' ראש אחד

חד וראש אֶחָד כב ובהמסמר לא הי' שום חלודה ושום רושם ואנו מסופקין אם נתחב לאחר השחיטה ואו הו נתחב מחיים וניקב מה דינו תשובה הנה דעת הצ"ל להתיר אף בספר תב"ש חלק עליו והנה פתבתי להקל דהא התב"ש פתב ז"ל הנה מ"ש ספק דרף הנושט יש לתמוה כיון דבשיטת רש"י קאי ובאמת רוב הפוסקים וכן הטור והש"ע פסקו כן א"ב אין זה ספק דהא פתב רש"י דרוב הנכנסין דרף הנושט והו' וא"כ בכאן שבמסמר הנה הני ראש א' חד וראש א' פב והנה מונפר בש"ע יו"ד דאם עב בראש הקנה לא חיישינן דבקיאתין בבדיקה כן הוא הלשון ברא"ש דאם עב בקיאתין בבדיקה דאין בקיאתין בבדיקה רק אם הוא דק וא"כ אם נכנס דרף הנושט וניקב וא"כ גם העב נכנס דרף הנושט וע"ז בקיאתין בבדיקה וע"כ צריף לומר שפא דהבריא וא"כ כיון דע"כ צ"ל דהבריא וא"כ דלמא באמת בא דרף דפנות והבריא שם ומה לי אם הבריא בשם או דהבריא בכאן וא"כ לא שייף דרוב דרף הנושט ואין לומר דהני ס"ס לאיסורא סורא דלמא הני דרף ונושט והבריא ואם תמצא לומר דרף דפנות דלמא ניקב (ונושט א"י חגיבה זו) והבריא דאין זה דנימא חרי הבריא דפנות הבריא ונושט ג"כ הבריא.

זה לא אמרינו אף בהספק השני פתב ג"כ התבואות שור אכל הקא (דנכתבה נ"ל דצ"ל דנכתבה) רחוק מאוד לומר שע"י משמוש כן נעשה ומכש"כ פאן דלא הוי מחט שרש בצ"ע (יפה נרשום א"י תיקה זאת) רק מסמר וא"כ הוי ספק רחוק אף דעת הפ"י בסוגיא דפ"פ דאפילו אם ספק אֶחָד רחוק וספק אֶחָד הוי ספק השקול הוי שפיר ס"ס מעליא דכתב בכתובות דף ט' ע"א ונ"ל בד"ה ואב"א מיהו עדיין יש לי מקום עיון בדברי התוס' דמשמע מיהו דפשיטא להו דאי הוי רוב דרצון רוב גמור תו לא הוי ס"ס ולא ידעתי למה וכו' וא"כ היכא דספק אֶחָד הוא שקול הוי פלגא ופלגא שפיר הוי אידך ס"ס דאע"ג דאונס הוי מיעוטא אפ"ה מצרף רובא אפלגא והו"ל רובא להתיירא וא"כ יש להתיר אף באמת דעת התוס' שם אינו כן וכן דעת רוב הפוסקים אינו כן דהשיב שם בנקה"כ על הטורי זקב דספק דלמא הוי נתהנה אחר מכן בזמן מיעוט ודלמא נטרף דאסרו הפוסקים דהואיל דהספק הנה דלמא הוי אח"כ נתהנה הוי לא שכיחי אפילו הי' האחד הוי ספק השקול אף בכאן הואיל דלא ראינו שום חלודה ושום רושם דנעשה מחיים ורחוק מאוד מפל אדם דנהוי מחיים ומשום הכי יש להקל אף דוקא לאחר בדיקה שייבדוק קודם בכל האברים שאין נקב הא אם ליתא לקמן לבדוק יש להטריף כפי התבואות שור והכי הוי הדין הנה: טו מעשה באונוה הלעטה שמצא קורט דם מצאו קורט דם בנושט ולא תחוב פלל יש להטריף משים דהנה איתא לקמן דתולין בדבר המצוי ולא תשוב אם מצוא לאיסור וכן איתא גבי ספק קניא ספק דרוסה דתלינו אם לא שכיח ההיתר ותלינו לאיסורא אע"ג דהוי שם ס"ס דהא דרוסה מהני בדיקה אם הוי מצוי לבדוק וכן פתב הש"ף להדיא בדיני ס"ס.

והנה הש"ף הביא בשם תשובה דיותר שכיח בהלעטה (מבדיקת א"י תיקה זו) הריאה והנה הט"ז הקשה ואמאי תלינו בדבר אם ספק אם הוי מחיתוף לחיתוף דתלינו בכשרות אע"ג דשכיח ות' הטו"ז דשכיח סרכות אכל לא סרכות המטרפות.

והנה בכאן צ"ל דשכיח דעכ"פ דיהא תחוב בנושט מדמצרכינו בדיקה דאם הוי רק דיהא ולא תחוב הוי מקילין דכל הני חיוי ברייתא אכלה קוצים א"ו דשכיח דיהא תחוב וא"כ

תלינו הן קורט דם מדבר המצוי דבשביל הלעטה וא"כ אם הוי תחוב וְהוי קורט דם בצד השני טריפה וא"כ בקאן דְהוי קורט דם בין עור לעור בנשט וא"כ הוי פאילו ניקב הא העור הפנימי עכ"פ מפת קוץ דטריפה לפסק הלכה דטריפה והא דיש מכשירין אם תחוב הא ונשט אין לו בדיקה וכמ"ש הש"ך או דנ"מ דאם עור הפנימי לא ניקב לגמרי או כמ"ש הש"ך דעליהם סמכו אבל לא כן דעת הרמ"א או דכמש"כ הש"ך אם תחוב קוץ הוי עדיף טפי וא"כ בקאן טריפה ומכש"כ פשיטא לדעת הט"ז דמהני קורט דם בפנים אם מונח יעו"ש היטב ע' בסי' ל"ג: טז הנה מ"ש בספר פ"מ להכשיר את החצי השני דדבוק בו בתתיכה וחצי השני מן הדבוק ולהלכה כ' שם דכשר ממ"נ ואין פו דחוששין דהא עבידי דמתהפך וכמ"ש הוא עצמו וא"כ חוששין דלמא הוי פעם חדא (עד מ') עד יותר מחצי וְהוי נאסר יותר מחצי ואח"כ הוי פחות מחצי או יותר מחצי בצד השני מה שפך נאסר והשתא כאשר מזה דהא הוי חנ"נ אף באמת זה אינו דהא צריך לחלק דלמטה למענה שפיר אול וכמשמע בסימן ק"ה דאמרינו דכבוש פמבושל עכ"פ במבושל כ"ע מודו דמהני וא"כ שפיר פשרה וצ"ע: יז מעשה בא' שמצא חתיכה מעט בשר בכלי שני שמערבין קאנוע עם חלב וְהוי פשרה וְהנה בלח בלח י"ל דלכ"ע לא שייך דְהוי ספק בדאוריית' דהא ליכא תו פאן פלל איסור מן התורה דהא הוי רק תערוכות חד ונדמא למ"ש הש"ך ביו"ד גבי קדירה דכיון דְהוי רק בתערוכות וכמ"ש (הש"ך) לחלק בין יבש ללח בלח בדיני ס"ס ומכש"כ בקאן דלא הוי פלל תו יבש רק דְהוי הפל שרי וְהוי כמו דליכא רק ביצה חד דהא לא הוי פלל השתא דאורייתא וְהנה מש"כ המנחת יעקב לחלק דנולד בתערוכות וא"כ אם נתערב חד בחד מעיקרא וא"כ הוי הספק מקודם וכמ"ש הפר"ח אע"ג דנתערב מעיקרא ודלא כמ"ש הש"ך לחלק אם נתערב וּכמו דמשמע ממתני' דתרומות ע"כ לחלק בין קדירה וכמ"ש הש"ך ועוד דקאן הוי נמי ס"ס ספק אחד דלמא מן הקדירה שמערבין יחד קאנוע וחלב ודלמא מעיקרא פא מן הקאנוע ואו דמעיקרא מן החלב ועוד דְהוי פאן נמצא פאן הי' ודלמא בקאן בכלי שני נפל ומשא"כ בדגים ובביצה לא שייך זה יח מעשה שנמצא בריאה נקב ומורנא מתה לא נמצא באותו צד שהי' הנקב כי אם באיפוף בצד הריאה השני' נ"ל דְהוי טריפה והוא משום דהא מן הלשון שמביא הש"ך (בסי' ל"ו ס"ק י"ח) מוהר"ם מלובלין פתב וז"ל וא"צ לדקדק שיהי' התולעים נמצאים דוקא על הנקב בסמוך לו ממש כי מי יכול לצמצם בזה הא אפשר בצד השני ועוד באמת הא אמרינו פל הטומאות פשעת מציאתו וכיון דנמצא השתא מתה דְהוי אמרינו דְהוי גם פו מקודם מתה זמן מרובה וא"כ אמרינו דמסתמא הוי מתה מקודם וא"כ כיון דְהוי מקודם שחיטה מתה ע"כ הוי בחיים הנקב בהריאה או דהך תולע ניקב או דְהוי התולע ממקום אחר וְהוי בלא"ה ניקב ועוד דכמה דעות דמחמירין דס"ל דְהוי בתוף נקר ממש ולכן יש להטריף יט מעשה הי' באחד שהלוח לחבירו מעות עצה"ע פתיקון ד"מ על שנה ואח"כ לא פרע בזמן ונשאר אצלו ואח"כ לאחר השנה סי' לו הפסד הפסד ובשנה הראשונה לא ה"ל הפסד וְהנה נ"ל הדין דהא באמת הט"ז מסופק בחושן משפט היכא דהתנה שלא היא נאמן בלא עדות (וְהנה) אם ה"ל מיגו אם הוי כמו עדות וא"כ משמע שם דעיקר דְהוי פל תנאי שבמזון קיים.

וְהנה ע"כ הוי ה"פ בהטו"ז מנלן דהתנאי הוי שלא יהא נאמן במיגו הוי ה"פ דהא תמיד יש לו מיגו וכמ"ש בתנאים וְהנה באמת ל"ק מהא דנאמנות נאמן במיגו אע"ג דתמיד יש

לו מיגו ל"ד לכאן דניהו דכוננתי שלא יהא מועיל מיגו הא באמת אין הנאמנות מועיל שלא להחרים חרם סתם וא"כ שפיר מאי דהוי דהתנה פן מ"מ הא הו"ל מיגו דהוי הכחיש הפל וא"כ שפיר הוי מוכח דאמר אמת ומאי הוי דהתנה פן הא אעפ"כ הוא אמת ומשא"כ בכאן אע"ג דהוא אמת מ"מ חייב לשלם וא"כ (בכאן) (דקא) בשעת מעשה דהתנה לא הו"ל מיגו וא"כ לא מוכח דכוננתו דאינו נאמן במיגו וא"כ י"ל דקא בכאן הו"ל מיגו דהוי אומר גם על שנה הראשונה או לא רנחתי או פרעתי וא"כ פיון דיש לו מיגו שפיר נאמן דהי' לו היזק בקרן ומנפה לו שיעור רינח בהקרן אם באמת סתם היתר הוי ברב וש"ץ וא"כ לא מועיל דקא מיגו בנדאי לא עדיף משתי עדים והוא לא רצה שתי עדים אף באמת אם פתב סתם ובאותו העיר לא ידע הרב או הש"ץ מעסק מ"מ וא"כ אין לומר דכוננתו על פה ועל עיר אחרת (דהיינו רב וש"ץ מעיר אחרת) הוי כמו דבר בטל דהתנאי יבטל דקא לא ידעינו באיזה העיר וע"כ הוי הפי' סתם עדים וא"כ שפיר נאמן במיגו לנכות שיעור דמי הריווח מהקרן דנאמן דהוי עכ"פ כף הפסד בקרן ע"י מינו: יט הנה אם אחד הלנה לחבירו והוא בנה בית על קרקע שלו והוי שבח ע"י זה ויש שרוצה לומר דזה הוי היתר עיסקא דהוי רינח אותו השבח ובאמת זה אינו דקא אם בונה חרבתו של חבירו צריף לשלם שכר הדירה ואי לא הוי ריבית ובסי' קע"ג סע' י"ו בהגהת רמ"א ויש מתירין אפילו אחריות הדרף על התגר המביא דכיון דהוי בעד מעותיו וא"כ אמאי חייב שכר דירה או דהשבח הוי רק חשיב מן הקרקע והוי שלו: כ וילעגין שאילה דשאיילא קדמאי נידון הכתובה שהיא מקוימת כדן דב' עדים מעידין על כל אחד מהחתימות וכעת מוציא הצד שפנגדו גביות עדות מהעדים גופא דהם חתימו על הכתובה דמעידין דלא קבלה ק"ס מעולם רק על ת"ר זהובים מה דינו האם דמי לתרי ותרי והנה באמת ל"ד ודמי למ"ש הש"ף בח"מ סי' מ"ו סע' ו' ס"ק י"ב דקא באמת אפילו אם הוא שקר שלא לנה כלום מ"מ אפשר דחתימת ידו הוא אמת ומעיד שקר דקא באמת עדות אחרים מעידין על פתב ידם וכן על עדות האחר וכמו דכתב תו' בב"ק דף ע"ג ע"א ד"ה א"ב דאסהידו בי תרי לחד ובי תרי לחד והנה עוד ראוי לזה דקא התו' התם פתב דמיגו דאי בעי.

תקי אמרינן גבי בי תרי אפילו הכי גבי שתיקה אמרינן דשניהם יספיו לדרך אחד וא"כ קשה אם אמרי העדים אנוסין מכח נפשות לא מהימן היכא דכתב ידן יוצא ממקום אחר ואמאי לא יהא נאמנים במיגו דאמרי לא לנה כמו דאמרי השתא ג"כ דלא לנה רק דהי' אנוסין והוי שתיקי מאנוסין ומשמעות דכתב ידן יוצא ממקום אחר אפילו אם העדות אחרות מעידין רק על חתימתן א"ו דלא מהימן פנ"ל: וגם נידון דשאיילא קדמאי נידון החלוקה באמת מה שיש פאן יותר מדמי הכתובה לפי התקנת הקהילות פתב הב"ש דלדעת אחרוני' בתשובותיהם הוא לאב ובאמת פיון שמגיע לו לאב ואצל אב יש יותר מה שנשאר מעזבון בנו ומ"ה לא מצי לכופה שישטול נכסי צאן ברזל דממ"נ מה שישאר יותר הוא לאב ואצל אב יש עדיין יותר וכעת הזאת האשה אינה נוטלת כל הכתובה ולא החצי מן הנכסים לפי הערף שנשאר בידי האב וילעגין התקנה הוי ספק תקנה להקל: זאת התשובה כבר נדפסת בדף י"ט ע"ב כמו שנמצא פתוב בשילי היריעה אף לאשר מצאתי עוד בין התשובות לא מנעתי מלהדפיסה פעם שנית כא מעשה בשטר שכתב עצה"ע אף הוי כו' של אדם אחר והנה בהשטר שהי' עצה"ע אף הוי כ"י של אדם אחר וא"כ הוי הודאה י"ל דמהני דקא הש"ף פתב בסי' ס"ט דאם כ"י של הלנה אע"ג דלא חתם פלל

שם של הלנה מהני והנה בסי' מ"ה סעיף ה' מקום וכו' כ' הש"ך והה"ד לנה המסניב
עצמו בכ"י או בממך"ם שכתב פכ"פ צוה לחתום או חתם במסירת קולמוס וא"כ מהני
והנה באמת לאו דוקא דכתב פן ציום לחתום דמאי מהני פן וכינון דאמת הוא פן דצינה
אפילו לא כתב פן דמאי מהני דכתב פן פינו דלא חתם ע"ז עדים דצינה פן ואפ"ה מהני
ה"נ בנ"ד מהני פן: כב מעשה הנה הש"ץ שיבד במוסף י"ה קודם שגמר הברכה
האמצעיות יבד ולאחר שגמר הקרנות של מוסף ויבד הש"ץ השני ולא אמר קרבן מוסף
נ"ל שפיר עביד אע"ג דהדין דאם טעה באמצע הברכה דצריך לחזור לראש הברכה
(השני') לא מתחילה ולא אמרינו בזה (דלא גרע) דהוי עכ"פ לא גרע משלש ברכות
ראשונות או אחרונות דעכ"כ צריך לחזור לראש הברכה ראשונה דכולה פחדא חשיבא
ומכ"ש בכאן אף דהא המ"א כ' דאם החליף בשבת של זו בזו דאין חוזר ומשא"כ במוסף
וכתב המ"א דאין דומה דא"כ אמרינו דאפילו במוסף אם התפלל של חול במוסף יצא
דאמת גם שם הוי הדין דצריך להזכיר דוקא קרבן מוסף אף דבאמת גם שם אם הזכיר
הקרבן מוסף באיזו ברכה או ברפאנו או בשומע תפלה או בשאר הברכה או בין ברכה
לברכה מהני אף דהזכיר קרבן וא"כ אם הזכיר בין אתה גבור בברכה ראשונה או בין
ברכה נמי מהני וא"כ הוי דהזכיר הראשון בשאר ברכים או בין ברכה דמהני וא"כ הוי
השאר רק ברכה לחוד ומהני: כג שאלה נשאלה לפנינו מאיש אחד וזה תוכן השאלה
בשינוי לשון קצת היות שקודם נסיעתו מביתו עשה שליח למכור חמץ דהיינו י"ש
ומאלץ וסמוך עליו שיעשה פתיקון וכן הי' שעבר השליח החמץ לערל במטלטלין אג"ק
ובמסירת המפתח כד"ת אף שנעשה השליח מהמיסיפין הגורעין שהתנה עם הנכרי
בזה"ל שחם לא יתן מעות תיקף אחר הפסח? הא המקח בטל למפרע לגמרי ותיקף בחזרת
המשלח לביתו שלח אחר השלים ושאל אותו האף נהג עם החמץ הנ"ל וננה אותו
פדברי הנ"ל התניתי עם הערל הקונה ונסתמרו שערוות בשרו ומיד שלח אחר הערל
הקינה ומכר לו מכירה בביתול תנאי הנ"ל אף שחזרת ומעשה המשלח הנ"ל הי' אחר
זבן איסורו ומה נידון בי': תשובה דיש להתיר פאן מפמה וכמה צדדים חזק דהנה
הרמב"ם פסק בהלכות שגגות ומביאו הש"ע א"ע לפסק הלכה בסי' ק ע"ג סעיף ה'
ובסימן ל"ח סעיף ל"ה וז"ל המקדש על תנאי וחזר אחר פמה ימים ובטל התנאי אעפ"י
שבטלו בינו לבינו שלא בפני ערים בטל התנאי ונהרי הוא מקודשת ומגורשת הינצא לנו
מזה דיכול לבטל התנאי אפילו אחר פמה ימים ומקודשת ומגורשת למפרע (וצ"ל
דבביתול התנאי עכשיו הוי כאלו לא הי' תנאי פלל מקודם א"כ ה"נ תיקף שבא לאח"ז
איסורו ובטל התנאי נתקיים המכירה למפרע כמו שם בגט וא"ל דאף יכול לבטל התנאי
עכשיו הא הוי לאח"ז איסורו דהא בלא"ה גם שם גבי גט צ"ע דאף יכול לקדש או לגרש
השתא דנהוי הקידושין או הגירושין חלין למפרע אלא ודאי צ"ל דבביתול התנאי עכשיו
הוי כאלו לא הי' תנאי פלל מקודם א"כ ה"נ תיקף שבא לאח"ז איסורו ובטל התנאי
נתקיים המכירה למפרע כמו שם בגט) ה"נ ה"א בנידון דידן הוי כאלו לא הי' תנאי
בשעת מכירה ובאמת המכירה היתה בשעת היתר וע"ש בבית שמואל בסי' קמ"ג בס"ק
נ"ז וגם ה"א בנידון דידן בודאי שלא לצעורי קא מכונן השליח ולכאורה קשה באיזה
אופן ביתול התנאי מועיל וצ"ל דמה שמבטל התנאי עכשיו מזה נראה דעתו שאינו חפץ
בתנאי הנ"ל והו"ל כאלו לא הי' תנאי פלל בשעת עשיית המעשה ונעקר למפרע התנאי

א"כ ה"נ בנידון דיין שתיכף שפא המשלח לביתו לאח"ז איסורו וביטול התנאי נתקיימה המכירה למפרע ונהרי הוא כמו שלא הי' להם שום תנאי בשעת המכירה דומיא דגיטין וקידושין וא"ל לכאורה האיך יכול לבטל התנאי עכשיו הא הוי לאח"ז איסורו לא קשיא מידי דהא באמת נתקיים המכירה למפרע רק (שהשליח מעל בשליחות והחיל בו תנאי) עכשיו כשביטל התנאי הוחזר המכירה למעמדו הראשון דהא יש פאן קצת עיון לכאורה איך יועיל ביטול התנאי לענין גירושין למפרע שיחולו הגירושין להבא (א"ו שנגחשב כאלו) רק שנתחדש עתה בביטול התנאי דאל"כ האיך יעלה הדעת במכירה ובכניצא בזה שימכר האינדנא ויהא המכר למפרע או בגט האיך יכול לגרש עכשיו וכוננתו שיהי' למפרע הגירושין חלין.

וה"נ איך יתקון המעשה שמקודם זמן רב ע"י ביטול התנאי מה שלא הי' המעשה נחשב לכלום עד עתה אם יעבור אח"כ נתבטל למפרע כמו שהדין הוא בפ"פ ונמצא דעכשיו רוצה לעשות שיהא הגירושין חלין למפרע אפילו אם יעבור אח"כ א"ו צ"ל דבביטול התנאי עכשיו חשבינן כאלו לא הי' תנאי כלל מאז ומקדם וכמו שכתב הב"ש בס"ק נ"ז יע"ש ה"נ חשבינן כאלו לא הי' התנאי מאז ומקדם בשעת המכירה והמכירה הי' באמת בשעת היתרא וגם הכא הי' התנאי לא לצעורי: (ועוד יש להתיר ע"פ מ"ש הרא"ד בקידושין דף כ"ג ע"א גבי אם נתן לעבד ומתנה ע"מ שאין לרבו רשות בו דקני עבד וקני רבו דלא מהני כתב הראב"ד ומביאו הרשב"א בחידושי דאמאי לא קני רבו מהני ונהרי הוא כפל התנאי ותי' הראב"ד משים דיד עבד כיד רבו אמרינן לזכות ולא לחוב לו והלכך י"ל לר"מ דכיון דא"ל קנו קני עבד וקני רבו דכשנתנו לעבד כאלו נתנו לרבו וכשהתנה עם העבד כאלו התנה עם אחר וא"כ ה"נ בנ"ד למפור לו הוי שליח ולא להתנות ומכירה הוי שלוחו של אדם כמותו וקיים המקח בלא תנאי דלענין התנאי הוי כאלו התנה עם אחר דלא הוי לענין התנאי שליח ובזה יש לדחות הרא"י שמביאו הפוסקים גבי ע"מ שמתזירו לי דצריף קנין חדש ומביא הרא"ש ראי' מגמרא דסנפה דאמרינן קנו לא לקני אינש יומא קמא לזילב לקטן דקטן קני' א"ל מקנני' לית לי ונמצא מוכח מפאן דצריף לחזור ולהקנותו ולפי' הראב"ד לא מוכח מידי דה"פ לענין לזכות יש לו יד ולא לחוב לו דקנין כשלא בפניו דמי נמצא דלא הוי תנאי כלל דהנה כאלו התנה עם אחרים וא"ל גבי עובדא דאתי ולא אתי בב"מ דף ס"ז פ"א וכתבו שם חלמידי רשב"א דאפילו אם השליח שמתק דהוי תנאי ואמאי נימא ג"כ דלקנות לו הוי שליח והתנאי הנה עם אינש אחריןא י"ל דהא באמת אפילו השליח שעשה המקבל מתנה אם הנותן אינו רוצה שיהי' שליח לזכות רק פי יבוא לידו בנדאי לא הנה שליח): ועוד יש להתיר ע"פ מ"ש הראב"ד בקידושין דף כ"ג ע"א גבי אם נתן א' מתנה לעבד והתנה ע"מ שאין לרבו רשות בו דקני עבד וקני רבו הקשה הראב"ד ומביאו הרשב"א בחידושי דאמאי קני רבו הרי הנותן כפל החתאי שאם ינקה רבו שלא תהי' מתנתו מתנה כלל ולמה לא תהי' מתנתו בטיל' ותי' משום דיד עבד כיד רבו לזכות לאדון אמרינן ולא לחוב לאדון והלכך ס"ל לר"מ דכיון דא"ל קני קני עבד וקני רבו ומשנתנו לעבד כאלו נתנו לרבו ממש ומה שהתנ' עם העבד הוי כאלו התנה עם אחר וא"כ ה"נ בנ"ד לענין מכירת חמץ הוי שליח והנה כאלו הוא עצמו מכר לו ששליחו של אדם כמותו אבל לענין התנאי לא הנה שלוחו והנה כאלו התנה עם אחר ונתקיים ונתקיים המקר בלא תנאי ואפי' אם הנכרי הי' מתנה

התנאי לא הנה תנאי פלל פיון שלא התנה עם הבע"ד בעצמם ואפי' רבנו דפליגי עליו דר"מ שם מידו להך סברא שכתב הרמב"ד אליבין דר"מ אף שכתב הרמב"ד שם דטעמייהו דרבנו דמעיקרא קני עבד אלא דלכי זכי עבד כו' עיי"ש והלכה הוי כשאר תנאים דעלמא שהתנה עם המקבל מתנה עצמו: ולפ"ז יש לדחות הרמב"ד שכתב הרמב"ד ש גבי נותן מתנה ע"מ להחזיר שצריך המקבל מתנה להקנות בקנין גמור כשמתחזיר להנותן ומביא הרמב"ד שראי' מגמרא דסופה דאמרינו יומא קמא לא לקני אינש לולב לקטן לינוקא דקטן קני' אית לי' מקני לית לי' ונמצא מוכח מפאן דצריך לחזור ולהקנותו ולפירוש הרמב"ד לא מוכח מידי דה"פ דלענין לזפות לעצמו קטן יש לו יד ולהקנות לאחרים לא מצי קטן דבפניו כשלא בפניו דמי ומשום הכי אין מקבלין עדות על הקטן ונמצא לחוב לקטן הוי כשלא בפניו ומשום הכי לא הוי תנאי פלל דהנה פאלו התנה המוכר עם אחר דלענין התנאי הנה פאלו התנה שלא בפניו: ואין להקשות מגמרא דב"מ דף ס"ו דאיתא שם האי איתתא דאמרה לי' להאי גברא זיל זבין לי ארעא עד אמר לי' את ונוולא אחי כו' וכתבו שם תלמידי הרשב"א דאפילו אם השליח שמת דהוי תנאי ואמאי נימא ג"כ דלענין קני' הנה שליח ונהה כמו בע"ד עצמו ולענין התנאי לא הנה שליח ונהה פאלו התנה המוכר עם אחר ולפי דעת הרמב"ם שפירש בעובדא דאת ונוולא אחי דלא סמכה דעתו המקח בטל לגמרי ולא הנה קנין פלום א"כ הנה כמו חזרה אתי שפיר דבנדאי יכול לחזור תוך כדי דיבור אפילו שלא בפני בע"ד רק דהתנאי אינו יכול להתנות שלא בפני הבע"ד פיון שרוצה שיתקיים המעשה רק שהתנה התנאי וכמו דבעינן בתנאי ד' דברים פיון שלא חזר מהמעשה לגמרי בתוך כ"ד רק שהתנה התנאי משום הכי בעינן שיהיו בו ד' דברים ה"נ גבי תנאי צריך שיתנה עם הבע"ד עצמו אבל אם חזר לגמרי מהמעשה יכול לחזור בתוך כ"ד אפילו שלא בפני בע"ד ונסתייע בכאן דעת הרמב"ם וא"ל מהרמב"ם דפסק בהלכות אישות אם עשה שליח לקדש והלה השליח וקידש על תנאי הרי זה בטל ואמאי לא נימא דלא הנה תנאי פלל י"ל משום דהנה פאלו אמר השליח שאינו רוצה להיות שליח פי אם על תנאי זה משא"כ בעובדא דנוולא דשם שמת השליח רק המוכר הותנה משום הכי (יש) לומר פדעת הרמב"ם דהנה חזרה דאלו הנה תנאי לא מהני כסברת הרמב"ד ובנ"ד אע"ג דהשליח התנה מ"מ פיון דכוננתו הי' לטובת המשלח שהשליח סבר שהוא טובת המשלח ובאמת חוב הוא לו לא שייך לומר שלא נתרצה השליח פי אם בתנאי זה נדמיה להא דאיתא בגיטין דף ס"ג התקבל לי גטי ואשתך אמרה הבא לי גיטי כו' דמשמע שם אע"פ שאמר השליח שרוצה להיות שליח להולכה לא אמרינו שלא נתרצה להיות שליח לקבלה א"כ ה"נ בנ"ד בנדאי נתפונן השליח לטובתו ולאיתן הפוסקים החולקים שם על הרמב"ם בדינא דאת ונוולא צ"ל דמש"ה הוי התנאי קיים בעובדא דנוולא דהא באמת אפילו השליח שעשה המקבל מתנה אם הנותן אינו רוצה שיהי' שליח לזכות רק אחר שיבא לידי המקבל לא מצי השליח לזפות מקודם בשבילו וא"כ משום הכי מהני התנאי בעובדא דנוולא דהנה פאלו התנה עם השליח ע"מ זה אני רוצה שתהי' שלוחו ואם לאו איני רוצה שתהי' שלוחו ונהה פאלו לא התנה פלל עם הלוקח רק עם השליח משא"כ עם העבד לא שייך לומר כף דינ עבד פינ רבו ובנ"ד לא התנה הערל הלוקח רק השליח ונתבאר בח"מ סי' ר"ז דכל שהתנה המוכר טובת הלוקח לא הנה רק פטומי מילי ואצל השליח לא שייך שלא נתרצה כו' דהא בנדאי פוננתו

לטובת המשלח כמש"ל ואין להקשות אטעם הראשון שכתבתי דנעקר התנאי למפרע כו'
הא לפי פסק הרמב"ם בהלכות אישות אם עשה שליח לקדש והלה השליח וקידש ע"ת
ה"ז בטל א"כ ה"נ בנ"ד יהי' בטל לגמרי י"ל דא"כ יהא נאסר הקמץ שלו ובנדאי אנו
סהדי דניחא לי' דנהגי שלוחו וכמו שכתבו הפוסקים הך טעמא דמשום הכי לא שניף
ביטול מקח גבי קמץ דאנו סהדי דניחא לי' שיתקיים המקח ולא יאסר הקמץ: ועוד יש
ראי' להתיר ע"פ סברת מ"ש בסיף ספר מנחת יעקב שאלה ו' ומביאו בספר חק יעקב
בסי' תמ"ח ס"ק כ' עי"ש וא"ל רמשמע שם מדבריו שלא היתר רק דוקא אם לא ידע כל
ימי הפסח אבל הקא שנתנדע לו לאח"ז איסורו והי' לו לבאר פתקנת חכמים י"ל פיון
שהי' מסופק בדין הנה פאלו לא ידע כמ"ש הט"ז ביו"ד גבי אין מבטלין איסור לכתחלה
ועוד פיון שעשה שליח למפור פתקנת חכמים בנדאי ג"כ ביטול פתקנת חכמים וקודם
זמן איסור לא הי' יודע שמכר השליח על תנאי א"כ הנה הביטול ביטול טוב פיון שהי'
סובר שמכר קדינו וא"כ מפל הראיות שהבאתי עכ"פ יש להתיר למוכרו לנקרי פמו
שהתיר החק יעקב בנגידון דידי' וד' אלקים ינחני בדרך אמת: שלום לאהובי א"נ הרבני
המנופלא והמנופלג חריף ושבון כבוד שמו מוהר"ר שמואל נ"י: בד גי"ק הגיעני ומה
שמכת"ה פתב דשני דברים אינו ברשותו של אדם הן אמת שפכר מתורץ בכלל דברים
שכתבתי פיון דבשעת מעשה הי' היתר ואביא ראי' פשוטה אי אמרינו דעדיו בכתומיו
זכין לו ובעינו מטא ליד' ואי מטא ליד' בסוף אמרינו עדיו בכתומיו זכין לו למפרע ואם
מכר אחר התחמת עדים וקודם שמגיע ליד' מ"מ פי מטא ליד' אח"כ זכה למפרע ולא
מהני המכירה שמכר לאחר אעפ"י שהשתא אין בידו למפור דהא מכר מקודם לאיש
אחר ונימא דעכשיו דמטא ליד' אע"ג שצריך להיות דעתו דעת המוכר או הנותן נימא
דלא מהני ונימא דהוי פאיש אחר שנתן השתא ובנדאי אפילו בנן לאחר מיתה אין בידו
ליטון כו' א"ו דחשבינו דמתחיל מקודם הנה פאלו מכרה מעיקרא שהי' בידו א"ו פיון
דמתחיל ע"י עשי' דעכשיו נגמר המעשה מקודם הנה פאלו מכרו מעיקרא דהנה בידו
אעפ"י שאין עכשיו בידו ויש פיוצא בזה בחו"מ ראיות עד פי חדל לספור פי אין מספר
גם מה שכתב על ראית הראב"ד דלמא לא גתרצה הנכרי פי אם על תנאי זה ז"א פיון
דלא התנה הלוקח תנאי זה ז"א פיון דהנה טובת הלוקח אין הלוקח יכול לבטל בשביל
זה המכירה פדאיתא בחו"מ סי' ר"ז דהוי פטומי מילי וכבר דברנו מזה ופשוט הוא ומ"ש
להתיר מפח התנאי שלא הי' פתיקנו פכר דברנו מזה אף הא שהרמב"ם פסק דבע"מ
אצ"ל ד' דברים כמ"ש שם ומ"ש מפח תנאי שאי אפשר להתקיים בסופו בנדאי לא
שמענו מזה דזאת אי אפשר להתקיים בסופו בנדאי לא שמענו מזה דלמא יעשיר לאחר
הפסח ופשוט הוא ותו לא מידי הק' משולם בהרבני מוהר"ר שמשון ז"ל ומה שכתב על
ראית הראב"ד א' הא שם נותן אין רוצה רק על תנאי זה ומאי איכפת לי' ברבו שרוצה
פיון שהנותן אין רוצה רק על זה ליתן והאיך יכול לזכות בע"כ א"ו דלא הוי תנאי פלל
פיון שלא התנה עם המקבל מתנה פמו שבעינו בתנאי ד' דברים ה"נ הקא להיפך שהלוקח
התנה תנאי אין יכול אף פי תרצנו שם בעובדא דנוולא שפיר לכאורה א"ל פך דהנכרי
אינו רוצה ונהי' פי אינו רוצה בשליחותו אף פכר דברנו שם וגם עם מעכ"ת בהיותו
עמד במחיצתי דהא כל שהוא טובת הלוקח ולא התנה הלוקח אין יכול לבטל בשביל זה
התנאי פדאיתא בסי' ר"ז דהוי פטומי מילי בעלמא ופשוט מאוד ובמקום אחר הארכת

בְּחִילוּקֵי שְׁפִתְבִּתִּי אֵלֶּא שְׁפָאן אֵין מְקוּמוֹ לְהֶאֱרִיף: וּלְפַמ"ש יתו' דַּעַת הֶרְמֵב"ם דַּפ' בְּעֹבְדָא דְנוּלָא אַחֵי דַּה"פ דְּאֵין קִנְיָן פְּלוּם פִּינּוֹן דְּלֵא סְמֵכָה דַּעַתוֹ וְלֵא הֵנָּה קִנְיָן פְּלוּם וְהֵנָּה פְּמוֹ חֲזָרָה בְּנֻדָּאֵי א"ש דְּבֻנְדָּאֵי יָכוּל לְחֲזוֹר תּוּכ"ד רַק דְּתַנָּאֵי אֵין יָכוּל לְהִתְנוּת בְּלֵא דַּעַת הַמְקַבֵּל פִּינּוֹן שְׁרוּצָה שְׁיִתְקַיֵּים הַמְעַשָּׂה רַק דְּהִתְנָה תַּנָּאֵי פְּמוֹ שְׁבַעֲיָנָן בְּתַנָּאֵי ד' דְּבָרִים וְנִסְתַּיַּיעַ מִפָּאן דַּעַת הֶרְמֵב"ם דַּל"כ קִשָּׁה קִנְשִׂיא בְּזָה לֵא הֵנָּה תַּנָּאֵי פְּפִי סְבֵרַת הֶרְאָב"ד וַא"ל מְרַמְב"ם דְּפִסְק בְּקִדּוּשִׁין אִם עֲשֵׂה שְׁלִיחַ וְקִדְשׁ ע"ת ה"ז בְּטַל וְאַמַּאי הָא לֵא הֵנָּה תַּנָּאֵי י"ל דְּהִשְׁלִיחַ יֹאמֵר אֵין אֲנִי רוּצָה לְהִיּוֹת שְׁלִיחַ כ"א ע"ת זֶה מִשְׁא"כ בְּעֹבְדָא דְנוּלָא דְהִשְׁלִיחַ שְׁתַּק רַק דְּהִמּוּכַר הִתְנָה שְׁפִיר לֵא מְהֵנִי וַא"כ א"ש גְּבִי עֹבְדָא דְחַמִּין דְּהִשְׁלִיחַ עֲשֵׂה הַתַּנָּאֵי דְסוּבֵר דְּהִיא טוֹבָה וּבְאַמַּת אֵין טוֹבָה שְׁלוֹ וְלֵא שְׁיִיף לֹמֵר אֵין אֲנִי רוּצָה לְהִיּוֹת שְׁלִיחַ כ"א בְּדָבָר זֶה וְהִיא פְּמוֹ דְּוּמָיא דְּגִיטִין שְׁהִבְאִתִּי שְׁם דְּהָא אֲדַרְבָּה הוּא רוּצָה טוֹבָה שְׁלוֹ כו' דְּהִינּוּ הַשְׁלִיחַ רוּצָה בְּטוֹבַת הַמְשַׁלַּח וְאֵלוֹ הִי' יוֹדַע דְּזֶה בְּלֵא תַּנָּאֵי הִי' טוֹבַת הַמְשַׁלַּח יוֹתֵר בְּנֻדָּאֵי הִי' עוֹשֶׂה בְּלֵא תַּנָּאֵי וְאֵל תְּשִׁיבֵנִי דַּג"כ נִימָא הָכָא נִימָא דְּבַטַל פְּלֵל פִּינּוֹן דַּעַשָּׂה בְּתַנָּאֵי וְהוּא לֵא רוּצָה בְּתַנָּאֵי יֵשׁ לֹמֵר דְּאֲדַרְבָּה דְּנִיחָא לִי דַּא"כ אֲסוּר לְגַמְרִי וְנִיחָא לִי דְּהַמְקַח יֵהָא עַכ"פ בְּתַנָּאֵי וּמְמִילָא הַתַּנָּאֵי בְּטַל פְּסִבְרַת הֶרְאָב"ד הַנְּ"ל: מַה שְׁהַשׁוּב הַשׁוֹאֵל הַח"מ עַל עֲנִין הַנְּ"ל וְכַמוֹ שְׁנִמְצָא בֵּין הַפְּתִיבִים הַצְּגִיתוּ גִי"ק הַגִּיעֵנִי וְשִׁמְחִתִּי פְּמוֹצָא שְׁלָל רַב מַה שְׁפִתְבִּתִּי מַעַכ"ת שְׂזָה נְכָלָל בְּכָלֵל הַדְּבָרִים שְׁפִתְבִּתִּי מַעַכ"ת פִּינּוֹן שְׁבַשְׁעַת מַעַשָּׂה הִי' הִיָּתֵר וְהִבִּיא רַאִי אֵי אֲמַרִּינּוּ עֲדִיו בְּחִתּוּמִּיו זְכִין לוֹ וְכו' אֵינִי מִבִּין הַדְּמִיוֹן דְּהֵתֵם אֲגִיד בִּי וְאִם רָצָה לִיתֵן לוֹ אֲזִי קִנְיָה לְמַפְרַע מִשְׁעַת חֲתִימָה אֲבָל בְּנִידוֹן דִּידֵן אֵינּוּ בְּרִשׁוּתוֹ מִיָּדֵי דְּהַא בְּאוּמֵר הַתְּקַדְשִׁי לִי עַל מְנַת שְׁאֲתוֹן לָךְ מְנָה תוֹף ל' יוֹם וְקַבְלָה קִידּוּשִׁין מֵאַחַר תוֹף ל' יוֹם מְקַדְשֶׁת וְאֵין מְקַדְשֶׁת וְאִם שְׁלֵמָה ל' יוֹם וְלֵא קִיָּים הֶרְאִישׁוֹן הַתַּנָּאֵי אֲזִי פְּקַעוּ קִידּוּשִׁי קַמָּא וְאִם קִיָּים הֶרְאִישׁוֹן תַּנָּאוּ אֵין צְרִיכָה גִט מִשְׁנֵי מִשׁוּם דְּאֲגִיד בִּי ה"נ מִשְׁעָה שְׁחִתְמוּ הַעֲדִים אֲפִילוּ מְטִי לִידֵן' אַחַר זְמַן הַמְּוֹגְבֵל מִמִּילָא בְּטַל הַמְכִירָה שְׁבַנְתִּים אֲבָל הָכָא הַחַמִּין אֵינּוּ בְּרִשׁוּתוֹ שְׁיָכוּל לְבַטַל הַתַּנָּאֵי גַם מַה שְׁפִתְבִּתִּי מַעַכ"ת.

עַל מַה שְׁפִתְבִּתִּי בְּתַנָּאֵי שְׁאֲפִשֵּׁר לְהִתְקַיֵּים בְּסוּפוֹ דְּלֵמָא יַעֲשִׂיר בְּנֻדָּאֵי הִיא אֲמַת אֲנִי פְּתִבְתִּי זֹאת לְרוּחָא דְּמִלְתָּא דְּהֶאֱיָה אֲנִי יוֹדַעִין דְּהַנְּכָרִי לֵא רָצָה לְקַיֵּים הַתַּנָּאֵי דְּלֵמָא אַה הִי' תוֹבַעִין מִן הַנְּכָרִי מַעוֹת לְאַחַר פְּסַח הִי' נוֹתֵן לוֹ פִּי אִם שְׁיִוִּדַע בְּנֻדָּאֵי בְּשַׁעַת מְכִירָה שְׁבַלְתִּי אֲפִשֵּׁרִי שְׁיִתֵּן לוֹ תִּיָּקָף אַחַר פְּסַח מַעוֹת ע"ז פְּתִבְתִּי דְּהֵנָּה תַּנָּאֵי שְׁאֵי אֲפִשֵּׁר לְהִתְקַיֵּים לְפִי דַּעַת הַמּוּכַר קִצְרִתִּי בְּמִילִין וְדִי לְחֻכְם פְּמוֹתָךְ בְּרַמִּיזָה מִנָּאֵי הַד"ש: שְׁמוּאֵל בְּמוֹהַר"ר שְׁלֵמָה זְלִמָן סַג"ל: מַה שְׁהַשִּׁיב לְהַשׁוֹאֵל עוֹד עֲנִין הַנְּ"ל גִי"ק הַגִּיעֵנִי לְקַהֲלִתְיָנוּ בְּיוֹם ו' רַק שְׁלֵא הִיָּתִי אֲזִי בְּבִיתִי וּבְיוֹם א' תִּיָּקָף שְׁבִאִתִּי רַאִיתִי כ"י מַה שְׁפִתְבִּתִּי מַעַכ"ת הַעַל מַה שְׁפִתְבִּתִּי שְׂזָה נְכָלָל בְּכָלֵל הַדְּבָרִים שְׁפִתְבִּתִּי פִּינּוֹן כו' דַּע פִּן פְּנוּנְתִי פִּינּוֹן דְּאֵין יָכוּל לְגַרֵשׁ עַכְשָׁיו דְּנִהְיִי הַגִּירוּשִׁין חֲלִין לְמַפְרַע אוֹ לְמַפְּוֹר דְּנִהְיִי הַמְּכָר לְמַפְרַע אַע"ג דְּבְרִשׁוּתוֹ הוּא לְגַרֵשׁ אוֹ לְמַפְּוֹר הַשְּׁתָא מ"מ לְעַנְיָן דְּנִהְיִי חֲלִין הַגִּירוּשִׁין לְמַפְרַע מְקַרִי אֵינּוּ בְּרִשׁוּתוֹ פְּאֵלוֹ הֵנָּה אֵינּוּ שְׁלוֹ לְעַנְיָן לְמַפְרַע דְּמַה תְּלוֹ לְעַנְיָן לְמַפְרַע בְּמַה שְׁעַכְשָׁיו הוּא בְּרִשׁוּתוֹ מ"מ הַשְּׁתָא לְעַנְיָן לְמַפְרַע הֵנָּה אֵינּוּ בְּרִשׁוּתוֹ וְגַם עַל מַה שְׁפִתְבִּתִּי רַאִי שְׁנִי' מַב"מ מַעַדִּיו בְּחִתּוּמִּיו זְכִין לוֹ ג"כ מַה שְׁפִתְבִּתִּי מַעַכ"ת אֵינִי מִבִּין הַדְּמִיוֹן דְּהֵתֵם אֲגִיד בִּי וְאִם יִרְצָה לִיתֵן לוֹ אֲזִי קִנְיָה לְמַפְרַע מִשְׁעַת חֲתִימָה כו' ה"נ מִשְׁעָה שְׁחִתְמוּ אֲפִילוּ מְטָא לִידֵן' אַח"כ קִנְיָה

המקבל ממילא בטל המכירה שבנתיים פ"כ אבל באמת אי אמרינו פ"כ בנידון דידן נמי נימא הכי דהא באמת אי חמין יהא שרי בהנאה בנדאי מקרי ברשותו ומשום הכי, הנהנה אינו ברשותו הואיל ואסור בהנאה וא"כ כי נימא דרשאי למוכרו השתא בלא תנאי דהיינו דמבטלו התנאי ונהנה מכירה למפרע ונמצא דנהנה פאלו הוא ברשותו למכור פיון דבידו למוכרו השתא בלא תנאי מאי אמרת דנהנה כמו דאמר משום מאי מהני משום דמהני היא גופה קשה למה יכול לבטל התנאי ואמרינו הטעם מ"ה מהני משום דכיון דיכול לבטלו התנאי א"כ גם שם בעדיו בכתומיו זכין לו מאי אמרת דזכה למפרע פיון דעדים זכין למפרע היא גופה קשה למה אמאי יזכה למפרע פיון דהשתא אין בידו ומה שכתב מידי דנהנה האומר התקדשי לי כו' גם שם הוא הטעם דדבר למפרע יש בידו לעשות עכשיו פיון דהקידושין חלין למפרע כמו שכתבתי (בנידון דידן וכו' בעדיו בכתומיו זכין) וכיון דבאמת הדין דיכול לעשות פן לקיים עכשיו דנהני הקידושין חלין למפרע מ"ה אמרינו בש"ס לפי האמת דמקרי קידושין תלוין וכי גמרי קידושי קמא פקעו קידושי שני ומעכ"ת תלי' תניא בדלא תניא דזאת דאמרינו דנהנה קידושין תלוים הוא משום פיון דבאמת הוא דיכול לעשות דנהני נגמר הקידושין למפרע מ"ה אמרינו דהקידושין תלוין וכי גמרי קידושי ראשון פקעו קידושי שני ואין להביא ראי' משם לנ"ד ראי' לדברי כמו שבהבאתי ראי' מעדיו בכתומיו זכין לו דהא באמת אם התנה ע"מ זה אני נותן לך ע"מ שאחר ילך או יתן בנדאי אם יעשה אח"כ או ילך כו' בנדאי נגמר הקידושין למפרע ואין צריף הספמת הב"ד משא"כ בנידון דידן גבי החמין וגבי עדיו בכתומיו (וא"צ הספמת הב"ד) ה"נ לא גרע משום דעשה התנאי בדבר שיד הב"ד והני כמו אחר בזה בנדאי נגמר למפרע משא"כ בנ"ד ולענין ביטול התנאי בנדאי אין יכול לבטל רק הב"ד וכן לענין עידיו בכתומיו זכין צריף הספמת הב"ד דהיינו המוכר או הנותן ושפיר הבאתי ראי' לנ"ד מה שאין ראי' מקידושין ואם יקשה לך עוד על דבר זה יראה לכותבו לי כי אין אני יכול לכתוב פל מה שהלב חושב ואם נאבד הגט או נשרף בנתיים ואי הנה ביטול התנאי אח"כ אע"ג דאין עכשיו בידו לגרש השתא דהא נאבד או נשרף הגט השתא אף הואיל דמתחיל למפרע ונהנה פאלו הגט מתחיל מעיקרא שהי' הגט ה"ל פה שאלה אודות הגט עם המימר שפחלקו הגאונים ה"ה הגאון מו' יעקב יושע בעהמ"ח ס' פ"י, וה"ה הגאון מו' חיים פהן והגאון מו' יעקב יושע רוצה לפסלו ע"י זכי' מטעם וכתב ונתן מי שאינו מחוסר פתיבה ונתינה יצא זה שמחוסר זכי' ע"י אחר ונ"ל להוכיח שלא פהגאון הנ"ל דהנה איתא בגיטין ותו ליכא והאיכא האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה ופירש"י ואפילו רבנו דאמרי זכות וזכין לאדם שלא בפיו ה"מ לענין דלא מצי למיהדר מ"מ לא זכי עד דמטא לידן ואין גט לאחר מיתה וכתבו התוס' דרש"י סותר דכתב לקמן דלא גרסינו תנו דאל"כ אמאי לא פליגי רבנו ואמרי זכות הוא ונ"ל דהנה מי שחצ' עבד וחצ'י בין חורין יום שלרבו לרבו יום שלעצמו לעצמו ופירשו התוס' היינו למשנה ראשונה אבל למשנה אחרונה פיון דהדין דכופין ממילא מעשה ידו שלו פיון דתליא בלא רשותו פן פי' ג"כ ארבע שיטות להרשב"א פיון דעומד לשחרור פשחרור דמי דאין מחוסר רק גט שחרור דהא לא תליא ברצונו א"כ ה"נ הכא פיון דהדין הוא דלא יכול לחזור ממילא פיון דלא תליא ברצונו ממילא מעשה ידו של עצמו פיון דאין מחוסר רק גט שחרור וממילא פיון דאין מעשה ידו שלו יוצא במיתת האדון כסברת

הגמרא בדרף ל"ט עבדי דגר פי אשתו כו' פיון דמפקיר עבדו אין ממון להורישו ממילא יוצאת במיתת האדון רק אמיתר פליג על הך סברא ורש"י במתניתין רוצה לתקן למאן דל"ל דאמיתר פי היכי דלא תקשי ממתניתין וקרא פריה לאמיתר: ובזה ניחא נמי הא לרשב"א לא יצא בשטר ע"י עצמו רק ע"י אחרים ולכאורה קשה הא זכ"ל מטעם שליחות יציין בך"ן ולרש"י קשה הא בעינו מ"מ דלמטי' לידן' רק פיון דהוי רק מעופב גט שחרור ממילא יכול לקבל גיטו לבד וא"כ מוכח דלא פהגאון הנ"ל דאל"כ היכי מצוי עבד ליצא פיון דלא הוי גיטא לעגן שחרור עד דמטא לידן' רק דלא מצוי לקבל גיטו לרשב"א עד דניהוי ע"י אחר א"כ לימא נמי קרא הא מחוסר נתינה ע"י אחר מקודם שפא לידו לעגן שחרור ועבד גמרינו לה לה מאשה ופסלי מחובר וא"ל פיון דבאמת מפיון שנתן לאחר ממילא יכול לקבל וממילא מצוי למיעבד שליח ומפיון דמטא ליד אחר ממילא משוחרר הא ז"א דהא פתבו התוס' בגזיר וקביאם הבעל משנה למלה דאם אמר לשליח בעודו קמח ליטול חלה לכשיהי' העיסה דלא הוי עיסה עדיין דלא הוי שליח פיון דבשעת מעשה לא מצוי עביד הבע"ב ולא מצוי עביד שליח שיעשה אח"כ ולא הוי שליחות כלל וכי עביד אח"כ הוי בלא ציוו א"כ ה"נ קרא לא הוי שליחות והמשפיל יבין: בו הנה י"ל מה שיקשה המ"א וכן הח"צ על דברי התוס' דסוטה דכתבו דהפסק כ"ב הוי הפסק מהא דזבחים דבאמת משמע שם לפי ה"א דס"ד דאינו מרחיק צפון והוי הסמיכה בחוץ והוי הפסק במיעוטו וכן לתרץ דרב יוסף בחד לישנא דסמיכה בקל פחו בעינו אף י"ל משום דהנה בברכות דף כ"ג ע"א דאמרינו הי' עומד בתפלה ומים שותת על ברפיו וכו' דאמרינו לימא בשעה בכדי לגמור את כולה וכו' ומסיק שם דפליגי בלא שקה מר סבר דגברא הוא דלא חזי וכו' ופי' שם הרשב"א משום דמעיקרא לא חזיא ומביא בשם התוס' דהוי הפירוש דהשתא דיהוי בשעה ששותת ומר סבר חזיא דלא אסרה תורה רק פנגד העמוד ובזה מיושב מה דהקשה בס' א"ר על הט"ז א"ח בסי' ק"ד דבאמת היכא דלא חזיא לחד דעה אפילו לא שקה רק דהשתא לא חזיא פי כן פירש הרשב"א בשם התוס' בחידושיו לברכות יעשה"ה ובאמת לפמ"ש התוס' אין חילוק בין מקום הוא דלא חזיא או מקום לא חזיא וכדאיתא בפוסקים ולכאורה לפ"ז לא מייתי ראי' מזבחים דשם הא באותו מקום לא חזיא לשחוט וא"כ בנדאי הפסק כמו דשם ומכח כל שפן דמה לא הוי הפסק שיעור כ"ב אמות והוי הפסק ומכ"ש בקאן אף התוס' הקשו למ"ד דס"ל דאע"ג דלא חזיא המקום או גברא מ"מ בלא שקה אינו חוזר לראש וכן פסקו הפוסקים וכן הרמב"ם וכן מוכח מר"י דאמרי במבואות המטונפות לדידה חוזר לראש אם שקה כדי לגמור את כולה דוקא וצ"ל דמוקי כמ"ד מרחק צפון ומוכח דהוי דוקא כ"ב אמות ועכ"פ בכ"ב אמות הוי אינו תיקף משא"כ לפי הא או לפי תירץ אחד בר"י הוי כמ"ד דכיון דגברא או מקום לא חזי הוי הפסק וס"ל כמ"ד דכן חוזר לראש אע"ג דלא שקה ומתורץ שפיר התוס'.

ואו י"ל דבאמת א"ל דנכנס ע"י גגין ועליות ומוכח כס' המל"מ דשקה בנדאי חייב אע"ג דנכנס דרף גגין דאל"כ אמאי לא הוי תיקף לסמיכה שחיטה למ"ד שפא ירבה בפסיעות ולפי התו' השני דסמיכות אשם לאו דאוריית' קשה דרף גגין הוי רק מדרבנן והם אמרו והם אמרו דבעי סמיכה ויש להתיר אף א"כ קשה אמאי לא פשוט מכאן דבאור נמי גמור ושקה דאל"כ אמאי לא נכנס דרף גגין ועמר על עץ או אבן בעזרה דהוי כמו אור אף י"ל דזיל הכח קא מדחה דלמא כמ"ד דבמיזד לאגמורי שקה וזיל קא מדחה וא"כ

מתוך דבאמת בעינו לפני ד' רק דדרה גגין וְהוּי גוֹבָה חוּמַת עֲזָרָה וּמ"ה לֹא הוּי תִיִּקֶף וּפְרִיָה שְׁפִיר וַיִּכְנַס יְדוּ בְשַׁעַר נִקְנוֹר וְהוּי לִפְנֵי ד' וּמִתְרַץ דְּבַעֲיָנוּ בְּכָל פְּחוּ וְעַל הַדְּרָף גִּגִּין וְלֹא שָׁהָה כָּלֵל רַק דְּמִקְוֶדֶם הַכְּנִיס יְדוּ וְאַח"כּ הַכְּנִיס רֵאשׁוּ וְאַזִּי מְקַיִּים מַצּוֹת סְמִיכָה וּל"ק מְהֵא דְהוּי הַדִּין בְּאַתְרוּ אֵל תְּטַמֵּא אוֹ אֵל תִּזְיַר דְּלוֹקִין וְא"כּ הָאִיף מִשְׁפַּחַת דְּנִכְנַס דְּרָף גִּגִּין אִם לֹא בְשׁוּגַג דִּי"ל כּמ"ש הַמַּל"מ דְּכָבֵר נְפֻסָּה הַבִּיאָה וְשִׁלָּא כְּדָרָף בִּיאָה: וְהִנֵּה מַה שְׁפֻסָּק הַרְמַב"ם כּמ"ד בִּיאָה בְּמִקְצַת לֹא שְׁמִי' בִּיאָה וְהוּא מְשׁוּם דְּלִרְבָּא בִּיבְמוֹת בְּדָף ה' דְּאָמַר עֲרוּנָה לֹא צָרִיף קָרָא ע"כּ ל"ל דְּעוֹלָא וּכּמ"ש הַתּוֹס' שֵׁם לְחַד תִּירוּצָא דִּל"ל דְּהוּאִיל וְאַשְׁתְּרִי אֲשְׁתְּרִי: כּוּ הַרְמַב"ם פֻּסַּק בְּהִלְכוֹת שְׁגָגוֹת פ"ב ה"ו כּמ"ד תִּינוּק שְׁנִשְׁבָּה לְבִין הַנְּכָרִים חֲזִיב קָרְבָּן וְהִנֵּה הַכ"מ מִקְשָׁה דְּהָא הִלְכָה כּר"י נְגִיד רַב וּשְׁמוּאֵל וְתִי' הַכ"מ דְּלֹא אָמְרִי אֲלִיבָא דְּהִלְכְתָּא רַק לְמוֹנְבֹז וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה מְנַלְן לר"י וּר"ל לְאוּקְמִי מִתְּנִיתִין כְּמוֹנְבֹז שְׁלֹא אֲלִיבָא דְּהִלְכְתָּא וִי"ל מְשׁוּם דְּהִנֵּה הַתּוֹס' בְּדָף ע"א פְּתַב חִילּוּק מְלֵאכוֹת מְנַלְן א"כּ מְנִינָא ל"ל וְתִי' הַתּוֹס' (דְּהוּי אֲמִינָא) דְּמְנִינָא אֲתִי לְאַשְׁמוּעֵינּוּ דְּל"ת דְּלֹא חֲזִיב רַק אִם עֲשָׂאוּ כְּלָן יַעֲשֵׂה וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה לִפְמ"ש הָרָא"ש בְּפָרָק כָּלֵל גְּדוּל גְּבִי מוֹחַק ע"מ לְכַתּוּב דְּמֵן הַדִּין הִי שְׁיַחֲזִיב עַל מוֹחַק אוֹת אֲחֻד אִף פִּינּוּ דְּאִין חֲזִיב רַק עַל מַחֲשַׁבַת הַפְּתִיבָה וְא"כּ לֹא יֵהָא חֲמוּר מַחֲשַׁבַת הַפְּתִיבָה יוֹתֵר מִן הַפְּתִיבָה א"כּ לִפ"ז קִשָּׁה הָאִיף ה"א דְּאִינוּ חֲזִיב רַק דְּנִקָּא אִם עֲשָׂאוּ כְּלָן בְּבַת אַחַת הָא בְּאַמַּת עַל ל"ח אִינוּ חֲזִיב וְאִם יַעֲשֵׂה רַק ל"ח מְלֵאכוֹת וַיַּעֲשֵׂה מְלֵאכָה אַחַת כְּמַה פְּעָמִים כְּפֻלְיָם לְמְלֵאכַת ל"ח וְהִי פְּטוּר וְא"כּ פִּינּוּ דְּבַאמַת אִיפָּא בְּהִנְףּ ל"ח מְלֵאכוֹת מְחִיקָה אוֹ סוֹתֵר אוֹ קוֹרַע וְא"כּ הָאִיף יְכוּל לֹמַר כֵּן דֹּא"כּ אִם לֹא עֲשָׂאוּ לְמוֹחַק רַק שְׁיַחֲתוּב כְּמַה פְּעָמִים הוּי פְּטוּר וְא"כּ הַשְּׁתֵּא דְּהַחֲזִיב שְׁל מְחִיקָה גֵרַם לְכָל הַחֲזִיבִים וְא"כּ גֵרַם הַחֲזִיב שְׁל מַחֲשַׁבַת הַפְּתִיבָה יוֹתֵר מִן הַפְּתִיבָה עֲצָמָה אֲלֵא וְנִדְּאִי דְּלֹא בְּעִי לְכוּלָּם אִף דְּאַפִּילוּ אִם בְּאַמַּת אִם עֲשָׂאוּ לְכוּתֵב וּמוֹחַק וְחֲזִיב שְׁנֵי חֲטָאֵת עַל מְחִיקָה וְכַתִּיבָה אַע"ג דְּאִי הוּי כּוֹתֵב שְׁנֵי פְּעָמִים יֵהִי פְּטוּר זֶה ל"ק דְּהָא עַכ"פּ הוּי שְׁנֵי שְׁגָגוֹת דְּהָא אִם נְהוּי לִי יְדִיעָה עַל פְּתִיבָה עֲדִינּוּ הוּא שְׁוֹגַג בְּמִחִיקָה דְּהוּי גֵרַע וְהוּי שְׁנֵי הַעֲלָמוֹת וּמִש"ה חֲזִיב שְׁנֵי חֲטָאֵת אִף דְּזֶה תִּלְיָא בְּהָא אִיבְעִי דְּאִיבְעִי לִי הַעֲלָם זֶה וְזֶה בְּיָדוּ דְּהִינּוּ הַעֲלָם שְׁבַח וּמְלֵאכוֹת וְאִם הִי לוֹ יְדִיעָה דְּשַׁבַּת הַיּוֹם עֲדִינּוּ הוּא שְׁוֹגַג בְּמְלֵאכוֹת וְהוּי כָּל מְלֵאכָה בִּפ"ע וְהוּי שְׁנֵי שְׁגָגוֹת וְאִף עֲדִינּוּ אִם נִימָא לִי דְּמְלֵאכוֹת אֲסוּרָה עֲדִינּוּ כ"ז דְּלֹא יַדַּע דְּהוּי שַׁבַּת עֲדִינּוּ שְׁוֹגַג וּבְזֶה הוּי חֲדָא שְׁוֹגַג וְאַמְרִינּוּ חֲזִינּוּ אִי מְשִׁים מְלֵאכוֹת פִּירְשׁ אִי מְשׁוּם שַׁבַּת פִּירְשׁ וְא"כּ אִם נִימָא דְּשֵׁם חֲזִיב שְׁנֵי חֲטָאֵת בְּהַעֲלָם זֶה וְזֶה בְּיָדוּ אַע"ג דְּבְזֶה הוּי כ"ז דְּלַח יַדַּע דְּהוּי שַׁבַּת הוּי שְׁוֹגַג וְהוּי חֲדָא שְׁוֹגַג אִף מ"מ אִם נִימָא בְּשַׁבַּת עֲדִינּוּ הוּי שְׁנֵי שְׁגָגוֹת דְּמְלֵאכָה וְא"כּ ה"נ בְּכַתִּיבָה וּמְחִיקָה הוּי שְׁנֵי חֲטָאֵת אִף אִם אֲמְרִינּוּ דְּהַעֲלָם זֶה וְזֶה בְּיָדוּ אִינוּ חֲזִיב אֲלֵא חֲטָאֵת אַחַת וְהוּי הַטַּעַם מְשׁוּם דְּכִינּוּ דָּאִם נִימָא לִי מְלֵאכוֹת חֲשׁוּב חֲדָא שְׁוֹגַג מִכַּח שַׁבַּת וְא"כּ בְּאַמַּת אִם לֹא נִימָא לִי דְּכַתִּיבָה הוּי אִסּוּרָא וְא"כּ הוּי חֲדָא שְׁוֹגַג וְלֹא אֲמְרִינּוּ הִף סְבָרָא חֲזִינּוּ אִי מְשׁוּם מְלֵאכוֹת פִּירְשׁ אוֹ מְשׁוּם שַׁבַּת וְכו' וְא"כּ הוּי כְּוֹלָא חֲדָא שְׁוֹגַג וְא"כּ תִּקְשִׁי הָאִיף אֲפֻשֵׁר לְהִיּוֹת סְבָרַת הָרָא"ש הַנְּ"ל וְא"כּ תִּקְשִׁי אֲמַאי חֲזִיב בְּמִחִיקָה וְכַתִּיבָה שְׁנִים א"ו דְּאִין הַסְּבָרָא כְּהָרָא"ש הַנְּ"ל וְהִנֵּה עַל הִף קוּשְׁיוֹת הַתּוֹס' הַנְּ"ל דְּאֲמַאי נִקִּיט מְנִינָא וִי"ל מְשׁוּם דְּהִנֵּה מוֹנְבֹז פּוֹטֵר תִּינוּק שְׁנִשְׁבָּה לְבִין הַנְּכָרִים וּמִקְשִׁים הַתּוֹס' א"כּ יְפֻטוֹר נְמִי הִיפֵּר וּלְבִסּוּף שְׁכַח וְהִנֵּה הַתּוֹס' מְדַמִּים הַעֲלָם זֶה וְזֶה בְּיָדוּ לְתִינוּק שְׁנִשְׁבָּה בִּין הַנְּכָרִי יַע"ש

ונוכל לומר דבאמת לפי המסקנא אין חילוק לשפת ולהיפך ולהעלם זה וזה ביזו דכינון דלא ידע מן השבת פלל וא"כ זאת דהקרא אמר מנינא אתי לאשמועינן דהוי אמינא דהעלם זה זה ביזו פטור לגמרי דהוי כמו תינוק שנשפה לבין הנכרים קמ"ל דהיפך ולבסוף שכח חייב עכ"פ אחת ולעולם אם עשאו רק לאחת חייב אחת ולכלם חייב אחת וא"כ מוכח עכ"פ דתינוק שנשפה לבין הנכרים פטור דאל"כ א"צ לימוד וא"כ מנינא דלר"י ולר"ל קשה לי דכינון דקתני במתניתין דהבערה חייב חטאת וא"כ הבערה ע"כ לחלק וקשה לי ל"ל לימוד על הבערה לחלק דהא קשה ל"ל מנינא וא"ל פתירוץ התוס' דאינו חייב רק אם עשאו לכולן קשה הא מוחק איתא ג"כ ועכצ"ל לעכצ"ל דמכ"פ חייב אחת בהפיר ולבסוף שכח וא"כ ממילא מוכח דעכ"פ תינוק שנשפה לבין הנכרים פטור והו' לימוד נידבר אלה הדברים דהוי מנינא ס"ל לר"י וד"ל לפסק הלכה כו' ומש"ה דחיק ואוקמי מתני' בפסק הלכה (ומ"ד דע"כ צ"ל פן מדלא חייב אחולדה במקום אב וא"כ לא ס"ל לחלק ולא שייך זאת דאין חייב אחולדה במקום אב ועיין לקמן) (או דבאמת לפמ"ש התוס' הא דאצטריף לחלק הואיל דהוי הו' לימוד דמנינא אע"ג דאין הלימוד לדקאי בבת אחת מ"מ פינון) וא"כ תקשי א"ה אמאי חייב על פתיבה ומחיקה שני חטאות אם איתא לסברת הרא"ש ועכצ"ל דס"ל לר"י ור"ל דהעלם זה וזה ביזו חייב שני חטאות דחזינון כו' אי משום מלאכות אי משום שבת פירש וכמש"ל או דנוכל לומר דס"ל פאפיי דאמר וכגון דטעה בשיעורין וא"כ באמת הוי ידע דחייב על שני אותיות דכתיבה רק רצה לכתוב אות אחת וכתבו שנים ובמחיקה הוי ע"מ לכתוב שני אותיות רק דלא ידע חיוב מחיקה ומשא"כ לפסק הלכה דפסקינון דהעלם זה וזה ביזו חייב רק אחת וכפי דמסיק ל"ש ואינו חייב רק אחת וכן טפה בשיעורין פטור וא"כ דליתא לס' הרא"ש הנ"ל וא"כ לא מוכח דמונבז רק דמנינא אתי לאשמועינן דאינו חייב רק אם עשאו לכולן בפ"א ומש"ה פסקינון לפי פסק הלכה דלא פמונבז ומתורץ שפיר קושיות הכ"מ על הרמב"ם הנ"ל: ועוד דע"כ ס"ל למתניתין דמנינא אתי דהא אינו חייב אחולדה במקום אב וליקמן מוכח פן ממנינא דאינו חייב אחולדה במקום ואם לא ס"ל לחלק לא שייך דמנינא אתי שלא לחייב אחולדה במקום אב דכינון דאפילו על אבות שנים נמי אינו חייב שני חטאות: כח פסק הרמב"ם דאם התרו סתם אל תעשה זאת אינו כלום עד שהתרו בו משום לאי זה והראב"ד חולק ע"ז ונ"ל להוכיח פדעת הרמב"ם מגמרא דביצה דף י"ב השוחט כו' דאי ב"ה הא אמר מתוך שהותרה הבערה כו' והקשה בספר פנ"י דאמאי לא אמרינן מפח מפרק ונ"ל דהנה כ' אמרי' פכשי עצרת ששחטן שלא לשמן ואם זרק הורצה ויקטיר אימורין לערב וקשה היכי מצי להקטיר אימורין לערב הא בפסחים דף נ"ט רמי פתיב לא ילין לבוקר חגי ומשמע הא כל הלילה ילין וכתוב עלי' השלם.

ומשני בשנחותרו ופרש"י דכינון דראוי להקטיר קודם תמיד של בין הערבניים על תמיד של שחר הוא נשלם וה"נ פינון דאין ראוי להקטיר קודם דשבת הוא ממילא אסור להקריב מפח עלי' השלם וי"ל דהנה במ"ל כ' גסתפקתי היכא דאברין של שבת דהדין אם עלו לא ירדו מה דליקרב בשבת וה"נ הכא פינון דלשם זבח אסור מפסיל פולה דהיכי מצי למיעבד בלילה אסור להקריב ולמחר נפסל בלינה וממילא נפסל למזבח וממילא הדין כמו חטאת דקי"ל אם עלה לא ירד ומותר להקריב בשבת א"כ שפיר מצי למיעבד דיעלה אותו ע"ג ממזבח ונהדין אם עלה לא ירד וכינון דהדין דלא ירד א"כ ראוי' להקריב

אחר תמיד של שחר דהא פיון דכבר עלו וממילא אין עובר אותו הפהן שעלו דהא באמת מקריבין אותן אחר תמיד של בין הערביים בחול ולא עשה מידי וממילא מתנרץ קושיות הפנ"י דלינה למימר מחייב משום מפרק דהא לא עשה מידי דמה תיקנו דכיון דהדין הוא דאסור להקריב ביום משום לך דעכ"פ איסור פשה איפא פדכתבו תוס' ובלילה אסור משום אחר תמיד של בין הערביים ולמחר נפסל בלינה אף קשה דהנה אמאי לא מוקי כב"ה אף במתוך בעינן שיהא צורך קצת וכתבו תוס' דהוי צורך קצת שלא יהא שולחן רבף ריקם ושולחנה מלא וקא הא אסור להקריב לגבוה משום איסור עשה וי"ל פיון דהי' בדעתו של זה לאכלו חשוב צורך גבי ג"ה וה"נ קא דכיון שהי' בדעתו של זה להקריב לגבוה ואי מקריב פשר ממילא הוי שולחן רבף טעם מספיק והוי צורך קצת אף קשה ממ"נ אחר שירצה לומר חייב מלקות מפת מפרק ואת"ל דלא תיקן מידי דכיון דהדין הוא דאסור נמצא דלא תיקן עפ"י הדין אעפ"י שלפום סברתו תיקן וא"כ יש לחייב משום שוחט דלא הוי צורך קצת פיון דמן הדין הוא דאסור א"ו מוכח פהרמב"ם וממ"נ משום חד.

צריך להתרות לא שיקף ממ"נ: כט והנה י"ל הרמב"ם דפסק בפרק ח"י מהל' מעשה קרבנות דאם שחט שני שעירין קודם שיתנודה חייב דראוי לבוא לפני דהנה קשה מאי משני ביומא דמ"ה לא אמרינן הואיל דראוי לשעיר הנעשה בפנים משום דמחוסר מעשה דהיינו הגרלה קשה הא משמע בזבחים דהוי חייב משום דראוי לפתח אנהל מועד להגריל אף דמעטו הכתוב מלד' וא"כ קרבן לשם חייב משום הגרלה ולא שיקף דהוי מחוסר מעשה וי"ל משום דהנה קשה דהא התוס' כתבו בב"ק דלא אמרינן דגזירת הכתוב רק אם אמרינן ישנם לשחיטה מתחלה ועד סוף אף אם אמרינן אין לשחיטה אלא בסוף א"צ לומר דהוי גזירת הכתוב וא"כ קשה בכאן הא שעיר המשפלת א"א להיות ב"מ וא"כ קשה מיד ששחט פורתא אינו ראוי לבוא לפני אף י"ל דהנה רש"י ס"ל דהגריל הוי רק מצוה וכתבו התוס' דהא הדין דאם מת אחד מהן מביא חבירו שלא בהגרלה דאל"כ יפסיד הקרבן וא"כ ל"ק דאחר שישחוט קצת וא"כ חייב דראוי לבוא השעיר הפנים וא"ל דמחוסר מעשה דהא א"צ תו הגרלה דהא יפסיד וס"ל אע"ג דהגרלה הוי רק מצוה מ"מ מקרי ראוי לבוא לפני פדאית' בזבחים לפי הא והגם שקשה פן למ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף דהא עיקר גזירת הכתוב הוי רק היכא דאסור אינו רק משום שחוט חוץ משא"כ היכא דהפסול הוי בלא"ה בלא שחוט חוץ אינו חייב וא"כ קשה הא דחייב בשעיר המשפלת לח משום שחוט חוץ דהא אפילו אם הוי שחוט בפנים הוי אינו ראוי תו להגריל ולהתנות עליו דהא אינו השעיר המשפלת ראוי להיות ב"מ אף י"ל או פתרוץ הנ"ל או דהא הוי קשה הסוגיא בזבחים דמשמע שם דמצי לאשכוחי אפילו לאחר הגרלה קודם הוידוי וי"ל למ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף דהנה רש"י ס"ל דלא אמרינן אפילו כי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף איגלאי מלתא למפרע רק היכא דנתנבלה בשחיטה והתוס' הקשו שם על רש"י דמשמע אפילו פסול אחר דלא נתנבל מ"מ איגלאי מלתא למפרע אמרינן וי"ל משום דהנה באמת אפילו אם אמרינן ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף מ"מ הא אמרינן בחולין נימא דלא פ"ש דהא קדשים שחיטה שאינו ראוי מקרי דכל פמה דלא זריק אינו ראוי ומסקנא אפילו לאח"כ דזריק נראין דהוי שחיטה ראוי' וא"כ בודאי אפילו אם אמרינן ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף מ"מ

אמרין דתחלת השחיטה הוי שחיטה שאינה ראוי דכל כמה דלא גמר השחיטה אינו ראוי לאכילה אף אם אמרין פפי המסקנא דשם דלאחר הזריקה מקרי זריקה וא"כ גם בכאן לאחר שיגמר השחיטה מקרי ראוי שחיטה שהוא ראוי וא"כ אם קלקל לבסוף וא"כ לא נגמרה שחיטה ראוי מעולם וא"כ א"ש דהא פתב הפ"מ דשחט ונמצאת טריפה לא מקרי לפסק הלכה שחיטה שאינה ראוי דאין השחיטה גורם הפסול רק בלא"ה הוי טריפה וא"כ גבי שיעיר המשלח ממ"נ קודם שחיטה נמי הוי אינו ראוי דהא הוי שיעיר המשלח דאסור באכילה ובשאר קדשים הוי שפיר אם שחט בפנים שחיטה ראוי וא"כ אין השחיטה גורם הפסול ואם פן מתורץ קושיות התוספות דמ"ה שם בזבחים משמע דמספק דלמא הוי שיעיר הפנימי ודלמא הוי שיעיר המשלח פטור דממ"נ לשעיר הנעשה בפנים אם הוי פטור דהא אין הגורל קובע אלא דהוי ראוי או לזה או לזה וא"כ אם הוי שיעיר הנעשה בפנים הוי שחיטה שאינה ראוי דהא אין הגורל אא"כ ראוי לזה ולזה וכאן אין ראוי לשעיר המשלח דהוי בעל מום וא"כ מקרי שחיטה שאינה ראוי דהא אכילת מזבח הוי שחיטה ראוי מקרי וא"כ השחיטה גורם הפסול ואלא דשיעיר המשלח ראוי ומקרי שחיטה ראוי דאין השחיטה גורם הפסול וא"כ שיעיר אימעיט מלד' ומתורץ קושיות התוס' וא"כ מתורץ קושיא הנ"ל דאמאי לא אמר משום דראוי לשעיר הנעשה בפנים ולהגריל משום דבאמת קשה ממ"נ איך יכול להתחייב משום דראוי לשעיר הנעשה בפנים קשה הא מפי שחט פורתא אין ראוי לבוא לפתח אנהל מועד וא"כ אין ראוי אם נימא דהוי לשעיר הנעשה בפנים וע"כ צ"ל דהקושיא היא דנימא כר"ש דהגרלה לא מעפבא וא"כ ממ"נ לאחר שנפסל ראוי לבוא לפתח אנהל מועד לשעיר הנעשה בפנים בלא הגרלה וא"כ שפיר משני מחוסר מעשה דהגרלה וא"כ בהתחלת השחיטה הוי מחוסר מעשה וא"ל דחייב משום הגרלה דהא מסקינן במסקנא בזבחים דכל דבר דאינו מעפב הפפירה אינו חייב משום שחויטי חוץ וא"כ מתורץ הרמב"ם דהרמב"ם פסק פפי משמעות הסוגיא דחולין דף מ"א ע"ב דמשמע אפילו אם אמרין שחיטה שאינה ראוי שמי שחיטה דשם הוי שחיטה שאינה ראוי ואפ"ה חייב ואפ"ה מקשה שם הש"ס מפי שחט פורתא וכמו שפרש"י שם ומ"ה מקשה שם מפי שחט פורתא דאמרין איגלאי מלתא אפילו אם שחיטה שאינה ראוי שמה שחיטה ומ"ה מקשה שם ומ"ה דהרמב"ם פסק כמאן דס"ל דהגרלה מעפבא וא"כ לד' על שיעיר המשלח לא צריכה דהא מפי שחוט פורתא נפסל ואיגלאי מלתא למפרע וא"כ ע"כ צ"ל דלד' לרבנות וגזרת הפתוב דחייב ובזה מיושב ג"כ הקושיא שהקשו התוס' דהא משמע בכאן דקודם הגרלה חייב הואיל וראוי לשעיר הנעשה בחוץ ושם משמע דפטור וי"ל דבאמת גם אשיעיר הנעשה בחוץ קשה דהא מיך ששחט פורתא תו אינו ראוי להמתין עד לאחר זמן.

אף דזה תליא בהך פלוגתא אם שחט בלילה אם עלה אם ירד או לאו ואם דשחט בלילה ירד ג"כ בכאן ירד דנים דאינו מחוסר זמן מ"מ הא הוי פסול הואיל והקדים קודם ועיין מזבחים דף י"ב ע"א אף הסוגיא בכאן ס"ל כמ"ד דאם עלה לא ירד דהוי פסולו בקודש ומ"ם אם הוי מחוסר זמן הוי הדין דירד כמ"ש התוס' בזבחים דף י"ב ומ"ה דלא הוי מחוסר זמן מחיים דאם עלו לא ירד ושם לפי הא הוי ס"ל כמ"ד דירד הואיל והוי פסול בשחיטה.

והנה עי"ל להך מ"ד דס"ל דאין לשחיטה אלא לבסוף דהא באמת הוי הדין דמותר חטאות
ואשמות הוי לנדבה והנה ר"ש ס"ל דחטאות הפנימיות הוי הל"מ דאזלין לנדבת צבור
וכמ"ש התוס' והנה בחולין דף ל' ע"א אמרינן א"א אין לשחיטה אלא לבסוף מפי שחיט
פורתא אסרה יעש"ה ומשני לדמי קאי והקשו שם בתוס' הא אין פודין הקדשים ומשני
דיגמור השחיטה ובכאן הוי י"ה וא"א לגמור השחיטה (פנ"ל) וא"כ לא חל הפדיון משום
דאין פודין הקדשים לאכילות וא"כ הוי פנותר וכמ"ש התו' בזבחי' בדי"ב דאם הקדיש
חצי' דאזלין היכן דאזלין הפותר וכמו דהדין דהיכא דהפריש נקבה לפסחו וא"כ הוי
עולה וא"כ פיון דבלילה ראוי להקטיר או דאם זרק הירצה וכמ"ש התוס' לענין השוחט
חטאת לע"ז בחוץ והואיל ואם זרק הורצה וא"כ מ"ה חייב ולא קשה מפי שחט פורתא
אסרה דראוי לעולת נדבה ואם זרק הירצה אפילו בשבת ולמ"ד ישנה לשחיטה מתחלה
ועד סוף לא יכול לשנויי פן דנפסל בתחלת שחיטה וכמו דאי' בחולין דעיקר הקושיא
למ"ד אין לשחיטה אלא לבסוף יע"ש או ד"ל אפילו למ"ד אין לשחיטה אלא לבסוף
מ"מ צריך לומר דיהא ראוי' בהתחלת השחיטה ג"כ וכמו דהדין דאם ישנה לשחיטה
מתחלה ועד סוף וצריך להיות דיהא ראוי לבוא לפתח אנהל מועד בגמר שחיטה ה"נ
כ"ש להיפך דבעינן דעכ"פ ג"כ בהתחלת השחיטה יהא ראוי לבוא לפתח ומ"ה אימעט
בהתחלת השחיטה מלד' וא"כ אפילו אם ראוי לבוא לפתח אנהל מועד סוף השחיטה מ"מ
פיון דאין ראוי לבוא בתחלת שחיטה שפיר אינו חייב כמ"ש התוס' היכא דראוי לבוא
בהתחלת השחיטה ע"ע פיון דאין ראוי לבוא בפסח ה"נ כ"ש לאיפך דאין חייב יט
דכולהדכולה חדא שחיטה או דהתגרץ מכת דף ל' דהוי ב"מ והוי עולת נדבה וכמ"ש
לעיל למ"ד אין לשחיטה אלא לבסוף: דינים מהלכות פסח א טוב לבשל בכלים חדשים:
ב פשמבשלין בקדירות בפסח באינו גליזרט צריך לבשל מים קודם יו"ט: ב פשמוכרין
פלי מתכות ובדיל צריך לטובלו מחדש ועכ"פ בלא ברכה ד דבש וחלב שלא ישארו בכלי
חמץ במועד דיהי' פבוש במועד דהא הגעלה אין מועלת וא"כ מי יודע דלמא יפליט כל
שעה ויפליט בפסח ואין בטל בפסח ובפרט דהא פבוש לא הוי פהגעלה לומר שבודאי
יצא הפל קודם פסח: ה צריך למפור התבואה שיש בה חמץ שצמח משום דחזר ונייעור
בפסח דהוי יבש ביבש ועוד דהא ניכר האיסור ואינו בטל: צריך למפור החמץ קודם
הביטול דבאמת המכירה הוי הערמה ולא מהני אלא מטעם דמדאורי'י' בביתול בעלמא
סגי ומזה הטעם אוסר הת"ש למפור בהמות יע"ש ואם ימפור החמץ אחר הביטול יגלה
דעתו דרוצה לקנות וקונה לו חצירו ונשארו רק המכירה לבד והמכירה הוי הערמה
בעלמא וכנ"ל לזאת יבטל אחר המכירה: והנה לכאורה במטלטלין אגב מקרקע דהוי רק
מדרבנן לפי שיטת התוס' וא"כ אימת יבטל אם יבטל מקודם המכירה פבר פתבתי דלא
מהני דהא פיון דהוי בחצירו וא"כ אם מכר אח"כ זכתה לו חצירו ולא מהני ביטול ומש"ה
פבר פתבתי דבעינן שיבטל אח"כ אוילם אף אם יבטל אח"כ קשה הא מן התודה לא הוי
מכירה רק מדרבנן ואיתא בש"ס וניבטלין בשית פיון דאסור מדרבנן פדאורייתא דמיא
ול"מ מבטיל לי' והנה הכנה"ג פתב דנפל ספק בין החכמים אם ביטל בשעה ששית דאסור
בהנאה מדרבנן אם מועיל הביטול עכ"פ לענין שלא יעבור בב"י ובב"י מה"ת א"ד פיון
דמדרבנן לא הוי שולו לא מהני ביטול ומפילא הוי פלא ביטל פלל ועובר מה"ת (א"ה
א"ל עיין בשו"ת תור האבן סי' י"ח) וא"כ הקא לא מועיל הביטול אחר המכירה דרבנן

והא דמהני כולל מכירה הוי משום דמדאורינא בביתול בעלמא סגי פנ"ל והכא הא אין שום פח בביתול אף אם הוי אמרינן בסברת הצמח צדק דמאי דמועיל על כל פנים מדרבנן או מפח מנהג מהני הוי א"ש.

אף אם אמרינן הטעם רק משום דבביתול בעלמא סגי ובכאן לא שייך ביתול וא"כ יותר טוב לכתוב בלשון הודאה וא"כ הוי כמו דהודה לו דמכר לו בקנן גמור בהגבחה אף לפ"ז אם אשתו מוכרת ל"ש הודאה וכן ע"י שליח דהמכירה דע"י אשתו או ע"י שלוחו אינם רשאים לכתוב בלשון הודאה קשה פנ"ל ובשלמא היכא דהחמץ אינו בחצירו ובכרשותו של המוכר שפיר מהני שביטול מקודם אף היכא דהחמץ בחצרו קשה: רק די"ל עצה שיימכר או ישכיר מקודם את הקרקע לנכרי ואח"כ יבטל ואח"כ ימכר מטלטלין אג"ק וקני מאחר דלא בעינן ציבורין אף זה רחוק אף י"ל דכה יעשה דצריף ג"כ לתת כסף ויש דעה דכסף מהני והוי כמו ס"ס ספק דכסף לחוד קנה ספק אם מטלטלין אגב מקרקע הוי מה"ת: ז אם אשתו או שלוחו מוכרים החמץ לא יכתב שטר לשון מכירה רק לשון ראי' ולא לשון הודאה פנין דאין הודאתם מהני במקום שחב לאחרים וא"כ לא מקניו בקנן: ה אם הבעה"ב יצא בעסקיו בדריף ואשתו מוכרת החמץ קשה דלמא הוא ביתול החמץ כדין שכל איש ישראל מחויב לבטל וא"כ תו אין מכירתה פלום דהוי הפקר והיא לא זכתה בו דהא אינו חצירה שלה דינפה לה וא"כ המכירה אינה מכירה וכבר מבואר בכל הפוסקים דבביתול חמץ ולא מכרו אף דהוי אונס בדבר מ"מ אסור החמץ אחר הפסח אמנם אם החמץ בבית הנמכר יש להתיר דאף דביתול קודם פנין דהחזר מכרה כדין ובעלה נתן לה רשות למכור החזר וא"כ הוי החמץ בביתו של נכרי וכאשר העלה הרמב"ן בפירושו התורה להלכה הובא בט"ז סי' ת"מ עש"ה אבל אם החמץ במקום אחר שנוהגין למכרו.

באג"ק אין לאשתו למכור דלמא כבר ביתול הבעל קודם ולכן צריף להקדימו יום אחד ק דם פ"פ שבנדאי אזי לא ביתול עדיון הבעל ובלילה שמקודם מכר: השמטות אורח חיים סי' תר"ח סעיף ב' במ"א ס"ק ג' והנה מ"ש סע"א משמע דבשאר תעניתים א"צ להתענות.

ובאמת הא משמע ואיתא באבן העזר שם לאחר יב"ש שנים אפילו לא בעל דהוי רק ספיקא מדרבנן ואפ"ה חוששין משום דהוי בספק חסרון ידיעה יע"ש בס' ב"ם וא"כ אפילו באבילות צריף להתאבל לאחר י"ב שנים ויום אחד בנזקבה ובזכר י"ג שנים ויום אחד ולענין תענית בה"ב ואמר אמן בשעת אמירת השץ אם צריף לכתחלה להתיר לצאת ידי שמים ולאפוקי נפשי' מפלוגתא והנה י"ל אם הדין בבה"ב דהדין דהוי על סעודת מצוה א"צ להשאיל וכמו פדאיתא בהגהת רמ"א באו"ח סי' תקס"ז.

והנה אפילו אם יענה אמן בשעת שאמר החזן אפ"ה א"צ להתענות ורשאי לאכול בסעודת מצוה י"ל דאפ"ל לפמ"ש הט"ז לעיל דאמת הא לענין תענית הוי מחשבה בלב מהני ג"כ כמו הקדש אף הא פתב הט"ז דעכ"פ לא מהני רק בשעת תפלות מנחה ואף מעיקרא לא מהני בלב וגם באמירה משום דאין קבלה שלימה דעבידי להתחרט כמו דעבידי דרחוק זמן הוי עבידי להתחרט והנה אם נימא כמ"ש רמ"א ודלא כמ"א וא"כ אם קיבל בנדר בשעת תפלת מנחה אסורה לאכול בסעודת מצוה ועכצ"ל דבזה דקיבל

בְּנֶדֶר לֹא מְהֵי סְעוּדַת מִצְוָה דְּלֹא מְהֵי רַק בְּמָה דְּמִתְעַנֶּה וְהוּי נֶדֶר דְּמִסְתַּמָּא עַל דְּעַת מַה שְׁנִהְגוּ אֲנָשִׁים וּבְאֲנָשִׁים נִהְגוּ דִּיאֵכֵל בְּסְעוּדַת מִצְוָה וּמִשָּׂא"כ בְּנֶדֶר דְּכִינּוּ דְּלֹא הִתְנָה לֹא מְהֵי וּלפ"ז אִם מִכְּבָר נִהְגוּ לְהִתְעַנּוֹת בִּה"ב וְקִיבֵל בְּשַׁעַת אֲמִירַת הַחֲזָן וְהִיא עֲנָה אָמֵן דְּבִזְזָה שְׁפִיר הוּי סֶדֶד קִבְּלָה מְהֵי אֲפִילוּ שְׁלֹא בְּתַפְלַת מְנַחָה וּל"ל מִשּׁוּם דְּאִין קִבְּלָה בְּלֵב שְׁלָם דְּעֵבִידֵי לְהִתְחַרֵּט דְּהָא לְהִתְחַרֵּט מִפְּלֵי וְכָל שְׁלֹא יִתְעַנֶּה כָּלֵל אִי אֲפֻשֵׁר דְּשָׂא כְּבָר קִיבֵל בְּמָה שְׁהִתְעַנֶּה מִקּוֹנְדָם בְּשִׁנְיָה הַעֲבָרָה וּא"כ בְּנִדְּאִי אִין דְּעַתוּ לְהִתְחַרֵּט מִפְּלֵי וְכָל וְאִם כֵּן הוּי קִבְּלָה עַל כָּל פְּנִיָם בְּלֹא סְעוּדַת מִצְוָה עַל כָּל פְּנִיָם קִבְּלָה בְּלֵב שְׁלָם וְאִם כֵּן פִּינּוּ דְּקִבְּלָה בְּלֵב שְׁלָם וְלֹא הִתְנָה וּמִמִּילָא אֲסוּרָה לְאַכּוֹל אֲפִילוּ בְּסְעוּדַת מִצְוָה דְּכִינּוּ דְּהוּי לֹא אֲפִיק אֲדַעְתִּי בְּאִם שְׁיִהְיִ סְעוּדַת מִצְוָה לְאַכּוֹל וְלֹא אֲסִיק אֲדַעְתוּ לְהִתְנּוֹת בְּזָה וְקִיבֵל עֵיקַר הַתְּעַנִּית בְּלֵב שְׁלָם אֶדְ לַפּמ"ש הַמ"א דְּאִם קִבְּלוּ בְּתַפְלַת הַמְּנַחָה ג"כ ל"מ.

וְדִלָּא כְּהַרְמ"א וּא"כ א"צ לְהִתִּיר אֶדְ לְכַתְחֻלָּה עכ"פ כָּל זְמַן דְּאֲפֻשֵׁר לְהִתִּיר צְרִיף עכ"פ לְהִתִּיר הַנֶּדֶר כְּדִין עַל פִּי שְׁלִשָּׁה וְלִצְאָת כָּל הַדְּיָעוֹת וְלִצְאָת יְדֵי שְׁמַיִם: בְּעֵנִין בְּסִיס לְדָבָר אֲיִסוּר בְּהַלְכוֹת שְׁבַת וְהִנֵּה הָא דְּאִיתָא דְּאִם הוּי בְּסִיס לְדָבָר הֵיטֵר ג"כ לְדָבָר חָשׁוּב (ב"ה) לֹא הוּי בְּסִיס לְדָבָר אֲיִסוּר נ"ל דְּאִם הוּי דָּבָר הֵיטֵר שְׁחִיבֵי לִיטְלוּ בְּשַׁבַּת וּא"ב נִיחּוּשׁ לְהָדָּ דְּעָה דַס"ל דְּאִם דְּעַתוּ לִיטְלוּ דָּבָר הֵיטֵר ע"י נְכָרֵי בְּשַׁבַּת דְּלֹא הוּי בְּסִיס לְדָבָר אֲיִסוּר וּא"כ ה"נ בְּהֵיטֵר וּא"כ הָא הֵיטֵר לֹא חָשׁוּב לִיטְלוּ וְהֵיטֵר חָשׁוּב לִיטְלוּ וּא"כ הוּי רַק בְּסִיס לְדָבָר אֲיִסוּר וּא"כ אִם חִיבֵי לִיטְלוּ ע"י נְכָרֵי הֵיטֵר אֲזִי מִמ"נ שְׁרִי אֲפִילוּ בְּלֹא הַפְּסָד כָּלֵל דַּמְמ"נ אִם נִימָא דְּמֵאִי דְּחָשׁוּב לִיטְלוּ פ"י נְכָרֵי לֹא מוֹעִיל וּא"כ חָשׁוּב לְבְּסִיס לְדָבָר הֵיטֵר אַע"ג דְּחָשׁוּב לִיטְלוּ וְאִם אֲמַרִינּוּ מֵאִי דְּחָשׁוּב לִיטְלוּ תוּ לֹא הוּי בְּסִיס לְדָבָר הֵיטֵר וּא"כ לֹא הוּי בְּסִיס לְדָבָר אֲיִסוּר ג"כ וְשְׁרִי אֲפִילוּ שְׁלֹא בְּמִקּוּם הַפְּסָד: הַרְמַב"ם פְּסָק אִם שְׁלַח הַגֵּט ע"י פְּסוּל בְּעֲבָרָה מֵה"ת ה"ז פְּסוּל וּי"ל טַעַם שְׁלַח הַרְמַב"ם דְּהִנֵּה לְמֵאִי דְּאֲמַרִינּוּ גֵט שְׁאִין בּוּ זְמַן פְּסוּל מִשּׁוּם חִיפּוּי הַקְּשִׁי בְּתוּס' דָּף י"ז ע"ב ד"ה עַד שַׁעַח נְתִינָה כּו' אֲמַאי כּוֹתְבִין גֵּט לְאִישׁ לְחֹוֹשׁ שְׁמָא תִּזְנָה וְיִתְּנָה לָהּ בְּצַנְעָה כְּדִי לְחַפּוֹת וְתִירֵץ הַתּוּס' דְּלֹא יִקְדִים פְּנִיָם וְעוֹנֵתָא לְנַפְשָׁה דְּמִסְתַּמָּא יִתְּנָה לָהּ מִיָּד אֶדְ עֲדִינּוּ קִשִׁי אֲמַאי לֹא נִיחָשׁ דְּלִמָּא יִשְׁלַח ע"י שְׁלִיחַ וְתוּ לֹא שְׁיִיף תִּי הַתּוּס' הַנ"ל אֶדְ הַתּוּס' לְשַׁטְתָּם דְּכַתְבֵי שְׁם דְּהַעֲיָדִי מְסִירָה יוֹדְעִים מְתִי נְמָסֵר לָהּ דְּכִינּוּ דְּאִיכָּא זְמַן וְרוֹאִין זְמַן הַפְּתִיבָה קוֹנְדָם שְׁנַמְסֵר וְיִישׁ לְהַעֲמִיס זֹאת בְּכּוֹנְנַת הַתּוּס' וְהָא תִּינַח אִם יִמְסֵר לָהּ בְּפִנֵי עֲדִים אֶדְ נִיחּוּשׁ דְּלִמָּא מְסֵר לָהּ בְּלֹא עֲדִים וְיַחֲפָה עַל ב"א וְהָאִיף מְצַאנּוּ יְדִינוּ וְרַגְלִינוּ לְשַׁלּוּחַ גֵּט ע"י שְׁלִיחַ אֶדְ בְּאַמַּת בְּחָשֵׁשׁ דְּרַבְּנָן ע"א נְאָמֵן וּע"ז נְאָמֵן הַשְּׁלִיחַ שְׁמָסֵר לָהּ בְּפִנֵי עֲדִים וּמִשָּׂא"כ הִיכָּא דְּהַשְּׁלִיחַ פְּסוּל אִיף נְאָמִינוּ עַל זֶה וּמִשָּׂא"ה אַע"ג דְּבְאַמַּת מְסֵר לָהּ בְּפִנֵי עֲדִים פְּסוּל כְּמוֹ דְּפְסוּל גֵּט שְׁאִין בּוּ זְמַן אֲפִילוּ אִם אֲתִי עֲדִים וְאֲמַרוּ דְּבִזְמַנּוּ נְמָסֵר מִפְּלֵי מִקּוּם אֲמַרוּ רַבְּנָן דְּפְסוּל כִּינּוּ דִּישׁ לְבּוֹא לִידֵי פְּסוּל וְאֲתִי שְׁפִיר טַעַמוּ שְׁלַח הַרְמַב"ם ו"ל וְדו"ק